ØKONOMISK NYTAARSOVERSIGT.

Januar 1943.

I. INDLEDNING. Det svundne ...

Udplyndring af vort Land. Paa ...bitorer kommer det til Udtryk ... har kun kunnet opnaaes ved en ...ldsvis let at opnaa dette Re- ...'dplyndring af Folket er vide- ...strielle, Storbønder og Bank- ... af Krese, der ingenlunde ... af Vane eller ifølge deres ...kelen til kommende Valg- ... De har gennem deres Inden- ... økonomisk Svækkelse, som ...ovens Forringelse, det knu- ...

II. LANDBRUGE

vederlag for ...

KOMMUNISTISK AARBOG 1941

Kommunistisk Årbog 1941 med tillæg

KOMMUNISTISK AARBOG 1941

Tilsammen + Renter af Gæld	(Afsluttet 15/7 1943)		
Virkelig Indtægt	171	318	294
" " (1938 = 100)	100	186	172

DKP OG FRIHEDSKAMPEN 12

Genoptryk 1996

I N D H O L D :

I KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941 1
(Iøvrigt henvises til side 120ff hvor der er gengivet sagregister)
Danske dokumenter gengivet i "DKP og Frihedskampen"

II ØKONOMISK NYTÅRSOVERSIGT, JANUAR 1943 124
4 sider, gengivet i "DKP og Frihedskampen"

III SUPPLEMENT TIL "KOMMUNISTISK ÅRBOG" 128
afsluttet 15.juli 1943, 22 sider

IV SUPPLEMENT TIL "KOMMUNISTISK ÅRBOG" 151
afsluttet januar 1945, 42 sider

V TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr..1, januar 1944 194
24 sider

VI TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr. 2, marts 1944 217
26 sider

VII TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr. 3, juli 1944 242
24 sider

VIII TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr. 4, oktober 1944 267
27 sider

IX TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr. 5, januar 1945 295
20 sider

X TIDSSKRIFTET "TIDEN", nr. 6, april 1945 316
25 sider

(danske artikler gengivet i "DKP og Frihedskampen"

Danmarks kommunistiske Parti, marts 1980

Supplementsbind til "DKP og Frihedskampen 1940-45"

Proletarer i alle Lande, foren Jer!

„Bourgeoisiet i alle Lande paastaar stadigvæk, at Folket ikke kan klare sig uden Kapitalister og Godsejere, uden Forretningsfolk og Kulaker. Sovjet-Unionens Arbejderklasse har i Gerning bevist, at Folket med Held kan klare sig uden Udbyttere."

(Stalin: „Leninismens Problemer", Side 689. — *Arbejderforlaget)*

KOMMUNISTISK AARBOG 1941

ARBEJDERFORLAGET 1941

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

INDHOLD

Politisk Oversigt af *Aksel Larsen* 7
Kronologisk Oversigt over de vigtigste Begivenheder siden Krigens Udbrud 17
Partidokumenter, internationale 46
„ , danske 54
Rigsdagen 67
Kommunale Forhold 106
Faglige Forhold 113
Økonomiske Forhold 126
Geografi 154
Juridisk Vejledning 167
Pressen 197
Forlagsvirksomheden 202
Biblioteker 204
Sovjetunionen 205
De befriede Omraader 221
Radio 233
Kortbølgetabel 234
Sagregister 243

POLITISK OVERSIGT

af Aksel Larsen

16 Krigsmaaneder er gaaet

Den anden imperialistiske Verdenskrig brød ud den 1. September 1939, da Krigshandlingerne officielt begyndte mellem Tyskland og Polen, hvilket efterfulgtes af Erklæringerne fra Frankrigs og Englands Regeringer om, at disse Lande betragtede sig som værende i Krig med Tyskland.

Der var da forløbet 20 Aar siden den forrige Verdenskrig formelt afsluttedes med Freden i Versailles. Men fredelige havde disse 20 Aar ikke været. De var fyldt med Uro, internationale Stridigheder og Forviklinger, og i de sidste Aar før Krigsudbrudet rasede aabne Krige i Kina, Abessinien og Spanien. Spændingen mellem de imperialistiske Magter indbyrdes og mellem Kapitalststaterne og den socialistiske Sovjetunion tiltog og skærpedes, og for alle, der vilde se, var det klart, at det højst kunde være et Spørgsmaal om *naar* og *hvor* — men ikke om *hvorvidt* en ny stor Krig vilde udbryde.

Tyskland og Italien krævede en Nyfordeling af Verdens Kolonilande, men den franske og engelske Imperialisme (med U. S. A.s Imperialisme i Baggrunden) ønskede ikke at aflevere sit Rov eller blot en Part deraf. Især Englands Politik gik derfor i de sidste Aar før Krigsudbrudet ud paa, dels at trække Tiden ud for selv at staa bedre rustet til Opgøret, dels om muligt at give Krigen en anden Retning. Hele „Chamberlain-Politiken" forfulgte een Grundlinje: At tilfredsstille Tyskland paa andre Staters Bekostning og saaledes, at Englands Interesser ikke blev truet — og

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1944"m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945

om muligt at faa Krigen til at udbryde mellem Tyskland og Sovjetunionen, at faa Englands imperialistiske Konkurrent til at bruge sine Kræfter i Forsøget paa at tilintetgøre eller i det mindste svække og formindske Socialismen som Statsdannelse i Europa og Asien.

Sovjetregeringen paa sin Side var interesseret i, at Freden overhovedet blev opretholdt og gik endogsaa ind i „Folkeforbundet" for om muligt ad denne Vej at kunne bidrage til at forhindre Krigen. Da Bestræbelserne i denne Retning viste sig frugtesløse, og Forhandlingerne med England om en Sikkerhedspagt brast, „maatte Sovjetregeringen søge nye Muligheder til at sikre Freden og fjerne Krigsfaren mellem Tyskland og Sovjetunionen" *(Molotof)*. Det lykkedes paa denne Maade at krydse Englands Planer.

Efter Krigsudbrudet fortsattes Imperialisternes Intriger for at faa Sovjetunionen ind i Krigen. Med de skandinaviske Landes Regeringer som Mellemmænd provokerede man Finland ud i væbnet Konflikt med Sovjetunionen, skønt en fredelig Løsning let kunde være hidført. Man regnede samtidig fra den engelske Regerings Side med, at man paa denne Maade kunde bringe ogsaa de skandinaviske Stater ind i Krigen mod Tyskland. Planerne tilintetgjordes, men Skandinavien blev Krigszone.

Sovjetunionen staar stadigvæk udenfor det store imperialistiske Opgør. Den lider ikke under Krigens Afspærringer og Blokader, dens indre politiske System er blevet fastere og dens militære Beredskab til Forsvar stærkere i Tiden, der er gaaet. Samtidig er dens Territorium og Folkemængde forøget derved, at Vest-Hviderusland, Vest-Ukraine og Bessarabien, som i 1918—20 røvedes fra Moderlandet, er vendt hjem og derved, at Estland, Letland og Litauen efter Folke-

afstemninger og Rigsdagsbeslutninger er blevet Sovjetrepubliker og har tilsluttet sig U. S. S. R.

Men samtidig har den imperialistiske Krig faaet et større Omfang, bredt sig til flere Lande og er blevet mere langvarig, end mange regnede med ved dens Begyndelse. Med U. S. A.s „de facto" Deltagelse i Krigen er den ogsaa geografisk blevet en Verdenskrig og ser ud til at skulle blive en imperialistisk Krig mellem Kontinenter (smlg. Lenin: „Europas forenede Stater"). De fleste af Europas kapitalistiske Lande er direkte Deltagere i Krigen eller inddraget i Krigszonen. Til de sidste hører Danmark.

Danmark og Krigen

Det var mere end taabeligt i Aarene før Krigsudbrudet at klynge sig officielt til Teorier som den, der formuleredes af Socialdemokratiets Aalborg-Kongres i 1935: „Danmarks geografiske og befolkningsmæssige Forhold anviser os Pladsen *udenfor* de krigsførendes Rækker og uden Indblanding i andre Nationers Forhold, i Forventning om, at denne korrekte Holdning ogsaa berettiger til at vente en korrekt og hensynsfuld Holdning overfor Danmark". Krigens Kendsgerninger har jo vist, at denne smukke Teori er det rene Vrøvl. Men støttet paa denne „Teori" nægtede Socialdemokratiet og Regeringen at anerkende, at skulde Danmark beskyttes mod Krig, saa maatte det gøre sin Del af det internationale Arbejde for overhovedet at forhindre Krigens Komme. Ja, man modarbejdede dette Arbejde, og heller ikke efter Krigsudbrudet, da Faren for vort Land var overhængende, førte man en Politik, som kunde give os Mulighed for at blive holdt udenfor.

Man gjorde intet for at hindre Krigens Komme, men man forberedte sig efter Evne paa den. Økonomer og

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1944" m. tillæg / "FRIHEDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

Statsmænd var i Sommeren 1939 lige klar over, at nu var Krigen uundgaaelig som Kapitalismens Forsøg paa at skaffe sig en Udvej af sine egne Vanskeligheder og Modsætninger. Man var imidlertid ogsaa klar over, at hvad enten Danmark kom med i Krigen eller holdtes udenfor den, saa vilde Krigen medføre sociale Rystelser, og dem belavede man sig paa at imødegaa.

Naar det paastaas, at „den nationale Samlingsregering" var et Barn af 9. April og udelukkende foraarsaget af Landets Besættelse, saa er dette urigtigt. „Barnet" fødtes vel den 9. April, men Undfangelsen var, som naturligt er, sket en halv Snes Maaneder forinden! I Forstaaelse af den kommende Krig og Krise og af de Krav, Hensynet til Kapitalismen vilde stille til Regeringen og de Partier, der ønskede at bevare det kapitalistiske System, henvendte Statsminister *Stauning* sig nemlig allerede i August 1939 til Venstre og de Konservative og opfordrede dem til at træde ind i en „Samlingsregering". Der optoges Forhandlinger om en saadan Regerings Grundlag og Sammensætning, og disse fortsattes efter Krigsudbrudet, men endte til Slut med, at Venstre sagde Nej, da man ikke kunde blive helt enige om Betingelserne. I god Enighed gennemførte man dog en Række „Bemyndigelseslove" og andre Foranstaltninger, som ogsaa administreredes i største Fordragelighed, og man blev ogsaa godt nok enige om Indførelse af nye, tunge indirekte Skatter (Omsætningsskatten) og om Forfalskning af Pristallet, hvilket foretoges 27. Marts.

Samlings-regeringens Grundlag

Den 9. April besattes Danmark og Samlingsregeringen blev dannet. Kort Tid efter forenedes fire Partier — Socialdemokratiet, det Radikale Venstre, det Konservative

Folkeparti og Venstre (med det tilhænger-løse „Retsforbund" som Halehæng) — om Udsendelse af et fælles Manifest og Dannelse af en fælles „Overbestyrelse", *Nimandsudvalget*, der fik en Venstremand som Formand. I Manifestet erklærede Partierne, at de herved lagde alle deres Principer og Programpunkter bort for at forenes om det ene: En dansk Politik! Udviklingen siden da har vist, at der ikke er aflagt en Tøddel af de Konservatives eller Venstres Principer — men der er til Gengæld heller ikke blevet en Tøddel tilbage af Socialdemokratiets eller de Radikales oprindelige Principer og Synspunkter.

Ved Samlingsregeringens Dannelse afsluttedes der en Overenskomst mellem Regeringspartierne, men hvad den gik ud paa, holdtes hemmeligt for Folket. Først hen i Efteraaret, under Finanslovdebatten, løftedes Sløret lidt med Hartvig Frisch's Udtalelse om, at

> „i den Samlingsregering, der blev dannet den 9. April, var Kravet om, at den automatiske Lønregulering skulde bortfalde, overordentlig stærkt, ja man kan vel næsten sige, at *uden dette* Bortfald kunde Regeringen ikke fortsætte"!

Dette vil sige, at Venstre og de Konservative som Betingelse for deres Medvirken i Samlingsregeringen havde stillet, at Pristalsreguleringen af Lønningerne skulde ophæves, men Priserne have Lov fortsat at stige, at de i det hele taget havde krævet en renlivet kapitalistisk og arbejderfjendtlig Politik. Og Socialdemokratiet var gaaet ind paa at opfylde disse Krav.

Udviklingens Kendsgerninger bekræfter, at saadan har det været. Det er paa dette Grundlag og med dette Formaal, Samlingsregeringen er dannet!

Den økonomiske Udvikling under Krigen

Dagen efter Krigsudbrudet fik Regeringen i Rigsdagen vedtaget „Bemyndigelsesloven" af 2. September, som gav den absolut uindskrænket Fuldmagt til at sørge for Landets og Befolkningens Forsyning med Varer, at regulere Varepriserne, hindre Prisstigninger, straffe Hamstring, indføre Rationering, hvor det skønnedes paakrævet o. s. v. Denne Lov suppleredes med Lov om Fragtnævnet, hvorved Regeringen fik Hals- og Haandsret over den danske Skibsfart, og en Lov, som gav Regeringen Ret til at beslaglægge hvilke som helst Varepartier i danske Statsborgeres Besiddelse. Disse Love er med visse uvæsentlige Ændringer senere blevet fornyet og tillige suppleret med andre (om Priskontrol o. l.), ligesom man ved Tillæg til Straffeloven har skaffet Regeringen en saadan Kontrol over Pressen, at det er svært ikke at anse Grundlovens Paragrafer om Trykke- og Ytringsfrihed for antastet. Hvis Regeringen vilde regere til Folkets Gavn, havde den sandelig alle Beføjelser.

Men Prisstigningen tog ogsaa fat den 2. September 1939 og er siden fortsat komplet uhemmet, saaledes at selv det officielle Pristal er steget fra 190 i Oktober 1939 til 259 i Januar 1941. I Fagforeningerne var der heller ikke nogen Forhaandstillid til Regeringens Vilje til Priskontrol, og det lykkedes at faa afsluttet Overenskomsten om Pristalsregulering af Lønningerne. Denne Overenskomst af 31. Oktober 1939 var ganske vist meget lidt tilfredsstillende, men den sikrede dog delvis Dækning bagud for de stigende Priser.

Dens Gennemførelse besvaredes af Landets Nationaløkonomer og Bankdirektører (med Hr. Bramsnæs i Spidsen) med larmende Paastande om, at nu blev Danmark ruineret. De „beviste", at en beskeden Lønforhøjelse til Arbejderne vilde medføre Inflation, mens de ikke blev foruroliget ved de stadig større Millionsummer, Landbruget fik i Merfortjeneste. Regeringen bøjede sig. Først forfalskede man Pristallet den 27. Marts, derpaa satte man ved Lov Pristalsreguleringen ud af Kraft den 30. Maj men med tilbagevirkende Kraft til Januar! Man lovede samtidig, at ved den ny Lov om Priskontrol skulde der blive lagt Loft over Priserne.

Som Pristallet viser, er dette ikke sket. Tværtimod har Regering og Rigsdag sammen med Kommunerne gjort alt muligt for at sætte Varepriserne i Vejret. Statsbane- og Posttaksternes Forhøjelse, Kornloven med de 50 Procents Forhøjelse af Kornpriserne, Regeringens Tilladelse til at forhøje Smør-, Mælke-, Oste- og Kødpriser o. s. v. samt Kommunernes Aagerpriser for Gas og Elektricitet virkede omkap med de private Vareaagrere i Retning af at gøre Levevilkaarene umenneskelige for Smaafolk.

Den officielle Parole var, at „de stærkeste Skuldre skal bære de største Byrder", men det var fortrinsvis Arbejderne, man lagde Byrderne paa. Husmændene ramtes dog ogsaa haardt gennem de stigende Priser paa Korn og Foderstoffer og gennem Produktionsindskrænkningen, som var langt større for Husmandsproduktionen end for det store Landbrugs Produktion. Folkets svigtende Købeevne i Forbindelse med de ofte for sent og uretfærdigt gennemførte Rationeringer bragte meget store Vanskeligheder med sig for Handlende, Haandværkere o. l. Men saavel Byernes Kapitalister som det store Landbrugs Folk tjente fantastiske Summer. Mens Folket blev fattigere, blev de Rige fortsat rigere.

Under Paaskud af Statens og Kommunernes stigende Fattigdom blev Socialpolitiken forringet. End

ikke et Dyrtidstillæg, der naaede op paa 1/4 af, hvad de konstaterede Prisstigninger berettigede til, mente man at kunne afse til de Arbejdsløse, og Staten lod i fuldeste Maal Arbejdsløshedskasserne bære Byrderne ved den kolossalt forøgede Arbejdsløshed. Som Følge heraf staar mange Kasser med Udsigt til Katastrofen nu ved Begyndelsen af 1941.

Man begrundede denne karrige Politik med, at det Offentlige har ikke Raad. Men Sandheden er, at Statskassens økonomiske Stilling pr. 1. Januar 1941 var 150 Millioner bedre end 1. Januar 1940. Aarsagen hertil er officielt angivet at være, at Skatterne, navnlig de indirekte, er gaaet bedre ind end beregnet. Det er med andre Ord „Omsætningsskatten" og de andre uretfærdige indirekte Skatter, der skæpper i Statskassen — og som samtidig skaaner Millionærernes Formuer.

De demokratiske Rettigheder kastreres

Man lod det ikke blive ved Presselov, Straffelov, Forsamlings- og Demonstrationsforbud o. s. v. Overklassen var nemlig klar over, at Arbejdernes Organisering i Fagforeningerne, der tilsammen har et Medlemstal paa over en halv Million, kunde bringe deres rovgriske Politik i Fare. Altsaa krævede man Fagbevægelsen stækket, Organisationsfriheden angrebet — og Regeringen var straks parat.

Ja, Socialdemokraterne i D. s. F.s Ledelse var endda saa „nationale", at de selv tilbød at gøre det groveste Arbejde. Og Resultatet blev først Voldgiften mod Landarbejderne — senere Loven om Arbejds- og Forligsnævnet, hvorved i Realiteten en Statsvoldgiftsret, bestaaende af en Professor, en Højesteretsdommer og en Direktør skal have diktatorisk Magt til at afgøre Arbejdernes Arbejds- og Lønvilkaar.

Som et naturligt Supplement hertil indførtes regulært Tvangsarbejde, som Kommunerne kan sende de Arbejdsløse ud paa. Og ved særlige Love bestemtes, at alt offentligt Arbejde fremtidig kan udføres som „Nødhjælpsarbejde" med forkortet Arbejdsuge og en Timebetaling, der ligger under den tarifmæssige. De socialdemokratiske Fagforeningsledere, som har Sæde i Folke- og Landsting, stemte med synlig Glæde for disse Love, der undergraver Fagbevægelsens Grundlag.

Reaktion og Overklasse er ikke tilfreds

Men dette tilfredsstiller endda ikke Reaktionen og Overklassen. Man kræver Socialdemokratiets fuldkomne Underkastelse under de mest hvidlevrede konservative Dogmer — og Underkastelsen kommer! „Kong Kristian" knæsættes af Socialdemokraten Bomholt som Radioens Kendingsmelodi, og i „Social-Demokraten" skriver H. P. Sørensen lange ledende Artikler om, at han anser det for *lurvet* at kæmpe for Socialismen, og at han og hans Parti er begejstrede, ja blinde og fanatiske Tilhængere af Kongedømmet.

Ogsaa paa det økonomiske Omraade fortsættes Afpresningspolitiken. Og paa den yderste reaktionære Fløj staar det Fritz Clausenske Lensgreveparti, som konspirerer sammen med Storagrarer og visse bykapitalistiske Elementer om at faa likvideret ogsaa Demokratiets Rester og komme til Magten som en udenomparlamentarisk Diktatur-Regering.

At Presset fra det yderste højre stadig er stærkt og at Socialdemokratiet stadig er parat til at give efter, kan man se af de gentagne Omdannelser af „Samlingsregeringen". Først bestod den af 9 Socialdemokrater, 3 Radikale, 3 Venstre og 3 Konservative. Saa omdannedes den til at bestaa af 4 Socialdemokra-

ter, 2 Radikale, 2 Konservative og 2 Venstre samt 2 „udefra" (Gunnar Larsen og Harald Petersen). Der er ingen Tegn til, at de demokratiske Partier er ved at mande sig op til at standse Udviklingen i denne Retning.

Men der er Tegn til, at Folket ikke ret meget længere vil finde sig i Sagerne, som de gaar. Utilfredsheden vokser og organiserer sig overalt i det arbejdende Folk, ikke mindst i Fagbevægelsen. Forstaaelsen vokser for, at Alsang og nationale Fraser gør det ikke, at kun Folkets Vel er Danmarks Vel.

I de forløbne 16 Krigsmaaneder har kun Kommunisterne herhjemme repræsenteret Folkets Interesser og Synspunkter. De har bragt dem til Udtryk gennem Virksomheden paa Rigsdagen og i Kommunerne, i Fagforeningerne, blandt de Arbejdsløse, paa Arbejdspladserne, i Husmandsbevægelsen og har kæmpet for dem i Pressen og paa Møder.

Ved Aarsskiftet 1940—41 ser det ud til, at samtidig med at Overklassen, Regeringen og Fagbevægelsens Reformister arbejder febrilsk paa at forhindre Arbejderne i gennem Overenskomstsituationen at faa Dækning for Dyrtiden, saa er Fagforeningsmedlemmerne selv i Færd med at rotte sig sammen for at komme til at bestemme Kursen indenfor deres egne Organisationer og for at bruge disse efter deres Hensigt, til Gavn for Medlemmerne, til Kamp mod Kapitalisterne.

Samtidig er indenfor Arbejderklassen Kampen for Alvor optaget for at gøre Ende paa *Socialdemokratismen*, som har ført dansk Arbejderbevægelse ud i Uføret. Kommunistisk Parti er i Gang med Kampen om Arbejderklassens Flertal som en Forudsætning for at kunne forene og føre hele det arbejdende danske Folk til sejrrig Kamp mod dets Fjender og for dets Frihed.

KRONOLOGISK OVERSIGT

over de vigtigste Begivenheder siden Krigens Udbrud

September 1939

1 Rigsdagen indkaldes. - 5 Aargange indkaldes. - Der udstedes Eksportforbud for en Række Varer. - Polen afviser tysk Ultimatum. - Danzig proklamerer sin Tilslutning til det tyske Rige. - Tyske Tropper rykker ind i Polen. - England og Frankrig kræver øjeblikkelig Tilbagetrækning af de tyske Tropper fra polsk Omraade.

2 Der vedtages Bemyndigelseslove med Henblik paa Landets Forsyning med Varer.

3 Der udstedes Forbud mod Hamstring og Vareaager. - England og Frankrig erklærer Tyskland Krig. - Tyskland indfører Dødsstraf for Aflytning af udenlandsk Radio. - Der udlægges Miner i Nordsøen og Østersøen. - Engelsk Passagerdamper „Athenia" med 1400 Mennesker ombord forliser efter Eksplosion og flere Hundrede omkommer.

4 Engelsk Bombeflyver nedkaster 5 Bomber over Esbjerg, 1 Person dræbes, 8 saares. - Dansk Fiskekutter første Offer for Minerne i Nordsøen. - Indkomstskatten i Tyskland forhøjes med 50 pCt.

5 Der nedsættes et erhvervsøkonomisk Raad. - Privat Bilkørsel standses. - General Smuts afløser Hertzog som Ministerpræsident i Sydafrika. - Frankrig og Polen aftaler ikke at ville slutte Separatfred.

7 Udendørs Reklame i Byerne forbydes. - Tyskerne trænger frem mod Warszawa.

9 Socialdemokratiets Hovedbestyrelse holder Møde paa Christiansborg: opfordrer til en ligelig Fordeling af Livsfornødenheder, at hindre urimelige Prisstigninger, at fordele Byrderne paa retfærdig Maade og sikre Hjælp til dem, der rammes af Krigssituationens Virkninger. - England regner med Krig paa mindst 3 Aar.

10 Hele Fiskerflaaden i Esbjerg lagt op paa Grund af Minefaren.

11 Sovjetunionen betoner sin Neutralitet og vil kun sende Varer til Udlandet mod Forudbetaling.

12 Rationeringsbestemmelser for Motorkøretøjer med Brugstilladelse. - Der dannes østrigske og tjekkiske Armékorps i Frankrig og England.

13 Steincke og Fisker udtræder af Regeringen.

14 Unmack Larsen udnævnes til Justitsminister og Axel Sørensen til Trafikminister. - Daladiers Regering omdannes, Bonnet gaar af som Udenrigsminister.

15 Det erhvervsøkonomiske Raad sanktionerer Prisstigningen paa Brød. - „Pravda" skriver, at Undertrykkelsen af de nationale

Mindretal i Polen er Hovedaarsagen til Polens hurtige militære Nederlag. - De japansk-sovjetrussiske Fjendtligheder ved Manchukuos Grænser indstillet.

16 Maksimalpriser paa Brød. - Tysk Advarsel til de neutrale Stater angaaende deres Stilling til den engelske Blokadekontrol.

17 Sovjetrussiske Tropper rykker ind i polsk Ukraine og Hviderusland for at befri disse undertrykte Mindretal (se Side 221). -

18 Nordens Stats- og Udenrigsministre til Møde i København.

19 Erklæring fra det nordiske Ministermøde i København. - Diskontoen forhøjes fra 3½ til 4½ pCt. - Den hviderussiske og ukrainske Befolkning modtager Sovjettropperne med Begejstring. - Sovjetrussiske Tropper besætter Wilna.

20 Indskrænket Køreplan for Jernbanerne træder i Kraft, ca. 600 Tog inddrages. - Polens fascistiske Overklasse flygter til Rumænien med sine Rigdomme. - Levnedsmiddelrationerne i Tyskland nedsættes yderligere.

21 I Skolerne i København indrettes Sanitetsstationer. - Arbejdsløsheden stiger voldsomt paa Grund af Valutamangel. - Der bevilges 25 Mill. Kr. til Forsvaret. - Rumæniens Ministerpræsident myrdes af Jerngardister.

23 I de af den røde Hær besatte Omraader organiseres Bondekomiteer, og Befolkningen forsynes med Levnedsmidler. - Den diplomatiske Forbindelse mellem Ungarn og Sovjet, der blev afbrudt ved Ungarns Indtræden i Antikominternblokken, genoptages. - To finske Skibe sænkes af tyske U-Baade i Skagerak.

26 Estlands og Tyrkiets Udenrigsministre forhandler i Moskva. - Daladier forbyder Frankrigs kommunistiske Parti. - Den hollandske Ruteflyver København—Amsterdam beskydes, en Passager dræbes.

27 Gas og Elektricitet rationeres i København. - Ribbentrop flyver til Moskva for at forhandle om det polske Spørgsmaal. - Sovjetrussisk Damper sænkes af ukendt U-Baad udfor Estland.

28 Sovjetunionen og Tyskland afslutter Overenskomst om den tysk-sovjetrussiske Grænse og udsender en Erklæring, hvori England og Frankrig opfordres til at standse Krigen. - Warszawa overgiver sig efter ødelæggende Bombardement. - Endnu en Sovjetdamper angrebet af U-Baad udfor Estlands Kyst.

29 Sverrig protesterer i Berlin mod Sænkningen af svenske Skibe. - Sovjetunionen afslutter militær Bistandspagt med Estland og forpagter Øerne Dagø og Øsel til Flaadestationer. (Se Side 223). - Tre danske Eksportbaade opbringes af tyske Krigsskibe. - Dansk Damper sænkes i Nordsøen uden forudgaaende Varsel, 11 Mennesker omkommer.

Oktober 1939

1 Ialt 45 Skibe er i de sidste Dage blevet standset i Skagerak og Kattegat.

2 Kineserne slaar japansk Offensiv tilbage i Provinsen Shansi.

3 Udtalelse af Stauning ved Rigsdagens Aabning om Danmarks Neutralitet. - Letlands og Litavens Udenrigsministre forhandler i Moskva. - Den indiske Nationalkongres kræver Frihed og Demokrati og Selvbestemmelsesret for Indien.

5 De skandinaviske Søfolk afholder Kongres i Oslo. - Sovjetunionen og Letland afslutter militær Bistandspagt med Bestemmelser om Oprettelse af sovjetrussiske Flaade- og Luftbaser paa lettisk Territorium. (Se Side 224). - Vestukraines Bondekomitéer afholder Kongres. - Daladier opløser det franske Kammer og arresterer de kommunistiske Deputerede. - Endnu 72 Dampere standset af tyske Krigsskibe.

6 Rigsdagstale af Hitler med Tilbud til England og Frankrig om Fred paa visse Betingelser, bl. a. Tilfredsstillelse af Tysklands Kolonibehov og Nyordning af Markederne.

7 Daladier jager de franske kommunistiske Ledere og Rigsdagsmænd over hele Frankrig. - Sovjetunionen indbyder Finland til Forhandlinger.

8 Arbejdsløsheden steget med 16,000 i September. Sukkerrationeringen indføres.

9 Nationalbankens Diskonto forhøjes fra 4½ til 5½ pCt. - Den finske Regering sender Repræsentant til Moskva for at føre økonomiske og politiske Forhandlinger. (Se Side 227).

10 Nationalbankens Valutabeholdning andrager kun 5 Mill. Kr. - Bekendtgørelse angaaende Varmtvandsforsyningen. - I Moskva undertegnes en gensidig Bistandspagt mellem Sovjetunionen og Litaven. - Wilna-Omraadet skal indlemmes i Litaven. (Se Side 224).

11 Engelsk-sovjetrussisk Handelsaftale om Udveksling af Gummi og Tin mod Tømmer.

12 Den engelske Regering tør ikke offentliggøre Dokumenterne fra Forhandlingerne i Moskva. - U. S. A. og de skandinaviske Lande foretager Henvendelse i Moskva i Anledning af de forestaaende finsk-sovjetrussiske Forhandlinger.

14 Fiskeeksporten til Tyskland standset. - Den finske Forhandler forlader Moskva efter at have modtaget de sovjetrussiske Forslag. - Jernbanearbejderne i Frankrig gaar ind for Sovjetunionens Fredspolitik. - Det engelske Slagskib „Royal Oak" sænkes i Scapa Flow af tysk U-Baad.

16 Nationalbankens Valutabeholdning udviser et Underskud paa 3 Mill. Kr.

17 De sovjetrussisk-tyrkiske Forhandlinger i Moskva afbrydes, og den tyrkiske Udenrigsminister rejser hjem.

18 De nordiske Statsoverhoveder og Udenrigsministre mødes i Stockholm. - Regeringen fremsætter Lovforslag om Ændring af Loven om Mægling i Arbejdsstridigheder med Bestemmelser om, at hvis Stemmeprocenten ved Urafstemning om et Mæglingsforslag ikke er 75 pCt., skal den kompetente Forsamling supplere Stemmeafgivningen op til de 75 pCt. - Frankrig hjemsender to Aargange.

19 Erklæring fra Stockholmmødet: De nordiske Lande bestemt paa i nært Samarbejde at fastholde deres fuldstændige Neutralitet. - Engelsk-fransk-tyrkisk Bistandspagt undertegnes. - De første Sovjettropper ankommer til deres Garnisoner i Estland og

modtages med Jubel af Befolkningen. - Gandhi brændemærker Englands Magtpolitik. - Der strejkes i flere franske Fabriker.

20 D. s. F. kræver Afstemningsreglerne ophøjet til Lov.

21 Der nedsættes en Prisnoteringskomite. - Daladier beslaglægger det kommunistiske Partis og mange frisindede og humanistiske Organisationers Ejendom. - Finlands Delegation med Paasikivi og Tanner i Spidsen rejser atter til Moskva. - Tysk Minefartøj minesprænges syd for Møn. 49 Mand af Besætningen omkommer.

22 Folketingsmand Jens Møller afviser paa det tyske Mindretals Vegne Tanken om, at de tysksindede Nordslesvigere skulde hjemføres til Riget.

23 Ogsaa i Belgien forfølges Kommunisterne.

24 De indiske Kongresministre træder tilbage som Protest mod Englands Politik. - Befolkningen i Vestukraine og Vesthvideruslands gaar for første Gang til frie, demokratiske Valg.

25 Regeringen afviser Planer om en Kronesænkning. - Paasikivi og Tanner atter i Helsingfors for at forelægge Sovjets Forslag.

26 Staten griber ind i Lønforhandlingerne mellem D. s. F. og Arbejdsgiverne. - Sovjet protesterer mod Englands Kontrabandeliste og Kontrabandekontrol.

27 Rigsdagen vedtager Ændringerne til Huslejeloven og Loven om forhøjede Skatter.

28 Sovjetunionens Fagforeninger afholder Kongres.

29 Litaviske Tropper rykker ind i det tilbagegivne Wilnaomraade.

31 Der opnaas Enighed mellem Socialdemokrater og Konservative om Støtte til Landbruget med Erstatning for Valutatab. - Arbejdsgiverforeningen og D. s. F. enes om Forlængelse af Overenskomsterne med Dyrtidstillæg. - I en Tale i Øverste Sovjet meddeler Molotof Sovjets Krav til Finland. (Se Side 228).

November 1939

1 Vestukraines og Vesthvideruslands Arbejdere og Bønder faar overdraget Fabrikerne, Jorden og Bankerne.

2 I Frankrig fortsætter Arrestationerne af Kommunister og revolutionære Fagforeningsfolk. - Strejker i Amsterdam.

3 Landbrugsraadets Flertal (mod Husmændenes Mindretal) afviser Regeringens Landbrugsforslag og betegner dette som „Almisse". - Ø. K.s Motorskib „Canada" minesprængt ved Englands Østkyst. - Over 50 Fagforeninger i Paris nægter at følge Daladier. - Socialdemokraterne mister 10 Mandater ved Valgene i Svejts. - Norge frigiver den amerikanske Damper „City of Flint" og internerer det tyske Prisemandskab.

4 Bekendtgørelse angaaende Benzinordningen. - Sovjetregeringen advarer Finland mod at lytte til farlige Raadgivere.

5 Danmark har nu 519 Millionærer. (Se Side 148).

6 En gros Pristallet er steget 21 Points siden Oktober 1938. - Der er nu 90,000 Arbejdsløse.

7 Hollands og Belgiens Statsoverhoveder opfordrer de krigsførende Lande til at afslutte Krigen. - I Moskva afholdes Verdens største Militærparade og Folkedemonstration i Anledning

af Sovjetunionens 22-Aarsdag. - Molotof erklærer, at Sovjetunionen ikke vil lade sig inddrage i Krigen og vil forblive tro mod den proletariske Internationalisme. (Talen udgivet som Pjece: Kapitalismens Veje og Sovjetunionen, Pris 15 Øre.)

10 Stauning erklærer sig enig med Carsten Raft i hans rasende Angreb paa Kommunisterne. - Holland angribes af Krigspanik og aabner for Sluserne.

12 Over 5000 københavnske Arbejdere fejrer Sovjetunionen ved en Fest i K. B. Hallen. - Finnerne nægter at imødekomme Sovjetunionens Minimumsforslag.

13 Hovedorganisationernes Overenskomstforslag vedtages med 205,000 Stemmer mod 60,000. - I Finland vokser Stemningen mod Udenrigsminister Erkkos Politik. - Tøjrationering i Tyskland.

14 Husmændene retter skarp Kritik mod deres Ledelse. - Finland holder 25 Aargange under Vaaben.

15 Husmændenes Landsmøde protesterer mod Landbrugsraadets Beslutninger og truer med Udtrædelse. - Flere finske Blade udtrykker deres Harme over Finlands Afvisning af Sovjetunionens Forslag.

17 Aldersrentenyderne faar bevilget et ubetydeligt Dyrtidstillæg. - Tysk Meddelelse om Henrettelse af 9 Tjekkere. - De tjekkiske Universiteter lukkes for 3 Aar. - Svensk Blad hævder, at der eksisterer en svensk-finsk Militæraftale.

18 Der skal udtages 50,000 Husvagter i København. - 27. Byraad i Paris er opløst. - Den tyske Generalguvernør for de polske Omraader indfører Arbejdspligt for den polske Befolkning. - Der proklameres Krigstilstand i Prag og flere andre Byer i Böhmen.

19 De franske Arbejdere sendes paa Tvangsarbejde i Sværindustrien. - Den finske Presse ensrettes. - Uenighed i det finske Socialdemokrati.

20 Tyrkiet arresterer tyske Spioner. - Chiang-Kai-Chek bliver Premierminister i Kina. - De danske Bælter minespærres fuldstændigt.

21 Landbrugsraadet truer med Produktionsstrejke. - 9 Skibe og Hundreder af Mennesker sendes til Bunds af Minerne i Nordsøen.

22 Gnidninger mellem Rumænien og Tyskland paa Grund af Kornleverancerne.

23 Sæbe giver 46 Procent til Aktionærerne. - Englands og Tysklands Blokader truer med at standse den neutrale Skibsfart.

24 Husmændene udtræder af Landbrugsraadet og undsiger Storbønderne. - Den danske og den hollandske Regering protesterer i London mod Blokade- og Kontrabandekrigen. - I Belgien forbydes det kommunistiske Hovedorgan „Voix du Peuple".

26 Sovjetrusland kræver, at Finland skal trække sine Tropper 25 km tilbage fra Grænsen, og melder om finsk Artilleriild mod Sovjettropper.

27 Den finske Regering afviser de sovjetrussiske Krav.

28 Sovjetunionen opsiger Ikkeangrebs-Pagten med Finland paa Grund af de finske Grænsekrænkelser.

29 Sovjetunionen afbryder den diplomatiske Forbindelse med Finland.
30 Fremtrædende Socialdemokrater stiller sig i Spidsen for en Indsamling til Kongen. - Sovjetrussiske Tropper indleder Modaktion mod Finland.

December 1939

1 General Mannerheim tager Magten i Finland, der erklæres i Belejringstilstand.
2 Søfolkene gennemtvinger Dyrtidstillæg. - Det franske Deputeretkammer træder sammen, to fremmødte Kommunister arresteres.
3 Folkeforbundsraadet og Forsamlingen indkaldes til Behandling af Konflikten mellem Sovjet og Finland. - Dansk Damper „Ove Toft" minesprænges i Nordsøen, 6 Mand omkommer.
4 Sovjetunionen nægter at deltage i det af Finland indkaldte Folkeforbundsmøde. - Mannerheim proklamerer den hvide Borgerkrigs Fortsættelse.
6 Folketinget demonstrerer mod Søfolkene ved at gaa, da Kommunisterne stiller Forespørgsel om Redernes Indtægter. - Antallet af Arbejdsløse: 119,000.
7 Danmarks, Norges og Sverrigs Udenrigsministre mødes i Oslo for at drøfte det finske Spørgsmaal. - Dansk Kuldamper „Scotia" forliser i Nordsøen, 19 Mand omkommer.
8 Martin Andersen Nexø forfølges voldsomt i den danske Presse paa Grund af sin skarpe Afstandtagen fra Mannerheim-Finland.
9 Et dansk Skib har paa en enkelt Tur indsejlet 50,000 Kr. netto. - Dansk Damper „Magnus" minesprænges i Nordsøen, 20 Mand omkommer.
11 Gasrationeringen i København ophæves. - Tidligere Leder af det politiske Politi Andreas Hansen afskediges. - Folkeforbundet træder sammen for at behandle det finske Spørgsmaal.
12 Kendte engelske Socialdemokrater brændemærker Hetsen mod Sovjetunionen. Norsk socialdemokratisk Avis tager Afstand fra Mannerheim-Fronten. - I Sverrig danner Per Albin Hansson Samlingsregering, Udenrigsminister Sandler afløses af Günther.
14 Folkeforbundet ekskluderer Sovjetunionen, og England lover Finland Hjælp.
15 Kaffe og Te rationeres. Søfolkenes Organisationer kræver større Sikkerhedsforanstaltninger til Søs. - Fritz Clausen, Vilfred Petersen m. fl. hverver Frivillige til Finland.
16 Forlig mellem Regeringspartierne og de Konservative om en Smørordning, Hjemmeprisen forhøjes til 3 Kr. pr. kg. - Tjenestemændene kræver kvartalsvis Lønregulering. - „Folkeforbundet er blevet en Krigsblok mod Sovjet", skriver Sovjetpressen.
17 6 Skibe minesprængt eller sænket i Nordsøen paa et Døgn.
18 „Arbejderbladet" starter Indsamling som Svar paa Kapitalisternes Annonceboykot og faar paa 2 Dage over 2000 Kr. -

„Pravda" vender sig skarpt mod den svenske socialdemokratiske Presses Løgnekampagne mod Sovjetunionen.
19 De danske Dampere „Bogø" og „Jytte" sænket i Nordsøen, 24 Mand omkommet.
20 Smørordningen, Kornordningen, Valutaloven, Krigsforsikringsloven, Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter, om Støtte til Fiskeriet og Svinereguleringsloven vedtages paa Rigsdagen.
21 Stalin fylder 60 Aar og hyldes af hele Sovjetunionen samt af flere fremmede Statsoverhoveder. Han tildeles Leninordenen og udnævnes til det socialistiske Arbejdes Helt.
22 Smørprisen stiger 13 Øre pr. Halvkilo. - 48 Kommunister arresteret i Frankrig og overgivet til de militære Myndigheder.
23 Dansk Damper „Jægersborg" meldes forsvundet i Nordsøen. Besætningen var paa 18 Mand.
24 Paa 6 Dage indsamlet over 15,000 Kr. til „Arbejderbladet".
28 Dansk Damper „Hanne" minesprænges, 15 Mand omkommer.

Januar 1940

1 Stauning maner til Sammenhold og Fasthed. - Priserne paa Mælk, Brød og Kaffe stiger atter.
2 Voldsomme Snefald skaber Trafikkaos. - I en Aarsoversigt fastslaar de kinesiske Militærmyndigheder, at Krigen har kostet Japan ialt 1,460,000 Mand og Kina ca. 2 Mill. Mand. - England kræver, at Norge og Sverrig skal tillade Vaabentransport til Mannerheim. - Sverrig indfører civil Tjenestepligt.
3 Dansk-engelske Handelsforhandlinger i London. - Hauch kræver Sterlingkursen ansat til 22,40 Kr. - Danske Skibe chartres til at sejle Kul til Sverrig, mens den hjemlige Brændselssituation er katastrofal.
4 Salget af Kul, Koks og Cinders rationeres. - Koksprisen stiger til 6,00 Kr. pr. hl. - Sovjets største Forfattere og Videnskabsmænd hylder Andersen Nexø. - En førende norsk Socialdemokrat, Halvard Olsen opfordrer Arbejderklassen til at vende Krigen til Revolution. - Sovjets Ambassade i London fordømmer „det fantastiske sovjetfjendtlige Opdigt i Presse og Radio, der som Regel stammer fra København, Oslo, Stockholm".
5 Slagteriarbejderne faar Dyrtidstillæg. - Den sovjetrussiske Isbryder „J. Stalin" naar frem til Isbryderen „Sedof", der i 812 Dage har været indefrosset i Polarhavet.
6 Arbejdsmandsforbundets Forretningsudvalg tager 40,000 Kr. af Kassen og giver dem til Mannerheim. - Handelstraktat mellem Sovjetunionen og Kina.
7 Lord Plymouth, Præsidenten for „Ikkeinterventionskomitéen" imod Spanien, kræver Intervention i Finland. - Tyskland advarer de neutrale Lande mod at lade sig indføje i de Alliereges Krigssystem. - I Sverrig tvangsforflyttes kommunistiske Embedsmænd.
8 Arbejdsløsheden steget til 175,000. - To danske Flyvere de-

serterer til Mannerheim. - Sverrigs Rigsdag vedtager Tvangslov, der ophæver Brevhemmeligheden og tillader Fængsling af „mistænkelige Personer" uden Retskendelse. - Japan opretter Lydregering i den besatte Del af Kina.

10 10—12 danske Officerer deserterer til Mannerheim. - Der oprettes Central for Hjælpen til Mannerheim-Finland. - To danske Skibe „Teddy" og „Ivan Kondrup" bombarderet i engelsk Konvoj.

11 Stauning udtaler, at den danske Hær skal sættes ind mod et Angreb paa Danmarks Integritet og Neutralitet. - Den konservative Ordfører Henning Hasle udtaler, at et Angreb mod Danmark vil blive mødt med væbnet Magt, og at dette er en ufravigelig Betingelse for Samarbejdet mellem de Konservative og Regeringspartierne. - Kafferationerne nedsættes fra 600 til 500 gr. pr. Maaned. - Franske Blade kræver Afsendelse af et Ekspeditionskorps til Finland. - Flere norske Arbejderorganisationer protesterer mod Hvervningen af Frivillige til Finland.

12 Militærdomstolene i Frankrig har idømt Kommunister og Krigsmodstandere haarde Straffe.

13 Den norske Finansminister kræver 200 Mill. Kr. til Oprustningen. - Socialdemokratiske Organisationer og Fagforeninger i England protesterer mod Chamberlains Politik. - Danmarks største Motorskib „Danmark" ramt af Eksplosion.

14 Socialdemokraten I. P. Nielsen gør sig til Talsmand for Danmarks Indtræden i Krigen mod Sovjetunionen. - Sovjetunionen har rettet Advarsel til Norge og Sverrig i Anledning af deres Holdning i den finske Konflikt.

15 Tysklands, Frankrigs og Englands kommunistiske Partier udsender et Opraab, hvori de opfordrer de krigsførende Landes Arbejdere til at styrte deres Regeringer og gøre Ende paa Krigen. - Sverrigs Koalitionsregering forbereder Land og Folk til Krigen. - Daladier gennemfører nye Forfølgelser mod Kommunister i offentlige Stillinger. - Sovjetunionens Flyvemaskineproduktion og Skibsbyggeri forøget med 46 pCt. i Forhold til 1938.

16 Alvorlig Misbilligelse til Generalauditør Pürschel og Oberst Giersing.

17 Snestormen bevirker Trafikkaos. - Per Albin Hansson giver Udtryk for Sverrigs Vilje til at holde sig uden for Krigen. - Sandler kræver, at Sverrig skal støtte Finland aktivt og erklærer, at den nordiske Politik er brudt sammen. - Belgisk Socialdemokrat ekskluderes af Socialdemokratiet paa Grund af sin Solidaritet med Sovjetunionen imod de imperialistiske Manøvrer.

19 Folketinget vedtager enstemmigt følgende Neutralitetserklæring: „Folketinget beslutter at udtale, at man fra alle Sider i det danske Folk er enig om, at Landets Neutralitet skal opretholdes, og at de Midler, der raades over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne Rigets Fred og Uafhængighed". - Lyntogstrafiken indstilles. - Danmark sender 500 Jernbanevogne til Tyskland efter Kul. - Engelsk Korrespondent i Moskva afbryder Forbindelsen med sit Blad paa Grund af dets Løgnehistorier om Sovjetunionen. - Finske Flygtninge i Nordnorge vil hjem til de Omraader, der staar under den finske Folkeregering - Dansk Motorskib „Canadian Reefer" sænket ved Spanien, Besætningen reddet.

20 Churchill opfordrer de neutrale Stater i Europa til at slutte sig til de Allierede. - Svejts' socialdemokratiske Ungdom fordømmer de finske socialdemokratiske Ledere og gaar ind for Sovjetunionen.

21 Flere svenske Fagforeninger afviser den faglige Landsorganisations Cirkulære, som opfordrer til at kaste Kommunisterne ud af Fagforeningerne. - Dansk Damper „Tekla" gaar ned i Nordsøen, 9 Mand savnes.

22 Paa 27 Dage har danske Arbejdere indsamlet 25,000 Kr. til „Arbejderbladet".

23 De samvirkende Lejerforeningers Delegeretmøde i København kræver Regeringskontrol med Brændslet og Fastsættelse af Maksimalpriser. - Engelske „Arbejderførere", bl. a. Citrine, sendes til Finland som Krigsagenter.

24 Rigsdagen vedtager Forhøjelser af Prisen paa Franskbrød og Fintbrød „for at holde Rugbrødsprisen nede". - Handelsbalancen udviser et Underskud paa 167,7 Mill. Kr., d. v. s. 77,3 Mill. Kr. større end i 1938.

26 cand. theol. Julius Bomholt udnævnes til Formand for Radioraadet.

27 Sverrig indfører Pressecensur. - Skarp Debat i det sydafrikanske Parlament om Krigens Fortsættelse.

28 „Politiken" foreslaar, at Staten som „Sofaimportør" skal have 10 pCt. Ekstraskat af alle Importvarer.

29 Al normal Trafik over Storebælt standses.

30 Danske Dampere „England" og „Fredensborg" sænket, 40 Mand omkommet.

Februar 1940

1 Kommunisterne stiller Forespørgsel i Rigsdagen angaaende Dyrtidstillæg til de Arbejdsløse. (Se Side 88). - Dansk Damper „Vidar" sænket i Nordsøen, 15 Mand omkommer.

3 Københavns Kommunes Brændselskontor lukker for Bestillinger. - Churchills Tillidsmand, Sir Walter Citrine, konfererer med skandinaviske Ministre.

4 Omtrent 600,000 Tons Brændsel gemt i Fabriker og hos Private, mens de Arbejdende og Arbejdsløse maa fryse. - De samvirkende Fagforbund vil eksportere Arbejdsløse til Finland. - Amerikanske Arbejdere og Organisationer protesterer mod Hjælpen til General Mannerheim. - Balkankonferencen udtaler Ønsket om en fortsat fredelig politisk og økonomisk Udvikling paa Balkan. - Balkanpagten forlænges til 1947.

5 Brændselsnævnet „beslaglægger" 20 pCt. af Brændselslagrene. - Smedene i Esbjerg bevilger Penge til Brændselshjælp til de Arbejdsløse i Stedet for at følge HIPA-Forslaget om Hjælp

til Mannerheim. - Razzia i Paris mod Sovjets Handelsrepræsentation, hvor der stjæles en Mængde Dokumenter.

6 Lejerstrejke paa Amager som Protest mod Forhøjelse af Varmebidragene. - Vestmagterne drøfter „Frivillig Hjælp til Finland". - Den al-indiske Kongres kræver Selvstyre uden Indblanding udefra.

7 Mange Provinsskoler lukker paa Grund af Brændselsmangel. - Den røde Armé retter voldsomme Angreb paa Mannerheimlinien. - Motorskibet „Karen" gaaet ned ved England.

8 En gros Pristallet steget 43 Points siden Krigens Udbrud. - Oberst i Hæren afskediges „i Naade" og med Pension for at kunne rejse til Finland og lede de danske Frivillige. - Bekendtgørelse angaaende Varmerestriktioner: 18 Graders Stuevarme og intet varmt Vand.

9 Vestmagterne drøfter Hjælpen til Finland. - Tanner lader Medlemmer af sin egen Rigsdagsgruppe arrestere, fordi de opponerer mod Finlands Krigspolitik.

10 Den finske Socialdemokrat Ryomä afslører i et aabent Brev til Tanner det finske Socialdemokratis Forræderi og fastslaar, at de finske Arbejdere tvangsudskrives til Fronten. Krigsaktivisterne i Sverrig foranstalter Politirazzia over hele Sverrig mod Kommunister og Fagforeninger. I Bladredaktioner og Partilokaler brydes Skuffer og Skabe op og Sækkefulde af Manuskripter og Dokumenter bortføres. - Sovjettropperne bryder ind i Mannerheimlinien og besætter 5 Betonstillinger.

11 Svømmehallerne lukker paa Grund af Brændselsmangel.

12 Sverrigs kommunistiske Parti tilbageviser i et Opraab Politiets „Afsløringer" og opfordrer til Protest mod Politiets Overgreb mod Arbejdernes Organisationer.

13 Tidlig Restaurationslukning. - Indenrigsministeren „overvejer" Spørgsmaalet om Nedsættelse af Varmebidragene. - Isbaadstransport over Storebælt for første Gang i 50 Aar. - Nye store Prisstigninger paa Cigarer og Cerutter. - Afslutning af omfattende tysk-sovjetrussisk Handelsoverenskomst.

14 Dansk Damper „Chastine Mærsk" sænket, alle reddet.

15 Socialministeren afslaar Forhandling med Havnearbejderne. - Arbejdsløse Kvinder demonstrerer til Rigsdagen. - England—Frankrig øger Trykket overfor Norge og Sverrig.

16 Sverrig afslaar finsk Anmodning om militær Hjælp. - Den danske og den norske Regering protesterer i Berlin i Anledning af en Række Sænkninger af Skibe. - Tre danske Skibe „Sleipner", „Rhône" og „Martin Goldschmidt" torpederet, 31 Mand omkommet.

17 England krænker Norges Neutralitet ved at lade en Krydser beskyde den tyske Damper „Altmark" i en norsk Fjord. Norge protesterer i London. Stor Harme i Berlin mod Norge. - De finske Tropper trækker sig tilbage til den 2. Forsvarslinie.

18 Søfolkenes Organisationer kræver yderligere Sikkerhedsforanstaltninger og retter Krav til den tyske og engelske Regering. Uden Opfyldelse af disse Krav vil Sejlads paa Krigszonen ophøre. - Mælkeprisen stiger 2 Øre.

19 Københavns Grundejere opfordrer til at hjælpe Mannerheim, da dette er den bedste Støtte for Bevarelsen af den private Ejendomsret. - Den engelske Krænkelse af den norske Neutralitet fremkalder uhyre spændt Situation — baade Tyskland og England protesterer i Oslo. - Den svenske Konge stiller sig bag Per Albin Hanssons Afvisning af svensk militær Hjælp til Finland.

20 Danske Metalarbejdere sendes til „civilt" Arbejde i Finland under Ledelse af Baron von Eggers. - Sovjettropperne staar nu 6 km fra Viborg efter at have erobret 313 befæstede Stillinger.

21 Paabud om, at danske Skibe skal følges ad over Nordsøen. - Engelsk Meddelelse om materiel Støtte til Finland. - I Finland udskrives Børn fra 9—18 Aar til Tvangsarbejde i Landbruget.

22 Tjenestemændenes Dyrtidstillæg forlænges for 7 Maaneder. - Der indføres Petroleumsrestriktioner. - Frankrig berøver Maurice Thorez hans franske Statsborgerskab.

23 15,000 københavnske Arbejdsløse demonstrerer for Brød og Brændsel. - Sukker- og Kafferationerne nedskæres. - Rockefeller skænker Mannerheim 100,000 Dollars.

24 Chamberlain betegner Altmarkaffæren som et „teknisk Neutralitetsbrud". - Dansk Damper „Aase" krigsforlist i Atlanterhavet, 17 Søfolk omkommet.

25 228 danske Søfolk er nu omkommet ved Krigsforlis. - De nordiske Udenrigsministre mødes i København. Efter Mødet udsendes en Erklæring om de tre Landes Neutralitet. - Den svenske Statsminister gør udførligt Rede for Sverrigs Stilling til den finske Konflikt.

27 Alle Personer over 60 Aar faar en Tillægsration Kaffe paa 100 Gram. - Dansk Damper „Maryland" med 34 Mands Besætning savnes.

Marts 1940

1 Skønt de kommunale Udsalgssteder i København ikke er i Stand til at levere det nødvendige Brændsel, nægter Borgerrepræsentationen at behandle Kommunisternes Forslag om Brændsel til de Arbejdsløse. - Belgien forbyder den revolutionære Arbejderpresse og skærper Forfølgelsen af Kommunisterne.

2 „Nationaltidende"s og Politiinspektør Arbøls Forsøg paa at faa forbudt „Arbejderbladet"s Indsamling (der nu har passeret de 40,000 Kr.) afvises af borgerlige Blade. - De franske Militærdomstole har atter idømt en Mængde Arbejdere haarde Domme. - I to franske Departementer er 329 Kommunalbestyrelser berøvet deres Mandater. - Den røde Armé trænger ind i den sydlige Del af Viborg.

3 Nordsverrigs største Arbejderavis, det kommunistiske „Norrskensflamman"s Bygning i Luleå sat i Brand ved Bombeattentat. Katastrofen koster 5 Mennesker Livet, to Børn, to Kvinder og Forretningsfører Arthur Hellberg, Medlem af Centralkomitéen for Sverrigs kommunistiske Parti. Svenske Krigsaktivister staar bag denne Mordbrand.

6 Malerforbundets Hovedledelse overfører 80.000 Kr. fra Forbundskassen til Arbejdsløshedskassen. - 6 Selskaber forøger deres Overskud med 1,5 Mill. Kr. - Ekstraskatten for København vedtages paa Rigsdagen. - Gasprisen forhøjes i København fra 18 til 23 Øre pr. m³, Elektricitetsprisen fra 35 til 50 Øre pr. kWh.

7 Antallet af Arbejdsløse er nu 182,690, d. v. s. over 17,000 nye Arbejdsløse i Februar Maaned. - Der nedsættes et Arbejdsløshedsudvalg. - Undersøgelsen i den svenske Mordbrand-Affære i Luleå saboteres af Myndighederne. - Delegerede for talrige engelske Arbejderorganisationer fordømmer Krigen. - Det norske Arbejderpartis Organ erklærer, at Norge ikke vil indblandes i Krigen og derfor ikke vil hjælpe Finland.

8 Store Arbejdermøder i Sverrig kræver upartisk og grundig Undersøgelse af Mordbranden i Luleå. - Meddelelser fra Stockholm om Fredsforhandlinger mellem Sovjet og Finland.

9 Molotof fylder 50 Aar og hyldes af hele Sovjetunionen.

10 Officiel finsk Bekræftelse af Fredsforhandlingerne i Moskva. - England og Frankrig forøger Bestræbelserne for at tvinge Norge og Sverrig til Intervention i Finland. - 940 skandinaviske Søfolk er omkommet ved Krigsforlis under 5 Mdr.s Krig.

11 Premierminister Chamberlain erklærer, at England og Frankrig er rede til at støtte Finland med alle Midler, hvis den finske Regering anmoder om en saadan Støtte. - Fra Frankrig meldes om Stavnsbaandsbestemmelser og Forfølgelser af revolutionære Arbejdere og Fagforeningsfunktionærer. - Léon Blum kræver fransk Indblanding i Finland gennem Norge og Sverrig uanset disse Landes Holdning.

12 En midlertidig Handelsoverenskomst mellem Danmark og England afsluttes i London. - Sovjet og Finland undertegner Fredstraktat i Moskva. (Se Side 229).

13 „Pravda" om Afslutningen af den finsk—russiske Konflikt: „Vort eneste Maal var at garantere Sovjetunionens og særlig Leningrads Sikkerhed".

14 Præsident Kallio taler om nordisk Forsvarsforbund. - Finland har rettet Forslag herom til Norge og Sverrig.

15 Sverrig sætter venstreorienterede Emigranter i Koncentrationslejr.

16 Lov om overordentlig Indkomstskat og Formueskat for 1940—41, ca. 132 Mill. Kr., vedtages. - I Frankrig arresteres talrige Medlemmer af Socialdemokratiet, det Parti, som har saa stort Ansvar i Forfølgelserne mod Kommunisterne.

17 Regeringens Arbejdsløshedsforslag betyder mægtige Kontingentbyrder i samtlige Arbejdsløshedskasser. 26 Selskaber forøger deres Overskud med 13 Mill. Kr., d. v. s. med 35 pCt.

18 2 danske Fiskekuttere angribes af fremmede Flyvere med Bomber og Maskingeværild.

19 Forslaget om Ændringer i Arbejdsløshedsloven til Behandling: Forslaget paatvinger Arbejdsløshedskasserne højere Kontingenter og forhindrer Understøttelsens kvartaarlige Regulering. - Fællesorganisationen i Slagelse kræver Hjælp til de Arbejdsløse. - Frankrig provokerer Sovjetunionen ved at med-

dele Sovjetregeringen, at Sovjetgesandten i Paris ikke mere er „persona grata" hos den franske Regering.

20 Benzin-Rationerne nedskæres med 25 pCt. - Tusinder uden Varme i Paasken, fordi de kommunale Udsalgssteder ikke kan skaffe Brændsel. - Forligsmanden opgiver Mægling i Landbrugskonflikten. - Sovjetunionen erklærer, at et nordisk Forsvarsforbund indbefattet Finland er i Strid med den sovjet-russisk—finske Fredstraktat. - Forvirring i det franske Parlament, Ophidselse i det engelske Parlament i Anledning af den finsk-russiske Fredsslutning. - Daladier-Regeringen i Frankrig fældes ved et „Tillidsvotum", hvor Flertallet undlader at stemme. Daladier afløses af de 200 Familiers stærke Mand, Paul Reynaud.

22 6 danske Skibe krigsforlist: „Minsk", „Charkow", „Bothal", „Viking", „Christiansborg" og „Algier". 66 Søfolk savnes.

23 I Processen mod de franske kommunistiske Deputerede kræver Forsvaret Bonnet og Daladier indkaldt som Vidner. - Den al-indiske Nationalkongres protesterer mod Indiens Tvangsindlæggelse i Englands Krig og erklærer, at Indiens Frihed er uforenelig med et engelsk imperialistisk Overherredømme.

24 Dansk Henvendelse i Berlin og London om Forhandling om Midler til at afbøde de Ulykker, Søkrigen bringer over den danske Skibsfart.

25 Rigsdagen indkaldes trods Paaskeferien. - Dansk Damper „Britta" krigsforlist, 13 Mand savnes.

26 Regeringen fremsætter Forslag om nye vældige indirekte Skatter og Importafgifter for at nedsætte Forbruget og sprænge Pristalsordningen. Afgifterne skal indbringe 85 Mill. Kr. paa 7 Maaneder. - Søens Folk kræver, at Skibe over Nordsøen skal ledsages af en søgaaende Fiskekutter.

27 De nye indirekte Skatter vedtages. - Den finske Regering omdannes. - Sovjet kalder sin Ambassadør i Paris tilbage.

28 Enighed mellem de fire store Partier om en Landbrugsordning, som forudsætter et Tilskud paa 50 Mill. Kr. til Landbrugseksporten. - Forligsmanden genoptager Mægling i Mejeri- og Slagterikonflikten. - England og Frankrig erklærer, at de ikke vil forhandle om Fred uden efter gensidig Overenskomst. - Den tyske Presse taler om farefuld Udvikling for Norden.

29 Landbrugsordningen vedtages. - I en stor Tale om Sovjets Udenrigspolitik fastslaar Molotof Sovjetunionens Neutralitet i Stormagtskrigen, han paaviser, at Vestmagterne var rede til at benytte Finlands-Krigen som Udgangspunkt for Krigen mod Sovjet og advarer iøvrigt skarpt mod nordisk Militærforbund.

30 Skibsrederne afviser Kravet om Sikkerhedsforanstaltninger.

31 Sovjetunionens Øverste Raad beslutter at oprette en karelsk-finsk Forbundsrepublik.

April 1940

3. Den engelske Regering omdannes. Churchill overtager Ledelsen af en Krigskomité.

5 Storebæltsoverfarten isfri. - Civilarbejderne vender skuffede

hjem fra Finland. - Minefaren standser Aftensejlads i Storebælt og Øresund. - Den engelske og franske Regering rejser overfor Sverrig og Norge en Række Spørgsmaal i Forbindelse med disse Landes Neutralitetspolitik. - Den tidligere engelske Udenrigsminister de la Warr udtaler, at de Neutrale ikke maa stole paa, at Vestmagterne „vil holde den ene Haand bundet paa Ryggen" for at overholde Folkerettens Bogstav. - 36 af de 44 anklagede franske kommunistiske Deputerede idømmes hver 5 Aars Fængsel, 8 idømmes betingede Domme og løslades for at sendes i Koncentrationslejr.

6 Den fælles Udligningsskat forhøjes med 25 pCt. - Den norske Udenrigsminister Koht udtaler, at Norge kan blive inddraget i Krigen, før man aner det. - Politiet i Rhodesia skyder paa Strejkende, 14 dræbes og 72 saares.

7 Aldersrente og Socialunderstøttelse nedskæres med 10 pCt. efter det misvisende Pristal. - Arbejderbladets Indsamling har ialt indbragt 55,114 Kr. 82 Øre.

8 England har udlagt Miner i norske Territorialfarvande, og engelske Krigsskibe patruljerer langs Kysten. - Den norske Regering protesterer og forlanger Minerne fjernet. - Tysk Troppetransportskib torpederet ved Norges Kyst. - Stor tysk Flaade ved Norges Kyst. - Luftalarm i Oslo.

9 Tyske Tropper besætter Danmark og vigtige strategiske Punkter i Norge. Den danske Regering protesterer, men opfordrer Befolkningen til Ro og Orden. Under Besættelsesaktionen kom det enkelte Steder til korte Kampe, inden Modstanden blev indstillet. Rigsdagen indkaldes telegrafisk til Fællesmøde. Der gennemføres Mørklægning over hele Landet. Al Skibsfart indstilles. Forbud mod Prisforhøjelse og Hamstring. Midlertidigt Forbud mod Salg og Udskænkning af stærke Drikke. Fondsbørsen suspenderes. - Tyske Tropper besætter bl. a. Oslo, Stavanger, Bergen, Trondhjem og Narvik. - Den norske Regering flygter til Hamar for at organisere Modstanden. - I Oslo danner Quisling ny Regering. - Paa tysk Forespørgsel bekræfter Sverrig sin Neutralitet.

Til Danmarks Soldater og Danmarks Folk!

Da tyske Tropper den 9. April 1940 havde besat Danmark, udsendte den tyske Kommandør følgende:

Uden Grund og imod den tyske Regerings og det tyske Folks oprigtige Ønske om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk har Englands og Frankrigs Magthavere i Fjor i September erklæret Tyskland Krig. Deres Hensigt var og bliver efter Mulighed at træffe Afgørelser paa Krigsskuepladser, som ligger mere afsides og derfor er mindre farlige for Frankrig og England, i det Haab, at det ikke vilde være muligt for Tyskland at kunne optræde stærkt nok imod dem. Af denne Grund har England blandt andet stadig krænket Danmarks og Norges Neutralitet

og deres territoriale Farvand. De forsøgte stadig at gøre Skandinavien til Krigsskueplads. Da en yderligere Anledning ikke syntes at være givet efter den russisk-finske Fredsslutning, har man nu officielt erklæret og truet ikke mere at ville taale den tyske Handelsflaades Sejlads indenfor danske Territorialfarvande ved Nordsøen og i de norske Farvande. Man erklærede selv at ville overtage Politiopsynet der. Man har truffet alle Forberedelser til overraskende at tage i Besiddelse alle nødvendige Støttepunkter ved Norges Kyst. Aarhundredets største Krigsdriver, den allerede i den første Verdenskrig til Ulykke for hele Menneskeheden arbejdende Churchill, udtalte det aabent, at han ikke var villig til at lade sig holde tilbage af „legale Afgørelser eller neutrale Rettigheder, som staar paa Papirlapper". Han har forberedt Slaget mod den danske og den norske Kyst. For nogle Dage siden er han blevet udnævnt til ansvarlig Chef for hele den britiske Krigsførelse.

Den tyske Regering har til nu overvaaget denne Mands Forholdsregler, men den kan ikke taale, at en ny Krigsskueplads nu bliver skaffet efter de engelsk-franske Krigsdriveres Ønsker. Den danske og den norske Regering har igennem Maaneder haft Besked om disse Forsøg. Ligeledes er deres Holdning ingen Hemmelighed for den tyske Regering. De er hverken villige eller i Stand til at kunne yde en virksom Modstand mod det engelske Indfald. Derfor har Tyskland besluttet at foregribe det engelske Angreb og med sine Magtmidler selv at overtage Beskyttelsen af Danmarks og Norges Kongerigers Neutralitet og værne den, saalænge Krigen varer. Det er ikke den tyske Regerings Hensigt at skaffe sig et Støttepunkt i Kampen mod England, den har udelukkende det Maal at forhindre, at Skandinavien bliver Slagmark for de engelske Krigsudvidelser. Af denne Grund har stærke tyske Militærkræfter siden i Dag til Morgen taget de vigtigste militære Objekter i Danmark og Norge i Besiddelse.

Ud over disse Forholdsregler træffes der for Tiden Overenskomster mellem den tyske Rigsregering og den kongelige danske Regering. Disse Overenskomster skal sikre, at Kongeriget bestaar videre, at Hæren og Flaaden opretholdes, at det danske Folks Frihed agtes, og at dette Lands fremtidige Uafhængighed fuldt ud sikres. Indtil disse Forhandlinger er afsluttet, maa det ventes, at Hæren og Flaaden har Forstaaelse af dette. Ligeledes at Folket og alle kommunale Steder er fornuftige og har god Vilje saaledes, at de undlader enhver passiv eller aktiv Modstand. Den vilde være uden Nytte og blive brudt med alle Magtmidler. Alle militære og kommunale Steder anmodes derfor om straks at optage Forbindelse med de tyske Kommandører. Folket opfordres til at fortsætte det daglige Arbejde og til at sørge for Ro og Orden. For Landets Sikkerhed mod engelske Overgreb sørger fra nu af den tyske Hær og Flaade.

Den tyske Kommandør:
Kaupisch.

April fortsat.

10 Regeringen omdannes til en Samlingsregering med raadgivende Ministre fra Venstre og de Konservative: De nye Ministre bliver Krag, Brorsen, Hauch, Hasle, Fibiger og Christmas Møller. - D. s. F. opfordrer sine Medlemmer til at blive paa deres Pladser. - England og Frankrig tilsiger Norge militær Hjælp. - De tyske Krydsere „Blücher" og „Karlsruhe" sænkes ved Norge. - Dansk Motorskib „Argentina" krigsforlist med 33 Mand.

11 Meddelelse om, at de danske Tab under Kampene den 9. April har været 12 Døde og 29 Saarede. - Kong Haakon afslaar at anerkende den nye Quisling-Regering og opfordrer til Fortsættelse af Kampen. - De engelske og franske Myndigheder tilbageholder danske og norske Skibe. - Engelsk Angreb mod Trondhjem afslaas.

12 Offentlige Møder og Demonstrationer forbydes indtil videre. - Indkaldelse af Rekrutter til Hæren bortfalder foreløbigt. - P. Albin Hansson bekræfter i en Radiotale Sverrigs Neutralitet. - Sovjetrussisk Telegrambureau dementerer amerikanske Meddelelser om, at tyske Tropper er kommet til Narvik via Leningrad—Murmansk.

13 Dampskibsselskabet „Dannebrog" udbetaler 15 pCt. til Aktionærerne. - Al privat Bilkørsel standses. - Meddelelse om, at den islandske Regering indtil videre selv vil udøve den Myndighed, der var tillagt den danske Konge og Udenrigsminister. - Tyskerne besætter Narvikbanen til Sverrig. - Engelske Søstridskræfter ødelægger den tyske Flaadeafdeling i Narvik.

14 Margarinetilvirkningen standses, og Margarine rationeres.

15 Storebæltsfærge beskadiget som Følge af Eksplosion. - Landarbejderne faar intet Dyrtidstillæg. - Stauning retter Appel til det danske Folk. - Regeringen Quisling i Norge træder tilbage og afløses af Administrationsraad for de besatte Omraader. - De første allierede Tropper gaar i Land i Nordnorge.

16 Kvindeligt Arbejderforbunds Afdeling 5 indvier sit nye Hus i København. - Kakao rationeres. - 150,000 Tekstilarbejdere strejker i Bombay.

17 Den danske Hær hjemsendes. - Den norske Gesandt forlader Berlin efter tysk Ønske. - Engelske Tropper landsat Nord for Narvik.

19 Der indrettes sprængstyksikrede Tilflugtsrum i København.

20 Næstved og andre Kommuner vil fratage de unge Arbejdsløse deres Understøttelse. - Det franske Ministerraad vedtager Dekretet om Dødsstraf for Kommunisterne. - „Pravda" mener, at Hollands og Belgiens Neutralitet nu er direkte truet. - Medlem af det amerikanske Udenrigsudvalg foreslaar, at U. S. A. skal købe Grønland. - Allierede Tropper landsættes i Aandalsnæs og Namsos.

21 Engelsk Bombeangreb mod Aalborg Lufthavn. - Sverrig indfører Arbejdstjenestepligt.

22 Aalborg erklæres i Luftværnstilstand.

23 Fællesorganisationen i København afholder Møde uden at tage Stilling til Tidens økonomiske Problemer eller 1. Maj. - Paa Grund af de „vanskelige Forhold" for Aktionærerne udbetaler A. P. Møller trods de „store Tab" 25 pCt. i Udbytte. - I Sverrig er 5 Personer, deriblandt 3 Officerer fra den svenske Hær, blevet arresteret og har tilstaaet Paasættelsen af Mordbranden i Luleå.

24 Terboven udnævnes til tysk Rigskommissær i Norge. - Sverrig søger økonomisk Forbindelse med Sovjetunionen.

25 En Kvinde og et Barn dræbt ved Luftangreb paa Aalborg. - Dommeren i Luleå og en Kaptajn er impliceret i Mordbranden. - Taxastrejke i New York.

29 Sovjet afviser engelsk Indblanding i Sovjetruslands Handelsforbindelser med Udlandet.

30 Kommunisterne stiller Forespørgsel til Regeringen angaaende Hovedstadens Forsyning med Flæsk og Kød. - Finland og Sovjet underskriver en Protokol om Grænsen mellem de to Lande.

Maj 1940

1 De danske Tjenestemænd mister deres 1. Maj-Fridag ved Regeringsforbud. - Handelsministeren ophæver Forbudet mod Prisforhøjelser paa Kød og Flæsk. - Sovjetunionens Arbejdere fejrer 1. Maj ved Kæmpe-Demonstration. - Vorosjilof udtaler i sin Dagsbefaling til den Røde Armé bl. a.: „Sovjetstatens Stilling i Udenrigspolitiken bestaar i at sikre Freden mellem Folkene og værne Sovjetlandet". - Dimitroff skriver i sit Maj-Opraab, at det overvældende Flertal af Verdens Befolkning er imod Krigen — og kun den internationale Arbejderklasse kan forhindre Krigens Forvandling til et Verdensblodbad.

2 „Berlingske Tidende" kræver øjeblikkelig Optagelse af Handelsforhandlinger med Sovjetunionen. - Strejke i Jugoslaviens Cementfabriker ender med 20 pCt.s Lønforhøjelse.

3 Arbejdsgiverforeningen udsender overenskomststridigt Cirkulære om Tilbageholdelse af Arbejdernes Dyrtidstillæg. - Den militære Kassationsdomstol i Paris forkaster Appellen af Dommen over de 28 franske kommunistiske Deputerede. - De engelske Tropper forlader Trøndelagen uden at give de norske Tropper Meddelelse herom.

4 Pürschel, A. P. Møller m. fl. udsender anonyme politiske Breve, hvori de foreslaar sig selv til Regering.

8 Marskal Vorosjilof udnævnes til Vicepræsident for Folkekommissærernes Raad i Sovjetunionen, og Marskal Timosjenko bliver Folkekommissær for Forsvaret.

9 Borgerrepræsentationen i København afviser det kommunistiske Forslag om udvidet Skolebespisning. - Attentatmændene fra Mordbranden mod det kommunistiske Blad „Norrskensflamman" i Nordsverrig havde intim Forbindelse med den svenske Finlandskomité, der stillede Penge til deres Raadighed.

10 Den tyske Hær marcherer ind i Holland, Belgien og Luxembourg. - Holland og Belgien anmoder om engelsk-fransk Hjælp. - Svejts gennemfører Generalmobilisering. - Engelske

Tropper har besat Island. - Premierminister Chamberlain træder tilbage og afløses af Churchill.

12 Fire store tyske Hærgrupper rykker frem gennem Holland og Belgien.

14 46 Aktieselskaber har udbetalt 42 Mill. Kr. i Udbytte for 1939. - Den finske Arbejderfører Toivo Antikainen løsladt fra mangeaarig Indespærring i finsk Fængsel. Han opstilles som Kandidat til den karelsk-finske Republiks Øverste Raad. - Sverrig sender Handelsdelegation til Moskva. - Holland kapitulerer og Regeringen flygter til London.

15 Sommertiden traadt i Kraft. - Kommunisterne paa Rigsdagen foreslaar Omsætningsafgiftens øjeblikkelige Ophævelse. - Slagteriarbejderforbundet vedtager ved Urafstemning Indmeldelse i D. s. F. - Dampskibsselskabet „Svendborg" udbetaler 25 pCt. i Udbytte. - Den store Landbrugsudstilling genaabnes i Moskva.

16 De store Partier endelig enige om Forslaget til Nedskæringslovene. - Canada forbyder det kommunistiske Parti. - Højtstaaende Embedsmand inddrages i Sagen mod Mordbrandstifterne fra Luleå i Sverrig. - De tyske Tropper rykker ind i Haag og Amsterdam.

17 Danmark protesterer mod Englands Besættelse af Færøerne.

18 Chefen for den svenske Handelsdelegation forhandler med Molotof. - Frankrigs Regering rekonstrueres, den 84-aarige Marskal Pétain bliver Viceministerpræsident.

19 Lejerne i et stort Kompleks i København gennemtvinger en 5 pCt.s Lejenedsættelse ved Trusel om Opsigelse. - Udbyttet i den svenske Vaabenkoncern „Bofors" var for 1939 18,2 Mill. Kroner mod 9,1 Mill. i 1938. - Seyss Inquart udnævnt til Rigskommissær i Holland.

21 Regeringens „Kriseplan": Dyrtidsoverenskomsten ophæves ved Lov og der paalægges Arbejderne en Lønskat. - Forslag til en Række andre Krisclove. - Diskontoen nedsættes. - Margarineproduktionen genoptages. Prisen forhøjes med 20 Øre og der maa kun beskæftiges 50 pCt. af Arbejderne.

22 Kartoffelprisen ca. 300 pCt. over det normale.

23 Stauning udtaler, at Nedskæringslovene kun er Begyndelsen.

25 Den franske Regering dementerer Rygter om oprørske Bevægelser og sætter Politi og Militær ind i Paris for at sikre „Ro og Orden". - Calais indtages af tyske Tropper.

26 Danske Kvinders Nationalraad og 14 Kvindeforeninger protesterer mod Angrebene paa Kvindernes Arbejdsret.

27 Sømændenes Arbejdsløshedskasse kræver 100 Dages ekstra Understøttelse. - Maurice Thorez udsender et Opraab, hvori han brændemærker Forræderne mod den franske Arbejderklasse.

28 D. s. F. afholder Generalforsamling. Laurits Hansen mener, at D. s. F. maa medvirke ved Nedskæringen. Aksel Olsen oplyser, at Regeringen afviste Forhandlinger med Fagbevægelsen om Nedskæringslovene. - Belgien har kapituleret.

31 Brændselsrationering indføres, saaledes at Køb af Brændsel kun kan ske mod Aflevering af Mærker.

Juni 1940

1 Smedelærling i København idømmes 6 Aars Fængsel for Forsøg paa Beskadigelse af Luftbeskyttelsesmateriel i Lufthavnen. - 11 franske Kommunister dømmes til Døden, 22 til langvarige Tugthusstraffe i Paris.

3 Dansk Handelsdelegation ankommer til Tallinn for at forhandle med de baltiske Lande. - Første store Luftangreb mod Paris.

5 Dansk Motorskonnert „Skandia" forlist, 6 Mand omkommer. - Den franske Regering omdannes uden Daladier. - Ved Indskibningen af indiske Tropper til Europa, kommer det til blodige Sammenstød, da Soldaterne nægter at lade sig indskibe.

6 Den tvungne Voldgiftsret fastslaar, at Landarbejderne hverken skal have Lønforhøjelse eller Dyrtidstillæg. - Storebæltsfarten indstilles. - Litauens Ministerpræsident og Letlands Krigsminister i Moskva.

7 L. A. B., hvori bl. a. D. s. F.s Formand har Sæde, anviser gratis Arbejdskraft til Storbønderne. - Den engelske Arbejdsminister Bevin udtaler, at det efter Krigen vil blive nødvendigt at gennemføre en „ny social Ordning".

8 Skatten i København forhøjes med 30 pCt., paa Frederiksberg med 60 pCt. - De danske Sukkerfabrikers Regnskab for 1939—40 viser et Overskud paa over 3½ Mill. Kr. - Antallet af Arbejdsløse i Maj var 116.942, hvilket er 49,801 mere end Maj 1939.

9 Den norske Udenrigsminister Koht meddeler i Tromsø Radio, at Norges Regering opgiver den militære Modstand. Kongen og Regeringen forlader Landet. - Paa Møder og Fagforeningskonferencer i Finland udtaler en Række kendte Socialdemokrater sig imod Undtagelseslovene og for Venskab med Sovjetunionen.

10 D. s. F.s Formand erklærer i „Aftenbladet", at Spørgsmaalet om Mands og Hustrus Dobbeltbeskæftigelse er et skatteteknisk Spørgsmaal. - Italien træder ind i Krigen paa Tysklands Side. - Paris sættes i Forsvarstilstand.

11 Ca. 50 franske Arbejdere i Cherbourg arresteres paa Grund af Strejke og henrettes af Senegalskytter.

12 Det danske Petroleumsselskab maa paa Grund af Udbyttebegrænsningsloven nøjes med 10 pCt. Udbytte i Stedet for 15 pCt. — de 5 pCt. lægges tilside. - Engelske Dominions erklærer Italien Krig.

14 Regeringen danner et indre Kabinet paa 7 Medlemmer. - Rationerne skæres ned. Kaffen fra 400 til 250 g. Theen fra 200 til 50 g. - Tyskerne rykker ind i Paris.

15 Typografernes Formand kræver Tvangsarbejdsdeling og højere Lønskat paa Arbejderne. - Reynaud sætter Marokkanerne ind for at slaa Urolighederne ned i en Række franske Byer. - Litauen krænker Pagten med Sovjet, der derfor kræver en ny Regering paa bredere Basis. - Sovjettropper rykker ind i Litauen. (Se Side 226).

16 Den 84-aarige Marskal Pétain danner Militærkabinet.

17 L. S.s Repræsentantskab giver Knud Bach Fuldmagt til at sikre L. S.s Samarbejde med Bondepartiet og Fritz Clausen. - Sovjettropper besætter Estland og Letland. (Se Side 226). - Frankrig henvender sig til Tyskland og Italien om Vaabenstilstand.

19 Dansk Handelsdelegation afrejser til Moskva. - Et Ejendomsselskab paa Nørrebro i København med 30,000 Kr.s Overskud paa Brændselsregnskabet sender Lejerne Ekstraregninger for Varme.

20 „Nationaltidende" kræver Arbejdspligt indført i Danmark.

21 „Politiken" foreslaar Christmas Møller som dansk Propagandaminister. - Det af L. S. skabte „Erhvervsudvalg" tager Afstand fra L. S.s partipolitiske Linie, hvorpaa L. S. udtræder af Udvalget. - De fransk-tyske Vaabenstilstands-Forhandlinger er begyndt i Compiegneskoven ved Paris. - Dommene over Attentatmændene i Luleå er fældet, de blev skandaløst milde.

22 De nye baltiske Regeringer indfører en lang Række demokratiske Reformer.

23 Prisen paa Wienerbrød og Kager forhøjes. - General de Gaulle danner fransk Regering i London.

24 Prisen paa Kartofler i København stiger til 1,50 Kr. pr. kg. - D. s. F.s Formand bekræfter Uroen i Finland og erklærer, at Lønnen dér er skaaret ned med 25 pCt., mens Leveomkostningerne er steget med 100 pCt. - Krigen mellem Frankrig og Tyskland—Italien ophører efter Underskrivelsen af den fransk-italienske Overenskomst.

25 Martin Andersen Nexø fylder 71 Aar. - „Politiken" gaar ind for, at kun gifte og Arbejdere over 40 Aar skal have Understøttelse.

26 340 politiske Fanger løslades i Estland.

27 Dansk Damper „Alfa" forliser ved Hollands Kyst. - Loven om Genindførelse af Natarbejde i Bagerier (Se Side 103) og Ødelæggelsen af Funktionærloven vedtages paa Rigsdagen, kun Kommunisterne stemte imod. - Sovjetunionen tilstiller Rumænien Ultimatum om Tilbagegivelse af Bessarabien og Nordbukovina. (Se Side 231). - De baltiske Stater opretter Arbejdermilits og Arbejderudvalg ved alle Fabriker.

28 Sovjettropper holder deres Indtog i Bessarabien og Nordbukovina. - Den finsk-russiske Handelstraktat underskrives i Moskva.

29 C.B.-Mandskabet faar en beskeden Lønforhøjelse. - Det kommunistiske Parti i Letland erklæres for lovligt.

Juli 1940

1 Øresundstrafiken og Flyveruten København—Malmø genoptages. - Post- og Telegraftaksterne forhøjes med indtil 50 pCt. Statsbanetaksterne forhøjes med 25 pCt. - Molotof modtager Lederen af den danske Handelsdelegation.

2 Kolding Byraad vedtager at afskedige alle gifte Kvinder under Kommunen. - Fritz Clausen-Cyklister forsøger Demonstration i København, ca. 100 arresteres. - De 4 store Partier og Retsforbundet slutter sig sammen til en „National Samling". - Der

oprettes Sovjetter i Bessarabien. - Englænderne arresterer Lederen af Venstreblokken i den indiske Nationalkongres, Bose.

3 Danmarks kommunistiske Parti afviser den principløse „nationale Samling" og fastslaar, at det, der tiltrænges, er det arbejdende Folks Samling. - Vældige Strømme af Flygtninge drager fra Rumænien til Bessarabien.

4 Den danske Handelsdelegation vender hjem fra Moskva.

5 Kongen vil ikke anerkende en foreslaaet Ministerliste. - Rigsdagens Møder udsættes. - Frankrig bryder med England.

6 D. K. P.s Centralkomité opfordrer Partiet og Arbejderbladets Læsere til at skaffe 15,000 Kr. inden 1. August.

7 Arbejdsløshedstallet ved Udgangen af Juni opgøres til 96,777, ca. 32,000 flere end 1939. - Første Luftalarm i København.

8 Stauning forelægger den nye „nationale" Regering, der bestaar af 4 Socialdemokrater, 2 Konservative, 2 Radikale, Cementkongen Gunnar Larsen og Statsadvokat Harald Petersen.

9 1000 Lejere i en Ejendom i København deponerer deres Opsigelse som Protest mod de ublu Efterregninger for Varme.

11 Otto Kuusinen vælges til Formand for den karelsk-finske Republiks Øverste Sovjet.

13 Arbejdsgiverne udsender Cirkulære om Lønfradrag for den Tid, Arbejderne tilbringer i Beskyttelsesrum.

14 Arbejdsminister Kjærbøl udsender et Dekret om Tvangsarbejde i Landbruget. - Der afholdes Valg i de baltiske Lande. - Englands Kommunister forlanger Dannelse af en Folkeregering.

15 Lederen af den danske Handelsdelegation, Hasle, udnævnes til overordentlig Gesandt i Moskva.

16 Den nye Valutalov vedtages i Folketinget. - Den „nationale" Regering nedsætter et særligt „Kriseministerium" paa 7 Medlemmer med Christmas Møller som Chef.

18 Danmark udtræder af Folkeforbundet.

20 Presse-Censurloven vedtages af Rigsdagen.

21 De nyvalgte Folkerepræsentanter i de baltiske Lande vedtager at omdanne deres Lande til Sovjetrepubliker og anmoder om Optagelse i Sovjetunionen. - De hollandske Arbejderpartier og Fagforeninger under tysk Administration.

25 „Berlingske Tidende" foreslaar, at Fagforeningernes Kasser skal beslaglægges og Tarifferne likvideres. - Mejeriernes Fællesorganisation protesterer mod Christmas Møller i Anledning af Talen om Prisnedsættelse af Mælk.

26 Kjærbøl udsender „Oplysningsskema" til de Arbejdsløse for at skaffe Tvangsarbejdere til Landbruget. - Norges Arbejdere kræver Indsættelse af en Folkeregering.

27 500 estniske Industrivirksomheder nationaliseres. - Rumænien søger ved øget Terror at hindre den stigende Strøm af Flygtninge til Bessarabien.

30 Det franske Ministerraad opretter en Særdomstol, der skal dømme de Ansvarlige for Frankrigs Sammenbrud.

31 Folketingsmand I. P. Nielsen foreslaar Socialdemokratiets Opløsning og Dannelsen af eet eneste dansk nationalt Parti. - Christmas Møllers Mælke-Diktaturlov vedtages.

August 1940

1 Rigsdagen hjemsendes. - D. s. F. afslutter Overenskomst med Arbejdsgiverforeningen om halv Løn for den Tid, Arbejderne tilbringer i Beskyttelsesrum. - Finlands Arbejdere demonstrerer mod Regeringens reaktionære Politik, store Politistyrker sættes ind mod Demonstranterne. - Sovjetunionens Øverste Raad træder sammen bl. a. for at tage Stilling til de baltiske Staters Anmodning om Optagelse i Sovjetunionen. Paa Mødet aflægger Molotof Beretning om Sovjetunionens Udenrigspolitik. - Der oprettes Arbejdslejre i Norge. - Ved Valgene i Cuba vælges adskillige Kommunister ind i Parlamentet, og i fire af de største Byer vælges kommunistiske Borgmestre.

2 Møde- og Demonstrationsforbud i Finland.

3 Over 250 Studenter udfører gratis Høstarbejde, mens Hundreder af Landarbejdere gaar arbejdsløse. - Seks af Finlands socialdemokratiske Rigsdagsmænd udsender et nyt socialistisk Blad og rejser Kampen for Fred og Socialisme. - Sovjetunionens Rigsdag vedtager Oprettelsen af den 13. Unionsrepublik, den moldauiske SSR, og den 14. Unionsrepublik, Litauen.

4 Søfyrbødernes Kongres godkender Hovedbestyrelsens Suspension af Richard Jensen. - Passagerdamperen „Hammershus" minesprængt udenfor Københavns Havn, 1 Passager saares.

6 Der dannes en dansk-tysk Forening. - Letland optages i Sovjetunionen. - Sovjetregeringen protesterer mod Englands Tilbageholdelse af 8 estniske Skibe.

7 Arbejdsløshedstallet opgøres til 92,419. - Frankrig indfører 51 Timers Arbejdsugen. - Der indsættes tysk Civiladministration i Elsass, Lothringen og Luxembourg.

9 Rumænien skærper sin Politik mod Jøderne. - Roosevelt faar Bemyndigelse til at indkalde Nationalgarden. - Polakkerne skal betale 15 pCt. af deres Indkomst i Skat til Tyskland.

10 En Opgørelse over Befolkningens Indtægter fastslaar, at 64 pCt. af Danmarks Befolkning tjener under 2000 Kr. om Aaret.

12 Engelske Flyvere angriber Aalborg Lufthavn, 11 af Maskinerne skydes ned.

14 8 Personer idømmes Fængselsstraffe for Overfald paa tyske Soldater. Justitsministeren fremsætter i den Anledning en Advarsel til Befolkningen. - Finlandshetseren Zeth Höglund fjernes som Redaktør af „Socialdemokraten" i Stockholm.

15 Stauning erklærer i Radioen bl. a.: „Der forestaar sikkert Ændringer i det danske Samfunds Forhold, som yderligere vil gøre en Omstilling nødvendig."

16 Paa Grund af de smaa Foderbeholdninger skal der i Løbet af kort Tid nedslagtes 2 Millioner Svin. - Tysk Politi arresterer en Række ledende Kommunister i Norge. - Den norske kommunistiske Presse og det socialdemokratiske „Arbeiderbladet" forbydes.

17 Slutresultatet af Indsamlingen til „Arbejderbladet" bliver 18,858 Kr. - Ved et Studentermøde i Gerlev benægter Lauritz Hansen Fagforeningernes klassemæssige Opgaver og lover Ensretning af Fagbevægelsen.

19 Rekrutuddannelsen ved Hæren genoptages.

21 Folkekøkkenerne i København forhøjer Priserne med indtil 50 pCt. - Motorskibet „Anø" minesprængt, 4 Mennesker omkommet. - Trotzkis Sekretær forøver dødeligt Attentat imod ham.

22 Den indiske Nationalkongres afviser et engelsk Tilbud til Indien og opfordrer det indiske Folk til at fordømme den engelske Regerings Holdning.

23 De finske Arbejdere kræver 25 pCt. Lønforhøjelse.

24 Københavnsk Skibsreder flytter paa Hotel til 100 Kr. om Dagen for at „spare". - De samv. Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen henvender sig til Arbejds- og Socialministeriet med Forslag om Arbejds- og Forligsnævn m. m. - Grækenland indkalder Reserverne.

25 D. s. U.s Hovedbestyrelse kræver Oprettelse af en Ungdomsskole eller Samfundstjeneste.

27 Store Arbejderdemonstrationer i Finland kræver Regeringen til Ansvar.

29 Den socialdemokratiske Landbrugsminister Bording erklærer i Folketinget, at det er Hysteri at beklage sig over de enorme Brødpriser.

30 Benzinprisen forhøjes med 37 Øre pr. Liter. - Den tysk-italienske Voldgiftskendelse i Konflikten mellem Ungarn og Rumænien tildeler Ungarn 42,000 Kvadratkilometer af Transylvanien med ca. 2,4 Mill. Indbyggere (hvoraf ca. 1 Mill. rumænske). - Aksemagterne garanterer Rumæniens nye Grænse. - Rutedamperen „Rise" støder paa en Mine paa Vej fra Svendborg til Ærøskøbing, adskillige Personer omkommer.

31 Petroleumspriserne stiger fra 28 til 44 Øre pr. Liter.

September 1940

1 Brødpriserne stiger med ca. 50 pCt. - Hvede- og Sigtemel, og alt Brød fremstillet deraf, rationeres. - Store Alsangsstævner over hele Landet.

2 „Social-Demokraten" afslører, at D. s. U. den 15. Juni traadte ind i „Dansk Ungdoms Samvirke" med K. U.s Formand Hjermind som Formand.

3 U. S. A. faar Ret til Oprettelse af Flaade- og Flyvebaser paa engelsk Territorium paa den vestlige Halvkugle mod at levere 50 Destroyere.

4 Et „Ældsteudvalg" med Undervisningsminister Jørgen Jørgensen og Indenrigsminister Knud Kristensen i Spidsen tager Formynderskab over „Ungdomslederne" fra Ungdomssamvirket. - Uroligheder i Rumænien. - Den rumænske Regering demissionerer til Fordel for en mere akse-venlig Regering med General Antonescu i Spidsen. - Over 50 Indere dræbes ved Sammenstød med engelske Tropper i Nordvestindien.

5 Amerika forbyder den kommunistiske Præsidentkandidat, Earl Browder, at rejse uden for New York. - Rumæniens Forfatning suspenderes og Antonescu bliver Diktator.

6 Kommunisterne efterlyser i Folketinget de lovede Lønforhøjelser og Brødrabatmærker. - Arbejdsløshedstallet opgøres til 100,702, d. v. s. en Stigning paa 8896 siden Juli-Opgørelsen. -

500 Mand strejker hos Houlberg i Kødbyen, fordi han slaar en Arbejder i Ansigtet.

8 Formanden og Sekretæren i den finske „Forening for Fred og Venskab med Sovjetunionen" idømmes hver 9 Maaneders Fængsel. - Den svensk-sovjetrussiske Handelsaftale underskrives.

11 Fremtrædende tidligere svensk Socialdemokrat, Rut Adler, lader sig opstille paa den kommunistiske Liste ved Valgene.

12 Radioen slutter sine Udsendelser Kl. 21.

13 Folketinget vedtager Voldgiftsloven, der berøver Fagforeningerne den sidste Rest af deres Selvstændighed. (Se Side 102). -

15 Regeringen forhøjer Prisen paa den billige Mælk og lemper Hamstringsbestemmelserne. - Arbejdsmændenes Generalforsamling i Varde kræver ekstraordinær Kongres indkaldt i D. A. F. - Ved Valgene i Sverrig faar Kommunisterne Stemmer til 8 Mandater, men paa Grund af Valgordningen faar de kun 3 Kandidater valgt. Socialdemokratiet vinder Flertal i 2. Kammer.

16 Rugbrødet rationeres. - Smør- og Mælkeprisen stiger. - Den indiske Nationalkongres fordømmer den engelske Regering, fordi den har draget Indien ind i Krigen uden at spørge det indiske Folk.

17 Trafikminister Gunnar Larsen og Minister Hasle ankommer til Moskva for at afslutte Forhandlingerne om Handelstraktaten.

18 Den dansk-sovjetrussiske Handelstraktat underskrives i Moskva. Gunnar Larsen modtages af Molotof.

20 Forslag om Nedsættelse af Brødprisen og om Smørrabatkort vedtaget paa Rigsdagen. - Kommunisterne kræver Dyrtidsoverenskomsten af 31. Okt. 1939 genindført. - Bondepartiet stiller Forslag om Ophævelse af Grundloven og Parlamentarismen og kræver Kongen som Diktator.

21 Socialdemokratiets Hovedbestyrelse godkender Partiets Deltagelse i Samlingsregeringen. - Sovjetunionen bestiller Skibe i Finland for ca. 60—70 Mill. Kr. - Seks franske Byraad suspenderes.

22 Maksimalprisen paa Brænde forhøjes. - To af Hovedmændene fra Mordbranden i Luleå i Sverrig idømmes to Aars Fængsel.

24 Kommunistiske Flyveblade spredes i Tusindvis i de franske Byer.

25 Svensk Socialdemokrat bliver Ridder af „Finlands hvide Rose" som Tak for hans Presseindsats under Finlandshetzen. - Det norske Storting ophæves, Partierne opløst.

26 Fiskekutter minesprænges i Lillebælt, to omkomne. - I Norge bliver Quislings „National Samling" det eneste Parti og faar overdraget Regeringsmagten.

28 Nationalbankdirektør Bramsnæs lover Bankmagnaterne nye Forringelser af Arbejdernes Realløn og Nødhjælpsarbejder til Underbetaling.

30 Arbejdsmændenes Fagforening i Aalborg vælger Kommunisten Oluf Redder til Formand.

Oktober 1940

1 Flere L. S.-Formænd nedlægger deres Mandater, og en L. S.-Organisation melder sig ud af L. S. som Protest mod den nye Kurs. - Christmas Møller opgiver at skaffe billig Mælk og overlader det til Kommunalbestyrelserne. - Gandhis Krav om Talefrihed afvises af den indiske Vicekonge. - Luxembourg indlemmes i Tyskland.

2 Professor Jørgen Pedersen kalder Gunnar Larsen-Regeringen „klassecgoistisk" — paa Grund af det minimale Dyrtidstillæg („Brødtillæget"). - Tyskland og Sovjetunionen afslutter Jernbaneoverenskomst.

3 Sommertiden forlænges. - Christmas Møller gaar af som Handelsminister og afløses af Halfdan Hendriksen. - Chamberlain træder ud af den engelske Regering. - Sovjetunionen mobiliserer Reserver til Industrien. (Se Side 216).

4 Det finske Socialdemokrati ekskluderer den socialistiske Venstrefløj. - Quisling erklærer, at „det nye nationale Ideal er Folkefællesskab".

5 Engelske Spærreballoner driver hen over Landet og foraarsager store Skader. - De smaa Grundejere henvender sig til Indenrigsministeren med Krav om Standsning af Tvangsauktionerne. - Finland indfører Mælkerationering. - Skærpet Tøjrationering i Norge.

6 Engros-Pristallet steget til 182. - Thailands Tropper overskrider Grænsen til Indokina.

7 Tyske Tropper rykker ind i Rumænien.

8 Den tyske Presse retter skarpe Angreb mod den svenske „Socialdemokraten". - Ny Lov i Norge forbyder Arbejderne ved Landbrug, Skovbrug, Fiskeri og Søfart at forlade deres Erhverv uden særlig Tilladelse fra Ministeriet. - Korporativ Stat i Norge.

9 Skibsfartsselskaberne i Letland nationaliseres.

10 Landarbejderne faar et Dyrtidstillæg, der kun udgør Halvdelen af de øvrige Arbejderes Dyrtidstillæg. - Københavns Kommunes Regnskab afsluttes med betydeligt Overskud.

11 Dampskibet „København" udsættes for uopklaret Uheld ved Gillelcje og maa vende om. - De rumænsk-ungarske Forhandlinger suspenderes, og Ungarn henvender sig til Aksen om Mægling. - Sovjetunionen og Finland afslutter Overenskomst om Demilitarisering af Ålandsøerne. - Nye Arbejdsbestemmelser i Sovjet.

12 Justitsministeren ophæver Mødeforbudet. - „Nationaltidende" afslører, at Regeringen befordrer Prisstigningerne for at sænke Arbejdernes Forbrug.

13 Tysk Militærmission til Rumænien.

14 Formanden for L. S.s Erhvervsudvalg, Aksel Hansen, udmelder sig af L. S. - Varmerestriktionerne lempes, saa Hoteller og Villaer kan faa varmt Vand! - Nationalbanken nedsætter Diskonto og Rente med ½ pCt. - Sovjetunionen sender store Kornsendinger til Finland.

16 D. A. F.s Formand, Aksel Olsen, protesterer mod Nødhjælpslovenes tarifbrydende Karakter. - Landbrugsudstillingen i Moskva slutter. Den har været besøgt af ca. 9 Mill. Mennesker.

17 Under Folketingsdebatten om Tvangsarbejdslovene er Kommunisterne de eneste, der understøtter Arbejdsmandsforbundets Protest. - Den tidligere Præsident for Katalonien, Companys, skydes i et Fængsel i Spanien.

18 Englænderne aabner Birma-Vejen og sender store Transporter af Vaaben og Materiel til Kina. - Frankrigs Jøder udelukkes fra Statsembeder.

19 En Pjece „Rene Folk med rene Hænder" om Schested og Majoratsforeningens Pengetilskud til L. S. tvinger en Række Personer til at indrømme, at Schested var deres økonomiske „Bagmand". Bl. a. Rigsdagsmændene Foget og Hartel bekræfter, at de har modtaget store Summer af Schested. - Sovjetunionen protesterer i London mod Beslaglæggelsen af estniske og litauiske Skibe.

20 Kødpriserne forhøjes. - Kun et Medlem af hver fransk Familie kan faa Løn.

21 Smørprisen forhøjes med 20 Øre pr. kg. - Fra New York meddeler den islandske Konsul, at der er 60,000 engelske Soldater paa Island. - Den tyske Rigsstatholder i Elsass erklærer, at Frankrig for bestandig har tabt Elsass.

22 Folketinget vedtager et indenlandsk Statslaan paa 50 Mill. Kr. - Føreren for de jyske Husmænd, P. Nielsen, erklærer, at Spørgsmaalet om Gæld og Renter maa tages op, og protesterer mod Omsætningsskatten.

23 Mejeriernes Fællesorganisations Bestyrelse og L. S. kræver højere Smørpriser. - En Række spanske Socialister dømmes til Døden. - Finland udsætter Kommunalvalgene i 2 Aar.

24 Loven om Ungdommens Anbringelse i Tvangsarbejdslejre vedtages. - Omsætningsskatten forlænges. - Eksekutivkomitéen for den indiske Nationalkongres vedtager at iværksætte en borgerlig Ulydighedskampagne som Protest mod Ophævelsen af Talefriheden, samtidig planlægges en Række Møder mod Krigen.

25 Mælkepriserne forhøjes i København. - Italienske Flyvere sættes ind over England.

26 L. S. kræver Smørprisen paa Hjemmemarkedet hævet til Eksportprisens Niveau. - Der dannes en ny Donau-Kommission med Sovjetunionen som Medlem.

27 Arbejdsløshedstallet ved Udgangen af September opgøres til 101,401. - Italienske Tropper overskrider Grækenlands Grænse, efter at den græske Regering har afvist italiensk Ultimatum om Afstaaelse af Landomraader. - Laval bliver Frankrigs Udenrigsminister.

29 D. F. D. S. nægter at betale Hyre til 70 Søfolk, der har været i franske Koncentrationslejre.

30 Ægproduktionen er nu kun halvt saa stor som normalt. - Pétain foranstalter nye Klapjagter paa Kommunister, mange sendes i Koncentrationslejre.

November 1940

1 L. S.-Bladet i Ringkøbing finder det „ejendommeligt. at man ofte i Forbindelse med politiske Gangstere ser Navnet Schested" og kræver Udredsning i L. S. - Den finske Regering erklærer alt Tøj for beslaglagt, som ikke er i privat eller Militærets Eje.

2 Pristallet for Oktober 248 mod 233 i Juli.

3 Sovjetunionen afviser skarpt den engelske Protest mod den nye Donaukommission.

4 Efter 15 Aars Tugthus er det ungarske Proletariats tapre Forkæmper, Rakosi, og Lederen af Ungarns kommunistiske Ungdomsforbund. Weinberger, frigivet og paa Vej til Sovjetunionen.

5 Den offficielle Statistik viser, at Priserne i Løbet af de sidste tre Maaneder er steget med indtil 55 pCt. paa de vigtigste Levnedsmidler. - Ekspræsidenten for den indiske Kongres, Nehru, idømmes fire Aars strengt Fængsel.

6 Roosevelt genvælges til U. S. A.s Præsident med en Majoritet paa over 4 Mill. Stemmer.

7 Sovjetunionen fejrer 23-Aarsdagen for den bolsjevikiske Revolution med vældige Parader og Demonstrationer. - Tale af Kalinin: Sovjet vil holde sig strengt neutral.

8 Smørret rationeres. - Fedtprisen stiger med 15 pCt. i Løbet Dagen. - Rakosi modtages med Begejstring i Moskva.

9 Fyrbøderne paa de finske Jernbaner og Arbejdere paa store Fabriker i Helsingfors strejker for højere Løn.

10 Molotof afrejser fra Moskva til Berlin. - Jordskælv i Rumænien kræver over 10,000 Menneskeliv. - Fhv. Premierminister Chamberlain afgaar ved Døden i London.

11 Ca. 3000 amerikanske Ungdomsforeningers Kongres begynder en Kampagne mod Krigen.

12 Landbrugsminister Bording kommer til at afsløre, at Handelsminister Halfdan Hendriksen er Chef for Regeringens „Krisekabinet". - Udenrigskommissær Molotof fører langvarig Konference med von Ribbentrop og Rigskansler Hitler. - Valgterror mod Kommunisterne ved Præsidentvalgene i Amerika bevirkede, at de kommunistiske Kandidater ikke var optaget paa Stemmesedlerne i 12 af de vigtigste Stater.

13 Den socialdemokratiske Ordfører, Hartvig Frisch, tager i Folketinget Afstand fra Nationalbankdirektør Bramsnæs. - Ungarn sender Handelsdelegation til Sovjetunionen. - Det finske Justitsministerium forbyder de værste af Krigsbøgerne.

14 Aksel Larsen gør i Folketinget op med de ledende Socialdemokrater, stiller Fritz Clausen ubehagelige Spørgsmaal og erklærer, at det bliver Folket, der kommer til at sige det sidste Ord om Danmarks Fremtid. - Molotof afrejser fra Berlin, og der udsendes et kortfattet officielt Communiqué om Forhandlingerne.

15 Laurits Hansen udsender Cirkulære til Fagforeningsledelserne og beder dem standse Vedtagelsen af Protester mod Nedskæringen. - 500 tyske Flyvere retter voldsomt Angreb mod den engelske Industriby Coventry.

16 England tilbyder „at godkende de baltiske Staters Indlemmelse i Sovjetunionen og at afholde sig fra Angreb paa Sovjetunionen".
17 Clausenfolkene forsøger med Politiets Tilladelse at gennemføre en provokatorisk Demonstration gennem København.
18 Hele Pressen fordømmer Søndagens Provokation og det usmagelige Forsøg paa at slaa politisk Mønt af 9. April.
19 Storbønderne holder Mælken tilbage for at tvinge Prisen i Vejret. - Der udstedes Forbud mod Produktion af fede Oste, og Fløde over 30 pCt.s Fedtindhold.
20 Kommunisterne stiller i Rigsdagen Forslag om Forhøjelse af Arbejdsløshedsunderstøttelserne. - D. s. F.s Medlemsblad meddeler, at Oppositionen beherskede en Trediedel af Fagforeningskongressen i Finland. - Ungarn tilslutter sig Tremagts-Pagten.
21 Arbejdsløsheden opgøres til 108,074, en Stigning paa ca. 18,000 i Sammenligning med 1939.
22 Der fastsættes Maksimalpris paa Fedt.
23 Rumænien tilslutter sig Tremagts-Pagten.
24 Slovakiet tilslutter sig Tremagts-Pagten.
25 Lederen af det „gule Anvisningskontor", Wilhelmsen, kræver Arbejdsanvisningen taget fra Fagforeningerne.
26 Den socialdemokratiske Rigsdagsgruppes Formand, Hartvig Frisch, trækker sig tilbage for at studere — Græsk! - Engelske Arbejdere kræver Lønforhøjelser og Kontrol med Prisudviklingen.
27 Der udstedes Forbud mod Fotografering og Omvandring i Dele af Jylland. - Svejts's kommunistiske Parti forbydes.
28 „Faglig Ungdom"s Formand indmelder Organisationen i „Ungdomssamvirket" trods Sekretariatets Beslutning. - 120 Aars-Dagen for Fr. Engels' Fødsel fejres i hele Sovjetunionen. - Hollands Universiteter lukkes paa Grund af Studenternes Demonstrationer.
29 Kommunisterne stiller i Rigsdagen Forslag om Genindførelse af Pristalsregulering af Lønningerne. - Den finske Præsident, Kallio, træder tilbage.
30 Jøderne i Holland afskediges fra alle offentlige Stillinger.

December 1940

1 Havregryn og Byggryn rationeres. - Lensgreverne danner en „Faggruppe" i Tilknytning til Clausenpartiet og L. S. med Mangemillionæren Grev F. M. Knuth i Spidsen.
2 Danske Officerer rejser paa Studierejse til Tyskland. - Clausen-Bladet „Fædrelandet" hilser Steincke velkommen efter hans Tale i Studenterforeningen.
3 Der udstedes Forbud mod Opfodring med Gryn.
4 Nødhjælpsloven vedtages i Rigsdagen, kun Kommunisterne stemte for tarifmæssig Løn til Nødhjælpsarbejderne. - Sovjetunionen erklærer overfor den japanske Viceudenrigsminister, at Sovjetunionens Politik i Kina ikke vil blive ændret.
5 „Erhvervsudvalget" sprænges, Formanden og flere Bestyrelsesmedlemmer udtræder.

6 Arbejdsminister Kjærbøl udtaler, at de Arbejdsløse kun skal have Erstatning for 25 pCt. af Prisstigningerne. - 18 Studenter i Paris arresteres for Uddeling af kommunistiske Løbesedler.
7 Svenske Fagforeninger genindsætter Kommunisterne i de Rettigheder, der blev berøvet dem under Finlandshetzen. - Englands Jernbane-, Skibsbygnings-, Konfektions- og Transportarbejderforbund kræver Lønforhøjelser.
8 Efter voldsom Kamp med uniformerede og spade-bevæbnede Clausenfolk i Haderslev arresterer Politiet ca. 300. - Fire Spaniensfrivillige vender hjem efter aarelangt Ophold i Francos Fængsler.
10 Kontrolstederne i København sender Deputationer til Rigsdagen og kræver Dagpengesatserne forhøjet i Overensstemmelse med Kommunisternes Forslag. - England begynder sin Offensiv i Nordafrika.
11 Folketinget vedtager Loven om Hjælp til de Arbejdsløse, Kommunisternes Ændringsforslag forkastes enstemmigt.
13 Danmark afslutter Handelsaftale med Italien. - Afmærkningen af den tysk-sovjetiske Grænse afsluttes.
14 Rigsdagen hjemsendes paa ubestemt Tid uden at have behandlet Kommunisternes Forslag om Pristalregulering. - Borgerrepræsentant Johs. Hansen fremsætter Forslag om Dyrtidstillæg til de Socialunderstøttede. - 150 Lejere i Viksøhusene i København opsiger Lejlighederne som Svar paa Ejerens ublu Krav. - Pétain afskediger den franske Regering.
15 I Finland er der nu over 40,000 Medlemmer i Selskabet for Fred og Venskab med Sovjetunionen. - Arbejderne i Vestukraine, Vesthviderusland og den finsk-karelske Republik vælger Deputerede til de lokale Sovjetter.
16 Laval arresteret.
17 Arbejdsdirektør Vater kræver, at Arbejderne gennem Kontingentforhøjelser selv skal betale Dyrtidstillægget. - Horsens Viceborgmester anholdt for Kassemangel paa 90,000 Kr. - Tysk Demarche i Vichy. - Laval atter paa fri Fod.
19 Borgerrepræsentationen nægter at diskutere det kommunistiske Forslag om Dyrtidstillæg til de Socialsøgende. - De indiske Fagorganisationer sammensluttes i en Enhedsorganisation, der Forslag om Dyrtidstillæg til de Socialsøgende. - Ved Præsidentvalget i Finland vælges Ryti til Præsident.
20 98 pCt. af Vælgerne deltog i Afstemningen ved Sovjetvalgene i Vestukraine, Vesthviderusland og den karelsk-finske Sovjetrepublik.
21 Arbejdsløshedstallet opgøres til 129,951.
22 Regeringen forbyder lavere Gas- og Lyspriser i København.
27 Aksel Olsen fastslaar, at over 35 pCt. af Arbejdsmandsforbundets Medlemmer er arbejdsløse.
28 Sæbesalget standses. - Fhv. Bondeparti-Folketingsmand Elbæk Jensen træder ud af „Erhvervsudvalget" og L. S. i Protest mod den partipolitiske Linie.
29 Jordreformen i Litauen giver 30,000 jordløse Bønder Jord.

PARTI-DOKUMENTER

INTERNATIONALE

Arbejdere og Arbejdende i hele Verden!

Kommunistisk Internationales Opraab til 1. Maj 1940

Under den nye imperialistiske Krigs graa Skyer gaar de Arbejdende den 1. Maj i Møde, den internationale proletariske Solidaritets Dag. Aldrig før har den internationale proletariske Solidaritets Idé haft en saa livsvigtig Betydning som i disse Dage under den Krigsbrand, der omfatter Europa og Asien.

Otte Maaneder har Krigen i Europa varet, og dog er det endnu langt fra til at forudse dens Afslutning. Stadig mere udvides Krigsskuepladsen. Med Vold drager de imperialistiske Stormagter Koloni-Folkene ind i Krigen. Jo længere Krigen varer, jo mere bliver det klart, at de smaa nevtrale Lande kun er Byttepenge i Hænderne paa Imperialisterne. Som Svar paa Englands og Frankrigs grove Krænkelse af de skandinaviske Landes Nevtralitet lod Tyskland sine Tropper marchere ind i Danmark og besatte de strategisk vigtigste Positioner i Norge. England og Frankrig landsatte ligeledes Tropper i Norge, og Landet blev Krigsskueplads.

De imperialistiske Staters Kamp om Balkan og Landene ved Middelhavet truer med at drage nye imperialistiske Magter ind i Krigen. Italien, der har forstærket sine Positioner i Spanien og paa Balkan, forbereder sig til at gaa ind i Krigen.

I det fjerne Østen har Japan i næsten tre Aar ført Krig mod Kina. Imperialisternes Interesser i det Stille Ocean truer med at føre til en ny Krig. Interessemodsætningerne mellem Japan, England og U. S. A. om Hollandsk Indien skærpes stadig.

Det amerikanske Bourgeoisi strækker deres Hænder ud efter Island og Grønland og efter de engelske og franske Besiddelser i det Karibiske Hav.

De kapitalistiske Forbrydere støder Folkene ud i et nyt imperialistisk Massemyrderi.

Overfor de af Krigsfeber grebne kapitalistiske Lande staar Socialismens store Land. De engelske og franske Krigsbrandstiftere og deres socialdemokratiske Lakajer raser over, at Sovjet-Unionen forbliver nevtral overfor den imperialistiske Krig. De raser over, at Sovjet-Unionen uafladeligt vokser og styrkes, mens de sidder fast i de imperialistiske Modsætningers og Kriges Jernkloer. De raser, fordi Sovjet-Unionen har sikret sine Folkeslag Fredens Velgerninger, fordi Sovjet-Unionen lever i Fred med Tyskland, som det vil leve i Fred med alle Stater, der ikke antaster Sovjetlandets Rettigheder. De er ude af sig selv af Raseri, fordi Sovjet-Unionen gennem sin oprigtige Nevtralitetspolitik modvirker Udbredelsen af Krigsbranden til andre Lande. De er opfyldt af Angst, fordi Trangen til Fred gennem Sovjet-Unionens Fredspolitik forstærkes blandt deres egne Folk.

Krigsbrandstifterne raser, fordi deres Provokation i Finland mislykkedes, fordi den glorværdige Røde Armé uskadeliggjorde det gennem Aar forberedte Opmarchområde mod Sovjet-Unionen, de raser, fordi Fredsslutningen mellem Finland og Sovjet-Unionen ødelagde de engelsk-franske Krigsprovokatørers Planer og afslørede dem for Verdensoffentligheden.

Sovjet-Unionen fører sin egen Politik, der er dikteret af Socialismens Interesser. Sovjet-Unionen forsvarer sit store Folks Interesser, der fuldender Opbygningen af det klasseløse socialistiske Samfund. Derved forsvarer det samtidig de Arbejdende i alle Lande og alle Folks Interesser. Kapitalisterne har Brug for imperialistisk Anneksion og Røveri, Sovjet-Unionen har Brug for et lykkeligt og glædefyldt Liv for de Arbejdende.

Proletarerne i alle Lande er med Rette stolte af deres Fortrop, Socialismens store Land!

Arbejdende i de kapitalistiske Lande!

Krigen har allerede bragt jer store Lidelser og Byrder. Endnu er det ikke kommet til det store Slag, men dog er Jorden næsten rød af de Faldnes Blod. Paa Havet maa Tusinder og atter Tusinder af Søfolk sætte Livet til. Alene i Europa staar 20 Millioner Mand under Vaaben,

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

revet bort fra deres Arbejde og Hjem. Nød og Sult banker paa Dørene hos de Familier, hvis Forsørgere Bourgeoisiet har jaget ud i Krigen. De mobiliseredes Hustruer, Mødre og Børn er prisgivet Skæbnens Vilkaarligheder. Sultende og Fattige udplyndres af Bourgeoisiet gennem Forhøjelse af Priserne paa Fødevarer og andre Nødvendighedsartikler. Folket sættes paa Hungerrationer, medens de Rige fraadser og foræder sig. Bourgeoisiet lænker Arbejderne som Galejslaver til deres Arbejdspladser, gør dem til Slaver i Bedrifterne. Gennem Forlængelse af Arbejdstiden, gennem Nedsættelse af Arbejdslønnen, gennem yderligere Udbytning presser det de sidste Livssafter ud af Arbejderne. Landbo-Ungdommen sendes i Krig, saa Landsbyerne ligger øde. Gennem Rekvirering af Heste og Kvæg og Foder lægges Tusinder af Bøndergaarde i Ruiner. Bourgeoisiet berøver dem, der i deres Ansigts Sved har bearbejdet Markerne, Frugterne af deres Arbejde. Det fordømmer — i Pengesækkens Interesse — den unge Generation til Undergang og Død.

I Skyttegravene pines Soldaterne af kvalfulde Tanker om, hvad Morgendagen vil bringe, hvad der bliver af deres Familier.

I Baglandet fejrer de Ligrøvere og Krigsspekulanter, der beriger sig paa Folkets Nød, Orgier. For dem er Krigen en sand Guldregn. Blod og Taarer forvandler sig for dem til Aktier, Dividender og eventyrlige Profiter.

Mens det benytter sig af Blum, Jouhaux, Attlee og Citrines Lakajtjeneste, fører Bourgeoisiet ikke alene en voldsom og hensynsløs Offensiv mod Arbejdernes Leveniveau. I alle kapitalistiske Lande opretter det den sorteste Reaktions Regime med Terror mod og Retsløshed for Arbejderklassen. Det benytter Krigen som Paaskud til at fratage de Arbejdende i By og paa Land de sidste Rettigheder. Paa Massernes Fredsvilje svarer det med Krigstribunaler, Tugthusdomme og Skydning. Forkæmperne for Folkenes Frihed og Lykke, Kommunisterne, stiller de uden for „Loven". Hundredtusinder, Kommunister, spanske Flygtninge og politiske Emigranter, kastes i Tugthuset.

Det er Krigens Tegn. Det er det borgerlige Regime af i Dag.

Arbejdende!

Hvilken Skæbne vil Bourgeoisiet af i Morgen berede jer, hvis I ikke gør Ende paa Krigen, hvis I ogsaa i Fremtiden lader Kapitalisterne herske over jer?

Europa og Asien, maaske ogsaa andre Kontinenter, vil forvandles til en Krigsskueplads, som Menneskehedens Historie endnu aldrig har kendt:

Millioner af Faldne og Kroblinge vil Krigen bringe med sig, Millioner af Enker og Faderløse, saadanne Byrder og Tributer, en saadan Forødelse af materielle Goder, en saadan formaalsløs Ruinering af Folkene, som selv ikke Verdenskrigen fra 1914 til 1918 bragte med sig. Det er den Skæbne, Bourgeoisiet af i Morgen vil berede jer!

Det er jeres Skuldre, Bourgeoisiet vil vælte alle de kæmpemæssige Krigsudgifter over paa.

Det vil stramme Skatteskruen, der allerede nu er uudholdelig for jer, endnu fastere. Trustmagnaterne, Spekulanterne og Børshajerne vil i endnu højere Grad trællebinde jer, de vil udplyndre jer, jeres Koner og Børn. De vil udsætte jer for et Styre med saa grusom Udbytning, som det nu kun kendes i Kolonierne.

Under Parolen om en „europæisk Føderation" og en „Nyordning af Verden" ruster Imperialisterne sig til at sønderdele de store Stater og annektere de smaa Lande, de forbereder en endnu mere vidtgaaende Forstærkelse af Undertrykkelsen i Kolonierne og de europæiske Folks Slaveri. De vil skærpe den nationale Undertrykkelse i uhørt Omfang, uhørt selv for Fortidens store Riger, som var grundlagt paa de undertvungne Folks Blod og Knogler.

Proletarer og Arbejdende!

Hvem har hjulpet og hjælper Bourgeoisiet med at fratage jer og jeres Børn det sidste Stykke Brød, med at slaa jer ned ved Hjælp af det borgerlige Diktaturs Terror? Hvem har sammen med Bourgeoisiet forberedt denne blodige Forbrydelse?

Det har *Førerne for Socialdemokratiet og for de reformistiske Fagforeninger.*

Vilde Verden have set saaledes ud, dersom de ikke havde hjulpet Bourgeoisiet med at undertrykke de Arbejdendes Bevægelse mod Kapitalismen efter Verdens-

krigen 1914—1918. De vogtede og vogter det kapitalistiske System som Lænkehunde. Deres Noske'r skyder Arbejderne ned. Deres Bauer'e stroede Sand i Øjnene paa de Arbejdende med det „borgerlige Demokrati"s Humbug. Deres Macdonald'er afværgede Generalstrejker. Deres Blum'er skreg og skriger i Fællesskab med Verdensreaktionen op om Korstog mod Sovjet-Unionen. Ved deres Politik, som er et Klassesamarbejde med Bourgeoisiet, forberedte de Kapitalisternes nuværende vilkaarlige Herredomme. De kapitulerede overfor Bourgeoisiet og prisgav de Positioner, Arbejderklassen havde tilkæmpet sig; derved begunstigede de Reaktionens hæmningsløse Rasen. Idet de fremmede de imperialistiske Annektioner, bidrog de til den nuværende Krigs Udbrud. Med „Ikkeindblandingens" Politik aabnede de Sluserne, hvorigennem Krigens Syndflod brød ind over Europa. Med deres skamløse Understøttelse af den nuværende imperialistiske Krig hjælper de Bourgeoisiet med at kaste Folkene i et endnu værre Slaveris Lænker!

Men aldrig vil Bourgeoisiets og dets socialdemokratiske Agenters Ønsker blive opfyldt. Hvor meget de herskende Klasser end raser, vil de ikke undgaa at staa til Ansvar overfor Folkene for den nuværende Krig. De raser, thi de Arbejdende ønsker Frihed og ikke Slaveri, Fred og ikke Krig, Socialisme og ikke Kapitalisme. Stadig klarere erkender de Arbejdende, at der ikke findes nogen anden Udvej fra de Blindgader, Bourgeoisiet har bragt dem ind i, end den opofrende, beslutsomme Kamp mod de imperialistiske Krige, mod Reaktion og Kapitalisme. De ved, at denne Kamp er forbundet med Ofre. Men de Ofre, som Bourgeoisiet forlanger af dem for at opretholde sit Herredømme, er hundrede Gange større.

Millioner af Mennesker ved Fronten og i Baglandet taler endnu hviskende om, hvad Kommunisterne udtaler højt og tydeligt. Og Kommunisterne er ikke enkelte Helte, som optræder mod den imperialistiske Krig, men det er Titusinder af fremskredne Proletarer, som hæver den proletariske Internationalismes stolte Banner overalt i Verden. I Krigsrettens Sal har Frankrigs kommunistiske Deputerede modigt hævet dette Banner. Under dette Banner kæmpede Hundredtusinder af navnløse franske Arbejdere. Dette Banner holder det republikanske Spa-

niens heroiske Forkæmpere med fast Haand. Under dette Banner rejser Englands fremskredne Arbejdere Kravet om Fred. Den fem Millioner Mand store Hær af Ungdom i Amerikas Forenede Stater optræder mod den imperialistiske Krig og for Fred; de japanske Soldater længes efter Krigens Afslutning.

I Kolonilandene og de afhængige Lande vokser og udvides Bevægelsen mod den imperialistiske Undertrykkelse. Standhaftigt kæmper Indiens fremskredne Arbejdere og Bønder for deres Lands Uafhængighed. Det store kinesiske Folk kæmper heltemodigt for sin nationale Befrielse mod de japanske Erobrere.

I alle kapitalistiske Lande vil de Arbejdende gøre op med den imperialistiske Krig, med den borgerlige Reaktions Vilkaarlighed og Voldshandlinger, de kræver Genoprettelse og Udvidelse af deres politiske Rettigheder og Friheder, menneskelige Eksistensbetingelser, Forkortelse af Arbejdsdagen, Lønforhøjelser, Forhøjelse af Soldaternes Løn og Understøttelsen til deres Familier. *Fred, Brød og Frihed — det er Arbejdets Millionarmés Kampraab.*

Massernes Bevægelse er imidlertid endnu splittet; Bourgeoisiet søger at holde den nede ved sin Militær- og Polititerror. For at gennembryde de af den borgerlige Reaktion opstillede Skranker behøver Arbejderne og de Arbejdende Aktionsenhed. De behøver den for at forene de endnu uensartede og splittede Bevægelser til en eneste mægtig Strøm. I hvert Land behøver de den *fra neden, af Masserne skabte Arbejderenhedsfront, de Arbejdendes Folkefront.* I Kampen mod den imperialistiske Krig behøver Proletariatet *Aktionsenheden i international Maalestok.*

Proletarer, Arbejdende, Undertrykte i Kolonierne!

Garantien for jeres Kamps Fremgang ligger i Sammenslutningen af jeres Kræfter. Smed Arbejdets Enhedsfront mod Kapitalens Offensiv, smed Frihedens Front mod Reaktionen, Fredens Front mod den imperialistiske Krig, de Udbyttedes og Undertryktes Front mod deres Udbyttere og Undertrykkere. Kun i hensynsløs Kamp mod Socialdemokratiets Anførere, mod II. Internationales forræderiske Spidser, kan Arbejderne skabe en saadan Kampfront.

Slut op om Socialismens store Land. Forsvar dets Poli-

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945

24

tik, som giver Udtryk for de inderligste Ønsker hos alle Landes Folk.

Giv den 1. Maj Udtryk for jeres Vilje til Fred, mod Krigsprovokatorerne og Krigsbrandstifterne.

Mødre, Hustruer og Sostre! Kræv højt og tydeligt, før det endnu er for sent, at jeres Sønner, Mænd og Brødre skal komme hjem!

Arbejdende, kæmp for, at Krigens finansielle Byrder paalægges de Rige!

Kræv Beslaglæggelse af Krigsgevinsterne!

Kræv Frihed for jeres Presse, for jeres Organisationer og Møder!

Gaa ind for Befrielsen af Frankrigs tapre kommunistiske Deputerede og alle, der kæmper mod den imperialistiske Krig og Reaktionen. I Tugthuset med Ligrøverne og Krigsprofitmagerne! Frihed for Kapitalens Fanger!

Arbejdere! Kommunistisk Internationale kalder jer under den proletariske Internationalismes glorværdige Banner, under Marx', Engels', Lenins og Stalins ophøjede Banner, thi kun under dette Banner vil I sejre.

Ned med den imperialistiske Krig!

Ned med den kapitalistiske Reaktion!

Freden for Folkene!

Leve Sovjet-Unionen, Fredens, Frihedens og Socialismens Bolværk!

Leve det fredelige Forbund mellem alle Landes Proletarer!

Kommunistisk Internationales Eksekutivkomité.

Leve Leninismen!

Sovjet - Unionens Hilsen til Arbejderne i de kapitalistiske Lande paa 23-Aarsdagen for Oktober - Revolutionen

Centralkomitéen for Sovjet-Unionens kommunistiske Parti offentliggjorde paa 23-Aarsdagen for den store socialistiske Oktoberrevolution bl. a. følgende Paroler: „Leve 23-Aarsdagen for den store socialistiske Oktoberrevolution i Sovjet-Unionen! — Klassebrødre, Kapitalens Fanger, Forkæmpere for Arbejderklassens Befrielse i hele Verden, vi sender jer vor broderlige Hilsen!

Lad os styrke de internationale Forbindelser mellem Sovjet-Unionens Arbejderklasse og Arbejderklassen i de kapitalistiske Lande, hæv den internationale proletariske Solidaritets Fane endnu højere!

. Leve Sovjetregeringens Udenrigspolitik, der arbejder for Freden blandt Folkene og for Garanti for vort Fædrelands Sikkerhed!

Leve vor dyrebare Røde Hær, det mægtige Bolværk for Sovjet-Unionens Folkeslags fredelige Arbejde, den trofaste Beskytter af den store socialistiske Oktoberrevolutions Erobringer!

Sovjet-Unionens Arbejdende, glem ikke den kapitalistiske Indkresning, lad os uafladeligt styrke vor Røde Hær og vor socialistiske Efterretningstjeneste — GPU!"

Andre Paroler hilste Sovjetflaaden og Luftflaaden, de Arbejdende i Litaven, Letland, Estland, Bessarabien og Nordbukovina, som opbygger deres frie Tilværelse i Sovjetfolkenes store, broderlige Familie. I andre Paroler hilser man den moldauske, den litaviske, lettiske og estniske socialistiske Sovjetrepublik og Stakhanofarbejderne i Industrien, Transportvæsenet, Handelen og Landbruget. Arbejdere og Arbejdersker, Ingeniører og Teknikere indenfor de enkelte Industrigrene opfordres til Kamp for Forøgelse af Produktionen. Andre Paroler er rettet til Kollektivbrugenes og Byernes Unge og opfordrer dem til at blive deres Hjemlands kvalificerede Arbejdere. Andre Paroler er henvendt til Kollektivbønderne, Funktionærerne i Sovjetinstitutionerne og Handelen.

„For en fortsat Opblomstring for de socialistiske Kulturfolk i Sovjet-Unionen, for nye Resultater og Erobringer indenfor Sovjetvidenskaben, Tekniken og Kunsten!

Leve den ligeberettigede Kvinde i Sovjet-Unionen, der deltager aktivt i Statsforvaltningen og Ordningen af de økonomiske og kulturelle Anliggender i vort Land!"

Andre Paroler hilser Sovjetfagforeningerne, der er en Skole i Kommunisme, og opfordrer til at udfolde Kritiken af Mangler for at styrke Sovjetstatens Magt og Organiseredhed endnu mere. Parolerne slutter:

„Vort mægtige Fædreland, Unionen af Socialistiske Sovjetrepubliker, leve og styrkes! Leve vor Arbejderklasse, vore Kollektivbønder, vor Sovjetintelligens!

Leve Sovjet-Unionens kommunistiske Parti, Bolsjevikerne, Fortroppen for Sovjet-Unionens Arbejdende.

Leve Kommunistisk Internationale, Organisatoren af Kampen for de Arbejdendes Sejr!

Leve Marx-Engels-Lenin-Stalins store uovervindelige Fane!

Leve Leninismen!"

DANSKE PARTI-DOKUMENTER

Til det danske Folk!

Den 1. September 1939, da Krigen brød ud, udsendte Partiet følgende Opraab

I en Stund, hvor det kapitalistiske Profitsystems mest kyniske og brutale Kræfter har sluppet en ny Verdenskrigs Rædsler løs over Menneskeheden, og hvor det igen bliver den ejendomsløse Arbejder, der med Liv og Lidelser kommer til at bære Krigens frygtelige Følger, ønsker Centralkomitéen for Danmarks kommunistiske Parti at udtale følgende:

Kun gennem en paa Plan og Orden bygget socialistisk Samfundsordning kan Krigene og deres Følger undgaas og Menneskehedens Kræfter forenes til nyttigt Arbejde i Opbygning og Fremskridt. Arbejderklassens Kamp gælder derfor nu som for Freden og Socialismen.

Men vi ønsker samtidig at gentage vort Partis Erklæringer om, at vort Maal i den givne Situation er at forsvare og bevare Danmarks Frihed og Selvstændighed, at sikre dansk Demokratis Bestaaen og Udvikling til Gavn for det arbejdende og skabende danske Folk.

Danmarks kommunistiske Parti er derfor beredt til at medvirke til ethvert Arbejde, som fremmer Fredens Sag, som tjener til at bevare Landets Selvstændighed og skærme det mod Krigens Rædsler og til at værne og sikre Folkets Frihed og demokratiske Rettigheder.

Derfor opfordrer vi hele det danske Folk til i denne svære Stund at samles om Løsning af Dagens Hovedopgaver: Forening af Arbejderbevægelsens og det aktive Demokratis Kræfter til Værn for Land og Folk. Kamp mod og Undertrykkelse af enhver Bevægelse, som direkte eller indirekte modarbejder Danmarks, dansk Demokratis og den danske Nations Interesser.

Hurtig Gennemførelse af alle Foranstaltninger, som kan tjene til at betrygge vort Land. Samarbejde med de øvrige nordiske Lande og Folk om Løsning af Skandinaviens Fællesopgaver i denne Tid.

Effektive Foranstaltninger ved Lovgivning og paa anden Maade til at sikre Landets og Folkets Forsyning med alle Livsfornødenheder og til at hindre Spekulanter i at berige sig paa Krigen eller paa en mulig Vareknaphed, Kædehandel o. s. v. og Samfundets Beslaglæggelse af de Hamstringslagre, som Overklassen allerede har indkøbt. Maximalpriser paa de vigtigste Varer og Imødegaaelse af allerede stedfundne Prisstigninger, bl. a. gennem Forhøjelse af Alders- og Invaliderente, Arbejdsløshedshjælp o. l.

Ordentlige Forhold og rimelig Lønning til de indkaldte Soldater og Understøttelse af de ubemidlede Indkaldtes Familier.

Beskyttelse af Befolkningen mod mulige Krigshandlinger. Indretning af Beskyttelsesrum paa alle Fabriker og af Tilflugtssteder for Kvinder og Børn. Gratis Mørklægningsmateriale til Ubemidlede.

Vort Parti vil sætte alle sine Kræfter ind paa disse Opgavers Løsning og kalder paa hele Folkets Medvirken. Farerne for Land og Folk er store under Krigen, men naar Arbejderklassen og Demokratiet forener sine Kræfter, kan Farerne afværges, Nøden holdes fra Hjemmene og Danmarks Frihed og Selvstændighed bevares.

Danmarks kommunistiske Parti.

„Denne Krig kan der kun gøres Ende paa ved Arbejderrevolution i nogle Lande. Men foreløbig skal vi forberede denne Revolution, hjælpe den."

(Lenin: „Krig og Revolution", Tale 27. Maj 1917, 3. Oplag. S. 30. Arbejderforlaget.)

For Arbejderklassens internationale Solidaritet i Kampen mod Krigen

Uddrag af Udtalelse fra det politiske Udvalgs udvidede Møde den 1. Oktober 1939

Det er Arbejderklassens Pligt af al Magt at medvirke til at gøre en Ende paa Krigens Vanvid og at søge gjort en Ende paa det kapitalistiske Udbyttersystem, der er Skyld i Krigen og Aarsag til Krige, Magtkampe og Undertrykkelser af Lande og Folk. — Idet vi gentager Borgbjergs Ord: „Fred mellem Hytterne, Krig mod Paladserne!" minder vi Danmarks Arbejderklasse om, at Opfyldelsen af dens Pligter til international Solidaritet i Kampen mod Krig og Kapitalisme samtidig er den bedste og virksomste Metode til Varetagelse af Danmarks og det danske Folks Interesser.

Danmarks kommunistiske Parti gentager derfor sin Erklæring i Opraabet af 4. September og opfordrer Arbejderklassen og alle dens Organisationer til at kende sin Pligt, sit Ansvar og sine Muligheder i denne Situation. Vi opfordrer til Enighed, Sammenhold og socialistisk Pligtopfyldelse. Vi opfordrer til at gennemskue og afvise de Forsøg, der nu ligesom i 1914 gøres paa at faa Arbejderklassen til at svigte sine egne Interesser til Fordel for Kapitalisternes, paa at faa Arbejderbevægelsen til at forraade sit socialistiske Program til Fordel for Urettens, Krigens eller den kapitalistiske Borgfreds Politik. Vi opfordrer til at tilbagevise de Folk, der søger at splitte og opdele Arbejderklassen, at saa Had og Tvedragt Arbejderne imellem, og som derved kun gaar Kapitalisternes Ærinde.

Partiledelsen opfordrer alle Partiets Medlemmer og Tilhængere til kraftigt, utrætteligt og offerberedt at understøtte dets Arbejde paa denne Resolutions Grundlag. Nu mere end nogen Sinde skal den socialistiske Kamps og Folkefrihedens Fane holdes højt af dansk Arbejderbevægelse, og vi Kommunister skal vise, at vi forstaar at gaa i Spidsen.

Danmarks kommunistiske Parti,
C. K.'s politiske Udvalg.

For Freden og Folket — mod Krigen og Kapitalismen!

Uddrag af Manifest fra Centralkomitéens udvidede Møde den 22. Oktober 1939

Situationen ved Begyndelsen af denne Krig er ikke den samme som i 1914. — Folkene i alle Lande husker Verdenskrigen, dens Ofre, dens Rædsler, de Løgne, hvormed man søgte at besmykke den og den uretfærdige Fred, hvormed den afsluttedes og som i sig selv indeholdt Spiren til nye Krige. Folkene hader Krigen og ønsker Freden.

Arbejderne er ikke uden Fører i Kampen mod Krigen. Ganske vist har Socialdemokratiets Partiledere nu som i 1914 gjort alt for at understøtte de krigsførende Regeringer, men i alle Lande findes nu kommunistiske Partier, som holder usvigelig fast ved Marx' og Lenins Program i Kampen mod Krigen og Kapitalismen. Den socialdemokratiske II. Internationale har paany forraadt Kampen mod Krigen og er gaaet i Opløsning — men den kommunistiske Internationale lever, arbejder og kæmper, holder Socialismens og Internationalismens Fane højt.

Kapitalismen er ikke Eneherre i Verden. Arbejderne har erobret og befæstet Statsmagten over en Sjettedel af Jorden med 185 Millioner Mennesker. Den store socialistiske Sovjetunions Eksistens som en økonomisk overlegen, militært stærk, socialistisk og fredsvenlig Magt er en betydelig Faktor i Verdensudviklingen og den kraftigste Støtte for det arbejdende Folk i hele Verden!

— — —

Vi stiller os nu som før den ene og store Arbejdsopgave: At samle hele Arbejderklassen og det arbejdende danske Folk til fælles politisk og faglig Kamp mod Fredens, Frihedens og Folkets Fjender.

Vi opfordrer Danmarks arbejdende Folk til ikke at lade sig forvirre af Provokatørers og Borgfredsagenters Kampagne, men at samle alle Kræfter om følgende:

1. *En Udenrigspolitik*, der afviser enhver Støtte, direkte som indirekte, til de krigsførende Magter, og som frem-

mer alle Bestræbelser, der kan modvirke Krigen og tjene Fredens Sag.

2. *En Handelspolitik*, der ikke virker som praktisk Hjælp til de krigsførende, men som sikrer det danske Folks Forsyning med de nødvendige Varer.

3. *En økonomisk Politik*, der bremser Prisstigningerne, hindrer Vareaager og Hamstring, modvirker Arbejdsløsheden, og som gennem Rentelettelse, Moratorium og lignende hjælper de Erhvervsdrivende samt de arbejdende Landbrugere og Fiskere.

4. *En Socialpolitik*, der bekæmper Arbejdsløsheden, sikrer rimelige Lønninger, og som skaffer Arbejdsløse, Gamle, Syge og Invalider ordentlige Levevilkaar.

5. *En Skattepolitik*, der gennem direkte Beskatning og om fornødent gennem Formuekonfiskation tager de nødvendige Pengemidler til det offentliges Behov fra Kapitalister og Spekulanter.

6. *En Indenrigspolitik*, der ikke begrænser Folkets demokratiske Rettigheder, dets Presse-, Forenings- og Forsamlingsfrihed, men derimod demokratiserer Statsapparatet og renser reaktionære og fascistiske Elementer ud.

Det er denne Politik, vi opfordrer alle Arbejdere og Smaakaarsfolk, alle Venner af Fred, Frihed og Fremskridt til at være med til at føre til Sejr.

Vi retter i Særdeleshed vor Appel til Fagforeningernes og Vælgerforeningernes Hundredtusinder af Medlemmer: Tag ud fra Jeres egne Erfaringer Stilling til de vigtige Spørgsmaal! Forstaa, at alle Arbejdere — uanset politisk Partimedlemsskab — har samme Interesser, og at hvis de staar ubrydeligt sammen i Kampen for disse Interesser, saa vil Sejren blive vundet! Find Jer ikke i, at Jeres egne Organisationer, som I under Kampe og Ofre har opbygget, bliver misbrugt af Ledere, som har sluttet Borgfred med Overklassen og Reaktionen!

Dødsklokkerne ringer over den kapitalistiske Verden og det kapitalistiske Samfundssystem. Det er Arbejderklassen, som ud af Krig og Kaos skal bære den ny Tid frem, det er Arbejderklassen, der — som Karl Marx siger — skal være Kapitalismens Graverkarle!

Forén Kræfterne til fælles, sejrrig Kamp mod Krigen og Kapitalismen!

Sæt Borgfredens og Overklassens Agenter ud af Arbejderbevægelsens Rækker!

Stands Krigsspekulanternes Virksomhed, værn Arbejderhjemmene mod Udplyndringen!

Leve Arbejderklassens og det arbejdende Folks Sammenhold i Kampen for et frit og uafhængigt socialistisk Danmark!

Oktober 1939.

Danmarks kommunistiske Parti.

Til de danske Kommunister!

Uddrag af Brev fra det politiske Udvalg d. 15. April 1940

I Dag kan alle se, at vi Kommunister havde Ret! I Dag kan alle se, at hvis de ansvarlige Myndigheder herhjemme i Tide havde lyttet til vore Advarsler og indrettet vort Lands Politik derefter, havde Danmark ikke befundet sig i den nuværende alvorlige Situation.

I Aarevis har vi Kommunister fremført, at kun alle fredsvenlige Staters snævreste Samarbejde med Sovjet-Unionen i at skabe en fast og ubrydelig Fredsfront imod visse Staters roveriske Fremstød vilde være i Stand til at frelse Freden og redde Verden for en ny Krig. Men ligesom i andre Lande saa vi ogsaa herhjemme, hvordan de anvarlige politiske Myndigheder gik i den engelske og franske Reaktions Tjeneste og bekæmpede og saboterede Sovjet-Unionens Arbejde paa at skabe denne Fredsfront med det Resultat, at Europa og vort Land nu er kastet ud i Krigen.

Kun en Politik, der havde understøttet Sovjet-Unionens Fredspolitik, og som havde sat en Stopper for Vestmagternes Intriger i vort Land og sat en Stopper for den igennem Aarevis førte Anti-Sovjet-Kampagne og i Stedet søgt fremmet et venskabeligt Samarbejde økonomisk, politisk og kulturelt med Arbejderstaten Sovjet-Unionen, vilde have forhindret de Begivenheder, som Danmark nu er blevet Offer for.

Ligesaalidt som Folkeslagene i Tyskland, Frankrig, England, Norge og Sverrig ønsker det danske Folk denne

Krig, der intet har med Frihed eller Demokrati at gøre, men kun drejer sig om, hvilken imperialistisk Stormagt, der skal herske og raade over Verdens Rigdomme og Folkeslag. Og med al sin Styrke vender det danske Folk sig imod den Højfinans, der har kastet Europa ud i en ny Verdenskrig og imod de Krigsanstiftere i Paris og London, som nu har draget Norden og vort Land ind i Krigen og prisgivet vort Lands nationale Selvstændighed, dets Demokrati og Arbejderbevægelse.

Kammerater!

I denne skæbnesvangre Situation for vort Land retter Partiledelsen følgende Appel til alle Partiets Medlemmer:

Vort Parti og den danske Arbejderbevægelse gaar en vanskelig Tid i Møde. Men hvad der end sker eller vil ske, vil vi Kommunister blive paa vore Poster og fortsætte vort Partis Arbejde til Gavn for vort Land og det danske Folk. Lad end de socialdemokratiske Ledere svigte — vi Kommunister vil ikke gøre det! Vi vil vise den danske Arbejderklasse og det danske Folk, at vi ikke stryger Flaget, men vil fortsætte Kampen for Fred, for at Krigens mørke Skyer fjernes fra vort Land og for, at det bliver Velhaverne og ikke det arbejdende Folk, der kommer til at betale Krigstidens og Dyrtidens Omkostninger.

Overalt i Fagforeninger og Lejerforeninger, paa Arbejdspladser og blandt de Arbejdsløse, i By og paa Land — overalt ude blandt det arbejdende Folk skal hvert eneste Partimedlem arbejde og virke for at samle det danske Folk omkring vort Partis Politik, sikre de faglige Organisationers Frihed og Eksistens, varetage det danske Folks politiske, sociale og økonomiske Interesser og beskytte vort Lands Folkestyre og nationale Selvstændighed.

Men en resultatrig Gennemførelse af denne Politik kræver den yderste Disciplin af hvert eneste Partimedlem og den stærkeste Fasthed i Partiets Rækker! Afvis og bekæmp af alle Kræfter Provokatørers Forsøg paa at bringe vort Parti paa Afveje! Bevar Hovedet koldt og klart og husk altid paa: *at vi skal arbejde blandt Masserne, at vi skal arbejde for Masserne, og at vi skal føre Masserne!*

I Mindet om Kammerat Dimitroffs modige Optræden for Rigsretten i Leipzig, i Erindringen om vore tyske, kinesiske, spanske og franske kommunistiske Kammeraters eksempelløse modige Kamp imod deres egne Landes og Folks Undertrykkere og med de russiske Bolsjevikers og Kammerat Stalins glorrige Eksempel for Øje opfordrer vi alle danske Kommunister til i Gerning og Optræden at vise sig som værdige Medlemmer af Danmarks kommunistiske Parti og Kommunistisk Internationale og modigt og staalsat fortsætte Kampen:

For Fred mellem Folkeslagene!

For at Krigens mørke Skygger fjernes fra vort Land!

For vort Lands Folkestyre og nationale Selvstændighed!

For at hindre den hjemlige Reaktion i at udnytte Situationen til at ødelægge og knuse vort Lands Arbejderbevægelse og Demokrati!

For Bevarelse af vore faglige Organisationers Frihed og Eksistens!

For at de Rige betaler Krigstidens og Dyrtidens Omkostninger!

For Bevarelse og Forbedring af det danske Folks sociale Kaar og Leveforhold!

København, den 15. April 1940.

Danmarks kommunistiske Parti,
C. K.'s politiske Udvalg.

For Folket og Danmark!

Manifest fra Centralkomitéen Juli 1940

Som Følge af Kapitalisme og Udbytning, som Følge af mange Aars forfejlet Politik og som Følge af Krigen og den deraf fremkaldte Besættelse af vort Land ved fremmed Militærmagt er der opstaaet en Situation, som kan blive katastrofal for store Dele af Folket, og som sætter Spørgsmaalet om Danmarks „være eller ikke være" som selvstændigt Land paa Historiens Dagsorden. Af det danske Folks Holdning og af dets bevidste Handling afhænger saavel Folkets som Landets Skæbne for en lang Fremtid.

Følgerne for Folket mærkes foreløbig gennem Udenrigshandelens delvise Sammenbrud, gennem meget stærkt indskrænkede Raavaretilførsler og den deraf følgende *Varemangel, Restriktioner og Arbejdsløshed.* Endvidere

gennem *Prisstigningerne*, *Omsætningsskatten* og de andre Skatter, *Nedskæringen af de sociale Ydelser* og den begyndende *Ødelæggelse af et Aarhundredes sociale Lovgivning*. Ved Lov er *Lønreduktioner* gennemført, *Kontingenterne* til Arbejdsløshedskasserne stiger stadig. *Arbejdsfordelingen* nedsætter Arbejdernes Ugefortjeneste, og *Lønskatten* paalægger dem ekstra Byrder til Arbejdsløshedsforsorgen. *Fagbevægelsen umyndiggøres ved Lov*, og det politiske Liv „mørklægges" ved Regeringsdekreter.

Overklassen derimod beholder sine Rigdomme og sin Magtstilling ubeskaaret. „Udbyttebegrænsningen" gælder kun paa Papiret. Hvert Ønske fra det store Landbrug imødekommes, og i Stedet for at afhjælpe Foderstofmangelen for Husmændene sætter man nu Kornprisen kraftigt i Vejret.

Regeringsflertallet er udleveret til Reaktionen og Højfinansen gennem to Regeringsomdannelser. Under Paastand om, at dette er en *„dansk national Samling"*, har 5 Rigsdagspartier dannet en *principløs Regeringskoalition*, medens endnu mere reaktionære Kræfter finder sammen for om muligt at udnytte den ved Besættelsen skabte Situation til at fremme deres lyssky, udanske og folkefjendtlige Planer.

Med fuld Ret stiller Folket da Spørgsmaalet: *Var alt dette nødvendigt?* Var da det sidste Hundredaars økonomiske, politiske og sociale Fremskridt bygget i den Grad paa Sand, at de skulde falde i første Storm? Var da Danmark et saa svagt og fattigt Samfund, at „9. April" kunde hidføre en økonomisk Katastrofe? Var den Udvikling, som Krigen gav Fart, uundgaaelig?

Vi Kommunister svarer: Nej! Alt tyder paa, at hvis der var ført en Udenrigspolitik udelukkende i Danmarks og ikke i Imperialisternes Interesse, saa kunde Besættelsen være undgaaet. Hvis man — som vi Kommunister gennem en Aarrække har foreslaaet — i Tide havde taget fat paa en Omlægning af Danmarks Landbrug og Folkehusholdning, saa kunde Afbrydelsen af vor Handel vesterud ikke faa katastrofale Følger. Hvis ikke — som nu — Statsmagtens Kræfter koncentreres om at beskytte Velhaverne og bevare Overklassens priviligerede økonomiske Stilling, saa behøver ikke en Tøddel af de sociale og politiske Fremskridt at opgives!

Men ogsaa som Situationen er i Dag, findes der en Udvej af Vanskelighederne, en Fremtid for vort Land og Folk.

Hvad er i Dag nødvendigt for det danske Folk?

Hvad bør være Hensigten og Maalet for dansk Politik?

For det første: Klar og aaben Erkendelse af Situationen, dennes Vanskeligheder og Muligheder. Erkendelse af hidtidige Fejl i Udenrigspolitik som Indenrigspolitik og Vilje til hensynsløst at likvidere dem.

For det andet: Øjeblikkelig Omlægning af vor Folkehusholdning, vor Produktion, vore Erhvervs- og Finansforhold efter Situationens Muligheder og Hensynet til Folkets Tarv. Dette vil sige:

Nedskrivning af Nationalformuen til dens reelle Værdi, saa det arbejdende Folk ikke fortsat skal forrente Kapitalisternes oppustede Papir-Værdier.

Kraftig Bremsning af enhver Form for Udbytning, saavel gennem Lønslaveri og Renteslaveri som gennem Vareaager o. l. Indgreb mod enhver Form for Spekulation til Skade for Folket.

Omlægning af Landbruget til at blive mest mulig selvforsynende med Foderstoffer. En Forudsætning herfor er, at de tyngende Gælds- og Rentebyrder skæres ned.

Planmæssig Organisering af Raastof-Fordeling, af Import og Produktion. Offentlig Kontrol med Vareomsætning og alle Dispositioner af økonomisk Art. Bankerne stilles i Erhvervslivets Tjeneste og sættes helt under Samfundets Kontrol.

Hurtige og resolute Forhandlinger til Ordning af vor Vareomsætning med Tyskland, Skandinavien, Mellemeuropa, de baltiske Lande og ikke mindst med Sovjet-Unionen, hvorved der kan skaffes os tilstrækkelige Tilførsler af nødvendige Raastoffer og sikres os Afsætning af vore Eksportprodukter.

For det tredje: Fuld Udnyttelse af de Muligheder, en saadan erhvervsøkonomisk Politik giver for at komme Arbejdsløsheden til Livs. Dette kan og skal gøres uden Tvangsarbejde og uden Halvering af Arbejdsugen. Danmark har Arbejde nok, der trænger til at blive gjort.

For det fjerde: Pulterkammerrydning paa Statsbudgettet og Kommunernes Budgetter, saa Udgifterne skæres

ned. Ophævelse af Omsætningsskatterne. Midlertidig Moratorium for kriseramte Erhvervsdrivende og Personer.

For det femte: Ingen Indskrænkninger i Folkets politiske Frihed eller dets demokratiske Ret til at gøre sin Indflydelse paa Statsstyret gældende. Absolut Foreningsfrihed for demokratiske Organisationer.

For det sjette: Alvorlig Indgriben mod de reaktionære, lovstridige og tildels landsforræderiske Sammensværgelser mod Folkets Frihed, dets Rettigheder og Leveniveau og mod vor nationale Uafhængighed.

Hvem skal gennemføre denne Politik? Det skal en Regering, som ikke tænker paa Englands eller andre Stormagters, men paa Danmarks Interesser, og som vil varetage Folkets og ikke Overklassens Interesser.

Det skal en Regering, som ikke vil skære ned paa den sociale Lovgivning og sætte Folket paa Sulteration og Tvangsarbejde, men som vil nedskære Kapitalisternes Profit og sættte Kravet om social Retfærdighed i Højsædet.

Det er en saadan Regering, vi trænger til. En saadan Regering vil blive hilst velkommen af den altovervejende Del af det danske Folk.

Men Folket kan *ikke* bruge en „Samlingsregering", som er dannet ved hemmelige Forhandlinger mellem de korrupte Partispidser, Højfinansen og Kongemagten. Folket kan *ikke* bruge en Regering bestaaende af 3 Gaardejere, 2 Proprietærer, 1 Mangemillionær, 1 Skattedirektør, 1 fhv. Smedeformand, 1 konservativ Partisekretær, 1 Direktør og 1 Statsadvokat under Staunings Forsæde og med en *principløs* Partikoalition til Støtte.

Hvorledes skal Folkets Regering dannes?

Den skal bestaa af virkelige Repræsentanter for det arbejdende danske Folk og bør dannes ved direkte Medvirken af dets Organisationer, Fagforeninger, Landbrugsorganisationer, Fiskeriforeninger, Kooperation o. s. v. Den skal stille sig under Folkets offentlige Kontrol og handle i dets Interesse.

Kun en Regering med en saadan Basis, en saadan Sammensætning og en saadan Politik vil virkelig kunne varetage Danmarks og det danske Folks sande nationale Interesser og skabe Forudsætningerne for ved Freden at genvinde vor fulde Frihed og nationale Selvstændighed.

Vi henvender os særlig til Arbejderklassen: Vi opfordrer Jer, Kammerater, som har baaret to Menneskealdres politiske og sociale Udvikling frem i vort Land, og som er sammensluttet i dets største og stærkeste Organisationer, i Fagforeningerne, til at forstaa *Ansvaret* og *Mulighederne* i denne Skæbnetime.

Socialdemokratiets Lederklike har opgivet alle Principper og enhver Antydning af selvstændig Politik. De har udleveret Regeringsflertallet og lagt Navn til den mest gemene og brutale Nedskæringslovgivning, Danmarks Arbejdere har været ude for. De har udnyttet deres Indflydelse over Fagforbundenes Ledelse til foreløbig at hindre, at Fagbevægelsens mægtige, altbesejrende Kraft sattes ind til Forsvar for Arbejderklassens Interesser og Folkets Sag.

Saadanne „Ledere" og en saadan „Politik" har dansk Arbejderbevægelse ikke fortjent. Hele deres Rolle indenfor Arbejdernes Organisationer bestaar i Dag i at *hindre* disse i at bruge deres Styrke i Medlemmernes Interesse. De har simpelthen afgørende spillet fallit. *De har nu kun een eneste historisk Opgave igen: at forsvinde!*

Gør op og rens ud! Gør i Arbejderbevægelsen op med HIPA-Folkene, hvis „politiske Visdom" i Dag sammenfattes i Opfordringer til at undgaa, at andre foretager Nedskæringerne — ved selv at foretage dem! Som billedlig talt opfordrer Arbejderbevægelsen til at søge at redde Livet — ved at begaa Selvmord! Rens ud i Organisationerne og sørg for at have Ledere og Tillidsmænd, som vil varetage Jeres egne Interesser og ikke vil gaa den reaktionære Sammenskuds-Regerings Ærinde.

Naar Danmarks Arbejdere staar sammen, naar de kender deres uhyre Kraft og bruger deres faglige Organisationer efter disses Hensigt, da kan de i Spidsen for hele det arbejdende Folk knuse enhver Modstand og føre en Politik til Gavn for Folk og Land!

Vi kalder til Samling mellem Arbejdere og Bønder, Husmænd og Fiskere, Haandværkere og Næringsdrivende, Smaakaarsfolk og Intellektuelle i By og paa Land omkring dette Program.

Vi stiller hele vor Kraft i denne Sags Tjeneste og erklærer, at vi kun har eet Maal: Danmarks og det danske Folks økonomiske, politiske og nationale Frihed — kun

een Hensigt med vort Arbejde: at forene det arbejdende Folk til fælles Kamp for fælles Sag!

Vi ved, at der er en Vej frem! Vi ved, at Sejren kan vindes, naar vi løfter i Flok! Derfor: Til Arbejdet!

For Folket og Danmark!

Juli 1940.

Centralkomitéen for Danmarks kommunistiske Parti.

ARBEJDERFORLAGET udsender til Stadighed de betydningsfuldeste Taler og Partidokumenter i Pjeceform. Har du f. Eks. læst:

Taler paa Sovjetunionens kommunistiske Partis 18. Partikongres, Marts 1939:

Stalin: Sovjets Arbejdere og Bønder bygger Kommunismens Samfund (nedsat Pris 10 Øre).

V. Molotof: Den 3. Femaarsplan (nedsat Pris 25 Øre).

D. Manuilski: Verdenssituationen og Kommunistisk Internationale (nedsat Pris 25 Øre).

K. Vorosjilof m. fl.: Den røde Hær i Dag (nedsat Pris 25 Øre).

V. Molotof: Sovjetunionens Udenrigspolitik, Tale holdt den 31. Oktober 1939. (Pris 15 Øre.)

— Kapitalismens Veje og Sovjetunionen, Tale holdt ved Moskva-Sovjettens Festmøde den 6. November 1939. (Pris 15 Øre.)

— Sovjetunionen og Omverdenen, Tale holdt den 29. Marts 1940. (Pris 15 Øre.)

— Socialismen marcherer, Beretning paa Sovjetunionens Øverste Sovjets 7. Samling den 1. August 1940. (Pris 10 Øre.)

Hold dig altid underrettet om Arbejderforlagets aktuelle Pjecer. Følg med i Forlagets Annoncer i „Arbejderbladet" og tal med Literaturlederen. Læs ikke alene selv den revolutionære Literatur, men vær med til at udbrede den.

„Teorien bliver til materiel Magt, saa snart den har faaet Tag i Masserne." *(Karl Marx.)*

RIGSDAGEN

Partistillingen

Folketinget.

Socialdemokratiet	64
Venstre	30
Det konservative Folkeparti	26
Det radikale Venstre	14
Bondepartiet	4
Danmarks kommunistiske Parti	3
Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti	3
Danmarks Retsforbund	2
Slesvigske Parti	1
Det nationale Genrejsningsparti	1
Færøerne	1
	149

Landstinget.

Socialdemokratiet	35
Venstre	18
Det konservative Folkeparti	18
Det radikale Venstre	8
Bondepartiet	1
Sambandspartiet (Færøerne) *)	1
	76

Ministerkarussellen

Regeringens Sammensætning *i September 1939:* Statsminister: *Th. Stauning;* Udenrigsminister: *P. Munch;* Finansminister: *V. Buhl;* Justitsminister: *K. K. Steincke;* Minister for Landbrug og Fiskeri: *Kr. M. Bording;* Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard;* Minister for offentlige Arbejder: *N. Fisker;* Socialminister: *Ludvig Christensen;* Kirkeminister: *Johannes Hansen;* Undervisningsminister: *Jørgen Jørgensen;* Forsvarsminister: *Alsing Andersen;* Minister for Handel, Industri og Søfart: *Johs. Kjærbøl.*

*) I Valggruppe med Socialdemokratiet og Det radikale Venstre.

Den 13. September 1939 udtraadte Justitsminister K. K. Steincke og Trafikminister N. Fisker, og den 15. September 1939 blev *Unmack-Larsen* udnævnt til Justitsminister og *Axel Sørensen* til Trafikminister.

Den 10. April 1940 indtræder 6 raadgivende Ministre: O. Krag: Indenrigs- og Udenrigsministeriet. Brorsen: Forsvars- og Trafikministeriet. H. Hauch: Landbrugs- og Undervisningsministeriet. H. Hasle: Finans- og Justitsministeriet. V. Fibiger: Kirke- og Socialministeriet. Christmas Møller: Handelsministeriet.

Den 6. Juli 1940: de raadgivende Ministre fratræder, og den 8. Juli gennemføres en Rekonstruktion af Ministeriet (Staunings „nationale" Regering):

Erik Scavenius afløser P. Munch (Udenrigsministeriet). *Knud Kristensen* afløser B. Dahlgaard (Indenrigsministeriet). *Christmas Møller* afløser Johs. Kjærbøl (Handelsministeriet). *Johs. Kjærbøl* afløser Ludv. Christensen (Socialministeriet). *Harald Petersen* afløser Unmack-Larsen (Justitsministeriet). *V. Fibiger* afløser Johs. Hansen (Kirkeministeriet). *S. Brorsen* afløser Alsing Andersen (Forsvarsministeriet).

Den 3. Oktober 1940: Handelsminister Christmas Møller afløses af *Halfdan Hendriksen.*

„Det paastaas, at den (Marxismen) er blevet tilintetgjort af den borgerlig-nationalistiske Retning, som man betegner Fascismen. Det er naturligvis noget Vrøvl. Saadan kan kun Folk tale, der ikke kender noget til Historie. Marxismen er den videnskabelige Formulering af Arbejderklassens Grundinteresser. For at tilintetgøre Marxismen maa man tilintetgøre Arbejderklassen. Men Arbejderklassen kan man ikke tilintetgøre. Der er gaaet over 80 Aar, siden Marxismen traadte frem. I Løbet af den Tid har Snese og Hundreder af borgerlige Regeringer forsøgt at tilintetgøre Marxismen. Og Resultatet? De borgerlige Regeringer kom og gik, men Marxismen bestaar."

(Stalin: Beretning paa 17. Partikongres, 26. Januar 1934, „Leninismens Problemer", S. 552, Arbejderforlaget.)

Rigsdagens Medlemmer

Folketinget.

Socialdemokratiet.

Alfred Andersen (Randers Amtskreds).
Alsing Andersen (Vestre Storkreds).
Christen Andersen (Aalborg Amtskreds).
Fr. Andersen (Holbæk Amtskreds).
Nina Andersen (Søndre Storkreds).
Julius Bomholt (Ribe Amtskreds).
Kr. M. Bording (Ringkøbing Amtskreds).
V. Buhl (Maribo Amtskreds).
Ludvig Christensen (Østre Storkreds).
Chr. Christiansen (Hjørring Amtskreds).
Ingvard Dahl (Østre Storkreds).
Fr. Dalgaard (Vestre Storkreds).
O. E. Einer-Jensen (Vestre Storkreds).
Holger Eriksen (Aarhus Amtskreds).
E. Friis (Søndre Storkreds).
J. Friis-Skotte (Østre Storkreds).
Hartvig Frisch (Maribo Amtskreds).
H. C. Hansen (Københavns Amtskreds).
H. P. Hansen (Sorø Amtskreds).
H. P. Hansen (Præstø Amtskreds).
Johs. Hansen (Odense Amtskreds).
Leonhard Hansen (Aarhus Amtskreds).
Poul Hansen (Svendborg Amtskreds).
Rasmus Hansen (Søndre Storkreds).
Th. Hauberg (Viborg Amtskreds).
H. C. Hedtoft-Hansen (Østre Storkreds).
H. J. Hinrichsen (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amtskreds).
Svend Horn (Svendborg Amtskreds).
Albinus Jensen (Skanderborg Amtskreds).
J. Chr. Jensen (Vestre Storkreds).
J. P. Jensen (Sorø Amtskreds).
Poul Fr. Jensen (Horsebæk). (Odense Amtskreds).
J. Kr. Jensen (Lillering). (Aarhus Amtskreds).
Johs. Kjærbøl (Søndre Storkreds).
Holger Larsen (Vejle Amtskreds).
Holger Larsen (Odense Amtskreds).
M. Larsen (Vejle Amtskreds).
L. M. Larsen (Bjerre). (Odense Amtskreds).
E. O. Levinsen (Hjørring Amtskreds).
C. Bollerup Madsen (Aalborg Amtskreds).
A. C. Mortensen (Viborg Amtskreds).
M. F. Mortensen (Randers Amtskreds).
P. Mortensen (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amtskreds).
J. P. Nielsen (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amtskreds).
N. P. Nielsen (Københavns Amtskreds).

Viggo Nielsen (Præstø Amtskreds).
Peder Nørgaard (Maribo Amtskreds).
Lars M. Olsen (Østre Storkreds).
Axel Ivan Pedersen (Vejle Amtskreds).
Gustav Pedersen (Randers Amtskreds).
Carl Petersen (Præstø Amtskreds).
Hans Rasmussen (Bornholms Amtskreds).
Emil Retoft (Frederiksborg Amtskreds).
R. S. Schytz (Frederiksborg Amtskreds).
Anton Simonsen (Skanderborg Amtskreds).
J. Smorum (Københavns Amtskreds).
A. Sneum (Aarhus Amtskreds).
Th. Stauning (Søndre Storkreds).
J. N. A. Strøm (Aalborg Amtskreds).
M. K. Sørensen (Ribe Amtskreds).
Marinus Sørensen (Thisted Amtskreds).
J. F. Sørensen (Sejlflod). (Aalborg Amtskreds).
W. Villumsen (Københavns Amtskreds).
Niels Yde (Ringkøbing Amtskreds).

Venstre.

Erik Appel (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).
Vagn Bro (Holbæk Amtskreds).
S. Brorsen (Viborg Amtskreds).
Rud. Christiani (Randers Amtskreds).
Kristen Damsgaard (Svendborg Amtskreds).
N. Elgaard (Aalb. Amtskreds).
Erik Eriksen (Ribe Amtskreds).
Jørgen Gram (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).
Otto Himmelstrup (Præstø Amtskreds).
N. Arnth Jensen (Sorø Amtskreds).
Marius Jensen (Frederiksborg Amtskreds).
J. Chr. Jensen-Broby (Svendborg Amtskreds).
C. M. Julin (Ringkøbing Amtskreds).
Kr. Juul (Skanderborg Amtskreds).
Ejnar Kjær (Hjørring Amtskreds).
Hans Conrad Koefoed (Bornholms Amtskreds).
O. C. Krag (Ringkøbing Amtskreds).
Knud Kristensen (Randers Amtskreds).
Søren P. Larsen (Odense Amtskreds).
N. C. Løje (Maribo Amtskreds).
J. E. Nørgaard (Thisted Amtskreds).
Laust Nørskov (Viborg Amtskreds).
Laurits Pedersen (Vejle Amtskreds).
Hans Pinstrup (Hjørring Amtskreds).
Inger Gautier Schmit (Vejle Amtskreds).
Einar Simonsen (Ribe Amtskreds).
J. Sønderup (Ringkøbing Amtskreds).
Edvard Sørensen (Aalborg Amtskreds).
J. S. Vanggaard (Hjørring Amtskreds).
O. Øllgaard (Ribe Amtskreds).

Det konservative Folkeparti.

Kristen Amby (Københavns Amtskreds).
Alfred Bindslev (Sorø Amtskreds).
Chr. E. Boeck-Hansen (Randers Amtskreds).
O. Bouet (Søndre Storkreds).
Chr. Christensen (Odense Amtskreds).
Poul Drachmann (Københavns Amtskreds).
Poul Falk-Jensen (Præstø Amtskreds).
V. Fibiger (Thisted Amtskreds).
J. L. Grønning (Maribo Amtskreds).
Henning Hasle (Aarhus Amtskreds).
O. Kier (Aarhus Amtskreds).
P. Korsgaard (Skanderborg Amtskreds).
Ole Bjørn Kraft (Aalborg Amtskreds).
Victor Larsen (Frederiksborg Amtskreds).
Gerda Mundt (Søndre S'orkreds).
Aksel Møller (Vestre Storkreds).
Christmas Møller (Odense Amtskreds).*)
A. C. D. Petersen (Svendborg Amtskreds).
J. Schultz Petersen (Vejle Amtskreds).
Peter Petersen (Røj). (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).
William Prieme (Østre Storkreds).
Carsten Raft (Københavns Amtskreds).
O. Skjerbæk (Vestre Storkreds).
C. J. F. Sven (Vestre Storkreds).
A. Svensson (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).
A. Vesterager (Ringkøbing Amtskreds).
C. Westermann (Østre Storkreds).

Det radikale Venstre.

N. P. Andreasen (Holbæk Amtskreds).
Peder Clausager (Vejle Amtskreds).
Bertel Dahlgaard (Viborg Amtskreds).
A. M. Hansen (Maribo Amtskreds).
J. Hassing-Jørgensen (Aalborg Amtskreds).
P. D. Jensen (Frederiksborg Amtskreds).
J. K. Jensen (Gørding). (Ribe Amtskreds).
Jørgen Jørgensen (Københavns Amtskreds).
P. Munch (Svendborg Amtskreds).
Kristian Nygaard (Præstø Amtskreds).
E. Rager (Østre Storkreds).
M. P. Rasmussen (Gylling). (Ringkøbing Amtskreds).
Oluf Steen (Odense Amtskreds).
Valdemar Sørensen (Vestre Storkreds).

Bondepartiet.

H. Chr. Hartel (Præstø Amtskreds).
Svend Nielsen (Aalborg Amtskreds).
Jens Thomsen (Ringkøbing Amtskreds).
Valdemar Thomsen (Vejle Amtskreds).

*) Udtraadt af Folketinget d. 10. Januar 1941.

Danmarks kommunistiske Parti

Alfred Jensen (Aarhus Amtskreds).
Aksel Larsen (Østre Storkreds).
Martin Nielsen (Københavns Amtskreds).

Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti.

Th. M. Andersen (Aalborg Amtskreds).
Fritz Clausen (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).
Aage Henriksen (Københavns Amtskreds).

Danmarks Retsforbund.

P. Gregersen (Vejle Amtskreds).
Oluf Pedersen (Ribe Amtskreds).

Slesvigske Parti

Jens Møller (Haderslev — Aabenraa — Sønderborg — Tønder Amter).

Det nationale Genrejsningsparti.

Svend E. Johansen (Københavns Amtskreds).

Færøerne.

Johan Poulsen.

Landstinget.

Socialdemokratiet.

Albert Andersen (5. Kreds).
Josef Andersson (1. Kreds).
Max Bender (1. Kreds).
C. E. Christiansen. (Landstingsvalgt).
Alfr. Date (2. Kreds).
A. Flotkjær (1. Kreds).
S. Grove (5. Kreds).
A. P. Hansen (2. Kreds).
Chr. J. Hansen (5. Kreds).
Hans Hansen (2. Kreds).
Henry Hansen (6. Kreds).
Ingeborg Hansen (4. Kreds).
Severin Hansen (2. Kreds).
Aksel Hvid (6. Kreds).
Erik Jacobsen (1. Kreds).
Th. Jensen (6. Kreds).
H. P. Johansen. (Landstingsvalgt).
Kr. Johansen (6. Kreds).
N. P. Josiassen (6. Kreds).
P. Kantsø (2. Kreds).
Alfred Kristensen (5. Kreds).
Martin Larsen (4. Kreds).
M. P. Madsen (5. Kreds).
Jørgen Møller. (Landstingsvalgt).
Johs. Nielsen. (Landstingsvalgt).
Niels Nielsen (3. Kreds).
Ingv. Offersen (5. Kreds).
Ch. Petersen (1. Kreds).
P. C. Petersen (4. Kreds).
V. S. Pedersen (1. Kreds).
K. K. Steincke. (Landstingsvalgt).
Henrik Stumph. (Landstingsvalgt).
C. F. Sørensen. (Landstingsvalgt).
M. P. Sørensen. (Landstingsvalgt).
P. Kr. Thomsen (2. Kreds).

Venstre.

J. P. Bækgaard (5. Kreds).
A. L. H. Elmquist (4. Kreds).
H. Hauch (6. Kreds).
Jens Høyer (5. Kreds).
H. Jefsen Christensen. (Landstingsvalgt).
Jens Jensen (5. Kreds).

Esther Malling Pedersen. (Landstingsvalgt).
S. Stegger Nielsen (6. Kreds).
N. Nielsen Mann (6. Kreds).
S. C. Nørgaard. (Landstingsvalgt).
K. Pedersen (5. Kreds).
J. A. Rahbek (5. Kreds).
J. P. Ravn (6. Kreds).
Sv. Rytter. (Landstingsvalgt).
J. Stensballe (4. Kreds).
P. Thisted Knudsen (2. Kreds)
J. Villemoes. (Landstingsvalgt).
Nikoline Winther (2. Kreds).

Det konservative Folkeparti.

Johanne Dahlerup-Petersen (1. Kreds).
Halfdan Hendriksen (1. Kreds).
Lisbet Hindsgaul (Landstingsvalgt).
Jørgen Jørgensen (4. Kreds).
M. C. Korsgaard (6. Kreds).
J. Krørup (2. Kreds).
Axel B. Lange (2. Kreds).
O. Malchau (5. Kreds).
Jørgen Olsen (5. Kreds).
J. R. Poulsen (Landstingsvalgt).
P. A. Poulsen (Stenderup) (5. Kreds).
Max Schaumann. (Landstingsvalgt).
H. Stein. (Landstingsvalgt).

Det radikale Venstre.

Axel Christensen (2. Kreds).
Gudik Gudiksen (6. Kreds).
Oluf Johansen (2. Kreds).
Fr. Kristiansen (5. Kreds).
Hermod Lannung (1. Kreds).
P. N. Petersen (Røjle) (4. Kreds).
Martin Sørensen (Peterslund) (Landstingsvalgt).
Anna Westergaard. (Landstingsvalgt).

Bondepartiet.

J. S. Foget (6. Kreds).

Færøerne.

P. Niclasen.*). (7. Kreds).

*) I Valggruppe med Socialdemokratiet og Det radikale Venstre.

„Man taler om Demokrati. Men hvad er Demokrati for noget? Demokratiet i de kapitalistiske Lande, hvor der findes Klasser, der bekæmper hinanden, er til syvende og sidst et Demokrati for de stærke, et Demokrati for det besiddende Mindretal. Demokratiet i Sovjetunionen er derimod et Demokrati for den arbejdende Befolkning, d. v. s. et Demokrati for alle."

(Stalin: „Om Forslaget til Sovjetunionens Forfatning", Beretning paa den 8. ekstraordinære Sovjetkongres den 25. November 1936, „Leninismens Problemer", S. 594, Arbejderforlaget.)

Kommunisternes Stemmetal ved Folketings- og Landstingsvalgene i Aarene 1920—39

Stemmetallene ved Landstingsvalgene er angivet ved L. T. over Aarstallet.

	April 1920	Juli 1920	Sept. 1920	1924	1926	1929	L. T. 1932	1932	1935	1939	L. T. 1939
Søndre Storkreds (Kbh.)											
9. Kreds Sundby	268	104	211	237	240	152	239	859	1334	2133	1071
2. — Christianshavn	351	169	286	291	248	150	223	792	1029	1228	638
3. — Raadhus	116	72	112	143	156	89	100	367	452	511	258
8. — Havne	100	59	105	116	120	66	95	379	506	576	280
7. — Rosenborg	124	78	134	169	164	105	196	619	746	660	362
5. — Blaagaard	274	140	220	220	210	110	216	599	817	942	478
Tilsammen	1233	622	1068	1176	1138	672	1069	3615	4884	6050	3087
Østre Storkr. (Kbhvn.)											
10. Kreds Østerbro	127	95	152	167	143	96	126	398	519	612	299
4. — Ravnsborg	155	77	163	174	154	88	135	443	594	751	259
6. — Østbane	34	29	66	70	57	45	75	289	307	364	172
11. — Nørrebro	221	144	211	327	308	162	218	644	729	978	530
12. — Bispeeng	203	95	253	396	410	227	396	1409	2071	2834	1438
15. — Bispebjerg	161	124	226	327	354	194	302	991	1628	2278	1098
Tilsammen	901	564	1071	1461	1426	812	1252	4174	5848	7817	3796
Vestre Storkreds (Frb.)											
1. Kreds Vesterbro	127	72	127	258	166	80	136	487	608	762	349
13. — Enghave	159	60	139	174	195	119	188	600	836	1118	583
14. — Valby	109	29	127	206	244	119	258	784	1186	1688	821
1. Frb. Gl. Kongevej Kr.	29	17	47	63	49	26	—	188	213	237	123
2. — Slots Kr.	130	63	122	191	166	43	122	376	592	687	368
3. — Falkonér	93	44	87	82	97	38	82	233	301	351	191
Tilsammen	647	285	649	974	917	425	786	2668	3736	4843	2435
Ialt Hovedstaden	2781	1471	2788	3611	3481	1909	3107	10457	14468	18710	9318
Københavns Amtskr.											
1. Kreds Gentofte	14	8	14	46	23	24		177	253	369	200
2. — Lyngby	24	16	27	160	102	80		343	540	1088	609
3. — Roskilde	43	35	40	25	30	16		122	222	431	224
4. — Køge	13	8	37	91	49	77		343	546	1109	566
5. — Lejre	1	3	7	1	7	2		26	34	64	—
Tilsammen	95	70	125	323	211	199		1011	1595	3061	1599
Frederiksborg Amtskr.											
1. Kreds Helsingør	116	89	166	44	—	—		270	292	419	214
2. — Fredensborg	10	3	11	13	—	—		86	80	119	90
3. — Hillerød	30	16	66	51	—	—		60	109	193	100
4. — Frederiksværk	6	13	15	6	—	—		36	56	105	—
Tilsammen	162	121	258	114	—	—		452	537	836	404
Holbæk Amtskr.											
1. Kreds Holbæk	—	—	—	48	—	44		67	154	398	190
2. — Nykøbing	—	—	—	2	—	7		9	44	150	81
3. — Vedby	—	—	—	3	—	30		15	50	128	61
4. — Kallundb. Onsb.	—	—	—	6	—	13		46	80	264	127
Tilsammen	—	—	—	59	—	94		137	328	940	459
Sorø Amtskr.											
1. Kreds Ringsted	5	1	7	—	—	—		16	49	159	69
2. — Sorø	8	6	12	—	—	—		9	29	76	39
3. — Slagelse	60	62	67	—	—	—		154	294	495	272
4. — Skelskør	7	2	4	—	—	—		20	26	137	—
Tilsammen	80	71	90	—	—	—		199	398	867	380

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

	April 1920	Juli 1920	Sept. 1920	1924	1926	1929	L. T. 1932	1932	1935	1939	L. T. 1939
Præstø Amtskr.											
1. Kreds Storeheddinge	—	—	—	4	5	5		18	43	132	72
2. — Præstø	—	—	—	8	16	20		28	51	94	66
3. — Næstved	—	—	—	17	37	23		42	130	243	117
4. — Stege-Vord.borg	—	—	—	38	39	6		17	119	144	74
Tilsammen	—	—	—	67	97	54		105	343	613	329
Maribo Amtskr.											
1. Kreds Nakskov	—	—	—	—	—	—		220	164	333	190
2. — Maribo	—	—	—	—	—	—		17	36	124	—
3. — Sakskøbing	—	—	—	—	—	—		17	24	74	—
4. — Nykøbing	—	—	—	—	—	—		21	165	253	139
5. — Stubbekøbing	—	—	—	—	—	—		6	67	80	48
Tilsammen	—	—	—	—	—	—		281	456	864	377
Bornholms Amtskr.											
1. Kreds Rønne	—	—	—	81	123	—		93	—	304	164
2. — Aakirkeby	—	—	—	4	10	—		52	—	69	52
Tilsammen	—	—	—	85	133	—		145	—	373	216
Odense Amtskr.											
1. Kreds Odense 1	112	37	94	129	72	55	48	206	305	709	342
2. — Odense 2	129	56	127	135	73	77	56	208	288	459	256
3. — Kerteminde	1	42	1	2	8	6	—	14	26	91	55
4. — Assens	9	9	9	2	3	3	—	8	24	67	54
5. — Middelfart	4	26	15	42	26	64	—	53	101	279	145
6. — Bogense	4	20	7	7	3	2	—	6	46	56	44
7. — Otterup	12	12	6	17	13	9	—	30	70	149	72
Tilsammen	271	202	259	334	198	216	104	525	860	1810	968
Svendborg Amtskr.											
1. Kreds Nyborg	—	—	41	75	102	25	—	30	118	250	143
2. — Gudme	—	—	2	5	8	5	—	5	27	73	84
3. — Svendborg	—	—	10	25	30	42	30	65	148	232	144
4. — Faab.-Ærøskøbing	—	—	6	8	6	4	—	20	33	94	53
5. — Højrup	—	—	3	1	1	5	—	2	16	36	23
6. — Rudkøbing	—	—	1	5	—	1	—	7	132	184	121
Tilsammen	—	—	63	119	147	82	30	129	474	869	568
Ialt Øernes Område	608	468	795	1101	786	645	134	2984	4991	10233	5300
Hjørring Amtskr.											
1. Kreds Frederikshavn	71	39	56	21	30	30	31	46	132	219	110
2. — Sæby	3	11	5	2	6	3	—	6	60	110	—
3. — Hjørring	11	7	12	26	16	16	—	24	124	173	80
4. — Vraa	3	5	9	5	3	2	—	8	40	126	46
5. — Halvrimmen	4	4	3	2	1	—	—	—	17	84	55
Tilsammen	92	66	85	56	56	51	31	84	373	712	291
Thisted Amtskr.											
1. Kreds Thisted	—	—	13	—	—	—	—	—	—	85	93
2. — Hurup	—	—	2	—	—	—	—	—	—	24	—
3. — Nykøbing	—	—	31	—	—	—	—	—	—	47	—
Tilsammen	—	—	46	—	—	—	—	—	—	156	93
Aalborg Amtskr.											
1. Kreds Aalborg (Vest)	—	—	26	64	57	27	42	132	381	625	343
2. — Aalborg (Øst)	—	—	38	111	82	59	74	236	519	849	471
3. — Bælum	—	—	13	7	3	2	—	29	61	146	71
4. — Aars	—	—	4	18	7	5	—	8	43	48	—
5. — Nibe	—	—	13	14	14	6	—	30	43	86	56
6. — Nørresundby	—	—	4	89	51	46	38	125	267	467	234
Tilsammen	—	—	98	303	214	145	154	560	1314	2221	1175

	April 1920	Juli 1920	Sept. 1920	1924	1926	1929	L. T. 1932	1932	1935	1939	L. T. 1939
Viborg Amtskr.											
1. Kreds Skive	—	—	42	48	81	51	32	90	173	210	130
2. — Viborg	—	—	14	51	21	28	27	66	110	123	63
3. — Kellerup	—	—	2	2	2	2	—	11	90	97	57
4. — Søndervinge	—	—	19	5	9	9	—	9	19	24	—
5. — Løvel	—	—	7	1	—	2	—	10	29	30	—
Tilsammen	—	—	84	107	113	92	59	186	421	484	250
Randers Amtskr.											
1. Kreds Mariager	3	3	1	35	11	—	—	13	59	113	61
2. — Randers	52	36	95	110	40	—	45	116	264	423	240
3. — Borup	1	3	2	3	3	—	—	2	21	24	—
4. — Hornslet	3	2	5	1	—	—	—	—	17	39	—
5. — Grenaa	3	1	7	7	3	—	—	9	31	88	45
6. — Æbeltoft	3	2	2	4	1	—	—	6	21	37	20
Tilsammen	65	47	112	160	58	—	45	146	413	724	366
Aarhus Amtskr.											
1. Kreds Odder	—	3	3	1	2	6		20	35	59	35
2. — Aarhus (Midt)	—	33	86	161	95	65		179	352	678	420
3. — Aarhus (Nord)	—	34	73	176	130	97		315	678	1528	812
4. — Aarhus (Syd)	—	45	69	148	102	44		167	353	709	416
5. — Skjoldelev	—	7	9	27	14	13		43	107	208	129
Tilsammen	—	122	240	513	343	225		724	1525	3182	1812
Skanderborg Amts											
1. Kreds Horsens	103	52	140	—	86	—		196	415	806	505
2. — Skanderborg	2	3	8	—	6	—		16	42	77	39
3. — Østbirk	10	2	7	—	7	—		14	45	48	—
4. — Silkeborg	9	7	18	—	38	—		86	167	241	144
Tilsammen	124	64	173	—	137	—		312	669	1172	688
Vejle Amtskr.											
1. Kreds Fredericia	54	44	75	60	75	41		138	190	473	259
2. — Kolding	22	23	52	101	78	36		76	143	243	138
3. — Vejle	96	55	91	67	52	37		98	290	611	361
4. — Give	10	5	4	—	2	3		9	37	48	30
5. — Bjerre	3	1	4	1	—	6		23	62	74	50
6. — Vonsild	4	7	5	19	10	8		15	19	50	35
Tilsammen	189	135	231	248	217	131		359	741	1499	873
Ringkøbing Amtskr.											
1. Kreds Ringkøbing	—	—	—	—	—	—		—	52	36	—
2. — Lemvig	—	—	—	—	—	—		—	54	90	47
3. — Holstebro	—	—	—	—	—	—		—	45	65	95
4. — Vinderup	—	—	—	—	—	—		—	62	100	48
5. — Herning	—	—	—	—	—	—		—	56	81	—
6. — Skern	—	—	—	—	—	—		—	31	37	—
Tilsammen	—	—	—	—	—	—		—	300	409	190
Ribe Amtskr.											
1. Kreds Varde	—	—	—	4	5	15		45	113	153	92
2. — Esbjerg	—	—	—	113	114	113		335	872	1003	581
3. — Ribe	—	—	—	1	9	7		29	57	69	—
4. — Bække	—	—	—	2	4	4		16	80	122	75
5. — Guldager	—	—	—	—	1	3		11	54	44	22
Tilsammen	—	—	—	120	133	142		436	1176	1391	770
Sønderjyske Amters Amtskreds											
1. Kreds Hadersiev	—	—	99	—	9	72		170	159		99
2. — Aabenraa	—	—	160	—	5	63		149	102		63
3. — Sønderborg	—	—	124	—	84	141		319	235		86
4. — Augustenborg	—	—	44	—	10	13		47	23		—
5. — Tønder	—	—	56	—	20	15		132	93		44
6. — Løgumkloster	—	—	7	—	7	8		65	42		18
7. — Rødding	—	—	18	—	5	4		49	90		34
Tilsammen	—	—	508	—	140	316		931	744		344
Ialt Jyllands Omraade	470	500	1577	1507	1411	1102	289	3738	7676	11950	6852

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6. jan.1944/april 1945

38

Kommunisternes samlede Stemmetal

	April 1920	Juli 1920	Sept. 1920	1924	1926	1929	L. T. 1932	1932	1935	1939	L. T. 1939
Hovedstadens Omraade	2781	1471	2788	3611	3481	1909	3107	10457	14468	18710	9318
Øernes Omraade	608	468	795	1101	786	645	134	2984	4991	10233	5300
Jyllands Omraade	470	500	1577	1507	1411	1102	289	3738	7676	11950	6852
Hele Landet	3859	2439	5160	6219	5678	3656	3530	17179	27135	40893	21470

Partiernes samlede Stemmetal og Mandattal ved Folketingsvalgene

	1926	*1929*	*1932*	*1935*	*1939*
Socialdemokratiet	498,125 (53)	595,971 (61)	660,839 (62)	759,102 (68)	729,619 (64)
Venstre	380,737 (46)	405,607 (44)	381,862 (38)	292,247 (28)	309,355 (30)
Konservative	275,793 (30)	233,935 (24)	289,531 (27)	293,393 (26)	301,625 (26)
Radikale	151,436 (16)	151,746 (16)	145,221 (14)	151,507 (14)	161,834 (14)
Retsforbundet	17,463 (2)	25,810 (3)	41,238 (4)	41,199 (4)	33,783 (3)
Kommunister	5,678 (—)	3,656 (—)	17,179 (2)	27,135 (2)	40,893 (3)
Slesvigske Parti	10,422 (1)	9,787 (1)	9,868 (1)	12,617 (1)	15,016 (1)
Bondepartiet	—	—	—	52,793 (5)	50,829 (4)
D. N. S. A. P.	—	—	757 (—)	16,257 (—)	31,032 (3)
Nationalt Samvirke	—	—	—	—	17,350 (—)
Dansk Samling	—	—	—	—	8,553 (—)
Andre	2,117 (—)	—	587 (—)	188 (—)	—
Tilsammen	1,341,771	1,426,512	1,547,082	1,646,438	1,699,889

Fredag den 1. September indkaldtes Rigsdagen til Møde efter at have været ferieret ca. 3 Maaneder. I Folketingets første Møde fremsattes *Forslag om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser.* Formaalet var at sikre, at de i nævnte Institutioner indestaaende Penge ikke pludselig blev unddraget Omsætningen.

Vigtigste Lovforslag September 1939 — Januar 1941

Trods Enighed om Lovens Nødvendighed blev der dog fra enkelt Side, Venstre, fremsat Ønske om, at Loven kun skulde gælde til Udgangen af Marts 1940. Regeringen tiltraadte dette Ønske. Her sporer man for første Gang, hvor lidet alvorlig Regeringen og de fire store Partier betragtede Krigen og Situationen. De forstod ikke, at det her drejede sig om dybe Modsætningsforhold, der een Gang kommet i kriegeriske Forviklinger ikke lod sig forlige saadan uden videre.

Forslag til denne Lov fremsattes den 2. September og indeholdt Bestemmelser, der bemyndigede Handelsministeren til at træffe de fornødne Foranstaltninger til Landets Forsyning med nødvendige Varer, saasom at foretage Indkøb i Ud- og Indland. Ministeren kunde endvidere træffe forbrugsbegrænsende Forholdsregler og Foranstaltninger til hensigtsmæssig Fordeling af Landets Varebeholdninger samt regulere Varepriser.

Lov om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v.

Paa Grundlag af de i denne Lov givne Bemyndigelser kunde Regeringen gennemføre Rationering og Maksimalpriser. Til at yde Ministeren Bistand ved Lovens Administration nedsattes et Raad bestaaende af Repræsentanter fra Rigsdag og Erhvervslivet. Raadet kom til at bestaa af 43 Medlemmer, og dets Formand blev Friis-Skotte.

Bestemmelsen om, at Handelsministeriet mod Ydelse af Erstatning skulde kunne overtage Varelagre, udgik ved Forslagets Behandling efter Indstilling af Udvalget. Forslaget vedtoges i Folketinget med alle Stemmer mod 3 (Bondepartiet). Kommunisterne stemte ikke for Forslaget, hvis Formaal de fandt nødvendigt. Andre Omstændigheder gjorde, at de ikke kunde stemme for. Deres Standpunkt udtrykkes paa følgende Maade: „Man kan ikke forlange af os, at vi skal give Regeringen en Bemyndigelse af den Art, som der er Tale om her, i hemmelige Forhandlinger om at skabe en anden Regering, som ikke er og ikke kan være i Overensstemmelse med Resultaterne fra sidste Valg." Endvidere paapegedes, at man ikke kunde nære den ringeste Tiltro til, at Regeringen virkelig vilde udnytte Bemyndigelsesloven til Folkets Gavn — mod Kapitalisternes Interesser.

De senere Begivenheder viste, at Kommunisternes Standpunkt var rigtigt.

Lov om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten

Denne Lov bestemte, at der skulde oprettes et Fragtnævn paa 9 Medlemmer. Dette Nævn var bemyndiget til at paalægge Rederne at foretage bestemte Rejser til Fragtrater, der bestemtes af Nævnet. — Regeringen og Fragtnævnet havde det altsaa i sin Haand at beordre danske Skibe til at sejle Kul og Koks hjem til Danmark fra England i Vinteren 1939—40, men undlod det, hvorfor Skibene i Stedet sejlede paa Sverrig. Fragtnævnet kom iøvrigt til at bestaa af — 10 Skibsredere!

Iøvrigt viser det sig med saavel Fragtnævnet som med det erhvervsøkonomiske Raad og andre nedsatte Nævn eller Udvalg, at hele Administrationen af Bemyndigelsesloven faktisk var overgivet til Overklassen. Netop derfor blev Administrationen af disse Love heller ikke afpasset efter de brede Befolkningslags Interesser.

Lov om Statens Overtagelse af visse Varer

Handelsministeren kunde i Henhold til denne Lov efter Samraad med det erhvervsøkonomiske Raad med Henblik paa Landets Forsyning med nødvendige Varer overtage her i Landet eller i Udlandet beroende Varer. I Udlandet dog kun, hvis de tilhørte danske Borgere eller Virksomheder.

Disse tre Bemyndigelseslove er de vigtigste og danner Grundlaget for de ekstraordinære Foranstaltninger, som Krigen havde fremkaldt. Efter disse havde Regeringen tilstrækkelig med Fuldmagter til at sikre baade fattig og rig med nødvendige Varer og forhindre Prisstigninger. Regeringen udnyttede dem ikke. I Stedet lod den Grossererne og Skibsrederes Interesser være afgørende. Ret hurtigt kom dette Forhold til Udtryk. Ikke mere end fjorten Dage efter Lovenes Vedtagelse efterlyste Kommunisterne i Rigsdagen det erhvervsøkonomiske Raads Indsats mod de heftigt stigende Priser.

Efterhaanden som Bemyndigelseslovene udløb, forlængedes de med uvæsentlige Ændringer.

Direkte Skatter

I sin Søgen efter Midler vendte Regeringen sig ogsaa til den direkte Beskatning. Rigsdagen fik i Oktober 1939 forelagt og gennemførte et Forslag om en 40 pCt. Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Aaret 1939—40. Skattebeløb paa 5 Kr. og lavere var fritaget for Forhøjelsen, hvilket gav Anledning til Indsigelse fra Venstre og Konservative ved Forslagets Behandling i Folketinget. Kommunisterne kunde stemme for Forslaget. Fritz Clausen var ikke Tilhænger af denne Beskatning, men ønskede optaget Statslaan paa 50 Mill. Kr. til god Rente. Forslaget vedtoges med 99 Stemmer mod 2 (Clausenister).

Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1940—41: Denne Lov, der mødte stærk Modstand, blev ikke foreslaaet forlænget for det kommende Aar. Regeringen udarbejdede et andet Forslag, der i højere Grad svarede til de moderate Partiers Ønsker.

I dette foresloges Forhøjelse af Skatten for alle Skatteydere, altsaa Brud med tidligere Praksis, Beskatning af Brugsforeningerne gennemføres for første Gang. De Konservative kunde saaledes notere en stor Sejr.

Følgende Udregning viser, hvor reaktionær Loven er (Tallene gælder for Hovedstaden og vedrører kun Statsskatten):

Indtægt	*Skat 39—40*	*Skat 40—41*
1,800	0,92	2,00
2,200	3,45	12,00
4,000	60,45	114,00
10,000	658,60	1,162,00
60,000	12,286,10	15,712,00
100,000	25,071,10	30,112,00
400,000	145,271,10	160,112,00

Med andre Ord: De laveste Indtægter har faaet Statsskatten forhøjet med over 300 pCt., mens de højeste Indtægter kun har faaet deres Skat forhøjet med 10 pCt.!

Med Formueskatten er det endda værre, idet Formueskatten for Aaret 1940—41 blev nedsat i Forhold til 1939—40. Af en Formue paa 1 Million Kr. skulde der i forrige Skatteaar svares 14,761 Kr. til Staten. I Aar er Formueskatten af den samme Formue 13,158 Kr., hvilket vil sige en Nedsættelse paa mindst 11 pCt.!

Indirekte Skatter

Samlingen 1939—40 behandlede og gennemførte flere Forslag om nye indirekte Skatter, der betød, at det arbejdende Folk kom til at betale adskillige Millioner til Statskassen.

Midlertidig Ændring af Forbrugsafgifterne: Den første indirekte Skattelov var en midlertidig Ændring eller rettere sagt Forhøjelse af Forbrugsafgifterne. Omsætningsskatten paa Chokolade og Sukkervarer blev forhøjet. Forhøjet blev endvidere Ølskatten, Tobaksafgiften og Tillægsskatten paa Spiritus. Loven gjaldt for 9 Maaneder og var beregnet til at skulle indbringe 34 Mill. Kr.

Kommunisterne stemte imod.

Forhøjelse af Benzinafgiften: Loven om højere Benzinafgift traadte i Kraft 1. December 1939 og havde Gyldighed i 3 Maaneder. Hidtil er dog Loven blevet forlænget ved dens Udløb saaledes, at den aldeles ikke kan betragtes som midlertidig. Afgiften efter denne Lov andra-

ger 10 Øre pr. Liter og ansloges at ville give Staten en Indtægt paa 7 Mill. Kr. i de første 3 Maaneder.

Loven vedtoges først med Socialdemokrater og Radikales Stemmer, mens Venstre og Kommunisterne stemte imod, og de Konservative undlod at stemme. Ved de senere Afstemninger er Loven vedtaget med alle Stemmer mod Kommunisterne.

Omsætningsskatten: Den mest omfattende af alle de ekstraordinære indirekte Skatter er Omsætningsskatten, som Finansministeren ved Forelæggelsen meddelte i de første 7 Maaneder vilde indbringe den nette Sum af 85 Millioner Kroner eller, saafremt den blev forlænget for Resten af Finansaaret, 150 Millioner Kr. aarlig. Denne Skat blev lagt paa de almindeligste Nødvendighedsartikler, saasom Manufaktur, Tøj, Hvidtøl, Tobak o. s. v.

Den begrundes med, at dels er Forbruget af enkelte Varer for stort, og dels kan det ikke gaa at udskrive større Beløb i direkte Skatter. Pengene skulde bruges til Militærudgifter og til Stotte af Landbruget.

Afgifterne varierede fra 11 til 40 pCt. til Statskassen, men i Praksis betod det Prisforhøjelser paa 30—100 pCt. Forslaget vedtoges i Folketinget med 89 mod 35 Stemmer. Kommunisterne stemte imod, men havde allerede før Afstemningen stillet følgende Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen:

„Tinget afviser Forslaget om Forøgelse af den indirekte Beskatning med Beløb svarende til 150 Mill. Kr. aarlig. Indirekte Beskatning af Folkets Fornødenheder er udemokratisk, og Forslaget er ydermere i sine Enkeltheder udformet saadan, at det rammer de Ubemidlede ekstra haardt, idet de billigste Varer paalægges den forholdsvis højeste Afgift. Endvidere forfalsker det Pristallet til Skade for Arbejderne, det vil foraarsage Forbrugsindskrænkning med deraf følgende større Arbejdsløshed, det er et brutalt Slag mod Handlende og Haandværkere, og det betyder reelt et yderligere Skridt paa Inflationens Vej.

Hvis Regeringen anser en Begrænsning af Forbruget af Importvarer for nødvendig, kan dette i fuldt Maal ske ved Importreguleringens og Valutacentralens Hjælp. Hvis Regeringen betjener sig heraf og samtidig benytter sin Myndighed til prisregulerende Foranstaltninger, vil Forbruget blive flyttet over paa Varer af indenlandsk Oprin-

delse, hvorved Produktion og Beskæftigelse her i Landet fremmes — i Modsætning til, hvad der vil blive Følgen af Regeringens Forslag om Forøgelse af Forbrugsbeskatningen.

Underskuddet paa Statsbudgettet vil kunne nedbringes meget væsentligt, dels ved en Landbrugs- og Erhvervspolitik, som helt overflødiggør Tilskudspolitikken over for Landbrugerne, dels ved passende Besparelser. Især henledes Opmærksomheden paa Muligheden af Besparelser paa Militærvæsenets Omraade, hvor Regeringen foruden de ordinære 65 Millioner bebuder at ville anvende ekstraordinært ca. 110 Millioner om Aaret.

Anser Regeringen det alligevel for nødvendigt at tilvejebringe yderligere Midler til det offentliges Forbrug, bør dette ikke ske ad den indirekte Beskatnings Vej, men gennem følgende Forholdsregler:

1. *Konfiskation af alle Krigs- og Spekulationsgevinster.*
2. *Inddragelse af ethvert Udbytte over almindelig rimelig Sparekasserentes Højde i alle Finans-, Industri- og andre Foretagender, hvad enten disse er organiseret som Aktieselskaber eller paa anden Maade. Det paases samtidig, at saadanne Foretagender og Selskaber ikke ved urimelige Henlæggelser eller andre Manipulationer unddrager sig denne Beskatning.*
3. *Forhøjelse af de direkte Skatter paa de store Indtægter og Formuer.*

Anser Regeringen ikke disse Forholdsregler tilstrækkelige til at tilvejebringe de fornødne Midler, anbefales det den at gennemføre en Formuekonfiskation efter samme Principper, som den socialdemokratiske Regering Stauning—Bramsnæs i 1924 stillede Forslag om."

Dagsordenen stemtes ned med 128 Stemmer. For stemte kun Kommunisterne.

Kommunisterne stemte derefter mod Forslaget ved den endelige Afstemning.

„Filosofferne har kun fortolket Verden forskelligt, men hvad det kommer an paa, er at forandre den."

(Karl Marx: „Udvalgte Skrifter", Bind I, S. 440. Mondes Forlag.)

Begrænsning af Udbytte og Tantieme i Aktieselskaber

I Kriselovkomplekset af 30. Maj 1940 var ogsaa Loven om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantieme i Aktieselskaber m. v. — Loven bestemmer, at der ikke under nogen Form maa udbetales mere end 5 Procent i Udbytte af det paa Aktiekapitalen indbetalte Beløb med et Tillæg af et Beløb svarende til 2/3 af, hvad der gennemsnitlig i de sidste 3 Aar er udbetalt over 5 Procent af den indbetalte Kapital.

Angaaende Tantieme bestemmer Loven, at en Selskabsmyndighed ikke til nogen, der er ansat i eller deltager i Ledelsen af Virksomheden, som Tantieme eller som Gratiale eller andet Vederlag maa udbetale mere end 2000 Kr. med et Tillæg af 2/3 af det Beløb, hvormed Gennemsnittet til de paagældende i de sidste 3 Aar udbetalte Tantiemebeløb overstiger 2000 Kr.

Saafremt et Selskabs Udbytte efter at de lovpligtige Henlæggelser til Reservefond og Henlæggelse til Betaling af Skatter og efter, at Udbyttet er udbetalt, har en Indkomst, der overstiger det tilladte Udbyttebeløb med 3 Procent af Aktiekapitalen, skal Halvdelen af Resten, dog højst 5 Procent af Aktiekapitalen, indbetales til „Laanefonden af 1940".

Loven vedtoges enstemmigt i Rigsdagen. Kommunisterne gjorde opmærksom paa, at det var en meget lemfældig Behandling, der blev Aktionærerne til Del. Aktionærerne skal ikke afstaa en eneste rød Øre, men beholder stadigvæk Retten til deres Penge.

Kornordningerne

I Perioden er vedtaget to Love om Kornordning. Om dem begge kan siges, at de betød højere Kornpriser. — Den første, der vedtoges i December 1939, indeholdt Forhøjelser paa 100 Øre pr. 100 kg Korn, saaledes at højeste Pris (Rug og Hvede) blev 15 Kr. og laveste (Majs, Havre og Blandsæd) 14 Kr. I Praksis fik disse Priser ingen Betydning, idet Priserne paa det indenlandske Marked blev langt højere.

Senere benyttede Landbrugsministeren en Bemyndigelse i Loven til ved „Maksimalpriser" at hæve Kornprisen til 19—20 Kr. pr. 100 kg (Tønde).

Til Trods for, at Priserne var helt oppe i Nærheden af 20 Kr. pr. 100 kg, var det kornproducerende Landbrug ikke tilfredsstillet. Det vilde have endnu højere Priser. Regeringen var ængstelig og forelagde derfor i Juli Maaned 1940 nyt Forslag til Kornordning, hvorefter Priserne forhøjedes med ca. 9,00 Kr. pr. 100 kg. Priserne kom nu til at variere fra 25—29 Kr.

Loven fastsætter Afleveringspligt af al Avl af Rug og Hvede, samt paa Landejendomme med 10,000 Kr. Grundværdi en nærmere bestemt Mængde Foderkorn.

Loven betød, at det kornproducerende Landbrug aarlig fik sine Indtægter forøget med ca. 500 Millioner Kroner. Penge som Arbejdere, Husmænd og øvrige arbejdende Befolkningsgrupper maa udrede i forhøjede Priser paa Brød, Mel, Gryn, Mælk, Smør, Kød, Flæsk og Æg.

Ved Forslagets Behandling i Folketinget krævede Kommunisterne, at Forslaget ikke maatte betyde højere Brødpriser, og ved Forslagets anden Behandling stillede Kommunisterne følgende Ændringsforslag:

„Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til at træffe fornødne Foranstaltninger til at sikre, at Priserne paa Rugbrød, Siglebrød og Franskbrød saavel som paa Mel og Gryn ikke i Lovens Gyldighedsperiode overstiger Priserne ved Lovens Vedtagelse. Udgifterne ved disse Foranstaltninger afholdes af Statskassen."

Dette Ændringsforslag nedstemtes. Ved den endelige Afstemning om Ordningen afholdt Kommunisterne sig fra at stemme, da de anerkendte en Kornordnings Nødvendighed, men ansaa Lovens Udformning for daarlig.

Arbejdsløshedslovgivningen

Den kolossale Arbejdsløshed og de stigende Priser gjorde Ændringer i Arbejdsløshedsloven nødvendig, baade af Hensyn til de enkelte Medlemmer og til Kassernes Økonomi.

Kommunistisk Forslag om Dyrtidstillæg til Arbejdsløse: Den 14. November 1939 forelagde Kommunisterne et Forslag om, at alle Arbejdsløse, ogsaa de, der fik Socialhjælp, skulde have et Dyrtidstillæg paa 1 Krone dag-

lig. Staten skulde udrede alle med denne Hjælp forbundne Udgifter.

Forslaget kom først til Behandling efter en Maaneds Forløb, da Regeringen havde faaet sig samlet sammen til selv at stille et Forslag. Her blev det kommunistiske Forslag stemt ned.

Pristalsregulering pr. 1. December 1939 og Ændring af Arbejdsløshedsloven: Regeringen mødte med to Forslag. Det ene gik ud paa, at der pr. 1. December paa Grundlag af Oktoberpristallet foretoges en Regulering af Dagpengenes Maksimumsbeløb. I Praksis betød det, at Dagpengene kunde forhøjes fra 4,30 til 4,60 Kr. for Forsørgere og fra 3,20 til 3,40 for Ikke-Forsørgere. Loven indeholdt endvidere Bestemmelse om, at Kasser, der havde en gennemsnitlig Aarsindtægt paa 3000 Kr. og derunder, og hvor Ledigheden var over 20 pCt., kunde faa Ekstratilskud af Staten. Dette kunde andrage 60 og 40 Øre pr. Dag for henholdsvis Forsørgere og Ikke-Forsørgere samt 50 Øre for Ikke-Forsørgere med over 8 Aars Medlemsskab.

I Anledning af dette Forslag foreslog Kommunisterne, at Forhøjelsen skulde have tilbagevirkende Kraft fra 1. Oktober. Forslaget nedstemtes. Ved Afstemningen om Regeringsforslaget stemte Kommunisterne for det.

Det andet Forslag drejede sig om at udjævne Tilskudsskalaen i Arbejdsløshedsloven samt en Pristalsregulering af Longrænserne, der bruges ved Beregning af Tilskudet. Kommunisterne havde intet mod de foreslaaede Ændringer af Loven, men mente, at det var nok saa nødvendigt at forhøje Tilskudsprocenten, hvorfor de foreslog denne forhøjet med 30 Procent, saa det laveste Procenttal blev 45 mod tidligere 15 og det højeste 120 mod 90. Ændringsforslaget nedstemtes.

Arbejdsanvisning og Understøttelsessatsernes Pristalsregulering: Allerede i Marts Maaned 1940 kom Socialministeren med et nyt Ændringsforslag til Arbejdsløshedsloven. I dette Forslag søgte Regeringen at imødekomme Reaktionens Krav om skærpede Regler angaaende Arbejdsanvisningen. Arbejdsanvisningskontorernes Bestyrelse skal i Henhold til denne Ændring suppleres op med 2 Repræsentanter for Landbruget, en Arbejdsgiver og en Arbejder.

Desuden indeholdt Forslaget en Bestemmelse om en Forbedring i Reguleringen af Understøttelsessatserne, idet 1/3 af Maksimumsbeløbet for Fremtiden reguleres med 25 pCt. for hver 10 pCt., hvormed Udgifterne paa Normalbudgettet overstiger 1800 Kr. Tidligere skete Forhøjelsen kun med 20 pCt. for hver 10 pCt. Stigning.

Ved Forslagets anden Behandling stillede Kommunisterne Forslag om, at Understøttelsen blev reguleret hver tredje Maaned. Regeringen vilde imidlertid ikke have nogen kvartaarlig Regulering af Understøttelsen, og Forslaget stemtes ned. Kommunisterne stemte for Regeringsforslaget.

Samtidig med dette Forslag foresloges Forlængelse paa 3 Maaneder af det ekstraordinære Statstilskud, som var vedtaget i December Maaned.

I den Anledning foreslog Kommunisterne:

at give Loven Gyldighed et halvt Aar (til 1. Oktober),
at paalægge Statskassen alle Udgifter som Følge af Dagpengenes Forhøjelse,
at ophæve 26 Ugers Bestemmelsen midlertidigt,
at føre Reguleringen i Henhold til Januarpristallet tilbage til 1. Februar og at paalægge Statskassen Udgifterne herved, samt
at give Arbejdsløshedskasserne Ret til at udbetale 100 Dages Understøttelse udover det i Vedtægterne fastsatte med Refusion fra Statskassen af alle hermed forbundne Udgifter.

Alle disse nødvendige Forslag blev nedstemt, og Resultatet blev, at Kasserne eller Medlemmerne selv maatte betale samtlige de med Forhøjelsen forbundne Udgifter, samt at Tusinder af Medlemmer stod uden vedtægtsmæssig Understøttelse. A-Kasserne var ude for en haard Belastning, hvis Virkninger ikke saa let overvindes.

For alle disse Regeringens Arbejdsløshedsforslag stemte Socialdemokrater, Radikale, Konservative og Kommunister, mens Venstre ikke en eneste Gang kunde bekvemme sig til at give Tilslutning. Enten undlod de at stemme eller stemte imod. Først senere, efter at Arbejderne var blevet trykket langt længere ned, kunde dette Parti bestemme sig til at stemme for Hjælp til de Arbejdsløse.

Forslaget af 20. November 1940 om Dyrtidstillæg:

Trods kolossale Prisstigninger og Gennemførelse af „Brødtillæg" paa 3 Kroner ugentlig til de Arbejdende, var det ikke muligt at bevæge Regeringen til at komme med Forslag om Dyrtidstillæg til de Arbejdsløse. Den kommunistiske Gruppe stillede derfor den 20. November 1940 Forslag om, at alle Arbejdsløse fik Dyrtidstillæg paa 1 Kr. og 1 Kr. 50 Øre pr. Dag for henholdsvis Ikke-Forsørgere og Forsørgere. Tillægget skulde ogsaa ydes til Socialunderstøttede, og Udgifterne skulde afholdes af Staten. Stillet overfor dette Forslag saa Regeringen sig nødsaget til at komme med et andet. Regeringens Forslag gik ud paa at tillade en Forhøjelse paa 25, 30 og 35 Øre af Dagpengene for henholdsvis Ikke-Forsørgere, Ikke-Forsørgere med over 8 Aars Medlemsskab og Forsørgere. Desuden et Børnetillæg paa 30 Øre pr. Barn pr. Dag. Loven fik tilbagevirkende Kraft fra 1. Oktober. Ogsaa denne Lov giver de daarligst stillede Kasser et særligt Tilskud.

Loven svarede aldeles ikke til de Arbejdsløses Forventninger og Ønsker. Da de blev bekendt med Regeringsforslaget, mødte Deputation efter Deputation op i Rigsdagen og krævede Kommunisternes Forslag gennemført. Saa betænkelige var man i Folketinget, at man mod Sædvane ikke lod Forslaget gaa til Udvalgsbehandling, men lod det direkte gaa til anden og tredje Behandling. Forslaget vedtoges enstemmigt, efter at Kommunisternes Forslag var stemt ned med alle Stemmer mod Kommunisternes.

Alders- og Invalide-rentenyderne

Sommeren 1939 nedsatte Regeringen et Udvalg til at udarbejde et Forslag om Forøgelse af Aldersrentenydernes Indtægter. Der laa heri en Erkendelse af, at Renten, der ydes i Henhold til Folkeforsikringsloven, var utilstrækkelig, og man maatte jo ogsaa forvente, at Udvalget hurtigt kom til et Resultat. Men der gik baade Sommer og Efteraar, før Udvalget lod høre fra sig.

I November Maaned 1939 indstillede Udvalget til Socialministeriet, at der blev ydet Alders- og Invalidepensionisterne et Dyrtidstillæg paa 40 og 25 Kr. for henholdsvis Ægtepar og Enligstillede samt en tilsvarende Forøgelse af det Beløb, Kommunerne disponerer over til personlige Tillæg. Tillægget skulde dække for Prisstigningerne helt

til April 1940. Socialministeren tillod sig at paastaa, at Tillægget gav et Ekstratillæg udover Dækning for Dyrtiden.

Kommunisterne betragtede dette Forslag som en Lumpenhed overfor Rentenyderne. Et af den kommunistiske Rigsdagsgruppe tidligere fremsat Forslag om 20 Procents Forhøjelse af Rentesatserne var den direkte Aarsag til det forstærkede Krav om højere Aldersrente, der havde tvunget Regeringen til at lade Sagen overveje i Udvalg. Rentenyderne havde Krav paa ikke alene Dækning for Dyrtiden, men ogsaa en klækkelig Forhøjelse af Renten. Gruppen indleverede derfor den 14. November et Forslag, der kort og godt lød paa, at alle Rentenyderne fik et Tillæg til den sædvanlige Udbetaling paa 30 pCt.

Forslaget blev naturligvis nedstemt. Bedre gik det ikke med et Ændringsforslag til Regeringsforslaget. Dette gik ud paa, at Beløbene forhøjedes til 60 Kr. for enlige Personer og 100 Kr. for Ægtepar, samt at det paalagdes Socialministeren senest den 1. Februar 1940 at forelægge et Forslag om Ændring af Folkeforsikringslovens Takster for Alders- og Invalidepensionister, heri indbefattet Udjævning af den store Forskel paa Taksterne i de forskellige Landomraader. Ogsaa dette forkastedes.

Loven vedtoges enstemmigt i baade Folketing og Landsting.

Nye midlertidige Tillæg: Forslaget var aldeles utilstrækkeligt, og allerede i Februar Maaned 1940 saa Ministeren sig nødsaget til at møde med et nyt Forslag, der gik ud paa at yde et Tillæg paa 18 og 12 Kr. til henholdsvis Ægtepar og enlige Personer.

Undladelsen af at forhøje Taksterne betinger, at der stadig maa træffes Særforanstaltninger. I Oktober 1940 maatte Regeringen igen frem med et Forslag. Priserne var da steget kolossalt og Arbejderne havde faaet „Brødtillæg". Derfor lød Regeringsforslaget ogsaa paa større Beløb end tidligere, reelt var det dog ikke bedre. Hertil kommer, at man nu brød med Princippet om, at Tillægget skulde være ens over hele Landet. For enlige Personer blev det 36, 30 og 24 Kr. i henholdsvis Hovedstaden, Købstæderne og Landkommunerne. De tilsvarende Takster var for Ægtepar 60, 54 og 42 Kr. Beløbene

blev udbetalt med 1/3 umiddelbart efter Lovens Vedtagelse, derefter 1/6 pr. Maaned.

Det var alt, der kom ud af Udvalgets Arbejde. Det begyndte saa flot: større Rente til Gamle. Det endte med: Forslag om Efterbetaling af det, Renten gennem Prisstigninger var blevet forringet.

Forslag om tidligere Butikslukning

Blandt de Forslag, som Kommunisterne har stillet for at hjælpe de mindre Næringsdrivende, er der ogsaa et om tidligere Butikslukning af 7. Marts 1940. Det betyder jo samtidig et Fremskridt for Handelsmedhjælperne og er i højeste Grad betydningsfuldt som besparende Foranstaltning i en brændselsfattig Tid. Forslaget havde følgende Ordlyd:

„Folketinget opfordrer Regeringen til at benytte den Myndighed, der er tillagt den gennem Lov Nr. 288 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med de nødvendige Varer (Bemyndigelsesloven), til at skride til øjeblikkelig Gennemførelse af ændrede Bestemmelser om Butikslukning, hvorved der vil kunne spares Lys og Brændsel, ligesom det vil betyde, at alle ved Butikshandel beskæftigede vil opnaa et væsentligt Gode i Form af rimeligere Arbejdstid.

Folketinget vil mene, at med Undtagelse af visse Levnedsmiddelbutikker behøver ingen Butikker at aabne før Kl. 9, og at hvis det tillades alle Butikker at holde aabent til Kl. 20 om Fredagen, kan tidlig Lørdagslukning (f. Eks. Kl. 16) indføres uden Gene for Forbrugerne. Endvidere er det utvivlsomt unødvendigt, at Bagerbutikker, Konfekturforretninger o. lign. har Tilladelse til at holde saa længe aabent, som det nu er Tilfældet."

Folketingets Formand, Hans Rasmussen, sørgede (med Gustav Petersens Billigelse) for, at Forslaget aldrig kom til Behandling i Folketinget.

Fiskere, Gartnere og mindre Næringsdrivende

Krigen betød med dens efterfølgende Restriktioner omfattende Indgreb i det daglige Liv. Arbejderne søgte at rehabilitere sig ved at faa Dyrtidstillæg til Lønningerne. Men der findes i Samfundet adskillige arbejdende Befolkningsgrupper, der har det endnu vanskeligere. De har ingen Arbejdsgivere og har heller ikke de Fordele, som de, der beskæftiger fremmed Arbejdskraft. Undertiden byder deres samfundsmæssige Stilling dem Fordele, andre Tider trykkes de haardt fra alle Sider. Det var Tilfældet i de første Krigsmaaneder og er ikke blevet bedre siden. For at komme disse Mennesker til Hjælp stillede Kommunisterne den 27. Oktober 1939 følgende Forslag:

„Regeringen opfordres til snarest at udarbejde og i Rigsdagen fremsætte Forslag til Lov om Betalingsmoratorium for Erhvervsdrivende og andre, som paa Grund af Krigen og de dermed forbundne offentlige Foranstaltninger uden egen Skyld er kommet i Vanskeligheder."

Dette Forslag kom aldrig til Behandling.

Støtte til Fiskerierhvervet: I December 1939 stillede Regeringen Forslag om Støtte til Fiskerne. Forslaget gik ud paa: 1. Rentefrit Laan til Fiskerne (der blev foreslaaet særdeles skrappe Værdighedsbetingelser („Ædruelig og sædelig Vandel" o. s. v.). Beløbet ansloges til 1½ Mill. Kr.) 2. Godtgørelse for Forbrug af Brændselsolie i første Kvartal af 1940 (40 Kr. pr. t). 3. Udredelse af Krigsforsikringspræmierne for Fiskefartøjer for Tiden 1. September—31. December 1939.

Kommunisterne foreslog, at Støtten ikke skulde ydes som Laan, men som Tilskud, og at Ydelsen kun skulde være betinget af Trang. Dette Forslag motiveredes med, at Landbruget stedse fik Hjælp som Tilskud, og at de samtidig foreslaaede Hjælpeforanstaltninger til Landbruget ikke blev ydet som Laan. Men Regeringen og de store Partier vilde markere, at der er Forskel paa fattige Fiskere og rige Storbønder, hvorfor de stemte Kommunisternes Forslag ned.

I Marts Maaned 1940 forlængedes Loven, og Tilskudet i Henhold til Brændselsolieforbruget forhøjedes fra 40 til 75 Kr. pr. Ton.

Gartnerne: Ogsaa andre Grupper havde store Vanskeligheder som Følge af Krigen. Det gjaldt Gartnerne, som desuden led haardt under de høje Brændselspriser og den haarde Vinter. Ingen tænkte paa at hjælpe dette nødstedte Erhverv. Kommunisterne var de eneste, der havde Opmærksomheden henvendt herpaa. De rejste Spørgs-

maalet i Folketinget ved den 26. Februar 1940 at stille følgende Forespørgsel:

„Er Ministeren opmærksom paa de meget store Vanskeligheder og økonomiske Tab, som Frostperioden og Dyrtiden paa Brændsel har forvoldt Gartnerne, og hvilke Foranstaltninger paatænker Regeringen for at yde Erhvervet fornøden Støtte i denne Situation?"

Efter Krav af den socialdemokratiske Gruppe blev Forespørgslen *nægtet Fremme* den 27. Februar!

Lærlingene

Efter at Hovedorganisationerne af Arbejdere og Arbejdsgivere i November Maaned 1939 havde afsluttet Overenskomst om Lønningernes Pristalsregulering, blev Spørgsmaalet om Dyrtidstillæg til Lærlinge aktuelt. Regeringen rørte ikke ved det, og Fagbevægelsen forholdt sig tavs. Kommunisterne stillede derfor i Rigsdagen Forslag om, at Lærlingene skulde have Lønningerne forhøjet efter de samme Regler som Ungarbejderne (0,35 Øre pr. Time pr. Point Pristallet stiger ud over 183).

Forslaget blev forelagt 2. Februar. Folketingets Formand udviste mere end sædvanlig Sendrægtighed overfor dette Forslag. For at sætte lidt Skub i Sagen stillede Rigsdagsgruppen derfor den 2. Marts følgende Forespørgsel til Socialministeren:

„Hvornaar agter Regeringen at gøre noget for at skaffe Lærlingene Dyrtidstillæg? Hvorledes stiller Ministeren sig til det af den kommunistiske Gruppe den 17. Januar d. A. anmeldte og 2. Februar forelagte Lovforslag om Dyrtidsregulering af Lærlingelønningerne?"

Efter Krav af Hedtoft Hansen blev denne Forespørgsel *nægtet Fremme* den 7. Marts.

Priser og Lønninger

I Oversigten er allerede under September 1939 berettet om Bemyndigelsesloven, der gav Regeringen Fuldmagt til Fastsættelse af Priser og Indførelse af Rationering. Administrationen af Loven betød ikke Fastholdelse af Priserne. Tværtimod, Priserne steg paa alle Omraader. Under disse Omstændigheder var det, at Kravet om Lønningernes Pristalsregulering blev rejst og gennemført.

Medens Forhandlingerne angaaende Dyrtidstillæg stod paa, traadte Priskontrolraadet pludselig i Virksomhed og udsendte den 23. Oktober 1939 en Bekendtgørelse, efter hvilken alle paatænkte Prisforhøjelser paa en Række vigtige Varer skulde anmeldes og godkendes af Raadet for at forhindre uberettigede Forhøjelser.

I den Anledning indleverede Kommunisterne et Forslag om, at Priskontrolraadet og det erhvervsøkonomiske Raad skulde foranstalte en Undersøgelse af de i Perioden 1. September til 23. Oktober forefundne Prisstigninger. I Tilfælde, hvor det konstateredes, at der havde fundet uberettiget Prisforhøjelse Sted, skulde Priserne nedsættes igen og de ansvarlige drages til Ansvar.

Forslaget kom aldrig til Behandling. Regeringens Uvilje overfor Forslaget tilkendegav tydeligt, hvor ringe Alvor der stod bag de bombastiske Udtalelser om Indsats mod Vareaager.

Gang paa Gang har Kommunisterne ved Behandling af forskellige Lovforslag paatalt Priskontrolraadets Optræden. Regeringen vendte det døve Øre til saadanne Talemaader og foretrak at lade Priserne stige.

Først den 10. April 1940 hørtes der et Alvorsord i Prisspørgsmaalet. Den Dag udstedte Handelsministeriet Forbud mod Forhøjelse af enhver Varepris, samt Forbud mod Tilbageholdelse af Varer, som var fremstillet med Salg for Øje, med det Formaal at øve Indflydelse paa Priserne.

Forbudet blev overtraadt. Landbrugets Slagteriorganisation tilbageholdt saaledes en Overgang Flæske- og Kødvarer, der var bestemt til Hovedstaden. De ansvarlige var hjemfalden til Straf. Fra Myndighedernes Side skete der intet. Der blev ikke rejst Sag, og der blev ikke skaffet Varer frem. Situationen truede med at blive alvorlig. Og Regeringen gik da i Forhandling med Slagteriernes Organisation og anerkendte disses Paastand om, at Priserne paa de omstridte Produkter var for lave.

Mens Kød- og Flæskebeholdningerne i Hovedstaden tømtes og der intet skete for at raade Bod derpaa, tog den kommunistiske Rigsdagsgruppe Initiativet til at faa Sagen rejst i Folketinget ved den 30. April at stille følgende Forespørgsel:

„Hvad agter Regeringen at foretage sig for at sikre, at

dens egne Forordninger bliver overholdt, og at Hovedstaden sikres de fornødne Forsyninger af Flæsk og Kødvarer."

Regeringen var i en saadan Klemme, at den overhovedet ikke turde tage en Diskussion om Sagen, hvorfor den fik Forespørgslen nægtet Fremme. Derefter bøjede den sig for Slagteriernes Krav om Prisstigning.

Denne Tildragelse er den bedste Illustration af Regeringens Prispolitik. Den havde Bemyndigelser nok til at skride ind, men undlod det. Som Undskyldning angav man senere, at Prislovgivningen burde ændres. Dette skete senere. Først den 30. Maj og senere i December. Efter hver Ændring og ved dens Behandling hævdede Regeringen og Regeringstilhængerne, at nu havde man en Lov, der gav Mulighed for at forhindre uberettigede Prisstigninger.

Kommunisterne gjorde ved disse Loves Behandling opmærksom paa, at det mere var Lovens Administration end dens Bogstav, det kom an paa. Regeringen havde administreret under al Kritik, og Kommunisterne vilde ikke ved at stemme for Loven give Befolkningen Indtryk af, at der nu skete noget, naar man paa Forhaand kunde forudse, at det ikke blev Tilfældet.

Efterhaanden som Priserne steg, tog Kravet om Dyrtidstillæg til Lønningerne til i Omfang. Den 31. Oktober 1939 var der mellem Hovedorganisationerne under haardt Pres af Fagbevægelsens Medlemmer indgaaet en Aftale om Pristalsregulering af en lang Række Fags Lønninger. Undtaget herfra var Landarbejdere, Slagteriarbejdere, Mejerister m. fl. Aftalen gik ud paa, at der til henholdsvis mandlige, kvindelige og Ungarbejdere blev ydet 0,85 Øre, 0,55 Øre og 0,35 Øre pr. Point, Pristallet udviser over det ved Overenskomsternes sidste Afslutning gældende Pristal. Kun de laveste Lønninger opnaaede fuld Dækning for Prisstigningen.

Landarbejdernes Lønninger: Kommunisterne paatalte i Folketinget ved Behandling af Tilskudslove til Landbruget det urimelige i, at Landbrugets Arbejdere blev snydt for Dyrtidstillæg. Ved anden Behandling af en Tilskudslov (Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger) den 29. Marts 1940 stillede Kommunisterne Forslag om, at Bestemmelserne om Tilskud først træder i Kraft,

„*naar der mellem Landbrugets Arbejdsgiverforeninger samt Mejerier og Slagterier er truffet Overenskomst med de modstaaende Arbejderorganisationer om et rimeligt Dyrtidstillæg til de paagældende Arbejdere.*"

Forslaget opnaaede kun Kommunisternes Stemmer.

Samme Dag var Smørordningen til anden Behandling, og ogsaa her foreslog Kommunisterne en Bestemmelse om Dyrtidstillæg, der led samme Skæbne som forannævnte. Forslaget havde følgende Ordlyd:

„*Lovens Gyldighed er dog betinget af, at der mellem Mejerierne og de modstaaende Arbejderorganisationer træffes en Overenskomst om et rimeligt Dyrtidstillæg til Medhjælpere og andre Arbejdere paa Mejerierne.*"

Arbejdsmandsforbundet og de medinteresserede Organisationer, der havde tolereret, at Arbejdere, der direkte eller indirekte var beskæftiget for Landbruget, holdtes uden for Dyrtidsreguleringsordningen, følte Situationen uholdbar og indledte under Pres af Medlemmerne Forhandlinger med Arbejdsgiverne for at opnaa Dyrtidstillæg. Forhandlingerne endte hos Forligsmanden, og denne stillede Mæglingsforslag, der indeholdt yderst beskedne Løntillæg. Arbejdsgiverorganisationerne nedstemte Forslaget, og det naturlige vilde have været Etablering af Strejke. Det skete ikke. Parterne gik med paa, at Sagen blev stillet i Bero i to Maaneder.

Ved Afslutningen af denne Periode stillede Regeringen Forslag om, at Uoverensstemmelserne afgjordes ved en Voldgiftsret, der kom til at bestaa af 4 Medlemmer, nemlig en Højesteretsdommer, et Medlem udpeget af Forligsinstitutionen og to udpeget af den faste Voldgiftsret, hvoraf den ene skulde være landbrugskyndig.

Kommunisterne gik imod Forslaget og hævdede, at hvis Rigsdagen absolut skulde beskæftige sig med denne Sag, burde det ske ved at ophøje Forligsinstitutionens Mæglingsforslag til Lov, saaledes som det var sket i foregaaende Aar, naar et Mæglingsforslag var forkastet af Arbejderne, men vedtaget af Arbejdsgiverne, mens Forholdet var det modsatte her. Det var ikke betryggende at overlade Spørgsmaalet til Afgørelse i en saadan sammensat Voldgiftsret.

Forslaget vedtoges mod Kommunisternes Stemmer.

Kommunisternes Frygt var begrundet. Den nedsatte Voldgiftsret kom til det Resultat, at Landarbejderne ikke skulde have Dyrtidstillæg.

Endnu da Kornordningen af 25. Juli 1940 behandledes, var der ikke givet Landarbejderne noget Dyrtidstillæg, hvorfor Kommunisterne stillede følgende Ændringsforslag:

„Landmænd, der er forpligtet til at aflevere Korn til de forhøjede Priser, forpligtes til at betale deres Arbejdere Løn i Henhold til Overenskomst mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Landbrugets Arbejdsgiverforeninger med et Tillæg af 20 pCt."

Forslaget nedstemtes mod Kommunisternes Stemmer.

Ødelæggelse af Pristalsreguleringen: Overenskomsten af 31. Oktober 1939 om Lønningernes Pristalsregulering blev ret hurtig besværlig for Overklassen, hvorfor man begyndte at tale om visse Prisstigningers Unddragelse fra Pristalsberegningen. Ved Omsætningsskattens Indførelse havde disse Kræfter opnaaet det første Resultat. I denne hedder det nemlig, at det Pristal, der benyttes ved Lønregulering, skal nedsættes med det Antal Points, som Loven om ekstra Indkomstskat til Staten og Omsætningsskatten har medført i Forhøjelse paa Detailpristallet.

I Praksis betød det, at Aprilpristallet blev skaaret ned fra 222 til 218. Kommunisterne stemte mod denne Lov.

I Loven af 30. Maj 1940 om det for Regulering af Arbejdslønninger gældende Pristal opnaaede Overklassen og dens Medløbere deres Hensigt. Denne bestemte ret og slet, at Pristallet for Januar 1940 skulde være det Pristal, hvorefter Lønninger eller Tillæg til Lønninger skulde beregnes. Dermed var Lønningerne ført tilbage til Pristallet 203, hvor de blev liggende, mens Priserne røg op til et Pristal paa 259 for Januar 1941.

Kommunisterne efterlyste ved Kornlovens Behandling Forslag, der forhindrede, at Arbejdernes Lønninger blev forringede. Ministeren afgav Løfte om et særligt Tillæg til Lønningerne. Dette indfriedes ved et Forslag den 19. September 1940 om et Tillæg til forannævnte Lov. Dette gik ud paa, at mandlige Arbejdere fik et Tillæg paa 6,25 Øre, kvindelige Arbejdere et Tillæg paa 4,15 Øre og Ungarbejderne et Tillæg paa 2,60 Øre pr. Time eller henholdsvis 3 Kr., 2 Kr. og 1,25 Kr. ugl. ved fuld Uge. Tillægget maatte dog ikke udbetales til Arbejdere, hvis Ugefortjeneste var over 80 Kr. I saadanne Tilfælde skulde Tillægget indbetales til Arbejdsfordelingskasserne.

Undtaget fra Lovens Bestemmelser var Landarbejdere m. fl. Kommunisterne foreslog i den Anledning, at disse Arbejdere ogsaa skulde have Del i dette Tillæg. Endvidere, at 80 Kr.s Grænsen skulde udgaa, at Arbejderne paa Arbejdsfordeling skulde have en Ekstragodtgørelse, der svarede til Forskellen mellem deres Fortjeneste og det, de vilde have opnaaet paa fuld Arbejdsuge, hvilke Udgifter skulde afholdes af Statskassen. Og sluttelig, at Loven om Pristalsreguleringens Bortfald skulde ophæves, hvis Oktoberpristallet viste Stigning i Forhold til Julipristallet, saaledes at Dyrtidsregulering fandt Sted fra og med første Lønudbetaling efter Oktoberpristallets Offentliggørelse.

Samtlige disse Ændringsforslag blev afvist mod Kommunisternes Stemmer.

Folketinget har saaledes Gang paa Gang afvist Forslag om at raade Bod paa den Uret, der blev begaaet ved Lovgivningen angaaende Lønningerne. Da Oktoberpristallet imidlertid viste særlig stor Stigning, maatte det formodes, at der vilde komme Forslag om et yderligere Tillæg til Lønningerne. Det udeblev, og Kommunisterne stillede derfor den 20. November 1940 Forslag om Pristalsreguleringens Genindførelse. Forslaget havde følgende Ordlyd:

Forslag til Lov
om Genindførelse af Pristalsregulering
af Arbejdslønninger.

§ 1. Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940 om det for Regulering af Arbejdslønninger gældende Pristal ophæves. Lønudbetaling i Henhold til Overenskomst af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund sker fra og med Udløbet af den ved denne Lovs Ikrafttræden løbende Lønningsperiode.

§ 2. Paragraf 56 i Lov Nr. 547 af 31. Oktober 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. ophæves.

§ 3. Denne Lov træder straks i Kraft.

Endnu den 20. Januar 1941 havde Folketinget ikke behandlet dette Forslag.

Beskæftigelse

Rigsdagen har gentagne Gange taget Stilling til Beskæftigelsesproblemet. Forskellige Foranstaltninger til Fremme af lempeligere Vilkaar for Byggeriet er gennemført, ligesom der er skabt forøgede Laanemuligheder for Kommunerne. Den kommunale Laanefond, hvis samlede Udlaan maatte udgøre 75 Millioner Kr., hvoraf 25 Mill. Kr. skulde være forbeholdt Sogne- og Amtskommuner, blev i Maj Maaned ændret til henholdsvis 100 Mill. Kr. og 35 Mill. Kr.

I Forbindelse med denne Lov, der iøvrigt var et Led i Lovkomplekset af 30. Maj 1940, gennemførtes en Lov om Oprettelse af en Kreditfond. Fondens Opgave var at paatage sig Garantier og optage Laan — herunder fra Statskassen — for at lette Finansieringen ved Nydannelser og Omlægning indenfor Erhvervslivet. Ialt kan Fonden disponere over Beløb paa indtil 100 Mill. Kroner.

Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde blev ligeledes i Maj Maaned vedtaget som et Led i omtalte Lovkompleks. Denne Lov, der bygger paa Frivillighed, har til Formaal at dele det forhaandenværende Arbejde. Hvor Arbejder og Arbejdsgiver enes om Arbejdsfordeling, vil de paagældende Arbejdere kunne faa Godtgørelse for den Tid, de som Følge af Fordelingen kommer til at mangle i at have overenskomstmæssig Arbejdstid. Godtgørelsen udredes af Arbejdsfordelingskasserne, hvis Midler hidrører fra en Lønskat, som Loven har paalagt alle Lønarbejdere. Skatten betales efter følgende Skala:

Aarlig Lønindtægt:	*Aarligt Bidrag:*
1800 Kr. eller derunder	0 Kr.
1801 „ —2400 Kr.	12 „
2401 „ —3600 „	36 „
3601 „ —4800 „	84 „
4801 „ —6000 „	120 „
6001 „ og derover	192 „

Disse Arbejdsfordelingsgodtgørelseskasser vil danne Grundlaget for Afløsningen af den hidtilværende Form

for Arbejdsløshedsforsikring, hvilket af Kommunisterne blev anført i Folketinget ved Forslagets Behandling.

Kommunisterne stemte iøvrigt mod Loven ved tredje Behandling.

Nødhjælpsarbejde og andre Beskæftigelsesforanstaltninger: I Oktober Maaned 1940 kom Regeringen med 10 Lovforslag, der havde til Formaal at fremme Beskæftigelsen. Blandt disse var Ændringer i Grundforbedringsloven, Istandsættelse af Bygninger saavel i Byerne som paa Landet, Landvinding, Stier i de grønne Omraader m. fl.

Særlig maa fremhæves Lovene om Ungdomslejre og Nødhjælpsarbejde. Loven om Ungdomslejre var en Videreførelse af Foranstaltninger til Bekæmpelse af Ungdomsarbejdsløsheden. I Loven, der gennemførtes i Oktober Maaned, bestemmes det, at unge Arbejdsløse efter 2 Maaneders Ledighed kan henvises til en Ungdomslejr. Arbejdstiden bliver 40 Timer ugentlig. Der gives Kost, Logi og Hjemme- samt Arbejdstøj. Lejren betaler Kontingent til Arbejdsløshedskasse og Sygeforsikring. Lønnen er 10 Kr. ugentlig, hvoraf dog 4 Kr. indsættes paa Sparekassebog og først kommer til Udbetaling ved Opholdets Ophør. Loven betyder en Skærpelse paa alle Omraader. Kommunisterne hævdede, at til Bekæmpelse af Ungdomsarbejdsløsheden var den lidet egnet, og at den vai overflødig som opdragende Foranstaltning overfor Arbejderklassens Ungdom.

Loven om Nødhjælpsarbejde blev vedtaget i December efter en langvarig Udvalgsbehandling. Ogsaa den kendetegner nemlig en Forringelse paa alle Omraader. I Modsætning til foregaaende Lov om Beskæftigelse af Arbejdsløse gaar man nu bort fra de tarifmæssige Lønsatser. Det var herom, den store Uenighed var. Lønningerne er i Hovedstaden 1,30 Kr., i Købstæderne 1,20 og i Landkommunerne 1,10 Kr. pr. Time plus et Tillæg pr. Uge paa henholdsvis 5 Kr., 4,50 Kr. og 4 Kr. Skal der arbejdes i Akkord, aftales Lønningerne paa hver enkelt Arbejdssted, og Priserne vil være at beregne efter en Ugefortjeneste paa henholdsvis i de tre Omraader 64 Kr., 59 Kr. og 54 Kr. Arbejdstiden bliver 40 Timer ugentlig. Saafremt den ugentlige Arbejdstid bliver under 40 Timer, ydes der en Godtgørelse pr. manglende Time paa 50 Øre. Loven bestemmer, at Stats, kommunale og private Insti-

tutioners Arbejder, der sættes i Gang med Fremskaffelse af Beskæftigelse som Hovedformaal, kan komme ind under Lovens Bestemmelser og altsaa opnaa Tilskud. Mens der tidligere hovedsagelig henvistes langvarigt Arbejdsløse — Personer, der har mindre end 10 Maaneders Arbejde indenfor de sidste to Aar — til dette Nødhjælpsarbejde, saa kan Personer efter 100 Dages Ledighed indenfor et Aar nu henvises. Ugifte, der er under 50 Aar, kan endog paa disse Vilkaar sendes paa Arbejde i den modsatte Ende af Landet.

Kommunisterne gik mod Forslaget og paaviste dets tarifnedbrydende Karakter. Ved Forslagets anden Behandling stilledes følgende Forslag til Dagsorden:

„Idet Tinget erkender, at Arbejdsløsheden virksomt kan bekæmpes ved Iværksættelse af offentlige og ekstraordinære Arbejder, udtaler det, at Arbejdsbetingelserne — Arbejdstid saavel som Time- og Akkordlønninger — maa være i Overensstemmelse med, hvad der i Henhold til gældende Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er fastsat for tilsvarende Arbejde."

Dagsordenen stemtes ned mod Kommunisternes Stemmer. Ved den endelige Afstemning om Loven stemte Kommunisterne imod.

Loven om Arbejdsforhold: Efter Opfordring af Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund forelagde Regeringen Forslaget om Arbejdsforhold. Det havde ikke samme Indhold som foreslaaet af Hovedorganisationerne, men fulgte dog dets Hovedlinjer. I Lovens Gyldighedsperiode forbydes Arbejdskampe. Opstaaede Uoverensstemmelser henvises til et Fællesudvalg af Arbejdere og Arbejdsgivere eller til Arbejds- og Forligsnævnet, der bestaar af 9 Medlemmer, hvoraf Arbejdsministeren efter Indstilling af Hovedorganisationerne udnævner 3 Repræsentanter for hver Hovedorganisation, mens Kongen udnævner 3, der udgør Formandsskabet i Nævnet.

Loven blev vedtaget den 13. September og gælder til 1. November 1941. Kommunisterne stemte mod Loven.

Den vedtagne Lov afveg allerede i Forslagsform fra det af Hovedorganisationerne udarbejdede Udkast. Dette indeholdt bl. a. en Bestemmelse om, at alle Lønarbejdere, for saa vidt der fandtes en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse indenfor det Omraade, hvori de var beskæftiget,

skulde være forpligtet til at være Medlemmer af denne, mens Arbejdsgivere, der ikke er Medlem af en Arbejdsgiverorganisation, skulde betale dobbelt Bidrag til Arbejdsløshedsfonden. Udkastet indeholdt Bestemmelse om, at Ledelsen af Arbejds- og Forligsnævnet skulde overlades til en af Kongen udnævnt Formand. Ministeriet ændrede dette til, at Ledelsen skulde bestaa af et Formandsskab paa 3 Medlemmer, ogsaa disse skulde kongelig udnævnes.

Desuden fandtes der ogsaa i Udkastet en Bestemmelse om, at Fællesudvalget havde Kompetence til at afgøre Sager, der var udenfor det overenskomstmæssige Omraade.

Natarbejde i Bagerier

I Juni Maaned 1940 fremsatte Socialministeren Forslag om midlertidig Lov om Arbejde i Bagerier og Konditorier. Forslaget, der vedtoges uændret, gik ud paa, at det paa Grund af Benzinrestriktionerne og Anvendelse af simplere Melsorter indtil 1. April 1941 tillades at begynde Arbejdet fra Kl. 3 Morgen.

Hermed prisgav Socialdemokraterne den opnaaede Begrænsning af Natarbejdet i Bagerier, der havde kostet Aartiers Kamp at faa indført. Kommunisterne henviste til, at Bagerforbundet havde protesteret mod Forslaget, og kunde ikke gaa ind for dette. I Folketinget vedtoges Forslaget med alle Stemmer mod 2 (Kommunisterne).

Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger

Paa Grund af de engelske Maksimalpriser, der betod ringere Indtægter for det danske Landbrug, fremsatte Bønderne Krav om, at der af Statskassen blev ydet dem Erstatning. I modsat Fald bebudede de Nedgang i Produktionen. Det var hovedsagelig Bacon, Æg og Smør, det drejede sig om. — Regeringen stillede pr. omgaaende Forslag, der imødekom disse Ønsker. Forslaget gik ud paa, at der af Statskassen til Landbruget skulde ydes et Beløb, der udgjorde 6 Procent af den ugentlige Eksportværdi. Værdien blev udregnet paa Grundlag af en Kurs paa 22,40. Loven

traadte i Kraft den 10. November 1939 og havde Gyldighed til Udgangen af Januar Maaned. Tilskudet blev beregnet til 15 Millioner Kr. for det paagældende Tidsrum. Samtidig hermed foretoges en Forhøjelse af Priserne paa Smør, Bacon og Æg med 6 Procent, hvilket betød en tilsvarende Forhøjelse af Hjemmemarkedspriserne.

Endvidere gennemførtes der paa Grund af Fodringsforbudet overfor Rug og Hvede et Fragttilskud for indført Foderkorn (Majs). Dette vilde i samme Periode betyde et Tilskud paa 2,5 Mill. Kroner.

Kommunisterne gik mod denne Form for Hjælp til det daarligststillede Landbrug. Ved Forslagets tredje Behandling stilledes følgende Forslag til Dagsorden:

„Tinget afviser saavel Kravet om Kronesænkning som Forslaget om yderligere Fordyrelse af Landbrugsprodukterne paa det hjemlige Marked og opfordrer Regeringen til at træffe Foranstaltninger til Nedbringelse af Landbrugets Udgifter gennem Rentenedsættelse og Gældsnedskrivning.“

Dette Forslag nedstemtes mod Kommunisternes Stemmer.

Ved Lovens Udløb 1. Februar 1940 foreslog Regeringen Forlængelse til 31. Marts 1940. Eksporttilskudet blev dog ikke ydet i samme Omfang som tidligere. Det blev alene ydet for Smør og Mælkeprodukter og udgjorde stadig 6 Procent af Eksportværdien.

Fragttilskudet, der i første Periode havde været ydet med 2 Kr. pr. 100 kg indført Foderkorn, blev udvidet til ogsaa at omfatte indførte Foderkager. Og Tilskudet blev henholdsvis 6 Kr. og 2 Kr. pr. 100 kg.

Tilskudet ansloges til at udgøre 11,9 Millioner Kroner for de to Maaneder, og disse fordelte sig med 3,9 Mill. Kroner paa Udligningstilskudet og 8 Millioner Kroner paa Fragttilskudet.

Umiddelbart før 1. April fremkom Regeringen med et Forslag, der skulde gælde til 1. November 1940. Dette afveg ikke synderligt fra den første Lov. Udligningstilskudet blev ydet for Bacon, Smør, Ost og Mælkekonserves samt Æg. Beregningsmaaden for Tilskudet blev dog ændret. Dette skulde svare til tre Fjerdedele af Forskellen mellem Varernes Eksportværdi, opgjort efter

en Sterlingskurs paa 22,40, og Eksportværdien, opgjort efter den til enhver Tid gældende Sterlingkurs, dog mindst 19,40. Saafremt Priserne skulde naa en nærmere angivet Højde, bortfaldt Tilskudet. Ved Beregning paa Grundlag af en Sterlingkurs paa 19,40 vilde Tilskudet andrage 35,6 Millioner Kr.

Fragttilskudet blev stadig 6 Kr. pr. 100 kg indført Foderkorn. Dog kunde ikke alle Landbrugere komme i Betragtning. Grænsen var sat ved Landbrugsejendomme med en Grundværdi paa 20,000 Kr. Større Landbrug kunde ikke faa Tilskud. Kun de Arealer, der blev benyttet som Grundlag ved Tildeling af Svinekort, kunde medregnes.

Endvidere blev Landbrugsministeriet bemyndiget til at opkræve en Afgift paa 6 Kr. pr. 100 kg af enhver Beholdning af indført Foderkorn. De derved indkomne Midler kunde Ministeren anvende til at yde Tilskud til saadanne Landmænd, der havde afleveret eller leverede Brødkorn.

Loven fik iøvrigt ingen Betydning, idet den faktisk kun kom til at virke i 9 Dage.

„... Hvad nu mig angaar, saa tilkommer der ikke mig den Fortjeneste at have opdaget hverken Klassernes Eksistens i det moderne Samfund eller deres indbyrdes Kamp. Borgerlige Historikere havde længe før mig skildret, hvordan denne Klassernes Kamp historisk har udviklet sig, og borgerlige Økonomer havde fremstillet denne Udviklings økonomiske Anatomi. Hvad jeg tilføjede af nyt, var 1. at paavise, at Klassernes Eksistens blot er knyttet til bestemte historiske Faser i Produktionens Udvikling; 2. at Klassekampen nødvendigvis fører til Proletariatets Diktatur; 3. at selve dette Diktatur kun danner Overgangen til Ophævelsen af alle Klasser og til et klasseløst Samfund ...“

(Brev fra Marx til Joseph Weydemeyer, 5. Marts 1852, Karl Marx: „Udvalgte Skrifter“, Bind I, S. 358. Mondes Forlag.)

KOMMUNALE FORHOLD

Karl Marx kalder Staten for „Overklassens Apparat til Undertrykkelse af Underklassen". Den er „de besiddende Klassers, Grundejernes og Kapitalisternes samlede organiserede Magt overfor de udbyttede Klasser, Bønderne og Arbejderne".

Kommunernes Selvstyre

Til det egentlige Statsapparat er knyttet lokale Organer — Kommunerne — der er Underorganer under Staten. Kommunerne har et vist Selvstyre og er saaledes ikke blot rene Forvaltningsorganer, men deres Selvstyre er stærkt begrænset ved forskellige Love og Indgreb. Dette hindrer dog ikke, at det er af stor Betydning, hvilken Politik der føres i de enkelte Kommuner. Grundlovens § 89 lyder: „Kommunernes Ret til under Statens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender ordnes ved Lov". Kommunerne bestaar af Landkommuner (Amts- og Sognekommuner) og Købstadskommuner. *Amtskommunen*, der er under *Tilsyn* af Indenrigsministeriet, har særlig Sygehuse og Vejvæsen under sig og fører et vist Tilsyn med de indenfor dens Omraader liggende *Sognekommuner*, hvad angaar Køb og Salg af faste Ejendomme, Tjenestemandsstillinger og Lønninger. Paa lignende Maade staar *Købstadskommunen* under Tilsyn af Indenrigsministeriet. For *Hovedstadskommunerne* gælder særlige Regler; Københavns Kommune har sin egen Forfatning, hvor Indenrigsministeriets Tilsyn udøves gennem Overpræsidenten. Kommunerne kan i visse Tilfælde endda sættes under Administration (er sket med Nakskov Kommune).

Kommunernes øverste, valgte Organ er *Kommunalbestyrelserne*, i København: Borgerrepræsentationen, i Købstæderne: Byraadene, i Sognekommunerne: Sogneraadene, i Amtskommunerne: Amtsraadene. Kommunalbestyrelserne kan ikke vedtage „Love", men kun Beslutninger indenfor de af Rigsdagen vedtagne Loves Rammer.

Kommunerne er i et vist Omfang henvist til at *optage Laan* gennem Storbankerne; Københavns Kommune betaler saaledes aarlig ca. 38 Mill. Kr. i Rente til Kapitalisterne (Rente-Kontoens Udgiftsside), og det er aldrig blevet til Alvor med den af Kommunisterne bl. a. i København krævede Oprettelse af en uafhængig kommunal Laaneinstitution, som skulde befri Kommunerne for denne direkte Afhængighed af Storkapitalen.

Trods alle Begrænsninger har Kommunerne dog paa en Række Omraader en udstrakt Selvstændighed, saavel paa Omraader, hvor Lovene ikke griber ind, som i Kraft af, at Lovenes Administration i vid Udstrækning hviler paa Skøn.

Kommunisterne har Gang paa Gang anvist Veje, hvorved de Baand, som Staten lægger om Kommunernes Selvstyre, kan sprænges. Men skønt andre Partier ofte i Ord hævder, at de ønsker Selvstyret respekteret, har de altid i Praksis saboteret og modarbejdet Kommunisternes Forslag. Saaledes har Kommunisterne i Københavns Borgerrepræsentation stillet Forslag om en *Henvendelse til Regering og Rigsdag* med Krav om en demokratisk Ændring af den københavnske Skattelov og ved andre Lejligheder foreslaaet Henvendelser bl. a. med Krav om, at Staten skulde bære Luftværnsudgifterne, og at Forsorgslovens § 286 ændres, saa Skolebespisningen kan foregaa hele Aaret, men uden i noget Tilfælde at faa Støtte fra nogen Side.

Kommunal Valgret

Valgret ved de kommunale Valg har enhver, der *1)* er fyldt 25 Aar senest paa Valgdagen, — *2)* har haft fast Bopæl i Kommunen (været tilmeldt Folkeregistret) senest fra den 5. November i det foregaaende Aar, — *3)* ikke skylder Kommuneskat for foregaaende Skatteaar (1941: Skatteaaret 1939—40, der sluttede 31. Marts 1940); har man ikke været sat i Skat for dette Skatteaar, skal man have betalt den paalignede Skat for de to første Skattekvartaler for 1940—41. — *4)* ikke har modtaget offentlig Hjælp med Fattighjælps Virkning, naar denne ikke er eftergivet (almindelig Kommunehjælp — „Socialhjælp" — har *ikke* Fattighjælps Virkning) — og *5)* ikke er ude af Raadighed over sit Bo eller ved Dom frakendt de borgerlige Rettigheder.

Saadan ser Valgretsbestemmelserne ud efter de Ændringer, der blev gennemført efter „Landstingets Erobring". Valgretsalderen blev sat til samme Højde som ved Folketingsvalgene, og Kommunisternes Forslag om udtrykkelig at sætte Valgretsalderen til *21 Aar* blev nedstemt — man henviste til, at nu skulde Grundloven jo ændres, men da det ikke lykkedes at samle tilstrækkelig mange Stemmer til Grundlovsændringen i 1939, gælder de 25 Aar endnu ved Kommunalvalgene. Ligeledes blev det kommunistiske Forslag om, at *Skatte-* og *Fattighjælpsbestemmelserne* skulde bortfalde, nedstemt af Socialdemokrater, Radikale, Venstre og Konservative. I Januar 1941 har Kommunisterne i Folketinget paany stillet Forslag om, at Skattebestemmelserne stryges.

Kommunale Skatter

Kommunerne henvises gennem de kommunale Skattelove til efter bestemte Regler at skaffe sig Indtægter i Form af *direkte* Skatter: **Personlige Skatter:** Indkomstskat og Erhvervsskat, men ikke Formueskat. — **Ejendomsskatter:** Grundskyld og Ejendomsskyld samt Grundstigningsskyld, — endvidere Selskabsbeskatning m. v.

Kommunal Indkomstskat: For Hovedstadens Vedkommende (København, Frederiksberg, Gentofte) er der fastsat en Rateskala for Indkomstskatten, saaledes at det for hver enkelt Skat-

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

52

teyder efter denne Skala udkomne Beløb, der benævnes Grundbeløbet, kan forhøjes eller nedsættes i Forhold til Kommunens Behov med en for alle Skatteydere fast Procent, dog kan Grundbeløbet ikke forhøjes med mere end 20 pCt. uden overordentligt Valg (Skattevalg). — Udenfor Hovedstaden beregnes Skatteprocenten indenfor visse Grænser ved at sætte Kommunens Behov i Forhold til den samlede Skatteindtægt; derefter foretages „Ligningen", hvorved hver enkelt Skatteyders skattepligtige Indkomst nedsættes eller forhøjes efter „Formue og Lejlighed" efter de i Kommunen vedtagne Regler, og herefter kan „Ligningsprocenten" fastsættes.

Erhvervsskat betales kun af Personer, der har skattepligtigt Ophold i een Kommune, men Indtægt (ved Erhverv, Ejendom eller Beskæftigelse) i en anden Kommune, og de har til Gengæld Krav paa en Nedsættelse af Skatten i Opholdskommunen. (Gælder ikke i Forholdet mellem de 3 Hovedstadskommuner.)

Grund- og Ejendomsskylden fastsættes for 4 Aar ad Gangen, i Byerne med bestemte Promiller, i Sognekommunerne ved et bestemt „Ligningsforhold" overfor de øvrige Skatter, og Ejendomsskyldpromillen skal altid være 3 Fjerdedele af Grundskyldpromillen.

Grundstigningsskyld betales med 2 pCt. halvaarlig af Halvdelen af det Beløb, hvormed Grundværdien siden 1932 er steget udover den normale Stigning og med Fradrag af Forbedringer — altsaa ialt et meget ringe Beløb, skønt der netop her er meget store Fortjenester, der er ganske aabenbart arbejdsfri; saaledes steg Landets Grundværdier fra 1933 til 1937 med ca. 600 Mill. Kr., deraf Grundværdierne indenfor Københavns Kommune alene med ca. 115 Mill.

Til den **„fælleskommunale Udligningsfond"**, der anvendes til delvis Dækning af forskellige af Kommunernes og Statens Udgifter, opkræves saavel Indkomst- som Formueskat efter en bestemt Skala samt Grund- og Ejendomsskyld.

I Omegnen af større Byer danner der sig ofte saakaldte *„Skattely"-Kommuner*, hvortil Velhaverne flytter for at slippe for gennem Kommuneskatten at bidrage til Bysamfundets Udgifter til sociale o. a. Formaal. Særlig grelt er Forholdet omkring Københavns Kommune, og den Udligning, der gennemførtes for nogle Aar siden, er ganske utilstrækkelig. Kommunisternes principielle Krav overfor Skattelykommuner er fuldstændig *Indlemmelse*.

Kommunale Erhvervsvirksomheder

Foruden gennem de direkte Skatter er Kommunerne i Stand til at skaffe sig Indtægter ved *indirekte Beskatning* gennem den Prispolitik, der drives i de kommunale Erhvervsvirksomheder, hvis Rolle i Kommunernes Økonomi er stærkt stigende med Kommunernes Størrelse.

Den almindeligste Form for Erhvervsvirksomhed er kommunale *Husejendomme*, men det er sjældent, at disse kan fremvise nævneværdigt Overskud, skønt f. Eks. Københavns Kommune

ogsaa har beskæftiget sig med Opførelse af Luksuslejligheder (Lagkagehuset). Dog vil der ofte i Afskrivningerne skjule sig et reelt Overskud. Kommunisterne hævder imidlertid, at kommunalt Boligbyggeri ikke bør betragtes som et „Forretningsanliggende", men som en socialpolitisk Foranstaltning, der gaar ud paa at skaffe Mindrebemidlede sunde, moderne Lejligheder til billig Leje, og saaledes, at ogsaa det almindelige Lejeniveau derved sænkes. Midlerne til en saadan Boligpolitik kan passende tages ved en 100 Procents Grundværdistigningsskat og en Forhøjelse af den almindelige Grundskyld. Kommunisterne rejste ogsaa Kravet om *Sanering* af sundhedsfarlige Kvarterer, men saaledes at der skaffes Beboerne og de smaa Næringsdrivende tilfredsstillende Erstatning.

Andre almindelige Erhvervsvirksomheder er *Gas- og Elektricitetsværker*, der ofte benyttes til at skaffe Kommunerne meget store Fortjenester. Belysningsvæsenet giver saaledes Københavns Kommune et Nettooverskud paa 12 Mill. Kr. aarlig — og et Bruttooverskud paa næsten 20 Mill. Særlig Salg af Elektricitet, hvis Fremstillingspris under Stordrift kun er nogle faa Øre pr. kw (før Krigen 7 Øre i København), er særdeles lønnende, naar Priserne fastsættes efter almindelige kapitalistiske Forretningsprincipper: Den almindelige, lille Forbruger maa betale fuld Pris, mens Industrien og Storhandelen faar en meget stor Rabat. Kommunisterne har forlangt en social Prispolitik, d. v. s. billigere Lys og Gas til Arbejdere og Middelklasse, yderligere Rabat for Aldersrentenydere, Invalider og Arbejdsløse, Forhøjelse af Priserne for de store Indtægter.

Andre Erhvervsvirksomheder kan — som i Københavns Kommune — være: *Sporveje, Korselsafdeling, Haandværksafdeling, Folkekøkkener, Torvevæsen.* For Sporvejenes Vedkommende har Kommunisterne bl. a. krævet Frikørsel for Gamle, Invalider og Arbejdsløse, i al Fald paa visse Tider af Dagen.

Den sociale Administration

Sociallovene giver temmelig stor Plads for Administrationens eget *Skøn*, hvad angaar Omfanget af den Hjælp, der kan ydes i det enkelte Trangstilfælde, og tillader paa en Række Omraader Kommunerne at afholde Udgifter, hvis de selv vil.

Kommunerne skønner saaledes over Udbetalingen af *personlige Tillæg* til Alders- og Invalideforsørgelse (Folkeforsikringslovens § 40, Stk. 5) — dog maa de *samlede* Tillæg kun udgøre en vis Procentdel af det udbetalte „Grundbeløb" til Renter. Forsorgslovens Satser for *Kommunehjælp* er ogsaa i vidt Omfang overladt til Kommunens Skøn, idet Lovens § 297 blot siger, at den ikke maa overstige den Hjælp, der i tilsvarende Tilfælde kunde ydes efter Folkeforsikringsloven eller andre Bestemmelser i Forsorgsloven.

Kommunisterne har overalt arbejdet for Udbetaling efter de højst mulige Satser og har tilbageviist de ofte fremførte Paastande om, at Lovens Paragrafer ikke tillader Forhøjelser. Dels er Lovens Grænser som anført meget ubestemte, dels er det af-

gørende, at der ydes tilstrækkelig Hjælp, saaledes som Forsorgslovens § 1 i Virkeligheden forpligter det Offentlige til. Kommunisterne har endvidere gentagne Gange i flere Kommuner rejst Kravet om *Socialhjælpens Udbetaling gennem Fagforeningerne.* Kommunisterne har overalt støttet Forslag om Iværksættelse af *Beskæftigelsesforanstaltninger* og krævet yderligere Arbejder iværksat, men har samtidig krævet, at Betalingen skulde være *tarifmæssig* og Arbejdstiden normal.

Kommunerne har mange Muligheder for at komme *Børnene* til Hjælp. Forsorgslovens §§ 127—29 omtaler Institutioner for forebyggende Børneværn (*Daghjem for spæde Børn, Børneasyler, Børnehaver, Dagarbejdsskoler, Fritidshjem o. l.*). Statens Tilskud kan være indtil Halvdelen, men Staten plejer *ikke* at give saa stort et Tilskud. Der er iøvrigt alt for faa Institutioner af denne Art, og Kommunisterne kræver dem overalt oprettet i det nødvendige Omfang og afviser f. Eks. det Argument, at Sagens Løsning maa vente, til det er afgjort, om Stat eller Kommune skal bære Udgifterne ved Oprettelsen. Kommunisterne er Modstandere af, at Driften overlades til private — ofte religiøs-filantropiske Foreninger.

Kommunerne kan ifølge Forsorgslovens § 286 yde Hjælp til *Skolebespisning* i Vintermaanederne. Kommunisterne kræver Loven udnyttet til det yderste, samt at Bespisningen tilrettelægges saaledes, at den i Praksis kommer til at omfatte flere Børn.

Det paahviler Kommunerne ifølge Forsorgslovens § 33 at drage Omsorg for en forsvarlig Ordning af *Sygeplejen* — og altsaa afholde de nødvendige Udgifter. Ifølge Lovens § 37 kan der i enhver Amtsraadskreds, i København, paa Frederiksberg og i enhver Købstad opføres og indrettes et kommunalt *Fødehjem* — en Bestemmelse. der kun er udnyttet i meget ringe Udstrækning.

Folkeforsikringslovens Bestemmelser i § 40, Stk. 6, om Tilskud til Opførelse af *Boliger for Aldersrentenydere* synes at være udnyttet i ret vid Udstrækning.

Kommunerne som Arbejdsgivere

Kommunerne hører til Landets største Arbejdsgivere. Alene Københavns Kommune beskæftiger cirka 20,000 Tjenestemænd foruden lost ansatte Arbejdere og Kontormedhjælpere. — Kommunerne fører i Almindelighed — heri medregnet Kommuner med socialdemokratisk Flertal — en ren kapitalistisk *Lønpolitik*, og ligesom Staten søger Kommunerne at lade fastansatte betale for Udsigten til varigt Arbejde med en relativt lavere Løn. Oftest følges saaledes Statens Lønregulering, hvad der særlig siden Krigens Udbrud i 1939 har kostet Tjenestemændene en stor Nedgang i Reallønnen. Endvidere skylder f. Eks. Københavns Kommune sine Tjenestemænd de Forbedringer, som Staten gennemførte i 1931.

Kommunisterne kræver overalt, at Kommunerne skal forbedre Kaarene for Tjenestemænd, Arbejdere og Kontorfolk, og at særlig de Kommuner, der har socialdemokratisk Flertal, skal gaa i

Spidsen for Gennemførelsen af Arbejdernes Krav — ogsaa for derved at støtte de privat ansatte Arbejdere i deres Lønkamp. Kommunisterne afviser den bl. a. af tidligere Borgmester Hedebol fremsatte Paastand om, at Fagorganisationen ikke skulde have samme Betydning i Stat og Kommune som i det private Erhverv, og bekæmper ethvert Overgreb mod Organisationerne, Anvendelse af uorganiseret Arbejdskraft, Forcering af Arbejdstempoet m. v.

— Af andre vigtige Omraader indenfor den kommunale Administration kan nævnes *Skolevæsenet, Hospitalsvæsenet, Biblioteksvæsenet, Vandforsyningen, Brandvæsenet, Badeanstalter m. v.*

Efter Krigens Udbrud er „national Samling" i den paa Christiansborg praktiserede Form blevet moderne ogsaa indenfor Kommunerne, og det kan være paa sin Plads at erindre om, at en saadan „Samling" stort set har været en Realitet i en Aarrække paa det kommunale Omraade. Særlig i de store Kommuner har det været vanskeligt at spore nogen egentlig Forskel paa Socialdemokraters og Konservatives Politik, og „Samarbejdet" har været temmelig gnidningsløst — som en Fortsættelse efter nogenlunde uændrede Retningslinier af den Politik, der fulgtes, før Socialdemokraterne „erobrede Magten"!

I Administrationen sidder stadig reaktionære Embedsmænd — næsten altid udgaaet af Overklassen — og giver Tonen an.

Kommunisterne har overalt — i nøje Kontakt med den arbejdende Befolkning i Fagforeningerne, Lejerforeninger o. a. Organisationer — rejst den arbejdende Befolknings Dagskrav og fordret, at der i Kommuner, hvor Flertallet var valgt som „Arbejderrepræsentanter", blev ført Arbejderpolitik.

Forældreraad

Ifølge Lov om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn m. v. af 20. Maj 1933, § 37 ff., vælges ved hver kommunal Skole et *Forældreraad* paa 5 Medlemmer, af hvilke de 2 vælges af Borgerrepræsentationen, medens de øvrige 3 vælges af og blandt Forældre og Værger, der paa det Tidspunkt, Valget foregaar, har Børn i den paagældende Skole.

Valg afholdes i Marts Maaned de Aar, hvor der foretages Valg til Borgerrepræsentationen.

Om Staten

saavel den kapitalistiske som den socialistiske, om Diktatur og Demokrati og om Statens historiske Udvikling og endelige Forsvinden faar du Besked ved at læse Karl Marx: Kritik af Gotha-Programmet med Tillæg: Marx og Engels' Breve om Gotha-Programmet, Lenin om „Kritik af Gotha-Programmet", Stalin om Proletariatets Diktatur, om Socialisme og Kommunisme og om Statens Udviklingsveje under Socialismen og Kommunismen. 192 Sider - Pris 2,50 Kr.

Kandidatlister indeholdende Navn, Stilling og Bopæl paa højst 6 Kandidater, maa være indleveret til Skoledirektionen senest Kl. 15 den 14. Dag før Valget og skal være underskrevet af mindst 15 og højst 50 Vælgere som Stillere.

Kommunisternes Stemmetal i enkelte Kommuner ved de kommunale Valg.

Kommune	*1929*	*1933*	*1937*
København	1,113	5,061	10,539
Fredericia	—	121	453
Vejle	—	—	253
Aarhus	260	364	1,723
Esbjerg	105	116	750
Horsens	—	177	392
Gudum	—	—	55
Roslev	—	—	57
Køge	—	24	213
Roskilde	—	61	354
Slagelse	—	—	266
Frederikshavn	—	—	210

For *Roskilde* og *Frederikshavn* er Tallene i sidste Kolonne fra Byraadsvalget i henholdsvis 1938 og 1939. I *Køge* afholdtes Byraadsvalg 14. Marts 1940, her fik vi — trods den rasende Finlandshets — 235 Stemmer, hvilket kun var 1 Stemme for lidt til at faa genvalgt vort Byraadsmedlem.

„Sejren kommer aldrig af sig selv; for det meste skal den hales i Land. Gode Resolutioner og Erklæringer for Partiets Generallinje er kun det første Skridt, for de betyder kun Ønsket om Sejr, ikke Sejren selv. Naar der er givet en rigtig Linje, en rigtig Løsning paa et eller andet Problem, saa afhænger Sagens heldige Udfald af det organisatoriske Arbejde, Organiseringen af Kampen for at gennemføre Partiets Linje, Udvælgelsen af de rigtige Folk og Kontrollen med, at de ledende Instansers Beslutninger bliver gennemført.“

(Stalin: „Beretning paa 17. Partikongres“, 26. Januar 1934, „Leninismens Problemer“, S. 542—43, Arbejderforlaget.)

FAGLIGE FORHOLD

Den tvungne Voldgift

Med den i Efteraaret 1940 gennemførte Lov om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder er Socialdemokratiet nu naaet til Vejs Ende med den fagpolitiske Udviklingslinie, som paabegyndtes i 1933. — Strejkeretten er efter mange Anstrengelser nu likvideret og tvungen Voldgift lovmæssigt fastlagt som Afgørelsesform af Uoverensstemmelser mellem Arbejdere og Arbejdsgivere.

Oprindelig ansaa Socialdemokratiet Retten til Strejke for en naturlig Ting, en Menneskerettighed, men efterhaanden veg den gamle Opfattelse for den Tanke, at ogsaa Arbejderklassen havde Ansvar for det kapitalistiske Samfunds Opretholdelse.

Den logiske Følge af Sindelagsskiftningen maatte naturligvis blive, at man ogsaa søgte at løse de økonomiske Stridigheder mellem Arbejdere og Arbejdsgivere paa den Maade, der mindst mulig rystede det borgerlige Samfunds Økonomi, nemlig gennem voldgiftsretlige Afgørelser.

Opgaven var dog ikke saa ligetil.

Tanken om tvungen Voldgift var overmaade upopulær, og selv om Socialdemokratiet nok havde stor Indflydelse, var en pludselig Prisgivelse af Strejkeretten ikke tænkelig uden de sværeste politiske Konsekvenser.

Udviklingen maatte derfor ske i flere Tempi.

I 1933 tog man fat med en Lov om Forlængelse paa et Aar af alle Overenskomster. Derved fik man Tid til at forberede en speciel Lovgivning. I 1934 udarbejdede og gennemførte Regeringen den nye Forligsmandslov med de mærkelige Afstemningsregler og Sammenkædning af forskellige Fag.

Formaalet var tydeligt nok. Ved Hjælp af Loven fik Forligsmændene Midler til at tvinge enkelte obstinasige Fag ind under „Helhedens Interesser“, og der gennemførtes samtidig Bestemmelser om, at forsaavidt ikke 3 Fjerdedele af Medlemmerne havde deltaget paa gyldig Maade i Afstemningerne, kunde Forligsmandsforslaget kun *forkastes* med kvalificeret Majoritet! Derimod nok *vedtages* med almindeligt Flertal.

Hele Formen var saa udemokratisk som vel mulig, men at Loven varetog det borgerlige Samfunds Interesser paa fortrinlig Vis, var ganske klart.

I 1936 forsøgtes en ny Form for Statsindgreb. Den store Lockout afsluttedes med, at Regeringen fremlagde Forslag om, at Forligsmandens Mæglingsforslag ophøjedes til Lov, men efter Krav fra Venstre og Konservative gik man med til Nedsættelse af en speciel Voldgiftsret, der afsagde Kendelse med bindende Virkning.

I Aarene derefter var det i særlig Grad Taktiken med at ophøje Forligsmandens Forslag til Lov, der var fremtrædende.

Man erindrer endnu særlig Indgrebene mod Slagteriarbejderne og de københavnske Typografer. Det første motiveret med Eksportens og det sidste med Demokratiets Interesser.

Tiden modnedes mere og mere for den tvungne Voldgift.

I Praksis vilde en Lov herom ikke adskille sig stort fra den siden 1933 faktisk herskende Tilstand.

Tvungen Voldgift eller ikke — den socialdemokratiske Regering vilde under ingen Omstændigheder tillade Arbejdskampe, der kunde rokke det kapitalistiske Samfunds Ligevægt og muligvis radikalisere Arbejderklassen.

De stadige Regeringsindgreb skabte imidlertid Mistillid og Tvivl om, hvorvidt Socialdemokratiet nu ogsaa virkelig varetog Arbejderinteresser, og det var jo adskillige Tusinde Arbejdere, der i de Aar vendte Partiet Ryggen.

Regeringen var derfor interesseret i en Ordning, hvor tvungen Voldgift indgik som et fast organisk Led i de faglige Forhandlinger, og saaledes at man kunde undgaa de aarlige og hos Arbejderne saa upopulære Regeringsindgreb.

Ligefrem foreslaa en Lov om tvungen Voldgift for alle faglige Forhold havde man dog heller ikke moralsk Mod nok til. Man følte sig vel endnu i nogen Grad bundet af egne tidligere stærke Udtalelser mod tvungen Voldgift, og da man heller ikke nærede stort Haab om, at Fagorganisationerne og Arbejdsgiverforeningen selv vilde gennemføre den tvungne Voldgift, var man simpelthen nødt til at vente i Haab om, at „noget vilde vise sig".

Og der kom virkelig noget.

Først Krigen og derpaa Besættelsen den 9. April.

Dermed havde man en saadan Baggrund for den tvungne Voldgift, at et Forslag kunde formenes gennemført uden al for megen Modstand fra Arbejderside.

De samvirkende Fagforbunds Ledere godkendte da ogsaa uden Tøven den tvungne Voldgift.

Ligesom Regeringen havde man jo til hundrede Procent indstillet sig paa „Samfundslinien", og naar man havde godkendt Regeringens øvrige faglige Politik siden 1933, maatte man selvfølgelig ogsaa tage Konsekvensen: den tvungne Voldgift.

For manges Vedkommende skete det endog med uskrømtet Glæde.

Disse Folk har forlængst indstillet sig paa „den nye Tids Tanker". De føler haardt et tyngende Ansvar for Samfundets Ve og Vel; de vil Plan og Orden i Kapitalismen.

Oplysende er saaledes „Arbejderen"s Bedømmelse af D. s. F.s Generalforsamling i 1934:

„Forhandlingerne viste, at de Delegerede havde Forstaaelse af, at den forandrede økonomiske Situation i Verden og herhjemme og de heraf betingede Statsindgreb i Erhvervslivets Forhold og de statslige Aktioner til Værn om og Støtte af Danmarks Økonomi forudsætter en vis Plan og Orden, som ikke paa letsindig og tankeløs Maade bør saboteres og gøres virkningsløs."

Stillet overfor denne Tankegang, disse Principer, kan de Ledere i D. s. F., der undskylder Voldgiften med „9. April", godt give op.

Der er ingen reel Sandhed i Undskyldningerne.

Sandheden er tværtimod, at de socialdemokratiske Ledere forlængst har opgivet al Tanke om Klassekamp og faktisk har indstillet sig paa, at der vel nok maa og kan reformeres paa det kapitalistiske Samfund — men rigtignok kun i det Omfang, som Kapitalen selv kan indse det rigtige og formaalstjenlige i. Og selve det nuværende Samfunds Grundlag — Kapitalismen — var og er disse Ledere fuldt indforstaaet med.

Man kan derfor roligt gaa ud fra, at den tvungne Voldgift vil være Socialdemokratiets faglige Linie i Fremtiden, og at de socialdemokratiske Fagforeningsledere vil slutte op herom.

Ligesaa afgjort er det imidlertid, at Oppositionen i Fagbevægelsen af al Magt maa bekæmpe denne Selvopgivelsens Linie. Den voldsomme Nedgang i Arbejdernes Realløn i 1940 — ca. 35 Procent — trækker med ubønhørlig Skarphed de Klasselinier op, som Borgerskab og Socialdemokrati gerne vil tilsløre med Fraser om „fælles Interesser". Ingen Alsangstemning vil kunne forhindre den danske Arbejderklasse i at kæmpe for en Forbedring af sine økonomiske Levevilkaar.

Arbejdsløshedskassernes Tilskud fra Staten

Statskassens Tilskud til de anerkendte Arbejdsløshedskasser beregnes ifølge Bestemmelsen i Arbejdsløshedslovens § 13 for den enkelte Kasses Vedkommende procentvis i Forhold til de samlede Medlemsbidrag, der er indbetalt af dens nydende Medlemmer i det foregaaende Finansaar.

Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1, siger herom:

„Tilskudsprocenten udgør for Fag (Omraader), hvor den gennemsnitlige Aarsfortjeneste andrager 2000 Kr. eller derunder, 90 pCt. For Fag (Omraader), hvor Aarsfortjenesten udgør fra 2001 til 3300 Kr., nedsættes denne Procent med 1 Point for hvert paabegyndt Interval paa 42 Kr. For Aarsindtægter fra 3301 til 3650 Kr. fortsættes Nedsættelsen med 2 Points for hvert paabegyndt Interval paa 50 Kr., og for Indtægter paa 3651 Kr. eller derover fortsættes Nedsættelsen med 3 Points for hvert paabegyndt Interval paa 50 Kr. Procenten kan ikke nedsættes under 15.

De paa denne Maade beregnede Tilskudsprocenter gælder kun for det Tilfælde, at Arbejdsløshedskassen har oprettet Fortsættelseskasse. Er dette ikke Tilfældet, reduceres Procenttallene med 10 Points. Procentsatser paa 80 eller derover forhøjes med 10 Points, saafremt Gennemsnitsledigheden i en Kasse i Regnskabsaaret har andraget mindst 20 pCt. og derhos har oversteget Kassens Normal-Ledighedsprocent, jfr. § 19, Stk. 5, med 20 pCt. De nævnte Procentsatser forhøjes derhos med yderligere 2 Points for hvert Point, hvormed Gennemsnitsledigheden i en Kasse i Regnskabsaaret har oversteget 20 pCt. og endvidere har oversteget Kassens normale Ledighedsprocent med mere end 20 pCt.; den samlede Forhøjelse af Procentsat-

serne i Medfør af dette og foranstaaende Punktum kan dog ikke overstige 20 Points.

Ved den aarlige Statstilskudsberegning reguleres en Trediedel af de ovenfor anførte Indtægtsgrænser og af de anførte Beløb paa 42 og 50 Kr. paa Grundlag af Gennemsnittet af de af Det statistiske Departement efter Varepriserne i April, Juli, Oktober og Januar Maaned i det foregaaende Finansaar beregnede Tal for Udgiften til Fødevarer, Klæder, Fodtøj, Vask, Brændsel og Belysning efter det Normalregnskab, der benyttes til Beregning af det Udgiftstal, efter hvilket Tjenestemændenes Reguleringstillæg fastsættes, saaledes at nævnte Trediedele forhøjes med 25 pCt. for hver 10 pCt., det nævnte Gennemsnitstal overstiger 1800 Kr. De herefter fremkomne Indtægtsgrænser og Beløb afrundes til nærmeste hele Beløb i Kroner."

Som det ses, afhænger Tillægsprocentens Størrelse af det enkelte Fags gennemsnitlige Aarsfortjeneste. Beregninger heraf foretages af Arbejdsdirektøren paa Grundlag af Det statistiske Departements Meddelelser om Lønforhold og Direktoratets Statistik vedrørende Arbejdsløsheden i Faget i det foregaaende Finansaar.

De Indtægtsgrænser, som herved fremkommer, saavel som Tallene 42 Kr. og 50 Kr., reguleres aarligt for en Trediedels Vedkommende paa Grundlag af det særlige Tjenestemandspristal.

Hele Fremgangsmaaden er saa indviklet, at det faktisk er umuligt for andre end Statistikere at udregne, hvad den enkelte Arbejdsløshedskasse skal have i Tilskud.

Fagenes Indtægtsgrænser. Den gennemsnitlige Aarsfortjeneste blev for Regnskabsaaret 1938—39 fastsat saaledes:

Arbejdsledernes Arbejdsløshedskasse i Danmark	5628
Arbejdsmændenes do.	2162
Bageri- og Konditoriarbejdernes do.	2449
Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes do.	1993
Blikkenslagernes do.	3183
Bogbinderi- og Papirvarearbejdernes do.	2186
Bogtrykfagets do.	3516
Brolæggernes do.	3805
Bryggeriarbejdernes do.	2943
Bødkernes do.	2875
Børsteindustriarbejdernes do.	2286
Danske Teknikeres Arbejdsløshedskasse	3892
De kvindelige Arbejderes Arbejdsløshedskasse i Danmark	1563
Den kemiske Industris do.	2934
Drejerfagets do.	2508
Elektrikernes do.	3467
Forgylderfagets do.	2153
Funktionærernes do.	3419
Gartneriarbejdernes do.	2236
Glarmestersvendenes do.	2881
Glasarbejdernes do.	3729
Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes do.	2867

Gørtler- og Metalarbejdernes do.	3135
Handels- og Kontormedhjælpernes do.	2216
Handskemagernes do.	2685
Hatte- og Buntmagerfagets do.	2286
Husassistenternes do.	1257
Karetmagernes do.	3593
Kedel- og Maskinpassernes do.	3323
Kobbersmedenes do.	4358
Korkskærernes og Sortererskernes do.	2534
Kurvemagernes do.	1922
Landkokkenes do.	2612
Landmejeristernes do.	1976
Læder- og Skindarbejdernes do.	3518
Malersvendenes do.	2864
Mejerifagets do.	2342
Metalarbejdernes do.	3583
Metaltrykkernes do.	3429
Murarbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse for Sjælland	2384
Murerfagets Arbejdsløshedskasse i Danmark	2698
Musikernes do.	2464
Mølleriarbejdernes do.	2746
Papirindustriarbejdernes do.	2844
Rebslageriarbejdernes do.	1996
Riggernes og Sejlmagernes do.	3761
Sadelmagernes og Tapetserernes do.	3103
Skibstømrernes do.	3970
Skorstensfejersvendenes do.	3131
Skotøjsarbejdernes do.	2382
Skraatobaksarbejdernes do.	2423
Skræderfagets do.	2136
Slagternes og Kødindustriarbejdernes do.	2583
Snedkerfagets do.	2886
Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejdernes do.	2278
Stenindustriarbejdernes do.	2551
Stukkatørernes do.	2604
Sukkervare- og Chokoladearbejdernes do.	1714
Søfyrbødernes do.	2417
Søkokkenes do.	3014
Sømændenes do.	2186
Tekstilarbejdernes do.	2194
Telefonstandens do.	3892
Tjenernes do.	2181
Tobaksarbejdernes do.	2754
Træindustriarbejdernes do.	2412
Tømrerfagets do.	2430
Urmagernes do.	3363

Faglige Forhold —
læs Dagbladet „Arbejderbladet"
og Ugebladet „Ugens Ekko"

Statskassens Tilskud til Arbejdsløshedskasserne (herunder Fortsættelseskasserne) udgjorde i Regnskabsaarene

1937—38	.....	30,618,510 Kr.
1938—39	.....	34,701,842 „

Fra Arbejdsløshedsfonden er yderligere tilgaaet Fortsættelseskasserne følgende Beløb:

1937—38	.....	12,635,437 Kr.
1938—39	.....	10,186,163 „

Medlemmernes Bidrag har udgjort:

1937—38	.....	41,232,448 Kr.
1938—39	.....	45,004,277 „

Andre Indtægter (herunder Renter):

1937—38	.....	3,237,286 Kr.
1938—39	.....	13,360,922 „

(I sidstnævnte Tal indeholdes bl. a. Refusion af Brændselshjælp: 4,627,121 og Forskud paa Tilskud i H. t. L. af 21. December 1938: 5,502,500).

Udgifterne har for Arbejdsløshedskasser og Fortsættelseskasser sammenlagt udgjort følgende Beløb:

1937—38		
Understøttelser	.....	84,390,023
Administration	.....	3,397,576
		87,787,599
1938—39		
Understøttelser	.....	96,986,278
Administration	.....	3,888,543
		100,874,821

Formuen i samtlige Kasser androg pr. 31. Marts:

1938	.....	88,713,214 Kr.
1939	.....	91,091,597 „

Den gennemsnitlige Formue pr. Medlem var i:

1938	.....	197 Kr.
1939	.....	193 „

Lov om Arbejdsforhold

§ 1. Stk. 1. — Til Varetagelse af faglige, økonomiske og sociale Interesser for derved at fremme Landets produktionsmæssige og erhvervsmæssige Forhold oprettes der et Arbejds- og Forligsnævn. Efter Indstilling af Hovedorganisationerne udnævner Arbejdsministeren 3 Repræsentanter for hver af Hovedorganisationerne, henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark, til Medlemmer af Nævnet samt en Stedfortræder for hvert Medlem. Ved Behandling af de i § 2 nævnte Forhold ledes Nævnet af et Formandsskab bestaaende af 3 af Kongen udnævnte Medlemmer; samtidig med Udnævnelsen af disse Medlemmer udnævnes der af Kongen 3 Stedfortrædere for Medlemmerne. Udnævnelsen af Formandsskabets Medlemmer og Stedfortrædere, der alle skal have Indsigt i økonomiske og sociale Forhold, og

af hvilke ingen maa repræsentere Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser, har Gyldighed til Lovens Udløb.

Stk. 2. Ved Behandling af Sager vedrørende Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsgivere eller Arbejdere, der ikke kan anses for tilstrækkeligt repræsenteret igennem de efter Hovedorganisationernes Indstilling valgte Medlemmer, udtræder efter Arbejdsministerens nærmere Bestemmelse i det enkelte Tilfælde henholdsvis 4 eller 2 af de nævnte Medlemmer repræsenterende henholdsvis Arbejdsgiver- og/eller Arbejderinteresser, og for saa vidt de paagældende Arbejdsgiveres eller Arbejderes faglige Interesser i Henseende til Løn- og Arbejdsvilkaar varetages af en Organisation, indtræder i Stedet for de saaledes udtraadte Medlemmer efter Arbejdsministerens nærmere Bestemmelse som Medlemmer henholdsvis 4 eller 2 Repræsentanter for den eller de paagældende Organisationer. Findes en saadan Organisation ikke, indtræder som Medlemmer henholdsvis 4 eller 2 Repræsentanter for de paagældende Interesser; dersom de paagældende ikke selv kan tilvejebringe en efter Arbejdsministerens Skøn egnet Repræsentation, udpeger Den faste Voldgiftsret Medlemmerne, der skal have Kendskab til Arbejdsforholdene inden for det paagældende Omraade, og som saa vidt muligt skal repræsentere de paagældende Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser.

Stk. 3. Nævnets Beslutninger træffes ved Stemmeflerhed inden for Nævnets Medlemmer; for saa vidt der ved Afstemningen ikke kan opnaas Flertal for Sagens Afgørelse, træffer Formandsskabet Afgørelsen.

Stk. 4. Nævnets Sekretær udnævnes af Arbejdsministeren efter Nævnets Indstilling.

Stk. 5. Arbejdsministeren er bemyndiget til at fastsætte de nærmere Regler for Nævnets Forretningsgang.

§ 2.

Stk. 1. Det paahviler Arbejds- og Forligsnævnet at træffe Afgørelse af saadanne Spørgsmaal vedrørende overenskomstmæssige Løn- og Arbejdsforhold, der i Medfør af Reglerne i § 4 indankes eller forelægges for det. Nævnet kan herunder i Tilfælde, hvor Gyldighedsperioden for Løn- og Arbejdsvilkaar, der er fastsat af Nævnet, ad overenskomstmæssig Vej eller af det i § 4 nævnte Fællesudvalg, er udløbet, uden at ny Bestemmelse har kunnet træffes ad sædvanlig Vej, fastsætte, paa hvilke Vilkaar der skal arbejdes inden for paagældende Omraade.

Stk. 2. Nævnet træffer derhos Afgørelse af Uoverensstemmelser, der forelægges det, om kollektive eller generelle Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsgivere eller Arbejdere, der ikke er omfattet af en Overenskomst herom, idet det er en Betingelse for Fastsættelse af Løn- og Arbejdsvilkaar for saadanne Arbejdsgivere eller Arbejdere, at denne af Nævnet skønnes paakrævet for at opnaa en af Hensyn til Arbejdsforholdenes rolige Udvikling ønsket Ensartethed i Lønningerne eller en Tilpasning, hvorved saavel Produktionens Omfang og Kvalitet som

Antallet af beskæftigede tages i Betragtning. For saa vidt een af Parterne ikke ønsker Overensstemmelsen forelagt til Nævnets Afgørelse, kan den anden Part indbringe Spørgsmaalet om Overensstemmelsens Forelæggelse for Nævnet for et af Den faste Voldgiftsret nedsat Udvalg bestaaende af 3 Medlemmer, af hvilke Formanden skal opfylde Betingelserne for at blive valgt til Medlem af Nævnets Formandsskab. Dersom dette Udvalg finder, at de for dette foreliggende Oplysninger sandsynliggør, at den i 1. Pkt. nævnte Betingelse er til Stede, forelægges Sagen for Nævnet.

§ 3.

Stk. 1. Nævnet er berettiget til at afgive Indstilling til Arbejdsministeren om Gennemførelsen af saadanne Foranstaltninger af lovmæssig eller administrativ Karakter, der tjener til Fremme af de i § 1 nævnte Interesser. Nævnet skal være raadgivende for Arbejdsministeren i Tilfælde, hvor Ministeren finder det ønskeligt at forelægge dette Spørgsmaal vedrørende de under Arbejdsministeriet henhørende Anliggender, ligesom Arbejdsministeren er bemyndiget til inden for dette Omraade at tillægge Nævnet Løsningen af særlige, afgrænsede Opgaver.

Stk. 2. Ved Løsningen af de i Stk. 1 nævnte Opgaver kan der tilforordnes Nævnet den fornødne sagkyndige Bistand, ligesom der, hvis det skønnes ønskeligt, af Arbejdsministeren i det enkelte Tilfælde kan beskikkes Nævnet en Leder, der ikke maa repræsentere Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser.

§ 4.

Stk. 1. Til Behandling af saadanne Spørgsmaal om overenskomstmæssige Løn- og Arbejdsforhold, der ikke har kunnet ordnes ad sædvanlig overenskomstmæssig Vej, og hvis Afgørelse ikke i Henhold til Lov eller overenskomstmæssig Aftale er tillagt administrative eller fagligretlige Organer, nedsættes der efter Indstilling af de 2 Hovedorganisationer af Arbejdsministeren et Fællesudvalg bestaaende af 3 Medlemmer med 3 Stedfortrædere for hver af de nævnte Organisationer, dog saaledes at Bestemmelsen i § 1, Stk. 2, finder tilsvarende Anvendelse. Til Medlemmer og Stedfortrædere af Fællesudvalget kan ikke vælges Personer, der er valgt til Medlemmer af eller Stedfortrædere i det i Medfør af § 1 nedsatte Nævn.

Stk. 2. Fællesudvalget optager, for saa vidt en forligsmæssig Løsning ikke kan tilvejebringes, Spørgsmaalet til Afgørelse, og opnaas der inden for Udvalget Flertal for Sagens Afgørelse, er denne Afgørelse bindende for Parterne, dog at Parter, der ikke er Medlemmer af en af de to Hovedorganisationer, saavel som 2 af de af Hovedorganisationerne valgte Medlemmer inden for en Frist af 14 Dage har Appelret til Arbejds- og Forligsnævnet; skønner Nævnet, at Sagen er af uvæsentlig Betydning, kan Nævnet afvise Sagen, i hvilket Tilfælde Fællesudvalgets Afgørelse er endelig.

Stk. 3. Opnaas der ikke inden for Udvalget Flertal for Sagens Afgørelse, forelægges denne, saafremt en af Parterne eller 2

af de af Hovedorganisationerne valgte Medlemmer inden for en Frist af 14 Dage begærer det, Arbejds- og Forligsnævnet til Afgørelse efter Regelen i § 2.

Stk. 4. Udvalgets Sekretær udnævnes af Arbejdsministeren efter Udvalgets Indstilling.

§ 5.

Stk. 1. Ved Sagernes Behandling for Arbejds- og Forligsnævnet skal Parterne skriftligt afgive deres Paastande, hvorefter Sagen behandles ved mundtlig Forelæggelse efter tilsvarende Regler som gældende ved Den faste Voldgiftsret.

Stk. 2. Arbejds- og Forligsnævnet kan paalægge Parterne Sagsomkostninger og bestemme disses Størrelse og Fordeling.

Stk. 3. Sager vedrørende Brud paa de af Arbejds- og Forligsnævnet trufne Beslutninger eller paa Afgørelser af det i § 4 nævnte Udvalg indbringes for Den faste Voldgiftsret og behandles i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret.

§ 6.

Stk. 1. Saavel Arbejds- og Forligsnævnet som Fællesudvalget og det i § 2, Stk. 2, omhandlede Udvalg har Adgang til at indkalde Enkeltpersoner og Organisationer, der i saa Fald har Pligt til at give Møde for at meddele saadanne Oplysninger, som de paagældende Organer maatte anse for nødvendige af Hensyn til deres Afgørelser.

Stk. 2. Tilsidesættelse af Bestemmelserne i Stk. 1 straffes med Bøde, for saa vidt ikke højere Straf maa antages forskyldt. Sager herom behandles som Politisager. Bøder tilfalder Statskassen.

§ 7.

Udgifter til Vederlag til Nævnets Formandsskab og Formanden for det i § 2, Stk. 2, omhandlede Udvalg samt til Nævnets og Fællesudvalgets Sekretariat og den i § 3 omhandlede særlige Bistand for Nævnet afholdes af Statskassen.

§ 8.

De overenskomstmæssige Aftaler mellem Organisationerne er fortsat gældende, for saa vidt de ikke er i Modstrid med nærværende Lovs Bestemmelser.

§ 9.

Denne Lov, der træder i Kraft straks, er gældende til 1. November 1941, for saa vidt den ikke ved kongelig Anordning sættes ud af Kraft forinden. Saa længe Loven gælder, maa Arbejdsstandsninger ikke iværksættes inden for de af Loven omfattede Arbejdsområder, medmindre det drejer sig om de særlige Undtagelsestilfælde, der er omhandlet i § 5 i Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Lov Nr. 5 af 18. Januar 1934 om Mægling i Arbejdsstridigheder som ændret ved Lov Nr. 96 af 20. Marts 1940 sættes ud af Kraft, saa længe nærværende Lov har Gyldighed. I Stedet for den i § 9, Stk. 2, i Lov om Apotekervæsenet Nr. 107 af 31.

Marts 1932 omhandlede Henvisning til Forligsinstitutionen træder Behandling efter Bestemmelserne i nærværende Lov.

Arbejds- og Fabriktilsynet

Virksomheden omfatter Tilsyn med Gennemførelsen af tekniske og sundhedsmæssige Foranstaltninger til Beskyttelse, dels af de paa Arbejdspladserne beskæftigede Arbejdere og dels af Publikum og andre. Tilsynet er delt i 4 Grupper.

1) Tilsyn i Fabriker, hvor der regelmæssigt beskæftiges flere Arbejdere, samt i Virksomheder, hvor der benyttes mekanisk Drivkraft. Jfr. Fabriksloven af 29. April 1913.
2) Tilsyn med Elevatorer, jfr. Elevatorbekendtgørelsen af 16. November 1935.
3) Tilsyn med stationære Dampkedler, jfr. Dampkedelloven af 4. Oktober 1919.
4) Tilsyn i Bagerier, jfr. Bageriloven af 9. Juni 1920.

Som særlig Opgave kommer Direktoratets erhvervshygiejniske Undersøgelser.

Landet er delt i 29 Kredse med 37 Fabrikinspektører.

Direktoratets Adresse er Amaliegade 3, 2., København K.

Fagforeningernes Medlemstal pr. 1. Januar 1940

Fagforbund	*Antal Afdelinger*	*Antal Medlemmer Mænd*	*Kv.*	*Ialt*
Under „De samv. Fagforbund"				
Arbejderforb., Kvindeligt	80	—	24,570	24,570
Arbejdsmandsforb., Dansk	1,220	197,018	232	197,250
Bageri- og Konditoriarb.forb.	48	5,534	460	5,994
Bogbinderforb. i Danmark	16	1,274	4,422	5,696
Bødkerforb. i Danmark	12	345	—	345
Børsteindustriarb. Forb.	13	278	207	485
Elektrikerforbund, Dansk	40	4,125	—	4,125
Former- og Støberiarb.fb., Dansk	46	2,269	—	2,269
Funktionærforb., Dansk	45	3,468	415	3,883
Gartnerforb., Dansk	31	2,311	25	2,336
Glarmestersvendenes Forb.	13	434	1	435
Glasarbejderforb., Dansk	5	391	—	391
Guld-, Sølv- og Elektropletarb.fb.	9	1,138	161	1,299
Gørtler- og Metalarbejderforb.	7	567	—	567
Handels- og Kontormedhjælper-Forbund, Dansk	110	20,780	9,738	30,518
Handskemagerforb. i Danmark	1	130	225	355

Hatte- og Buntmager.fb., Dansk	9	462	1,312	1,774
Husassistenternes Forbund	33	117	2,083	2,200
Jernbaneforbund, Dansk	11	7,143	—	7,143
Jern- og Metalsliberforb., Dansk	14	580	—	580
Karetmagerforbund, Dansk	25	1,188	—	1,188
Kedel- og Maskinp.forb., Dansk	60	2,378	—	2,378
Keramisk Forbund	10	1,206	1,052	2,258
Kommunal-Arb.forb., Dansk	55	8,388	4,690	13,078
Faglært Køkkenpers., Forb. for	7	631	583	1,214
Litografisk Forbund, Dansk	8	1,055	7	1,062
Lokomotivm.-Forbund, Dansk	46	348	—	348
Læder- og Skindarb.forb., Dansk	10	517	49	566
Malerforbundet i Danmark	73	8,647	21	8,668
Mejeristforbund, Dansk	50	3,205	7	3,212
Murerforbundet i Danmark	121	11,502	3	11,505
Mølleriarbejderforb., Dansk	29	1,071	62	1,133
Papirindustriarbejder Forb.	8	1,394	411	1,805
Postforbund, Dansk	5	6,900	—	6,900
Privatbanefunkt.	3	1,114	182	1,296
Rebslageriarb.forb., Dansk	6	183	232	415
Sadelm. og Tapetsererfb., Skand.	45	2,661	437	3,098
Skibstømrerforbund, Dansk	39	1,296	—	1,296
Skotøjsarbejderforb., Dansk	46	2,931	2,802	5,733
Skraatobaksarbejdernes Forb.	18	150	355	505
Skræderforbund Dansk	78	4,158	12,050	16,208
Smede- og Maskinarb.fb., Dansk	89	39,728	—	39,728
Snedkerforbundet i Danmark	90	10,868	76	10,944
Soignerings-, Toilet- og Sanitetsarbejder Forbund, Dansk	41	1,138	315	1,453
Specialarbejdernes Forbund	6	1,111	—	1,111
Stenindustriarb.forb., Dansk	13	1,019	—	1,019
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund	6	510	1,624	2,134
Søfyrbødernes Forbund	14	2,500	—	2,500
Sømændenes Forbund i Danmark	13	4,982	—	4,982
Tekstilarbejderforb., Dansk	44	5,580	11,992	17,572
Tjenerforbundet i Danmark	31	5,187	815	6,002
Tobaksarbejderforb. i Danmark	17	2,935	6,133	9,068
Træindustriarb.forb. i Danmark	92	6,881	166	7,047
Typografforbund, Dansk	59	6,244	1,031	7,275
Tømrerforbund, Dansk	121	10,455	—	10,455
Andre Organisationer	72	2,627	339	2,966
Tilsammen	3,213	411,052	89,285	500,337
Udenfor „De samv. Fagforbund"				
Blikkenslagerforb. i Danmark	35	2,800	—	2,800
Bryggeri-, Brænderi- og Mineralvandsarb. Forbund, Dansk	47	4,931	2,259	7,190
Hospitalsforbund, Dansk	7	474	132	606
Murarbejdsmd.s Fagforen. i Kbh.	1	1,584	—	1,584
Musikerforbund, Dansk	73	4,493	141	4,634
Mælkeriindustriarb. Forbund	50	1,468	88	1,556

Slagteriarbejderforb., Dansk	94	7,448	1,434	8,882
Sø-Restaurat. Foren., Dansk	1	1,203	—	1,203
Telefonstanden i Danmark, Centralorganisationen for	22	3,216	3,903	7,119
Urmagernes Fagforbund	5	403	4	407
Andre Organisationer	3	213	—	213
Tilsammen	338	28,233	7,961	36,194
Ialt indenfor og udenfor „De samvirkende Fagforbund"	3,551	439,285	97,246	536,531

Af faglige Foreninger udenfor den egentlige Arbejderklasse kan nævnes: Foreningen af Arbejdsledere i Danmark med 2,517 Medlemmer, Dansk Formandsforening med 210 Medlemmer, Teknisk Landsforbund med 1,135 Medlemmer og Dansk Farmacevtforening med 1,365 Medlemmer — alt pr. 31. Decbr. 1939.

Arbejdsløsheden

I. Antal Arbejdsløse.

Forsikrede:	*1938*	*1939*	*Juli 39*	*Nov. 40*	*Dec. 40*
Byggefag	12,893	9,784	3,219	15,143	24,208
Jernindustri	6,933	5,364	3,196	11,198	14,382
Anden Industri ..	20,144	17,116	12,911	23,146	30,849
Handel	2,094	2,073	1,606	3,567	3,736
Arbejdsmænd	50,437	49,509	29,222	58,143	98,893
Andre Fag	5,206	5,077	3,142	6,065	7,342
Alle Forsikrede .	97,707	88,923	53,296	117,262	179,410
Pers. tilmeldte ...	14,343	13,143	10,392	12,689	13,788
Tilsammen	112,050	102,066	63,688	129,951	193,198

II. Arbejdsløshedsprocenten.

Byggefag	30,2	22,0	7,3	32,7	52,3
Jernindustri	13,8	10,1	6,0	19,8	25,3
Anden Industri ..	16,6	13,6	10,3	17,9	24,1
Handel	6,8	6,0	4,6	9,2	9,5
Arbejdsmænd	27,2	25,5	15,0	28,5	48,5
Andre Fag	18,4	17,2	10,4	20,1	24,7
Ialt for Forsikr.	21,4	18,4	11,0	23,2	35,6

Anmærkn.: For at faa et *virkeligt* Udtryk for Manglen paa Beskæftigelse her i Landet, maa der til de for December 1940 nævnte 193.198 Arbejdsløse lægges ca. 30,000, der befinder sig i Tyskland, + ca. 30,000, svarende til Mindrebeskæftigelsen for de Arbejdsfordelte, saaledes at den *virkelige* Beskæftigelsesmangel maa ligge paa ca. 250,000, svarende til en Arbejdsløshedsprocent = ca. 50 pCt. Til Sammenligning kan anføres, at det hidtil højeste Arbejdsløshedstal i Danmarks Historie (1932) for samme Maaned laa paa 42 pCt. eller 138,335 Mand.

Foreninger og Enkeltvirksomheder under „Dansk Arbejdsgiverforening"

	Foreninger 1. Oktbr. 1939				*Enkeltvirksomheder 1. Oktbr. 1939*			
	Antal Foreninger	*Antal Medlemmer*	*Antal Bedrifter*	*Antal Arbejdere*	*Antal Medlemmer*	*Antal Bedrifter*	*Antal Arbejdere*
Nærings- og Nydelsesmiddelindustr.	11	595	582	15,710	42	69	7,949
Tekstilindustrien	5	170	180	14,359	8	11	432
Beklædningsindustrien	15	452	449	9,834	6	6	615
Byggeindustri og Jordbearbejdning	27	6,042	5,299	34,767	3	4	37
Træ- og Møbelindustrien	17	947	884	5,040	4	4	65
Læder- og Lædervareindustrien	2	32	34	1,085	1	1	18
Ler-, Sten- og Glasindustrien	13	420	464	8,522	13	19	2,142
Metalindustrien	30	1,935	1,996	48,057	10	12	3,185
Kemisk Industri	7	94	97	1,551	98	133	7,335
Papirindustrien	2	83	79	2,233	6	14	1,862
Fremst. af Bøger, Billeder, Blade ...	8	965	928	8,161	—	—	—
Soigneringsindustrien	3	75	75	1,580	1	1	86
Handel, Transport, Skibsfart o. lign.	98	3,352	3,290	17,398	37	68	7,869
Land- og Skovbrug	2	136	151	—	4	4	234
Diverse	3	159	167	3,936	9	12	913
Tilsammen	243	15,457	14,675	172,233	242	358	32,742

ØKONOMISKE FORHOLD

Befolkningens Erhvervs- og Klassedeling

I den almindelige Opfattelse staar Danmark tit som et overvejende Landbrugsland. Dette er imidlertid ikke rigtigt. Det er Aartier siden, at Landbruget har mistet sin overvejende Betydning for Landets Indtægt og Beskæftigelse. Midt i forrige Aarhundrede beskæftigede Landbruget ca. Halvdelen og omkring Aarhundredskiftet stadig de 2/5 af Landets Befolkning, men i 1930 kun ca. 30 pCt., paa det nærmeste det samme, som Industrien beskæftigede.

Hele Befolkningens Erhvervsfordeling i 1930 saa saaledes ud:

	Antal	*pCt.*
Landbrug, Fiskeri m. v.	1,109,093	31
Industri og Haandværk	1,016,098	29
Handel m. v.	379,731	11
Trafik m. v.	250,115	7
Immaterielle Erhverv	203,439	6
Husgerning	212,656	6
Andre	379,524	10
Ialt	3,550,656	100

Byerhvervene beskæftiger altsaa tilsammen mere end dobbelt saa mange som Landbruget. Denne Udvikling er som Følge af Landbrugskrisen siden Slutningen af Tyverne yderligere forstærket. Samtidig med, at Befolkningen er vokset med 250,000 til ca. 3,800,000 i 1939, har Landbruget i Aarene fra 1930 til 1938 direkte skudt ca. 30,000 Forsørgere (endnu flere, hvis Familierne regnes med) fra sig til Forsørgelse i Byerne, hvoraf navnlig Industrien i disse Aar har maattet tage sin Part. Det er af Betydning at holde denne Kendsgerning fast, for det betyder ikke alene, at Landbruget nu indtægtsmæssigt og beskæftigelsesmæssigt er af mindre Betydning end Industrien, men ogsaa — og først og fremmest — at det maa være Industrien, der skal skaffe Beskæftigelse til Befolkningsforøgelsen.

De ovennævnte Tal viser *Erhvervs*fordelingen uden Hensyn til, hvilken Stilling man indtager indenfor vedkommende Erhverv, om man er Udbytter eller Udbyttet. Paa Grundlag af Folketællingen i 1930 kan man med runde Tal opgøre Danmarks *Klasse*deling. Her regnes der kun med Forsørgerne, hvoraf der i 1930 var 1,845,000.

Landbruget:	
Godsejere	2.000
Gaardejere	100,000
Husmænd	100,000
Selvstændige Fiskere	10,000
Arbejdere	322,000
Funktionærer (Forvaltere o. l.)	25,000
	559,000
Byerhverv:	
Selvstændige, der beskæftiger fremmed Arbejdskraft	ca. 100.000
Smaahandlende og Haandværkere, der ikke beskæftiger fremmed Arbejdskraft	„ 90,000
Funktionærer	„ 155,000
Arbejdere	„ 570,000
	915,000
Immateriel Virksomhed (Læger, Sagførere, Lærere, Tjenestemænd o. s. v.)	ca. 110,000
Aldersrentenydere, Understøttede, Pensionister o.s.v.	„ 250.000
	1,275,000
Andre (passiv Kapital m. v.)	„ 11,000

Landbrugskrisen før Krigen

Den Landbrugskrise, der satte ind fra ca. 1930, er blevet karakteriseret baade som en Afsætningskrise og som en Gældskrise. Indtil Verdenskrisen for Kapitalismen i 1929 red det danske Landbrug højt paa den imperialistiske Udbytnings Ryg. Vores Landbrugseksport var stigende, navnlig til England. De gode Konjunkturer pressede Ejendomsværdierne op, og Gælden blev samtidig forøget. Fra 1929 var det Slut med den engelske Imperialismes Blomstring. Den økonomiske Krise gav sig ogsaa Udslag i Opløsningstendenser i det engelske Imperium, der førte Moderlandet over i Imperiebeskyttelsen (Ottawa-Konferencen) til Skade for den danske Landbrugseksport. Landbrugets Indtægter og Ejendomsværdier var derefter faldende, men Landbrugets Kreditorer forstod — ikke mindst ved den socialdemokratiske Regerings Hjælp — ikke alene at opretholde, men endog ganske betydeligt at

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1944" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

forøge sine Gældskrav paa det arbejdende Landbrug. Fra Midten af Tyverne til sidst i Trediverne faldt Værdien af en Tønde Hartkorn fra ca. 20,000 Kr. (inkl. Besætning og Inventar) til ca. 15,000 Kr., medens den samlede Landbrugsgæld samtidig steg fra ca. 3½ Milliard til ca 4½ Milliard Kroner, svarende til en aarlig Rente- og Afdragsbyrde paa ca. 220 Millioner Kroner. Husenes Gældsprocent er størst, og samtidig er deres Laan betydeligt dyrere end de større Brugs.

Landbrugsgælden 1937:

	Samlet Gæld Mill. Kr.	*Renter og Afdrag aarligt Mill. Kr.*	*Gæld i pCt. af Ejendommens Panteværdi*	*Renter og Afdrag i pCt. af Gælden*
Under 10,000 Kr. Grundværdi	1522	77	90,4	5,1
10—50,000 - —	2284	111	77,4	4,9
Over 50,000 - —	627	29	77,0	4,6
Alle Brug	4433	217	81,4	4,9

Samtidig er ogsaa Husenes Indtægter faldet stærkest under Landbrugskrisen.

Udviklingen gik navnlig ud over Husene, der led mest under Nedgangen paa det engelske Marked, og som havde den største Gæld.

Forrentningsprocenten, som giver Overskudet *uden* Fradrag af Gældsomkostninger, og derfor viser, hvad der er tilbage til at betale Renter og Afdrag af Gælden med, foruden til Forrentning af Forbrugerens egen Kapital, var før Landbrugskrisen højest for Husene, men har derefter bevæget sig nedad for disse i Forhold til større Brug.

Forrentningsprocenten:

	1929/30	*1939/40*
Under 10 ha	6,6	3,8
10—50 ha	5.6	5,4
Over 50 ha	4,1	6,4

Naar Husmandens Overskud kun udgør 3,8 pCt. af Ejendommens Værdi, men han skal betale 5,1 pCt. af de 90,4 pCt. af Ejendommens Værdi, kan man se, at Husmanden i Dag maa betale Aagerkapitalens Renter ud af sin Arbejdsindtægt. Dette fremgaar deraf, at 5,1 pCt. af 90,4 svarer til 4,61 af 100. Han skal altsaa til Aagerkapitalen betale 4,61 pCt. aarligt af hele Ejendomsværdien, men hans hele Overskud beløber sig kun til 3,8 pCt. Forskellen mellem de 4,61 pCt., han skal betale, og de 3,8 pCt., som han tjener, maa han altsaa betale ud af sin Arbejdsindtægt. Denne Forskel udgør altsaa 0,8 pCt. af Ejendommens Panteværdi, hvilket betyder, at hver af Landets 100,000 Husmænd i Gennemsnit maa betale Aagerkapitalen ca. 150 Kr. om Aaret direkte ud af sin fattige Arbejdsindtægt (foruden at Aagerkapitalen i Forvejen har tilegnet sig hele Overskudet af Husmandens Virksomhed, ogsaa den Del, der egentlig tilhører Husmanden som Forrentning af hans Egenkapital), eller for samtlige Husmænd ca. 15 Millioner Kr. om Aaret. Ialt maa Husmændene, som det fremgaar af Tabellen foran, af med knap 80 Millioner Kr. om Aaret i Renter til Aagerkapitalen.

Landbrugsjordens Fordeling

	Brugsstørrelse	*Antal*	*Samlet Areal i ha*	*Antal i pCt. af alle besk. i Landbr.*	*Areal i pCt. af al Landbrugsjord*
Godser:	Over 12 TdH	2,050	310,475	0,4	8,7
Store Gaarde:	12—4 „	24,731	952,427	4,5	26,8
Smaa Gaarde:	4—1 „	66,809	1,310,106	12,1	36,9
Husmandshuse	1 TdH—1 ha	110,760	977,560	20,2	27,6
Alle Brug		204,350	3,550,568	37,2	100,0
Landbrugsarbejdere uden Jord		347,086	0	62,8	0,0
Ialt		551,436	3,550,568	100,0	100,0

Af Danmarks samlede Landbrugsareal paa 3½ Mill. ha beslaglægger saaledes et Par Tusinde Godsejere de 300,000 ha, mens 50 Gange saa mange Husmænd maa nøjes med kun godt 900,000 ha; og medens det store Landbrugs (Godsejere + store Gaarde) Ejermænd kun udgør 5 pCt. af Landbrugets Arbejdskraft, ejer de alligevel næsten 40 pCt. af Jorden, hvor de øvrige 95 pCt. Smaabrugere og Jordløse bliver klemt sammen paa 60 pCt. af Jorden.

Arbejdernes Levefod mellem de to Krige

Det bedste Udtryk for Leveniveauet faar man i Realaarsindtægten, hvor der tages Hensyn til Timeløn, Prisniveauet, dagligt Arbejdstimetal og Arbejdsløshed (eller Beskæftigelsen). I Tabellen er derfor angivet i de 4 første Kolonner disse Faktorers Bevægelse, medens den 5. Kolonne viser Realtimelønnen, som findes ved at sammenligne Timeløn og Prisniveau, og endelig i 6. Kolonne findes Realaarsindtægten, hvor der er trukket fra for kortere Arbejdsdag og større Arbejdsløshed.

Klar Besked om økonomiske Forhold:

Økonomi og Klassekamp i Danmark under Krigen og Besættelsen

af cand. polit. I. Grünbaum

Kap. I Landbruget
II Inflationen
III Raastofspørgsmaalet
IV Arbejdsløshęden og Beskæftigelsesspørgsmaalet
V Arbejderklassens Levefod
VI Udbytningen under Krigen
VII Hvorledes har de baaret sig ad

udkommer 15. Marts 1941 — Pris ca. 1,50 Kr.

Aar	Timeløn Øre	Prisniveau 1914=100	Tim.pr.Dag 1914=100	Besk. i pCt. af org.	Realtimel. 1914=100	Realindt. 1914=100
1914	48	100	100	90,1	100	100
1915	—	116	100	91,9	—	—
1916	—	135	100	94,9	—	—
1917	64	155	100	90,3	86	86
1918	—	179	96	81,9	—	—
1919	143	215	91	89,1	138	124
1920	205	261	88	93,6	168	119
1921	181	232	85	80,3	162	123
1922	140	200	85	80,7	146	111
1923	136	206	84	87,3	137	112
1924	145	216	84	89,3	140	117
1925	150	211	84	85,3	148	118
1926	135	184	83	79,3	152	111
1927	129	177	83	77,5	152	109
1928	128	175	83	81,5	152	114
1929	129	173	82	84,5	155	119
1930	132	165	82	86,3	167	131
1931	131	155	82	82,1	175	131
1932	132	155	82	68,3	177	110
1933	131	159	81	71,2	171	109
1934	132	166	81	77,9	165	116
1935	133	171	81	80,3	162	117
1936	135	174	81	80,7	161	117
1937	135	180	81	78,1	156	110
1938	142	183	81	78,6	161	114
1939	147	187	81	81,6	163	149
1940	160	248	81	65—70[1])	134	80—85

Tallene for 1940 er fundet ved at beregne Stigningsprocenten fra Oktober 1938 til Oktober 1940 og saa gange Aarstallene for 1938 med de fundne Stigningsprocenter, hvorved man faar de angivne Tal for Aaret 1940. Det viser sig altsaa, at Udviklingen under Krigen indtil Oktober 1940 har bragt den danske Arbejderklasse ned paa et Leveniveau, som man skal helt tilbage til forrige Aarhundrede for at finde Magen til.

Den ofte paastaaede stadige, uafbrudte Stigning i Arbejdernes Leveniveau siden Aarhundredskiftet viser sig altsaa at være urigtig. Den store Stigning i Leveniveauet findes fra ca. 1890 til ca. 1903, hvorfra det nærmest er stagnerende indtil 1914. De tre næste Aar faar vi et Fald paa en halv Snes pCt., der efterfølges af en Stigning — en endda meget stærk Stigning — som sikkert kun

[1]) Inkl. Virkningen af Arbejdsfordelingen.

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "ILTEN" 1-6, jan. 1941/april 1945

fremkom paa Grund af de store Strejkeuroligheder 1918—20. I 1920 naaedes Maksimum, og fra da af gaar der en afgjort faldende Tendens op gennem Aarene. Fra Midten af 1938 indtræder der, samtidig med at Krigskonjunkturen sætter ind, en Stigning i Timelønnen, som, indtil Krigen brød ud, resulterede i en lille Stigning i Realindtægten, som imidlertid senere er blevet ganske ophævet af andre Faktorer. Se nedenstaaende Kurve.

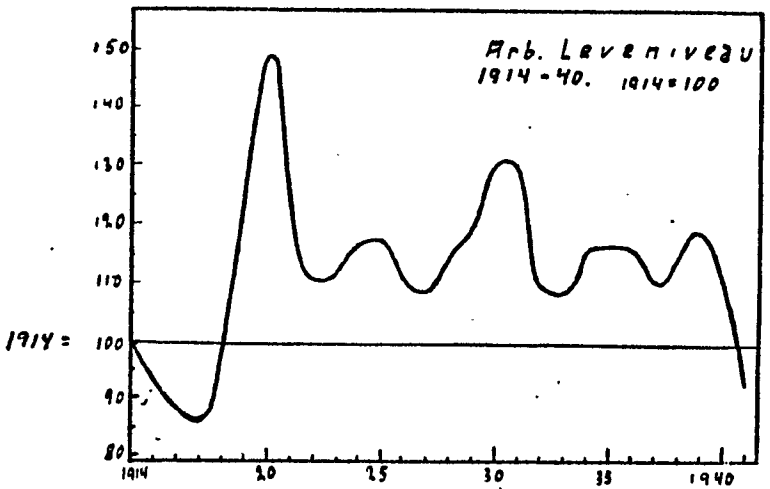

Udbytningen under Krigen

I Ly af Krigen og Militærbesættelsen er der i 1940 sket en saa voldsom social Forskydning i Retning af mere uhæmmet Udbytning, som vel ingensinde før paa et saa kort Tidsspand i Landets Historie. Det kan derfor være paa sin Plads i grove Træk at forsøge en Opgørelse af, hvad de forløbne 16 Krigsmaaneder indtægtsmæssigt har bragt de forskellige Samfundsklasser herhjemme. I det følgende skal foretages en saadan Opgørelse, det siger imidlertid sig selv, at det kun kan blive i de groveste Træk og tildels ret skønsmæssigt, imidlertid er Udviklingen saa typisk, at der ikke bliver noget at tage fejl af i Hovedtrækkene.

Landbruget: De fremstaaende Træk ved Landbruget i 1940 er Eksportudviklingen og Kornordningerne. Navnlig efter 9. April er Eksporten blevet forceret frem tiltrods for standset Foderimport og paa Bekostning af den store Befolknings Levnedsmiddelforbrug. Dette er muliggjort dels ved Rationeringsbestemmelserne (Smør, Brød, Mel), der har frigjort Smør og Korn til Eksport, og Opfodring til Eksport, dels ved de kolossale Prisstigninger, der automatisk holder Befolkningens Forbrug nede, og endelig ved Nationalbankens Praksis med at betale Landmændene kontant for den Landbrugseksport, der i Virkeligheden sælges paa Kredit til Tyskland. Danmarks Tilgodehavende paa Clearingkontoen beløb sig den 14. December 1940 til 420 Millioner Kr. Hertil kommer Salget her i Landet til den tyske Værnemagt og dennes enkelte Personer. Disse Beløb optages i Nationalbankens Regnskab under „andre Debitorer", der ellers kun bruges til visse mindre betydelige Smaaposter. Denne Konto bevægede sig før Krigen mellem 40—60 Millioner, men er siden vokset til 423 Millioner Kr. pr. den 30. November 1940. Alt i alt naar man til omkring 7—800 Millioner Kr., der er tilflydt Landbruget i kontant Indtægt, for Varer, der er solgt paa Kredit udenfor den danske Befolkning paa mindre end ¾ Aar.

Nøjes man med at opgøre, hvad Pris- og Produktionsforskydningerne normalt (d. v. s. naar Besætningerne m. v. er nedbragt) vil betyde for Landbruget som Helhed i et fuldt Aar, kommer man tilnærmelsesvis til følgende Tal: I „Arbejderbladet" for den 20.—22. August 1940 er Merindtægten ved Kornordningernes Maksimalpris opgjort til ca. ½ Milliard Kroner, og Tabet ved den nødvendige Eksportnedgang som Følge af den standsede Foderimport til 200—225 Millioner Kr.

Dette kan suppleres med en Opgørelse, som de Samvirkende Fagforbund i Oktober har foretaget over Prisstigningerne paa Kartofler, Roer o. l., der direkte influeres af Kornprisen, hvor Raadet kommer til en yderligere Merindtægt paa over 400 Millioner Kr. Selv om man er large og regner med, at Gevinsten ved Kartofler, Roer m. m. og Tabet ved Eksportnedgangen opvejer hinanden, bliver der altsaa stadig en Merfortjeneste paa i al Fald en halv Milliard Kroner. Men hertil kommer, at Maksimalprisen

som Følge af, at de animalske Produktpriser yderligere er forhøjet unormalt meget i Forhold til Maksimalkornprisen, ikke holder stik i Praksis. Efter Sigende skal Kornets Opfodringsværdi omkring Nytaar 1940—41 ligge paa 35—40 Kr., altsaa en halv Snes Kroner over Maksimalprisen. Dette betyder direkte, at Fortjenesten paa Kornet bliver større for alt det Korn, der opfodres, end ovenfor beregnet, og dernæst, at det frie Korn saa ogsaa paa den ene eller den anden Maade (Handel med Kornkort) sælges Mand og Mand imellem til en Pris af 35—40 Kr. Den halve Milliard maa derfor absolut siges at være et lavt Skøn for Merfortjenesten for Landbruget som Helhed som Følge af de ændrede Forhold.

Men hvem er „Landbruget"? Det næste Spørgsmaal bliver, hvorledes det er gaaet for Husene, Gaardene og Storbrugene hver for sig. Et Fingerpeg herom kan man allerede faa af Regnskabsopgørelserne for 1939—40, tiltrods for, at denne Periode halvt er Fredstid og helt ligger før den 9. April. Fra 1938—39 til 1939—40 *faldt* Nettoudbyttet (hvorfra der dog ikke er trukket Renter og Afdrag paa Gæld) med 15 pCt. for Husene, men *steg* med 21 pCt. for Gaardene og endog med 61 pCt. for Storbrugene (over 50 ha).

Denne Forskydning maa være kraftig forstærket efter den 9. April.

	Huse	*30-50 ha*	*over 100 ha*
*Korn*avl i pCt. af samlet Prod.	1 pCt.	8 pCt.	25 pCt.
Andel af *animalske* Produkter:			
Smør	48 pCt.	56 pCt.	67 pCt.
Flæsk	36 pCt.	34 pCt.	29 pCt.
Æg	16 pCt.	7 pCt.	3 pCt.

Fjerkræ og Flæsk er af særlig Betydning for Husene, Korn og Smør for de større Brug. Hvorledes er det nu gaaet med disse Produktioner?

	Korn	*Smør*	*Flæsk*	*Æg*
Prisstigning fra Okt. 1938 til Okt. 1940	100 pCt.	64 pCt.	18 pCt.	10 pCt.
Produktionsnedskæring efter Landbrugsraadets Forslag (Aug. 1940)	0 pCt.	30 pCt.	50 pCt.	50 pCt.

Billedet er altsaa ganske tydeligt. Af den ene eller den anden Grund — man har jo Lov at gætte paa, at det ikke

er uden Sammenhæng med, at vi lever i et kapitalistisk Samfund — er Husmandens særlige Produktioner: Fjerkræ og Flæsk, skaaret mest ned i Produktionen og har faaet langt den mindste Prisstigning, medens de store Brugs særlige Produktioner, Korn og Smør, enten ikke er skaaret ned eller kun skaaret lidt ned og har nydt godt af fantastiske Prisstigninger. Hertil kommer, at den voldsomme Kornprisstigning er et direkte Tab for Husmanden, fordi han maa købe sit Foderkorn.

Husmanden lider for det første Tab ved den højere Kornpris, men Fordel ved den animalske Prisstigning. Hvad betyder disse to Ting i Forhold til hinanden? Derom lader sig uden indgaaende Oplysninger kun gisne, men antager man, at Foderkøbet udgør ca. 1/3 af den gennemsnitlige animalske Salgspris, kræver en 100 pCt. Stigning i Foderprisen en gennemsnitlig Prisstigning paa de animalske Produkter paa 33 pCt. for at dække Omkostningsstigningen pr. Vareenhed. For saa vidt Husene faktisk maa betale mere end Maksimalprisen for Foderet, kræves der en endnu større Prisstigning. Faktisk udgør den animalske Prisstigning i Gennemsnit for Husene (med deres Fordeling mellem de forskellige Slags Produktioner) vel ca. 40 pCt. Man kan vel derfor gaa ud fra, at Stigningen i Salgsprisen i alt Fald dækker Omkostningsstigningen pr. Vareenhed, men vel heller ikke overvældende mere.

Men saa maa man tage Hensyn til Produktionsnedgangen, der nu er paa Vej, og som allerede paa Forhaand rammer Husene særligt haardt. Denne særlig store Produktionsnedgang vil saa yderligere forstærkes af den i Forhold til Kornets Maksimalpris fantastiske Stigning i de animalske Priser og dermed i Kornets Opfodringsværdi, idet dette Forhold maa gøre, at de store Brug paa enhver tænkelig Maade maa forsøge at opfodre deres Korn selv i Stedet for at sælge det, en Tendens, der yderligere forstærkes dels af, at det jo har Værdi i sig selv af Hensyn til hele Gaardens Fællesdrift at opretholde Produktionen mest muligt, og dels af, at Kornets Opfodringsværdi som nævnt er steget *særligt* meget for de store Brug med deres særlige Vægt paa Smørproduktionen. Husenes Nettoudbytte i Kroner og Øre kan herefter daarligt undgaa at gaa ned som Følge af Produk-

tionsnedskæringen. Og da Gælden i Forvejen var nær op mod 100 pCt. af Værdien og jo nyder det Privilegium *ikke* at skulle bære *sin* Part af Produktionsnedgangen, maa Husenes Indtægt yderligere gaa ned, fordi de foruden deres egen Part af Produktionsnedgangen skal erstatte den passive Kapital *dens* Part. Man gætter sikkert ikke meget galt, hvis man antager, at Husene kan blive udsat for en Nedgang i Pengeindtægten paa en Tredjedel eller vel rundt regnet et halvt Hundrede Millioner Kroner.

Landbrugets *Arbejdere* udgør vel rundt regnet en 300,000 Personer. Deres kontante Pengeindtægter er ikke gaaet op, men i et vist Omfang er Pengeværdien af deres Naturalløn jo steget, man kan maaske sætte denne Stigning til 10 pCt. af hele Lønnen. Deres samlede Indtægt kan maaske sættes til en 300 Millioner Kr., hvilket Skattestatistiken synes at tyde paa. Den samlede Indtægt skulde herefter være steget med 30 Millioner Kr., men da der efter Stigningen paa 35 pCt. i Leveomkostningerne maatte udkræves 35 pCt. × 300 Mill. = 105 Millioner Kroner i Lønstigning for at opretholde Levefoden uændret, betyder det, at Landbrugets Arbejdere i Købekraft har mistet 105 ÷ 30 = 75 Millioner Kr. efter Priserne pr. Okt. 1940.

Gaardmænd og Storbrug maa have haft en direkte Merindtægt paa mindst den tidligere omtalte halve Milliard. Efter Skattestatistiken synes man at kunne regne med, at denne Gruppe før Krigen havde en aarlig Pengeindtægt paa rundt regnet ½ Milliard Kroner. Deres Pengeindtægter er altsaa blevet ca. fordoblet. Da Leveomkostningerne er steget med 35 pCt., kunde man sige, at af Merindtægten gaar de 170 Millioner til at opretholde en uændret Realindtægt, medens de resterende 330 Millioner betyder en direkte Forhøjelse af deres Realindtægt i en Periode, hvor Samfundets samlede Realindtægt ellers er skaaret ned. Regner man med, at Nationalindtægten som Følge af Krigen og Besættelsen (Produktionsnedgangen som Følge af Raastofmangel, den foreløbigt ubetalte Eksport til Tyskland o. s. v.) maa skæres ned med 20 pCt., kan man sige, at en — efter borgerlige Retfærdighedsbegreber — „ligelig" Byrdefordeling maatte medføre en Sænkning af Indtægtens Købekraft med 20 pCt. Overfører vi dette paa denne Gruppe, burde deres samlede Pengeindtægt ligge paa (500 Mill. + 170 Mill.) × 80 pCt., hvilket giver ca. 540 Millioner Kroner, og disse Krese skulde herefter have opnaaet yderligere 460 Millioner Kr. som en særlig Krigsgevinst.

Byarbejderne: Under Krigen er Byarbejdernes Timeløn gennemgaaende steget med 10—12 pCt. Men samtidig er Indtægten gaaet ned som Følge af Arbejdsløshed og Arbejdsfordeling. At dømme efter statistisk Departements Oplysninger om Industriproduktion, Beskæftigelsestimer, Byggeri m. v. synes den samlede Beskæftigelse her i Landet at være gaaet ned med *20—25 pCt.* i Forhold til Førkrigstiden. Disse to Forhold i Forening: Beskæftigelsesnedgangen og Lønstigningen gør, at den samlede Pengeløn i Kroner og Ører trods Dyrtiden direkte maa være gaaet ned med 10—15 Procent i Forhold til Førkrigstiden.

Regner man med, at der normalt er en 400,000 Arbejdere i Arbejde til en Aarsindtægt paa 3000—3500 Kr., giver det en samlet Førkrigs-Arbejdsindtægt paa ca. 1300 Millioner Kroner om Aaret. En Nedgang paa 10—15 pCt. betyder, at Arbejderklassen er blevet berøvet ca. 130—200 Millioner Kroner kontant. Vi kan regne med 130 Millioner, idet Understøttelse m. v. formindsker Tabet noget.

Samtidig er Leveomkostningerne som flere Gange nævnt steget med 35 pCt. For at opretholde uændret Levefod burde den samlede Pengeindtægt derfor, i Stedet for at falde, være steget med 35 pCt. × 1300 Mill. d. v. s. med ca. 450 Millioner Kroner. Udtrykt i Priser for Okt. 1940 kan Arbejderklassens Nedgang i Købekraft derfor anslaas til 130 + 450 = op mod 600 Millioner Kroner. Man gaar næppe meget forkert i Byen, naar man anslaar *Arbejdernes Tab i Købeevne som Følge af Krigens Prisstigninger og Produktionsnedgang til over en halv Milliard Kroner om Aaret.* Hvis man ud fra en borgerlig Alen herfra vilde drage Arbejderklassens „Andel" af „Krigsbyrden" (som Arbejderklassen ikke anerkender, fordi det er Kapitalismens Krig, og fordi Arbejderne ikke anerkender nogle „sociale" Forpligtelser, saalænge der endnu eksisterer Udbytning, idet Byrderne saa maa dækkes af den arbejdsfri Udbytning, førend der kan blive Tale om at belaste Arbejdsindtægterne) maatte denne

„Andel" sættes til 20 pCt. × 1750 Mill., d. v. s. til ca. 350 Mill., hvorefter der dog vilde blive over 200 Millioner Kr. aarligt tilbage, der udfra ethvert Synspunkt maa karakteriseres som en i Ly af Krigen og Militærbesættelsen foretaget særlig Udbytning til Fordel for indenlandske Krese: Storbønder, Industrikapitalister, Redere, Importører o. s. v.

Tjenestemændene har i alt Fald siden Nytaar 1939—40 ikke faaet nogen Lønforhøjelse. Den siden da stedfundne Levefordyrelse paa knap 25 pCt. vilde have krævet en Stigning i Pengeindtægten paa 25 pCt. for at bevare Levefoden uændret. Man kan vel anslaa den samlede Pengeindtægt til Statens og Kommunernes Tjenestemænd til rundt regnet 300 Millioner Kr. om Aaret, som altsaa burde være steget med 75 Millioner Kroner, hvis der havde været fuld Prisudligning. En 20 pCt.s Andel af Krigsbyrden vilde her have betydet 20 pCt. × 375 Mill. d. v. s. 75 Mill. Kroner, saaledes at man kan sige, at Tjenestemændene rundt regnet har baaret en forholdsvis Andel af Krigens Byrder, hverken mer eller mindre. Med fastlaaset Løn og stadige Prisstigninger kan man vente, at hvis Forholdene udvikler sig som hidtil, vil de efterhaanden komme til at bære betydeligt mere end deres „Andel".

De *Smaahandlende og Haandværkerne* er det svært at sige noget konkret om, man savner de nødvendige Oplysninger. Noget kan man dog sige mere i Almindelighed. Siden Krigsudbrudet er Engrospriserne steget med rundt regnet 70 pCt. og Detailpriserne med ca. 35 pCt. Hvis man regner med, at Bruttoavancen før Krigen udgjorde 25—40 pCt. af Salgsprisen, og Indkøbsprisen 60—75 pCt. af Salgsprisen, og regner med, at andre Omkostninger er uændrede, skal en Stigning i Indkøbsprisen paa 70 pCt. ledsages af en Stigning i Salgsprisen paa et halvt hundrede Procent for at dække Meromkostningen pr. Vareenhed. Men Detailpriserne er „kun" steget med 35 pCt., saa at man maa antage, at de Smaahandlende i Gennemsnit betragtet ikke har kunnet følge med Industri- og Engroshandelskapitalens Varefordyrelse og endnu mindre har kunnet skaffe sig Dækning for den Nedgang i Realomsætning paa vel en Snes pCt., der nu maa forudses. I en Del Tilfælde maa det dog antages, at i alt Fald de

bedre forsynede Handlende har haft en Del Fortjeneste paa de tidligere Lagre. Men navnlig for de smaa Forretninger i Arbejderkvartererne, der rammes haardt af Arbejderklassens svigtende Købeevne, er det klart, at Indtægtsnedgangen maa være ganske betydelig.

Bykapitalen: De Hundreder af Millioner Kroner, som Landets og Byernes Arbejdere, Husmænd, smaa Handlende o. s. v. har maatte bløde som Følge af Prisfordyrelsen, er saa paa den anden Side vandret dels i Storlandbrugets og dels i Bykapitalens Lommer (Importører, Redere, Engroshandels- og Industrikapitalisterne, Aktionærer o. s. v.). Ogsaa til Beregning af denne Klasses Indtægtsstigning mangler man direkte statistiske Oplysninger, og man maa derfor nøjes med at skønne saa godt, det lader sig gøre. Salgspriserne er steget med rundt regnet 70 pCt. under Krigen. Af Omkostningerne er Timelønnen steget med en halv Snes Procent. Importerede Varers Prisstigning *i Udlandet* (d. v. s. eksklusive Fragt og Importøravancer, der jo udgør indenlandske Indtægter) er det ikke let at blive klar over. At dømme efter stat. Departements Oplysninger om Importværdien udgør den rent udenlandske Prisstigning (dvs. eksklusive Fragt og Importøravance) ikke over 50 pCt.

Hertil kommer saa Kronesænkningen. Imidlertid udgør importerede Varer jo kun en *Del* af den samlede danske Produktions og Omsætnings Værdi. Regner man med, at der skal en 20—30 pCt. Prisstigning paa *hele* Vareprisen til for at dække Omkostningsprisstigningen, er man sikkert paa den rigtige Side, idet al den Omkostningsstigning, der svarer til en Indtægtsstigning for indenlandske Krese (bortset fra Arbejdere og Landbruget) jo ikke her skal medregnes som Omkostning.

For at beregne, hvad den danske Engrosprisstigning paa 70 pCt. betyder som Indtægt for de indenlandske Kapitalkrese, der henter deres Andel i Engrosprisen (Transport, Importører, Grossister, Fabrikanter, Aktionærer m. v.) maa man gøre en Antagelse om, hvor stor en Andel disse Kreses Indtægt „normalt", d. v. s. før Krigen, udgjorde af den *samlede Engrospris*. Her er man selvfølgelig paa usikker Grund, men sætter man denne Andel til 20—30 pCt., har man sikkert *ikke* ansat den for lavt (og

sætter man den lavere, faar man kun en endnu større Stigning for disse Kapitalkrese end nedenfor beregnet). Vi regner saa med en „normal" Totalavance (netto) paa 25 pCt.. en Produktionsnedgang paa 20 pCt., en Prisstigning paa 25 pCt. til Dækning af Omkostningerne og en samlet Prisstigning paa 70 pCt.

Regnestykket ser da saaledes ud:

Salgsprisen er steget med 70 pCt., hvoraf 25 til Omkostninger, saaledes at de 45 pCt. gaar direkte til Forøgelse af de nævnte Kreses Andel. Disse 45 pCt. betyder knap Tredobling af „Avancen" (de nævnte Kreses samlede Andel) pr. Vareenhed, nøjagtig:

$$\frac{25 + 45}{25} = 280 \text{ pCt.}$$

Samtidig er Omsætningen gaaet ned med 20 pCt. Sætter vi disse Kreses samlede Førkrigs„avance" til 100, falder den til 80 med Omsætningsnedgangen og stiger derefter til 80×280 pCt. = 225 med Prisstigningen, saaledes at *disse Kreses samlede Pengeindtægt skulde være i alt Fald fordoblet.*

Af Mangel paa direkte Oplysninger kan hele denne Beregning som tidligere bemærket kun være meget skønsmæssig, men det er i alt Fald ganske klart, at disse Kapitalistgrupper har forøget deres Pengeindkomst ganske betydeligt, og det synes i Betragtning af officielle Prisoplysninger m. v. ogsaa meget sandsynligt, at der kan være Tale om Fordobling, idet der dog her selvfølgelig maa huskes, at Beregningen er foretaget for Importør-, Handels- og Industrikapitalen m. v. under eet, og visse særlige Grupper som f. Eks. visse Importører, Brændselsfabrikanter o. s. v. har formaaet at tilrive sig en særlig stor Andel af denne Merprofit, tildels paa „Bekostning" af deres Medkapitalister.

Nøjes man nu med at regne med, at Bykapitalen har forøget sin Pengeindtægf med 50—70 pCt., naar man til følgende. Dens samlede Førkrigsindtægt ligger vel et eller andet Sted mellem ½ og 1 Milliard Kr. Sætter vi den blot til en halv Milliard Kr., skulde Stigningen saa udgøre 250—350 Millioner Kr. om Aaret som Følge af Forskydningerne pr. 1. Januar 1941. Til Dækning af Levefordyrelsen paa 35 pCt. udkrævedes en Stigning paa 35 pCt. × 500 Mill. Kr. = 175 Mill. Kr. Regner man med en

„forholdsvis" Krigsbyrde paa 20 pCt. af (500 + 175) = 675 Mill. Kr., faar man, at denne Kapitalistgruppe burde have en Aarsindtægt paa 540, den har mindst 800 Millioner Kr., altsaa en direkte Merfortjeneste paa den arbejdende Befolknings Bekostning paa 2—300 Millioner Kr. om Aaret.

Man kan samle det sagte i følgende Tabel:

		Bønder og Storbr.	*Husmænd*	*Landbr.-arbejdere*	*Byarbejdere*	*Tjenestemænd*	*Bykapitalen*
Førkrigsindt.	Mill. Kr.	500	150	300	1300	300	500
Indtægt nu	„ „	1000	100	330	1170	300	800
Oversk. (+), Undersk. (÷)		+500	÷50	+30	÷130	0	+300
Do. pCt.		+100	÷33	+10	÷10	0	+60
Den Indtægt, der vil give uændr. Købekraft	Mill. Kr.	675	200	405	1750	375	675
Faktisk Indtægt..	„ „	1000	100	330	1170	300	800
Oversk. (+), Undersk. (÷)		+325	÷100	÷75	÷580	÷75	+125
Do. pCt.		+50	÷50	÷20	÷34	÷20	+20
Den Indtægt, der vil give 20 pCt. neds. Købekraft	Mill. Kr.	540	160	325	1400	300	540
Faktisk Indtægt..	„ „	1000	100	330	1170	300	800
Oversk. (+), Undersk. (÷)		+460	÷60	0	÷230	0	+260
Do. pCt.		+85	÷37	0	÷16	0	+48

Da der er regnet med Pristallet pr. 1. Oktober 1940, vil de siden da stedfundne Prisstigninger have gjort den beskrevne Udbytning endnu voldsommere.

Billedet er for saa vidt klart: Arbejderklassens Levefod alene er sænket med over ½ Milliard, og regner man Husmænd, Landbrugsarbejdere og Tjenestemænd med, er deres Levefod sænket med rundt regnet ¾ Milliard, medens det større og store Landbrug direkte har forøget deres kontante Pengeindtægt med over ½ Milliard og Bykapitalen med rundt regnet 300 Millioner Kr. Arbejderklassens Købeevne er sænket med over en Tredjedel, og Husmændenes vil antagelig blive sænket med Halvdelen, medens det øvrige Landbrugs Købeevne er steget med 50 pCt. og Bykapitalens med 20 pCt.

Saaledes ser Socialdemokratiets og de øvrige borgerlige Partiers i Ord „nationale", i Gerning antinationale Samarbejde ud i Praksis.

Inflationen.

	1931 = 100					Aug. 1939 = 100				
Engrospriser:	*Tyskland*	*England*	*Sverrig*	*Norge*	*Danmark*	*Tyskland*	*England*	*Sverrig*	*Norge*	*Danmark*
Aaret 1931	100	100	100	100	100	—	—	—	—	—
„ 1939	96	117	120	128	143	—	—	—	—	—
Aug. Md. 1939 ...	—	—	—	—	—	100	100	100	100	100
Dec. „ „ ...	—	—	—	—	—	100	124	119	119	128
Marts „ 1940 ...	—	—	—	—	—	103	131	126	133	150
Sept. „ „ ...	100	160	156	170	221	104	144	133	137	164
Okt. „ „ ...	100		163	174	225	104		139	140	167
Nov. „ „ ...			166	184	231			142	148	171
Leveomkostninger:										
Aaret 1931	100	100	100	100	100	—	—	—	—	—
„ 1939	93	107	107	114	121	—	—	—	—	—
Juli Md. 1939 ...	—	—	—	—	—	100	100	100	100	100
„ „ 1940 ...	98	125	121	131	150	104	120	114	116	127
Okt. „ „ ...	98		123	142	160	104		116	126	136

I ovenstaaende Tabel er der navnlig tre Forhold, der springer i Øjnene og fortjener Opmærksomhed:

1) I hele Perioden (fra 1931 til Dato) er Danmark med Hensyn til Prisstigninger *løbet langt forud for andre europæiske Lande*, selv England, der som det første Land søgte Udvej af Krisen efter 1929 ved Sterlingfald, Pris- og Profithævninger, og som efter Krigsudbrudet som Hovedaktør i Verdenskrigen er blevet udsat for en stærk Prisstigningstendens udgaaende fra den kolossale Krigsfinansiering, men de herved forvoldte Prisstigninger er dog Smaating i Forhold til Danmarks Prisstigninger, saaledes laa de engelske Engrospriser et Aar efter Krigens Udbrud 60 pCt. over 1931, men de danske ikke mindre end 121 pCt. over 1931 — paa samme Maade laa de engelske Leveomkostninger „kun" 25 pCt. over 1931, men de danske ikke mindre end 51 pCt. over 1931.

2) Den danske Inflation er i Virkeligheden begyndt *før* Krigen, dens Rødder strækker tilbage i den socialdemokratiske „Planøkonomi" under Valutacentralregimet fra 1931. Engrospriserne steg fra Valutacentralens Oprettelse i 1931 til Krigens Udbrud i 1939 med 43 pCt. og Leveomkostningerne i samme Tidsrum med 21 pCt., hvilket er langt mere end noget andet af de anførte Lande kan udvise. Valutacentralpolitikkens „Beskæftigelsespolitik" gik ud paa gennem lette Kreditbetingelser at pumpe Kredit ud i Industrien og ved at tillade gode Priser og Profitter at *opfordre* Kapitalisterne til at udvide Produktion og Beskæftigelse. Men fra Midten af Trediverne formaaede Storlandbruget og Aagerkapitalen at sætte deres Krav om forceret Landbrugseksport igennem., hvorved ogsaa Færdigvareimporten steg paa Bekostning af Industriens Raastofimport. Regeringen, der hidtil navnlig havde været Industrikapitalen følgagtig, kom nu i Klemme mellem de to Kapitalinteresser. Den knappe Raastofimport satte Hindringer for, at den øgede Købekraft som Kapitalisterne var sat i Besiddelse af, hurtigt kunde udlose sig i Produktionsøgning, og i Stedet for blev den i vidt Omfang udøst i Forhøjelser af Raastof og andre Priser til Fortjeneste for Importører og andre. Dels som Følge af den hele *Slappelse* af *Prisfornemmelsen*, der fulgte hermed, og dels som Følge af de *store Avancer*, som f. Eks. Importører og andre efterhaanden tjente, sattes Kapitalisternes *Avancehunger* i Vejret over hele Linjen, saaledes at en Del Prisstigning utvivlsomt ogsaa efterhaanden skyldtes Førstehaands Avanceforhøjelser uden direkte Foranledning i Vareknaphed.

3) Engrospriserne er baade før og navnlig efter Krigsudbrudet løbet stærkt foran Detailpriserne, saaledes at Produktionens og Storhandelens Kapitalister, hvad ogsaa var at vente, maa siges at være løbet langt foran i Priskapløbet.

„Bourgeoisiet i alle Lande paastaar stadigvæk, at Arbejderklassen ikke evner at opbygge noget nyt i det gamles Sted, naar den har omstyrtet de gamle borgerlige Tilstande. Vort Lands Arbejderklasse har i Gerning bevist, at den fuldt ud evner, ikke blot at omstyrte den gamle Ordning, men ogsaa at indføre en ny, bedre Ordning, den socialistiske Ordning — en Ordning, som ikke kender hverken til Krise eller til Arbejdsløshed."

(Stalin: „Beretning paa 18. Partikongres", 10. Marts 1939, Leninismens Problemer, S. 689, Arbejderforlaget.)

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1941/april 1945

70

Leveomkostningerne

I. Stigningen fra 1914 (1914 = 100)

(Dette Pristal benyttedes til Regulering af Arbejdsløninger i H. t. Overenskomst af Efteraaret 1939).

1914		100	1930	Febr.	170
1915	Juli	116	—	Aug.	165
1916	Febr.	124	1931	Jan.	159
—	Juli	136	—	Juli	154
1917	Febr.	146	1932	Jan.	154
—	Juli	155	—	Juli	154
1918	Febr.	166	1933	Jan.	155
—	Juli	182	—	Juli	160
1919	Febr.	190	1934	Jan.	162
—	Juli	211	—	Juli	166
1920	Febr.	242	1935	Jan.	169
—	Juli	262	—	Juli	172
1921	Febr.	264	1936	Febr.	173
—	Juli	237	—	Okt.	174
1922	Febr.	212	1937	Febr.	175
—	Juli	199	—	April	178
1923	Febr.	198	—	Juli	180
—	Juli	204	—	Okt.	183
1924	Febr.	209	1938	Febr.	184
—	Aug.	214	—	April	184
1925	Febr.	221	—	Juli	182
—	Aug.	219	—	Okt.	182
1926	Febr.	194	1939	Febr.	183
—	Aug	184	—	April	183
1927	Febr.	181	—	Juli	183
—	Aug.	176	—	Okt.	190
1928	Febr.	176	1940	Jan.	203
—	Aug.	176	—	April	222*
1929	Febr.	173	—	Juli	233*
—	Aug.	173	—	Okt.	248*
			1941	Jan.	259*

*) Dersom man ikke tager de i Lov om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. af 27. Marts 1940 og Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde af 30. Maj 1940 omhandlede Skatte- og Afgiftsforøgelser med i Betragtning, reduceres Pristallet for April 1940 fra 222 til 218, for Juli 1940 fra 233 til 223, for Oktober fra 248 til 236 og for Januar 1941 fra 259 til 247.

II. Stigningen fra 1931 (1931 = 100)

		Fødevarer, Kr.	%	*Klæder, Fodtøj, Vask* Kr.	%	*Bolig* Kr.	%	*Brændsel, Belysning* Kr.	%	*Skatter, Konting.* Kr.	%	*Andre Udg.* Kr.	%	*Ialt* Kr.	%
	1931	974	100	383	100	421	100	159	100	436	100	727	100	3100	100
Juli	1939	1206	124	497	130	490	116	169	106	529	121	771	107	3662	119
Jan.	1940	1325	136	598	156	500	119	244	153	534	122	855	118	4056	131
April	1940	1383	142	720	188	500	119	346	218	564	129	921	127	4434	143
Okt.	1940	1634	168	777	203	500	119	326	205	739	169	988	136	4964	160
Jan.	1941	1757	181	823	215	509	121	342	215	744	170	1003	138	5168	167

Skemaet viser det samlede Budget (Jan. 1941: 5168 Kr.) og dettes Fordeling paa Hovedgrupper (f. Ex. for Okt. 1940 1634 Kr. til Fødevarer). Procentrubrikkerne angiver Stigningen fra 1931 dels paa det samlede Budget (Jan. 1941 steget fra 100 til 167), og dels paa samme Maade for hver enkelt Hovedgruppe. Hvor stærkt Priserne er steget, ses bedst deraf, at en Familie, som i 1931 havde ca. 3000 Kr. i Indtægt, i Jan. 1941 maatte have ca. 5000 Kr. eller 2000 Kr. mere for at opretholde uforandret Levefod. Det ses ogsaa, at langt de største Stigninger findes for Klæder, Fodtøj, Vask, Brændsel, Belysning og Fødevarer, altsaa de Poster, der er af størst Betydning for det lille Budget. Alene heraf fremgaar det, at det officielle Pristal udviser alt for lille samlet Stigningsprocent for bare et gennemsnitligt Arbejderbudget, for slet ikke at tale om et Arbejdsløsheds-Budget.

III. Stigningen fra 1935 (1935 = 100)

Det ses af de to foregaaende Tabeller, at Pristallet i Januar 1941 vilde være naaet op paa henholdsvis 259 (1914 = 100) og 167 (1931 = 100). Da man ikke har ønsket til Stadighed at erindre Befolkningen om disse Kendsgerninger, gik man i 1935 over til Beregningen af et nyt officielt Pristal med 1935 som Basis (1935 = 100). Siden Krigens Udbrud er dette Tal steget saaledes:

1935		100
1939	Juli	107
—	Okt.	111
1940	Jan.	118
—	April	129
—	Juli	136
—	Okt.	145
1941	Jan.	151

„'Pravda' i 1912 — det betød, at Grundstenen blev lagt for Bolsjevismens Sejr i 1917."
(Stalin, cit. efter SUKP (B)'s Historie, S. 197, Arbejderforlaget.)

Indkomst- og Formuefordeling

Personer over 18 Aar ÷ gifte Kvinder

Indtægt 1938	*Antal*	*pCt.*
Under 800 Kr.	356,568	19,8
800— 2,000 „	798,945	44,2
2,000— 5,000 „	536,943	29,7
5,000— 10,000 „	89,534	4,9
10,000—100,000 „	25,099	1,4
Over 100,000 „	275	0,02
Ialt...	1,807,364	100,0

Da man i Almindelighed regner en Indtægt paa 2,000 Kr. for at være Livsminimum, fremgaar det af Tabellen, at i 1938 havde ikke mindre end 1,155,513 Mennesker (foruden disses Koner og Børn!) en Indtægt under Livsminimum. Endvidere skal det bemærkes, at den rigeste Femtedel af Befolkningen tilsammen har en Indtægt, der er lige saa stor som de øvrige fire Femtedeles samlede Indtægt.

Formue	*Antal Personer over 18 Aar ÷ gifte Kvinder 1931*	*1938*	*pCt. 1931*	*1938*
0 Kr.		1,188,761		65,8
1 Kr.—10,000 Kr.	1,462,212	424,977	88,9	23,5
10,000—50,000 Kr.	145,566	154,126	8,9	8,5
50,000—½ Mill. Kr.	33,838	37,948	2,1	2,1
½ Mill.—1 Mill. Kr. ...	856	1,020	0,06	0,06
Over 1 Mill. Kr.	428	532	0,02	0,03
Ialt...	1,642,900	1,807,364	100,0	100,0

Det ses af disse Tal, at de formueløse er langt de mest talstærke her i Landet, idet 66 pCt. ingen Formue har. Da imidlertid en stor Del af de, hvis Formue ligger mellem 1 og 10,000 Kr., kun ejer f. Eks. 10, 20 eller 50 Kr. i Banken, tager man næppe meget fejl, naar man anslaar de fuldstændigt besiddelsesløse til over tre Fjerdedele af Befolkningen. Heroverfor staar den Kendsgerning, at der fra 1931—38 skabtes 104 nye Millionærer og 164 nye Halvmillionærer.

Et godt Udtryk for den ulige Formuefordeling har man deri, at de rigeste 2 pCt. ejer en lige saa stor Formue som de resterende 98 pCt. tilsammen.

Aktieselskabers Overskud

	Alle Selsk. Oversk. inkl. Henlægg.	*Kemisk, teknisk*	*Jern-Metal*	*Rederier*	*Banker*	*Varehandel*
	Mill.	*Mill.*	*Mill.*	*Mill.*	*Mill.*	*Mill.*
1929	150	6	5	19	34	9
1930	136	6	11	10	39	14
1931	100	8	11	0	÷ 0,2	20
1932	124	9	2	0	41	14
1933	186	9	11	6	44	18
1934	223	9	19	7	40	39
1935	227	22	26	10	25	39
1936	266	24	32	17	34	47
1937	290	20	37	43	39	50
1938	277	22	41	27	42	36

Indtægt og Formue i Erhvervene

Gennemsnitlig Indtægt og Formue i forskellige Erhverv i Hovedstaden 1938 efter de paagældendes egen Opgivelse. Tilsvarende Oplysninger for Provinsen foreligger ikke.

	Kobenhavn, Frederiksb., Gentofte gnsll. Indt.	*gnsll. Formue*
Direktører	33,140	145,145
Fabrikanter	13,117	65,109
Grosserere	18,156	106,435
Læger	15,092	65,685
Sagførere	23,560	111,101
Overordn. Tjenestemænd ...	8,776	17,917
Underordn. Tjenestemænd .	4,200	2,507
Fagl. Arb.	3,212	761
Ufagl. Arb. (Mænd)	2,769	268
Kvindl. Arb.	1,580	203
Matroser og Havnearb. ...	2,489	168
Overordn. Kontorp.	8,753	13,798
Underordn. Kontorp.	2,676	1,713
Forretningspers.	3,093	1,921
Husgerning	1,220	479
Lærlinge og Elever	699	255

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1944" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

Millionærernes Antal 1933—39

	½—1 Mill.	1—2 Mill.	2—5 Mill.	5 Mill. og mere	Ialt
1. Jan. 1933	830	293	122	12	1257
1. „ 1934	919	324	128	12	1383
1. „ 1935	1006	329	137	15	1487
1. „ 1936	970	331	137	17	1455
1. „ 1937	993	349	156	17	1515
1. „ 1938	999	351	153	15	1518
1. „ 1939	1020	356	162	14	1552
Stigning 1933—1939:	190	63	40	2	295

De direkte og de indirekte Skatter

For de smaa Indkomster er de indirekte Skatter en langt større Byrde end de direkte Skatter. For at give et Billede af dette Forhold er i nedenstaaende Tabel regnet ud, hvor meget en københavnsk Arbejderfamilie af gennemsnitlig Størrelse med ca. 3500 Kr. i aarlig Indkomst maa yde til Stat og Kommune i indirekte Skat.

Afgiften til Kommunen gennem Gas- og Elektricitetsværkernes Overskud er udfundet saaledes: Elektricitetsværkernes Produktionspris er 7,78 Øre pr. kwh. Salgsprisen andrager 30 Øre pr. kwh (+ 4 Kr. i Maalerleje) Beskatningen udgør altsaa 22,22 Øre pr. kwh (+ 4 Kr. i Maalerleje). Familiens Forbrug var ialt 150 kwh. Gasværkernes Overskud pr. m³, d. v. s. Beskatning pr. m³ var 0,7 Øre. Familiens Forbrug var 137 m³. Den samlede Beskatning paa Elektricitets- og Gasforbruget udgør herefter 38,29 Kr.

Ud af en Indtægt paa 3500 Kr. maa en københavnsk Arbejderfamilie betale godt 450 Kr. eller 13 pCt. i indirekte Skat, hvortil saa ogsaa kommer, hvad den betaler i direkte Skat. I de andre Kommuner er Forholdet nogenlunde det samme, idet Provinsbyerne af deres Virksomheder i 1938—39 havde et Overskud paa 18,4 Mill. Kr., hvilket svarer til Hovedstadens 22,1 Mill. Kr., af hvilke der i ovenstaaende kun er taget Hensyn til Gas- og Elektricitetsværkernes ca. 11 Millioner Kr.

Vare	Lov	Afgift	Forbrug	Samlet Afgift
Franskbrød	31/8 40	Hvedemel: 5,8 Ø. pr. kg	82 Stk.	1,64 Kr.
Smaabrød			21 kg	0,42 »
Hvedemel			36,5 kg	0,73 »
Sukker	1908 og 34	10 Øre pr. kg	87,5 kg	8,75 «
Kaffe	1934	87 Øre pr. kg	18,0 kg	15,66 »
Kaffesurrogat	21/6 32	64 Øre pr. kg	8,0 kg	5,12 »
Chokolade + Sukkerv.	27/3 40	40 % af Prisen*	13,00 Kr.	5,20 »
Bajersk Øl	5/10 39	14 Øre pr. ½ Fl.	195 ½ Fl.	27,38 »
Andet Øl	27/3 40	8½ Øre pr. ½ Fl.	92 ½ Fl.	3,57 »
Sodavand	»	12 Øre pr. ¼ Fl.	53 ¼ Fl.	6,36 »
Shagtobak	»	4,50 Kr. pr. kg	4 kg	18,00 »
Cigaretter	»	3,6 Øre pr. Stk.	1000 Stk.	36,00 »
Cerutter + Cigarer ..	»	50 % af Værdien	7,00 Kr.	2,45 »
Spiritus	»	20 Kr. pr. l (ren Sp.) + 11 %	½ Fl. Snaps	4,50 »
Beklædning	31/10 40	10 % af Værdien	500 Kr.	50,00 »
Dækketøj	»	»	10 Kr.	1,00 »
Crème — Pudder — Parfume o. l.	»	25 % af Prisen*	40 Kr.	10,00 »
Spillekort		2 Kr. pr. Spil	1 Spil	2,00 »
Biografbilletter	12/4 22	40 % af Prisen*	20 Stk.	11,20 »
Teaterbilletter	«	20 % af Prisen*	6 Stk.	2,10 »
Elektriske Pærer	31/10 40	30 Øre pr. Stk.	3 Stk.	0,90 »
Ialt Afgifter, som stammer fra ovennævnte Afgifter				212,98 Kr.
Endvidere Afgifter, som stammer fra Told- og Motorafgifter ..... ca.				200,00 »
Afgifter til Kommunen gennem Gas- og Elektricitetsværkers Overskud				412,98 Kr.
				38,29 „
Samlet indirekte Beskatning ..				451,27 Kr.

*) Incl. Skat.

Ser man paa Statens direkte og indirekte Beskatning over en Aarrække, fordeler den sig saaledes:

	Direkte Skatter Mill. Kr.	*Indirekte Skatter* Mill. Kr.	*Ialt* Mill. Kr.
1929/30	100	306	406
1934/35	102	380	482
1937/38	180	470	650
1938/39	193	519	712
1939/40	227	552	779

Fra Socialdemokratiet overtog Regeringsmagten i 1929 er den indirekte Beskatning altsaa øget med ca. *250* Millioner Kr. om Aaret, medens den direkte Beskatning er øget med *127* Millioner Kr.

For det sidste Aar, for hvilket der foreligger Opgørelse, nemlig 1939—40, fordeler de enkelte Skatter sig saaledes:

Indkomstskat af Personer	117 Mill. Kr.	
» af Selskaber	54 » »	
Formueskat af Personer	56 » »	
Direkte Statsskat ialt		227 Mill. Kr.
Ejendomsskatter	14 Mill. Kr.	
Omsætningsafgifter	20 » »	
Sportler og Gebyrer	17 » »	
Forskellige Spiritusafgifter	52 » »	
Toldafgifter	118 » »	
Ølskat	46 » »	
Sukkerafgifter	21 » »	
Tobaksafgifter	62 » »	
Chokol.- og Sukkervareafgifter ..	18 » »	
Kvæg- og Svineslagteafgifter	18 » »	
Korn- og Formalingsafgifter	9 » »	
Afgift til Smørfonden	43 » »	
Forskellige Motorafgifter	99 » » *)	
Andre Afgifter	15 » »	
Indirekte Statsskatter ialt		552 Mill. Kr.
Statsskatter ialt		779 Mill. Kr.

*) Heraf gik 51,8 Mill. Kr. til Kommunerne.

„Kun et Parti, der behersker den marxistisk-leninistiske Teori, kan tillidsfuldt rykke frem og føre Arbejderklassen fremad."

(SUKP (B))'s Historie, S. 453, Arbejderforlaget.)

Finansloven 1940—41

Indtægter:		
Overskud af Domænerne	1,2	Mill.
Udbytte af Statsvirksomheder	÷ 24,6	»
Rentekonto	÷ 12,8	»
Overskud af Universitetets Fonds	0,6	»
Skatter og Afgifter	635,8	»
Overskud af Klasselotteriet	3,2	»
Adskillige Indtægter	3,5	»
Ialt	607,0	Mill.
Udgifter:		
Kongen	1,0	Mill.
Kongens Familie	0,2	»
Rigsdagen	2,3	»
Statsministeriet	0,9	»
Udenrigsministeriet	6,4	»
Landbrugsministeriet	50,5	»
Indenrigsministeriet	48,1	»
Socialministeriet	232,0	»
Trafikministeriet	19,4	»
Handelsministeriet	11,6	»
Grønland	÷ 0,2	»
Justitsministeriet	32,1	»
Kirkeministeriet	3,4	»
Undervisningsministeriet	80,0	»
Krigsministeriet	35,7	»
Marineministeriet	38,9	»
Finansministeriet	72,8	»
Pensionsvæsenet	20,3	»
Ialt	655,8	Mill.
Underskud	48,7	Mill.

Ved Bedømmelsen af Underskudet paa Finansloven maa Finansminister Buhls kendte „Forsigtighed" tages i Betragtning. Eksempelvis kan anføres, at de sidste 3 Statsregnskaber, nemlig 1937—38, 1938—39 og 1939—40 udviser henholdsvis 22, 14 og 25 Millioner mere i Overskud end de tilsvarende Finanslove, og for 1940—41 kan som Bevis for Statens rigelige Midler anføres, at Statens Konto hos Nationalbanken ved Nytaar 1940—41 er bedret med ikke mindre end 150 Millioner Kroner i Forhold til forrige Nytaar.

Sociale Udgifter 1938—39 (i 1000 Kr.)

	Kommunerne	Staten	Del Offentlige ialt	Forsikrede	Arb.givere	Alle
Sygekasser m. v.	8,895	19,416	28,311	49,715	—	78,026
Invaliderente m. v.	4,844	11,687	16,531	14,780	5,599	36,910
Aldersrente m. v.	50,766	62,889	113,655	—	—	113,655
Forsikringer ialt	64,505	93,992	158,497	64,495	5,599	228,591
Ulykkesforsikring ialt	400	818	1,218	—	10,250	11,468
Arbejdsløshedsunderstøttelser	21,935	29,113	51,048	43,238	6,850	101,136
Iøvrigt	740	3,841	4,581	—	—	4,581
Arbejdsløshedsforsikr. ialt	22,675	32,954	55,629	43,238	6,850	105,717
Børneforsorg	7,634	13,692	21,326	—	—	21,326
Særforsorg	—	24,022	24,022	—	—	24,022
Særhjælp	9,787	—	9,787	—	—	9,787
Kommunehjælp	56,757	—	56,757	—	—	56,757
Fattighjælp	2,238	—	2,238	—	—	2,238
Anden offentlig Forsorg	10,947	2,964	13,911	—	—	13,911
Hjælp til Kød etc.	—	12,800	12,800	—	—	12,800
Iøvrigt	—	678	678	—	—	678
Offentlig Forsorg ialt	87,363	54,156	141,519	—	—	141,519
Samtlige sociale Udgifter	174,943	181,920	356,863	107,733	22,699	487,295

(Forklarende Tekst næste Side).

Af Tabellen kan man baade se hvor mange Penge der gaar til f. Eks. Sygekasser, til Aldersrente, til Arbejdsløshedsunderstøttelse o. s. v., og man kan ogsaa se hvor meget Kommunerne, Staten, Arbejderne og Arbejdsgiverne hver for sig betaler til hver af disse Udgifter. Saaledes anvendtes der 106 Millioner Kr. til Arbejdsløshedsunderstøttelser og heraf betalte Arbejderne selv lige ved Halvdelen (43 Mill.), men Arbejdsgiverne kun smaa 7 Millioner. Resten betales saa af det offentlige, men heraf havde Arbejderne jo i Virkeligheden igen selv betalt Hovedparten gennem indirekte og direkte Skatter til Stat og Kommune. Af Sygekassernes samlede Udgifter paa 78 Millioner betalte de forsikrede selv lige ved de ¾, nemlig 50 Millioner Kr. Arbejdsgiverne har i dette Land i sjælden Grad forstaaet at unddrage sig Bidrag til disse Udgifter.

„Partiets Historie lærer os endvidere, at Arbejderklassens Parti ikke kan udfylde sin Rolle som Fører for sin Klasse, at det ikke kan udfylde Rollen som Organisator af og Fører for den proletariske Revolution, medmindre det behersker Arbejderbevægelsens fremskredne Teori, den marxistisk-leninistiske Teori.

Den marxistisk-leninistiske Teoris Kraft bestaar i, at den sætter Partiet i Stand til at orientere sig rigtigt i den foreliggende Situation, at forstaa den indre Sammenhæng i Begivenhederne omkring sig, at forudse deres Forløb, at kunne se ikke blot hvordan og i hvilken Retning, de udvikler sig i Øjeblikket, men ogsaa hvordan og i hvilken Retning de nødvendigvis maa udvikle sig i Fremtiden."

(SUKP(B)'s Historie, S. 453, Arbejderforlaget.)

GEOGRAFI

Verdensdelene

Europa	11,424,000 km²	530	Mill. Indbyggere
Afrika	30,387,000 km²	154	„ „
Amerika	40,521,000 km²	271	„ „
Asien	42,768,000 km²	1,160	„ „
Australien	8,550,000 km²	11	„ „
Polarlandene	11,188,000 km²		
Ialt	144,838,000 km²	2,126	Mill. Indbyggere

Verdenshavene

Atlantiske Ocean	106	Mill. km²
Indiske Ocean	75	„ „
Stille Ocean	184	„ „
Ialt	365	Mill. km²

De største Indsøer

Det kaspiske Hav (As.)	438,7	Tusind km²
Øvre Sø (NAm.)	81,4	„ „
Ukereve (Afr.)	68,5	„ „
Aralsøen (As.)	67,8	„ „
Huronsøen (NAm.)	61,6	„ „
Michigan (NAm.)	58,0	„ „
Tanganjika (Afr.)	35,0	„ „
Bajkal (As.)	34,2	„ „

De længste Floder

Mississippi (NAm.)	6,792 km
Nilen (Afr.)	6,400 „
Amazonefloden (SAm.)	5,500 „
Ob-Irtisj (As.)	5,300 „
Jangtsekiang (As.)	5,100 „
Amur (As.)	4,700 „
Kongo (Afr.)	4,640 „
Lena (As.)	4,600 „
Mekong (As.)	4,500 „
La Plata (SAm.)	4,400 „

Jenisjej (As.)	4,300 „
Niger (Afr.)	4,160 „
Hoangho (As.)	4,150 „
Mackenzie (NAm.)	3,800 „
Volga (Eur.)	3,689 „
Sambesi (Afr.)	3,540 „
Indus (As.)	3,200 „
Bramaputra (As.)	2,900 „
Eufrat (As.)	2,900 „
Rio Colorado (NAm.)	2,900 „
Donau (Eur.)	2,860 „

De højeste Bjerge

Himalaja (As.):	
Mount Everest	8,840 m
Godwin Austin	8,620 „
Mustagata	8,180 „
Kan Tengri	7,200 „
Andesbjergene (SAm.):	
Aconcagua	6,970 „
Sorata	6,617 „
Illimani	6,400 „
Chimborazo	6,310 „
Mac Kinley (NAm.)	6,187 „
Kilimandjaro (Afr.)	5,893 „
Elbrus (As., Kaukas.)	5,629 „
Kenia (Afr.)	5,240 „
Ararat (As.)	5,211 „
Mont Blanc (Eur.)	4,810 „
Monte Rosa (Eur.)	4,638 „

DANMARK

Danmarks Areal er 42,929,36 km², Indbyggerantallet efter den sidste samlede Opgørelse 5. November 1935 er 3,706,349. Befolkningstætheden er altsaa 86 Indbyggere pr. km². Den aarlige Befolkningsforøgelse er paa 28,000. Man kan saaledes beregne Indbyggerantallet pr. 31. Decbr. 1940 til ca. 3,850,000. Resultatet af Folketællingen 5. Novbr. 1940 foreligger endnu ikke.

Færøerne, der administreres som et dansk Amt, har et Areal paa 1399 km², Indbyggerantallet var ved Folketællingen 5. November 1935 25,744. Hovedstaden Thorshavn havde 3,611 Indbyggere.

Grønland, der er en dansk Koloni, har et Areal paa 2,175,600 km², heraf udgør Indlandsisen 1,833,900 km², Kystlandet 296,900 km² og Kystøerne 44,800 km². Befolkningstallet er (1930) 16,630, heraf 408 Europæere.

Danmarks sydligste Punkt er Gedserodde, 54° 33' 31" nord-

lig Bredde, det nordligste er ved Skagen, 57° 44' 55" nordlig Bredde, det vestligste Blaavandshuk, 8° 4' 36" østlig Længde, det østligste Ærteholmene, 15° 11' 59". Længden Nord—Syd er ca. 360 km, Bredden Øst—Vest ca. 300 km. Danmark har en Kystlinje paa 7,437,8 km.

Landarealet er 42,317,13 km², Arealet af Søer og Damme er 536,19 km², af Vandløb, der ikke overstiger 3,14 m, 76,04 km², altsaa i alt et Vandareal paa 612,23 km². Ti Søer maaler over 5 km².

De største Søer.

Arre Sø	40,63 km²
Esrom Sø	17,38 „
Mos Sø	16,89 „
Tis Sø	13,29 „
Maribo (Nørre og Sønder) Sø	9,72 „
Fure Sø	9,50 „
Skanderborg Sø	9,22 „
Fil Sø	9,05 „
Tystrup Sø	6,62 „
Juel Sø	5,60 „

De længste Fjorde.

Limfjorden	180 km
Isefjord	40 „
Mariager Fjord	40 „
Ringkøbing Fjord	35 „
Vejle Fjord	35 „
Nissum Fjord	20 „
Randers Fjord	20 „

De længste Aaer.

Gudenaa	160 km
Storaa	100 „
Skern Aa	90 „
Susaa	82 „
Karup Aa	78 „
Kongeaa	65 „
Vidaa (Sønderaa)	65 „
Odense Aa	60 „

De højeste Punkter.

Ejer Bavnehøj	172 m
Rytterknægten	162 „
Himmelbjerget	157 „
Møens Klint:	
Aborrebjerget	143 „
Kongsbjerg	135 „
Dronningestolen	128 „
Sommerspiret	102 „
Agri Bavnehøj	137 „
Knøsen	136 „
Frøbjerg Bavnehøj	131 „
Trebjerg	128 „
Gyldenløves Høj	126 „
Kobanke	123 „
Vejrhøj	121 „
Thyras Høj	119 „
Skamlingsbanken	113 „
Rebild Bakker	102 „

Indbyggerantallet i Danmark.

(5. November 1935).

Sjælland med tilliggende Øer (Kbh. 1939)	1,557,993
Bornholm	45,930
Lolland-Falster	132,109
Fyen	357,274
Øerne ialt	2,093,306
Jylland	1,672,235
Danmark ialt	3,765,541

Hovedstaden (1939).

København	698,805
Frederiksberg	113,706
Gentofte	76,849
Ialt	889,360

Omegnskommunerne.

Taarnby, Gladsakse, Lyngby-Taarbæk, Søllerød o. fl.	103,462
København med Omegnskommuner	992,822

Provinsbyerne.

Aabenraa	10,184	Frederiksværk	2,227
Aakirkeby	1,560	— m. Forst.	2,534
— m. Forst.	1,809	Grenaa	4,995
Aalborg	48,132	— m. Forst.	7,165
— m. Forst.	66,190	Haderslev	16,108
Aarhus	90,898	Hasle	1,344
— m. Forst.	114,875	Helsingør	17,140
Allinge-Sandvig	2,216	— m. Forst.	26,525
Assens	4,827	Herning	12,568
Augustenborg Flække	1,485	Hillerød	7,608
Bogense	3,022	— m. Forst.	11,720
Brønderslev	6,272	Hjørring	11,714
Esbjerg	30,714	— m. Forst.	12,295
— m. Forst.	37,032	Hobro	6,745
Faaborg	4,547	Holbæk	12,493
— m. Forst.	4,961	— m. Forst.	12,703
Fredericia	21,463	Holstebro	10,658
Frederikshavn	10,500	— m. Forst.	10,905
— m. Forst.	14,931	Horsens	29,856
Frederikssund	3,243	— m. Forst.	30,965
— m. Forst.	4,254	Højer Flække	1,120

Kalundborg	7,620	Roskilde	16,104
— m. Forst.	7,779	— m. Forst.	23,514
Kerteminde	3,206	Rudkøbing	4,191
— m. Forst.	3,329	Rødby	3,060
Kolding	23,520	— m. Forst.	3,435
Korsør	9,671	Rønne	10,898
Kristiansfeld Flække	740	Sakskøbing	2,106
Køge	6,952	— m. Forst.	3,353
— m. Forst.	8,399	Silkeborg	13,393
Lemvig	4,626	— m. Forst.	18,091
Løgstør	2,953	Skagen	4,590
Løgumkloster Flække	1,672	Skanderborg	4,229
Mariager	1,097	— m. Forst.	4,960
Maribo	4,490	Skelskør	3,070
— m. Forst.	4,973	— m. Forst.	3,274
Marstal	1,971	Skive	10,799
— m. Forst.	2,745	Slagelse	15,538
Middelfart	8,219	— m. Forst.	17,650
— m. Forst.	8,589	Sorø	3,010
Nakskov	14,522	— m. Forst.	6,205
— m. Forst.	14,751	Stege	2,449
Neksø	2,817	— m. Forst.	3,543
Nibe	2,019	Storehedinge	2,228
Nordborg Flække	1,045	— m. Forst.	2,700
Nyborg	9,479	Struer	5,726
— m. Forst.	10,574	Stubbekøbing	2,067
Nykøbing F.	14,801	Svaneke	1,212
— m. Forst.	15,709	Svendborg	19,161
Nykøbing M.	8,177	— m. Forst.	19,332
Nykøbing Sj.	4,224	Sæby	2,747
Nysted	1,601	— m. Forst.	2,835
Næstved	12,229	Sønderborg	12,115
— m. Forst.	16,229	— m. Forst.	13,060
Nørresundby	7,148	Thisted	8,288
— m. Forst.	14,905	— m. Forst.	8,769
Odense	76,116	Tønder	6,415
— m. Forst.	87,753	Varde	6,869
Præstø	1,401	Vejle	24,354
— m. Forst.	1,792	— m. Forst.	29,910
Randers	30,254	Viborg	17,344
— m. Forst.	39,580	— m. Forst.	17,954
Ribe	6,207	Vordingborg	6,501
Ringkøbing	4,000	— m. Forst.	9,381
— m. Forst.	4,308	Æbeltoft	2,037
Ringsted	6,780	Ærøskøbing	1,303
— m. Forst.	7,376		

Stationsbyer o. lign. med over 1000 Indb.

Aalestrup	1287	Assens v. Mariager	1599
Aars	2154	Avning	1031
Aarup	1027	Ballerup	2286
Arden	1171	Bjerringbro	2069

Brabrand	2100	Hurup	1349
Bramminge	2396	Høng	1162
Brande	2316	Ikast	2250
Broager	1097	Jellinge	1005
Brovst	1212	Jyderup	1299
Bræstrup	1268	Kellerup	1907
Brørup	1461	Langaa	1696
Dragør	2060	Lillerød	1370
Dronninglund	1215	Løkken	1574
Egernsund	1105	Næsby	1388
Ejby	1127	Nørre Aaby	1057
Fakse By	2042	Odden	1561
Fakse Ladeplads	1624	Odder	4528
Farsø	1416	Otterup	1103
Farum	1108	Padborg	1294
Fjerritslev	1667	Ringe	1928
Frederiksborg m. v.	2449	Rye	1338
Gedser	1094	Rødding	1472
Gilleleje	1564	Rødekro	1115
Give	1413	Sindal	1254
Glamsbjerg	1431	Skern	3030
Graasten	1774	Skærbæk	1322
Gramby	1299	Skorping	1223
Grindsted	2418	Slangerup	1184
Gørlev	1105	Strib Havneby	1495
Hadsten	2101	Taastrup	3362
Hadsund Lagerpl.	2736	Tarm	1354
Hals	1315	Tinglev	1149
Hammel	2179	Toftlund	1388
Haslev	5302	Ulfborg	1125
Hedehusene	1551	Vamdrup	1927
Helsinge	1458	Vejen	3283
Hirtshals	1438	Vinderup	1442
Holeby	1019	Vojens	1173
Holsted	1003	Vraa	1680
Hornslet	1183	Vridsløselille By	1197
Hundested Fiskerleje	1374	Ølgod	1807

ØVRIGE LANDE

Abessinien, 785.000 km², 5,3 Mill. Indbyggere. Hovedstad Addis Abeba (100.000).

Afghanistan, 650.000 km², 7 Mill. Indbyggere. Hovedstad Kabul (80.000).

Andorra, 450 km², 5000 Indbyggere. Hovedstad Andorra (700.)

Arabien, 2,6 Mill. km², ca. 7 Mill. Indbyggere. Hovedstad Mekka (130.000).

Argentina, 2,8 Mill. km², 12,9 Mill. Indbyggere. Hovedstad Buenos Aires (2,3 Mill.).

Australien, se det britiske Imperium.

Belgien, 31.000 km², 8,3 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Bryssel (900.000).

Besiddelser:

Belgisk Kongo: 2.356.000 km², 10,2 Mill. Indbyggere.

Ruanda Urundi, Mandat: 55.000 km², 3,7 Mill. Indbyggere.

Bolivien, 1,3 Mill. km², 3,3 Mill. Indbyggere. Hovedstad La Paz (200.000).

Brasilien, 8,6 Mill. km², 42,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad Rio de Janeiro (1.756.000).

Britiske Imperium, 34,5 Mill. km², 500 Mill. Indbyggere (76 Mill. Hvide, 362 Mill. Indere, 51 Mill. Negre, 11 Mill. Mongoler). Bestaar af I. Storbritannien og Nordirland (med Øer). II. Den Irske Fristat, Indien, Dominions, Kolonier, Mandatlande og afhængige Stater.

I. *Storbritannien.* (England, Skotland, Wales), Nordirland, Normanniske Øer, Øen Man, 245.000 km², 46 Mill. Indbyggere: Hovedstad: London (8,6 Mill. med Forstæder).

II. *Den irske Fristat* (se nedenfor).

Dominions er ikke underordnet Storbritannien, men vel Parlamentets Beslutninger. De har »frivilligt« tilsluttet sig Imperiet (The British Commonwealth of Nations). De har egne Parlamenter og Regeringer, som lovgiver i egne Spørgsmaal.

Kolonierne har ikke egne, ansvarlige Regeringer, men styres af Guvernører, der som oftest har Raadgivere eller en raadgivende Forsamling ved deres Side.

Mandatlande er Kolonier, som af Folkeforbundet er stillet under britisk Forvaltning.

Afhængige Stater styres af lokale Fyrster med engelske Raadgivere.

Besiddelser o. s. v. opdelt efter Verdensdele:

1) Europa:

Den irske Fristat (Eire), 70.000 km², 2,94 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Dublin (470.000). Republik fra 1919, Dominion 1921, selvstændig siden 1936.

Gibraltar, Malta, Flaadebaser i Middelhavet.

2) Asien:

Indien, 4,7 Mill. km², 377,8 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Delhi (348.000).

Forindien bestaar af en Føderation af 1) Brit. Provinser med et vist Selvstyre, 2) Brit. Territorier, 3) Afhængige Stater, styret af indiske Fyrster (1,3 Mill. km², 65 Mill. Indbyggere). *Birma (Bagindien),* Koloni, 605,000 km², 16 Mill. Indbyggere.

Ceylon med *Malediverne,* 66,000 km², 5,4 Mill. Indbyggere.

Malajstaterne (Dele af Malakkahalvøen), Koloni plus afhængige Stater, 131.000 km², 5 Mill. Indbyggere. Singapor (587.000).

Palæstina, Mandatstat, 26.000 km², 848.000 Arabere, 370.000 Jøder, 106.000 »Kristne«.

3) Afrika:

Brit. Østafrika (Kenya, Somaliland, Nyassaland m. fl. Omraader), 1.000.000 km², ca. 7 Mill. Indbyggere.

Sydafrikanske Union: Bechuanaland m. fl., Nord- og Sydrodesien. Dominion, 1,2 Mill. km², 9,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Pretoria (128.000).

Nigeria (Vestafrika), Koloni, 877.000 km², 20 Mill. Indbyggere.

Guldkysten (Gambia m. fl., Vestafrika), *Engelsk-Ægyptisk Sudan,* 2,5 Mill. km², 5,8 Mill. Indbyggere. Det sidste under fælles engelsk-ægyptisk Koloniforvaltning.

Tanganjika-Territoriet, Mandatstat, fh. Tysk Østafrika, 969.000 km², 5,2 Mill. Indbyggere.

Sydvestafrika, Mandatstat, fh. tysk Koloni, 830.000 km², 365.000 Indbyggere.

4) Amerika:

Kanada, 9,5 Mill. km², 11,2 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Ottawa (127.000).

New Foundland og *Labrador,* Koloni, 420.000 km², 294.000 Indbyggere.

5) Australien:

Det australske Statsforbund (Commonwealth of Australia), 7,7 Mill. km², 6,9 Mill. Indbyggere. Stilling som Dominion Dannet 1901, bestaar af Forbundshovedstaden Yass Canberra, 6 Stater og Territorier.

New Zealand, 268.000 km², 1,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Wellington.

Desuden indgaar der i Imperiet en Mængde mindre Besiddelser over hele Verden. Antallet af forskellige Besiddelser naar op til omkring 60. Mange af disse er smaa Øer af strategisk Betydning.

Bulgarien, 111.000 km², 6,8 Mill. Indbyggere (inkl. Syddobrudsja). Hovedstad Sofia (288.000).

Chile, 742.000 km², 4,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad Santiago (828.000).

Columbien, 1,1 Mill. km², 8,7 Mill. Indbyggere. Hovedstad Bogota (368.000).

Costa Rica, 60.000 km², 623.000 Indbyggere. Hovedstad San José (65.000).

Danzig, se Tyskland.

Dominikanske Republik, den, 50.000 km², 1,6 Mill. Indbyggere, Hovedstad Ciudad Trujillo (71.000).

Ecuador, 455,000 km², 3 Mill. Indbyggere, Hovedstad Quito (115.000).

Eire (Den irske Fristat), se Britiske Imperium.

Finland (Suomi), 348.000 km², 3,6 Mill. Indbyggere. 343.000 er svensktalende. Hovedstad Helsingfors (Helsinki) (293.000).

Forenede Stater, Amerikas (se U. S. A.).

Frankrig, 551.000 km², (Elsass medregnet), 42 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Paris (2,83 Mill. Indbyggere).

Mandatstat: Syrien og *Libanon*, 200.000 km², 3,6 Mill. Indbyggere. Stillet under fransk Mandat af Folkeforbundet i 1922, bestaar af Syrien, Libanon og Territorier.

Kolonier: Algier, 2,2 Mill. km², 7,2 Mill. Indbyggere, Hovedstad: Algier (264.000).

Tunis, 156.000 km², 2,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Tunis (219.000).

Marokko, se dette.

Fransk Ækvatorialafrika, 2,48 Mill. km², 3,5 Mill. Indbyggere.

Madagaskar, 592.000 km², 3,8 Mill. Indbyggere.

Fransk Vestafrika og *Sahara*, 4,7 Mill. km², 14,7 Mill. Indbyggere. Bestaar af Senegal, Dakar, Sudan, Fr. Guinea, Elfenbenskysten, Niger, Kamerun m. fl.

Fransk Indokina, 740.000 km², 23,3 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Cholon (200.000).
Desuden findes 10 »autonome« (selvstændige) Kolonier under fransk Overhøjhed.

Grækenland, 130.000 km², 7 Mill. Indbyggere. Hovedstad Athen (377.000).

Guatemala, 110.000 km², 3 Mill. Indbyggere. Hovedstad Guatemala (167.000).

Haiti, 26.000 km², 2,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad Port-au-Prince (150.000).

Holland, se Nederlandene.

Honduras, 154.000 km², 1 Mill. Indbyggere. Hovedstad Tegucigalpa (23.000).

Irak (fh. Mesopotamien), 300.000 km², 3,7 Mill. Indbyggere. Hovedstad Bagdad (250.000).

Iran (fh. Persien), 1,643 km², 15 Mill. Indbyggere. Hovedstad Teheran (360.000).

Irland, se Eire, Britiske Imperium.

Island, 103.000 km², 118.000 Indbyggere. Hovedstad: Reykjavik (36.000).

Italien, 310.000 km², 43 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Rom (1.258.000).

Besiddelser:

Albanien: 28.000 km², 1,1 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Tirana (31.000).

Abessinien, se dette.

Eritrea, 221.000 km², ca. 1 Mill. Indbyggere. *Somaliland*, 702.000 km², 1.300.000 Indbyggere. *Libyen*, 1.760.000 km², 850.000 Indbyggere. *Rhodos* og *Dodakenes*, 2.700 km², 141.000 Indbyggere.

Japanske Imperium, det (Nippon), 679.000 km², 103 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Tokio (5.875.000).

1. *Det egentlige Japan* bestaar af 5 større og mange mindre Øer. 380.000 km², 72 Mill. Indbyggere.

2. *Korea*, 21.000 km², 236 Mill. Indbyggere.

3. *Formosa*, 36.000 km², 5,4 Mill. Indbyggere.

4. *Den sydlige Del af Sakhalin*, 36.000 km², 338.000 Indbyggere.

5. *Forskellige Øer og Øgrupper.* Japan behersker desuden Mansjuko, se Kina.

Jugoslavien, 248.000 km², 15,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Belgrad (267.000).

Kanada, se det brit. Imperium.

Kina bestaar af det egentlige Kina, Manchukuo, Sinkian (Østturkestan), Tibet. De tre sidste benævnes Ydre Kina.

Det egentlige Kina, 7.366.000 km², 428 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Chungking (630.000).

Mandsjuriet (Manchukuo), 1,3 Mill. km², 34 Mill. Indbyggere.

Sinkian, ca. 1,5 Mill. km², ca. 4 Mill. Indbyggere.

Tibet, 736.000 km², 3 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Lhassa.

Mongoliet. Det saakaldte Indre Mongoli indgaar i det egentlige Kina, f. T. under japansk Indflydelse. Det Ydre Mongoli, se den Mongolske Folkerepublik.

Kuba, 114.000 km², 4,2 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Havanna, 550.000 Indbyggere.

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

80

Liberia, 120.000 km², 1,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad Monrovia (6.000).

Lichtenstein, 200 km², 10.000 Indbyggere. Hovedstad: Vaduz (1.700).

Luxemburg, 2.600 km², 300.000 Indbyggere. Hovedstad: Luxemburg (58.000).

Marokko. Delt i tre Dele: 1. Den franske Zone (399.000 km², 6,4 Mill. Indbyggere). 2. Den spanske Zone (24.000 km², 750.000 Indbyggere). 3. Tanger-Zonen (600 km², 80.000 Indbyggere). Nu spansk.

Meksiko, 2 Mill. km², 19,3 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Mexico (1 Mill.).

Monaco, 2 km², 24.000 Indbyggere. Hovedstad: Monaco (2.000).

Mongolske Folkerepublik, den, (Ydre Mongoli), 1.612.900 km², 1,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Ulan-Bator.

Nederlandene, 34.000 km², 8,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Amsterdam (790.000).

Kolonier: Hollandsk Indien, 1,9 Mill. km², 67,4 Mill. Indbyggere. Bestaar af Øerne Java, Sumatra, Celebes, Dele af Borneo og Ny Guinea. Desuden Smaabesiddelser i Mellemamerika.

Nepal, 140.000 km², 5,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Khadmandu (80.000).

Nicaragua, 128.000 km², 900.000 Indbyggere. Hovedstad: Managua. (62.000).

Norge, 323.000 km², 2,9 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Oslo (275.000).

Panama, 75.000 km², 0,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Panama (101.000).

Paraguay, 458.000 km², 1 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Asuncion (97.000).

Persien, se Iran.

Peru, 1,25 Mill. km², 7 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Lima (285.000).

Portugal, 92.000 km², 7,38 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Lissabon (600.000).

Besiddelser:

Afrika:

Angola (Vestafrika), ca. 1 Mill. km², 3,2 Mill. Indbyggere. *Portugisisk Østafrika,* 771.000 km², 4,28 Mill. Indbyggere. Desuden *Azorerne, Madeira* m. fl.

Asien: Macao, Timor m. m. 23.000 km², 1,2 Mill. Indbyggere.

Rumænien, 183.000 km², 14 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Bukarest (643.000).

Rusland, RSFSR, se Side 205.

Salvador, 34.000 km², 1,7 Mill. Indbyggere. Hovedstad: San Salvador (100.000).

San Marino, 61 km², 14.000 Indbyggere. Hovedstad: San Marino (2.000).

Schweitz, 41.000 km², 4,18 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Bern (121.000). Bestaar af 25 Kantoner.

Siam, se Thailand.

Slovakiet, 38.000 km², 2,4 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Bratislava (145.000).

Spanien, 510.000 km², 25 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Madrid (1.148.000).

Besiddelser:

De *kanariske Øer,* Dele af *Guinea* og *Marokko, Rio de Oro* m. m., 342.000 km², 1 Mill. Indbyggere.

Storbrittanien, se det Britiske Imperium.

Sovjetunionen, se Side 205.

Sverrig, 449.000 km², 6,28 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Stockholm (571.000).

Sydafrikanske Union, se det britiske Imperium.

Thailand, 520,000 km², 14 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Bangkok (490.000).

Tjekoslovakiet, se Slovakiet og Tyskland.

Tyrkiet, 763.000 km², 16,8 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Ankara (124.000).

Tyskland, ca. 825.000 km², ca. 107 Mill. Indbyggere (heri medregnet Protektoratet Böhmen-Mähren og Generalguvernementet, men ikke Eupen-Malmedy og Elssas). Hovedstad: Berlin (4.243.000).

Ungarn, 150.000 km², ca. 12,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Budapest (1.059.000).

Uruguay, 187.000 km², 2,1 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Montevideo (674.000).

U. S. A. (Amerikas Forenede Stater), 7.997 km², 130 Mill. Indbyggere. Forbundshovedstad: Washington (495.000).

Bestaar af 49 Stater og Territorier. De enkelte Stater, der hver har sin Forfatning, styres af folkevalgte Guvenører og egne Parlamenter.

Besiddelser:

Panamakanalzonen, 1.434 km², 42.000 Indbyggere.

Porto Rico, 8.896 km², 1.790.000 Indbyggere.

De *Virginske Øer*, de tidligere Dansk-vestindiske Øer, 357 km², 22.000 Indbyggere.

Filippinerne, 296.000 km², 13,6 Mill. Indbyggere. Hovedstad Manila (353.000).

Stillehavsøerne *Guam*, 544 km², 22.000 Indbyggere, *Hawaii*, 16.701 km², 402.000 Indbyggere, og *Samoa*, 194 km², 12.000 Indbyggere.

Alaska, (Territorium), 1,5 Mill. km², 63.000 Indbyggere.

Vatikanstaten, 0,4 km², 1000 Indbyggere.

Venezuela, 912.000 km², 3,5 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Caracas (203.000).

Ægypten, ca. 1 Mill. km², 16 Mill. Indbyggere. Hovedstad: Kairo (1,3 Mill.).

„Man maa gøre Ende paa den opportunistiske Godtroenhed, som gaar ud fra den fejlagtige Antagelse, at Fjenden skulde blive stadig mere tam og harmløs, jo stærkere vore Kræfter vokser. En saadan Antagelse er grundfalsk. Det er en Genklang af Højreafvigelsen, hvis Repræsentanter vilde bilde Alverden ind, at Fjenderne lidt efter lidt vilde krybe ind i Socialismen, at de til syvende og sidst vilde blive rigtige Socialister. Det er ikke Bolsjevikernes Sag at hvile paa Laurbærrene og glane ud i Luften. Det er ikke Godtroenhed, vi behøver, men Aarvaagenhed, virkelig bolsjevikisk revolutionær Aarvaagenhed. Man maa holde sig for Øje, at jo mere haabløs Fjendernes Stilling bliver, jo snarere vil de gribe til det „yderste Middel" som det eneste Middel, disse undergangsdømte kan tage i Brug i Kampen mod Sovjetmagten. Man maa holde sig dette for Øje og være aarvaagen."

(SUKP(B)'s Historie, S. 419, Arbejderforlaget.)

JURIDISK VEJLEDNING

Den følgende kortfattede Omtale af forskellige Retsregler m. v. er naturligvis langtfra udtømmende, hverken i Emnevalg eller i Omtalen af de enkelte Bestemmelser.

Det har kun været muligt i de groveste Træk at anføre det væsentlige af, hvad Læseren skønnes at kunne have Brug for at være bekendt med, og i alle Tilfælde, hvor der kan opstaa Tvivl eller Usikkerhed, bør nærmere Underretning søges.

Adoption

Adoption meddeles ved kgl. Bevilling. Personer over 25 Aar kan adoptere. Ægtefæller kun i Fællesskab, undtagen hvor det drejer sig om den ene Ægtefælles Barn af tidligere eller udenfor Ægteskab, idet i saadanne Tilfælde den anden kan adoptere alene.

Er den, som ønskes adopteret, over 14 Aar, kræves vedkommendes eget Samtykke. Er paagældende under 21 Aar, kræves Forældres eller Værges Samtykke. Er paagældende gift, kræves Ægtefællens Samtykke.

Den, der adopteres, faar Ret til Adoptantens Navn. Adoptanten faar Forældremagt og Rettigheder som Værge. Den, der adopteres, bevarer Arveret efter sin rigtige Slægt, og faar, med mindre andet bestemmes i Bevillingen og ved Testamente, Arveret ogsaa efter Adoptanten.

Adoptionsforholdet kan opløses, naar Parterne er enige om det, eller ved Dom, hvis en af Parterne groft krænker den anden. Det er i Reglen ikke Forældre, der har bortadopteret et Barn, muligt senere at faa Forholdet opløst, hvis de fortryder. Adoption ordnes i København ofte ved Mellemkomst af Institutionen: *Mødrehjælpen*, Sortedamsdosseringen 67, N. (Se iøvrigt Lov Nr. 87 af 26. Marts 1923).

Afbetaling

Lovens Regler gælder for Køb indtil Værdi 3000 Kr., dog ikke for Køb af Grund, Bygninger eller Skibe. — Udebliver Køberen med Afdrag, kan Sæl-

geren *enten* stævne Køberen ved Retten til Betaling af Restgælden (med Fradrag af 10 pCt. af den Del af Købesummen, som ikke er forfalden), og naar han faar Dom gøre Udlæg (se *Fogedforretning*) i Køberens Ejendele, *eller* han kan straks gaa til Fogden for ved dennes Hjælp at tage det købte tilbage. Dette kan kun ske, hvis Køberen er mindst 14 Dage i Restance med et enkelt Afdrag, som udgør over 10 pCt. af Købesummen eller med flere Afdrag, som tilsammen udgør over 5 pCt. af Købesummen.

Kan Sælgeren, fordi Restgælden er for lille, ikke gaa til Fogden, kan han altid søge Dom og foretage Udlæg for det resterende. Ved Fogedforretningen skal det købte vurderes af Fogedvidnet. Vurderes det til over eller under Halvdelen af den oprindelige Købesum, kan henholdsvis Sælger og Køber kræve Omvurdering af Sagkyndige, som udpeges dertil af Fogden, mod Deponering af Omkostningerne derved.

Har Købesummen været urimelig høj, kan Fogden foretage Reduktion af Sælgerens Tilgodehavende i Forhold til, hvad der er taget for meget.

Ved Tilbagetagelsen foretages en Opgørelse, hvor Sælgeren godskrives, hvad han har tilgode (med Fradrag af 10 pCt. af den Del af Købesummen, som ikke er forfalden), plus Omkostningerne ved Tilbagetagelsen, medens Køberen godskrives, hvad det købte vurderes til ved Tilbagetagelsen. Dækker det tilbagetagne herefter ikke Tilgodehavendet, kan Sælgeren stævne Køberen til Betaling af det resterende. Overstiger det tilbagetagnes Værdi Tilgodehavendet, skal Køberen enten have Differencen udbetalt kontant, eller kan beholde saa meget, at Sælgeren kun faar Dækning for, hvad han har tilgode.

Sælgeren skal opbevare afhentede Ting i 14 Dage efter Afhentning, og Køberen har i den Tid Ret til at faa det tilbage mod Betaling af Sælgerens Tilgodehavende, som det ved Fogedforretningen er opgjort.

Afhentning indledes ofte ved Tilsigelse til Fogedens Kontor, hvor Aftale om Udsættelse evt. kan opnaas ved Aftale med Sælgerens Repræsentant. Afhentning kan ogsaa foretages umiddelbart, man har ikke Krav paa forudgaaende Underretning herom, og er Køberen ikke hjem-

me, kan Fogeden skaffe sig Adgang til Lejligheden og selv foranstalte det købte udleveret.

Udeblivelse efter Tilsigelse til Fogedkontoret kan medføre Fremstilling ved Politiet.

Tager Sælgeren uden Tilladelse og uden Fogedens Assistance det solgte tilbage, er det Selvtægt (se *Selvtægt*). (Se iøvrigt Lov Nr. 244 af 8. Maj 1917).

Arv

Dødsfald skal anmeldes til Skifteretten (Dommerkontoret. I København: Domhuset, Nytorv), som tager sig af Boets Ordning. — Boet kan *enten* 1) „udlægges for Begravelsen", hvilket er almindeligt ved mindre Boer, hvor ingen videre Værdier efterlades, og hvor alt, hvad der efterlades, overlades til den, som har bekostet Begravelsen; *eller* 2) „udlægges til Hensidden i uskiftet Bo", hvilket er almindeligt, hvor der efterlades Ægtefælle (se *uskiftet Bo*); *eller* 3) overlades Arvingerne til privat Skifte, hvilket kan lade sig gøre, hvis alle Arvingerne er tilstede (eller har givet Fuldmagt) og er myndige og enige. Arvingerne paatager sig i saa Fald Ansvaret for al Afdødes Gæld, selv om denne muligt overstiger Værdien af, hvad der efterlades; *eller* 4) overlades til offentlig Skiftebehandling ved en Eksekutor, hvis en saadan er indsat af Afdøde ved Testamente; *eller* 5) tages til Behandling ved Skifteretten selv.

I alle Tilfælde skal der indgives en Opgørelse til Skifteretten over, hvad der er efterladt, og hvorledes det evt. er delt.

I mange Tilfælde *skal*, og i alle Tilfælde, undtagen ved uskiftet Bo, *bør* Kreditorerne indkaldes ved Proklama i Statstidende, til inden en vis Frist, i Reglen 3 Maaneder, at anmelde deres Krav, idet de Fordringer, der ikke er anmeldt inden Fristens Udløb, saa endeligt bortfalder.

Arvereglerne er forskellige eftersom der efterlades Ægtefælle eller ikke.

Ægtefællens Arveret bortfalder ved Separation eller Skilsmisse. Er Ægteskabet ikke opløst paa denne Maade, bevarer efterlevende Ægtefælle sin Ret i Boet, uanset om Ægtefællerne har levet sammen eller ikke, medens omvendt Personer, der har samlevet uden at være gifte, ikke

har nogen Ret i hinandens Bo, bortset fra testamentariske Dispositioner eller almindelige Gældskrav.

Naar der efterlades Ægtefælle, og der ikke er Særeje (se *Ægtepagt*), kan den efterlevende ofte hensidde i uskiftet Bo (se *uskiftet Bo*), men ønskes dette ikke, eller naar der senere skal skiftes, overtager Ægtefællen ½ af, hvad der efterlades, som sin „Boeslod" og arver desuden af den anden Halvdel: ¼, hvis der efterlades Børn, ½, hvis der ikke er Børn, men andre nære Slægtninge af Afdøde, eller det hele, hvis der hverken er Børn eller nærmere Slægt (til og med Søskendebørn).

Denne Ret for Ægtefællen kan udvides og indskrænkes ved Testamente (se *Testamente*).

Den Del, Ægtefællen ikke arver (og hvis der ikke efterlever Ægtefælle, da det hele) falder iøvrigt saaledes i Arv:

Efterlader Afdøde Børn, arver disse i lige Deling. Efterlades ingen Børn, men Forældre eller disses Børn (Afdødes Søskende), arver disse, saaledes at hver af Forældrene arver ½, og er nogen af dem døde, falder vedkommendes Part til Børnene. (Børn arver stadig i deres Forældres Sted til Deling den Lod, som den arveberettigede Fader eller Moder skulde have haft).

Efterlades ingen Forældre eller Søskende (Søskendebørn osv.), arver Bedsteforældre eller deres Børn, Børnebørn osv. (Afdødes Onkler, Tanter, Fætre, Kusiner) paa samme Maade, og efterlades heller ingen saadanne, da Oldeforældre og deres Afkom eller Tipoldeforældre og deres Afkom.

Fjernere Slægtninge arver ikke efter dansk Arveret.

Findes ingen Slægtninge i de arveberettigede Grupper, tilfalder Arven Staten, med mindre andet er bestemt ved Testamente.

Er nogen Arving forsvundet, skal Vedkommendes Part sættes til Side i en længere Aarrække, indtil Dom kan faas for, at han skal anses død. Saa tilfalder Vedkommendes Arvepart de øvrige Arvinger til Deling.

Er en Person forsvundet, skal hans Ejendele sættes til Side i en længere Aarrække, til man kan faa Dom for, at han skal anses for død.

En særlig Ordning er dog under Krigen gennemført for Søfolk, som maa anses forlist, idet der i disse Tilfælde kun behøver at hengaa nogle Maaneder, før Kendelse om Dødsfaldet kan afsiges og Arven herefter tiltrædes af rette Vedkommende.

Personer, som ikke efterlader Hustru eller Børn, kan ved Testamente frit bestemme over, hvad de efterlader, andre kun over en Del deraf (se Testamente).

Borgerlige Rettigheder

Borgerlige Rettigheder er Indbegrebet af en Del Rettigheder, som f. Eks. Retten til at vælge og blive valgt ved offentlige Valg, Retten til at faa Næringsbevis, til at blive eller forblive Tjenestemand, Nævning, Dommer, o. m. a. I visse Tilfælde ogsaa Retten til at blive eller forblive Medlem af Arbejdsløshedskasse, samt til at faa offentlig Hjælp uden Retsvirkning.

Før Straffeloven af 1930 mistede man de borgerlige Rettigheder, naar man idømtes Straf for visse alvorligere Forbrydelser, og disse Rettigheder kunde kun generhverves ved særlig Æresoprejsning, som bevilgedes ved Ansøgning til Justitsministeriet.

Ved Straffeloven bestemtes, at det i hver enkelt Straffedom skulde fastsættes, om de borgerlige Rettigheder skulde fratages dømte, og da for hvilken Tid, evt. for stedse. Ogsaa i disse Tilfælde kunde, efter 5 Aars Forløb, Æresoprejsning søges. Ved senere Ændring af Straffeloven (i 1939) er der truffet en ny Ordning, hvorefter man ikke mere kan fortabe de borgerlige Rettigheder under et, men det skal ved Dommen i den enkelte Sag bestemmes, i hvilket Omfang man eventuelt kan miste bestemte Rettigheder, saasom til Udøvelse af bestemte Næringsveje m. v. — Det er saa samtidig i de enkelte Love angaaende Valgret, Næringsret, offentlig Forsorg m. v. bestemt, hvilke bestemte Straffedomme, der skal have den Virkning, at paagældende Rettighed kan fortabes.

Børn udenfor Ægteskab

Mødre til Børn udenfor Ægteskab er forpligtet til at give de Oplysninger, de kan, til Fastsættelse af, hvem der maatte være Fader. — Der kan enten, hvor der kun udlægges een Person, og Forholdet er nogenlunde klart, fastslaas *Fa-*

derskab, eller, hvor der kan være Tale om flere eller iøvrigt Uklarhed er tilstede, *Bidragspligt*. Hvor Faderskab er fastslaaet, har Barnet Ret til Faderens Navn, og som Regel Arveret efter Faderen som Barn af Ægteskab.

Det samme gælder som Regel Børn, der er født efter, at der er lyst til Ægteskab mellem Forældrene, men hvor Faderens eller Moderens Død derefter har hindret Ægteskabet.

Faderen har Bidragspligt. Forældremagt og Værgemaal tilkommer alene Moderen.

Har flere anerkendt eller er flere dømt som bidragspligtig, skal *alle* betale fuldt Bidrag. Moderen faar kun enkelt Bidrag, og Resten tilfalder Staten.

Blodtypebestemmelse kan nu altid forlanges, og kan enten vise, at paagældende ikke kan være Fader, eller at han kan være Fader. At han *er* Fader, kan ikke godtgøres, og er ikke fornødent hverken for Faderskabs- eller Bidragsdom.

De nye Regler gælder Børn født efter 31. December 1937.

Genoptagelse af tidligere sluttede Alimentationssager for at faa foretaget Blodtypebestemmelse, kan ikke ske uden Barnemoderens Samtykke.

Underholdsbidrag paalægges af Overøvrigheden (Amtmanden, i København Overpræsidenten, Raadhuset) i Forhold til Forældrenes økonomiske Evne og de Udgifter, som iøvrigt efter Omstændighederne er passende. Der kan fastsættes særlige Bidrag til Barselsfærden, Konfirmation og ved andre særlige Lejligheder. Om Bidragets Størrelse se *Underholdsbidrag*.

Betaler en bidragspligtig ikke, kan Moderen henvende sig til Politiet (nærmeste Politistation), som da vil bistaa hende med Inddrivelse af Beløbet ved Udpantning, Tilbageholdelse af Løn, eller eventuelt, hvis Betalingsvægringen er modvillig, Hensættelse af den Bidragspligtige til Afsoning. Trods „Afsoning" skyldes Beløbet stadig. Moderen bør allerede henvende sig til Politiet (i København: Overpræsidenten) 3 Maaneder før Fødslen, for at de fornødne Beløb kan fremskaffes rettidigt. (Se iøvrigt Lov Nr. 126 af 7. Maj 1937).

Børneværn

Børneværnene udpeges af de sociale Udvalg og fører Tilsyn med Børn i Pleje, Børn udenfor Ægteskab og Børn i Hjem, der modtager vedvarende offentlig Understøttelse, samt tager sig iøvrigt af alle Sager vedrørende Børn, som befinder sig under Forhold, der gør Indgriben fornøden, f. Eks. naar Børn overtræder Straffeloven, naar Børn er aandssvage, sindssyge, blinde eller iøvrigt trængende til Særforsorg, og tillige, hvor Børn skønnes at blive daarligt behandlet eller mangelfuldt opdraget, hvor de er.

Børneværnet kan skride ind dels af egen Drift, dels efter Opfordring af de paagældende selv eller efter Klager af andre.

Dets Indgriben kan bestaa i, at der anordnes Tilsyn, hvis Anvisninger skal følges, at der gives Paalæg i bestemte Retninger vedrørende Børnenes Behandling, eller at Børnene fjernes fra Hjemmet for at anbringes i Pleje, paa Helbredelses-, Oplærings- eller Opdragelsesanstalt.

Børneværnet kan fratage Forældre Forældremagt og Værgemaal og overtage disse Rettigheder selv eller overlade dem til andre. Børneværnets Myndighed over Barnet kan udstrækkes udover det 18. Aar, da normalt Forældremagten hører op.

Forældre og andre Vedkommende skal have Ret til at udtale sig for Børneværnet, før Beslutning tages om Fjernelse fra Hjemmet. Børneværnets Afgørelser kan paaklages til Landsnævnet for Børneforsorg og evt. videre til Socialministeriet.

Ferie

Enhver Arbejder, Funktionær og Medhjælper har Krav paa Ferie med Løn med Undtagelse af dem, der hører under Tjenestemandslovens, Lærlingelovens eller Medhjælperlovens Omraade, hvor særlige Ordninger er truffet (se *Medhjælperlov*).

Efter Loven skal der gives 1 Dags Ferie for hver Maaneds Beskæftigelse.

Ferielønnen beregnes for Aaret 1. April til 31. Marts, og Udbetaling af Lønnen sker, naar Ferien holdes i den paafølgende Sommer.

Ferien kan enten ordnes saadan, at Vedkommende faar

Ferie fra sit Arbejde i den ham tilkommende Tid og alligevel faar udbetalt sædvanlig Løn, eller derved, at der udleveres Feriebog med Feriemærker (begge Dele faas paa alle Posthuse), Mærkerne skal indklæbes for hver Lønningsperiode (Uge eller Maaned). Skiftes der Arbejde, medbringes Feriebogen til den ny Arbejdsgiver, som indklæber Feriemærker for den Tid, der arbejdes hos ham. Efter 1. April kan Mærkerne indløses ved Henvendelse paa Posthuset mod Forevisning af Erklæring fra Arbejdsgiver eller Arbejdsløshedskasse (evt. Socialkontor) om, at der nu holdes Ferie. Det er ikke tilladt at tage lønnet Arbejde i Ferien.

Afkald paa Ferieret er ikke forbindende for Arbejderen. Overdragelse af Feriemærker er forbudt.

Selvom Ferie normalt er givet ved Frihed og Udbetaling af sædvanlig Løn (hvilket ofte sker for Handels- eller Kontormedhjælpere), kan disse ved Afsked forlange at faa Feriebog med Mærker for Perioden siden sidste 1. April.

Arbejdsgiveren kan ikke modregne Krav paa Arbejderen i Feriegodtgørelsen. (Bortset fra Underslæb o. l.).

Arbejds- og Fabrikstilsynet, Amaliegade, København, træffer Afgørelse i alle Tvivlsspørgsmaal vedrørende Loven, og hertil kan eventuelle Forespørgsler og Klager rettes.

For forskellige Fag, f. Eks. Søfolk, gælder en lidt afvigende Ordning. (Se iøvrigt Ferielov Nr. 170 af 13. April 1938).

Fogedforretninger

Ønsker man foretaget en Fogedforretning, henvender man sig paa Fogedens Kontor (Dommerkontoret, i København: Hestemøllestræde 4) og indgiver en skriftlig Anmodning om Forretningens Foretagelse. Kan man ikke selv affatte denne, vil man kunne faa Hjælp hertil paa Kontoret.

Fogedforretninger kan foretages i en hel Del Tilfælde uden foregaaende Dom („umiddelbare Fogedforretninger") saaledes

Indsættelse. Hvis man vil have en Ting tilbage, som en anden uberettiget tilbageholder (se *Tilbageholdelsesret*), (f. Eks. hvis en Husvært nægter at udlevere Indbo, som

tilbageholdes, fordi der skyldes Leje), eller uberettiget har frataget en (se *Selvtægt*), hvor en Lejer eller Laaner nægter at tilbagelevere det lejede eller laante osv., kan man faa dette tilbage ved en Indsættelsesforretning.

Udsættelse. Hvis en Lejer ikke rettidig har betalt Leje eller efter Opsigelse skulde være fraflyttet (se *Leje*), kan han ved *Udsættelsesforretning* udsættes af Fogeden.

Udpantning kan foretages for Underholdsbidrag, Skatter og offentlige Afgifter, visse Forsikringspræmier (f. Eks. Sygekassebidrag) o. l.

Iøvrigt foretages Fogedforretning for at faa opfyldt Domme, som den dømte ikke har opfyldt inden den fastsatte Frists Udløb.

I saa Fald henvender man sig til Fogeden med Udskrift af Dommen og kan saa faa foretaget

Udlæg (Eksekution) i Skyldnerens Ejendele. Man har saa Ret til inden visse Frister at afhente det udlagte og lade det sælge ved Auktion paa nærmere foreskreven Maade.

Udtagelsesret. Ved Udpantning har Skyldneren Lov at beholde Sengetøj, Gangklæder og Indbo for 75 Kr.

Ved Udlæg har Skyldneren Ret til at beholde Sengetøj, Gangklæder samt Indbo for 125 Kr. (for ugifte) eller 400 Kr. (for gifte) og Genstande, der er nødvendige for Udøvelsen af hans Erhverv (efter Omstændighederne kontante Penge) for 75 Kr. (for ugifte) eller 200 Kr. (for gifte).

Udlæg kan ikke gøres i en Del Rettigheder, bl. a. ikke fortjent Arbejdsløn.

Man har ikke Krav paa forudgaaende Underretning om Fogedforretningens Afholdelse. Fogeden har Ret til at skaffe sig Adgang til Skyldnerens Lejlighed, ogsaa naar han ikke er hjemme. Møder Skyldneren ikke efter Tilsigelse til Fogedkontoret, kan Fordringshaveren kræve ham fremstillet for Fogeden ved Politiets Hjælp.

Forældelse

De fleste Fordringer forældes iflg. Lov Nr. 274 af 22. December 1908 5 Aar efter Forfaldsdagen. Dette gælder saaledes Krav paa Løn, vedrørende Køb og Salg, Renter, vedrørende Kost og Logi, Leje m. v.

Forældelsen løber ikke, hvis Fordringshaveren ikke har kunnet finde Skyldneren, eller hvor det drejer sig om Svig.

Forældelsesfristen afbrydes først ved Sagsanlæg.

Loven gælder *ikke* kontante Laan og andre Krav, som ikke udtrykkelig er nævnt i anførte Lov, og heller ikke, hvor der findes særligt skriftligt Grundlag for Kravet.

I disse Tilfælde er Forældelsesfristen 20 Aar, der beregnes og afbrydes anderledes end den korte Frist.

I Lovgivningen findes der talrige andre Forældelsesfrister for forskellige Omraader, saaledes for Indbringelse af Krav for Domstolene i private Straffesager (Injurier, Selvtægt m. v., 3 Maaneder), Frister for Protest mod Opsigelser i Lejeloven, Ankefrister for Klager vedrørende f. Eks. de sociale Love o. m. a.

Forældremagt

Forældremagten tilkommer Forældrene i Forening. Ved Ægteskabets Opløsning ved Separation og Skilsmisse skal fastsættes, hvem der fremtidig skal have Forældremagten. For Børn udenfor Ægteskab har alene Moderen Forældremagt.

Forældremagten vedvarer til Barnets 18. Aar (eller indtil en Datter indgaar Ægteskab, hvis det sker forinden), og omfatter Ret til at bestemme Barnets Opholdssted, Opdragelse m. v., saavel som en vis, dog naturligvis begrænset, Revselsesret.

Forældremagten staar i Forbindelse med, at Forældremagtens Indehaver har Pligt til at forsørge Barnet til dets 18. Aar.

Efter 18-Aarsalderen har Forældrene ikke Rettigheder eller Forpligtelser overfor deres Børn, dog at Forældrenes Tilladelse til Ægteskab skal indhentes indtil 21-Aarsalderen. Nægtes Tilladelsen, kan Justitsministeriet dog tillade Ægteskab alligevel.

Fri Proces og Retshjælp

Fri Proces kan bevilges mindrebemidlede, naar det skønnes, at der er rimelig Grund for Sagsanlæg (dog f. Eks. aldrig i Injuriesager) (se *Injurier*). — Andragende skrives af Ansøgeren og indsendes til Overøvrigheden (Amtmanden, i

København: Overpræsidenten) og skal indeholde Forklaring om den Sag, man ønsker at anlægge, og vedlægges Attest fra Skatteværsenet (Sogneraadet) om Ansøgerens Indtægt og Formue (Grænserne for fri Proces er for Tiden omkring 4000 Kr. Aarsindtægt).

Fri Proces i Ankesager meddeles af Justitsministeriet.

Dommerkontorerne skal være Mindrebemidlede behjælpelig med Affattelse af Andragender eller henvise til Institution eller Sagfører, hvor gratis Hjælp kan faas.

Dommerkontorerne er iøvrigt ogsaa i en Række andre Tilfælde for beskedne Gebyrer forpligtet til at yde Mindrebemidlede Assistance, f. Eks. med Affattelse af enkle Testamenter, Skifteretserklæringer, Gældsbreve o. l.

I København yder Studentersamfundets Retshjælp, Vestre Boulevard 4, Assistance til Mindrebemidlede i alle Sager. I en Del Provinsbyer findes tilsvarende Retshjælpsinstitutioner. Oplysning vil kunne faas paa vedkommende Dommerkontor.

Hvor gratis Assistance ikke søges, bør Henvendelse ske til en Sagfører og ikke til de „Vinkelskrivere", som under Navn af „Retshjælp" eller „Bureauer" som Regel yder en daarlig Hjælp, og oftest er mindst lige saa dyre som Sagførerassistance.

Funktionærer

Loven omhandler Handels- og Kontormedhjælpere beskæftigede ved Kob og Salg eller ved Kontor- eller Lagerarbejde samt andre, hvis Arbejde væsentligt er af handels- eller kontormæssig Art, eller som leder og fører Tilsyn med Arbejde paa Principalens Vegne.

Opsigelsesvarslet er, hvis Stillingen ikke er helt midlertidig, i det første Halvaar 1 Maaned (kan aftales kortere i de første tre Maaneder), derefter 3 Maaneder til den 1. i en Maaned indtil 3 Aars Ansættelse, derefter 4 Maaneder indtil 6 Aars Ansættelse, 5 Maaneder indtil 9 Aars Ansættelse og derover 6 Maaneders Varsel til den 1. i en Maaned.

Fra Funktionærens Side kan Varslet ikke sættes højere end 1 Maaned til den 1. i en Maaned uden skriftlig Overenskomst, hvorved Principalens Varsel *forlænges* lige saa meget.

Afskediges en Funktionær i Utide, kan han forlange Erstatning svarende til Løn indtil lovlig Opsigelse kunde være sket, selvom han i Mellemtiden har faaet andet Arbejde.

Uforskyldt Sygdom er lovligt Forfald.

Ved Fratræden kan Funktionæren forlange Attest fra Principalen om, hvor længe han har været ansat, ved hvilket Arbejde og til hvilken Løn, samt, hvis Funktionæren ønsker det, ogsaa Grunden til Afskedigelsen.

Ved en midlertidig Lov (der gælder til 1. April 1941, men muligt forlænges), er det for kriseramte Virksomheder fastsat, at Afskedigelse kan ske med 1 Maaneds Varsel saavel for ældre Funktionærer som for senere ansatte.

Det skal dog altsaa godtgøres, at Afskedigelsen finder Sted i Forbindelse med Krisen, hvilket f. Eks. ikke er Tilfældet, hvis der straks ansættes en ny Mand til samme Arbejde. (Se iøvrigt Lov Nr. 168 af 13. April 1938).

Indfødsret

Dansk Indfødsret har den, der er født af Forældre med dansk Indfødsret, medmindre vedkommende er født i Udlandet og har opholdt sig der til det fyldte 22. Aar.

Børn af Udlændinge, der er født i Danmark og har opholdt sig her til deres 19. Aar, har dansk Indfødsret.

Udenlandske Kvinder faar dansk Indfødsret ved Ægteskab med en Mand, der har dansk Indfødsret. Denne Indfødsret bortfalder *ikke*, selv om Ægteskabet opløses.

Danske Kvinder, der gifter sig med Udlændinge, mister dansk Indfødsret, saafremt de tager Bopæl i Udlandet. Saa længe de bliver boende her i Landet bevares den danske Indfødsret.

Dansk Indfødsret kan erhverves ved Lov efter Andragende.

Ingen har *Ret* til at faa bevilget Indfødsret, og de Betingelser, som normalt kræves opfyldt, er i de senere Aar skærpet. Almindeligt kræves fast Ophold og Tilknytning til Danmark gennem en Aarrække, henved 20 Aar, for Nordmænd og Svenskere dog mindre (mindst 10 Aar).

Personer af dansk (sønderjydsk) Afstamning og Kvinder, der har mistet dansk Indfødsret ved senere opløst Ægteskab med Udlænding, kan lettere faa Indfødsret.

Nogle af de sædvanlige Frister er ændrede ved midlertidige Love under Krigen.

Andragende om Indfødsret indgives paa særlige Blanketter, som faas i Indenrigsministeriet (Slotsholmen, København), eller paa Amts- eller Politikontorer. De skal udfyldes, underskrives, bilægges med de i Skemaet nærmere omhandlede Attester og derefter indgives i København gennem Magistraten (Raadhuset), i Provinsen gennem Politimesteren.

Injurier

Ærekrænkende Udtalelser, Sigtelser, Bagvaskelser (løgnagtige Sigtelser) straffes efter Straffeloven. I enkelte Tilfælde (Tilfælde af Bagvaskelse og anonyme Sigtelser bl. a.) kan man indgive Anmeldelse til Politiet, som derefter træffer Bestemmelse om, hvad der skal foretages. I Reglen skal Sag anlægges af vedkommende fornærmede selv.

Der meddeles ikke fri Proces i saadanne Sager, og Retsgebyrerne er forholdsvis høje.

Injuriesager bør derfor undgaas, hvor det ikke drejer sig om virkelig grove Forulempelser.

Leje

Lejelovene angaar Lejemaal om Boliger (undtagen Lejemaal med Kost og Logi), Lokaler, der anvendes til Erhverv og Forretning, Værksteder, Lagere m. v.

Loven gælder ogsaa, selvom Lejen erlægges ved Arbejde.

Lejekontrakt skal oprettes, hvis en af Parterne kræver det. Er ingen Kontrakt oprettet, anses Lovens Bestemmelser gældende. Almindelige Flyttedage er den 1. i hver Maaned. De gamle Flyttedage gælder dog stadig for Kontrakter, hvor disse var vedtaget før Lovens Ikrafttræden.

Opsigelsesvarsel er, *hvor ikke andet er aftalt*, fra første Hverdag til Lørdag i en Uge, hvis Lejen er beregnet ugevis, senest 15. til følgende 1., hvis Lejen er beregnet maanedsvis, og 3 Maaneders Varsel til en 1., hvis Lejen beregnes kvartalsvis.

Fraflytning skal være sket til Kl. 12 Middag.

Lejen kan, hvor ikke andet er aftalt, kræves erlagt maanedvis forud, evt. forud for den kortere Periode, for hvilken Leje beregnes.

Det lejede skal afleveres til Lejeren i ordentlig Stand. Vedligeholdelsen paahviler Ejeren, hvis ikke andet er aftalt.

For væsentlige Mangler kan kræves Erstatning.

Væggetøj og andre Skadedyr skal uopholdeligt anmeldes til Ejeren, der har Pligt til straks at faa det udryddet. Lejeren kan kræve Erstatning og Godtgørelse for Udgifter for Ulemper m. v. i Forbindelse med Desinfektionen, med mindre han selv har indført Væggetøjet. I dette Tilfælde kan Lejeren ogsaa tilpligtes at betale Udryddelsen.

Mangler ved Kakkelovne, stærk Fugtighed og anden sundhedsfarlig Tilstand kan anmeldes til Myndighederne (Brandvæsen, Sundhedspoliti (Politistationen)), som kan paalægge Ejeren at afhjælpe Manglen.

Leje skal betales hos Ejeren eller det Sted, han bestemmer.

Leje, der staar i Misforhold til det lejedes Værdi, kan nedsættes af Retten, og Opsigelser for at faa Lejen op erklæres ugyldige.

For Krav paa Tilbagebetaling af for stor Leje gælder visse Frister.

Lejen kan lovligt forhøjes i Tilfælde af større Forandringer (Indlæggelse af W. C., Gas, Vand, Lys o .l.), samt naar Vej, Kloak o. l. Bidrag til det offentlige forhøjes. Hvor det er bestemt i Kontrakterne, kan ogsaa almindelig Skattestigning overvæltes paa Lejerne.

Det lejede maa kun bruges til det, det er lejet til.

Lejeren har Ret til at laane eller leje Dele af sin Lejlighed ud til sin eller Ægtefællens nære Slætninge. Denne Bestemmelse kan ikke fraviges.

For Beboelseslejligheder, dog ikke i Huse, hvor der kun er to Lejligheder, hvoraf Lejeren har den ene, eller for enkelte Værelser, for møblerede Lejligheder eller Lejemaal oprettet paa bestemt forud fastsat Tid, gælder følgende:

I Lejemaalets første Aar kan Opsigelse ske efter Kontraktens Bestemmelser.

Dette er dog i visse Tilfælde ændret ved en af de senere Love.

Efter 1 Aars Beboelse kan Opsigelse først ske til Fraflytning tidligst 3 Aar fra Indflytningen. Sker Opsigelse ikke til den Tid, fortsætter Lejemaalet videre i Tre-Aars-Perioder.

Denne Bestemmelse er udvidet ved de senere Lovændringer, saaledes at Opsigelse i hvert Fald ikke kan gives før April 1941.

Opsigelse kan dog ske, naar Ejendommen skal nedrives eller ombygges, saa det lejede ikke kan beboes, naar Lejeren er Funktionær ved Ejendommen og en ny skal benytte Lejligheden, i velgørende Stiftelser og i enkelte andre Tilfælde.

Fremsender Ejeren Opsigelse efter denne Bestemmelse, skal Lejeren, hvis han mener, den er ulovlig, protestere mod den inden 14 Dage, og Ejeren skal saa atter inden 14 Dage lade Sagen indbringe for Retten til Afgørelse.

Oversiddes disse Frister, taber den, der skulde overholde dem, sin eventuelle Ret.

For Forretningslokaler med visse Undtagelser er Opsigelsesperioderne 5 Aar i St. f. 3 Aar.

Efterlevende Ægtefælle eller den ene af Ægtefællerne efter Separation eller Skilsmisse har Ret til at fortsætte Lejemaal, selv om dette er indgaaet med den anden.

Udlejeren kan hæve Lejemaalet, hvis Leje eller anden Ydelse efter Kontrakten ikke erlægges senest tredie Søgnedag efter Forfaldsdagen til Udlejeren eller til Postvæsenet til Forsendelse til ham, hvis Lejeren uberettiget fremlejer, hvis Lejeren vanrøgter det lejede eller efter Paamindelse ikke iagttager god Skik og Orden i Ejendommen samt af nogle andre Grunde.

Leje kan forlanges til den Flyttedag, til hvilken lovlig Opsigelse kunde være sket. Ejeren skal dog afregne, hvad han indvinder ved Udlejning til andre i Mellemtiden.

Boligsager fra København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner skal for Boligvoldgiftsretten (Domhuset).

For Forretningslokaler er der Ret til Erstatning ved Fraflytning, selv om Opsigelse iøvrigt er lovlig. Sager herom afgøres af Forretningslokalevoldgift. Iøvrigt gælder særlige Regler for Forretningslokaler.

Om Betaling af Varmebidrag er fastsat en Række Reg-

ler, der bl. a. tillader Ejeren at forhøje Varmebidrag, ogsaa, hvor dette før har været fast eller inkluderet i Lejen, men som skal hindre, at Ejeren opnaar Fortjeneste paa Varmeregnskabet. Regnskab skal fremlægges til Lejernes Kontrol med Bilag senest 2 Maaneder efter Varmesæsonens Slutning. Sker dette ikke, mister Ejeren Ret til at kræve Efterbetaling paa Varmeregnskabet.

Da Loven allerede nu er ændret flere Gange og rimeligvis paany ændres i Foraaret 1941, samt da Bestemmelserne ofte er ret indviklede, maa det tilraades Lejere at søge Vejledning i Tvivlstilfælde hos en Lejerforening.

Den største Sammenslutning af Lejerforeninger er De samvirkende Lejerforeninger, Skindergade 45—47, København, der ogsaa besvarer Henvendelser fra Ikke-Medlemmer. (Se iøvrigt Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 (Lejligheder) og Nr. 55 af samme Dato (Erhvervsvirksomheder), ændrede ved Lov Nr. 372 af 21. December 1938, Nr. 88 af 15. Marts 1939, Nr. 377 af 30. Oktober 1939 og Nr. 127 af 31. Marts 1940).

Lærlinge

Ingen kan blive Lærling, før han er fyldt 14 Aar og er udskrevet af Skolen. — Enhver Haandværker, Industridrivende, Handlende, Beværter eller anden Næringsdrivende, som antager en Person under 18 Aar til at arbejde for sig, skal, forinden Vedkommende tiltræder Arbejdet, sørge for, at der oprettes skriftlig Lærekontrakt, som skal paategnes af Politimesteren (i København og Frederiksberg Arbejdsdirektoratet).

For at tage Lærlinge i Tjeneste i Haandværk skal man selv være uddannet i Faget. Der er forskellige Grænser for, hvor mange Lærlinge, der kan tages, og en Række Bestemmelser, som forpligter Læremesteren til forsvarligt at oplære Lærlingen i Faget.

Mangelfuld Oplæring kan give Lærlingen Krav paa Erstatning. Strid vedrørende Lærlingeforhold skal forelægges særlige Voldgiftsretter. (I København Henvendelse til Magistraten, Raadhuset). (Se iøvrigt Lov Nr. 120 af 7/5 37).

„Den marxistisk-leninistiske Teori er ikke et Dogme, men en Vejledning til Handling."
(SUKP(B)'s Historie, S. 454—55, Arbejderforlaget.)

Medhjælpere, Husassistenter

Medhjælperen skal møde i Tjeneste senest Kl. 22 Tiltrædelsesdagen og blive til Kl. 12 paa Fratrædelsesdagen Medhjælperen er ikke forpligtet at overgaa til ny Arbejdsgiver, selv om f. Eks. Gaard skifter Ejer, men skal følge tidligere Arbejdsgiver ved Fraflytning, dog ikke udover 7 km fra første Arbejdsplads. Efter Opsigelse har Medhjælperen Krav paa 2 halve Dages Frihed for at søge anden Plads.

Hvis Medhjælperen ulovligt udebliver af Pladsen, forlader Pladsen i Utide eller lovligt afvises, er han pligtig at betale Erstatning svarende til Halvdelen af Vederlaget for den resterende Del af Tjenestetiden.

Arbejdsgiveren skal betale Lønnen ved Udgangen af hver Maaned, dog ved Ansættelser paa ½ Aar og derover først, naar der er gaaet 3 Maaneder fra Ansættelsen.

Der er givet forskellige Regler om Soverum og Kost, som Arbejdsgiveren skal overholde.

Bortvisning kan ske ved grov Pligtforsømmelse, Ulydighed, Paadragelse af Kønssygdom m. v.

Kosten skal være god, sund og tilstrækkelig. Egen Kuvert, Værelset skal være lyst og luftigt, mindst 16 m³ for 1 Person, 25 m³ for 2 Personer. Der maa ikke bo mere end to sammen.

Hver skal have eget Sengested. Der skal være Bord, Vaskestel og en Stol til hver Beboer.

Ved ulovlig Bortvisning, Opsigelse med for kort Varsel, naar Medhjælperen med Rette afbryder Tjenesteforholdet (ved Mishandling og andre særlige Tilfælde) skal Arbejdsgiveren betale Erstatning svarende til Løn plus Kostpenge for Tiden, indtil lovlig Opsigelse kunde ske, selv om Medhjælperen har faaet anden Plads. Ved maanedsvis Ansættelser kan Opsigelse ske inden 15. til paafølgende 1.

I Sygdomstilfælde skal Arbejdsgiveren betale Løn, indtil lovlig Opsigelse er givet med 14 Dages Varsel til Fratræden naar som helst.

Arbejdslønnen er privilegeret, d. v. s. den skal betales forud for almindelig Gæld, hvis Arbejdsgiveren gaar konkurs. Ved Tvangsauktioner over Landejendomme skal Arbejdsløn til Folkene dækkes forud for anden Gæld paa

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

Ejendommen. Medhjælpere fæstet paa ½ Aar har Krav paa 3 Dages Ferie. Medhjælpere fæstet paa 1 Aar har Krav paa 6 Dages Ferie. Paa Landet skal Sager om Medhjælpsforhold for en særlig Forligskommission (Henvendelse paa Kommune-kontoret), hvis begge Parter bor i samme Kommune. (Se iøvrigt Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921.)

Politiske Sager*)

1. Ingen er pligtig at give andre Oplysninger til Politiet end Navn, Fødselsdata og Adresse: Efter Anholdelse vil Politiet kontrollere disse Opgivender, og det er vigtigt, at enhver saa vidt muligt er rettidigt anmeldt til Folkeregistret. — Har man ikke selvstændig eller fast Bopæl, bør man saa vidt muligt staa tilmeldt en Kammerats Adresse, hvis man jævnlig bor der.

Retsplejeloven indeholder en Række Undtagelsesbestemmelser for de „Subsistensløse", som bl. a. medfører, at disse kan tilbageholdes af Politiet og fængsles langt længere Tid end „fastboende Borgere".

Nægtelse af at opgive Bopæl kan kun under aldeles ekstraordinære Forhold være fornuftig.

2. Vaabenfund hos en anholdt vil altid stærkt vanskeliggøre hans Stilling: Ingen bør ubetænksomt bære Dolke, Knipler, Knojern eller Revolver paa sig. Anser man det under urolige Tider, eller naar man føler sig personlig truet, nødvendigt at kunne forsvare sig, bør dette ikke ske med Genstande, der som ovennævnte har Karakter af Vaaben.

3. Breve og Optegnelser, som findes hos en sigtet eller i hans Hjem, vil altid blive forsøgt benyttet imod ham: Undgaa derfor overflødige Skriverier: Politiet vil ofte lægge en anden — og kriminel — Betydning i selv de uskyldigste Organisationsmeddelelser. Personnavne (Strejkevagter, Tillidsmænd i faglig og politisk Bevægelse) bør undgaas. Tilintetgør Papirer, der ikke med Nødvendighed maa opbevares.

4. Hverken Sigtede eller Vidner har nogen Pligt til at udtale sig til Politiet: Dette er en absolut Regel, der nøje maa bemærkes, og som Politiet iøvrigt efter Loven er pligtig at gøre opmærksom paa, før Afhøringen begynder.

*) Disse Oplysninger tilsigter kun at give Vejledning i *politiske* Sager.

I rene Bagateller kan Forklaring til Rapporten bidrage til Sagens hurtigere Ekspedition. Forklaring eller ikke kan her være af mindre Vægt. I alle Sager af nogen Vigtighed (og hvor Sagens Omfang ikke kan overses) bør enhver Udtalelse nægtes.

I. Sigtede. Politiet vil undertiden søge at skabe det Indtryk, at eventuel Fængsling trækkes ud, og at Sagen forhales, naar Udtalelser nægtes. Politiets truende eller venligt indladende Holdning kan gøre det vanskeligt at holde Stand.

Vær sikker paa, at enhver Udtalelse vil blive brugt imod dig. Forstaa, at de Dage, der kan spares i Varetægtsarrest, kan blive til ekstra Uger i Fængsel.

Kræv en Forsvarer beskikket.

Afgiver du Forklaring, saa inddrag ikke unødvendigt Kammerater i Sagen.

II. Vidner. Husk, at Politiet oftest kun har Brug for din Forklaring i Sagen, for saa vidt den er til Skade for Sigtede. Nægt derfor at afgive Forklaring, før Sagen kommer for Retten.

Hvad du kan oplyse til Gavn for Sigtede, vil oftest ikke blive tillagt Betydning, og du vil ikke selv have Oversigt over, hvilken Betydning der tillægges de Udtalelser, som du selv anser for uden Vægt. Politiets Rapport udformes af en Politimand, der i Reglen lader Forklaringen farve af sit Syn paa Sagen.

Vent med din Forklaring, til Sagen kommer for Retten, hvor du overfor Dommeren har Vidnepligt og taler under Ansvar, upaavirket af Politiets Forbaandsindstilling til Sagen.

5. Sørg altid for at faa Vidner paa saadanne Begivenheder, som giver Anledning til Anholdelse. Undlader du dette, vil du risikere, at din Forklaring om det skete senere ikke tillægges nogen Betydning overfor Politiet.

Det vil senere være meget vanskeligt at finde Folk, som man i Øjeblikket let faar Navn og Adresse paa.

Overværer du en Kammerats Anholdelse og faar han, hvad ofte sker, ikke selv Lov eller Lejlighed til at tage Vidner, saa saml selv straks Navne og Adresser paa tilstedeværende, der har overværet det skete og er villig til at give Forklaring herom.

Vidnerne skal have overværet selve den Begivenhed,

der giver Anledning til Anholdelsen. Vidner paa, hvorledes selve Anholdelsen er sket, vil oftest kun være af mindre Interesse, da Klager mod Politiet som Regel ikke fører til noget Resultat.

Kan Klagen *bevises*, saa sørg for at faa den rejst snarest.

6. For Retten er Vidner pligtige at udtale sig om deres Kendskab til Sagen. Sigtede har Ret til at tie (og kan ikke drages til Ansvar for urigtige Forklaringer) fra Anholdelsen og indtil Dommen er faldet.

(NB. Denne Regel gælder dog kun, som de øvrige Bemærkninger i nærværende, om kriminelle Sager — Sager, hvor det drejer sig om Straf. I civile Sager er Reglerne anderledes).

I. Vidner. Er Vidnet af den Opfattelse, at Spørgsmaalet ikke vedrører Sagen, kan han forlange Kendelse for, om han skal udtale sig, og denne Kendelse kan eventuelt „paakæres" til højere Ret, hvis Beslutning saa skal afventes.

Møder du som Vidne, saa husk, at du vel har Pligt til at udtale dig om Sagen, men ikke ved unødig Snak at blande uvedkommende Momenter ind i den.

II. Sigtede. Det er Anklagemyndigheden, der skal bevise, at en Sigtet er skyldig. Ingen skal bevise sin Uskyld. I Praksis vil Tavshed eller urigtig Forklaring dog tit blive til Sigtedes Skade. Undertiden er det rigtigst at tie, i andre Tilfælde bør man udtale sig.

Udtal dig ikke uden i din Forsvarers Nærværelse.

Husk dog, at Forsvareren oftest er en beskikket Sagfører, af hvem du ikke kan vente Forstaaelse af Sagens politiske eller faglige Betydning.

Tænk straks paa, hvilke Vidner du vil kræve afhørt.

Husk, at Personer, der kan give Oplysninger i Sagen, undertiden selv vil blive medinddraget som Sigtede, naar Politiet faar Opfattelse af, at dette lader sig gøre.

Kan dette tænkes, da husk, at en Medsigtets Forklaring ikke vil blive tillagt Betydning i din Sag. Undlad derfor at kræve saadanne Personer ført som Vidner.

7. Husundersøgelse kræver Dommerkendelse — Ransagning ligeledes: Tillad ikke uden tvingende Grund Politiet at trænge ind i dit Hjem, ejheller for at eftersøge Personer, som ikke har fast Bopæl der. Afvis Husundersøgelse selv om du er sikker paa, at der intet er at finde.

Kræv Retskendelsen forevist.

Giv ikke Afkald paa nogen Ret.

Frafald ikke Vidner ved Ransagning af Person eller Hjem.

8. Husk under Demonstrationer:

1. At Vaabenfund her bringer Sigtede i en særlig vanskelig Stilling.

2. At under Angreb med Taaregas gælder det først og fremmest om at bevare Roen og hindre Panik.

Gasgranaterne kan tit optages, inden de eksploderer, og derefter bortkastes. Pas paa Vindretningen.

3. At Modstand eller Vold mod „Øvrighedspersoner" (kendelige ved Uniformer el. lign.) straffes særligt strengt.

4. At civilklædte Kriminalbetjente ofte blander sig i Mængden og lytter til dine Ord for eventuelt at bruge dem imod dig.

5. At naar Provokatøren arbejder, udgiver han sig for din Kammerat.

Husk, at hvad der øjeblikkeligt kan gavne dig, ikke altid gavner din Sag: **I den politiske Proces staar du som Repræsentant for dine Kammerater, dit Parti og din Klasse.**

9. En Straffesags normale Gang er følgende:

I. Politisager.

1. Sager angaaende Overtrædelse af Politivedtægten o. lign. mindre Forseelser begynder med, at der optages Rapport af en Politibetjent paa Gaden eller paa Politistationen. Udtalelser til alle Politirapporter kan nægtes — (bortset fra Oplysninger om Identiteten, Navn m. v.). Husk Vidner.

2. Herefter vil der ofte fremkomme et „Bødeforlæg", som tilsendes Vedkommende sammen med Girokort, og hvorved man faar Lejlighed til inden en fastsat Frist at afgøre Sagen endeligt ved Betaling af den foreslaaede Bøde.

Bødeforlægget er kun Udtryk for Politiets Mening om Sagen og er ikke ensbetydende med, at en Dom vil faa samme Udfald, eller at man i det hele taget dømmes, selvom dette jo tit vil være Tilfældet.

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

92

3. Modtager man intet Bødeforlæg eller betaler man ikke til den ansatte Tid (eventuelt kan Aftale om afdragsvis Betaling træffes med Politistationen), vil der senere fremkomme et Anklageskrift, som indeholder en kort Meddelelse om, hvilke Paragrafer man sigtes efter, og hvorledes Overtrædelsen af dem skal være foregaaet. Bødeforlæg og Anklageskrift kan ogsaa fremsendes samtidig (paa een Blanket). Læs derfor nøje igennem, hvad der overgives dig fra Politiet eller Retten. Med Anklageskriftet indkaldes man til Møde i Retten.

Man kan her møde ved en anden, men dette betaler sig næppe, da ens egen Forklaring saa ikke kommer frem.

Møder man ikke i Retten, bliver man i Reglen dømt.

4. I Retten kan der blive Tale om at vedtage en Bøde. Bødevedtagelsen er en Slags Erkendelse af, at man er skyldig (eller i hvert Fald af, at man ikke kan undgaa at blive dømt). Hvis man ikke vil vedtage den foreslaaede Bøde, vil Dommen ofte blive noget strengere, meget sjældent mildere.

Mød straks i første Retsmøde med Vidner eller forlang i dette Retsmøde Vidner indkaldt, som man ikke selv kan faa til at møde, men som kan forklare om Sagen.

Forlang og fasthold Krav om at faa i hvert Fald de vigtigste Vidner afhørt, hvis du er sikker paa, at deres Udsagn har Beydning.

Forlang i saa Fald Kendelse, hvis det nægtes dig.

5. Under Politisagen kan man enten faa en „Advarsel" eller en Bøde. Ved Dommen eller Bødevedtagelsen fastsættes samtidig, hvormange Dages Hæfte, der træder i Stedet ved manglende Betaling. Samtidig fastsættes Fristen for Betalingen.

Fristen kan undertiden forlænges, eller afdragsvis Ordning opnaas ved Aftale med Politistationen.

Bødevedtagelsen kan aldrig ankes til højere Ret.

Bøder kan ankes, naar de er paa mere end 60 Kr.

Bøder under 60 Kr. kan kun ankes med Justitsministeriets Tilladelse, som sjældent gives.

Kendelser om Vidneførsel kan gaa videre til Landsretten.

6. Anke af Bødedomme fører i de allerfleste Tilfælde ikke til noget godt Resultat. Det afgørende er ikke, om

man er uskyldig i disse Sager, men om man kan *bevise*, at man er det, og Retten vil her som Regel tillægge selv en enkelt Politimands Ord større Vægt end flere Vidners.

II. Andre Straffesager.

1. Der begyndes med „Efterforskning", som ledes af Politiet.

Efterforskningen foregaar saa længe, ingen bestemt er sigtet.

Afhøringer sker dels til Rapporter (for Kriminalpolitiet eller i Undersøgelseskamrene, i Provinsen paa Politikontoret), dels under Efterforskningsforhør i Retten.

Under Efterforskningen foregaar Forhørene for lukkede Døre.

Til Rapporter kan enhver nægte at udtale sig.

I Retten kan man forlange tydelig Besked, om man er sigtet eller Vidne. Vidner har Pligt til at udtale sig, Sigtede ikke.

2. Forundersøgelsen begynder, naar en eller flere bestemte Personer er sigtede. Den ledes af en Politiadvokat (Politifuldmægtig eller Politimester) og foregaar dels ved Afhøring til Rapporter (Udtalelser kan nægtes) eller i Retten (Vidner skal udtale sig, Sigtede har ikke Pligt dertil).

Man kan kræve Forsvarer beskikket, før man udtaler sig i Retten som Sigtet.

Under Efterforskningen eller Forundersøgelsen foregaar ogsaa Ransagninger, Husundersøgelser m. v. til Sagens Oplysning.

3. Naar Politiet anser Sagen tilstrækkeligt oplyst, og Sigtede ikke ønsker flere Beviser ført, gaar Sagen til Statsadvokaten, som skal bestemme, om der skal rejses Tiltale og for hvad.

Naar Statsadvokaten har truffet Bestemmelse, fremkommer Anklageskrift, der anfører de Lovbestemmelser, man skal have overtraadt, og Maaden, det skal være sket paa.

Undersøg nøje Indholdet af de Straffebestemmelser, der paaberaabes. Gennemlæs nøje Begrundelsen for Tiltalen for at se, om nogen Del af den kan modbevises.

4. Sagen gaar til Domsforhandling enten a) for Underretten (Byretten) for Dommeren med 2 Meddomsmænd. Beviser, Vidneførsel m. v. skal foregaa for denne Ret.

b) eller ved Landsretten (ved større Forseelser) — iøvrigt samme Regler. Der er her 3 juridiske Dommere og 3 Meddomsmænd. c) eller ved Nævningeting, hvor der er 3 Dommere og 12 Nævninge.

Kun meget alvorlige Sager (og Sager, som Retten anser for at være politiske, hvad man er meget utilbøjelig til at anse en Sag for) gaar til Nævninge.

Som Regel skal Sigtede have Lejlighed til at overvære Bevisførelsen. I hvert Fald skal dette tillades Forsvareren.

Som Regel skal Forundersøgelsen foregaa for aabne Døre. — Det samme gælder Domsforhandlingen.

Ubehersket Optræden maa — hvor stærkt man end føler sig provokeret — undgaas, da man derved kan afskæres fra selv at følge med i Undersøgelsens Gang ved at udelukkes fra Retsmøder.

Under Efterforskningen er alle Vidner.

Under Forundersøgelsen er der en Sigtet.

Under Domsforhandlingen en Tiltalt.

Selvtægt

Tilbageholdes en Ting ulovligt eller tages en Ting ulovligt af Ejeren fra den, der har den i sin Besiddelse, foreligger der Selvtægt. Det samme er Tilfældet, hvis man tager sig selv til Rette, hvor Henvendelse til Domstole eller Foged skulde ske. Selvtægt er strafbart efter Straffeloven (Bøder eller Hæfte). Sagen skal imidlertid anlægges privat, og Gebyrerne er forholdsvis store.

Tager f. Eks. en Afbetalingssælger paa egen Haand og uden Tilladelse det købte tilbage fra Køberen, kan han straffes for Selvtægt med Bøder, og Køberen kan fordre Erstatning for eventuelt Tab.

Separation og Skilsmisse

Skilsmisse kan gives ved Bevilling, hvis Parterne er enige om at ønske det, saafremt Skilsmissegrund (grov Mishandling, Utroskab eller andre særligt nævnte Grunde) foreligger. Kan der ikke opnaas Enighed, skal der anlægges Sag, og der træffes saa Afgørelse ved Dom.

Forinden Sag anlægges skal der foretages Mægling hos Sognepræsten, hvor den bor, som Skilsmissen søges fra, med mindre denne frafalder gejstlig Mægling. I saa Fald skal Mægling foregaa for Overøvrigheden (Amtmanden, i København Overpræsidenten).

Skilsmisse kan ogsaa faas efter halvandet Aars Separation, hvis der er Enighed om at søge den, og ellers efter 2½ Aar, hvor ingen af Parterne kan modsætte sig den.

Separation kan faas, hvor Forholdet mellem Ægtefællerne er ødelagt ved dyb og varig Uoverensstemmelse, og hvor der iøvrigt er Grunde til det, som ikke er alvorlige nok til at medføre Skilsmisse. Separation faas ved Bevilling, hvis der er Enighed om denne Form, og ellers ved Dom.

Man kan skilles og indgaa nyt Ægteskab, saa ofte man vil. Nyt Ægteskab kan dog ikke indgaas for Kvindens Vedkommende uden Attest for, at hun ikke er besvangret fra det tidligere Ægteskab.

Ved Bevillingen eller Dommen træffes i Mangel af Enighed mellem Parterne Bestemmelse om, hvem der skal have Forældremagt over eventuelle Børn, og om og i saa Fald hvor meget den ene Part skal svare den anden og Børnene i Underholdsbidrag, hvem der skal have den tidligere fælles Lejlighed m. v.

Den Ægtefælle, der har været den anden utro, kan ikke selv søge Skilsmisse.

Fællesboet skal deles lige mellem Parterne, uanset hvem der er Skyld i Ægteskabets Opløsning. Dog kan i særligt grove Tilfælde den ene Part faa tillagt en Erstatning for Krænkelse af den anden.

Straffe

De vigtigste Straffe ifølge nugældende Straffelov er følgende: Bøder, der kan fastsættes uden Begrænsning opad, samtidig med, at det bestemmes, hvor mange Dages Hæfte, der skal træde i Stedet, hvis der ikke betales. Formen er i Reglen den, at der fastsættes „Dagbøder", hvor Antallet af Dagbøder angiver, hvor alvorlig Forseelsen er bedømt af Retten, medens de enkelte Dagbøders Størrelse skal staa i Forhold til den paagældendes normale Indtægter.

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945

94

Hæfte fra 7 Dage til 2 Aar er den mildeste Frihedsstraf. Der er Tilladelse til at modtage Kostforplejning udefra, til Beskæftigelse med sædvanligt Arbejde. Besøgsret og Ret til Brevskrivning er ret liberal, og i et vist Omfang kan man have egne Ting i Cellen.

Fængsel fra 30 Dage til 16 Aar samt paa Livstid er strengere, altid paa Anstaltens Kost og forbundet med Pligt til at arbejde ved det, Anstalten bestemmer. Mindre Adgang til Besøg og Brevveksling.

Arbejdshus (for gentagne Betleri- og Tyveristraffe) idømmes for ubestemt Tid fra 1—5 Aar.

Ungdomsfængsel idømmes paa ubestemt Tid fra 1—3 Aar for unge Lovovertrædere.

Sikkerhedsforvaring for Erhvervs- og Vaneforbrydere. Ubestemt Tid fra 4—20 Aar.

Psykopatanstalt, *Afvænningshjem*, *Sindssygeanstalt* m. v. kan idømmes, men regnes ikke som Straf, men som Helbredelsesforanstaltning.

Testamente

Testamente skal oprettes skriftligt og for tilkaldte Vidner. Det bør altid oprettes for notarius publicus (udenfor København: Dommerkontoret), da det i modsat Fald ofte kan anfægtes og ugyldiggøres, efter at den, der har oprettet det, er død.

Det er almindeligt og ofte formaalstjenligt, at Ægtefæller uden Børn opretter gensidigt Testamente for at undgaa, at længstlevende før eller senere skal skifte.

Efterlades Ægtefælle, men ikke Børn, kan man testamentere Halvdelen af, hvad man efterlader, til hvem eller hvad man vil. Efterlades Børn kan man testamentere ⅓ af, hvad man efterlader, til andre.

Efterlader man Hustru og ikke Børn, kan man testamentere Hustruen alt, hvad man efterlader, saaledes, at andre Slægtninge ikke kan tage Arv, og dette kan ofte anbefales som en fornuftig Ordning.

Efterlades hverken Hustru eller Børn kan man testamentere over alt, hvad man ejer, til Fordel for hvem eller hvad, man vil. Gaver, som gives paa den Maade, at de først skal opfyldes, naar man dør, er ugyldige, hvis de ikke er i Testamentsform.

Testamentarisk Bestemmelse om, at Hustruen skal

have Ret til at hensidde i uskiftet Bo, er overflødige, da Hustruen har denne Ret efter Loven.

Tilbageholdelsesret

Tilbageholdelsesret haves i forskellige Tilfælde, f. Eks. en Haandværker i det, der er overgivet ham til Reparation, indtil hans Regning betales. Han har *kun* Ret til at holde Tingen tilbage, men maa ikke sælge eller kassere den. — Der er ikke Tilbageholdelsesret for Leje i f. Eks. Indbo, heller ikke f. Eks. i en Motorcykle for Garageleje.

Holdes Ting uretmæssigt tilbage, kan de kræves udleveret ved Fogden (se FOGEDFORRETNINGER).

Trykkefrihed, Ytringsfrihed m. v.

I Grundloven er der sikret Borgerne forskellige Rettigheder. Nogle af dem er følgende:

§ 78. „Enhver, der anholdes, skal inden 24 Timer stilles for en Dommer. Hvis den anholdte ikke straks kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kendelse, der afgives snarest muligt og senest inden 3 Dage, afgøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

.....

Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.“

(Fremstilling for Dommeren inden 24 Timer kaldes ofte Grundlovsforhøret. — „Simpelt Fængsel“ i Bestemmelsens Slutning svarer nu til Hæfte).

§ 82. „Den, der ikke kan ernære sig eller sine, og hvis Forsørgelse ikke paahviler nogen anden, er berettiget til Hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyder.“

§ 84. „Enhver er berettiget til paa Tryk at offentliggøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene. Censur og andre forebyggende Forholdsregler kan ingensinde paany indføres.“

(Ved Lov Nr. 147 af 13. April 1939 er fastsat nærmere Bestemmelser om Pressefrihed m. v. Ved denne Steinckes Presselov er den tidligere liberalere Ordning afskaffet, og Ansvaret for Indholdet af ethvert trykt Skrift har en

lang Række Personer — Forfatter, Redaktør, Bogtrykker m. v. — der ligeledes alle kan blive økonomisk ansvarlige for eventuelle Erstatningskrav.

Under de for Tiden bestaaende Forhold er endvidere indført en Tilstand, som vanskeligt kan skelnes fra den Censur, der efter Grundloven ikke maa indføres.

En særlig Lov af 22. Juli 1940 har stærkt skærpet Straffebestemmelserne for offentlige Meddelelser, der kan skade Danmarks Forhold til Udlandet. Efter en Lov af 17. Januar 1941 kommer meget drakoniske Straffebestemmelser i Anvendelse mod enhver Udbredelse af saadanne Meddelelser eller „Rygter", selvom det sker i private Kredse.)

§ 85. „Borgerne har Ret til uden forudgaaende Tilladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regeringsforanstaltning. Dog kan en Forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges Sag imod den til dens Ophævelse."

(Lovbestemmelsen gælder naturligvis ogsaa politiske Partier).

§ 86. „Borgerne har Ret til at samle sig ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kan forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred."

(Ifølge Lov af 1. Maj 1940 er udstedt Bekendtgørelse af 12. Oktober 1940, hvorefter Politimesteren altid har Lov til at forbyde offentlige Møder, samt hvorefter der ikke maa afholdes saadanne Møder uden Politiets forud indhentede Tilladelse. — Overensstemmelsen mellem denne Lovgivning og Grundloven er ikke let at se).

§ 87. „Ved Opløb maa den væbnede Magt, naar den ikke angribes, kun skride ind, efter at Mængden 3 Gange i Kongens og Lovens Navn forgæves er opfordret til at skilles."

(Bestemmelserne om offentlige Møder m. v. gælder ogsaa for Demonstrationer. En Række Politivedtægter har imidlertid indført Bestemmelser, som faktisk væsentligt begrænser Møde- og Demonstrationsfriheden, og hvis Overensstemmelse med Grundloven ogsaa er tvivlsom.)

§ 72. „.... I Misgerningssager og i Sager, der rejser sig af politiske Lovovertrædelser, skal Nævninger indføres."

(Nævninger er indført, men talrige Sager, som almindeligvis er opfattet som politiske, er ikke desmindre paadømt ved de almindelige Retter).

Underholdsbidrag

Underholdsbidrag fastsættes af Overøvrigheden (Amtmanden, i København Overpræsidenten). Bidrag kan ogsaa aftales mellem Parterne i en Sag om Opløsning af Ægteskab. — Bidrag til Ægtefælle kan paalægges, hvis Forsørgelsespligten forsømmes og ved Separation og Skilsmisse.

Bidrag til Børn kan paalægges, hvis Forsørgelsespligt forsømmes, ved Separation og Skilsmisse og for Børn udenfor Ægteskab.

Bidragene fastsættes altid efter Skøn over Parternes økonomiske Evne og Omkostningerne ved paagældendes Underhold. De kan almindeligvis ændres af Overøvrigheden, naar Forholdene gør det rimeligt.

Normalbidraget, d. v. s. de Bidrag, der kommer til Anvendelse som Børnebidrag i Tilfælde, hvor Forældrene er mindrebemidlede, og hvor ingen særlige Omstændigheder iøvrigt gør sig gældende, er for Tiden følgende: For Børn født udenfor Ægteskab: I København 345 Kr. til Barnets 2. Aar, derefter 276 Kr. aarligt, i Provinsbyerne henholdsvis 336 og 295 Kr. og paa Landet 245 og 196 Kr.

For Børn født i Ægteskab er Bidragene i København 385 respektive 308 Kr., i Provinsbyerne 325 respektive 260 Kr. og paa Landet 227 respektive 216 Kr., alt aarligt og eftersom Barnet er under eller over 2 Aar.

Uskiftet Bo

Dør en af Parterne i Ægteskab, har den efterlevende, hvis der er almindeligt Formuefællesskab, altid Ret til at hensidde i uskiftet Bo, hvis der er Fællesbørn, eller hvis der ingen Børn er. — Har den førstafdøde Børn af andre Ægteskaber, kan Hustruen, hvis Børnene er umyndige, faa Tilladelse til Hensidden i uskiftet Bo af Skifteretten, er de myndige, udkræves de paagældendes egen Tilladelse. (Se *Ægtepagt.)*

Under uskiftet Bo har den efterlevende fri Raadighed

over, hvad der er efterladt, men der maa naturligvis ikke gives uforholdsmæssige Gaver til enkelte Arvinger eller til den, som nyt Ægteskab tænkes indgaaet med.

Misbruges Raadigheden over uskiftet Bo, kan Arvingerne kræve Skifte ved Henvendelse til Skifteretten.

Ønsker den efterlevende at indgaa nyt Ægteskab, skal der finde Skifte Sted. Dette ordnes af Skifteretten (Dommerkontoret, i København Domhuset, Nytorv).

Skiftet omfatter alt, hvad der er i Boet, naar Skiftet forlanges. Dog kan den efterlevende Ægtefælle ved særlige Formueforøgelser kræve disse holdt udenfor Skiftet, naar dette forlanges straks efter Erhvervelsen.

Ægtepagt

I Almindelighed er der Formuefællesskab mellem Ægtefæller. Parterne hæfter i Fællesskab for almindelige Husholdningsudgifter og Leje (Hustruen dog, hvis hun ikke har medunderskrevet Kontrakten, kun for et Aar tilbage). Iøvrigt hæfter hver af Parterne for den Gæld, Vedkommende stifter, med det, som Vedkommende har indbragt eller erhvervet under Ægteskabet, og den anden Ægtefælles Kreditorer kan ikke lægge Beslag herpaa. En Ægtefælle kan ikke uden den andens Samtykke raade over den Ejendom, begge bor i, over den andens Arbejdsredskaber eller Indbo og Børnenes Ting. Iøvrigt kan hver Ægtefælle raade over, hvad Vedkommende har indbragt i Boet eller erhvervet.

Ved Ægtepagt kan det bestemmes, at bestemte Genstande eller alt, hvad hver erhverver, skal være Vedkommendes Særeje og den andens Raadighed og den andens Kreditorer uvedkommende.

Særeje kan oprettes ved Ægtepagt, som skal være skriftlig og skal tinglyses. Godkendelse af Justitsministeriet kræves, hvis Ægtepagten oprettes *efter* Ægteskabets Indgaaelse.

Er der Særeje i et Ægteskab, kan efterlevende Ægtefælle ikke sidde i uskiftet Bo. Det er derfor i saadanne Tilfælde ofte formaalstjenligt samtidigt at oprette Testamente til Fordel for den længstlevende.

PRESSEN

Den revolutionære Presse i Danmark, saaledes som vi nu taler om og forstaar Begrebet, er den Presse, der opstod i Opposition mod Socialdemokratiets overhaandtagende Reformisme og Borgerlighed — og denne Presse, hvoraf *Arbejderbladet* er den kraftigste Gren, opstod i December 1911.

I 1910—11 begyndte en syndikalistisk faglig Bevægelse at vokse frem i Danmark, og *den 11. December 1911* begyndte den Udgivelsen af sit Blad, det lille 4-sidede Ugeblad „Solidaritet". „Solidaritet" arbejdede sig langsomt i Vejret. Det fik især Indflydelse blandt de københavnske Byggefags Arbejdere og vandt ogsaa Indflydelse i adskillige Provinsbyer. Derimod savnede det totalt Indflydelse og Læsere paa Landet.

Saa kom 1914 og Krigen. I 1913 var den danske Arbejderklasse i næsten alle Fag blevet bundet til 3- og 5-aarige Overenskomster, og siden Septemberforligets Vedtagelse var det blevet terpet ind i saavel Fagforeningslederne som Medlemmerne, at indgaaede Overenskomster skulde holdes. Paa Rigsdagen sluttede Socialdemokratiet Borgfred med de reaktionære Partier og sendte senere Stauning ind som Kontrolminister i Ministeriet Zahle. Den politiske Borgfred forudsatte selvfølgelig, at det økonomiske Liv forskaanedes i videst muligt Omfang for indre Rystelser, og medens Spekulanter og Gullaschbaroner begyndte deres Dans omkring Guldkalven, hærgedes Arbejderklassen af den bitreste Nød. „Solidaritet" førte i disse Aar en voldsom Kampagne mod de indgaaede Overenskomster, og fra 1916 brød en Bølge af Strejker ind over Landet. Overenskomsterne var sprængt af Forholdene og Dyrtiden. Nu blev de fejet tilside af Strejker, som Samfundsmagten og Arbejdsgiverne ikke kunde modstaa. Gennem Aarene 1917—18 blev Lønningerne drevet i Vejret i Spring for alle Fag. Men Krigskonjunkturen var uden Sladighed, og i Vinteren 1917—18 og derefter i 1918—19 og følgende Aar oplevede den danske Arbejderklasse en Arbejdsloshed af hidtil ukendt Omfang. „Solidaritet" talte de arbejdsløses Sag, arrangerede Demonstrationer og kæmpede for en ordentlig Socialovgivning. Store Sejre blev vundet og Rigsdagen tvunget til meget store Indrømmelser. Bladets Oplag var steget, men dets Opgaver var ogsaa blevet flere, og man begyndte i 1918 at spekulere paa et Dagblad.

I Mellemtiden var en Gæringsproces i Gang indenfor det politiske Socialdemokrati. Den socialistiske Ungdom havde lige fra Krigens Begyndelse kraftigt opponeret mod II Internationales Forræderi, mod Borgfredspolitiken og mod de enstemmige Militærbevillinger paa Rigsdagen. Dyrtiden øgede Utilfredsheden, og den første Eksplosion kom, da Gerson Trier i 1916 nedlagde sit Mandat til Hovedbestyrelsen som Protest mod, at Partikongressen godkendte Ministersocialismen. I Rus-

land styrtedes Tsaren i Februar 1917, og hilst af Alverdens Arbejderes Begejstring tog den russiske Arbejderklasse under *Bolsjevikernes og Lenins Forerskab Magten den 7. November 1917* og organiserede de russiske Sovjet-Republiker. Rundt om i Landene, hvor de socialdemokratiske Partier enten laa splittede og i Kaos eller af deres Ledere var blevet forvandlet til dikkende Lammehaler paa de kejserlige og kongelige Militærmaskiner, begyndte Arbejderne at organisere deres revolutionære Partier.

I Danmark nølede den socialistiske Ungdom, eller vel snarere dens Forere, men der var andre, der tog fat. I Foraaret 1918 begyndte to Grupper „for sig selv". Den ene samledes om „Dagens Ekko", som finansieredes af H. N. Andersen og var beregnet paa at tjene hans kapitalistiske Interesser. Den anden Gruppe organiserede sig som „Socialistisk Arbejderparti" og udgav fra *Maj 1918 Ugebladet „Klassekampen"*, der i *Oktober 1918* forvandledes til *Dagblad*. Fra 1. November udkom desuden „Solidaritet" som Dagblad.

Den revolutionære Bevægelse i Danmark, eller maaske snarere i København, havde faktisk naaet et Højdepunkt i Efteraaret 1918. Samtidig med, at Situationen syntes at give de største Løfter, stillede den imidlertid ogsaa de største Krav, og det viste sig, at den revolutionære Presse ikke var, og ikke kunde være, disse Krav voksen. Den førte næsten et Sprog, som om Revolutionen stod for Døren. Det passede Myndighederne godt, og i November 1918 benyttede man Grøntorvsmøderne som Paaskud til at arrestere ikke blot Mødernes Ledere, men ogsaa de Folk, der ikke havde begaaet andre Forbrydelser end at skrive i „Solidaritet" og „Klassekampen". Helt lykkedes Planen ikke, men ogsaa af andre Aarsager flovede Bevægelsen af. Den havde dog tilstrækkelig Kraft til at være Sjælen i den store Bygningsarbejderstrejke, som Følge af hvilken den danske Fagbevægelse tilkæmpede sig 8-Timers Dagen. Men begge Blade kom i Vanskeligheder, ikke mindst „Solidaritet", fordi det slog over i en mere udpræget anarkosyndikalistisk og negativ Politik. Det havde imidlertid større Reserver at øse af end det nystartede „Klassekampen", som endnu i Efteraaret 1919 formelt blev opretholdt som Dagblad, men ingenlunde var i Stand til at udkomme hver Dag. Fra den 1. November udkom det ikke mere, men gik op i det nystartede Ugeblad „Arbejdet".

Socialdemokratisk Ungdomsforbund (S. U. F.), der havde brudt med Socialdemokratiet og dets Ledere, organiserede *„Danmarks venstresocialistiske Parti"*, der tilmeldte sig den nydannede *kommunistiske Internationale*, og optog i sig Resterne af *„Socialistisk Arbejderparti"* og senere af *„Det uafhængige Socialdemokrati"* og begyndte at udgive som sit Partiorgan Ugebladet *„Arbejdet"*, der den 1. April 1920 blev Dagblad.

Begge de revolutionære Dagblade gik daarligt og henvendte sig delvis til det samme Publikum. Indenfor Bevægelsen havde imidlertid mere positive Elementer, der havde forstaaet, at den russiske Revolution havde afsagt Dødsdommen over Anarko-

syndikalismen, i nogen Grad drejet „Solidaritet"s Politik, Jordbunden beredtes langsomt for en Sammenslutning af de to Blade til eet.

I Foraaret 1921 dannedes den *Kommunistiske Føderation*, og fra 1. Maj udkom der kun eet revolutionært Blad i Danmark (foruden Ungdomsforbundets „Fremad"), *Dagbladet Arbejderbladet*.

Det blev ikke et Aar gammelt. Sammensmeltningen af den revolutionære Bevægelses to Fløje gik ikke saa smertefrit, som man havde tænkt sig. *Arbejderbladets* Redaktion havde de største Vanskeligheder ved at enes, og Bevægelsen sprængtes ved „Kuppet" den 31. Januar 1922, og tre Uger senere eksisterede der to Partier, som begge kaldte sig „Danmarks kommunistiske Parti", hvoraf det ene udgav Ugebladet *Arbejderbladet*, medens det andet havde paabegyndt at udgive et Ugeblad under Navnet „Klassekampen".

Denne Tilstand varede 1½ Aar. I September 1923 sluttede de to Partier sig sammen, „Klassekampen" indstillede, og Ugebladet *Arbejderbladet* kom ind i rolige og mere stabile Forhold. *Arbejderbladet* udkom som Ugeblad lige til 1931. Dets Indflydelse steg og sank, et Spejlbillede af Partiet, hvis Tilblivelsesproces endnu ikke var overstaaet. Krisen var imidlertid overvundet, Partiet tog et Kraftlag og rettede Bladet op. Fra nu af var det i stadig og stærk Fremgang.

Allerede i Efteraaret 1931 tilfredsstillede et Ugeblad ikke mere, og fra 1. Januar 1932 udkom Bladet 2 Gange om Ugen, hver Tirsdag og Fredag. I 1933 nødvendiggjorde det stadigt stigende Abonnental Anskaffelsen af en Rotationspresse. Men selvom Ugebladets Sidetal udvidedes, tilfredsstillede det ikke i det lange Løb. og fra 2. Januar 1934 udsendtes Arbejderbladet som Dagblad. Det er siden da kun udeblevet en Dag paa Grund af Maskinskade.

I 1935 udvidedes Sidetallet for Fredagsnumrets Vedkommende fra 8 til 16 Sider og i 1936 udvidedes endvidere Tirsdags- og Lørdagsnumrene til 12 Sider.

Men Udvidelserne af Sidetallet slog ikke til. Arbejderbladet udkom dengang i et lille Format, som for et moderne Dagblad i Længden var utilfredsstillende. Paa en Generalforsamling i Foreningen „Arbejderpressen" den 14. Juli 1937 blev det derfor besluttet at rette Henvendelse til Arbejderbladets Læsere og Venner om at fremskaffe 20,000 Kr. til Indkøb af en moderne Rotationspresse, der muliggjorde, at Arbejderbladet kunde udsendes i stort dansk Dagbladsformat. Indsamlingen afsluttedes indenfor den fastsatte Frist af 2 Maaneder med et Beløb paa 22,218,79 Kr. Den nye Rotationspresse blev anskaffet, og den 1. December 1937 udkom Arbejderbladet for første Gang i stort Format. 1938 og 39 viste ubrudt Fremgang for den revolutionære Presse i Hovedstaden saavel som i Provinsen, og Krigsudbrudet den 1. September 1939 øgede yderligere Efterspørgslen efter det kommunistiske Dagblad. Da Finlandshetsen satte ind i December 1939, søgte man naturligt fra HIPAs Side med Støtte af dansk Kapitalisme at ramme

et dødbringende Slag ud mod Arbejderbladet, vel vidende hvilken enorm Rolle Bladet spillede med Hensyn til Klarlæggelsen af, hvad der virkeligt skete. Da man ikke ligefrem kunde forbyde Læserne at købe Bladet, iværksattes en Annonceboykot. Den løb af Stabelen den 12. December 1939 og berøvede saa at sige fra Morgen til Aften Arbejderbladet 95 pCt. af dets Annoncer og dermed en af dets Hovedindtægtskilder. Men Partiet var ikke til Sinds at opgive sit bedste og skarpeste Vaaben. Den 18. December indkaldtes til Aktiv-Møde i København, hvor de københavnske Kammerater under stormende Begejstring erklærede, at Arbejderbladet skulde holdes, koste hvad det vilde. Forudsætningen for at fortsætte Dagbladet var, at der inden 1. April skaffedes 40,000 Kr. dels til Imødegaaelse af de vældige Prisstigninger, dels som Erstatning for Tab af Annoncer. Endvidere, at Arbejderbladet straks indskrænkede sit Sidetal til 4 Sider paa Hverdage, 6 Sider om Søndagen. Den 20. December redegjorde Partiet ved et offentligt Møde i Idrætshuset, hvor bl. a. Martin Andersen Nexø talte, for Angrebet paa Arbejderbladet, og 3000 københavnske Arbejdere erklærede sig enige med Partiet i at sætte alle Kræfter ind paa at bevare den revolutionære Presse. Og Løfterne fra December blev fuldt indfriet. Den 7. April, da Indsamlingen sluttede, var der indbetalt ialt 55,114.82 Kr.

Ugebladene.

Foruden Arbejderbladet paabegyndte vort Parti i 1935 Udsendelsen af Ugebladet „Jysk Folkeblad", som et halvt Aar senere skiftede Navn og Form og blev til „Arbejderbladets Ugeblad". Dette sidste var dog efterhaanden kun Arbejderbladets Søndagsnummer forsynet med et særligt „Hoved" og i Længden ganske utilstrækkeligt. Det besluttedes derfor — paa et Tidspunkt, hvor Landets samtlige Blade indskrænkede — at foretage et nyt Fremstød for den revolutionære Presse, og der skabtes et helt nyt Ugeblad *„Ugens Ekko"*, som udkom første Gang den 2. Juni 1940 og som allerede har naaet en meget stor Udbredelse, saavel i Provinsen som i København, hvor det forhandles paa Kontrolsteder og Arbejdspladser hver Fredag. Endvidere har Aarhus Parti-Afdeling udgivet et særligt Blad, *„Aarhus Ekko"* fra Efteraaret 1937 til April 1940, da det efter Besættelsen ikke var muligt at faa jyske Bogtrykkere til at trykke Bladet med det Indhold, Redaktionen ønskede.

„Fremad" — Ungdommens Blad.

Den kommunistiske Ungdomsbevægelses Blad FREMAD er i sin nuværende Skikkelse kun naaet til sjette Aargang. Det svarer dog ikke ganske til Virkeligheden, for Ungdomsforbundets Blad har en lang og traditionsrig Historie bag sig.

Ligesom D. K. U. er den direkte Fortsættelse af det gamle *„Socialdemokratisk Ungdoms-Forbund"* (S.U.F.), har FREMAD omtrent fra første Start været Talerør for den danske Arbejderungdom.

Allerede paa den stiftende Kongres i S. U. F. i *September 1906* var man enige om, at Ungdomsforbundet maatte have et Blad, og Kongressen paalagde Hovedbestyrelsen at skaffe de nødvendige Midler dertil.

Skabelsen af Bladet blev Forbundets første Opgave, og ved kraftige Anstrengelser blev den fornødne Garantikapital skaffet til Veje. Og som en rigtig Vaarbebuder udkom saa det første Nummer af FREMAD den 1. Maj 1907.

FREMADS's første Redaktør blev den 24-aarige Typograf *J. Andersen-Gadstrup*. Det var en vanskelig Opgave, men det viste sig, at Bladets Ledelse var kommet i de rette Hænder. Allerede fra det første Nummer lykkedes det at give FREMAD den rette Form, saa Bladet hurtigt blev et godt og kraftigt Vaaben for Ungdomsforbundet.

FREMAD's vigtigste Indsats var ubetinget Bladets Stilling til Krigen og iøvrigt den antimilitaristiske Agitation, der i alle Aarene prægede Bladets Indhold.

FREMAD har derved haft en meget stor Betydning for Udviklingen af dansk Arbejderbevægelse. Da Krigen førte til saavel det internationale som det danske Socialdemokratis Svigten, var det FREMAD, der herhjemme stadig holdt de internationale Traditioner højt hævet.

Det blev da heller ikke mindst den Ungdom, der gennem Krigsaarene stod samlet om FREMAD, der efter Krigen modigt tog Konsekvensen af Udviklingen og tilsluttede S. U. F. *Kommunistisk Ungdoms-Internationale* og deltog i Dannelsen af *Danmarks kommunistiske Parti*.

Men er Traditionerne og Betydningen fra den Tid end nok saa stor, saa er FREMAD's Betydning ikke blevet mindre *nu*.

Vel har Tiderne skiftet siden da, og dermed ogsaa for Ungdomsforbundets Blad, der i den mellemliggende Tid flere Gange har skiftet Navn. Alene den Kendsgerning, at FREMAD, der tidligere var et Maanedsblad, siden 1. Juni 1940 — paa Trods af Tidens Vilkaar — er udkommet regelmæssigt to Gange om Maaneden, viser, at FREMAD stadig har sin Mission blandt Danmarks arbejdende Ungdom. De samme Ideer, som FREMAD før kæmpede saa haardt og godt for, vil FREMAD fortsat kæmpe for. *Og derfor er FREMAD ogsaa stadig baade Ungdommens Blad og Ungdommens Parole.*

Dagbladet

Arbejderbladet

sælges i Løssalg over hele Landet. Pris overalt 15 Øre (ogsaa Søndage). Abonnement koster 3 Kr. maanedlig.

Ugebladet

Ugens Ekko

udkommer hver Fredag.
Pris 15 Øre. Abonnement koster 2 Kr. Kvartalet.

FORLAGSVIRKSOMHEDEN

Arbejderforlagets Produktion i Tiden 1. Aug. 1939 – 31. Dec. 1940

1939

6/9 Kampen om Freden, 16 Sider, 10 Øre.
10/9 Sovjetunionens kommunistiske Partis (Bolsjevikernes) Historie, 1. Oplag, 472 Sider, 1,50 Kr. heftet, 3,00 Kr. indbundet.
27/9 Sovjetunionens Politik, Taler af Molotof og Vorosjilof, 20 Sider, 10 Øre.
28/9 Fascismen revner, Tidens aktuelle Spørgsmaal, Hefte 9, 64 Sider, 35 Øre.
3/10 Aksel Larsen: Kommunisterne og Krigen, Tale holdt den 20. September 1939, 24 Sider, 25 Øre.
16/10 André Marty: De forraader Socialismen, Leon Blum! 32 Sider, 5 Øre.
23/10 Den røde Hær befrier Vesthviderusland og Vestukraine, Dokumenter og Skildringer, med Tillæg: Martin Andersen Nexø: Omkring Finland, 64 Sider, 10 Øre.
6/11 Aksel Larsen: Stop Krigsspekulanterne! Det stenografiske Referat af Aksel Larsens Finanslovtale og Ordskiftet mellem Aksel Larsen, Hartvig Frisch og Hedtoft-Hansen den 19. og 20. Oktober 1939 i Folketinget, 24 Sider, 10 Øre.
8/11 Krigsforbryderne, Tidens aktuelle Spørgsmaal, Hefte 10, 80 Sider, 35 Øre.
25/11 Folkets Jul 1939, Arbejderbladets Julemagasin, 48 Sider, 1,25 Kr.
6/12 Georgi Dimitroff: Krigen og Arbejderklassen i de kapitalistiske Lande, 24 Sider, 15 Øre.
6/12 V. Molotof: Sovjetunionens Udenrigspolitik, Tale holdt den 31. Oktober 1939, 24 Sider, 15 Øre.
14/12 Ved et historisk Vendepunkt, Tidens aktuelle Spørgsmaal, Hefte 11—12, 126 Sider, 75 Øre.
23/12 V. Molotof: Kapitalismens Veje og Sovjetunionen, Tale ved Moskva-Sovjettens Festmøde den 6. November 1939, 24 Sider, 15 Øre.
23/12 Fremmedord, 16 Sider, 25 Øre.
30/12 Sovjetunionens kommunistiske Partis (Bolsjevikernes) Historie, 2. Oplag, 472 Sider, 2,00 Kr. heftet, 3,50 Kr. indbundet.

1940

30/1 Socialismens Førstemand, Stalin, Tidens aktuelle Spørgsmaal, Hefte 1, 64 Sider, 50 Øre.
12/2 Stalin — kort Biografi med 10 Billeder, 90 Sider, 1,00 Kr. (nedsat) 2,50.

1/3 Ernst Fischer: Hvorfor denne Krig? 30 Sider, 25 Øre.
4/4 Wilh. Pieck: Hvad gælder det i denne Krig? Tidens aktuelle Spørgsmaal, Hefte 2, 64 Sider, 50 Øre.
14/5 V. Molotof: Sovjetunionen og Omverdenen, Tale den 29. Marts 1940, 24 Sider, 15 Øre.
15/5 J. Stalin: Leninismens Problemer, 700 Sider, heftet 5,00 Kr., indbundet 6,50 Kr.
27/5 Aksel Larsen: Situationen og Arbejderbevægelsen. Svar paa nogle anti-kommunistiske Artikler i den socialdemokratiske Presse, 16 Sider, 5 Øre.
6/8 Brødet bliver dyrere, 32 Sider, 25 Øre.
14/8 V. Molotof: Socialismen marcherer, Beretning paa Sovjetunionens Øverste Sovjets 7. Samling den 1. August 1940, 16 Sider, 10 Øre.
30/8 A. Kjærulf Nielsen: Landbrug i Sovjetunionen, 16 Sider, 10 Øre.
9/9 Lenin: Krig og Revolution, 1. Oplag, 32 Sider, 25 Øre.
28/9 M. Ross: Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917—1940, 76 Sider, 1,00 Kr.
23/10 Borgerkrigens Historie i USSR. I 1940 udsendtes Hefte 1—9 à 35 Øre (Hefte 1 40 Sider, øvrige Hefter 32 Sider).
9/10 Lenin: Hvad har Processen mod den socialdemokratiske Dumagruppe bevist? 12 Sider, 10 Øre.
22/10 Lenin: Om Parolen „Europas Forenede Stater", to Artikler, Særtryk af Lenin: Om Krigen, 24 Sider, 25 Øre.
26/10 Lenin: Krig og Revolution, 2. Oplag, 32 Sider, 25 Øre.
27/11 Folkets Jul 1940, 56 Sider, 1,25 Kr.
10/12 Johannes Hansen: Kommunens Penge, Tale ved Budgetdebatten i Københavns Borgerrepræsentation den 28. November 1940, 16 Sider, 10 Øre.
21/12 Anna Louise Strong: Den nye Vej, Skildringer af Litauen paa Tærskelen til Socialismen, 76 Sider, 1,00 Kr.

„At beherske den marxistisk-leninistiske Teori vil sige at tilegne sig denne Teoris Væsen og lære at anvende Teorien ved Løsningen af den revolutionære Bevægelses praktiske Problemer under den proletariske Klassekamps skiftende Forhold.

At beherske den marxistisk-leninistiske Teori vil sige at være i Stand til at berige denne Teori med den revolutionære Bevægelses nye Erfaringer, med nye Læresætninger og Konklusioner, det vil sige at være i Stand til at udvikle den og videreføre den uden at betænke sig paa — i Overensstemmelse med Teoriens Væsen — at erstatte de af dens Læresætninger og Konklusioner, der er blevet forældede, med nye, der svarer til den nye historiske Situation."

(SUKP(B)'s Historie. S. 454, Arbejderforlaget.)

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "FRIHEDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

100

BIBLIOTEKER

Der findes her i Landet ca. 900 Folkebiblioteker. I alle Købstæder er der nu et offentligt, statsunderstøttet Bibliotek og desuden i ca. Halvdelen af Landets Sogne.

Ifølge Biblioteksloven skal Hjemlaan af Bøger være gratis, d. v. s. Bibliotekerne har Ret til at forlange indtil 2 Kr. aarlig, men det er meget faa Biblioteker, der benytter sig heraf. For at laane Bøger skal man være bosiddende i den paagældende Kommune, og ved Indmeldelsen i Biblioteket skal man kunne legitimere sig, f. Eks. ved Hjælp af Skattebillet, Huslejekvittering, Sygekassebog etc. Adgangen til Læsesalen (findes i de fleste Købstadbiblioteker) er aaben for alle.

Folkebibliotekerne har i de sidste Aar været i stærkt stigende Vækst og maa i det hele taget siges at være det nødvendige Grundlag for det frie Folkeoplysningsarbejde. I de sidste 2—3 Aar har dette bl. a. givet sig Udslag i forskellige Nyskabninger indenfor Biblioteksarbejdet, f. Eks. Oprettelse af et særligt Studiekredsbibliotek i Aarhus. Dette Bibliotek skal efterhaanden kunne fungere som fælles Central for Landets forskellige Studiekredse ved Udlaan af større Sæt af de i Studiekredse oftest anvendte Bøger, saaledes at Studiekredsdeltagerne i mange Tilfælde kun behøver at anskaffe sig Grundbogen, og det stedlige Bibliotek bliver aflastet for et Udlaan, det alligevel ikke kan efterkomme helt, da det ofte drejer sig om en pludselig Efterspørgsel fra 10—20 Mennesker paa den samme Bog. Studiekredsbiblioteket er endnu ikke helt organiseret, men man kan regne med, at det i Løbet af et Par Aar vil have naaet den nødvendige Størrelse.

I Tidsrummet April—Oktober 1940 er Udlaanet i Storkøbenhavn steget med 27 pCt., hvilket svarer til ca. 400,000 Udlaan — og det er endda væsentligt Sommermaanederne. For hele Landets Vedkommende regner man Stigningen til ca. 40—50 pCt. eller et Udlaan paa 5—6 Millioner.

Et Forhold, man bør være opmærksom paa, er det, at Bibliotekerne naturligvis har en ret forskellig Bogbestand, ofte præget af den stedlige Bibliotekars personlige Interesse, men ofte præget af særlige Interesser (f. Eks. religiøse og politiske) hos den stedlige Befolkning. Mange Benyttere af et Bibliotek vil tit savne visse Bøger, der specielt interesserer dem, men her kan det ikke understreges kraftigt nok, at Folkebibliotekerne *har Pligt* til at fremskaffe til enhver Laaner de Bøger, Biblioteket ikke selv har. Savner man altsaa en bestemt Bog i Biblioteket, *har man Ret til at forlange den fremskaffet paa den ene eller anden Maade.* Ofte vil dette medføre, at Bogen bliver købt, men ønsker Biblioteket ikke selv at købe Bogen, skal den forsøges laant fra et andet Bibliotek.

SOVJETUNIONEN

Historie

Sovjetunionen regner sin Historie fra den proletariske Oktoberrevolutions Sejr den 7. November 1917 (25. Oktober efter den gamle Kalender, som blev afskaffet lige efter Revolutionen). Det arbejdende Folk under Bolsjevikernes Ledelse sejrede over Kerenski-Regeringen (som var kommet til Magten efter Tsardømmets Fald den 27. Februar) af mange Grunde, bl. a. fordi de imperialistiske Stormagter var saa optaget af at bekæmpe hinanden, at de ikke kunde afse større Styrker til at sætte ind mod den proletariske Revolution. Det arbejdende Folk i Rusland, som led forfærdeligt under Krigen, forlangte Fred og støttede Bolsjevikerne mod Bourgeoisiet, som vilde fortsætte Krigen sammen med England og Frankrig. Desuden var der en stærk revolutionær Gæring i den internationale Arbejderklasse i Verdenskrigens 4. Aar, og Vestens revolutionære Arbejdere støttede Revolutionen i Rusland mod Imperialisterne. Indadtil støttede Bolsjevikerne sig paa det overvældende Flertal blandt Arbejderne, paa Soldaterne og de fattige Bønder, som ønskede Fred og Jord. Selve det bolsjevikiske Parti, der begyndte som Flertalsfraktion (deraf Navnet: bolsje = mere) paa det Russiske Socialdemokratiske Partis anden Kongres i London 1903, var blevet ideologisk skolet under Lenins Ledelse og hærdet gennem de voldsomme politiske Strejker i Aarhundredets Begyndelse og gennem Deltagelsen i de to borgerlige Revolutioner 1905—06 og Februar 1917.

Allerede i 1905, under den første borgerlige Revolution, dannede Arbejderne i Industriomraaderne Sovjetter (Raad), som fremførte Arbejderklassens politiske Krav. Saadanne Sovjetter, Arbejder- og Soldaterraad, opstod overalt i Rusland under den anden borgerlige Revolution. I Tiden mellem Februar og Oktober 1917 fik Bolsjevikerne Flertallet i de fleste og udslaggivende Sovjetter og dermed Flertallet paa den anden Sovjetkongres 7. November 1917. Denne vedtog Dekretet om Freden og Dekretet om Jorden, hvorved Godsejernes Ejendomsret til Jorden ophævedes uden Erstatning og uden Varsel, og alle naturlige Rigdomskilder blev Folkets Ejendom. Fra Petrograd bredte Revolutionen sig over hele Rusland trods Bourgeoisiets, Officerernes og Imperialisternes Modstand. I Løbet af de følgende tre—fire Aar lykkedes det den røde Hær (grundlagt 23. Febr. 1918) at slaa en lang Række hvidgardistiske Generaler og Interventionstropper fra 19 forskellige udenlandske Magter.

Derefter gik Bolsjevikerne over til Genopbygningen af Folkehusholdningen. Industrien, som havde lidt meget under Borgerkrigen, der havde reduceret Produktionen til 15,5 pCt. af Produktionen i 1913, blev hjulpet frem under svære Ofre fra Arbejderklassens Side. Privatkapitalister og udenlandske Firmaer

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1944" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

101

fik visse Indrømmelser for at sælte Produktion og Handel i Gang (NEP, den ny økonomiske Politiks Periode, fra 1921).

I 1920 vedtages Elektrificeringsplanen for Sovjet-Unionens europæiske Del, *Goelro* Planen. 1924 vedtages den første Sovjetforfatning. I 1928 naar Industrien samme Omfang som før Krigen. Nu, da Bønderne kan forsynes med Maskiner, rettes Angrebet mod den sidste og farligste kapitalistiske Gruppe, Kulakkerne (Storbønderne), og Kollektiviseringen sættes ind i 1929. Samtidig vedtages den første Femaarsplan for Perioden Oktober 1928—1933, som har til Opgave at skabe en Sværindustri, som paa socialistisk Grundlag kan moderniserе og reorganisere ikke alene hele Industrien, men ogsaa Transportvæsenet og Landbruget. Den første Femaarsplan gennemføres paa 4¼ Aar, under den anden (1933—37) likvideres den kapitalistiske Sektor i Folkehusholdningen fuldstændig, og Sovjet-Unionens Uafhængighed af Omverdenen befæstedes yderligere. Den tredje (1938—42) lægger Hovedvægten paa Fremstillingen af de fineste Værktøjsmaskiner og den kemiske Industri.

Alle tre Femaarsplaner har lagt Hovedvægten paa Udviklingen af Produktionen af Produktionsmidler og paa Transportens Udvikling. Derved er der skabt et solidt Grundlag for et kommende kolossalt Opsving af Konsumindustrien: Produktionen af Fødevarer, Beklædningsgenstande, Luksusvarer o. s. v. Konsumindustriens Produktion vil efter den tredje Femaarsplan være steget til 11 Gange Produktionen før Krigen, medens Sværindustrien bliver 21½ Gang større.

Udenrigspolitik

Sovjet-Unionen anerkendtes de jure af de kapitalistiske Stormagter i Aarene efter Borgerkrigen, af Tyskland i 1922, England og Frankrig i 1924, U. S. A. i 1933 (Danmark 18. Juni 1924). I sin Udenrigspolitik har Sovjet-Unionen altid bestræbt sig paa at sikre Freden i Verden, (Forslag om fuldstændig Afrustning paa Afrustningskongressen i Genève 1926). Vigtige Handelstraktater med Tyskland i 1922, 1930 og 1939. Ikke-Angrebspagter med en Række Lande. Venskabstraktater med de fleste østlige og sydlige Naboer (undtagen Japan) og med Tyskland.

Statsopbygning

Unionen af de socialistiske Sovjetrepublikker består af 16 Unionsrepublikker (se Skemaet). Under RSFSR (den russiske socialistiske føderative Sovjetrepublik) hører 16 autonome Republikker, og i andre autonome Republikker hører til andre Unionsrepublikker. F. Eks. er Krim en autonom Republik under RSFSR. Mindre Folk, som bebor et samlet Omraade, danner et autonomt Omraade. Den mindste Enhed kaldes nationalt Omraade.

Republikens Navn	*Hovedstad*	*Omraade 1000 km²*	*Indb.tal[1] 1000*	*Unionsrepublik*
1. R. S. F. S. R.	Moskva	16,687	108,809	30/12 1922
2. Ukraine	Kiev	573	ca. 41,000	30/12 1922
3. Belorusland (Hviderusland)	Minsk	228	ca. 10,500	30/12 1922
4. Aserbaidsjan	Baku	85	3,210	5/12 1936
5. Grusija (Georgien)	Tbilisi	69	3,542	5/12 1936
6. Armenien	Erevan	31	1,282	5/12 1936
7. Turkmenistan	Asjkhabad	491	1,254	27/10 1924
8. Usbekistan	Tasjkent	186	6,282	27/10 1924
9. Tadsjikistan	Stalinabad	154	1,485	5/12 1929
10. Kasakstan	Alma-Ata	2,745	6,146	5/12 1936
11. Kirgisistan	Frunse	197	1,459	5/12 1936
12. Karelsk-Finske Republik	Petrosavodsk	196	ca. 500	31/3 1940
13. Moldaviske Republik	Tiraspol	40	2,500	2/8 1940
14. Litauen	Kaunas (sen. Vilnius)	53	2,397	3/8 1940
15. Letland	Riga	66	1,971	5/8 1940
16. Estland	Tallinn (Reval)	48	1,131	6/8 1940
Unionen af de Socialistiske Sovjetrepubliker	**Moskva**	**21,625**	**191,581**	

[1]) Befolkningstallene paa Basis af Folketællingen 17. Januar 1939 uden Tillæg for den naturlige Tilvækst, men med de befriede Omraader medregnet efter Skøn.

Efter den ny Forfatning, vedtaget 5. December 1936, er Sovjet-Unionens Øverste Sovjet den øverste Myndighed. Den bestaar af to Kamre, Unionssovjetten og Nationalitetssovjetten, som er ligestillede i alle Henseender; i Fællesskab vælger de to Kamre et Præsidium, bestaaende af en Formand, 16 Viceformænd, en for hver Sovjetrepublik, en Sekretær og 24 Medlemmer. Den udøvende Myndighed har Folkekommissærernes Raad. I de 16 Unionsrepublikker findes en ganske lignende Opbygning med Præsidium og Folkekommissærer, og ligesaa i de autonome Republikker. Til Unionssovjetten vælges eet Medlem fra hver Valgkreds, der alle har ca. 300,000 Indbyggere. Til Nationalitetssovjetten vælges 25 Medlemmer fra hver af Unionens 16 Republikker, 11 Medlemmer fra hver af de 20 autonome Republikker, 5 Medlemmer fra hvert autonomt Omraade og eet Medlem fra hvert nationalt Omraade. Alle Valg er lige, hemmelige og direkte for alle Borgere over 18 Aar. Kun Sindssyge og Folk, der er fradømt de borgerlige Rettigheder, kan ikke deltage. Folkekommissærerne i Unionsrepublikkerne og de autonome Republikker er til en vis Grad underordnede Sovjet-Unionens Folkekommissærer. Folkekommissariaterne for Forsvar, Forsvarsindustri, Udenrigspolitik og Udenrigshandel med flere er fælles for hele Sovjet-Unionen. Det lokale Selvstyre bestaar af By- eller Landsovjetter, som er underordnet Rayon- og Distriktssovjetterne, ligesom hos os Sogne- og Amtsraad.

Enhver Borger i Sovjet-Unionen er sikret Trykke-, Tale-, Forsamlings-, Forenings- og Trosfrihed, Ret til Arbejde og Hvile, Uddannelse og Forsørgelse i Tilfælde af Sygdom, Invaliditet, og i Alderdommen. Kvinder er fuldstændig ligestillede med Mænd, desuden er alle Racer og Nationer ligestillede.

Befolkningen

Sovjet-Unionens samlede Befolkning var den 17. Januar 1939 170½ Million. Tolv Aar tidligere 147 Millioner. Den gennemsnitlige aarlige Tilvækst var 1,3 pCt. Bybefolkningen udgjorde med 56 Millioner 32,8 pCt. i Modsætning til 17,0 pCt. i 1926. Bybefolkningen er saaledes steget paa Bekostning af Landbefolkningen. Antallet af Byer med over 50 Tusind Indbyggere er vokset fra 91 til 174. 11 Byer har mere end en halv Million Indbyggere. Mange Storbyer som Magnitogorsk, Karaganda og Komsomolsk eksisterede overhovedet ikke i 1926. Der lever inden for Sovjet-Unionens Grænser omkring 180 forskellige Nationaliteter, hvoraf dog de slaviske Folk: Russere, Ukrainere, Hviderussere, Moldavere og Polakker tilsammen udgør over 80 pCt. af hele Befolkningen. 45,1 pCt. af Befolkningen er yngre end tyve Aar (i Danmark 34,2 pCt. i 1935). I Alderen 18 til 50 Aar er ca. 43½ pCt.

Industri

Fra et tilbagestaaende, halvkolonialt Landbrugsland har Sovjet-Unionen udviklet sig til det næststørste Industriland i Verden, det største i Europa. Det skyldes den socialistiske Produktionsforms Overlegenhed over den kapitalistiske. Industriens Udviklingstempo er meget stærkere end i noget kapitalistisk Land paa noget Tidspunkt. Sovjet-Unionen besidder inden for sine Grænser Raastoffer til praktisk talt enhver vigtig Industriproduktion. Endnu er end ikke Halvdelen af Territoriet geologisk kortlagt. Hvert Aar bringer nye Fund af værdifulde Malme, Kul og Olie.

Allerede i 1920 med Elektrificeringsplanen begyndte for første Gang i Industriens Historie den Planlæggelse i Statsmaalestok, som kun kan udføres i et Land, hvor Produktionen er nationaliseret, og det ene Menneskes Udbytning af det andet er umuliggjort.

Sammenligning mellem Sovjetunionens og U. S. A.s Raastofreserver udregnet pr. Indbygger (i 1939).

	Pr. Indbygger	
	i Sovjet-Unionen	*i U. S. A.*
Træ, Hektar	3,6	1,9
Kul, Tons	9848	27015
Olie, Tons	28	14,4
Vandkraft, KW	1,7	0,6
Jernmalm Tons	1592	731
Mangan Tons	4,7	0,04

Fra Sovjetmagtens første Dage blev alle Kræfter sat ind paa at uddanne en Stab af dygtige Sovjetteknikere, saaledes at man ogsaa paa dette Punkt var uafhængig af Udlandet og af den gamle kapitalistiske russiske Intelligens.

Hidtil er der under de tre Femaarsplaner ikke alene lagt Vægt paa Fremstillingen af Produktionsmidler og Modernisering og Udvidelse af de gamle Industricentre, men ogsaa paa Skabelsen af lokale industrielle Baser i de asiatiske Dele af Unionen.

Mens i 1913 næsten al Elektricitet blev fremstillet med Kul eller Olie som Brændstof, arbejder Elektricitetsværkerne nu udelukkende paa Basis af lokale, billige, mindreværdige Brændstoffer eller Vandkraft. F. Eks. udnyttes i Leningrads Elektricitetsværker de stærkt vandholdige lokale Tørv, som behandles paa en særlig Maade, opfundet af Sovjetteknikere. I Forbindelse med Reguleringen af Volga anlægges der en hel Række Kraftværker langs Floden, saaledes vil Kraftværket ved Kuibysjef, naar det om fire Aar staar færdigt, være Verdens største Anlæg med en Energi af 4,4 Millioner Kilowatt. Kulbrydningen er i Sovjet-Unionen mekaniseret stærkere end noget andet Sted i Verden, til over 90 pCt. I Aar er de første store Anlæg til Produktion af Gas under Jorden i selve Kullagene blevet fuld-

Sovjetunionens Stilling i Verdensproduktionen.

	Aar	USSR's Aarsproduktion		Verdens-produktionen		USSRs Nr. i Rækken af Verdens Storproducenter	USSRs Andel i Verdens-produktionen	
Raastoffer til Landbruget:								
Hvede	1937	47	Mill. Tons	150	Mill.	1	31,1	pCt.
Rug	„	21	„ „	46	„	1	ca. 50	„
Byg	„	10,6	„ „	43	„	1	24,7	„
Havre	„	21,9	„ „	69	„	1	31,5	„
Bomuldsfrø	1938	1,8	„ „	12,5	„	3	15	„
Hørfrø	1935	0,75	„ „	3,5	„	2	22	„
Raafosfat	1936	3,8	„ „	12,8	„	1	25	„
Superfosfat	„	1,3	„ „	13,9	„	4	10	„
Tekstilraastoffer:								
Bomuld	1938	840	Tus. Tons	6	„	3	14	„
Natursilke	1937	23	„ „			3		
Uld	1938	138	„ „	1,75	„	4	8	„
Hør	1936	530	„ „	0,75	„	1	70	„
Hamp	„	140	„ „	0,38	„	1	37	„
Kraft- og Brændselsraastoffer:								
Mineralsk Olie	1938	28,9	Mill. Tons	270	„	2	11	„
Kul	„	126	„ „	1225	„	4	10	„
Metaller:								
Jernmalm (Metalindhold)	1938	ca. 15	„ „	ca. 75	„	2	20	„
Raajern	„	ca. 15	„ „	83	„	3	18	„
Staal	„	18	„ „	109	„	3	17	„
Aluminium	„	48	Tus. Tons	582	Tus.	4	8	„
Mangan	1936	1,3	Mill. Tons	2,5	Mill.	1	50	„
Magnesit	1934	0,5	„ „	1,16	„	1	43	„
Krom	1936	0,1	„ „	0,48	„	1	21	„
Guld	„	ca. 0,2	Mill. kg	ca. 1	„	2	20	„
Asbest	„	125	Tus. Tons	500	Tus.	2	25	„
Andre bl. a.:								
Tobak	1936	0,25	Mill. Tons	2,3	Mill.	4	12	
Alkohol (100 pCt.)	„	7	Mill. hl	35	„	2	20	„
Roesukker	1938	2,2	Mill. Tons	9,7	„	1	23	„

Produktion af nogle vigtige Varer.

	1913	1929	1932	1937	1938	1939 i pCt. af 1938	Plan 1942
Elektricitet, Milliarder KWT.	1,9	6,5	13,1	36,4	39,6	107,3 %	75
Kul, Mill. Tons	28,9	40,6	64,4	122,6	126,2	109,2 %	243
Olie og Gas, Mill. Tons	9,3	13,7	22,3	27,6	28,9	104,8 %	54
Raajern	4,2	4,0	6,2	14,5	15,0		22
Staal	4,2	4,7	5,9	17,7	18,0	104,7 %	28
Valsejern	3,5	3,8	4,2	13,0	13,5		21
Kobber, 1000 Tons	34	30	32	92	95		—
Aluminium, 1000 Tons	—	—	1	48	48	114,1 %	—

Tallene for 1939 er angivet efter Folkekommissariaternes Udregning af Planopfyldelsen.

104

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945

ført. I Sovjet-Unionen frembringes 57,7 pCt. af Benzinen ved Hjælp af den mest moderne Metode (cracking).

Staalproduktionen er udviklet stærkere end Raajernsproduktionen, og Forsøgene med at fremstille Staal direkte af Malmen er længere fremme end andre Steder i Verden. Medens man under de første to Femaarsplaner byggede Kolossalanlæg f. Eks. i Magnitogorsk- og Saporosje-Værkerne, hvor Staalværkerne har indtil 20,000 Arbejdere, er man under den tredje Femaarsplan gaaet over til at bygge mindre Specialfabriker, som giver en bedre Udnyttelse af Arbejdskraften. Efter tredje Femaarsplan skal Maskinfabrikerne i 1942 kunne levere 70,000 hel- og halvautomatiske Drejebænke. I den allersidste Tid har Udvindingen af de for Flyvemaskineindustrien saa vigtige, lette og sjældne Metaller taget et stort Opsving. Sovjet Unionen er allerede i Dag fuldt ud i Stand til at frembringe selv de mest indviklede Specialmaskiner. Landbrugsmaskiner som Combines og Traktorer fremstilles i en Rigdom af Specialudformninger (Combines til Bomuldshøst, Drivhusarbejde o. lign.). Mens Sovjet Unionen under den første Femaarsplan hovesageligt fremstillede Hjultraktorer, er nu den overvejende Del af Produktionen Larvefodstraktorer, som har væsentlig større Trækkraft. Flyvemaskiner af Sovjetkonstruktion har sat Verdensrekord indenfor alle Klasser; man behøver bare at minde om Tsjkalofs Flyvning fra Moskva over Nordpolen til Los Angeles i 1937.

En væsentlig Forudsætning for Landbrugets videre Udvikling er den kemiske Industris Udviklingstempo. Efter den tredje Femaarsplan skal Produktionen i 1942 være 227 pCt. af Produktionen i 1937, derved bliver den ca. 33 Gange saa stor som i 1913.

Mens Produktionen af Produktionsmidler i Løbet af den tredje Femaarsplan ialt skal stige til 203 pCt., saa stiger Produktionen af Forbrugsartikler „kun" til 169 pCt. I Betragtning af, at Fødevareproduktionen allerede i 1934 var saa rigelig, at enhver Rationering kunde ophæves (og den er heller ikke senere blevet genindført), forstaas det uden videre, at der ikke er nogen tvingende Nødvendighed for en stærk Udvidelse af Produktionen f. Eks. af Rugbrød, Gryn o. lign. Produktionen af de mere „luksusagtige" Næringsmidler stiger da ogsaa stærkere end f. Eks. Brødproduktionen (206 pCt. i Modsætning til 142 pCt.).

Under Tsarherredømmet, da det europæiske Rusland udnyttede de andre Lande som Kolonier, var Industriproduktionen koncentreret i *Rusland* uden Hensyn til den lange, fordyrende Transport af Raastofferne, f. Eks. Bomuldens Transport fra Turkestan til Ivanovo-Vosnesensk og Moskva, hvor Tekstilindustrien var koncentreret. I Sovjet-Unionen er Industriproduktionen saa vidt muligt flyttet ud til Raastofferne, saaledes at Produktionen billiggøres, Transporten formindskes, og der skabes Industribaser i alle de tidligere rene Landbrugslande. Midtasien har nu baade Bomuldsrenserier, -spinderier og -væverier. Paa Kola-Halvøen er der vokset en Storby op ved Siden af de rige Apatitminer ved Kirofsk. Ved de store Kulminer i Karaganda har der rejst sig Industrigiganter, som forsyner Sibirien med Landbrugsmaskiner.

Landbrug

I det tsaristiske Rusland ejede Tsarfamilien, Kirken og Godsejerne 162 Millioner ha eller 41,5 pCt. af al Landbrugsjord. Kulakkerne besad 80 Millioner ha, medens Middelbønderne og de fattige Bønder raadede over 135 Millioner. Ved Revolutionen fik de jordløse og fattige Bønder udleveret Godsejernes og Kirkernes Godser; man regner med, at Bondejorden i Aarene efter Revolutionen blev opdelt i omkring 21 Millioner smaa Bondebrug. Sovjetgodserne raader over ca. 50 Mill. ha, væsentlig taget fra Tsargodserne eller jomfruelig Jord. I Øjeblikket besidder 243,000 Kollektivbrug de 99,3 pCt. af Resten af Landbrugsjorden. Kun 6,5 pCt. af Bondergaardene holder stadig fast ved den individuelle Drift. Kollektivbruget har for evigt faaet Brugsretten gældfrit og afgiftsfrit overdraget af Staten til et nøjagtigt opmaalt Areal, som Kollektivet ikke har Ret til at sælge eller leje ud. Aarets Arbejdsplan bestemmes i Følge Mønsterstatutten paa Generalforsamlingen af alle Kollektivets Medlemmer. Den daglige Ledelse er i Hænderne paa en Formand og en Bestyrelse, valgt af Generalforsamlingen. I Marken arbejdes i Brigader under en valgt Forarbejder, som hver Dag udregner hver enkelt Arbejders Arbejdsmængde. Kvaliteten af Arbejdet kontrolleres af Inspektører, som i Reglen er gamle dygtige Bønder, der ikke mere deltager i det daglige Arbejde. Arbejdet maales i *„Arbejdsdage"*. I Forvejen har Generalforsamlingen bestemt, hvor stor en Mængde af hver enkelt Arbejdsart der skal regnes for en Arbejdsenhed. Naar Aaret er forbi, tæller Kollektivets Bogholder Antallet af „Arbejdsdage", hvert enkelt Medlem eller Familie af Medlemmer har udført, og denne faar da Del i Kollektivets Overskud i Forhold til de ydede „Arbejdsdage". Til det mekaniske Arbejde faar Kollektiverne Hjælp fra Statens Maskin- og Traktorstationer (M. T. S.), hvoraf der i 1938 fandtes 6,356, udrustet med 394,000 Traktorer paa tilsammen 7,4 Millioner HK, 127,500 Combines og 93,000 Lastbiler. Maskin- og Traktorstationerne betales af Kollektiverne for deres Arbejdsydelse i Naturalier. Ligeledes er Kollektiverne forpligtet til at sælge en vis Mængde af alle deres Produkter, bestemt i Forhold til Kollektivets Landbrugsareal, til Staten til fastsatte Priser. Kollektivet er forpligtet til hvert Aar at henlægge en vis Sum til Udvidelser og Reserver, samt at sikre sig den nødvendige Saasæd til næste Aar. Hvad Kollektivet har tilbage, efter at alle disse Pligtafleveringer er udført, har det fri Raadighed over. I al Almindelighed sælges Overskudet til de kooperative Indkøbsforeninger eller paa Markedet i nærmeste By. Bøndernes Udbytte er saaledes delt i et Pengebeløb og en vis Mængde Naturalier. Omkring Kollektivbondens Gaard har han et Areal (omkring en Tønde Land) til eget Brug, ligesom han har Ret til at holde egen Ko, Svin, Faar, Geder og Fjerkræ. For at forhindre, at Kollektivbønderne snylter paa Kollektivet og kun beskæftiger sig med deres private Bedrift, er det bestemt, at alle mandlige Medlemmer af et Kollektivbrug skal yde mindst 80 Arbejdsdage om Aaret (Kvinder 60).

Sovjet-Unionens Landbrug har et stadigt stigende Udbytte. Dette skyldes Arbejdets Mekanisering og den rigtigere Udnyttelse af Jorden, Forbedringen af Saamaterialet, stærkere Gødning og et intensivt agronomisk Forskerarbejde. Hvert Kollektivbrug har sit Laboratorium. Faglige Tidsskrifter har en stor Udbredelse, og Landbrugets Forsyning med Specialister ses af følgende Tabel:

	1926	*1938*
Agronomer (Landbrugskonsulenter)	16,800	107,200
Landmaalere	12,900	27,900
Agro- og Zoo-Teknikere	—	92,000
Dyrlæger	4,900	17,100
Dyrlægemedhjælpere o. lign.	—	65,400

Det gennemsnitlige Kornudbytte pr. ha skal i 1942 være 16 Centner. I 1940 var det allerede 13. En særlig interessant Ting er Stigningen i Produktionen af Handelskorn: medens i det førrevolutionære Rusland kun 26 pCt. af Avlen blev udbudt til Salg, udgør Handelskornet nu ca. 40 pCt. af Bruttoproduktionen.

Bomuldsproduktionen i de asiatiske Republiker har befriet Sovjet-Unionen for Nødvendigheden af Indførsel. Bomuldsproduktionen i 1913 var 223,000 t og Importen i samme Aar var 197,000 t. I 1937 var Produktionen 854,600 t, Importen kun 22,000 t, der blev udført 45,000 t. Sovjet-Unionen er Nummer 3 i Verden med Hensyn til Bomuldsproduktion.

For at bekæmpe de tørre Vinde fra Centralasiens Stepper, der til kan volde stor Skade paa Kubans og Ukraines Kornmarker, plantes der et bredt Skovbælte, der spærrer for Vinden. I Ørknerne udføres et stort Forsøgsarbejde for at finde de Planter, der er bedst egnet til at dække Ørkensandet med udbyttegivende Vegetation. Sovjet-Unionens kolossale Vandreserver udnyttes saa vidt gørligt til Overrislinger. Kollektivbønderne i Asiens Bomuldsegne bygger kolossale Kanaler og Overrislingsanlæg, som frugtbargør Millioner ha Ørken og Steppe (f. Eks. Ferganakanalen). De subtropiske Sumpe paa 220,000 ha ved Poti (Kolkhis) i Grusija, som Rion-Floden har dannet, udtørres og forvandles til blomstrende Appelsinhaver. I 1944 skal disse subtropiske Egne levere 3 til 3½ Milliarder Sydfrugter. Naar Træerne er fuldt udvokset, vil Produktionen stige til 14—15 Milliarder.

Det er lykkedes i Sovjet-Unionen at akklimatisere sjældne Planter, hvoraf Oljer til Medicinalvarer og Lakfremstilling kan uddrages.

Landbrugsudstillingen i Moskva, som nu har været aaben i to Aar og aabnes igen i 1941, har givet Landbruget talrige Impulser til nye Driftsformer og øget Udbytte.

Efter den tredje Femaarsplan skal der i 1942 være 23,6 Millioner Heste, 88,5 Millioner Hornkvæg, 112,0 Millioner Faar og Geder og 61,2 Millioner Svin. Rent talmæssigt er dette ikke saa

meget mere, end der var i Rusland i 1916, men Tallet giver intet Udtryk for Stigningen i Kvaliteten, saaledes er f. Eks. den gennemsnitlige Mælkeydelse steget med 20 pCt. fra 1932 til 1938.

Transport

Flyvemaskinen har givet Sovjet-Unionen Mulighed for at skabe Forbindelse med selv de fjerneste og vanskeligst tilgængelige Egne af det mægtige Rige (særlig i de nordlige og midtasiatiske Dele). Flyveruternes samlede Længde var allerede i 1937 106,000 Kilometer, der befordredes 38,000 t Gods og 9,4 t Post.

Jernbanerne, som befordrer de 90 pCt. af Godset, skal i Løbet af den tredie Femaarsplan udvides med 11,000 km ny Linje. Den samlede Længde vil derved blive 96,000 km. Godsmængden vil stige endnu stærkere som Følge af Industrialiseringen. Sovjetjernbanerne er de mest intensivt udnyttede i Verden. I 1937 befordredes 1,14 Milliard Passagerer, Godsmængden var 517 Millioner t. Hastigheden sættes stærkt op, Linjerne sikres ved automatiske Blokposter, og Losning og Ladning mekaniseres vidtgaaende. Sovjetingeniører har konstrueret kraftige Lokomotiver, hvor Udnyttelsesgraden er væsentlig højere end i de bedste vesteuropæiske, idet Dampen fortættes og bruges igen, hvad der er af Vigtighed paa de lange Strækninger gennem Stepper og Ørken. Det nordlige Kanalsystem, som forbinder Leningrad med Volga, bliver i Løbet af den tredje Femaarsplan fuldstændig moderniseret. Antallet af Sluser formindskes til en Syvendedel, Sejllængden forkortes med flere Hundrede Kilometer. Efterhaanden som Floderne reguleres og forbindes med Kanaler, vil den billige Flodskibsfart kunne aflaste Jernbanerne. I 1940 er det for første Gang lykkedes planmæssigt at gennemføre almindelig Fragtsejlads paa den nordlige Sovej, som forbinder de sibiriske Floders mægtige Opland med Omverdenen.

Sociale Forhold

Industriens og Landbrugets Udvikling giver Basis for en væsentlig Forbedring af Arbejdernes og Bøndernes Levevilkaar. I Statsmagasinerne eller paa Kollektivmarkederne kan de forsyne sig med Konsumvarer uden nogen Form for Rationering. Efterspørgslen overstiger stadig Produktionen.

Antallet af Arbejdere og Funktionærer steg fra 8,5 Millioner i 1924 til 28,0 Millioner i 1938. Antallet af Arbejdsløse faldt fra 1,6 Millioner til Nul i 1931. Siden da har hver Sovjetborger været sikker paa altid at kunne finde Arbejde, mens det til har været et Problem for Ledelsen af Fabrikerne at finde Arbejdskraft. Dette har ogsaa ført til, at mange Arbejdere „flyver" fra Fabrik til Fabrik paa Jagt efter bedre Fortjenstmuligheder, Bolig og andre Begunstigelser. Alene Automobilfabriken „Stalin" i Moskva" havde i Aaret 1940 et Tab paa flere Millioner Rubler som Følge af Arbejdernes Omflakken. Derfor har det været nødvendigt for at sikre Bedrift-

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945
106

tærnes rolige Udvikling at gøre Arbejderne personlig interesserede i at blive paa det samme Sted. Efter et for nylig udstedt Dekret maa Arbejderne ikke søge bort uden Fabriksdirektionens Tilladelse. Omvendt *skal* han afskediges i Tilfælde af grov Krænkelse af Arbejdsdisciplinen som f. Eks. gentagne Gange at komme for sent.

For at sikre *Arbejdsreserverne* vil der hvert Aar blive udskrevet mellem 800,000 og en Million unge Mennesker, som optages paa Fagskoler, hvor de i Løbet af to Aar oplæres indenfor et Fag. I 1940 meldte der sig frivilligt saa mange, at det ikke var nødvendigt at udskrive nogen. Tidligere havde Industrien faaet den nødvendige Tilgang fra Kollektivbrugene, der, efterhaanden som Arbejdet paa Landet mekaniseres, fik megen ledig Arbejdskraft. Ved Dekretet sikres Industrien det nødvendige Antal Lærlinge og Ungarbejdere. En lignende Virkning vil formodentlig det nylig vedtagne Dekret om Skolepenge i de sidste tre Klasser af 10-Aars Skolen og paa Universiteter, Teknika og lignende Skoler have. Undtaget fra denne Regel er alle Elever, som har udmærket godt i Karakter (der findes kun fire Karakterer, saa „udmærket godt" svarer nærmest til vores mg og derover).

Fagforeningerne er Arbejdernes Repræsentant overfor Direktionen i Fabriken. Alle Stridigheder paa Arbejdspladsen søges løst af Afdelingens Afdelingsrepræsentant; lykkes det ham ikke at forlige Sagen, gaar denne videre til Fagforeningens Arbejdsinspektør, hvorfra den kan føres over til Folkedomstolen. Fagforeningerne sørger siden 1933 for hele Administrationen af den sociale Forsikring, herunder ogsaa for Hvilehjem og Pladser i Sortehavskystens Pensionater og Sanatorier til Arbejderne.

Sportsforeningerne er organiseret inden for de enkelte Fagforeninger, som er Industriforbund, saaledes at hele Personalet paa en Fabrik fra Direktør til Portner staar i den samme Fagforening. Fester og Højtideligholdelsen af Nationens Mærkedage arrangeres ogsaa af Fagforeningerne. Arbejderne har ikke en Øres Udgift til Syge- og Ulykkesforsikring, som helt betales af Fabriken. Fagforeningskontingentet maa ikke overtige een Procent af Indtægten.

Næsten alt *Arbejde* udføres i Akkord efter graduerede Satser, som retter sig efter Arbejderens Uddannelse og Dygtighed. Der betales i Reglen et Forskud den 14. i hver Maaned, Resten af Akkorden til den første. Skatter trækkes fra Lønnen. De udgjorde i 1937 tilsammen højst 6,3 pCt. af Lønsummen for Folk, der tjener 600 Rubler og derover. Der er ret store Fradrag for dem, der har Forsørgerpligter overfor et, to, tre, fire eller flere Børn. For USSR's Statsbudget spiller Beskatningen af Befolkningen en forsvindende Rolle. Saaledes udgjorde alle Arter Skatter paa Befolkningen ialt 4.21 pCt. af Indtægterne paa USSR's Statsbudget for 1939. Statsbudgettets Hovedindtægtskilde er dels en Skat paa Industriens Omsætning, dels en Afgift af Statsvirksomhedernes Overskud.

Boligerne ejes enten af Fabriken, Folkekommissariatet eller Byen (i enkelte Tilfælde af Arbejderen). Huslejen, som betales i Bankerne eller paa Arbejdspladserne, udregnes efter Lejlighedens Størrelse og Kvalitet, Familiemedlemmernes Antal og Lønnens Størrelse. Den udgør i Reglen en ganske forsvindende Procentdel af Indtægten, omkring en Tiendedel af den danske Arbejders Udgifter til Husleje. I *Sygdomstilfælde* faar man udbetalt fuld Dagløn og skal intet betale for Lægehjælpen. I hver Bydel er der en Poliklinik, desuden har de forskellige større Bedrifter deres egne Polikliniker, Ambulatorier eller Hospitaler. Paa Polikliniken kan man træffe Aftale med en af Lægerne, som saa bliver ens Huslæge, der kan tilkaldes til Hjemmet uden Ekstraudgift. Naar man er 60 Aar (Kvinder 55) og har arbejdet i 25 Aar (Kvinder 20) i sit Fag, har man Ret til *Aldersrente*, som er 50—60 pCt. af den gennemsnitlige Fortjeneste. Den beholder man, selv om man fortsætter med at arbejde. Det samme gælder Invalider, som faar deres Rente, 33—100 pCt. af Lønnen, uden Hensyn til deres eventuelle Arbejdsindtægt.

For at skabe de Kadrer af *Sovjetintelligens*, der er uomgængelig nødvendige for den socialistiske Opbygning, har Sovjetmagten fra sin første Dag sat stærkt ind paa Undervisning paa alle Felter. I de første Aar var Undervisningen af voksne Arbejdere, der havde Lyst og Evner til at blive Ingeniører eller lignende, særlig karakteristisk. I de senere Aar er denne Undervisning ifølge Sagens Natur gledet i Baggrunden, og Universiteterne faar nu deres Studenter fra 10-Aars Skolerne.

I 1937—38 fandtes der 20,8 Millioner Elever i Folkeskolens Grundklasser, 10,5 i de højere Skoler og 550,000 paa Universiteter og lignende Skoler, 5,9 Millioner Arbejdere gik paa Kursus paa Fagskoler, og 7,5 Millioner Voksne modtog Undervisning i Læsning og Skrivning.

Undervisning

Før Børnene naar den skolepligtige Alder, kan Moderen aflevere dem i Vuggestuer og Børnehaver, som enten drives af Bysovjetten eller af Fabrikerne og Kollektivbrugene. Børnene kan i mange Tilfælde overnatte i Børnehaven. I 1938 var der 724,000 Senge i Vuggestuer og i 1936—37 var der over 1 Million Pladser i permanente Børnehaver (Sommeren 1936 var der 3,214,000 Pladser i Friluftsbørnehaver og 3,491,000 Senge i Vuggestuer paa Landet). Børnene begynder Skolen, naar de er 8 Aar. Paa Landet er 7-Aars Skolen eller „ufuldstændig 7-Aars Skole", d. v. s. 4—5 Aars Undervisning, det almindelige, i Byerne 10-Aars Skolen.

I 1942 skulde alle Landsbyskoler være 7-aarige, alle Byskoler 10-aarige. Der undervises paa Modersmaalet (i ikke-russiske Skoler med Russisk som obligatorisk Fremmedsprog). Undervisningen er mere teknologisk præget end her, i Kemi læres f. Eks. ikke blot om Jern i al Almindelighed, men ogsaa om Sovjet-Unionens Jernreserver, Udvindingen og Anvendelsen af Metallet. Der undervises ikke i Religion, derimod er Biologi og Fy-

siologiundervisningen væsentlig mere dybtgaaende end her. Pionerorganisationen spiller en stor Rolle i alle disciplinære Spørgsmaal og for Organiseringen af Fritiden (Pionerpaladser). Ungkommunisterne leder Pionererne, organiserer de unge Arbejdere, Studenterne og Hærens Unge.

I 1942 skulde Antallet af studerende paa Universiteter og Teknika være steget til 650,000 (1937 550,000). Faktisk var der allerede i 1940 over 700,000, og det skadede selvfølgelig Undervisningens Kvalitet. Nu, hvor kun Studenter med mg i Gennemsnit kan faa Stipendium (de andre skal betale 3—500 Rubler aarligt for Undervisningen), vil nok en Del mindre egnede Studenter gaa bort af sig selv.

Analfabetismen, som før Revolutionen var stor i Rusland og næsten 100 pCt. i de fjernere østlige Provinser, hvor mange Folk end ikke havde et Skriftsprog, bliver virkningsfuldt bekæmpet. Alle Rekrutter kan nu læse og skrive, inden Militæruddannelsen begynder. Mange af dem har et eller flere Idrætsmærker (G. T. O. Parat til Arbejde og Forsvar). 1. Maj 1938 havde 5 Millioner unge Mænd og Kvinder GTO-Mærker. (Specialmærker for Flyvning, Faldskærmsudspring, Skydning og Ridning). Landbrugets Traktor- og Combinesførere (over 1,5 Million) er en mægtig Reserve for den røde Hær.

Kultur

De nye Opfindelser paa det kulturelle Omraade, Film og Radio, udnyttes stærkere i Sovjet-Unionen end i Udlandet (Fællesmodtagere, lette transportable Forevisningsapparater). Teatrene, hvoraf der findes 702, heraf 29 Operaer (1938), spiller alle Verdens gode Stykker (bl. a. mere Shakespeare end England). Sovjetmusikere har vundet alle internationale Konkurrencer, de har deltaget i. Den nationale Kultur udfolder sig frit inden for de 180 forskellige Nationaliteter i Sovjet-Unionen. Pressen og Bogudgivelsen er mangedoblet (1913: 859 Blade i 2,7 Millioner Ekspl. dagligt og 86,7 Millioner Bøger, 1937: 8521 Blade i 36,2 Millioner Ekspl. og 673,5 Mill. Bøger.

Arbejdernes og Bøndernes Levefod er steget stærkt under Femaarsplanerne, det har virket tilbage paa Produktionen i Form af en stærk Stigning af Arbejdets Produktivitet. (Stakhanofbevægelsen fra 1935, Betjening af mange Maskiner paa een Gang, større Alsidighed hos Arbejderne).

Stigningen i Arbejdets Produktivitet i det socialistiske Samfund er en af de vigtigste Forudsætninger for Opfyldelsen af Parolen: „Indhente og passere de mest fremskredne kapitalistiske Lande i Produktion pr. Indbygger". I Løbet af 10—15 Aar skal dette store Maal være naaet. Ruslands Industriproduktion var i 1913 2,6 pCt. af Verdensproduktionen, i 1937 var den allerede 13,7 pCt. I Dag er Sovjet-Unionen Nr. 1 i Europa, Nr. 2 i Verden m. H. t. samlet Produktion. For at passere Amerika i Produktion pr. Indbygger maa den samlede Produktion firedobles. Men den Fart Udviklingen har i Sovjet-Unionen (1929—38 18,8 pCt. aarlig Tilvækst) skulde det ikke vare saa længe.

Det vil være det bedste og endelige Bevis paa det socialistiske Samfunds Overlegenhed over det kapitalistiske, men denne Overlegenhed gør sig allerede nu gældende paa mangfoldige Omraader: Arbejdsløsheden likvideret, ingen økonomiske Kriser, stigende Indtægter for Arbejdere og Bønder, det arbejdende Folk er befriet for Kapitalisternes Udbytning. Under Planøkonomien udnyttes Maskinerne bedre end under Privatkapitalismen (Traktorarbejde i Gennemsnit 6 Gange saa effektivt i Sovjet-Unionen som i U. S. A.). Nye Opfindelser tages straks i Brug, hvis de gavner Samfundet som Helhed.

Sovjet-Unionens Arbejdere og Bønder har med Stalin i Spidsen under det kommunistiske Partis Førerskab likvideret den kapitalistiske Udbytning og skabt Grundlaget for en Produktion større end nogen Sinde tidligere. Sovjetsamfundet bevæger sig frem mod det store Maal: Det kommunistiske Samfund.

„Kapitalismens Udvikling foregaar yderst ujævnt i de forskellige Lande. Det kan heller ikke være anderledes under Vareproduktionen. Deraf følger givetvis, at Socialismen ikke kan sejre samtidigt i alle Lande. Den vil sejre først i et eller flere Lande, medens de andre i nogen Tid vil vedblive at være borgerlige eller førborgerlige. Dette maa ikke alene skabe Gnidning, men det maa faa Bourgeoisiet i de andre Lande til direkte at stræbe efter at knuse den socialistiske Stats sejrrige Proletariat. I saa Tilfælde vilde en Krig fra vor Side være en retmæssig og retfærdig Krig. Det vilde være en Krig for Socialismen, for de andre Nationers Befrielse fra Bourgeoisiet."

(Lenin: „Den proletariske Revolutions Militærprogram", se Pjecen „Europas Forenede Stater", S. 12, Arbejderforlaget.)

3 Storværker

som enhver dansk Arbejder bør eje!

J. Stalin:

LENINISMENS PROBLEMER

Det er en Oversigt over 20 Aars fast og vaagen Arbejderpolitik i kapitalistiske Omgivelser. I 27 Artikler behandles Lenins Lære, Landbruget og Bønderne, Industrien og Arbejderne, Femaarsplanerne og Kollektiviseringen, den røde Hær og den nye socialistiske Kultur og Udenrigspolitiken.

700 store Sider Pris Kr. 5,00 heftet Kr. 6,50 indbundet

Sovjetunionens kommunistiske Partis

(Bolsjevikernes)

Historie

Det er tre Revolutioners Historie, det er den haarde Lære om Kampen mod Krigen, i Illegalitet, under Forfølgelser, med eet eneste Maal for Øje: Socialismen, Magten til Arbejderklassen i hele Folkets Tjeneste. Det er Historien om, hvordan Lenins Parti støttet af de russiske Arbejder- og Bondemasser Skridt for Skridt byggede et socialistisk Land op, med Beskæftigelse og stadig tryggere Kaar for alle, og nu med Stalin ved Roret vogter dette Land med Verdens stærkeste Hær og fører det fremad til Gavn for Smaakaarsfolk i alle Lande, til Skade for alle Kapitalister og Krigsanstiftere.

471 Sider Pris Kr. 2,00 heftet Kr. 3,50 indbundet

Karl Marx:

Udvalgte Skrifter

Bind I—II

1156 Sider

Organisationspris pr. Bind Kr. 3,00 heftet, Kr. 6,00 indb.

DE BEFRIEDE OMRAADER

Befrielsen af Vestukraines og Vesthvideruslands Folk*)

I August og September 1939 foregik der store Forandringer i den internationale Situation. De grundlæggende Kendsgerninger af afgørende Betydning var: Ændringen af Forholdet mellem USSR og Tyskland, Polens militære Tilintetgørelse og den polske Stats Sammenbrud, Udbrudet af den europæiske Krig mellem England og Frankrig paa den ene Side og Tyskland paa den anden.

Den sammenflikkede polske Stat faldt sammen ved det første militære Slag. Polens bankerotte Politikere flygtede fra deres Land i Krigens allerførste Dage og overlod Hæren og Folket til sin Skæbne. Sovjetunionen kunde ikke se ligegyldigt paa, at Polen blev Tumleplads for alle mulige Tilfældigheder og Overraskelser, som kunde fremmane Farer for USSR. Sovjetregeringen kunde heller ikke forholde sig uinteresseret til den Skæbne, som kunde overgaa de beslægtede Ukrainere og Hviderussere, der indtog en Stilling som retsløse Nationer.

Den 17. September talte Formanden for USSR's Folkekommissærers Raad, V. M. Molotof, til det store Sovjetlands Folkeslag gennem Radioen og redegjorde for, at Sovjetregeringen i Kraft af de anførte Omstændigheder ikke længere kunde forholde sig passiv i den opstaaede Situation. Den heltemodige røde Armé rakte Ukrainerne og Hviderusserne en hjælpende Broderhaand.

Den polske Stats hurtige Sammenbrud forklares ikke blot ved det militære Slag, den fik, men ogsaa ved dens hele statslige Strukturs Ubestandighed.

De polske Godsejere og Kapitalister havde udbyttet de Arbejdendes bredeste Masser paa den mest barbariske Maade. Tyve Aar igennem havde Panerne forhaanet det ukrainske og hviderussiske Folk og knuget den ludfattige Landbefolkning til Jorden med halvfeudale Afgifter. Folket værgede sig og rejste sig atter og atter til Opstand.

Vestukraines og Vesthvideruslands Folk lærte af egen bitter Erfaring Imperialismens nationale Politik at kende, en Politik, der er interesseret i at undertrykke og udbytte de nationale Mindretal, at hidse det ene Folk mod det andet og holde de Udbyttede nede i Retsløshed og Uvidenhed.

„Leninismen beviste, og den imperialistiske Krig og Revolutionen i Rusland har bekræftet det, at det nationale Spørgs-

*) Læs iøvrigt: M. Ross: Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917—1940. Arbejderforlaget 1940.

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

109

maal kun kan løses i Sammenhæng med den proletariske Revolution og paa Grundlag af den.“**).

Det store Venskabsforbund mellem Folkeslagene i Sovjetlandet er en klar Bekræftelse paa Stalins Ord. Det nationale Spørgsmaal er løst i Sovjetlandet. Fra Dag til Dag befæs'es Venskabet mellem Folkeslagene, de Arbejdende lever i frie og lyse Kaar, i Kultur og Velstand, og det vil ogsaa Vestukraines og Vesthvideruslands Folk nu komme til, efter at de er optaget i de frie Sovjetfolks store Familie.

For første Gang i deres Historie valgte Vestukraines og Vesthvideruslands Folk den 24. Oktober 1939 Deputerede til deres Nationalforsamlinger gennem den mest demokratiske Valgret i Verden. I Vestukraine deltog 92,83 pCt. af Vælgerne i Afstemningen, i Vesthvideruland 96,71 pCt. „Valgene til Vestukraines og Vesthvideruslands Nationalforsamlinger, som her for første Gang gik for sig paa Basis af almindelig, direkte og lige Valgret med hemmelig Stemmeafgivning, har vist, at mindst ni Tiendedele af disse Omraaders Befolkning forlængst var rede til at forenes med Sovjetunionen.“**).

Den 27. Oktober 1939 vedtog Vestukraines Nationalforsamling og den 29. Oktober 1939 Vesthvideruslands Nationalforsamling enstemmigt Deklarationer, hvorved Sovjetmagten blev proklameret paa det Territorium, der var befriet for de polske Paners Aag. Hele Magten i Vestukraine og i Vesthvideruland ligger nu i Hænderne paa Byernes og Landets Arbejdende i Form af de Arbejdendes Deputeredes Sovjetter.

Folkets Herredømme, Sovjetmagten — som alle Arbejdende haaber paa og sætter deres Lid til — gav Bønderne Jord, erklærede Bankerne, Fabrikerne og Værkerne for Statsejendom og tilintetgjorde for bestandig Udbytningen og Undertrykkelsen, som Godsejerne og Kapitalisterne havde iværksat overfor Nationaliteterne.

USSR's Øverste Sovjet imødekom det Ønske, som Vestukraines og Vesthvideruslands Nationalforsamlinger havde udtalt: Vestukraine og Vesthvideruland hører nu til Unionen af socialistiske Sovjetrepubliker.

(Vesthvideruland: 108,000 Kvadratkilometer med en Befolkning paa 4,800,000 Mennesker, Vestukraine: 88,000 Kvadratkilometer med 8,000,000 Mennesker. Af disse ca. 13,000,000 Mennesker er over 7,000,000 Ukrainere, over 3,000,000 Hviderussere, over 1,000,000 Polakker og over 1,000,000 Jøder.)

*) *J. Stalin:* Leninismens Problemer. Arbejderforlaget 1940, S. 56—57.

**) *V. M. Molotof:* Om Sovjetunionens Udenrigspolitik, Moskva 1939, S. 15.

„... Arbejderklassens Frigørelse maa være Arbejderklassens eget Værk...“

(Karl Marx: „Udvalgte Skrifter“, Bind II, S. 392. Mondes Forlag.)

De baltiske Landes Tilslutning til Sovjetunionen*)

Den 28. September 1939 blev der afsluttet en Bistandspagt og en Handelsaftale mellem USSR og den estniske Republik. Den uafhængige estniske Republik, som før Oktoberrevolutionen i 1917 havde hørt til det russiske Rige, var blevet dannet i Februar 1918. Forholdet mellem USSR og Estland hvilede paa den den 2. Februar 1920 undertegnede Fredstraktat. I Aar t 1932 blev der undertegnet en Ikkeangrebspagt mellem USSR og Estland. I Overensstemmelse med den sovjetisk-estniske Bistandspagt af 28. September 1939 gav den estniske Republik Sovjetunionen Ret til paa Grundlag af Forpagtningsoverenskomster at anlægge Flaadestøttepunkter og nogle Flyvepladser paa de estniske Øer Øsel (Saaremaa), Dagø (Hiiumaa) og i Byen Baltischport (Baltiski). Sovjetunionen fik Ret til paa egen Bekostning at opretholde et bestemt Antal sovjetiske Land- og Luftstridskræfter til Bevogtning i de til Flaadestøttepunkter og Flyvepladser udsete Omraader.

Handelsaftalen mellem USSR og den estniske Republik gav sidstnævnte Mulighed for at give sin Udenrigshandel en sund Basis. Den udenlandske Kapital, navnlig den engelske, havde bestræbt sig for at besætte den estniske Udenrigshandels Kommandoposter. Det er nok at henvise til, at Handelsomsætningen mellem Estland og England i 1937 udgjorde ca. 55 Millioner estniske Kroner. Efter Handelsaftalen mellem USSR og Estland voksede den sovjetisk-estniske Handels Omfang til det 4½-dobbelte. Estlands Økonomi blev derved i høj Grad uafhængig af de vesteuropæiske imperialistiske Magter. Handelsoverenskomsten forskaanede den estniske Folkehusholdning for de katastrofale Følger af den nuværende Krig i Europa og sikrede Estland en stadig Forsyning med Sovjetraastoffer. Sovjetmarkederne stod nu aabne for de estniske Landbrugs- og Industriprodukter.

Den estniske Industri var gaaet stærkt tilbage, efter at den havde tabt sit Hovedmarked ved Estlands Adskillelse fra Sovjetrusland. Det er nok at henvise til, at før den første imperialistiske Krig var der i den estniske Storindustri beskæftiget 48,000 Arbejdere, men i Begyndelsen af 1930 kun 23,000. Ogsaa den estniske Industris Karakter havde forandret sig stærkt: før var Krigs- og Skibsbygningsindustrien samt Fremstillingen af Landbrugsmaskiner og elektriske Artikler af afgørende Betydning. Nu er Tekstilindustrien Estlands vigtigste Industrigren.

Den 5. Oktober 1939 blev i Moskva afsluttet en Bistandspagt mellem Sovjetunionen og den lettiske Republik.

Den lettiske Republik gav Sovjetunionen Ret til, paa Grundlag af Forpagtningsaftaler, at anlægge Flaadestøttepunkter og nogle Flyvepladser i Libau (Liepaja) og Windau (Ventspils) og at stationere Kystartilleri paa Kysten mellem Windau og

*) Læs iøvrigt: *M. Ross:* Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917—1940. Arbejderforlaget 1940).

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1944/april 1945

110

Pitrag samt Ret til at opretholde et bestemt Antal sovjetiske Land- og Luftstridskræfter i de til Støttepunkter og Flyvepladser udsete Omraader.

Sovjetunionen var den første Stat, der havde anerkendt Letland som uafhængig Republik og oprettet diplomatisk Forbindelse med den. Det venskabelige Forhold mellem Sovjetunionen og Republiken Letland blev forberedt gennem Fredstraktaten af 1920. Sovjetunionens Fredspolitik overfor Letland kom endvidere til Udtryk i Afslutningen af Traktaten af 5. Februar 1932 om Ikkeangreb og fredelig Løsning af Konflikter. Denne Traktat blev i 1934 forlænget for 10 Aar. Den sovjetisk-lettiske Bistandspagt af 5. Oktober 1939 og den dertil hørende Handelsaftale var den logiske Slutsten paa USSR's konsekvente venskabelige Politik overfor Letland.

Som Følge af den sovjetisk-lettiske Handelsaftale steg Handelsomsætningen mellem USSR og Letland ganske betydeligt. Tidligere havde det russiske Marked optaget 75—90 pCt. af den lettiske Industris Totalproduktion. Transiten af russiske Raastoffer og Varer, der blev fragtet over Havnene Riga, Libau og Windau, var kommet dette Omraades økonomiske Opsving til gode. I Aaret 1913 gik saaledes over 20 pCt. af det tidligere russiske Riges Import og 22 pCt. af Eksporten over disse Havne.

De imperialistiske Magter forsøgte gentagne Gange at udnytte Letland som Opmarchbasis for en Krig mod USSR. England stillede sig op som „Formynder" og forsøgte at gøre det til sit koloniale Vedhæng. Dette maatte faa Konsekvenser for Letlands Økonomi. Letland forvandledes fra et Industriland til et Agrarland. Nu har det næsten ingen Storindustri.

Afslutningen af den sovjetisk-lettiske Overenskomst gjorde Ende paa Imperialisternes „Formynderskab" over Letland. Sovjetunionen leverede Letland Raastoffer og Industrimaskiner i Bytte for lettiske Eksportartikler. Letlands Folkehusholdning levede op, Arbejdsløsheden gik tilbage.

Saaledes havde den sovjetisk-lettiske Bistandspagt yderligere styrket den gensidige Tillid mellem det lettiske Folk og Sovjetunionen.

Et nyt overbevisende Vidnesbyrd om Sovjetunionens Fredspolitik var Traktaten om Overgivelsen af Byen og Omraadet Vilna til den litauiske Republik og Bistandspagten mellem Sovjetunionen og Litauen, der blev undertegnet den 10. Oktober 1939 i Moskva. Historien kender ikke noget andet Eksempel paa, at en langt stærkere Stat frivilligt har gjort en svagere Stat territoriale Indrømmelser.

Gennem den i 1920 afsluttede Fredstraktat med Litauen blev der etableret venskabelige Forbindelser mellem Sovjetunionen og Litauen. I September 1926 blev der mellem USSR og Litauen afsluttet en Neutralitets- og Ikkeangrebspagt.

I 1927 tilspidsedes det polsk-litauiske Forhold brat. Det syntes, som om et væbnet Sammenstød mellem Landene var uundgaaeligt. Sovjetunionens energiske Indgriben forhindrede Krigen.

I April 1934 blev den sovjetisk-litauiske Ikkeangrebspagt for Tiden forlænget med yderligere 10 Aar. I Marts 1938 trak det imperialistiske Polen Tropper sammen ved den litauiske Grænse. Polen forberedte et stort Angreb paa Litauen. Fra USSR's Side erklærede man overfor den polske Gesandt i Moskva, at Sovjetunionen ikke vilde anbefale Polen at anvende Magt, og at man vilde forbeholde sig sin Handlefrihed i Tilfælde af, at Polen overfaldt Litauen.

Den i Oktober 1939 afsluttede sovjetisk-litauiske Traktat styrkede det venskabelige Forhold mellem Sovjetunionen og det litauiske Folk. Denne Overenskomst, der hvilede paa Parternes fulde Ligeberettigelse, fastlagde det fælles Forsvar af de litauiske Statsgrænser. Denne Overenskomsts Artikel 4 bestemte, at Sovjetunionen til dette Formaal fik Ret til at opretholde en bestemt Styrke sovjetiske Land- og Luftstridskræfter i visse gensidigt aftalte Omraader paa den litauiske Stats Territorium. Sovjetunionen overtog en Forpligtelse til at yde den litauiske Hær Hjælp gennem Levering af Vaaben og andet Krigsmateriale paa gunstige Betingelser. Denne Traktat svarede ligeligt til Sovjetfolkets og det litauiske Folks Interesser.

Litauens, Letlands og Estlands reaktionære Regeringer, der stod fjendtligt overfor deres egne Folk, krænkede imidlertid groft de Bistandspagter, de selv havde indgaaet med Sovjetunionen, og dannede et hemmeligt militært Tremagtsforbund, der var rettet mod Sovjetunionen. Litauens, Letlands og Estlands Generalstabe forstærkede mere og mere denne Forbindelse, som blev holdt hemmelig for USSR. I Litauen forekom flere Tilfælde, hvor Soldater fra Sovjettroppedele, der var stationeret paa litauisk Omraade i Henhold til den sovjetisk-litauiske Bistandspagt, blev bortført af litauiske Myndigheder. Man pinte disse Soldater for at aftvinge dem Sovjetstatens militære Hemmeligheder. En af de bortførte blev myrdet, en anden forsvandt sporløst. De litauiske Myndigheder greb ligeledes til ganske grundløse Repressalier mod litauiske Statsborgere, der havde med Sovjettroppernes Forsyning i Litauen at gøre. Alle disse Kendsgerninger vidnede om, at den reaktionære litauiske Regering i Forstaaelse med Letlands og Estlands reaktionære Regeringer groft krænkede den Bistandspagt, som var indgaaet med Sovjetunionen, og forberedte et Overfald paa Sovjetgarnisonen i Litauen.

Selvfølgelig maatte Sovjetregeringen reagere paa den Slags fjendtlige Handlinger fra Letlands, Estlands og Litauens Regeringer, thi disse Handlinger var rettet mod Sovjetstaten, som hele Tiden havde ført en overordentlig velvillig Politik overfor sine baltiske Naboer.

For at sikre en ærlig og omhyggelig Gennemførelse af Bistandspagterne forlangte Sovjetregeringen, idet den gik ud fra de gensidige Interesser for Folkene i Sovjetunionen og de baltiske Lande, at der i Letland, Litauen og Estland blev dannet Regeringer, der var i Stand til i Praksis at gennemføre disse Pagter. Til samme Formaal forlangte Sovjetregeringen, at der blev givet Sovjettropper Adgang til disse Landes Territorium.

Alle disse Forholdsregler fra Sovjetregeringens Side svarede til de nationale Interesser for de arbejdende Folk i Litauen, Letland og Estland, som USSR derved hjalp med at befri sig for deres plutokratiske Regeringers Aag.

Modtaget med Begejstring af Befolkningen marcherede Sovjettropper ind i de baltiske Landes vigtigste Centre.

Endrægtigt rejste Folkemasserne sig mod deres plutokratiske Regeringer og tvang dem til at forlade den politiske Scene. Nye Regeringer blev dannet, Folkeregeringer, der var venskabeligt indstillet overfor USSR.

Den 14. og 15. Juli 1940 afholdtes Valg til den lettiske Sejm, den estniske Statsduma og den litauiske Sejm, og Kandidaterne fra Gruppen „Det arbejdende Folks Forbund" opnaaede en straalende Sejr. Valget demonstrerede en uovertruffet politisk Maalbevidsthed og Enighed hos Folkemasserne.

Sluttelig traadte Litauens, Letlands og Estlands sande Folkeparlamenter sammen den 21. og 22. Juli i Kowno (Kaunas), Riga og Reval (Tallinn) og vedtog i deres Samlinger eenstemmigt Deklarationer om Sovjetmagtens Indførelse i disse Lande og om de nye socialistiske Sovjetrepublikers Tilslutning til Sovjetunionen.

(Estland: 47,549 Kvadratkilometer. 1. Januar 1938 1,120,000 Indbyggere. 88,2 pCt. er Ester, Resten Svenskere, Letter, Jøder o. a. Hovedstad Tallinn (Reval), 146,000 Indbyggere.

Letland: 65,791 Kvadratkilometer. 1. Januar 1938 1,950,000 Indbyggere. 73,5 pCt. Letter, 12,5 pCt. Russere, ca. 5 pCt. Jøder og ca. 9 pCt. andre Nationaliteter. Hovedstad Riga, 385,000 Indbyggere.

Litauen: 59,478 Kvadratkilometer. 2,879,000 Indbyggere. Flertallet Litauere. Desuden Jøder, Russere, Polakker m. v. Hovedstad Kaunas, 150,000 Indbyggere).

Kampen for Sikkerhed ved USSR's Nordvest-Grænser"*)

I November 1917 udtalte Stalin i sin Tale paa Finlands socialdemokratiske Arbejderpartis Kongres: „Jeg erklærer, at vi vilde forraade Socialismen, hvis vi ikke greb til alle Forholdsregler for at genoprette den broderlige Tillid mellem Finlands og Ruslands Arbejdere. Men alle ved, at Genoprettelsen af denne Tillid er utænkelig uden fuld Anerkendelse af det finske Folks Ret til fri Selvbestemmelse. Vigtigt er det her, at denne Ret ikke kun anerkendes i Ord, selv om det sker officielt. Vigtigt er det, at denne Anerkendelse i Ord bliver bekræftet af Folkekommissærernes Raad gennem Handlinger, at den uden Vaklen bliver omsat i Handling. Thi Ordenes Tid er forbi. Den Tid er kommet, hvor den gamle Parole: „Proletarer i alle Lande, foren Jer!" skal omsættes i Handling. Fuld Frihed for det finske Folk som for Ruslands andre Folk til selv at forme sit Liv! Frivilligt og ærligt Forbund mellem det finske Folk og det russiske Folk!"**).

Det finske Folk formaaede ikke at høste Frugterne af den vundne Frihed og Uafhængighed. Ved Hjælp af udenlandsk Intervention tilrev det finske Bourgeoisi sig Magten. I 20 Aar betraglede Imperialisterne Finland som en Opmarchbasis for Overfald paa Sovjetunionen! England, der stod i Spidsen for det antisovjetiske Korstog, førte Forhandlinger med de hvidgardistiske Finner om en fælles Aktion mod Sovjetrusland.

Paa finsk Jord forberedte Imperialisterne systematisk en højst farlig Krigsarne. Allerede i April 1919 betegnede „Times" Finland som Noglen til Petrograd. „Naar det drejer sig om at tilintetgøre Bolsjevismen," skrev „Times", „kunde vi ligesaa godt sende en Ekspeditionshær til Honolulu som til det hvide Hav. Naar vi kaster et Blik paa Landkortet, ser vi, at Østersøen er den bedste Adgangsvej til Petrograd, og at den bedste og korteste Vej fører gennem Finland.... Finland er Noglen til Petrograd, og Petrograd Noglen til Moskva."**).

Finlands herskende reaktionære Kredse organiserede flere Gange væbnede Overfald paa Sovjetterritorium. I Borgerkrigens Aar forsøgte de hvidgardistiske Finner at omsætte deres onde Hensigter overfor Sovjet-Karelen i Handling, men alle deres militære Eventyr endte med Nederlag. Imidlertid blev den desperate finske Militærklike ikke mere nøgtern af denne Lære og drømte nu som før om at skabe et „Storfinland". I Stabene blev der udarbejdet detaillerede Planer om Erobringen af Sovjet-Karelen, af Murmansk, af Kola-Halvøen, af Omraadet ved Arkhangelsk og Komi'ernes autonome Republik. Der foresvævede de hvidgardistiske Finner et „Storfinland", der naaede til Ural. Under den anden imperialistiske Krigs Betingelser udviklede Finland sig til et særlig farligt Arnested for en antisovjetisk Krig.

Det er derfor intet Tilfælde, at Finlands reaktionære Førere ansporet af Imperialisterne besvarede Sovjetregeringens rimelige og velbegrundede Forslag, der skyldtes Nødvendigheden af at træffe Forholdsregler til Forsvar af Leningrad og Nordvestgrænserne, med Opfordring til Krig mod Sovjetunionen.

I to Maaneder førte Sovjetregeringen taalmodigt Forhandlinger for at bevæge Finland til at antage de sovjetiske Forslag. Disse Forslag udtrykte det Minimum, der var nødvendigt for at yde Sikkerhed for USSR's Nordvestgrænser, og især for Leningrad. Finlands Regering indlog dog en aabenlys antisovjetisk Holdning under disse Forhandlinger, under Tryk af den engelsk-franske militære Blok. De tillod en fjendtligsindet Agitation mod Sovjetunionen; de finske Tropper var Aarsag til militære Sammenstød ved Grænsen. Finsk Artilleri beskød ved Leningrad Tropper fra den røde Hær, der led svære Tab. Sovjetregeringen gjorde alt, hvad den kunde gøre, for at hindre en Gentagelse af disse Provokationer. Den finske Regering, der var haablost hildet i sine egne antisovjetiske Forbin-

*) Læs iøvrigt M. Ross: Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917—1940. Arbejderforlaget 1940.

*) *Lenin/Stalin:* Aaret 1917, Udvalgte Værker, S. 666, tysk.
**) „Times", 17. April 1919.

delser med Imperialisterne, vilde imidlertid ikke opretholde et normalt Forhold til Sovjetunionen. Uanset Sovjetregeringens alvorlige Advarsler fortsatte de finske Troppeafdelinger deres Provokationer mod den røde Hær. Som Svar derpaa besluttede Sovjetregeringen at gøre Ende paa de militære Provokationer, med det ene Maal at skaffe Sikkerhed for USSR's Nordvestgrænser, og særlig for Leningrad, den proletariske Revolutions Vugge.

„Vi staar afgjort paa det Standpunkt," sagde V. M. Molotof i sin Radiotale den 29. November 1939, „at det finske Folk selv maa afgøre sine indenrigske og udenrigske Anliggender saaledes, som det selv mener nødvendigt. Sovjetunionens Folk har i sin Tid gjort, hvad der var nødvendigt for at skabe et uafhængigt Finland. Vort Lands Folk er ogsaa i Fremtiden rede til at yde det finske Folk Hjælp til Sikring af dets frie og uafhængige Udvikling ....

Vore Forholdsreglers eneste Formaal er: at skaffe Sikkerhed for Sovjetunionen og særlig Leningrad med dens 3½ Million Indbyggere."*).

USSR foreslog Finland at ændre Grænserne noget for at sikre en varig Fred i Nordøsteuropa. Uanset Sovjetforslagenes Beskedenhed, uanset de Indrømmelser, der i Forhandlingernes Løb blev gjort fra Sovjetside, bragte Forhandlingerne intet positivt Resultat, fordi de imperialistiske Magters mest aggressive Kredse havde aktiv Indflydelse paa Finland. I Afgørelsen af Spørgsmaal, der kun angik USSR og Finland, optraadte der fremmede Kræfter, hvis Anstrengelser paa ingen Maade gjaldt Fredens Konsolidering i dette Hjørne af Europa. Finland blev af Imperialisterne provokeret til et militært Sammenstød med Sovjetunionen. Den videre Udvikling af Begivenhederne har vist, at alle antisovjetiske Kræfter ilede Finland til Hjælp, Folkeforbundet indbefattet, som paa Englands og Frankrigs Diktat vedtog en Resolution om „Udelukkelse" af USSR af Folkeforbundet.

Resultatet bekræftede Lenins Ord: „at man ubetinget maa tage et Fredstilbud fra Sovjetmagten alvorligt, at man ubetinget maa tage dets Ord og Erklæringer alvorligt, ellers kan det kan komme til at gaa saaledes, at vi tilbyder en Fred paa daarligere Betingelser og faar en Fred paa bedre Betingelser."**).

De engelske og franske imperialistiske Kredse hetsede Finland ind i Krigen mod Sovjetunionen, idet de lovede det „Garantier" og Hjælp i denne Krig og vakte Illusioner om, at de med Englands og Frankrigs Hjælp anlagte Befæstninger vilde være uindtagelige for den røde Hær. Den heltemodige røde

*) „Tidens aktuelle Spørgsmaal", Arbejderforlaget 1940, Hæfte 2. S. 51.

**) *V. I. Lenin:* Tale paa Konferencen af Formændene for Moskva-Guvernementets Kreds- og Distriktseksekutivkomitéer den 15. Oktober 1920. Samlede Værker, 25. Bd.. S. 513, tysk.

Hær indtog dog disse Jernbetonfæstninger paa det karelske Næs. Den røde Hærs heltemodige Troppeafdelinger og den baltiske Krigsflaade, der er udmærket med den Røde Fanes Orden, viste, at der ikke findes nogen Fæstning, der ikke kan indtages af Bolsjevikerne, at den røde Hær er et tilforladeligt Værn for Sovjetunionen og et truende Sværd for alle Fjender. Efter at Befæstningerne paa det karelske Næs var faldet, stod det klart for enhver, at den videre Fortsættelse af de militære Operationer fra Finlands Side uundgaaeligt vilde føre til dets fuldstændige militære Sammenbrud.

Finlands Regering saa sig nødsaget til at henvende sig til Sovjetregeringen med Forslag om at indstille Kamphandlingerne og afslutte en Fredstraktat.

Den 12. Marts 1940 blev der i Moskva underskrevet en Fredsoverenskomst mellem Sovjetunionen og Finland. Sovjetregeringen havde løst den Opgave, den havde sat sig, at sikre Sovjetunionens Nordvestgrænser mod enhver Fare. Traktaten mellem USSR og Republiken Finland banede Vej for varige, fredelige Forhold. Denne Traktat ydede begge Sikkerhed, i første Linie Sikkerhed for Leningrad og Murmansk, saavel som Jernbanen til Murmansk. Efter denne Traktats Betingelser indlemmedes i USSR's Territorium hele det karelske Næs med Byen Viborg (Viipuri), Viborgbugten, Vest- og Nordbredden af Ladogasøen med Byerne Kexholm, Sortavala (Serdobol) og Suojärvi, en Række Øer i den finske Havbugt, Omraadet øst for Merkjärvi og Byen Kuolajärvi samt Dele af Fiskerhalvøen og Midterhalvøen.

USSR forpagtede Halvøen Hanko (Hangø) med de omliggende Øer for 30 Aar, for der at oprette et Flaadestøttepunkt, der gav Mulighed for at forsvare Indsejlingen til den finske Havbugt mod en Aggression. Finland forpligtede sig til, hvad der allerede var bestemt i Traktaten af 1920, ikke at anlægge nogen Krigshavn paa sin Nordkyst og ikke i disse Farvande at holde Krigsskibe, udover smaa Enheder. USSR fik Ret til toldfri Transit til og fra Norge gennem Petsamo-Omraadet og Ret til Varetransit mellem USSR og Sverrig.

USSR forpligtede sig til at trække sine Tropper tilbage fra Petsamo-Omraadet.*).

USSR og Finland paatog sig en Forpligtelse til ikke at slutte noget Forbund eller at deltage i nogen Koalition, der er rettet mod den anden Traktatpartner.

Denne Traktats Betingelser viser, at USSR ikke har forfulgt noget andet Maal og heller ikke nu forfølger noget andet Maal end at skaffe Sikkerhed for sine nordvestlige Statsgrænser, og særlig for Leningrad.

*) Petsamo-Omraadet, der ligger paa Ishavskysten, blev af Sovjetunionen frivilligt afstaaet til Finland ved Fredstraktaten af 1920. I Løbet af Krigen 1939—40 havde Sovjettropper besat dette Omraade. Nu har USSR paany frivilligt givet Petsamo-Distriktet tilbage til Finland, da det anser det for nødvendigt, at Finland har Raadighed over en isfri Oceanhavn.

Imperialisternes Understøttelse af Finland

Om den Hjælp, der alene under Krigen blev ydet Finland af en Række imperialistiske Lande, der er særlig fjendtlig overfor Sovjetunionen, gav Molotof en Række Oplysninger i sin Tale den 29. Marts 1940 (udsendt af Arbejderforlaget under Titlen: Sovjetunionen og Omverdenen). Vi gengiver her disse Oplysninger i sammentrængt Form: „I sin Tale den 19. Marts (1940 — *Red.*) i Underhuset.... offentliggjorde Chamberlain en Liste over Krigsmateriel, som man havde lovet Finland, og som er blevet sendt til Finland. Man havde lovet 152 Flyvemaskiner og sendt 101 Flyvemaskiner, man havde lovet 223 Kanoner og sendt 114, lovet 297,000 Stykker Artilleriammunition og sendt 185,000, lovet 100 Vickerskanoner og sendt 100, lovet 20,700 Flyvebomber og sendt 15,700, man havde lovet 20,000 Miner mod Tanks og sendt 10,000 o. s. v.

— — —

Hvad Frankrig angaar, saa er der derfra efter den franske Presses Meddelelser blevet sendt 179 Flyvemaskiner, 472 Kanoner, 795,000 Stykker Artilleriammunition, 5100 Maskingeværer, 200,000 Haandgranater o. s. v. til Finland.

— — —

Endelig maa nævnes Sveriges Deltagelse i den finske Krig. Efter Meddelelser, der er gaaet gennem alle svenske Blade, har Sverige stillet „et vist Antal Flyvemaskiner, der udgjorde ca. en Femtedel af alle de daværende svenske Luftstridskræfter" til Raadighed for Finland under Krigen mod Sovjetunionen. Efter en Erklæring af den svenske Krigsminister fik Finnerne fra Sverige 84,0000 Geværer, 575 Maskingeværer, over 300 Kanoner, 300,000 Granater og 50 Millioner Patroner. Alt dette Materiel var efter Ministerens Erklæring af nyeste Model.

— — —

Heller ikke Italien stod tilbage, naar det gjaldt at nære Krigen i Finland. Det har for Eksempel sendt 50 Militærflyvemaskiner til Finland. Krigshjælp til Finland kom ogsaa fra Amerikas forenede Stater.

— — —

Den samlede Mængde af alle Arter af Vaaben, som alene under Krigen blev sendt til Finland fra andre Lande, androg efter ufuldstændige Opgivelser: ikke færre end 350 Flyvemaskiner, ca. 1500 Kanoner, mere end 6000 Maskingeværer, ca. 100,000 Geværer, 650,000 Haandgranater, 2½ Million Stykker Artilleriammunition, 160 Millioner Patroner og meget andet."

Den finske Krigs Ofre

Molotof udtalte endvidere: „Krigen i Finland krævede store Ofre saavel af os som af Finnerne. Efter vor Generalstabs Beregninger andrager Tallet paa Faldne og de, der er døde af deres Saar, paa vor Side 48,745, altsaa næsten 49,000. Antallet af saarede er 158,863.

Fra finsk Side gøres der Forsøg paa at formindske Størrelsen af deres Tab, dog er Finnernes Tab betydelig større end vore. Efter vor Generalstabs Mindsteberegninger andrager Tallet paa Faldne hos Finnerne mindst 60,000, de, der er døde af deres Saar, ikke medregnet, og Antallet af Saarede ikke mindre end 250,000. Naar man gaar ud fra, at den finske Hærs talmæssige Styrke androg ikke mindre end 600,000 Mand, maa man altsaa fastslaa, at den finske Hær af Faldne og Saarede har mistet mere end Halvdelen af sit Mandskab. Det er Kendsgerningerne."

Den fredelige Løsning af det bessarabiske Spørgsmaal*)

Den unge Sovjetrepublik havde i de første Aar — hvor den oprettede fredelige Forbindelser med sine Naboer — vægret sig ved at optage diplomatisk Forbindelse med Rumænien, fordi dette havde tilrevet sig Bessarabien. Ogsaa senere, efter at der var oprettet diplomatisk Forbindelse mellem Sovjetlandet og Rumænien, erklærede Sovjetregeringen højt og tydeligt, at det bessarabiske Spørgsmaal forblev aabent, at den ikke kunde anerkende den voldelige Anneksion af dette Omraade.

I Løbet af 22 Aar havde Sovjetunionen flere Gange henvist til, at det var nødvendigt at løse den bessarabiske Konflikt. Under USSR's Øverste Sovjets 6. Samling mindede Sovjetregeringens Leder og Folkekommissær for Udenrigsanliggender, V. M. Molotof, da han talte om det sovjet-rumænske Forhold, paany om, at der eksisterede et „uløst Stridsspørgsmaal, Spørgsmaalet Bessarabien". Det var et af de aabne, livsvigtige Spørgsmaal, der angaar det gensidige Forhold mellem Sovjetunionen og andre Lande og er en Arv fra de Dage, da den blodtappede, hærgede unge Sovjetrepublik endnu ikke var stærk nok til at forsvare sin Suverænitet. Selvfølgelig kunde en saadan Tilstand ikke vare evigt. Tiderne havde ændret sig i Bund og Grund. Sovjetruslands tidligere militære Svaghed tilhørte en fjern Fortid; Sovjetunionen er blevet til en vældig Verdensmagt. Den kunde ikke længere tolerere, at Omraader, der fra første Færd havde tilhørt den, og som for Størstedelen bebos af Ukrainere, maa bøje sig under fremmede Herrers Aag. Desuden forlangte den nuværende internationale Situation den hurtigst mulige Afgørelse af uløste Spørgsmaal, der var blevet overtaget som Arv fra Fortiden, for endeligt at lægge Fundamentet for en varig Fred mellem Landene. Det bessarabiske Spørgsmaal stod i Vejen for Oprettelsen af normale gensidige Forbindelser mellem USSR og Rumænien.

I Sammenhæng dermed gjorde V. M. Molotof den 26. Juni 1940 den rumænske Gesandt i Moskva opmærksom paa, at „.... Sovjetunionen anser det i Retfærdighedens Interesse for nødvendigt og tidssvarende sammen med Rumænien uforbindtlig

*) Læs iøvrigt: M. Ross: Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917—1940. Arbejderforlaget 1940.

tøvet at tage fat paa at løse Spørgsmaalet om Bessarabiens Tilbagegivelse til Sovjetunionen".

„USSR's Regering er af den Opfattelse," hedder det videre i denne Note, „at Bessarabiens Tilbagegivelse hænger organisk sammen med Spørgsmaalet om at overlade Sovjetunionen de Dele af Bukovina, hvis Befolkning i sit overvejende Flertal er forbundet med Sovjetukraine, saavel gennem fælles Historie som gennem fælles Sprog og national Samhørighed. En saadan Handlemaade vilde være saa meget mere retfærdig, som Afstaaelsen af den nordlige Del af Bukovina til Sovjetunionen, omend kun i ringe Maalestok, kunde bidrage til at gøre den uhyre Skade god, som er tilføjet Sovjetunionen og Bessarabiens Befolkning gennem Rumæniens 22-aarige Herredømme i Bessarabien ....".

Den 28. Juni 1940 gik den rumænske Regering ind paa USSR's Forslag om straks at afstaa Bessarabien og den nordlige Del af Bukovina til Sovjetunionen. Den samme Dag overskred Sovjettropper den rumænske Grænse og marcherede ind i Kisjinef, Czernowitz og Akkermann. Siden den 1. Juli 1940 har Bessarabien og Nord-Bukovina tilhørt Sovjetunionen.

„Revolutionens Grundlov, som er blevet bekræftet af alle Revolutioner og i Særdeleshed af de tre russiske Revolutioner i det 20. Aarhundrede, bestaar i følgende: for Revolutionen er det ikke tilstrækkeligt, at de udbyttede og undertrykte Masser indser Umuligheden af at leve videre paa den gamle Vis og kræver en Forandring, for Revolutionen er det nødvendigt, at heller ikke Udbytterne længere kan leve og styre paa den gamle Vis. Kun naar de „lavere" Lag ikke vil, og de „øvre" Lag ikke kan leve videre paa den gamle Vis — kun da kan Revolutionen sejre. Denne Sandhed kan ogsaa udtrykkes med andre Ord: Revolutionen er ikke mulig uden en almindelig national Krise (som berører baade de Udbyttede og Udbytterne)."

(Lenin: „Radikalismen" — en Børnesygdom i Kommunismen, S. 64, Arbejderforlaget.)

RADIO

Presseudsendelser:

Dansk, svensk og norsk

Kl. 18,00	London	dansk	31 m
- 18,15	London	svensk	30,96 og 49,59 m
- 18,30	Hamburg	dansk	332 m
- 19,30	London	norsk	49,59, 30,96, 391 og 449 m
- 19,55	London	dansk	31 m
- 21,00	Moskva	svensk	39,89 m
- 21,30	Boston	norsk	25,45 og 19,67 m (om Lørdagen Kl. 20,15)
- 21,40	Königsberg...	svensk	291 m
- 22,20	Königsberg...	svensk	291 m
- 22,30	Norge	norsk	
- 23,30	Moskva	svensk	1107, 410, 515 og 272 m

Tysk

Kl. 18,15	Moskva		31,41, 31,25 og 31,58 m
- 19,00	Moskva		50 m (kun Søndage)
- 19,15	New York		16,38 m
- 20,00	London		30,96, 41,49 og 49,59 m
- 20,00	Moskva		48,94, 49,67, 48,86, 31,51, 39,89
- 20,00	Alle tyske Stationer		
- 20,15	Italien		31,15, 25,40 og 25,51 m
- 21,00	New York		16,87 m
- 21,00	Pittsburgh		25,27 m
- 22,00	Alle tyske Stationer		
- 22,00	Moskva		48,94, 49,67 og 48,86 m
- 22,00	London		261, 373, 30,96 og 41,49 m
- 23,00	Tyskland		19,85, 31,01 og 25,49 m
- 23,15	London		261, 373, 30,96 og 41,49 m
- 24,00	Alle tyske Stationer		

Engelsk

Kl. 18,00	Moskva		20,38 m
- 18,00	London		25,29, 30,96, 41,49 og 49,59 m
- 18,50	Italien		31,15, 19,70 og 25,51 m
- 19,00	New York		16,87 m
- 19,00	Pittsburgh		19,72 m
- 19,00	London		391, 449 og 48,82 m
- 20,00	Pittsburgh		25,27 m
- 20,30	Moskva		31,51, 49,75 og 49,67 m
- 20,30	New York		25,36 m
- 22,00	London		391, 449 og 48,82 m
- 22,00	Moskva		31,51, 49,75 og 39,89 m (om Søndagen 50 m)
- 22,05	Tokio		41,34 og 48,47 m
- 23,30	Moskva		31,50, 49,75 og 48,94 m
- 24,00	Boston		19,83 og 25,45 m
- 24,00	Moskva		1744 m

Kortbølge-Tabel

For saavel 16, 19, 25, 31, 41 som 49 Meter Baandene er medtaget de Stationer, der er beliggende baade over og under det egentlige Baandomraade. Frekvensen angivet i mHz, saaledes 21,64 mHz = 21,640 kHz.

13 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
13,86	21,64	Daventry (England)	GRZ	
13,89	21,59	Schenectady (U. S. A.)	WGEO	
13,91	21,57	Wayne (U. S. A.)	WCBX	15—19,30
13,92	21,55	Daventry (England)	GST	12,40—18,30
13,93	21,54	Pittsburgh (U. S. A.)	WPIT	13,30—15
13,93	21,54	Daventry (England)	GSJ	12,40—15,45
13,94	21,52	Philadelphia (U. S. A.)	WCAB	19—22,45
13,95	21,51	Rom (Italien)	2RO16	15—15,55
13,95	21,51	Schenectady (U. S. A.)	WGEA	15—18
13,97	21,47	Daventry (England)	GSH	12,40—15,45
13,98	21,46	Boston (U. S. A.)	WRUL	17—18
13,99	21,45	Zeesen (Tyskland)	DJS	

16 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
16,81	17,85	Paris (Frankrig)	TPB3	
16,82	17,84	Zeesen (Tyskland)	DJH	9,45—18
16,83	17,83	Wayne (U. S. A.)	WCBX	
16,84	17,82	Rom (Italien)	2RO8	11,30—16,15
16,84	17,82	Daventry (England)	GSV	14,00—18,45
16,85	17,80	Lahti (Finland)	OJH	11—16
16,86	17,79	Tokio (Japan)	JZL	3—5
16,86	17,79	Daventry (England)	GSG	8,10—12,15
16,87	17,78	Bound Brook (U. S. A.)	WNBI	16—23
16,88	17,79	Huizen (Holland)	PHI	
16,89	17,76	Zeesen (Tyskland)	DJE	13—15,15

18,48	16,23	Folkeforbundet	HBH	

19 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
19,32	15,50	Schenectady (U. S. A.)	WGEA	
19,47	15,41	Moskva (U. S. S. R.)	RV96	14—16 - 20—22
19,52	15,37	Budapest (Ungarn)	HAS3	Søndag 17—18
19,53	15,36	Bern (Schweiz)		1,45—2,45
19,53	15,36	Zeesen (Tyskland)	DZG	Uregelmæssig
19,56	15,34	Zeesen (Tyskland)	DJR	9—16,15
19,56	15,33	Schenectady (U. S. A.)	WGEA	18,15—1
19,58	15,32	Skamlebæk (Danmark)	OZH	(er kun hørbar faa Steder her i Landet)
19,60	15,31	Daventry (England)	GSP	8,10—18,30 - 0,42—6,35
19,61	15,30	Rom (Italien)	2RO6	8—10 - 15,15—5,15
19,62	15,29	Delhi (Indien)	VUD2	14,30—19,30
19,62	15,29	Buenos Aires (Argentina)	LRU	14—16
19,63	15,28	New York (U. S. A.)	WCBX	20—22,30
19,63	15,28	Zeesen (Tyskland)	DJQ	8,30—16,15 - 23,50—4
19,65	15,27	Philadelphia (U. S. A.)	WCAB	0,30—2,30
19,66	15,26	Daventry (England)	GSI	18,55—6,35
19,67	15,25	Boston (U. S. A.)	WRUL	21—6
19,68	15,24	Belgrad (Jugoslavien)	YUG	2—4,05
19,68	15,24	Lorenzo Marques (Mozamb.)	CR7BD	19—23
19,68	15,24	Paris (Frankrig)	TPA2	Uregelmæssig
19,68	15,24	Rom (Italien)	2RO14	13—15 - 18,10—20,25
19,70	15,23	Prag (Böhmen)	OLR5A	11,15—14
19,71	15,22	Huizen (Holland)	PCJ2	
19,72	15,21	Pittsburgh (U. S. A.)	WPIT	15 - 22
19,72	15,21	Lissabon (Portugal)	CSW4	
19,74	15,20	Zeesen (Tyskland)	DJB	13—16 - 20,30—21,15 - 23,50—6
19,74	15,20	Ankara (Tyrkiet)	TAQ	11—15
19,74	15,20	Chungking (Kina)	XGOX	16—17,45
19,75	15,19	Hongkong (Kina)	ZBW4	10—17
19,75	15,19	Lahti (Finland)	OJE	16—24

116

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m. tillæg / "TIDEN" 1-6, jan. 1941/april 1945

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
19,76	15,18	Daventry (England)	GSO	14—15
19,76	15,18	Moskva (U. S. S. R.)	RV96	20—21
19,78	15,17	Oslo (Norge)	LKV	15—19,30
19,79	15,16	Mexico (Mexico)	XEWW	
19,79	15,16	Tokio (Japan)	JZK	23,30—0,30
19,80	15,15	Motala (Sverige)	SBT	18—23
19,80	15,15	Bandoeng (Java)	YDC	11,30—17,30
19,82	15,14	Daventry (England)	GSF	12,40—4,15
19,82	15,14	Tokio (Japan)	JLU3	
19,83	15,13	Paris (Frankrig)	TPB6	
19,83	15,13	Boston (U. S. A.)	WRUL	
19,84	15,12	Vatikansenderen	HVJ	Søndag 10,30—11
19,84	15,12	Lissabon (Portugal)	CSW4	14—16
19,85	15,11	Zeesen (Tyskland)	DJL	17,40—23,30
19,87	15,10	Rom (Italien)	2RO12	22,00—23,30
19,95	15,04	Moskva (U. S. S. R.)	RKI	18,45—20,00

25 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
20,05	14,96	Moskva (U. S. S. R.)	RZZ	
20,08	14,94	Rio de Janeiro (Brasilien)	PSE	
20,28	14,80	Rom (Italien)	JQA	10,30—1
20,64	14,54	Folkeforbundet	HBJ	Mandag og Onsdag 3,45—5,10
21,15	14,17	Dordrecht (Holland)	PIIJ	Søndag 19—19,30
21,42				
20,84		Amatørbaandet		
21,43	14,00	Tetuan (Sp. Marokko)	EA9AH	Uregelmæssig
24,52	12,24	Reykjavik (Island)	TFJ	
24,53	12,23	Havana (Cuba)	COCE	15—6,30
25,00	12,00	Moskva (U. S. S. R.)	RV59	14—16
25,21	11,90	Mexico (Mexico)	XEWI	Uregelmæssig
25,21	11,90	Chungking (Kina)	XGOY	15—17 - 23,30—0,30
25,23	11,90	Rom (Italien)	2RO13	1—4

25,24	11,89	Paris (Frankrig)	TPB3	
25,25	11,89	Melbourne (Australien)	VLR3	15—17 - 20—23
25,27	11,87	Pittsburgh (U. S. A.)	WPJT	19—23
25,29	11,86	Daventry (England)	GSE	12,40—18,30
25,31	11,86	Zeesen (Tyskland)	DJP	7—18 - 23,50—6
25,31	11,86	Shanghai (Kina)	XMHA	6—12
25,32	11,85	Budapest (Ungarn)	HAD3	24—1,20
25,32	11,85	Paris (Frankrig)	TPB	
25,35	11,84	Lissabon (Portugal)	CSW	18,30—20,30
25,35	11,84	Prag (Böhmen)	OLR4A	0,55—4,15
25,36	11,83	New York (U. S. A.)	WCBX	20,30—22,00 - 0,30—6
25,38	11,82	Daventry (England)	GSN	13,10—15,30
25,40	11,81	Rom (Italien)	2RO4	9,30—5,15
25,41	11,81	Skamlebæk (Danmark)	OZG	(er kun hørbar faa Steder her i Landet)
25,42	11,80	Canton (Kina)	XGOK	13—15,35
25,42	11,80	Tokio (Japan)	JZJ	23,30—0,30
25,45	11,79	Boston (U. S. A.)	WRUL	18—20 - 21—6
25,47	11,78	Saigon (Fr. Indokina)	FZR	16—18
25,47	11,78	Lahti (Finland)	OFE	8,15—19,05
25,49	11,77	Zeesen (Tyskland)	DJD	17,40—23,30
25,49	11,77	Hsinking (Manchuri)	MPCY	23,—23,50
25,51	11,76	Prag (Böhmen)	OLR4B	15,25—17,05
25,51	11,76	Rom (Italien)	2RO15	13—15,45 - 16,40—1
25,53	11,75	Daventry (England)	GSD	8,10—6,35
25,55	11,74	Vatikansenderen	HVJ	Tirsdag 15,30—16
25,56	11,73	Oslo (Norge)	LKQ	1—16
25,57	11,73	Huizen (Holland)	PHJ	
25,57	11,73	Tokio (Japan)	JVW3	
25,57	11,73	Havana (Cuba)	COCX	16—20
25,57	11,73	Belgrad (Jugoslavien)	YVE	2—4,05
25,58	11,73	Boston (U. S. A.)	WRUW	
25,60	11,72	Winnipeg (Canada)	CJRX	1—7
25,61	11,72	Paris (Frankrig)	TPA4	

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
25,63	11,71	Motala (Sverige)	SBP	13—18
25,64	11,70	Panama (Panama)	HP5A	15—20 - 24—5
25,70	11,68	Rom (Italien)	JQY	19,50—21,30
25,77	11,64	Moskva (U. S. S. R.)	RV96	8—22

31 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
26,01	11,54	Warszawa (Polen)	SPD	24—3
26,31	11,40	Folkeforbundet	HBO	Uregelmæssig
27,17	11,04	Lissabon (Portugal)	CSW6	19,00—22,30
27,27	11,00	Bandoeng (Java)	PLP	11,30—17,30
28,96	10,36	Tenerifa (Kanariske Øer)	EAJ43	22—23,30
28,99	10,35	Buenos Aires (Argentina)	LSX	
29,04	10,33	Ruysselede (Belgien)	ORK	20,30—22,00
29,16	10,29	Zeesen (Tyskland)	DZC	0,15—4
29,24	10,26	Bandoeng (Java)	PMN	Uregelmæssig
29,35	10,22	Rio de Janeiro (Brasilien)	PSH	1—2
30,05	9,99	Havana (Cuba)	COCB	13—19
30,43	9,86	Madrid (Spanien)	EAQ	21—3,30
30,52	9,83	Rom (Italien)	JRF	
30,57	9,82	Havana (Cuba)	COCM	15—7,30
30,80	9,74	Lissabon (Portugal)	CSW7	19—4
30,90	9,71	Havana (Cuba)	COCQ	2—8
30,96	9,69	Daventry (England)	GRX	5,55—10,15 - 17,55—2
30,96	9,96	Buenos Aires (Argentina)	LRAI	23,30—4
30,99	9,68	Téheran (Iran)	EQC	15,45—20
30,99	9,68	Mexico (Mexico)	XEQQ	
30,99	9,68	Paris (Frankrig)	TPB4	
31,01	9,68	Zeeesen (Tyskland)	DJX	17,40—23,30
31,02	9,67	Rom (Italien)	2RO9	20,30—1
31,03	9,67	Bound Brook (U. S. A.)	WRCA	23,00—8
31,06	9,66	Vatikansenderen	HVJ4	Søndag 12—12,30

31,06	9,66	Buenos Aires (Argentina)	LRX	16,15—5
31,09	9,65	Zeesen (Tyskland)	DJW	7—18 - 24—6
31,09	9,65	New York (U. S. A.)	WCBX	21,30—24
31,09	9,65	Lissabon (Portugal)	CS2WA	23,00—2
31,10	9,65	Oslo (Norge)	LKC	19,30—24
31,10	9,65	Tokio (Japan)	JLT2	
31,12	9,64	Lorenzo Marques (Mozamb.)	CR7BE	21,30—23,30
31,15	9,64	Rom (Italien)	2RO3	8—10 - 18,25—5,15
31,15	9,63	Montevideo (Uraguay)	CXA6	22,30—4,30
31,17	9,63	Budapest (Ungarn)	HAT5	1,35—3
31,22	9,61	Zeesen (Tyskland)	DXB	
31,22	9,61	Jelöy (Norge)	LLG	22—1
31,25	9,60	Moskva (U. S. S. R.)	RAN	
31,25	9,60	Daventry (England)	GRY	19—24
31,28	9,59	Panama (Panama)	HP5J	19—20,30 - 1,30—5,30
31,28	9,59	Sydney (Australien)	VK2ME	
31,28	9,59	Philadelphia (U. S. A.)	WCAB	12,30—15
31,28	9,59	Huizen (Holland)	PCJ	3—4
31,22	9,58	Melbourne (Australien)	VLR	10,30—12,30
31,22	9,58	Daventry (England)	GSC	19,00—6,35
31,35	9,57	Manila (Philippinerne)	KZRM	12—16
31,37	9,57	Boston (U. S. A.)	WBOS	21—24
31,37	9,57	Lima (Peru)	OAX4T	14—15 - 18,30—20,30
31,38	9,56	Zeesen (Tyskland)	DJA	23,50—6
31,41	9,55	Vatikansenderen	HVJ	Søndag 12—12,30
31,41	9,55	Paris (Frankrig)	TPB11	
31,41	9,55	Schenectady (U. S. A.)	WGEA	22,00—1
31,41	9,55	Prag (Böhmen)	OLR3A	23,40—0,10
31,41	9,55	Soerabaya (Java)	YDB	
31,41	9,55	Bombay (Indien)	VUB2	4,30—5,30 - 8—10,30
31,45	9,54	Zeesen (Tyskland)	DJN	
31,46	9,54	Tokio (Japan)	JZI	21—23
31,46	9,54	Suva (Fijiøerne)	VPD2	12,30—14
31,46	9,54	Motala (Sverige)	SBU	23,15—0,05 - 3—4

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
31,48	9,53	Schenectady (U. S. A.)	WGEO	22,00—1
31,48	9,53	Calcutta (Indien)	VUC2	9—11 - 5—9
31,49	9,53	Hongkong (Kina)	ZBW3	12—17 - 6,30—8,15
31,51	9,52	Skamlebæk (Danmark)	OZF	(er kun hørbar faa Steder her i Landet)
31,51	9,52	Moskva (U. S. S. R.)	RV96	20—22 - 23—1
31,55	9,51	Bangkok (Thailand)	HS8PJ	15—17
31,55	9,51	Daventry (England)	GSB	8,10—18,30
31,57	9,50	Mexico (Mexico)	XEWW	
31,57	9,50	Belgrad (Jugoslavien)	YUC	18—0,30
31,58	9,50	Rio de Janeiro (Brasilien)	PRF5	23,45—0,45
31,58	9,50	Melbourne (Australien)	VK3ME	11—17
31,58	9,50	Lahti (Finland)	OFD	19,15—24
31,60	9,49	Manila (Philippinerne)	KZIB	13,30—17
31,70	9,47	Ankara (Tyrkiet)	TAP	20,30—24
31,77	9,45	Guyaquil (Ecuador)	HCODA	3,15—5,15
31,80	9,43	Havana (Cuba)	COCH	15—6

41 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
32,10	9,35	Folkeforbundet	HBL	Mandag 2,15—3,10
32,12	9,34	Lima (Peru)	OAX43	19—22
32,33	9,28	Kaunas (Sovjet-Litauen)	LYR	Uregelmæssig
32,88	9,13	Budapest (Ungarn)	HAT4	1—4
33,52	8,95	Santiago (Cuba)	COKG	24—4,50
33,98	8,83	Havana (Cuba)	COCQ	13,50—8
34,46	8,70	Bogota (Columbia)	HKV	Tirsdag og Fredag 2—2,20
35,02	8,57	Bukarest (Rumænien)		15,15—17,30 - 23—2
38,25	7,85	Tirana (Albanien)	ZAA	13,30—15
38,48	7,80	Folkeforbundet	HBP	Uregelmæssig
39,89	7,51	Moskva (U. S. S. R.)	RKI	20,30—22,30
40,05	7,49	Tenerifa (Kanariske Øer)	EAI43	
40,65	7,38	Mexico (Mexico)	XECR	
41,15	7,29	Zeesen (Tyskland)	DJI	

41,21	7,28	Paris (Frankrig)	TPB11	
41,32	7,26	Lissabon (Portugal)	CSW8	23,05—24
41,32	7,26	Skamlebæk (Danmark)	OZF	(er kun hørbar faa Steder her i Landet)
41,44	7,24	Paris (Frankrig)	TPB	
41,49	7,23	Daventry (England)	GSW	7,30—9 - 13—1,15
41,55	7,22	Budapest (Ungarn)	HAD	
41,55	7,22	Rom (Italien)	2RO11	20,30—1

49 Meter Baandet

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
42,30	7,09	Dordrecht (Holland)	PIIJ	Lørdag 18,10—18,50
42,86				
41,10		Amatørbaandet		
44,64	6,72	Bandoeng (Java)	PMH	11,30—18
44,94	6,68	Folkeforbundet	HBQ	Søndag 20,45—21,45
45,28	6,63	Riobamba (Ecuador)	PRADO	Torsdag 4—6,45
46,20	6,49	Guatemala (Guatemala)	TGWB	Uregelmæssig
46,95	6,39	Santiago (Cuba)	HI9B	Mandag 1—1,45
47,33	6,34	Ica (Peru)	OAXIA	3—6
47,40	6,32	Havana (Cuba)	COCW	13,55—7
47,63	6,30	Lima (Peru)	OAX4G	3—6,30
48,47	6,19	Tokio (Japan)	JKL	21—23
48,47	6,19	Vatikansenderen	HVJ	21—22
48,50	6,18	Buenos Aires (Argentina)	LRA2	23—4
48,59	6,17	New York (U. S. A.)	WCBX	7—9
48,78	6,15	Winnipeg (Canada)	CJRO	
48,86	6,14	Pittsburgh (U. S. A.)	WPIT	
48,86	6,14	Manila (Philippinerne)	KZRF	12—16
48,94	6,13	Jelöy (Norge)	LKJ2	20—24
48,98	6,13	Montevideo (Uraguay)	CXA4	15—19 - 21—5
49,00	6,12	Panama (Panama)	HP5H	1—5,30
49,01	6,12	Wayne (U. S. A.)	W2XE	6—8
49,01	6,12	Helsingfors (Finland)		8—24

SAGREGISTER

A

Aarhus Ekko 200
Adoption 167
Afbetaling 167
Afvænningshjem 192
Aktieselskabers Overskud 147
Aldersrentenydere 90
Aldersrentenydere, Boliger for 110
Amtskommuner 106
Amtsraad 106
Arbejderbladet 198
Arbejderforlagets Virksomhed 202
Arbejdernes Levefod 130
Arbejdet, Ugeblad 198
Arbejdsanvisning 88
Arbejds- og Fabriktilsynet 122
Arbejdsfordeling, Loven om 100
Arbejdsforhold, Loven om 102
Arbejds- og Forligsnævnet 103
Arbejdsgivere, Kommuner- ne som 110
Arbejdsgiverforeningen .. 125
Arbejdshus 192
Arbejdsløse, Antal 124
Arbejdsløshedskasserne .. 118
Arbejdsløshedsloven, § 13 115
Arbejdsløshedslovgivningen 87
Arbejdsløshedsprocenten . 124
Arbejdsløshedsloven, Ændring i 88
Arbejdstimetal 1914—1940 131
Arv 169

B

Bageriet, Natarbejde i .. 103
Baltiske Lande .... 223—226
Bankernes Overskud 147
Befriede Områder . 221—232
Benzinafgiften 83
Beskæftigelsesprocent 1914—1940 131
Bessarabien ....., 231—232
Bibliotekter 204
Bidragspligt 172
Blodtypebestemmelse 172
Bo, uskiftet, se Arv 169—171 195
Boliger for Aldersrentenydere 110
Boligbyggeri, kommunalt . 109
Boligretten 181
Borgerlige Rettigheder ... 171
Borgerrepræsentationen . 106
Butikslukning, Forslag om tidligere 92
Byarbejderes Indtægtstab . 187
Bykapitalens Merforbrug- sle 139
Byrådene 106
Bødeforlæg, se under Politisager ..... 187—189
Bøder 191
Børn udenfor Ægteskab .. 171
Børnebidrag 195
Børneforsorg, kommunal . 110
Børneforsorg, Landsnævnet for 173
Børnevern 110, 173

C

Censur, Grundlovens § 84 193
Centralkomiteens Manifest 22. Oktober 1939 57
Centralkomiteens Manifest Juli 1940 61

D

Danmark, geografiske Oplysninger 155
Danmark og Krigen 9
Demokratiske Rettigheder kastreres 14
Demonstrationer 187
Demonstrationsfrihed 194
Direkte og indirekte Skatter 148
Domsforhandling 189
Dyrtidstillæg, Kommunisternes Forslag om 87

Meter	*mHz.*	*Station*	*Kaldesignal*	*Sendetid*
49,10	6,11	Daventry (England)	GSL	12,40—7,30
49,18	6,10	Belgrad (Jugoslavien)	YUA	20,00—0,45
49,18	6,10	Chicago (U. S. A.)	W9XF	23,00—1,50
49,18	6,10	Round Brook (U. S. A.)	WNBJ	
49,22	6,10	Tokio (Japan)	JXH	
49,26	6,09	Toronto (Canada)	CRCX	13,45—23,00
49,31	6,08	Nairobi (Br. Østafrika)	VQ7LO	Uregelmæssig
49,34	6,08	Chicago (U. S. A.)	WCBI	Uregelmæssig
49,34	6,08	Zeesen (Tyskland)	DJM	Uregelmæssig
49,35	6,08	Georgetown (Britisk Guiana)	VP3MR	23,45—3,45
49,42	6,07	Toronto (Canada)	CFRX	13,30—6
49,46	6,07	Motala (Sverige)	SBQ	23,15—24,00
49,50	6,06	Bandoeng (Java)	YDD	
49,50	6,06	Cincinnati (U. S. A.)	WLWO	6—8
49,50	6,06	Philadelphia (U. S. A.)	WCAB	6—8
49,59	6,05	Daventry (England)	GSA	5,55—2,30
49,65	6,04	Boston (U. S. A.)	WRUL	21,00—2,00
49,75	6,03	Moskva (U. S. S. R.)	RV96	
49,82	6,02	Vera Cruz (Mexico)	XEUW	5—8
49,83	6,02	Mexico (Mexico)	XEXA	21,30—23,00
49,83	6,02	Zeesen (Tyskland)	DJC	19,40—23,30
49,86	6,02	Bogota (Columbia)	HJCX	4,00—6,30
49,88	6,02	Pernambuco (Brasilien)	PRA8	23,00—4
49,92	6,01	Havana (Cuba)	COCO	14,55—7
49,92	6,01	Sydney (Australien)	CJCX	14,00—19,30
49,94	6,01	Rangoon (Birma)	XYZ	
49,96	6,01	Colon (Panama)	HP5K	24—6
49,96	6,01	Montreal (Canada)	CFCX	13,45—20,00
49,98	6,00	Montevideo (Uraguay)	CXA2	0,30—5,30
50,00	6,00	Moskva (U. S. S. R.)	RV59	
50,00	6,00	Mexico (Mexico)	XEBT	17,00—20,45
50,15	5,98	Lissabon (Portugal)	CS2WD	22,30—1
50,27	5,97	Vatikanradioen	HVJ	Uregelmæssig

E

Efterforskningsforhør ... 189
Ejendomme, kommunale . 108
Ejendomsskatter 107
Ejendomsskyld 108
Eksekution (Udlæg) 175
Eksportpriser, Landbrugets 103
Eksporttilskud 104
Erhvervsfordeling, Befolkningens 126
Erhvervsskat 108
Erhvervsvirksomheder, kommunale 108
Estland 223

F

Faderskab 171
Fagenes Indtægtsgrænser 116
Fagforeningernes Medlemstal pr. 1. Jan. 1940 122
Faglige Forhold ... 113—125
Ferieloven 173
Finansloven 1940—41 151
Finland ..... 226—231
Finske Krigs Ofre, den . 230
Fiskere, Støtte til 93
Fogedforretninger 174
Folkebibliotekernes Udlaan 204
Folketingsvalg, Kommunisternes Stemmetal 74—80
Foreningsfrihed 204
Forlagsvirksomheden 202—203
Formue for forsk. Erhverv 147
Formueskatten 83
Forrentningsprocent, Landbrugets 128
Forsamlingsfrihed 194
Forundersøgelse 189
Forældelse 175
Forældremagt 176
Forældreraad 111
Fragttilskud 104
„Fremad" - Ungdommens Blad 200
Fri Proces 176
Funktionærloven 177
fælleskommunale Udligningsfond, den 108
Fængsel 192
Fødehjem, kommunale .. 110

G

Gaardmænd og Storbrug . 136
Gartnere, Støtte til 93
Geografi ..... 154—166
Grundloven, forskellige Rettigheder sikret i .. 193
Grundlovsforhør 193
Grundskyld 108
Grundstigningsskyld 108

H

Haandværkernes Indtægtstab 138
Hovedstadskommunerne . 106
Husassistenter 183
Huslejeloven 179
Husmandens Indtægtstab . 135
Husundersøgelse 186
Hæfte 192

I

Imperialisternes Understøttelse af Finland 230
Indbyggerantal, Danmarks 157
Indfødsret 178
Indirekte Beskatning (i Kommunerne) 108
Indirekte og direkte Skatter 148
Indkomstskat, kommunal . 107
Indkomst- og Formueforddeling 146
Indsættelse 174
deling 146
Indtægt for forsk. Erhverv 147
Inflationen 142
Injurier 179
Invalideren tenydere 90

J

Jern- og Metalindustriens Overskud 147
Juridisk Vejledning . 167—196

K

Kaupisch, den tyske Kommandors Opraab 9. April 1940 30
Kemisk-teknisk Industris Overskud 147
Klassedeling, Befolkningens 126

Klassekampen, Ugeblad og Dagblad ..... 198—199
Kommunalbestyrelserne .. 106
Kommunal Erhvervsvirksomhed 108
Kommunal Indkomstskat . 107
Kommunal Laanefond .. 100
Kommunal Laaneinstitution 106
Kommunal Valgret 107
Kommunale Forhold 106—1 2
Kommunale Skatter 107
Kommunale Valg, Kommunisternes Stemmetal i enkelte Kommuner .. 112
Kommunerne som Arbejdsgivere 110
Kommunernes Lønpolitik . 110
Kommunernes Selvstyre .. 106
Kommunistisk Føderation 199
Kommunistisk Internationales Opraab til 1. Maj 1940 46
Kommunistiske Partis Opraab ved Krigens Udbrud 54
Kornordningerne 86, 103—105
Kornordningerne og 500 Millioner 133
Kortbølgetabeller .. 234—242
Kronologisk Oversigt over de vigtigste Begivenheder siden Krigens Udbrud 17
Købstadskommunen 106
Kødforsyning, Hovedstadens 95

L

Laanefond, den kommunale 100
Landarbejdernes Indtægtstab 136
Landarbejdernes Lønninger 96
Landbruget under Krigen 133
Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger 103
Landbrugsgælden 128
Landbrugsjordens Fordeling 129
Landbrugskrisen før Krigen 127
Landsnævnet for Børneforsorg 178
Landstingsvalg, Kommunisternes Stemmetal 74—80
Lejelovene 179
Lejerforeninger 182
Letland 224
Levefod, Arbejdernes 130
Leveomkostningerne 144
Ligning 108
Litauen 225
Lov om Arbejdsforhold 102, 118
Lov om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v. 81
Lov om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten 82
Lov om Statens Overtagelse af visse Varer 82
Lærlinge 94
Lærlingeloven 182
Lønninger og Priser 94
Lønpolitik, Kommunernes 110
Lønskat 100

M

Mandattal, Partiernes ved Folketingsvalgene 80
Medhjælpere 183
Millionærernes Antal 148
Ministerkarussellen 67
Mødefrihed 194

N

Nationalbankens Clearingskonto 133
Nimandsudvalget 11
Næringsdrivende, mindre . 92
Nævninge i politiske Sager 190, 195
Nødhjælpsarbejde, Loven om 101

O

Omsætningsskatten 84
Oplysninger til Politiet .. 184

Opsigelsesvarsel for Funktionærer 177

P

Partidokumenter, danske 54
Partidokumenter, internationale 46
Partistillingen i Rigsdagen 67
Personlige Skatter 107
Politisager 187
Politisk Oversigt ..... 7—16
Politiske Sager 184
Politiske Udvalgs Brev 15. April 1940 59
Politiske Udvalgs Udtalelse 1. Oktober 1939 56
Presselov, Steinckes 193
Pressen ..... 197—201
Pressemeddelelser i Radioen 233
Priser og Lønninger 94
Priskontrolraadet 95
Prisniveau 1914—1940 .. 131
Pristal 1914—Jan. 1941 .. 144
Pristalsregulering, Forslag om Genindførelse af .. 99
Pristalsregulering pr. 1. December 1939 88
Pristalsregulering, Ødelæggelse af 98
Proces, fri 176
Provokatører 187
Psykopatanstalt 192

R

Radio 233
Ransagning 186
Reaktion og Overklasse i Danmark 15
Realindtægt 1914—40 131
Realtimeløn 1914—1940 .. 131
Rigsdagen 67
Rigsdagens Medlemmer .. 69
Rederiernes Overskud 147
Retshjælp ..... 176—177
Rettigheder, borgerlige .. 171
„Rygter", Udbredelse af . 194

S

Samlingsregeringens Dannelse 10
Sanering (af sundhedsfarlige Kvarterer) 109
Selvtægt 190
Separation 190
Sigtede i politiske Sager 184—190
Sikkerhedsforvaring 192
Skatteligning 108
Skattely-Kommuner 108
Skatter, kommunale 107
Skatter, personlige 107
Skilsmisse 190
Skolebespisning 110
Skatter, direkte 82
Skatter, indirekte 83
Smaahandlendes Indtægtstab 138
Sociale Administration, den 109
Sociale Udgifter 1938—39 152
Socialistisk Arbejderparti 198
Sognekommunen 106
Sogneraadene 106
Sovjetunionen ..... 205—219
Arbejdets Produktivitet 218
„Arbejdsdage" i Landbruget 213
Arbejdsløn 216
Arbejdsreserver 216
Aldersrente 217
Befolkning 208
Fagforeninger 216
Historie 205
Husleje 216
Industri 209
Kollektivbrug 213
Kultur 218
Landbrug 213
Maskin- og Traktorstationer 213
Produktion af vigtigste Varer 211
Raastofreserver 209
Republikernes Omraade, Indbyggertal m. v. .. 207
Skat 216
Sociale Forhold 215
Sovjetintelligensen 217
Sportsforeninger 216
Statsopbygning 206
Stilling i Verdensproduktionen 210
Sygdom 217
Transport 215

Sovjetunionen (fortsat)
Udenrigspolitik 206
Undervisning 217
Stemmetal, Kommunisternes ved Folketings- og Landstingsvalgene 1920—1939 74
Stemmetal, Kommunisternes, i enkelte Kommuner ved de kommunale Valg 112
Stemmetal, Partiernes samlede 80
Storbrug og Gaardmænd . 136
Straffe 191
Straffesager 187
Studentersamfundets Retshjælp 177
Studiekredsbibliotek 204
„Subsistensløse" 184
Sygepleje (Kommunens Forpligtelser) 110

T

Taaregas, Angreb med .. 187
Testamente 192
Tilbageholdelsesret 193
Timeløn 1914—1940 131
Tjenestemændenes Indtægtstab 138
Trykkefrihed 193

U

Uafhængige Socialdemokrati, Det 198
Udbyttebegrænsningen .. 86
Udbytningen under Krigen 132
Udligningsfond, den fælleskommunale 108
Udlæg (Eksekution) 175
Udpantning 175
Udsættelse 175
Udtagelsesret 175
Ugens Ekko 200
Underholdsbidrag 195
Ungdomsfængsel 192
Ungdomslejre, Loven om 101
Uskiftet Bo (se ogsaa Arv 169—171) 195

V

Vaabenfund 184, 187
Valg, kommunale, Kommunisternes Stemmetal i enkelte Kommuner 112
Valgret, kommunal 107
Varehandelens Overskud 147
Venstresocialistiske Parti, Danmarks 198
Vesthviderusland .. 221—222
Vestukraine ..... 221—222
Vidner, i politiske Sager Se Polit. Sager .. 184—190
Voldgift, den tvungne ... 113

Y

Ytringsfrihed 193

Æ

Ægtepagt 196
Ægteskab, Børn udenfor . 171

Ø

Økonomiske Forhold 126—153
Økonomiske Udvikling under Krigen, Danmarks 12
„Øvrighedspersoner", Vold mod 187

122

Til Kommunistisk Aarbogs Læsere!

Kommunistisk Aarbog 1941 er Nr. 1 i Rækken af Aarbøger. Selv om der ved Planlæggelsen af den i videst muligt Omfang er taget Hensyn til Ønsker og Forslag fra Afdelingernes Side, vil det kun være naturligt, om der ved Brugen af den viser sig visse Mangler. Der kan være Oplysninger, som savnes, der kan være Ting, som er medtaget, men som viser sig overflødige i det praktiske Liv. Redaktionen vil derfor være glad ved at modtage Forslag til Forbedringer af Kommunistisk Aarbog 1942.

Udfyld nedenstaaende og indsend Siden til Arbejderforlaget.

Undertegnede foreslaar følgende Emner behandlet:

.....

.....

Jeg mener, at følgende kan udgaa:

.....

.....

Hvad den tekniske Opstilling angaar, foreslaar jeg:

.....

Det interessanteste Kapitel er efter min Mening:

.....

....., den ..... 1941.

Navn .....

Adresse .....

"KOMMUNISTISK ÅRBOG 1941" m.tillæg / "TIDEN" 1-6, jan.1944/april 1945

ØKONOMISK NYTAARSOVERSIGT. Januar 1943.

I. INDLEDNING. Det svundne Aar kendetegnes af en fortsat tysk Udplyndring af vort Land. Paa Nationalbankens to Konti: Clearing og Diverse Debitorer kommer det til Udtryk gennem en Stigning paa lige ved en Milliard i Aarets Løb. Dette har kun kunnet opnaaes ved en Forarmelse af det danske Folk. For Tyskerne har det været forholdsvis let at opnaa dette Resultat, idet den allerede før Besættelsen indledte Politik til Udplyndring af Folket er videreført i 1942. Denne Politik understøttes ikke alene af Storindustrielle, Storbønder og Bankkapitalen og Nazivenner, der alle spinder Guld paa den, men ogsaa af krese, der ingenlunde sympatiserer med Tyskerne. Men hvadenten nu disse sidste gør det af Vane eller ifølge deres Program (Venstre og Konservative) eller under Tidens Tryk og med Skelen til kommende Valgkamp (Socialdemokratiet), saa fritager det dem ikke for Ansvaret. De har gennem deres Indenrigspolitik understøttet Tyskernes Udplyndring og paaført Landet en økonomisk Svækkelse, som det vil tage lange Tider at overvinde. Foranstaltninger som Socialloyens Forringelse, det knugende Skattetryk paa Smaakaarsfolk, Løn- og Prispolitiken, indskrænker Nationens Købeevne og muliggør, at større Vareforraad staar til Raadighed for de tyske Opkøb. Desuden tjener de som Understøttelse af Tyskernes Hvervning af Arbejdskraft til Udlandet. Ogsaa andre Foranstaltninger (Nedkuling af de ledige Penge bl.a.) kan ikke ensidigt betragtes som et indre Anliggende, men maa ligeledes bedømmes ud fra de Muligheder, de aabner de skumle tyske Planer om total Beherskelse af dansk Erhvervsliv.

Statistikens tørre Tal godtgør, at udenom eller mod Folkets Interesser føres ingen virkelig effektiv national Politik, og understreger desuden, at Arbejdernes Modstand overfor Socialnedskæringen og Kamp for højere Løn og bedre Levevilkaar ikke strider mod vore nationale Interesser, men tværtimod er et værdifuldt Led i Nationens Kamp mod den tyske Udplyndring og Undertrykkelse og for Befrielsen.

II. LANDBRUGET. Landøkonomisk Driftsbureau beregner noget, det kalder for Nettoudbyttet pr.ha. Det udmærker sig ved, at der som "Udgift" er fradraget det beregnede Arbejdsvederlag for Familien selv og Ejerens beregnede "Driftslederløn", medens der paa den anden Side ikke er trukket Renter af Gæld fra som Udgift. For at finde den virkelige Indtægt pr. ha maa man derfor foretage følgende Beregning:

Kr.pr.ha	1938/39	1940/41	1941/42
Nettoudbytte	97	219	146
Arbejdsvederlag+Driftslederløn	149	177	227
Tilsammen	246	396	373
+ Renter af Gæld	75	78	79
Virkelig Indtægt	171	318	294
" " (1938 = 100)	100	186	172

Aaret 1941/42 er til Trods for, at det ligger 72 % over Førkrigstiden, paavirket af den lille Høst i 1941, selvom Nedgangen langtfra er saa voldsom, som Offentligheden har faaet Indtryk af derved, at Diskussionen er foregaaet alene paa Basis af det saakaldte "Nettoudbytte" i Stedet for paa Basis af den virkelige Indtægt. Den bedre Høst i det forgangne Aar 1942 betyder mindst en Ekstragevinst for Landbruget i Forhold til 1941/42 paa 300 Mill.Kr. Kornhøsten i Kærne er nemlig 10 Mill. hkg større til en Pris af ca. 30 Kr. pr. hkg for Pligtafleveringen og op mod et halvt Hundrede Kr. for Resten. Samtidig er der en Gevinst paa Halm og en 4 Mill. hkg større Kartoffelhøst, som mere end opvejer, at Roehøsten var noget mindre. De 300 Mill. Kr. er altsaa et Minimumstal for indeværende Aar. Pr. ha betyder det ca. 100 Kr., der lagt til forrige Aars 146 Kr. giver et Nettoudbytte paa ca. 250 Kr.pr.ha, svarende til en Forrentningsprocent paa mindst en halv Snes Procent og stærkt op mod en Tredobling af Landbrugets Udbytte i Forhold til før Krigen. Til Trods herfor er det lykkedes Landbruget desuden at sikre sig en

Forøgelse af Mælkeprisen paa rundt regnet 20 Mill.Kr. om Aaret (Flødeprisforhøjelsen) og fra Oktober ogsaa en Forhøjelse af Flæskeprisen paa 16 Øre pr.kg, svarende til en Merindtægt paa 15-20 Mill.Kr. om Aaret. Bestemmelsen i Sommeren 1942 om, at Svin over 80 kg fra den 1/10 vilde indbringe 16 Øre mere pr.kg, har iøvrigt bevirket, at Hjemmemarkedet i Juli, August og September Maaned fik tilført 11 Mill.kg Flæsk mindre end den opstillede Kvota, fordi Landmændene holdt Svinene tilbage til Opfodring. Da Kvoten ikke blev forhøjet efter 1/10, er det ensbetydende med, at ca. 11 Mill.kg Flæsk gik direkte i Tyskernes Maver. Men de enkelte Landmænd altid er klar over, i hvor høj Grad det samlede Landbrug gennem dets Prispolitik spiller Nazityskernes Kort?

Landbrugets Krigsgevinster er først og fremmest kommet det store og større Brug til Gode, medens Husmændene, trods deres elendige Økonomi før Krigen og det samlede Landbrugs uhyre Krigsgevinster, vel ikke er meget bedre farne end før Krigen, idet Indskrænkningen af Husdyrholdet rammer haardest her og mangedobbelt hos dem me de mindste Ejendomme. For 1941/42 var deres Forrentningsprocent 4.5 % (mod Gaardenes 6.5 % og Godsernes 9.6 %), og af Merfortjenesten paa 300 Mill.Kr. ved den bedre Høst i 1942 vil kun ca. 50 Mill.Kr. komme Husene til Gode, da det jo væsentlig er de store Brug, der producerer Korn.

Det er fra Storlandbrugets Side fremført, at Landbrugets Forrentningsprocent kun er lille i Forhold til Industriens Udbytter. Disse beregnes imidlertid ved at sætte Udbyttet (÷ Renter af Gæld) i Forhold til Egenkapitalen. Gør man det samme for Landbruget (idet man ogsaa regner Driftslederlønnen - men ikke det beregnede Arbejdsvederlag - med til Udbyttet), faar man:

Udbytte i % af Egenkapitalen	
1938/39	18.9 %
1940/41	47.6 %
1941/42	36.7 %

og for 1942/43 bliver Procenten i alle Tilfælde ikke mindre end de 47.6 % i 1940/41. Disse Procenter er endda snarest for smaa til Sammenligning med Industriens Udbytter, fordi disse ikke beregnes paa hele Egenkapitalen, men kun paa Aktiekapitalen.

Facit for Landbruget er da, at det er lykkedes Gaardene og navnlig Godserne at opnaa og videreudvikle Krigsgevinster paa Bekostning af Arbejderklassen, medens Husmændene vel ikke er daarligere stillet end før Krigen, men vel heller ikke synderligt bedre, og Landbrugets egne Arbejdere samtidig ikke engang har faaet samme Dyrtidstillæg som andre Arbejdergrupper og i Tilgift er blevet velsignet med et Arbejdsstavnsbaand.

Ogsaa Fiskerne og Gartnerne nyder Krigsgevinster. Den samlede Fiskefangsts Værdi var i 1941 115 Mill.Kr. mod 56 Mill.Kr. i 1940, og de selvstændige Fiskeres Gennemsnitsindtægt er iflg. Skattestatistikken steget til 210 % af Indtægten i 1939. Noget lignende gælder selvstændige Gartnere. Her maa man for begge Grupper tage i Betragtning, at der ligger Kæmpefortjenester for de store Baade og Gartnerier, medens de mindrebemidlede har haft store Vanskeligheder at kæmpe med.

III. BYKAPITALEN. Det er straks betydelig vanskeligere at faa nogle paalidelige statistiske Oplysninger herom; dels er Statistikken stærkt forsinket, og dels viser den Indkomststatistik, der er kommet (senest for Aaret 1941), kun lidt, fordi store Kapitalister og smaa Kapitalister er slaaet sammen, og først og fremmest fordi Selvangivelserne i disse Gullaschtider jo ikke er blevet sandfærdigere end før, tværtimod! Richssagen taler i den Henseende sit tydelige Sprog. Der kan ogsaa peges paa, at de Bunker af Pund Sterling og Dollars, som Redernes Skibe udenfor Europa sejler ind, og som er sikkert anbragt i England og U.S.A., ikke er medregnet, ligesom ekstraordinært large Afskrivningsregler er blevet indført.

Naar Statistikken alligevel viser store Gevinster paa mange Omraader, kan man være sikker paa, at Virkeligheden er adskilligt grellere. I Arbejdernes Erhvervsraads Aarsoversigt for 1941, p.70 viser en Oversigt over børsnoterede Industriselskaber, at medens der kun var 4 af de nævnte Selskaber, der i 1941 havde en lavere Udbytteprocent end i Højkonjunkturaaret 1939, saa var der ikke mindre end 12, der havde en endnu højere. I Københavns Kommune, hvis Industri jo ikke er saa begunstiget som Provinsens, viser Skattestatistikken for 1941 ikke desto mindre en Stigning i Gennemsnitsindkomsten fra 1940 til 1941 paa 28.4 % for Hotelejere og Restauratører og 20 % for Fabrikanter mod 10.9 % for Arbejdere. For Aalborg viser Kommunalstatistikken f.Eks. en Stigning fra 1939 til 1941 paa gennemsnitligt 51 % for alle selvstændige Erhvervsdrivende (mange tjente mere; f.Eks. Slagterne med 184 % og Restauratørerne med 120 %, Boghandlerne med 96 % o.s.v.) mod 18 % for Arbejderne.

Paa Grund af de manglende statistiske Oplysninger plejer Industri og Handel at henvise til Priskontrollen med Paastand om, at deres Fortjeneste er holdt nede, men hvor Oplys-

ninger foreligger, viser det sig, at Priskontrollens Avancemasker overhovedet ikke overholdes. Saaledes er Revisions- og Forvaltningsinstituttet i en Undersøgelse af Textilbranchen kommet for Skade at oplyse, at Nettoavancen er steget fra 6.2 % af Omsætningen i 1938 til 7.4 % i 1939 og 8.7 % i 1940, og Arbejdernes Erhvervsraad mener i sin Aarsoversigt for 1941, p.76-78, at kunne paavise, at Byggematerialeindustrien har sat sin Avance betydeligt i Vejret.

Heller ikke Bankkapitalen holder sig beskedent tilbage Der er lykkedes Finanskapitalen med dennes Førstemand - den af Tyskerne vellidte Nationalbankdirektør Bramsnæs - i Spidsen (Clearingkontoens Forvalter) at sætte Forskellen mellem Bankernes Indlaansrente og deres Udlaansrente (det er jo den Forskel, der giver Bankkapitalen Indtægt) op fra 2.45 % i 1939 til 2.80 % i 1941. (I Parantes bemærket har den Bankinspektør Eken, der nu offentligt, til Trods for, at han er Statens Repræsentant, har givet denne Politik sin Velsignelse, i en Aarrække været kendt for sine udprægede Nazisympatier.) Socialdemokraten Bramsnæs mener, at naar det drejer sig om hans tidligere Klassefæller, Arbejderne, saa skal Inflationen bekæmpes ved Indtægtsbeskæring (8. April 1940: "den onde Cirkel"), men naar det drejer sig om hans nuværende Kolleger og Klassefæller, Finanskapitalen, saa maa deres Indtægter gerne sættes i Vejret. Det samme Synspunkt har han praktiseret ved den saakaldte "Steriliseringslovgivning", der paastaas at skulle bekæmpe Inflationsfaren. Efter denne Lovgivning giver Staten et Tilskud til Renteforhøjelse paa de ledige Penge. Netop denne Form for Indsats mod Inflationen er yderst skadelig ogsaa fra et nationalt Synspunkt, idet Tyskerne derved faar lettere ved at kontrollere og dirigere dansk Økonomi.

IV. ARBEJDERKLASSEN. Ligesaa forfalsket den officielle Statistik er, naar det drejer sig om at oplyse Kapitalisternes krigsgevinster, ligesaa forfalsket er den, naar det drejer sig om at oplyse den voldsomme Krise over Arbejderklassen og Smaafolk. Det er navnlig Pristallet og Arbejdsløshedstallet, det her drejer sig om. Pristallets Forfalskning gaar for sig paa mange Maader. For det første den "officielle" Forvanskning, der ligger deri, at Statistisk Departement ikke tager Hensyn til Fordyrelsen ved Kvalitetsforringelser, eller ved Overgang fra billigere til dyrere Varer. Er Arbejderne f.Eks. klar over, at Pristallet overhovedet ikke tager Hensyn til, at Skosaaler nu holder 25-50 % kortere Slidtid, at Smør er dyrere end Margarine, eller at Tørv er dyrere end Koks o.s.v., o.s.v.? Hertil kommer den mere uofficielle Forfalskning ved, at Departementet "godtroende" beregner sit Pristal paa Oplysninger fra nogle faa store Forretningsfolk i Stedet for ved direkte Prøvekøb, eller ved f.Eks. at benytte Priskontrolraadets Prismateriale. Saaledes skal Varedirektoratet paa et givet Tidspunkt ved direkte Prøvekøb have konstateret en Prisstigning paa Textilvarer, der var dobbelt saa stor, som Departementets Pristal angiver, uden at Statistisk Departement af den Grund fandt Anledning til at ændre sit Pristal. - Kort sagt: den virkelige Prisstigning er meget større end den Prisstigning, Pristallet angiver. Dette bør Arbejderne have i Erindring ved Overenskomstfornyelserne i Foraaret.

Arbejdernes Erhvervsraad har tidligere beregnet, at Overgangen fra Margarine til Smør betyder 7 Points, som Pristallet ikke udviser. Paa samme Maade kan man beregne, at Pristallet kunstigt er holdt andre henholdsvis 7 og 3 Points nede ved, at det ikke tager Hensyn til, at Tørv er dyrere end Koks, eller at Saalerne holder 25-50 % kortere Slidtid. Det giver tilsammen 17 Points, der i Henhold til Prisreguleringen svarer til 14.5 Øre i Timen. Tager man saa ogsaa Hensyn til, at Posten Beklædning kun udviser den halve Stigning, betyder dette andre 10 Points, svarende til 8.5 Øre i Timen. Hertil kommer saa de 45 Øre i Timen, som udgør det, Arbejderne hidtil er snydt for efter det officielle Pristal, saaledes at vi ialt kommer op paa 68 Øre i Timen eller 34 Kr. om Ugen, der maa siges at udgøre Minimum for Arbejdernes Udligningskrav, al den Stund der jo ikke er taget Hensyn til Pristallets Forfalskning paa de utallige andre Punkter end de fire nævnte.

Velkendt er det med Arbejdsløshedstallet, der efter "Revisionen" i Juni 1941 holdes kunstigt nede. Der medregnes nemlig nu ikke længere f.Eks. Arbejdere over 60 Aar, Arbejdere, der har været overvejende ledige i de sidste 5 Aar, Arbejdere, der har været ledige den sidste Uge, Personer, der har vægret sig ved at overtage et anvist Arbejde, Deltagere i Beskæftigelses- og Ungdomsforanstaltninger m.v.. F.Eks. var den officielle Arbejdsløshed ved Udgangen af November Maaned:

kun.....	31.678
Men hertil kommer saa ledige under 7 Dage m.v.....	27.400
og hvad der er skjult i Arbejdsfordelingen.....	18.000
samt Arbejdere i Tyskland og Norge.....	60.000
Ialt.....	137.078

Den virkelige Beskæftigelsesmangel, hvis man vil sammenligne med de uforfalskede Tal fra før Krigen, ligger altsaa ikke paa ca. 30.000, men paa ca. 140.000, et Tal, som maa forventes at stige yderligere, naar Frosten sætter ind. Bl.a. naar Regeringens Standsning af Beskæftigelsesforanstaltningerne skal vurderes, er det dette Tal, som maa lægges til Grund.

Som sagt viser det officielle Pristal langtfra den virkelige Levefordyrelse, men selvom man lægger det til Grund, viser Beregninger, som Pladsen ikke tillader at gengive her, at Arbejdernes Realindtægt (Levefod) til Trods for den noget Beskæftigelsessituation stadig er nedskaaret med mellem 20 og 25 % i Forhold til før Krigen og svarer til Tilstandene i forrige Aarhundrede. Denne Udvikling har, som talrige Statistikker viser, allerede baaret Frugt i Undervægt og større Sygelighed hos Skolebørnene, Stigning i Tuberkulosedødeligheden m.v.. Naar det er beregnet, at det gennemsnitlige Fedtforbrug til Føde pr. Indbygger (Smør + Margarine + Svinefedt) er halveret fra 32 kg om Aaret i 1939 til 16 kg om Aaret i 1942, og det samme gælder det gennemsnitlige Sæbeforbrug (fra 12 kg om Aaret i 1939 til 6 kg i 1941), for blot at nævne et Par livsvigtige Varer, saa synes dette jo langtfra mærkeligt.

Det foregaaende Aar har desuden set yderligere Udnyttelse af Arbejdernes Tvangssituation ved en dobbelt Forringelse af Sociallovgivningen, dels ved de direkte Sociallovsforringelser i Form af forlænget Karenstid, Hundetegn m.v., en historisk Uhyrlighed, som dog ikke skal omtales nærmere her, og dels ved at Regeringen i Løbet af Aaret efter tysk Ønske har standset Største delen af Beskæftigelsesforanstaltningerne. Saaledes er Landreparationsloven ikke forlænget og Byreparationsloven kun i ganske beskedent Omfang, og af Vejarbejder og Byggearbejder er standset for over 100 Mill.Kr. projekteret Arbejde, altsammen fordi Tyskerne stiller Krav om flere Arbejdere til Tyskland.

V. NAZIPLYNDRINGERNE. Tyskerne har i Aarets Løb bragt Clearing-Kontoen (der financierer vort "Salg" af Varer og Fragt til Tyskland) og Kontoen Diverse Debitorer (der financierer vort "Salg" til den tyske Værnemagt) op fra godt 1.5 til knap 2.5 Milliard Kr. (inclusive de 125 Mill.Kr., der er Statens foreløbige Tab paa disse Konti). For 2500 Mill.kr. har vi efterhaanden maattet aflevere i Form af Flæsk, Smør, Industrivarer, Værnemagtsarbejder m.v. uden at se en rød Øre derfor. Disse konti betyder først og fremmest, at vi har maattet undvære nødvendige Varer. Flæsk har jo i Aarets Løb knap været til at faa, Fisken gaar for de 2/3's Vedkommende ogsaa sydpaa, Grøntsager ogsaa i stort Omfang o.s.v.. Til Trods for, at vi selv mangler Materialer til det vigtigste Byggeri, har Tyskerne med vore Materialer og vor Arbejdskraft kunnet anlægge en hel By til 10.000 Personer midt paa Heden ved Oksbøl til den tyske Værnemagt, med Villaer til Officererne, kunstige Haver m.v..

Foruden Eksporten til Tyskland og de tyske Tropper i Danmark forsyner vi ogsaa fuldstændig de tyske Tropper i Norge med Smør, Flæsk, Æg - en i Sandhed broderlig Handling overfor Nordmændene. Diverse Debitorer dækker som bekendt ogsaa over Tyskernes hensynsløse Opkøbspolitik her i Landet. F.Eks. er de 6 Mill.kg Flæsk, som efter Aftale tilføres Hjemmemarkedet, delt mellem Værnemagten og de enkelte tyske Soldater paa den ene Side og vore egne velstillede Hamstrere paa den anden Side, medens den brede Befolkning kun ser Flæsk i Skiver en Gang hvert halv. Aar. Saaledes er det ved Nationalbankens Kontrol med Seddelomløbet konstateret, at en enkelt Ordre paa ikke mindre end 30.000 kr. placeredes i Kødbyen paa et Tidspunkt, da Flæsk var umulig at opdrive i Butikkerne. Pengene var faa Dage i Forvejen udbetalt af Nationalbanken til den tyske Marineattaché over Diverse Debitorer.

Besættelsestropperne her i Landet faar nu 24 tons Smør om Ugen mod ca. 17 for nogle Maaneder siden. De tyske Soldater faar samme Rationer som vi, altsaa 300 g om Ugen. 24 tons svarer altsaa til ca. 80.000 Nazibanditter, som vi fuldstændigt føder alene her i Landet. Ved Kornloven 1942/43 blev der afsat 400.000 tons Korn til Brødfremstilling. Dette skal uofficielt være steget med yderligere 10.000 tons, efter Sigende til tyske Kvinder og Børn, der er paa "Besøg" her i Landet. Regnes der med sædvanlig Ration, skulde disse 10.000 tons svare til mindst 100.000 Personer, som vi altsaa ogsaa maa føde paa her i Landet.

Dernæst har disse 2.5 Milliard den store Skyld i den stedfundne Inflation og i Skabelsen af de ledige Penge, der betyder en Trusel om senere yderligere Inflation. Ogsaa mere direkte ved Krav om Standsning af Beskæftigelsesforanstaltningerne m.v. har Hitlerbanditterne plyndret den danske Arbejderklasse.

Og paa den anden Side har Tyskerne end ikke opfyldt de smaa Leveringsforpligtelser, de har paataget sig. Saaledes er der i de tre første Kvartaler af 1942 kun kommet 1.900.000 tons Kul og Koks her til Landet, mod over 2.500.000 tons for samme Tid i Fjor, og vor Import af Klædestoffer er skaaret ned fra ca. 120 Mill.Kr. i Fjor til 30 Mill.Kr. i Aar.

***

SUPPLEMENT

til

KOMMUNISTISK AARBOG 1941

(Afsluttet 15/7 1943)

I. INFLATIONEN OG DEN TYSKE UDPLYNDRING

Til Belysning af Inflationens Forløb i Danmark sammenlignet med en Række forskellige andre Lande kan nedenstaaende Tal tjene.

	1931 lig 100					Juli 39 lig 100				
Aar	Tyskl.	Engl.	Sverr.	Norge	Danm.	Tyskl.	Engl.	Sverr.	Norge	Danm.
Engrospriser:										
1931	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-
1939	96	117	120	128	143	-	-	-	-	-
1940	99	156	153	167	209	103	139	133	136	154
1941	100	174	180	205	247	104	155	157	167	182
1942	102	181	198	217	261	106	162	172	176	192
Leveomkostninger:										
1931	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-
1939	93	107	107	114	121	-	-	-	-	-
1940	95	126	122	133	151	101	119	116	118	128
1941	98	134	139	155	175	104	126	132	137	148
1942	100	134	150	164	180	106	126	143	145	153

Man maa her bemærke følgende Forhold:

1) Baade for Perioden 1931-39 og for selve Krigstiden ligger Prisstigningerne i Danmark betydeligt over de fleste andre europæiske Lande.

2) Den danske Inflation er i Virkeligheden begyndt før Krigen, hvilket hænger tæt sammen med 1930'ernes "Planøkonomi" under Valutacentralen, hvor man drev den Politik paa den ene Side at være Industrikapitalen følgagtig ved at tillade gode Priser og høje Avancer i Industrien for derved at fremme Produktionen, mens man paa den anden Side fra Midten af 1930'erne bøjede sig for Storlandbrugets og Aagerkapitalens Krav om forceret Landbrugseksport og for at opfylde Landbrugets Eksportønsker skar Raastofimporten ned og derved i høj Grad hindrede en øget Industriproduktion. Resultatet blev, at Industriens Ekspansion fandt Udtryk deri, at Raastofpriser m.v. blev drevet i Vejret og dermed ogsaa Importøravancerne og efterhaanden hele det almindelige Avanceniveau.

3) Engrospriserne er baade før og især efter Krigsudbruddet løbet stærkt foran Detailpriserne, saaledes at Produktionens og Storhandelens Kapitalister, hvad ogsaa var at vente, maa siges at være løbet langt foran i Kapløbet om Priserne.

4) Inflationen har to Kilder: Efterspørgselsinflationen og Omkostningsinflationen. Efterspørgselsinflationen opstaar ved en kunstig Forhøjelse af Efterspørgslen - under Besættelsen ved at Staten via Nationalbanken kontant finansierer Nazi-Okkupanternes "Køb" over Værnemagtskontoen (diverse Debitorer) og Clearing-Kontoen. Herved kan Tyskerne dels direkte drive Prisen op paa de Varer, de ønsker, dels er der ved disse Køb skabt ny Købekraft hos Eksportører og Entreprenører, som disse igen kan drive Prisen paa andre Varer op med. Omkostningsinflation opstaar ved, at een eller flere af de forskellige Parter, hvis Indtægt tilsammen udgør Vareprisen (Importør, Reder, Landbruger, Industrikapitalist, Handelskapitalist, Detaillist, Arbejder) direkte forhøjer deres Produktionsudgifter. Fra borgerlig Side er man tilbøjelig til at give Lønforhøjelser Hovedskylden herfor, hvilket imidlertid ikke er rigtigt. Arbejdslønnen udgør kun en ringe Del af Omkostningerne. Herhjemme har Landbruget gennem Kornordninger osv. faaet fordoblet sin Indtægt, og tilsvarende Stigninger har vi i Skibsrederes, Tørvefabrikanters, Entreprenørers og en Række industrielle og handelsmæssige Avancer, mens Arbejderne har faaet forringet deres

~~Levefod med~~ stærkt op mod 30 %. Herved er opstaaet en Skævhed i Indkomstfordelingen til Ugunst for Arbejderklassen.

Der er altsaa to Hovedkilder til Inflationen i Dag, og ikke nok saa mange af Nationalbankdirektør Bramsnæs inspirerede "Professorkommissioner" kan derfor afskaffe Inflationsfaren, førend disse to Hovedkilder standses: 1) den kontante Finansiering af Okkupanternes "Køb" over diverse Debitorer og Clearing 2) den skæve Indkomstfordeling.

Følgende Tal viser Væksten i Clearing-Konto og Værnemagtskontoen:

	Tilvækst i		
	Clearing-Konto Mill.Kr.	Diverse Debitorer Mill.Kr.	tilsammen Mill.Kr.
I April Kvartal 1940	150.5	57.7	208.2
- Juli - -	213.4	189.1	402.4
- Oktober - -	68.7	162.6	231.4
I Januar Kvartal 1941	90.3	104.8	195.1
- April - -	96.3	120.7	217.0
- Juli - -	122.9	95.2	218.1
- Oktober - -	137.8	122.6	260.4
I Januar Kvartal 1942	124.1	77.0	201.1
- April - -	74.9	122.4	197.3
- Juli - -	44.7	114.8	159.5
- Oktober - -	93.5	178.3	271.8
I Januar Kvartal 1943	135.3	176.5	311.8
- April - -	230.0	271.7	501.7
Ialt	1582.4	1793.4	3375.8

Begge disse Konti viser, hvad vi gratis leverer til Okkupanterne, da Betalingen (Import) afskrives efterhaanden, som den finder Sted.

Disse uhyre Beløb er dels medansvarlige for den Inflation, der allerede er kommet, og dels er de i Forbindelse med Besætnings- og Lagerrealisationer Kilden til de ledige Penge, der betyder Fare for senere yderligere Inflation. Et Udtryk for disse ledige Penge har man deri, at Bankernes Indlaan i Dag er 1.7 Milliard Kr. højere end deres Udlaan, mens Forskellen før Krigen kun var 0.2 Milliard Kr..

De kolossale Tal for Januar og April Kvartal 1943 viser, at den tyske Udplyndring nu er ved at naa op paa 2 Milliarder om Aaret, svarende til mellem 1/4 og 1/3 af vor samlede Nationalindtægt. Vi er i Dag - i en udmarvet Forsyningssituation - oppe paa de dobbelte Beløb af, hvad vi maatte betale i Besættelsens første Tid, da vi dog i højere Grad havde Varer at undvære. Ialt har Nazisterne til Udgangen af April Kvartal 1943 plyndret os for knap 3 1/2 Milliard Kroners Værdier.

Ved Udgangen af 1942 havde vi ialt ydet Nazi-Tyskerne for 2 562 Mill.Kr., nemlig 841 Mill. i 1940, 891 Mill. i 1941 og 830 Mill. i 1942. Vor samlede Nationalindtægt var i de tre Aar ca. 6 000 Mill., 6 700 Mill. og 7 200 Mill.Kr. saaledes, at Okkupanterne i disse tre Aar har beslaglagt Værdier svarende til 14 %, 14 % og 12 % af vor samlede Nationalindtægt som direkte Tilskud til deres Overfaldskrig mod Demokratierne. Selvom en Del af disse Leverancer hentedes ud af Besætnings- og Lagerrealisationer og saaledes udenfor disse Aars Nationalindtægt, skal de dog betales af de kommende Aars Nationalindtægt, naar Besætninger og Lagre skal bringes op igen, idet man ikke tør nære Haab om efter Krigen at faa disse Beløb betalt - og slet ikke til deres Værdi i Varer -

af Tyskland. Statistisk Departement har beregnet, at vore Kontributioner til Nazi-Tyskland sammensætter sig saaledes:

	1940	1941
Nedgang i Besætning og Varelagre.....	ca. 600 Mill.Kr.	ca. 250 Mill.Kr.
Nedskæring af dansk Forbrug og Investering...	ca. 300 Mill.Kr.	ca. 650 Mill.Kr.
Tilsammen leveret til Udlandet.....	ca. 900 Mill.Kr.	ca. 900 Mill.Kr.

Hvad de to Konti betyder, kan man ogsaa udtrykke saaledes: Der findes her i Landet ca. 1.8 Millioner aktive Forsørgere, hvis produktive Indsatser tilsammen udgør Nationalindtægten. 12-14 % heraf udgør 200-250 000 Personer, hvis Produktionsindsats svarer til, hvad der gratis stilles til den tyske Krigsmaskines Disposition aarligt, - gratis, for heri er ikke medregnet den Eksport, som modsvares af Import fra Tyskland. Tallet er maaske for lille, for de 40-60 000 Tysklands-Arbejdere er kun medregnet med de Beløb, der over Clearing-Kontoen sendes hjem til Familierne.

Men hvem her i Landet, hvilke Klasser er det nærmere beset, som har maattet bløde? At det ikke er de Landmænd og Industriejere, som sælger til Tyskerne, er klart, da de jo faar kontant Betaling gennem Nationalbankens Forskudsbetalinger. De 2 500 Mill. Kr. er for det første dækket af Besætnings- og Lagerrealisationer; svarende hertil har Landmænd og andre Erhvervsdrivende faaet Pengekapitaler, som de har anbragt i Obligationer, Banker m.v. Disse Beløb udgør som foran nævnt 850 Mill.Kr. for 1940 og 1941; tager vi 1942 med, kan vi sætte det til ca. 1 Milliard. Tilbage er der 1.5 Milliarder, der er dækket ud af de forløbne 3 Aars Nationalindtægt.

Formelt udgør de 2.5 Milliarder en udenlandsk Investering, hvortil der indenlandsk maa svare en lige saa stor Forøgelse i den private Pengekapital, hvoraf den ene Milliard er skaffet ved de nævnte Realisationer. De resterende 1.5 Milliard er for en ringere Dels Vedkommende skaffet ved, at den indenlandske Investering er gaaet noget ned, men til langt den største Del maa der svare en Forøgelse i den indenlandske Opsparing. Da de tyske Tilgodehavender som Følge af Nationalbankens Forskudsbetalinger ingen direkte Forbindelse har med de danske Leverandører, og da Staten heller ikke har skaffet Midlerne udaf sin løbende Beskatning, har denne Opsparing maattet finde Sted ad ganske "frivillig" Vej ved de enkeltes Opsparing, og det siger sig selv, at dette - ved en samtidig Formindskelse i den reale Nationalindtægt - kun har kunnet finde Sted ved en saa stærk Forskydning i Indkomstfordelingen, en saadan Nedpresning af omfattende Lags Realindtægt og Overførsel af Indtægt til de mere besiddende Befolkningslag, at disse sidste ikke alene har faaet Dækning for deres Andel af den almindelige Nedgang, men herudover har faaet en saa stærk Forøgelse i deres Realindtægt, at de foruden den naturlige Øgning af Forbruget, der altid maa gaa jævnsides med en Forøgelse i ens Realindtægt, frivilligt har øget deres Opsparing med det nævnte Beløb. Den uhyrlige Uligevægt i vor sociale Struktur, der er skabt under Besættelsen hænger paa det intimeste sammen med den Maade, som Nazi-Tyskerne har organiseret deres Udplyndring paa. Denne Forskydning er først og fremmest sket ved Hjælp af Prisstigninger samtidig med Lønstop for Arbejdere og Tjenestemænd, hvilket naturligt har nedbragt disse Gruppers Realindtægt til Fordel for de Besiddende, som derved har

kunnet øge deres Opsparing som beskrevet.

Tager man alene de ca. 500 000 organiserede Arbejdere og lægger det officielle Pristal (der langtfra viser den virkelige Prisfordyrelse) til Grund, saa har deres Underskud i Indtægt sammenlignet med 1939's Realindtægt i hvert af Aarene 1940, 1941 og 1942 været ca. 330, 480 og 430 Mill.Kr., ialt ca. 1240 Mill.Kr. Hertil kommer saa, hvad Landbrugets Arbejdere, Tjenestemænd, visse smaa Handlende og Haandværkere m.fl. har tabt. Tilsammen et Beløb, som selvfølgelig langt overstiger de foran nævnte 1.5 Milliard, da de jo ogsaa har skullet betale andre Befolkningslags Fortjeneste for deres økonomiske Makkerskab med Tyskerne foruden den almindelige Produktivitetsnedgang, der er sket under Afspærringen.

Denne Organisering af Nazi-Plyndringen har store Fordele for Tyskerne i Forhold til direkte Krigsudskrivning: 1) de Grupper, hvis velvillige Medarbejde er medbestemmende for, hvormeget Tyskerne skal have (Landmænd, Industrileverandører m.fl.), faar direkte Fortjeneste derpaa, hvorved deres velvillige Medarbejde sikres. 2) omvendt mærker Arbejderne og andre fastlønnede ikke Tyskernes Udplyndring direkte, men i Form af en almindelig Prisstigning, for hvilken de er tilbøjelige til at vende deres Uvilje - og langtfra helt med Urette - mod indenlandske Kredse, hvorved de kan være tilbøjelige til at overse, at det dog til syvende og sidst er Tyskernes Udplyndring, der ligger bagved. - Kort og godt: Tyskernes Udplyndringspolitik er gaaet ud paa at skaffe sig vide indenlandske Kredse indenfor Landbrug, Industri m.m., som - direkte og indirekte - er interesseret og medansvarlig i Udbytningspolitikken. Samtidig maa saa de brede Lag betale tredobbelt, een Gang for det, Tyskerne faar, een Gang for den almindelige Produktivitetsnedgang, og endelig een Gang til for den Belønning, som de indenlandske Leverandører skal have.

Som Følge af denne Politik er Arbejderne ikke altid klare over, i hvilken Grad det er Tyskerne, der staar bagved deres Elendighed (det er dette, der danner Basis for, at Globusfolk indenfor Socialdemokratiet som Kontorchef Lindberg fra Arbejdernes Erhvervsraad kan faa Succes paa sine meget radikale Angreb paa "danske Grossererkredse", medens hans Formaal i Virkeligheden er at vaske Tyskerne rene for Medansvar i Arbejdernes Nød). Samtidig har store Dele af de Kredse, der ved uhæmmet at følge deres økonomiske Selvinteresse støtter Tyskerne, maaske knap nok altid været klare over, i hvilken Grad de herved samtidig spiller Tyskernes Kort, for selv om storkapitalistiske Kredse paa Land og i By direkte har allieret sig med "Neuordnung", saa er dog største Delen af de almindelige Gaardmænd, Industrifolk, Haandværkere osv. personligt saa sandelig ikke Tyskervenner. Deres Udvej af Dilemmaet mellem deres øjeblikkelige økonomiske Interesse og deres nationale Samvittighed hedder den "nationale" Samlingsregering, der samtidig med formelt at give Udtryk for "nationalt" Sammenhold i Virkeligheden er en tysk Lydregering, som Nazi-Tyskerne er yderst veltilfredse med.

II. LEVEOMKOSTNINGERNE

Nedenfor (Tabellen øverst Side 5) anføres Pristallet dels med Priserne i 1914 som Basis (1914 = 100) - dette Pristal benyttedes til Pristalsregulering af Arbejdslønninger - og dels med 1935 som Basis (1935 = 100).

Det af Laurits Hansen opfundne "skrællede" Pristal udviste:

Juli 1941: 275, Januar 1942: 275, Juli 1942: 277, Januar 1943: 280.
(Juli 1941 = nedenstaaende 1914-Pristal for denne Maaned.)

		Pristallet	
		1914 = 100	1935 = 100
1914		100	-
1935		-	100
Juli	1939	183	107
Oktober	1939	190	111
Januar	1940	203	118
April	1940	222	129
Juli	1940	233	136
Oktober	1940	248	145
Januar	1941	259	151
April	1941	263	154
Juli	1941	275	161
Oktober	1941	277	162
Januar	1942	278	162
April	1942	276	161
Juli	1942	283	165
Oktober	1942	284	166
Januar	1943	286	167
April	1943	286	167

Mens det almindelige Pristal fra Juli 1941 til Januar 1943 viser en Stigning paa 11 Points, saa viser det skrællede Pristal kun 5 Points! Dette Resultat fremkommer ved, at man ved Udregningen af den absolutte Levefordyrelse i Kroner og Ører ser helt væk fra Budgettets Poster som f.Eks. "Skatter og Kontingenter" og "Andre Udgifter" (den sidste er Budgettets næststørste Hovedpost - se Tabellen nedenfor - og indeholder Ting som Tobak, Kørsel, Øl, Biograf og f.Eks. et saa vigtigt Næringsmiddel som frisk Frugt og lignende), og i Hovedgruppen "Fødevarer" skal der ligeledes ses helt væk fra Stigningen paa alle udenlandske Fødevarer saavel som paa indenlandske Kager, Wienerbrød o.l. - Til Trods for at man saaledes ser helt væk fra disse store Dele af Budgettet, naar den absolutte Fordyrelse udfindes, saa dividerer man alligevel denne Fordyrelse med hele Budgettet, naar man regner Pristallet ud og faar saaledes en mindre Stigningsprocent (Pristal).

I alle Spørgsmaal vedrørende samtlige Pristal maa man tilmed altid huske paa, at dette kun angiver den "officielle" Prisstigning, idet der ved Pristallets Beregning ikke er taget Hensyn til f.Eks. Kvalitetsforringelser og Overgang fra billige Varer til dyrere Varer (f.Eks. fra Margarine til Smør). Arbejdernes Erhvervsraad har beregnet disse forskellige Ting til at betyde en Forhøjelse af 1914-Pristallet med ikke mindre end 32 Points pr. April 1942, hvilket igen betyder, at Priserne under Krigen ikke er steget med de officielle 56 pCt, men derimod med over 74 pCt.

Pristallet beregnes paa Grundlag af et Husholdningsbudget, hvis nærmere Sammensætning fremgaar af nedenstaaende Tabel. Tabellen viser (se Side 6), hvorledes de enkelte Poster i Budgettet alene som Følge af Prisstigninger er steget siden 1931. En Familie med en Aarsindtægt paa 3100 Kr. i 1931 skulde i April 1942 have 5528 Kr. for at opretholde uændret Levefod. Den samlede Stigning er 67 %, mens man af de enkelte Poster særlig lægger Mærke til, at Fødevarer er steget 93 %, Klæder, Fodtøj og

Vask 143 %, Brændsel og Belysning 129 % og Skatter og Kontingenter 107 %.

		Gamle Budget					Nye Budget	
		Året 1931	Juli 1939	April 1940	April 1941	April 1942	April 1942	April 1943
Fødevarer	Kr.	974	1206	1383	1806	1881	1915	1918
	%	100	124	142	185	193	193	193
Klæder, Fodtøj, Vask	Kr.	383	497	720	859	870	530	567
	%	100	130	188	224	227	227	243
Bolig	Kr.	421	490	500	507	517	524	533
	%	100	116	119	120	123	123	125
Brændsel, Belysning	Kr.	159	169	346	359	364	348	348
	%	100	106	218	226	229	229	229
Skatter, Kontingenter	Kr.	436	529	564	701	785	743	852
	%	100	121	129	161	180	180	207
andre Udgifter	Kr.	727	771	921	1030	1111	807	834
	%	100	107	127	142	153	153	158
Ialt	Kr.	3100	3662	4434	5262	5528	4873	5052
	%	100	119	143	154	161	161	167

At man fra April 1942 anvender et nyt Budget (der er lavet paa Grundlag af Husholdningsregnskaber nu under Krigen), maa ikke forlede til at tro, at der tages Hensyn til Overgangen til dyrere Varer (fra Margarine til Smør, fra Kul til Tørv osv.) eller Kvalitetsforringelser (Fodtøj og Klæder holder kortere Tid osv.). I det ny Budget indgaar ganske vist Krigsvarer i Stedet for Førkrigsvarer, men dette betyder blot, at Pristallet siden 1942 viser, hvad disse Krigsvarer - taget for sig - er steget siden da. Herved faar man en Procent, der angiver Prisstigningen siden April 1942, og ved at gange det gamle Pristal fra April 1942 (161) med denne Procent faar man saa det gældende Pristal. - Lad os se paa Smør og Margarine for at faa fat paa, hvad dette betyder. Lad os for Eksemplets Skyld sige, at paa et eller andet Tidspunkt før Krigen kostede Margarine maaske 1,50 Kr. og Smør 3,00 Kr. Saa kan man ikke mere faa Margarine og maa i Stedet for bruge det dobbelt saa dyre Smør, og dette stiger saa f.Eks. fra 3 til 4 Kr. Det ses, at der herved er et dobbelt Tab: 1) de fattige maa betale 3 Kr. (for Smørret) i Stedet for 1,50 Kr. (for Margarinen). 2) alle maa betale 1 Kr. mere for Smørret. Men saa ses det ogsaa, at det nye Budget, som bare regner med Prisstigningen for Smør, ikke tager Hensyn til Tabet under 1), nemlig at Smør er dyrere i sig selv end Margarine. Akkurat samme Slags Fordyrelse, som Pristallet altsaa ikke tager Hensyn til, har man ved Overgang fra Kul til Tørv (der regnet efter Brændselseffekt er ca. dobbelt saa dyr) m.v. - Med Hensyn til Kvalitetsforringelse viser Pristallets Forfalskning sig f.Eks. ved Mælk. Paa et givet Tidspunkt øgedes Mælkens relative Vandindhold ved Nedsættelse af Fedtprocenten. Nu er Vand jo ellers gratis, men for Statistisk Departement var en Liter Mælk stadig en Liter Mælk, og der skete ingen Prisstigning i "Pristallet" til Trods for, at man nu maatte købe mere Mælk for at faa samme Næringsmængde. Paa samme Maade regner Statistisk Departement en Forsaaling for en Forsaaling, til Trods for at den nu holder 25-50 % kortere Tid, og man paa den Maade maa bruge 33-100 % flere Penge til Forsaalinger om Aaret. Heller ikke mod disse

Pristalsforfalsninger hjælper det nye Budget. Det nye Budget var kort og godt en Narresut, der intet reelt betød, ja, ved at forskyde Budgettets relative Sammensætning over mod Varegrupper med forholdsvis ringe Stigning tjener det snarest til yderligere at "bremse" Prisstigningen.

III. ARBEJDERNES LEVENIVEAU

Udviklingen i Leveniveauet afhænger af Udviklingen i Timeløn, Prisniveau og Beskæftigelse (herunder ogsaa Antallet af Arbejdstimer pr. Dag).

Aar	Timeløn Øre	Prisniveau 1914=100	Timer pr.Dag 1914=100	Beskæftigelse i %	Realtimeløn 1914=100	Realindtægt 1914=100
1914	48	100	100	90.1	100	100
1920	205	261	88	93.6	163	142
1930	132	165	82	86.3	167	131
1939	147	187	81	81.6	163	119
1940	164	234	81	74.0	146	97
1941	176	271	81	75.3	135	91
1942	184	280	81	75.4	137	93

Som det ses af Tabellens sidste Kolonne, lykkedes det lige efter den forrige Verdenskrig Arbejderne at tiltvinge sig en Forbedring i Leveniveauet paa knap 50 %. Af denne Forbedring blev knap Halvdelen sat til i Mellemkrigstiden, mens Resten og mere til er tabt under Krigen, saaledes at Arbejdernes Leveniveau i Dag ligger under Niveauet i 1914. Alene under Besættelsen - hvis første Virkning var, at Kapitalisterne i Enighed med Okkupanterne ophævede Arbejdernes overenstkomstmæssige Ret til Pristalsregulering - er Arbejdernes Levefod efter denne Beregning, der lægger det "officielle", forfalskede Pristal til Grund, faldet med 20-25 %. Tager man yderligere Hensyn til, at dette Pristal ikke udviser f.Eks. Vareforringelsen (jfr. Afsnit II), saa falder Arbejdernes Levefod til ca. 30 % og svarer nu i Gennemsnit paa det nærmeste til Tilstandene ved Aarhundredskiftet. Denne Udvikling har, som talrige Statistikker viser, allerede baaret Frugt i Form af Undervægt og større Sygelighed hos Skolebørn, Stigning i Tuberkulosedødelighed m.v. Naar det er beregnet, at det gennemsnitlige Fedtforbrug til Føde pr. Indbygger (Smør + Margarine + Svinefedt) er halveret fra 32 kg om Aaret i 1939 til 16 kg i 1942, og det samme gælder det gennemsnitlige Sæbeforbrug (fra 12 kg om Aaret i 1939 til 6 kg i 1941), for blot at nævne et Par livsvigtige Varer, saa synes dette jo langt fra mærkeligt.

IV. LANDBRUGET

Tabellen (øverst Side 8) viser Landbrugets Forrentning i % af Ejendommens bogførte Værdi - dels som den var før Krigen, og dels som den har udviklet sig under Krigen. Det mest iøjnefaldende er, 1) at medens de smaa Brug (Husene) i 1920'erne forrentede sig bedst, saa medførte Udviklingen i 1930'erne, at de store Brugs (Godserne) Forrentningsprocent allerede før Krigen blev næsten dobbelt saa høj som Husenes, og 2) under Krigen er Godsernes Forrentningsprocent yderligere fordoblet, medens Husenes omtrent er uforandret.

	Forrentningsprocent			
	1929/30	1939/40	1940/41	1941/42
Under 10 ha	6.6 %	3.8 %	7.6 %	4.5 %
10 - 50 ha	5.6 %	5.4 %	10.8 %	6.5 %
Over 50 ha	4.1 %	6.4 %	11.9 %	9.6 %

I de sidste Aar har Landbruget som Helhed altsaa tjent store Krigsgevinster, først og fremmest som Følge af det Niveau, som Tyskerne har drevet Landbrugets Salgspriser op i for at stimulere dets Interesse for "Eksport" (Clearingkontoen) i Forbindelse med, at det store Landbrug med en Illoyalitet, der grænser til Landsforræderi, har benyttet sig af Besættelsessituationen til egen Berigelse (f.Eks. de "uofficielle" Aftaler i Tyskland udenom Regeringen i Besættelsens første Tid). Stort set har denne Udvikling plyndret Resten af Befolkningen, først og fremmest Arbejderklassen og andre mere faste Pengeindkomster, for rundt regnet 500 Mill.Kr. om Aaret, der udgør Landbrugets Merfortjeneste.

Men naar man saaledes betragter Forholdet mellem Land og By, begaar man tit den Fejl at slaa alle Landbrugere sammen. "Det samlede Landbrug" er en statistisk Fiktion, der ikke eksisterer i Virkeligheden. I Virkeligheden findes der Husmænd, Gaardmænd og Besiddere af store Landejendomme. Her i Landet findes der ca. 101 000 Husmandsbrug (dvs. med indtil 10 ha Landbrugsjord), ca. 96 000 Bøndergaarde (10-50 ha) og ca. 7 500 store Ejendomme (over 50 ha). Forholdet mellem disse tre Brugsstørrelser var før Krigen som angivet i følgende Tabel.

1938/39	% af Antal Brug	% af samlet Jord	samlet Indtægt	gnsntl. Indtægt
Husmænd	49 %	16 %	124 Mill.Kr.	1228 Kr.
Gaarde	47 %	64 %	254 " "	2646 Kr.
St.Ejend.	4 %	20 %	35 " "	4667 Kr.
Alle Brug	100 %	100 %	413 Mill.Kr.	2020 Kr.

De 7-8000 Godser har 25 % mere Jord end de 100 000 Huse! Der er altsaa stadig Jord nok at udstykke.

Husene talte før Krigen Halvdelen af samtlige Brug, men havde kun 16 % af Landbrugsjorden og en gennemsnitlig aarlig Indtægt paa 1228 Kr., saaledes at et stort Antal af dem for overhovedet at eksistere var nødt til at tage Arbejde udenfor Bedriften i det Omfang, det lod sig gøre at faa saadant. Ved Vurderingen af Udviklingen under Krigen maa man tage dette meget lave Startpunkt med i Betragtning.

Salg af	Udbyttets prct.vise Fordeling 1938/39 Huse	Gaarde	St.Ejd.	Beregnet Mængde 1942/43, naar 1938/39 = 100	Pris Juli 1942, naar 1938/39=100
Fjerkræ (Æg)	16	8	3	40 *)	210
Svin	29	27	19	50 *)	145
Mælk(inkl.Smør)	36	35	32	63 *)	186
Kød	8	12	9	90 *)	240
Planteavl	5	13	33	ca.275 *)	ca.240
Andet	6	5	4	-	-
Ialt	100	100	100	-	-

*) disse Tal udtrykker de Mængder, der forventes at ville komme i Handelen

Hvordan har saa Udviklingen været under Krigen? Det, der har præget denne, er paa den ene Side Besætningsreduktionerne samtidig med Udvidelsen af Korn- og anden Planteavl (som Følge af Standsningen af Foderimporten) og paa den anden Side de stærke Prisstigninger paa Landbrugsvarer. Prisstigningerne har som Hovedregel været mindst for de Produkter, der er af særlig Betydning for Husene (Svin), mens Besætningsreduktionerne er særlig store for deres Produkter (Æg og Svin). Dette fremgaar af ovenstaaende Tabel (Side 8, nederst).

Men ikke alene er de særlige Husmandsprodukter, Æg og Flæsk, skaaret særlig meget ned. Selv for disse Produkter har Husene maattet skære kraftigere ned end de større Brug, der dog har Salg af Korn og anden Planteavl, der direkte er stoget, at falde tilbage paa. Dette er en Konsekvens af de meget reaktionære Kornlove. Disses Virkning kan man læse ud af følgende Tabel.

Førkrigsforbrug til Opfodring (1935-39 gnsntl.)		Huse	Gaarde	St.Ejd.	Alle Brug
Korn	Mill.Foderenh.	844	1660	324	2828
Oliekager	" "	246	670	134	1050
Samlet Foderstofforbrug før Krigen		1090	2330	458	3878
Kornloven 1942/43:					
Samlet Kornhøst	Mill.kg	618	2437	715	3770
÷ Svind (5 %) og Udsæd	" "	74	294	86	454
Til Rest af Høsten	" "	544	2143	629	3316
÷ Aflevering efter Kornloven (ekskl. Forbehold)	" "	29	453	320	802
		515	1690	309	2514
Tildeling efter Kornloven	" "	100			100
Disponibelt	" "	615	1690	309	2614
Disponib.,omregn.til Mill.Foderenh.		559	1536	281	2376
Disponibelt Kraftfoder 1942/43 ± % af Førkrigsforbruget		51	67	61	61

De vigtigste Træk ved Kornloven er da: 1) Husmændenes Fodertildeling svarer kun til Halvdelen af deres Dyrehold før Krigen, medens de større Brug kun behøver at nedskære med en Trediedel. 2) Af den Halvdel af den samlede animalske Produktion, Husmændene kan beholde, tjener de selv kun den fulde Opfodringsværdi for de 7/8, mens en betragtelig Del af Opfodringsværdien paa den ene Ottendedel (saa meget udgør nemlig Tildelingskornet af deres samlede Forbrug) overføres til de større Ejendomme gennem den høje Kornpris. Afleveringsprisen f.Eks. for Byg ligger paa 26,25 Kr. pr. hkg mod 11,96 Kr. før Krigen. I det Omfang, Husene har købt Frihandelskorn til 40 Kr., er en endnu større Del af Opfodringsværdien vandret til de store Brug. Forholdet er selvfølgelig navnlig grelt for de mindste Huse, hvis Korndyrkning er forholdsvis endnu mindre. Omvendt har de større Brug ekstra Fordel ved: 1) mindre Nedskæring af Besætningerne, 2) Forskellen mellem Kornprisen nu og før Krigen 26,25 ÷ 11,96 = 14,29 Kr. pr. hkg for de 710 000 hkg, de netto sælger til Husene, 3) samme Forskel for de 7 Mill.hkg, de sælger til Industri m.v. 4) en Pris af 40 Kr. for de 1-2 Mill.hkg, de sælger i fri Handel. Desuden har de i Forvejen særlige Fordele ved den mindre Nedskæring og større

Prisstigning paa Smør samt den store og indbringende Planteavl ud over Korn (Sukkerroer, Frø m.m.). Som det fremgaar af ovenstaaende og endnu mere af de nedenstaaende Indkomstoplysninger er det selvfølgelig først og fremmest de helt store Brug, der har haft Æventyrgevinster, men ogsaa Gaarde har haft store Krigsgevinster. Imidlertid maa man huske, at en Række smaa Gaarde ikke adskiller sig synderligt fra de store Huse.

Det ses, at det større Landbrug ikke alene har udnyttet Situationen paa Bekostning af Byboerne, men ogsaa paa Bekostning af Husmændene. Lad os se, hvad disse forskellige Forhold betyder for Husenes og andre Landmænds samlede Indkomst. Denne kan beregnes ved, at man fra Driftsbureauets Regnskaber tager Nettoudbyttet pr. ha og dertil lægger Vederlag for eget Arbejde og Ejerens Driftslederløn og saa trækker Renter af Gæld fra. Man har saa den virkelige Indtægt pr.ha og kan saa beregne den for samtlige Husmænd under et efter Forholdet mellem Grundværdien pr.ha for Regnskabsbrugene og alle Huses sammenlagte Grundværdi. Paa samme Maade kan man beregne Gaardenes og de store Ejendommes samlede Indtægt.

	Samlet Indkomst i Mill.Kr.			Indkomst i Kr.	Realindkomst 1938/39 = 100	
	1938/39	40/41	41/42	1938/39	38/39	40/41
Huse	124	184	170	1228	100	105
Gaarde	254	529	414	2646	100	148
St.Ejd.	35	129	116	4667	100	262
Alle Brug	413	842	700	2020	100	145

Til Trods for, at det "samlede Landbrug" har forøget sin Realindkomst (sin aarlige Købekraft) med 41 %, saa har Husene ingen Del faaet i denne Stigning, men faar i det løbende Aar maaske endog forringet deres Realindtægt i Forhold til før Krigen. De store Ejendomme har saa til Gengæld forøget deres Pengeindkomster med op mod en Snes Tusind Kr. pr. Ejendom.

Facit er, at Krigen paa Landet som ogsaa i Byerne har foraarsaget en voldsom skærpet økonomisk Ulighed. Nazi-Tyskernes Manipulering med vort Lands Økonomi udsætter vor sociale Struktur - i Byerne som paa Landet - for det voldsomste Tryk.

Samtidig viser de foranstaaende Opgørelser over Kornlovens Virkninger de mest nærliggende Maader at komme Husene til Hjælp paa: ved at forøge Korntildelingen, saa de i alt Fald kommer op paa samme relative Besætningsniveau som de andre Brug (eller snarere større, da de ikke har Planteavlen at falde tilbage paa, og deres Stilling allerede før Krigen var saadan, at der ikke var noget at give væk af), samt en Nedsættelse af Kornprisen, saa de ikke gennem de høje Priser skal aflevere en klækkelig Del af deres Opfodringsværdi til de større Brug. Udstykning til Tillægsjord, navnlig til de smaa Huse, vil ogsaa hjælpe ved at forøge deres Mulighed for egen Foderproduktion.

Som Eksempel paa, hvorledes Bordings Landbrugspolitik ser ud i Praksis, kan man se paa den i Foraaret gennemførte Flæskeprisforhøjelse paa 24 Øre pr.kg, der netop blev gennemført under Paaberaabelse af Husenes betrængte Økonomi (trods Husmandsforeningernes Protest mod denne Form for Hjælp). Af de 30 Mill.Kr. aarligt, som Forhøjelsen andrager, faar Husene de ca. 7 Mill. Kr., mens det øvrige - i Forvejen vel tildelte - Landbrug scorer de 23 Mill.Kr. Pr. Landbrug giver dette: For Husene ca. 70 Kr. om Aaret, for andre ca. 220 Kr.! Det havde unægteligt været betydelig nyttigere for Husene som for hele det danske Samfund,

om Husmændene i Stedet for var støttet ved en Nedsættelse af Kornprisen og en større Korntildeling.

V. AKTIESELSKABERNES OVERSKUD OG AKTIEKURSER

	Kemisk-teknisk Industri Mill.Kr.	Jern og Metal Mill.Kr.	Rederier Mill.Kr.	Banker Mill.Kr.	Vare-handel Mill.Kr.	Alle Selskabers Overskud Mill.Kr.
1929	6	5	19	34	9	150
1938	22	41	27	42	36	277
1939	29	47	36	32	60	311
1940	29	34	13	41	63	276

Aarsagen til, at det samlede Overskud for alle Selskaber i 1940 gik 35 Mill.Kr. ned, maa især søges i, at Skibsredernes regnskabsmæssige Overskud faldt 23 Mill.Kr. Denne Nedgang i Redernes Indtægter er dog ganske fiktiv, idet Rederierne ikke medregner det Overskud, som de tjener paa Sejlads for Allieret Regning. Hvor meget dette andrager, vides ikke, men der er god Grund til at tro, at det udgør mange Gange de 23 Millioner, som det regnskabsmæssige Overskud er gaaet ned med. Ligeledes er det almindeligt kendt, at Jern- og Metalbranchen i 1941 og 1942 har tjent tykt paa tyske Ordrer, jfr. ogsaa det følgende Afsnit.

For 1941 og 1942 er der endnu ikke offentliggjort nogen Statistik, men et Blik paa Aktiekursernes Bevægelser under Krigen tyder paa, at Aktieselskabernes Profit er steget betydeligt i disse to Aar.

	Aktiekurser					Obligationer
Aar	Banker	Rederier	Industri	Andre	Ialt	
1939	100	100	100	100	100	100
1940	91	107	95	85	94	95
1941	105	135	116	98	112	106
1942	113	142	126	101	119	110

Mens Obligationerne er steget 10 % - en Stigning som i det væsentligste maa tilskrives Pengerigeligheden - er Aktiekurserne steget 20 % - altsaa det dobbelte. Ser man specielt paa Rederierne, er disses Kurser steget med 42 %, og det er interessant at lægge Mærke til, at i 1940, da Redernes regnskabsmæssige Overskud faldt med 23 Millioner, steg Rederiernes Aktiekurser med 7 % (dette oven i Købet samtidig med, at alle andre Aktier faldt). For Industriselskaberne er Stigningen ogsaa meget stærk - 26 %. Saa maa det endda huskes, at allerede 1939 var et ekstraordinært Profitaar. Statistisk Aarbog oplyser, at Industriaktier laa saaledes: 1929: 100, 1932: 75 og 1939: 108. Altsaa de 26 pCt Stigning er kommet oven paa et Kursniveau, som laa 44 % over 1932 og 8 % over Højkonjunkturaaret 1929. Den ekstraordinære Stigning i disse Aktiekurser kan kun henføres til, at Overskudene i 1941 og 1942 er steget meget betydeligt.

VI. INDUSTRIENS KRIGSPROFITTER

Aktieselskabsstatistikken fra Statistisk Departement er altid et Par Aar bagefter, og da den endvidere tager alle Selskaber under eet uden at skelne mellem de mange smaa Selskaber, som i Vir-

keligheden blot er almindelige Haandværkerværksteder, og de store Monopolforetagender, vil det forstaas, at den ikke er synderligt oplysende om Storindustriens Krigsfortjenester. I det følgende er der derfor lavet en Oversigt over Nettofortjenesterne i en Række store Industriaktieselskaber paa Grundlag af de Regnskabsoplysninger, som findes i Green "Danske Fonds og Aktier, II, 1942/43". Man maa derfor bemærke, at kun følgende Selskaber er medtaget indenfor de nedennævnte Grupper:

1) Selskaber med mere end 10 Aktionærer (de andre har ikke Pligt til at offentliggøre Regnskaberne), og som har
2) over 100.000 Kr. i Aktiekapital, og
3) for hvilke der findes sammenlignelige Regnskaber tilbage til 1937.

Der er paa denne Maade ialt medtaget 146 Industriselskaber med en samlet Aktiekapital paa 260 Mill.Kr., og i den følgende Tabel er vist dels Aktiekapitalens Størrelse, dels Nettooverskudene for 1937 og 38 i Gennemsnit og for 1940, 41 og 42 - altsammen fordelt paa de enkelte Industrigrupper.

Industri	Antal Selskaber	Aktie-kapital Mill.Kr.	Nettooverskud 1937/38 gnstl. 1000 Kr.	1940 1000 Kr.	1941 1000 Kr.	1942 1000 Kr.
Jern og Metal	34	77,9	14.538	11.889	18.106	19.156
Cement	1	18,0	1.853	2.176	1.855	2.122
Cementvarer	3	1,1	84	188	208	255
Papir	1	15,8	2.616	2.031	2.492	2.939
Glasværker	1	4,5	1.025	822	1.223	1.626
Teglværker	10	2,0	116	83	404	477
Kemisk Ind.	7	6,1	1.319	1.980	1.440	1.491
Asfalt,Tjære o.l	4	1,4	346	496	448	483
Farve og Fernis	3	3,5	891	1.124	1.177	1.297
Elektr.Artikler	5	5,9	1.369	1.896	1.840	1.410
Trævarer	9	4,7	435	993	1.317	1.631
Textil	15	25,0	3.308	5.942	5.393	4.948
Konfektion	6	1,7	157	449	345	438
Skotøj	5	9,7	1.279	2.620	2.732	2.397
Frøavl	7	5,3	85	775	1.226	1.510
Bagerier,Brødfabr.	4	7,3	1.159	1.105	1.561	1.887
Chokolade o.l	3	2,1	308	844	811	694
Bryggerier	13	25,9	7.269	5.112	5.495	6.649
Konserves	5	6,0	259	1.187	2.098	2.075
Mejerier	5	4,6	1.012	777	2.378	3.219
Spiritus	1	7,0	1.345	1.324	1.470	1.979
Ialt	142	233,5	40.053	43.753	54.019	58.883
Sukkerindustrien	4	26,2	5.855	12.596	15.229	33.089

Bortset fra Sukkerindustrien ses det saaledes, at mens disse store Selskaber i 1937/38 (der maa betegnes som Højkonjunkturaar) tjente 40 Mill.Kr., tjente de i 1941 ikke mindre end 54 Mill.Kr., en Fortjeneste som i 1942 steg yderligere til 59 Millioner. Sukkerfabrikkerne (der af Grunde som nedenfor angivet holdes for sig selv) tjente før Krigen 6 Mill.Kr., men i 1942 ikke mindre end 33 Mill.Kr.!!

Stigningen i Industrikapitalisternes Profitter er saaledes særdeles stor, og i visse Industrier endog grænsende til det abnorme. Dette fremgaar af følgende Tabel (øverst Side 13), hvor Stigningen er regnet i Procent:

Industri	Stigning i Nettooverskud i Forhold til 1937/38	
	1941	1942
Jern og Metal	25 %	32 %
Cement	0 %	15 %
Cementvarer	148 %	204 %
Papir	÷ 5 %	-12 %
Glasværker	19 %	59 %
Teglværker	254 %	317 %
Kemisk Ind.	9 %	13 %
Asfalt, Tjære o.l.	29 %	40 %
Farve og Fernis	32 %	45 %
Elektr. Artikler	34 %	3 %
Trævarer	203 %	275 %
Textil	63 %	49 %
Konfektion	120 %	179 %
Skotøj	113 %	87 %
Frøavl	1.342 %	1.677 %
Bagerier, Brødfabr.	35 %	63 %
Chokolade o.l.	163 %	125 %
Bryggerier	+ 24 %	+ 9 %
Konserves	710 %	701 %
Mejerier (Mælkekomp.)	135 %	219 %
Spiritus	9 %	47 %
Ialt	35 %	47 %
Sukkerindustrien	160 %	465 %

For Jern- og Metalindustriens Vedkommende er det især Tysklandsleverancerne, som giver Anledning til den store Stigning i Fortjeneste. I Skibsværfterne, der næsten udelukkende arbejder for Tyskerne, er Nettofortjenesten steget med henved 80 %. Det samme er Forholdet med Konfektionsindustrien (Uniformer) og Trævareindustrien (Barakker), og gør sig faktisk gældende i større eller mindre Udstrækning for næsten alle Industrier.

Frøavlernes Profitstigning til henved det syttendobbelte har formentlig sin Forklaring i den nære Forbindelse med Landbruget. Alt, hvad der smager af Landbrug, er for Tiden prædestineret til at flyde i Penge; Konservesfabrikker og Mælkekompagnier ligger saaledes ogsaa meget højt.

To Forhold maa endvidere noteres:

1) Regelen om, at Aktieselskaber med under 10 Aktionærer ikke skal offentliggøre deres Regnskaber, medfører, at det er umuligt at faa noget Kendskab til saadanne særlig af Tyskerne begunstigede Selskaber som de store Entreprenørfirmaer, Riffelsyndikatet osv.

2) Naar man ser paa Nettooverskudene, maa man huske at skelne mellem det samlede Nettooverskud (som det er angivet her), og paa den anden Side Nettooverskudet pr. produceret Vareenhed. Med Hensyn til det sidste forbyder Prisloven Fabrikanterne at tage en højere Fortjeneste pr. Vareenhed end før Krigen.

Ser man f.Eks. paa Papirindustri, Teglværker, Farve og Fernisindustri, Textilindustri og Chokoladeindustri, for hvilke man ved, at Produktionen er gaaet ned, saa har disse Industrier dog været i Stand til at sætte det samlede Overskud betydeligt i Vejret (for Teglværkerne ikke mindre end 317 %). Dette kan altsaa kun være sket gennem en fuldstændig Negligering af Priskontrollen og en meget stærk Forøgelse af Fortjenesten pr. Vareenhed.

For de Industrier, som har haft Produktionsfremgang, kan man ikke umiddelbart af de højere Overskud slutte, at Prisloven er

blevet overtraadt. At disse Kapitalister naturligvis ogsaa bryder sig Fejl om Prisloven fremgaar af følgende Eksempel fra Jern- og Metalindustrien: Ved en Undersøgelse, som Prisdirektoratet foretog for nylig af Overskudet i Foreningen af danske Ovnstøberier viste det sig, at de hertil sluttede Selskaber havde tjent halvanden Million Kr. mere end Produktionsstigningen berettigede dem til, hvorved Nettooverskudet ulovligt var steget fra ca. 3 Mill. Kr. til ca. 4 1/2 Mill.Kr. Prisdirektoratet kunde imidlertid ikke gøre noget, da det selv havde givet Tilladelse til de Prisstigninger, som laa til Grund for denne kolossale Stigning i Nettooverskudet!!

Det samlede Resultat for de undersøgte storindustrielle Selskaber viser, at disses Overskud i 1942 laa 47 % højere end i de højkonjunkturelle Førkrigsaar (rent bortset fra at pinligt store Overskud saa alt for nemt lader sig skjule i Regnskaberne gennem Dannelse af hemmelige Reserver) for Industrien bortset fra Sukkerindustrien, og ikke mindre end 465 % højere for denne Industri. Ved Udregningen af Gennemsnittet for hele Industrien er Sukkerindustrien holdt udenfor Beregningen, fordi den indgaar i denne Statistik med praktisk talt hele sin Produktion, mens de andre Industrier (med gennemsnitlig lavere Profitstigning) kun indgaar med den Del af Virksomhederne, der er ordentlige Regnskaber tilgængelige for. Imidlertid er Sukkerindustrien for det første i sig selv en betydende Del af Industrien, og for det andet indgaar Sukker som Raastof o.l. i en Række andre Industrier, saa det er ogsaa utilfredsstillende at se helt bort fra Sukkerindustrien. Den gennemsnitlige Profitstigning for hele Industrien (inkl. Sukkerindustrien) kan da udregnes paa følgende Maade: maalt efter Aktiekapital udgør Sukkerindustrien godt 3 % af hele Industrien. Regner vi med en Profitstigning paa 47 % for de 97/100 af Industrikapitalen og paa 465 % for de 3/100, saa bliver den gennemsnitlige Profitstigning for hele Industrikapitalen

$$\frac{(97 \times 47) + (3 \times 465)}{100} = 59{,}5\ \%$$ eller afrundet - 60 %.

Tager man Hensyn til, at der heri overhovedet ikke er medregnet Entreprenørfirmaer o.l., kan man sikkert tage disse 60 % som et repræsentativt Udtryk for hele Industriens Profitstigning under Krigen. I samme Periode - nemlig fra 1937/38 - faldt den samlede mængdemæssige Industriproduktion med 17 % (iflg. Statistisk Departements Produktionsindeks), hvorfor man - hvis der ikke var indtraadt de store Avancestigninger - vel egentlig skulde have ventet mindst et lignende Fald i det samlede Nettooverskud. Gaar man ud fra, at Industriproduktionen i 1937/38 var 100 og i 1942 kan sættes til 83, mens den samlede Fortjeneste er steget fra 100 til 160, saa vil det sige, at hvis Fortjenesten pr. produceret Enhed i 1937/38 var lig 100, saa var den i 1942 160:83 eller lig 194, hvorefter Stykavancen (som Prisloven altsaa paabyder skal holdes konstant) maa være steget med henved 100 %. De danske Kapitalister har altsaa paa Trods af Prislove og Priskontrol i høj Grad forstaaet at holde sig skadesløse for Prisstigningerne, og sammenholder man, at mens Arbejdslønnen kun er steget ca. 30 % i samme Tidsrum, hvor Stykavancerne gennemgaaende er steget med op mod 100 %, vil det forstaas, at det nok saa meget er i Industriens Avanceforhøjelse (foruden i Handelens Avanceforhøjelser og Landbrugets Krigsgevinster) som i Lønforhøjelserne, at man skal søge Inflationens Kilder.

Det maa dog bemærkes - hvad der jo ingenlunde gør det bedre - at denne gennemsnitlige Avancestigning pr.Stk. ikke betyder, at alle Fabrikanter har nydt godt heraf. Tværtom; mange - nemlig især mindre Fabrikanter - har tjent betydeligt mindre, mens andre

- navnlig de kapitalstærke og de med tyske Forbindelser - har haft tilsvarende mere end de 100 % Stigning.

VII. INDKOMST- OG FORMUEFORDELING

De nedenstaaende Tal er hentet fra Skattestatistikken, og man maa derfor her - som overalt, hvor der er Tale om Skattestatistik - erindre, at denne bygger paa Selvangivelser, saaledes at der ikke er taget Hensyn til Skattesnyderi. Ifølge Statistisk Departement regner man med, at godt 1 Milliard Kroners Indtægt ikke bliver opgivet, eller ca. 15-20 % af Nationalindtægten, og denne Milliard falder naturligvis ganske overvejende paa de store Indtægter. Indkomst- og Formuefordelingen er saaledes betydelig mere skæv, end Tallene nedenfor giver Udtryk for.

Ansat Indtægt *) 1940	Personer over 18 Aar ÷ gifte Kvinder Antal	%
Under 1000 Kr.	465.000	25.0
1000-2000 "	633.000	34.0
2000-5000 "	621.000	33.5
5000-10 000 "	111.000	6.0
10 000-100 000 "	28.000	1.5
over 100 000 "	400	0.02
Ialt	1.858.400	100.0
Formue den 1/1 1941		
0 Kr.	1.169.385	62.9
1-10 000 "	480.679	25.8
10-50 000 "	167.281	9.0
50-500 000 "	40.286	2.2
1/2-1 Mill. "	1.089	0.06
Over 1 Mill. "	528	0.03
Ialt	1.859.248	100.0

*) Skat og Forsikringspræmier fradraget

Til videre Belysning af Uligheden kan det nævnes, at den rigeste Femtedel af Befolkningen tjener mere end de øvrige fire Femtedele. Det ses endvidere, at de formueløse er langt de mest talstærke her i Landet, idet 63 % ingen Formue har. Da imidlertid en stor Del af dem, hvis Formue ligger mellem 1 Kr. og 10 000 Kr. kun ejer f.Eks 10, 20 eller 50 Kr. i Banken, tager man næppe meget fejl, naar man anslaar de fuldstændig besiddelsesløse til at udgøre 3/4 af Befolkningen. Et godt Udtryk for den ulige Fordeling har man deri, at de rigeste 2 % ejer en lige saa stor Formue som de øvrige 98 % tilsammen.

	1/2-1 Mill.Kr.	1-2 Mill.Kr.	2-5 Mill.Kr.	5 Mill.Kr. og mere	Ialt
1. Jan. 1933	830	293	122	12	1.257
1. Jan. 1939	1.020	356	162	14	1.552
1. Jan. 1940	1.039	343	152	10	1.544
1. Jan. 1941	1.089	366	151	11	1.617
Stign.1933-39	190	63	40	2	295
Stign.1939-41	69	10	÷ 11	÷ 3	65
Stign.1933-41	259	73	29	÷ 1	360

Der findes her i Landet 1617 Personer, der har en Formue paa over 1/2 Mill.Kr. og 528 med en Formue paa over 1 Mill.Kr. Fra 1933 har vi faaet 360 flere Millionærer og alene under Krigen har vi faaet 65 nye Millionærer.

Under 1930'ernes "Planøkonomi" blev den i Forvejen ulige Indkomstfordeling endnu mere skæv, denne Udvikling er i forstærket Grad videreført under Besættelsens "Samlings"regering. Foran er omtalt Storlandbrugets mægtige Besættelsesgevinster. For Bykapitalen findes der ingen saadan let tilgængelig samlet Statistik, men f.Eks. Københavns Kommune Skattestatistik (Statistisk Maanedsskrift 1943 Nr.4) indeholder trods alt en Række slaaende Oplysninger, hvis man læser den rigtigt. - Til Belysning af, hvorledes det under Besættelsen er de rige, der er blevet endnu rigere, skal anføres følgende Tabel over Forskellen i Udviklingen i København og i Gentofte. (Hvorved man altsaa endda stadig maa huske paa det ovenfor sagte om Skattesnyderiet):

	gennemsnitlig Indkomst				gennemsnitlig Formue			
	1941 Kr.	1939 Kr.	Stigning Kr.	Stigning %	1941 Kr.	1939 Kr.	Stigning Kr.	Stigning %
København	3.494	3.207	287	8.9	5.371	5.117	254	5.0
Gentofte	7.291	6.538	753	11.5	28.515	25.835	2.680	10.4

Frederiksberg er ikke medtaget, fordi den er præget af de mange Ambedsmænd, Enker med faste Renteindtægter m.m. - Ved Betragtning af denne og de to følgende Tabeller maa man være opmærksom paa:

1) Indkomstens og Formuens Niveau (en lille Indkomststigning i Forhold til Prisstigningen er jo sværere at bære, hvis man i Forvejen kun har en lille Indtægt og Formue)

2) Stigningens absolutte Størrelse (en procentvis lille Stigning kan - paa en stor Indtægt - godt udgøre et meget antageligt Beløb i Kroner og Ører)

3) Stigningens procentvise Størrelse.

Tabellen viser da, at de velhavende Fabrikanter, Grosserere osv. i Gentofte, der i Forvejen i Gennemsnit havde dobbelt saa stor Indtægt og fem Gange saa stor Formue som Gennemsnitskøbenhavneren, har faaet en procentvis Stigning under Krigen, der er halvanden Gang saa stor som Københavnerens for Indkomstens Vedkommende og over dobbelt saa stor for Formuens, et Forhold, der er endnu grellere, naar man ser paa de absolutte Stigningstal: Gentoftebeboeren har faaet en Indkomststigning i Kroner og Ører paa 753 Kr. mod 287 Kr. for Københavneren og en Formuestigning paa 2.680 Kr. mod Københavnerens 254 Kr. Disse Tal anføres ikke saa meget af Hensyn til København og Gentofte, som fordi de overhovedet er symptomatiske for, hvad Krigen og Besættelsen har bragt de rige og de fattige. Talrige andre tilsvarende Eksempler kunde bringes.

Den følgende Tabel viser, hvorledes - for Hovedstaden under eet - der i Aaret 1941 er blevet færre smaa Formueejere under 10 000 Kr. og som Følge deraf ogsaa flere helt formueløse, mens der samtidig er blevet flere store Formueejere over 10 000 Kr., navnlig over 40 000 Kr. Udviklingen har ikke været gunstig for Folk med smaa Formuer. (Tabel øverst Side 17).

Hovedstaden	Antal Personer	
	1940	1941
ingen Formue	366.007	375.085
under 10 000 Kr.	85.631	81.541
over 10 000 Kr.	49.466	50.493
tilsammen	501.104	507.119

VIII. DIREKTE OG INDIREKTE SKATTER

Følgende Oversigt viser, hvorledes de direkte og indirekte Skatter er steget siden Skatteaaret 1929-30.

Aar	Direkte Skatter Mill.Kr.	Indirekte Skatter Mill.Kr.	Tilsammen Mill.Kr.
1929/30	100	306	406
1938/39	193	519	712
1939/40	227	552	779
1940/41	333	634	967
1941/42	363	629	992

Som det fremgaar, steg fra 1930-1939 de indirekte Skatter med 213 Mill.Kr., mens de direkte i samme Periode kun steg med 93 Mill.Kr. I det sidste Ti-Aar før Krigen blev Beskatningen altsaa mere udemokratisk. Under Krigen er de indirekte Skatter steget med 110 Mill.Kr., mens de direkte er steget med 166 Mill.Kr. Det kunde altsaa synes, som om Statens Beskatning nu under Krigen har faaet en Smule mere demokratisk Præg, for saa vidt som de direkte Skatter paa Grund af Progressionen i Skattesatserne hviler haardere paa Velhaverne end de indirekte Skatter, der som bekendt hviler haardest paa de fattige. Dette er dog kun et Skin, idet (foruden at de indirekte Skatters langsommere Stigning i Budgettet saa sandelig ikke skyldes lemfældigere Beskatning, men derimod det Forhold, at en Række af de beskattede Varers omsatte Mængde er gaaet stærkt ned som Følge af Afspærringen under Krigen; som det fremgaar af det følgende er Afgiftsatserne tværtimod i Gennemsnit fordoblet) man samtidig med, at de direkte Skatter er sat i Vejret, har sænket Progressionen meget, dvs at man har hævet Skattesatserne forholdsvis meget for de smaa Indtægter. Dette ses af følgende Oversigt:

Skattepligtig Indkomst	Skattesats i % efter Lov af			Stigning i Satserne fra	
	7/5 1937	30/10 1939	20/3 1940	1937-1939	1937-1940
1 000 Kr.	0,8	1,1	2,6	37 %	225 %
2 000 "	1,6	2,1	4,1	31 "	156 "
5 000 "	3,0	4,1	7,6	36 "	153 "
10 000 "	4,9	6,6	11,6	35 "	137 "
100 000 "	19,8	25,1	30,1	27 "	52 "
1 000 000 "	32,0	40,7	46,0	27 "	44 "

De Skattesatser, hvormed Statsskatten for øjeblikket opkræves, er de, der i Tabellen er anført som vedtaget i Lov af 20/3 1940. Det ses, at under Krigen er Skatten for de mindst bemidlede steget over 200 %, mens den for Millionindtægter kun er steget med knap 50 %.

Naar Skatteprocenten nu for en Indtægt paa een Million Kr.

alene for Statsskatten naar op paa ca. 41 %, saa kan dette dog synes overordentlig meget, naar man betænker, at herovenpaa kommer Skat til Kommunen og til Udligningsfonden. Men ogsaa dette er kun et Skin. Den "Indtægt", der regnes med, er nemlig den "ansatte" Indtægt, dvs. efter at betalt Skat er fradraget. Ved denne - udenfor Danmark næsten ukendte - Regel om, at betalt Skat skal fradrages, før Skatten beregnes, har Velhaverne i Virkeligheden paa en uhyre snild Maade sikret sig en øverste Grænse for Skatten paa 50 % af den virkelige Indtægt. Tænker vi os en Person, som hvert Aar tjener en Million Kr., og tænker vi os det extreme Tilfælde, at Skatteprocenten var 100 % (af den ansatte Indtægt), saa vilde hans aarlige Skat blive en halv Million Kr., idet hans ansatte Indtægt ogsaa vilde være 1/2 Mill.Kr. (nemlig hans virkelige Indkomst - 1 Million - minus Skatten - 1/2 Million -). Skatten vilde altsaa nok udgøre 100 % af den ansatte Indkomst, men kun 50 % af den virkelige, og vor Millionær vilde stadig have 1/2 Million Kr. om Aaret til Smør paa Brødet. - Hvis Indkomsten er stigende fra Aar til Aar, kan Skatteprocenten (af den virkelige Indtægt) dog komme højere op, men omvendt vil den ligge lavere, naar Indkomsten er faldende. Men i Gennemsnit for alle over en Aarrække betyder den nævnte Regel en øverste Grænse for den mulige Skatteudskrivning for de allerrigeste paa 50 % af Indkomsten. Da de sammenlagte Skatter til Stat, Kommune og Udligningsfond ikke naar op paa 100 % (af den ansatte Indkomst), ligger denne Maximumsgrænse i Virkeligheden en Del lavere. Ved at forandre denne Beskatningsregel og i Stedet lade Skatten beregne af den virkelige Indtægt (selvfølgelig minus Forsørger- og Børnefradrag og lignende sociale Fradrag) vilde man skabe Mulighed for en væsentlig Forøgelse af den personlige Beskatning af de rige. Naar hertil kommer, at der aarligt snydes for i alt Fald 50-75 Millioner Kr. alene i Statsskat af Indkomst, navnlig af Forretningsfolk og Landbrugere, saa ses det, at der stadig er en meget vid Margin af direkte Beskatning at øse af - hvis man vil.

Med Hensyn til Merindkomstskatten kan det bemærkes, at dennes Satser hidtil ikke er steget under Krigen.

Som et Resultat af "Professorudvalget"s Arbejde er der dog nu blevet udskrevet Skatter, som skal indbringe følgende Provenu:

	Mill.Kr.
Krigskonjunkturskat.....	25
Merindkomstskat for Selskaber	15
Direkte Skatter ialt.....	40
Indirekte Skatter.....	70
Skatter tilsammen.....	110
Tvungen Opsparing.....	105

Aarsagen til, at disse Skatter skal opkræves, er ikke den, at Staten mangler Penge, idet de 105 Mill. Kr., som den tvungne Opsparing indbringer, skal anbringes paa en Spærrekonto i Nationalbanken. De nye Skatter er tænkt som et Middel mod Indkomstrigeligheden - altsaa mod Inflationsfaren.

Hertil kan man bemærke følgende: 1) de indirekte Skatter - som især fremkommer ved Forhøjelse af Tobaks- og Spiritusskatter - stiger dobbelt saa meget som de direkte Skatter. De nye Skatter vil altsaa komme til at hvile haardest paa de smaa Indtægter og ikke paa de store Gullaschfortjenester, som er skabt bl.a. ved Tyskernes Rovdrift af Landet. Det er her karakteristisk, at Landbruget saa at sige overhovedet ikke rammes af Krigskonjunkturskatten. - Regeringens Politik betyder derfor en dobbelt Nedskæring af de mindre bemidlede. Først sænker man deres Leveniveau gennem Prisstigninger og Lønstop for at sikre Tyskernes Udplyn-

dring og Landbrugets og Bykapitalens Krigsgevinster. Dernæst lader man i anden Omgang de samme mindre bemidlede betale Omkostningerne ved at fjerne den Inflationsfare, som Krigsgevinsterne har fremkaldt.

2) Den tvungne Opsparing er overhovedet ingen Beskatning, idet de Beløb, som Staten herved faar ind, skal tilbagebetales senest inden Udgangen af 1947 og 1948 med Halvdelen i hvert af disse Aar. Fra 1/1 1945 forrentes dertil Tvangslaanene med 2 % om Aaret, Penge som Landets øvrige Skatteydere maa betale. Da de Folk, som vil komme til at tvangsopspare, er Velhavere, vil det altsaa være Folk, som har Penge i Banken, og det eneste, der formentlig derfor i Praksis kommer ud af Tvangsopsparingen er, at Velhaverne trækker et Beløb ud af Banker og Sparekasser og faar dem indsat paa en Spærrekonto i Nationalbanken. Deres eneste Tab ved dette er et mindre Rentetab ved, at de eventuelt kunde have opnaaet mere ved Anbringelse i Banker, iøvrigt er den Rente, der her opnaas i Øjeblikket, ret minimal. Tvangsopsparingen kan derfor bedst karakteriseres som en Slags statslig Tyveriforsikring for Velhavere.

For det sidste Aar, for hvilket der foreligger Tillægsbevilling (1941/42), fordeler de direkte og indirekte Statsskatter sig saaledes:

Indkomstskat af Personer	225 Mill.Kr.	
" " Selskaber	87 " "	
Formueskat af Personer	51 " "	
Direkte Statsskatter ialt		363 Mill.Kr.
Ejendomsskatter	15 Mill.Kr.	
Omsætningsafgifter (Stempelafgifter)	26 " "	
Gebyrer m.m.	16 " "	
Toldafgifter	94 " "	
Forskellige Spiritusafgifter	96 " "	
Ølskat	51 " "	
Sukkerafgifter	17 " "	
Tobaksafgifter	97 " "	
Chokolade- og Sukkervarer	26 " "	
Tøjskat	90 " "	
Kaffesurrogatafgift	13 " "	
Afgift paa Hvedemel	10 " "	
Formalingsafgift m.v.	28 " "	
Andre Afgifter	50 " "	
Indirekte Skatter ialt		629 Mill.Kr.
Statsskatter ialt		992 " "

De indirekte Afgiftssatser er blevet sat meget stærkt op under Krigen. Til Belysning heraf kan man beregne, hvor meget en almindelig Gennemsnitsarbejderfamilie betaler i indirekte Skat dels før Krigen og dels nu under Krigen under Forudsætning af normalt Forbrug. Vil man se, hvor stærk Skærpelsen i de indirekte Beskatningssatser er, saa maa man navnlig sammenligne samme Budget beskattet dels efter Førkrigssatser og dels efter de nugældende Satser. Forskellen i Skattebeløbet vil da rent angive den stedfundne Skærpelse i selve Afgiftssatserne.

Det fremgaar af Tabellen (Side 20), at mens en Familie før Krigen betalte ca. 266 Kr. om Aaret i indirekte Skat, vil dette med de nuværende Satser være steget til 537 Kr. - altsaa til over det dobbelte, i Gennemsnit er selve Afgiftssatserne altsaa blevet fordoblet under Krigen. Noget andet er, at de extraordinære Forsyningsforhold samtidig har skaaret Forbruget af de beskattede Varer ned.

Vare	Afgifter	Samlet Afgift før Krigen	Samlet Afgift med nugældende Satser og Normalforbrug
Hvedemel	5,8 Øre pr.kg	-	8,09 Kr.
Sukker	11 Øre " "	15,40 Kr.	15,40 "
Kaffe	1,07 Kr. " "	19,26 "	19,26 "
Surrogat	64 Øre. " "	5,12 "	5,12 "
Chokl.o.l.	33 1/3 % af Pris	3,25 "	4,33 "
Bajersk Øl	20 Ø.pr.1/2 Fl.	21,45 "	39,00 "
Andet Øl	5 1/4 Ø.pr. 1/2 Fl.	-	4,83 "
Sodavand	3 Øre " 1/4 "	-	1,59 "
Cigaretter	8,8 Øre pr.Stk.	18,50 "	88,00 "
Tobak	14,50 Kr.pr.kg	4,00 "	58,00 "
Cerutter o.l.	8 Øre pr.Stk.	1,15 "	6,00 "
Spiritus	4,30 Kr.pr.1/2 Fl.	3,80 "	4,30 "
Beklædning	10 % af Værdien	- "	51,00 "
Toiletart.	25 % " Prisen	-	10,00 "
Spillekort	2 Kr.pr.Spil	2,00 "	2,00 "
Biografbill.	40 % af Prisen	8,40 "	11,20 "
Teaterbill.	20 % " "	2,00 "	2,10 "
Elektr.Pærer	30 Øre pr.Stk.	-	0,90 "
Ialt		104,33 Kr.	331,12 Kr.
Andre Afgifter + Told		125,00 "	ca.150,00 Kr.
Ialt Afgift til Staten		230,00 Kr.	481,00 Kr.
Afgifter til Kommunen (Gas,Elektr)		33,00 "	56,00 "
Indirekte Skatter ialt		266,00 Kr.	537,00 Kr.

IX. DE SOCIALE UDGIFTER

Den følgende Tabel viser dels de samlede Udgifter til sociale Formaal for Aaret 1941/42, og dels hvorledes disse Udgifter blev betalt. For f.Eks Arbejdsløsheds-Forsikringens Vedkommende vil det ses, at den samlede Udgift var ca. 180 Mill.Kr., hvoraf Arbejderne selv maatte betale de 40 %, mens Arbejdsgiverne kun ydede ca. 4 %.

i 1000 Kr.	Kommuner	Staten	Det offentl. ialt	Forsikrede	Arb.g.	Alle
Sygekasser m.v.	12 594	22 153	34 747	64 339		99 086
Invaliderente	7 157	24 284	31 441	15 563	5 505	52 509
Aldersrente m.v.	82 648	101 930	184 578	-	-	184 578
Tilsammen	102 399	148 367	250 766	79 902	5 505	336 173
Ulykkesforsikring	300	1 576	1 876	-	14 224	16 100
Arbejdsløshedsfors.m.v.	30 367	74 741	105 108	69 817	7 637	182 562
Børneforsorg	12 364	21 479	33 843	-	-	33 843
Særforsorg	-	31 556	31 556	-	-	31 556
Særhjælp	11 507	-	11 507	-	-	11 507
Kommunehjælp	67 897	-	67 897	-	-	67 897
Fattighjælp	2 206	-	2 206	-	-	2 206
Anden off.Forsorg	13 964	3 072	17 036	-	-	17 036
Rabatkort o.l	300	26 671	26 971	-	-	26 971
I øvrigt	-	968	968	-	-	968
Offentl.Forsorg ialt	108 238	83 746	191 984	-	-	191 984
Samtl.sociale Udgifter	241 304	308 430	549 734	149 719	27 366	726 819

Af denne Tabel kan man naturligvis ikke se, hvorledes Udviklingen i den sociale Forsorg er gaaet under Krigen.

I den følgende Tabel er opgjort Tabet ved Prisstigningerne for Aldersrentenydere, Invaliderentenydere osv.

Tab i Mill.Kr.	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	Ialt
Aldersrenten	2,5	21,4	9,4	0,5	33,8
Invaliderenten	0,8	5,8	2,6	0,2	9,4
Arbejdsløshedsund.	5,6	18,4	13,0	13,0	50,0
Ulykkesforsikring	0,8	2,1	2,3	3,2	8,4
Offentlig Forsorg	2,8	29,2	12,1	2,0	46,1
Samlet Tab	12,5	76,9	39,4	18,9	147,7

Aldersrenten er pristalsreguleret, men da Reguleringen virker indtil 1 1/4 Aar bagefter Prisstigningen, har der saaledes alligevel i Prisstigningsperioden været et ganske anseligt Tab.

Invaliderenten er pristalsreguleret som Aldersrenten.

Arbejdsløshedsunderstøttelserne er pristalsreguleret paa en saadan Maade, at Reguleringen er et halvt Aar bagefter. Endvidere har man fra Midten af 1940 fundet det betimeligt ikke at give fuldt Pristalsregulering, for at Understøttelserne ikke skulde blive for store i Forhold til de af Prisstigninger underminerede Lønninger.

Ulykkesforsikringen er ikke pristalsreguleret og har kun faaet nogle meget smaa Tillæg i Dagpengesatserne.

Offentlig Forsorg: De væsentlige af dennes Understøttelsesformer reguleres i det store og hele paa samme Maade som Aldersrenten, og der er derfor regnet med forholdsvis samme Tab for de socialunderstøttede som for Aldersrentenyderne.

Det ses, at Tabet for alle Krigsaar andrager knap 150 Mill.kr., som Staten og Kommunerne altsaa har snydt Samfundets daarligststillede for - eller snarere mere, da Beregningen er foretaget paa Grundlag af det officielle, forfalskede Pristal. Det værste Aar var 1940/41, da Prisstigningen var stærkest. Tabet var i dette ene Aar over 75 Mill.Kr. Det største enkelte Tab har de Arbejdsløse lidt, idet de er blevet snydt for 50 Mill.Kr., og her mangler der stadig ca. 13 Mill.Kr. om Aaret i at give fuld Udligning for det løbende Aars Prisstigninger.

X. ARBEJDSLØSHEDEN

Da de officielle Arbejdsløshedstal siden Juni 1941 har været bevidst forfalskede, skal her bringes en Oversigt over Arbejdsløshedsprocenterne - de virkelige - siden 1939. Fra Juni 1941 er i Parentes anbragt den forfalskede Arbejdsløshedsprocent (Tabellen Side 22).

For at komme til de rigtige Tal for de Arbejdere, som ikke har kunnet finde Beskæftigelse her i Landet, maa man til de egentlige Arbejdsløshedstal lægge den delvise Arbejdsløshed, der er skjult i Arbejdsfordelingen (svarer til 18-20 000 fuldt beskæftigede), samt de, der har maattet søge Arbejde i Tyskland og Norge (ca. 15 000 organiserede Arbejdere). Gør man dette, saa ser man, at der i 1942 var godt 25 000 flere ikke-beskæftigede organiserede Arbejdere end i 1939. - Hertil kommer saa endda de uorganiserede, der er paa Arbejde i Tyskland og Norge. Deres Antal skønnes officielt at ligge mellem 25 000 og 45 000.

Maaned	Arbejdsløsheden blandt organiserede Arbejdere				
	1939 %	1940 %	1941 %	1942 %	1943 %
Januar	29,7	30,1	34,8	32,4 (21,3)	23,4 (15,4)
Februar	26,8	32,9	34,3	32,4 (21,6)	14,9 (9,5)
Marts	22,8	30,6	26,8	29,6 (17,8)	11,4 (6,6)
April	16,9	26,0	18,2	14,1 (8,6)	9,4 (5,9)
Maj	11,5	20,3	11,9	8,2 (4,1)	
Juni	11,1	16,9	8,8 (3,8)	6,6 (3,2)	
Juli	11,0	16,1	10,0 (4,7)	7,7 (3,8)	
August	9,5	17,8	11,3 (5,9)	7,8 (4,0)	
September	12,5	17,8	12,1 (6,6)	9,5 (4,6)	
Oktober	16,0	19,1	16,3 (8,8)	9,6 (5,3)	
November	21,3	23,2	16,7 (9,8)	11,1 (5,9)	
December	32,2	35,6	23,3 (13,1)	16,5 (8,8)	
Hele Aaret	18,4	23,9	18,7	15,5	
Gennemsnitligt Antal Arb.fordel. og Tyskl.arb.	88924 0	119593 ca.10000	97090 ca.35000	81290 ca.33000	
Ialt org.ikke-beskæft.Arb.	88924	130000	132000	114000	

SUPPLEMENT FOR 1944

til

KOMMUNISTISK AARBOG 1941

(Afsluttet Januar 1945)

INDHOLDSFORTEGNELSE:

I.	Den tyske Udplyndring	Side	1
II.	Inflationen under Krigen	"	4
III.	De ledige Penge og Inflationsfaren efter Krigen	"	8
IV.	Leveomkostningerne	"	12
V.	Arbejdernes Leveniveau	"	14
VI.	Tjenestemændene	"	16
VII.	Landbruget	"	18
VIII.	Aktieselskabernes Overskud og Aktiekurser	"	22
IX.	Industriens Krigsprofitter	"	23
X.	Tørveprofitterne	"	26
XI.	Handelens Krigsprofitter	"	27
XII.	Indkomst-og Formuefordelingen	"	28
XIII.	Direkte og indirekte Skatter	"	32
XIV.	De sociale Udgifter	"	39
XV.	Arbejdsløsheden	"	40
RETTELSER OG TILFØJELSER		"	42

Forklaring til Fremmedord:

Realiter	=I Virkeligheden
Kontribution	=Afgift
Relevant	=Væsentlig, Sagen vedrørende
Extrem	=Yderliggående
Anomali	=Afvigelse fra det normale

I. DEN TYSKE UDPLYNDRING.

Følgende Tal viser Væksten i Clearing-Konto og Værnemagtskonto:

	Tilvækst i		
	Clearing Kto Mill.Kr.	Div.Debitorer Mill.Kr.	Tilsammen Mill.Kr.
April Kv. 1940	123	58	181
Juli " "	216	189	405
Okt. " "	74	163	237
Hele Aaret 1940	413	410	823
Jan. Kv. 1941	86	105	191
Apr. " "	89	121	210
Juli " "	124	95	219
Okt. " "	142	122	264
Hele Aaret 1941	441	443	884
Jan. Kv. 1942	120	76	196 [1]
Apr. " "	78	122	200
Juli " "	52	115	167
Okt. " "	83	171	254
Hele Aaret 1942	333	484	817
Jan. Kv. 1943	129	184	313
Apr. " "	230	272	502
Juli " "	202	241	443
Okt. " "	315	361	676
Hele Aaret 1943	876	1.058	1.934
Jan. Kv. 1944	216	474	690
Apr. " "	204	519	723
Juli " "	182	514	696
Okt. " "	165	459	624
Hele Aaret 1944	767	1.966	2.733
Ialt 1940-1944	2.830	4.361	7.191

[1] Statens Reguleringskonto 125 Mill.Kr. medregnet.

Begge disse Konti viser, hvad vi gratis leverer til Nazioldpantherne, idet den delvise Betaling, vi faar for vor Eksport i Form af Industrivarer, afskrives paa Clearingkontoen efterhaanden som den finder Sted.

Til og med Udgangen af 1944 opgik vore særlede Ydelser til Tyskland saaledes til det uhyre Beløb af 7.191 Mill.Kr. - altsaa over 7 Milliarder Kr. Ser man paa de enkelte Aar, faar man et klart Billede af, at Udplyndringen i det sidste Par Aar er steget endog meget voldsomt. I de første 3 Aar holdt Brandskatten sig "beskedent" paa omkring 800 Mill.Kr. aarlig. I 1943 steg den imidlertid til 1934 Mill.Kr. og for 1944 opgaar den til ikke mindre end 2.733 Mill.Kr.

Denne kraftige Stigning i Udplyndringen hænger naturligvis intimt sammen med Nazisternes voksende Vanskeligheder ved Fronterne og Tab af Landstrækninger (Udplyndringsobjekter) og Invasionsfrygten - "Vesterhavsvolden" har jo kostet dyrt.

Nationalindtægten i Okkupationsaarene har været (incl.Skattesnyderi): i 1940 - 6,3 Milld.; i 1941 - 7,2 Milld.; i 1942 - 8,0 Milld.; i 1943 ca 9 Milld. og i 1944 ca 10 Milld. Kr. Regner man nu de aarlige Summer fra Clearing-Kto. og Værnemagtskto. ud i Procent af vedkommende Aars Nationalindtægt, finder vi, at Okkupanterne i disse fire Aar har beslaglagt Værdier svarende til 1%, 1%, 10% og for 1944 ikke mindre end godt 1/4 af Nationalindtægten, som direkte Tilskud til deres Overfaldskrig mod Demokratierne. Omregner vi dette til aarlige Arbejds- og andre Produktionsindsatser, saa betyder det, at Nazisterne i 1943 til Hjælp i deres Overfaldskrig mod Demokratierne tog Værdier.

der svarer til rundt regnet 400.000 danske Personers Produktionsindsatser af enhver Art. Og for 1944 er dette Tal yderligere forøget til 500.000.

Ca 90.000 organiserede og ca 60.000 uorganiserede Arbejdere anslaas i Øjeblikket at være direkte beskæftiget for den tyske Krigsmaskine, dels i selve Tyskland, dels her i Landet ved Befæstningsarbejder, extraordinære Industrileverancer o.l., mens Resten er mere "normale" Landbrugsleverancer, Transporttjenester o.l. Nedenfor følger en mere specificeret Opgørelse over, hvorledes de 5 Milld. som Landet til og med Januar Kvartal 1944 var blevet brandskattet for, fordeler sig:

1940/41 til 1943/44 incl.

Clearing Konto:	Mill.Kr.	Værnemagtskonto:	Mill.Kr.
Herudførsel til Tyskl.	286	Sold til Værnemagten	900
Fragt, Forsikring o.l.	470	Værnemagtens Varekøb	622
Lønoverførsler fra Tyskl.	220	Befæstningsanlæg o.l.	1.100
Gesandtskab, Gestapo o.l.	210	Køb og Leje af fast Ejd.	150
Extraordinære Industri-leverancer o.l.	1.090	Transport med D.S.B. og anden indl.Befordring	100
Ialt Clearing Konto	2.276	Ialt Værnemagtskonto	2.872

Har man først Udplyndringskontiene delt op paa denne Maade, ses det klart, at Ydelserne over disse Konti, paa et Par mindre Poster nær, betyder direkte Tilskud til Nazisternes Krigsmaskine, mens de nævnte Par mindre Poster (Herudførsel, Fragt og Forsikring) indirekte støtter Undertrykkelseskrigen gennem at frisætte tyske Produktionsmidler og Arbejdere for Krigsindustri og Krig.

Ser vi dernæst paa, hvorledes det danske Samfund som Helhed realiter har skaffet disse Ydelser til Veje, saa er en Del af disse Leverancer hentet gennem Besætningsreduktioner og Lagerrealisationer (det var især i Besættelsens første Aar, at denne Fremgangsmaade lod sig praktisere), mens Resten er taget ud af den løbende Nationalindtægt. Statistisk Departement har beregnet, at vore Kontributioner til Nazityskland sammensætter sig saaledes for Kalenderaarene 1940 til 1943; for 1944 er tilføjet skønsmæssigt beregnede Tal:

Mill.Kr.	1940	1941	1942	1943	1944	Ialt
Nedgang i Besætninger og Varelagre	600	250	150	100	100	1.200
Ud af den løbende Nationalindtægt	300	650	650	1.800	2.600	6.000
IALT	900	900	800	1.900	2.700	7.200

Udplyndringen har indtil Udgangen af Aaret 1944 medført en Udtømning af Varelagre, Besætninger o.l. paa ca 1,2 Milld. Kr., en Nedgang i vor normale Opførelse af Boliger o.l. paa ca 1,6 Milld.Kr. og en Nedgang i det danske Folks løbende Forbrug paa ca 4,4 Milld.Kr., ialt 7,2 Milld.Kr. Det er en svær Konto det nazivoldførte tyske Folk paadrager sig i disse Aar. Kun en radikal Ændring af det tyske Folks politiske Indstilling og fuldstændig Fjernelse af den tyske Finanskapitals og de preussiske Junkeres dominerende Magt, der er den tyske Krigsbrandstiftelses Rede, kan faa den danske Arbejderklasse til at se mildt paa Regningen efter Krigens Afslutning.

Men hvem her i Landet, hvilke Klasser er det nærmere beset, som har maattet bløde? At det ikke direkte er de Landmænd og Industriejere, som sælger til Tyskerne, er klart, da de jo faar kontant Betaling gennem Nationalbankens Forskudsbetalinger. De 7,200 Mill. Kr. (som Beløbet var kommet op paa ved Udgangen af 1944) er for det første dækket af Besætnings-og Lagerrealisationer; men svarende hertil har Landmænd og andre Erhvervsdrivende faaet Pengekapitaler, som de har anbragt i Obligationer, Banker m.v. Disse Beløb udgør som nævnt foran 1,200 Mill. Kr. Tilbage er der 6.000 Mill.Kr., som er taget ud af de fire Aars Nationalindtægt.

Formelt udgør de 7,2 Milld. en udenlandsk Investering, hvortil der Indenlands maa svare en ligesaa stor Forøgelse i den private Pengekapital, hvoraf 1,2 Milld. er skaffet ved de nævnte Realisationer. De resterende 6 Milld. er for de 1,6 Milld.Kr's Vedkommende skaffet ved, at den indenlandske Investering (Byggeri o.l.) er gaaet ned med dette Beløb, men til Resten - 4,4 Milld.Kr. - maa der svare en Forøgelse i den inden-

landske Opsparing,saaledes at Forbruget ligger tilsvarende saa meget lavere end det ellers kunde være.Da de tyske Tilgodehavender som Følge af Nationalbankens Forskudsbetalinger ingen direkte Forbindelse har med de danske Leverandører,og da Staten heller ikke har skaffet Midlerne ud af sin løbende Beskatning,har denne Opsparing maattet finde Sted ad ganske "frivillig" Vej ved de enkeltes Opsparing,og det siger sig selv, at dette - med den samtidige Formindskelse i den reale Nationalindtægt: det reale Forbrug + den reale Investering har under Krigen ligger 20-15% under Førkrigsniveauet - kun har kunnet finde Sted ved en saa stærk Forskydning i Indkomstfordelingen,en saadan Nedpresning af omfattende Lags Realindtægt og Overførsel af Indtægt til de mere besiddende (og stærkere opsparende) Befolkningslag,at disse sidste ikke alene har faaet Dækning for deres Andel af den almindelige Nedgang,men herudover har faaet en saa stærk Forøgelse i deres Realindtægt,at de foruden den naturlige Forøgelse af Forbruget,der normalt maa gaa jævnsides med en Forøgelse i ens Realindtægt,frivilligt har øget deres Opsparing med det nævnte Beløb.Hertil kommer i det sidste Aarstid de stigende Vanskeligheder ved overhovedet at faa noget fornuftigt til Købs,hvilket yderligere bringer "Opsparingen" i Vejret. Den uhyrlige Uligevægt i vor sociale Struktur,som er skabt under Besættelsen,hænger paa det intimeste sammen med den Maade,hvorpaa Nazi-Tyskerne har organiseret deres Udplyndring. Denne Forskydning er først og fremmest sket ved Hjælp af Prisstigninger,samtidig med Lønstop for Arbejdere og Tjenestemænd,hvilket naturligvis har nedbragt disse Gruppers Realindtægt til Fordel for de Besiddende,som derved har kunnet øge deres Opsparing som beskrevet.Paa denne Maade er de Mindre-Bemidlede blevet tvunget til at nedsætte deres Forbrug,og Velhaverne har faaet deres Indtægter saa stærkt forøget,at de frivilligt har undladt at konsumere det,der er blevet taget af Tyskerne.

Denne Organisering af Nazi-Udplyndringen har - navnlig i Besættelsens første Aar - haft Fordele for Tyskerne i Forhold til direkte Krigsudskrivninger: 1) de Grupper,hvis velvillige Medarbejde er bestemmende for,hvormeget Tyskerne skal have (Landmænd,Industrileverandører m.fl.) har faaet direkte Fortjeneste derpaa,hvorved deres velvillige Medarbejde sikredes. 2) Omvendt mærkede Arbejdere og andre fastlønnede ikke Tyskernes Udplyndring direkte,men i Form af en almindelig Prisstigning,hvorved de var tilbøjelige til at overse,at det dog til syvende og sidst er Tyskernes Udplyndring,der ligger bagved. - Kort og godt:Tyskernes Udplyndringspolitik er gaaet ud paa at skaffe sig vide indenlandske Kredse indenfor Landbrug,Industri m.v.,som - direkte eller indirekte - interesserede i og medansvarlige for Udplyndringspolitiken.Samtidig har saa de brede Lag maattet betale tredobbelt,een Gang for det,Tyskerne tager,een Gang for den almindelige Produktivitetsnedgang,og endelig een Gang til for den Belønning,som de indenlandske Leverandører har skullet have.

Det er nævnt,hvorledes Udplyndringen stadig sker i voksende Tempo.Dette viser sig ogsaa,naar man ser paa de enkelte Varer.Mens saaledes Hjemmeforbruget af Smør fra 1942 til 1944 faldt fra 70.000 til 68.000 Tons,steg Eksporten fra 39.000 til 60.000 Tons (idet Produktionen samtidig var steget stærkt som Følge af den bedre Høst).For Flæsk ligger Landet endnu mere grelt.Eksporten af Bacon,andet Flæsk og Skinker var i 1942 20.500 Tons og i 1944 ikke mindre end 100.000 Tons,altsaa en Stigning til det femdobbelte.I det hele interesserer Tyskerne sig mere og mere for vore Levnedsmidler.

Eksporttallene for nogle andre Fødevarer i Tiden 1941 til 43 er følgende (og saa maa det endda huskes,at disse Tal hidrører fra den officielle Handelsstatistik,der med de efterhaanden meget store "uofficielle" Vareopkøb her i Landet til Forsendelse direkte af Værnemagt og de enkelte Soldater til Tyskland og Norge i Virkeligheden er alt for smaa):

		1940	1941	1942	1943	1944(ca)
Sild,Torsk,Rødsp.	(Tons)	61.901	85.080	71.757	86,519	90.000
Korn	(hkg.)	32.682	291.525	170.825	560.851	100.000
Frugt	"	35.531	155.220	38.011	141.606	14.000
Kartofler	"	1.928	23.416	269.815	441.339	300.000
Kaal	"	24.421	28.068	39.686	41.354	40.000
Andre Havesager	"	21.283	83.138	115.993	203.807	85.000
Foderstoffer	"	38.313	46.651	57.527	63.821	75.000

Nedgangen i 1944 hænger bl.a. sammen med den meget store Stigning i den animalske Eksport,idet Foderstofferne er blevet exporteret i opfodret Tilstand.

II. Inflationen under Krigen.

Til Belysning af Inflationens Forløb i Danmark sammenlignet med en Række forskellige andre Lande, kan nedenstaaende Tal tjene:

Aar	1931 lig 100 Tyskl.	Engl.	Sverr.	Norge	Danm.	Juli 1939 lig 100 Tyskl.	Engl.	Sverr.	Norge	Danm.
Engrospriser:										
1931	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-
1939	96	117	120	128	143	-	-	-	-	-
1940	99	156	153	167	209	103	139	133	136	154
1941	100	174	180	205	247	104	155	157	167	182
1942	102	181	198	217	261	106	162	172	176	192
1943	104	184	205	219	262	108	165	178	178	193
1944	104	187	205	221	265	108	168	178	180	195
Leveomkostninger:										
1931	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-
1939	93	107	107	114	121	-	-	-	-	-
1940	95	126	122	133	151	101	119	116	118	128
1941	98	134	139	155	175	104	126	132	137	148
1942	100	134	150	164	180	106	126	143	145	153
1943	101	133	151	167	182	107	125	144	148	155
1944	103	134	152	169	184	109	126	145	150	157

Man maa her bemærke følgende Forhold: Baade for Perioden 1931-39 og for selve Krigstiden ligger Prisstigningerne i Danmark betydeligt over de fleste andre europæiske Lande.

Den danske Inflation er i Virkeligheden begyndt før Krigen, hvilket hænger nøje sammen med 1930ernes "Planøkonomi" under Valutacentralen, hvor man drev den Politik paa den ene Side at være Industrikapitalen følgagtig ved at tillade gode Priser og høje Avancer i Industrien for at fremme Produktionen, mens man paa den anden Side fra Midten af 30erne bøjede sig for Storlandbrugets og Aagerkapitalens Krav om forceret Landbrugseksport til Tyskland og for at opfylde Landbrugets Eksportønsker skar Raastofimporten ned og derved i høj Grad hindrede en øget Industriproduktion. Resultatet blev, at Industriens Ekspansion fandt Udtryk deri, at Raastofpriser m.m. blev drevet i Vejret, og dermed ogsaa Importøravancerne og hele det almindelige Avanceniveau.

Engrospriserne er baade før og især efter Krigsudbruddet løbet stærkt foran Detailpriserne, saaledes at Produktionens og Storhandelens Kapitalister, hvad ogsaa var at vente, maa siges at være løbet langt foran i Kapløbet om Priserne.

Inflationen - den stadig fortsatte, selvskabende Prisstigning - kan have to Hovedkilder. Den kan stamme fra Efterspørgselssiden; saa taler vi om Efterspørgselsinflation, og den kan stamme fra Udbudssiden; saa taler vi om Omkostningsinflation.

1) Efterspørgselsinflationen opstaar ved en kunstig Forhøjelse af Efterspørgselen - under Besættelsen ved at Staten via Nationalbanken kontant finansierer Naziokkupanternes "Køb" over Clearingkontoen og Værnemagtskontoen. Herved kan Tyskerne dels direkte drive Priserne op paa de Varer, de ønsker, saa den brede danske Befolkning ikke kan "konkurrere" med dem om disse, dels er der ved disse Køb skabt ny Købekraft hos Eksportører, Entreprenører o.s.v., som disse saa igen kan anvende til at drive Priserne paa andre Varer op med.

2) Inflationens anden Kilde kommer saa at sige indefra Produktionen selv som en Omkostningsinflation, ved at de forskellige Parter i Produktionen og Handelen, hvis Indtægter tilsammen udgør hele Varepriser, gensidigt presser deres Andel af den samlede Varepris op. Altsaa f.Eks. saaledes at Rederne forhøjer Fragten, mens Handelen og Industrikapitalisterne til Trods herfor hæver og endog hæver deres Procentdel af Prisen, og Arbejderne paa deres Side gennem Erstatning for Prisstigningerne søger at opretholde deres Levefod, eller at Kapitalisterne i alt Fald ikke kan faa presset Arbejdernes Andel

saa langt ned, at Faldet i Lønnens Andel af Vareprisen opvejer Stigningen i de andres Andel af Vareprisen. Hvis alle Parter i Prisfastsættelsesprocessen til Stadighed hævder Andele i det samlede Resultat, som tilsammen udgør mere end 100% af Resultatet, kan Konsekvensen ikke blive andet end fortsat Prisstigning - Inflation.

Under normale Forhold, hvor Priserne ligger i et fast Leje, vil en Omkostningsstigning paa et enkelt Felt forholdsvis hurtigt blive liggende paa det ene eller andet Led i Prisfastsættelsen, men i Tider, hvor hele Prisniveauet er kommet i Skred, og der er optaget en dynamisk Kamp om Indkomstfordelingen, hvor de forskellige Led altsaa søger at hævde og hæve deres procentvise Andel af Vareprisen vil en hvilken somhelst Omkostningsforøgelse, det være sig udefra kommende Fordyrelser, indirekte Afgifter, Omkostningsstigning som Følge af lavere Produktivitet, aktive Avanceforhøjelser o.s.v., kunne blive ved at rulle videre. Det er altsaa Omkostningsinflationen, som til syvende og sidst er Udtryk for Klassekampen, for en Kamp om, dels hvem der skal bære de udefra kommende Byrder og dels i hvor høj Grad Kapitalen kan udnytte Situationen til direkte Forhøjelse af sin Andel.

Naar der i Forbindelse med Lønnen er talt om "Skruen uden Ende", saa fremgaar det af det sagte, at dette er et ganske falsk Billede. Det er kun i Forbindelse med andre Indtægtskrav, først og fremmest Profitten, at Pengelønnens Højde virker paa Prisniveauet. Og paa den anden Side er det klart, at hvis man paa Forhaand gaar ud fra, at Kapitalen skal have sin Profit, ligegyldigt hvor ublufærdig den er, eller hvor meget dens Andel i den samlede Varepris er steget, saa kan man altid skyde Skylden paa Lønnen, for Profitten kan jo stige enten ved at Prisen stiger mere end Lønnen, eller ved at Lønnen falder uden at Prisen falder. At sige, at Lønnen udgør Skruen uden Ende, er altsaa kort og godt at erklære Kapitalen og Profitten for hellige og ukrænkelige.

Undersøgelser foretaget i Regeringens Beskæftigelsesudvalg og i Arbejderbevægelsens Erhvervsraad tyder paa, at før Krigen [1]) kunde Varepriserne gennemgaaende opløses i følgende Bestanddele:

Avancer af enhver Art (Netto)	30%
Løn af enhver Art	40%
Import, Afskrivninger etc.	30% [2])
Ialt	100%

I Posten Avancer er medregnet alle mulige Avancer (til Industri, Handel, Importører o.s.v.), men derimod ikke danske Skibsrederes Avancer, som indgaar i Posten Import, hvori ogsaa indgaar visse Importøravancer, idet Importpristallet i en Del Tilfælde beregnes paa Basis af Importørernes Salgspriser. Posten Avancer skulde altsaa egentlig være noget større end de 30%. Under Løn er medtaget Lønnen i alle successive Produktionsled, som kan ventes at faa nogen Indflydelse indenfor et overskueligt Tidsrum, og i Posten "Import, Afskr." er medtaget alle saadanne Produktionsudgifter, hvis Udbetaling ikke skaber Indkomst her i Landet (dog undtaget Rederiindtægter og visse Importørprofitter)

Det vil af senere Kapitler fremgaa, at Stykavancen indenfor Industrien er steget med 50%, indenfor Handelen med 60%, og Fragtoverskuddet pr Vareenhed er antagelig fordoblet. Ogsaa Jernbaner og Vognmænd har en meget stærk Stigning i Overskuddet. Jordbrugets Overskud pr Vareenhed er mere end fordoblet, og f.Eks. Tørvefabrikanter har en ganske absurd Fortjeneste pr Vareenhed i Forhold til f.Eks. Fortjenesten i Kulhandelen før Krigen. Overfor Kapitalisternes Avanceforhøjelser paa 50-100% pr Vareenhed, staar saa en Forhøjelse i Timelønnen paa gennemsnitlig 37%,- pr Vareenhed noget mere som Følge af den saakaldte "Derationalisering", d.v.s. den lavere Arbejdsproduktivitet som Følge af Krigens Afspærring, ialt maaske 41% Lønstigning pr Vareenhed. Vareprisniveauet er samtidig steget med 46% (Detailpristallet + Skatter og Kontingenter), i Virkeligheden en Del mere, idet det officielle Pristal ikke giver den fulde faktiske Prisstigning. Men heraf følger saa ogsaa klart, at under Krigen har Kapitalen øget sin Andel af Vareprisen, mens Lønnens Andel af Vareprisen er faldet. Hvordan man saa end vender eller drejer Sagen, er der ingen Tvivl om, at Kapitalen, trods udefra kommende Fordyrelser, ikke alene ikke har nøjedes med at bevare sin Andel af Vareprisen uændret, hvilket i sig selv vilde anbringe den som "Skruen uden Ende", men endog har formaaet at udnytte Landets Nødsituation til en Forøgelse af den procentvise Avance. Til Gengæld har saa

1) Under Krigen har Udviklingen medført et Fald i Lønnens Andel af den gennemsnitlige samlede Varepris til formentlig ca 30%.

2) Heraf Importen alene ca 18%.

Lønnen maattet bære en Nedgang i sin Andel af Vareprisen som laade svarer til den udefra kommende Fordyrelse,og herudover desuden til den direkte Forhøjelse,som Profitten har kunnet tilrane sig.De utilstrækkelige Lønforhøjelser,som Arbejderne i Løbet af Krigen har opnaaet,er ikke alene kommet bagefter Avancestigningerne,som en mere passiv Følge af disse,men har altsaa ikke engang været tilstrækkelige til at fordele Krigens Byrder ligeligt mellem Kapital og Arbejde.Det turde herefter være klart,at det saa langt fra, at Lønnen er "Skruen uden Ende",tværtimod er Profitten,der i Virkeligheden indtager denne Stilling.

Inden vi gaar over til nærmere at undersøge det faktiske Prisstigningsforløb under Krigen,maa dog lige omtales en tredje Prisstigningsaarsag,som specielt de nationaløkonomiske Professorer er meget glade for:Produktivitetsnedgangen,som fører til den saakaldte "Knaphedsprisstigning",der stilles i Modsætning til inflationistisk Prisstigning. Tanken,der ligger bag her,er,at med daarligere Produktionsbetingelser vil man med samme Omkostninger faa en mindre Varemængde end tidligere,hvorfor ogsaa Prisen paa den enkelte Vareenhed maa stige,selv om Befolkningens Pengeindtægter holdes konstante.Prisstigning af denne Art er utvivlsomt indtruffet under Krigen,men man skal alligevel omgaas dette Begreb varsomt.For det første er selve Begrebet noget vaklende,og for det andet er det blevet misbrugt forfærdeligt i en politisk daarlig Sags Tjeneste.Blot et enkelt Eksempel vil vise det: som et godt Eksempel paa Produktivitetsnedgang plejer man oftest at nævne det Forhold,at der nu skal bruges de - i Forhold til deres Brændværdi - meget dyre Tørv i Stedet for Kul.En meget væsentlig Andel af Merprisen paa de dyre Tørv skyldes imidlertid slet ikke Produktionsbesvær,men derimod simpelthen det Forhold,at Tørvefabrikanterne har faaet deres Profit lagt helt op i Skyerne.En stor Del af denne "Knaphedsstigning" er saaledes i Virkeligheden en ganske almindelig inflationistisk Prisstigning.

Naar nu Prisstigningsforløbet skal undersøges,er det praktisk at dele op i tre Perioder: 1) Perioden fra Krigens Begyndelse til 9.April 1940. Denne Periode er især kendetegnet ved,at der ikke er nogen Efterspørgselsinflation. 2) 9.April 1940 til Juli 1941, hvor Tyskernes "Køb" via Nationalbanken begynder, og 3) Juli 1941 og fremefter.Skæringstiden Juli 1941 er valgt,fordi det officielle Pristal fra dette Tidspunkt ikke er steget væsentligt.

1) August 1939 til April 1940.

Som afgørende for Prisstigningerne i denne Periode nævner man som Regel Stigningen i Importpriserne,som atter igen forklares som en Knaphedsprisstigning.Importpriserne steg fra Juli 1939 til April 1940 med 81%.Da man imidlertid ved,at netop i denne Periode steg de danske Skibsrederes Fortjenester meget stærkt (til 12% af Egenkapitalen for 1939 mod 8% i Gennemsnit for Perioden 1934-38),og da ligeledes som nævnt Importøravancerne i et vist Omfang indregnes i Importpristallet og disse Avancer netop i denne Tid var i meget stærk Stigning,er det givet,at denne stærke Forøgelse i Importpriserne i ikke ringe Grad har sin Aarsag deri,at Skibsrederne og Importørerne her i Landet benyttede Lejligheden til at skubbe deres Avancer stærkt i Vejret,og i det Omfang dette er Tilfældet,er Importprisstigningerne naturligvis ikke "Knaphedsprisstigninger".Man er sikkert langt paa den sikre Side,naar man antager,at af de 81% er kun de 60% Udtryk for "Knaphedsprisstigning".

Stigningen i Varepriserne faar man bedst frem ved af Detailpristallet at udskille Skatter og Kontingenter.Gør man dette,finder man en samlet Prisstigning paa 27% indtil April 1940.Der er nu flere Momenter,som kan have været medvirkende til at fremkalde denne Prisstigning:

1) Knaphedsprisstigningen via Importvarerne. Som ovenfor nævnt udgør Importvarerne ca en Sjettedel af den samlede Varepris.De højst 60% Knaphedsprisstigning paa Importen skulde saaledes give sig Udslag i Færdigvarepriserne med 60.1/6 lig 10%.Naar man saa yderligere erindrer,at Prisstigningen paa Raastofferne gør sig gældende med en vis Forsinkelse,idet det tager nogen Tid før de nye Færdigvarer kommer frem paa Markedet,vil det ses,at "Knaphedsprisstigningen" allerhøjst kan gøres ansvarlig for en 10% af de 27%,som Detailpriserne ialt steg.Tilbage er at forklare en Stigning paa 17%.

2) Lønstigningerne kan have indvirket paa Priserne.Som det huskes havde Arbejderne indtil Maj 1940 automatisk fuld Pristalsregulering.Som Følge heraf var Lønningerne indtil April 1940 steget med 8%.Da Lønandelen af Vareprisen var ca 40%,skulde disse 8% Lønstigning - omend ogsaa her med en vis Forsinkelse - sætte sig igennem som en 3,2% Prisstigning.Saa er der altsaa stadig tilbage at forklare de sidste 13-14% af Stigningen i Detailpriserne,og disse 13-14% kan kun forklares udfra:

3) tilsvarende stærkt forøgede Profitter og Avancer.Disse Profitforøgelser fremkom dels derved,at Fabrikanter o.l. (i skøn Overensstemmelse med Prisbestemmelserne af 19/10. 1939,som tillod at kalkulere paa Grundlag af Selvanskaffelsespriser og med et "rimeligt" Tillæg til Førkrigsavancerne) gennem Opskrivninger af Varelagre sikrede sig store Profitter,dels derved,at de samme Fabrikanter o.l. uden videre beregnede sig stærkt forøgede Avancer.Disse Avanceforøgelser indtraadte straks ved Krigens Udbrud,hvilket man bl.a. kan se deraf,at de nævnte Prisbestemmelser,som kom kun halvanden Maaned efter Krigsudbruddet,blev regnet for at være meget skrappe overfor Kapitalisterne.Dette i Modsætning til Lønforhøjelserne,som først langsomt indtraadte,efterhaanden som Priserne paa Grund af de stigende Profitter allerede var skabbet et godt Stykke i Vejret.

Vi kommer altsaa til det Resultat,at af den samlede Prisstigning paa 27% svarer mindst Halvdelen (13-14%) til Avanceforhøjelser,10% til Knaphedsprisstigninger,og højst 3-4% til Lønstigninger.Aarsagen til Prisstigningen i denne Periode var dels Knaphedsstigningen een Gang for alle,dels for knap 2/3 af denne Periodes Prisstignings Vedkommende af omkostningsinflatorisk Natur,nemlig de stærkt stegne Avancer,som i anden Omgang maatte medføre visse Lønstigninger,der som Følge af yderligere Profitforhøjelser viste sig ganske utilstrækkelige til at afhjælpe Kapitalens Indhug i Arbejdernes Levefod. Periodens Prisstigning maa derfor karakteriseres som en decideret Omkostningsinflation (med aktive Profitstigninger som Drivkraft) i Forbindelse med en begyndende "Knaphedsprisstigning".

2) April 1940 til Juli 1941:

Efter April 1940 begynder Nazityskernes Udplyndring af Landet,og til den allerede forsig gaaende Omkostningsinflation faar vi nu yderligere Efterspørgselsinflationen,som dels selvstændigt driver Priserne op,dels tjener til at sætte yderligere Fart i den fra Avanceforhøjelserne udgaaende Omkostningsinflation.I denne Periode spiller Landbruget en særlig Rolle.Ved de Bordingske Kornlove fordobledes Kornpriserne,og mere end fordobledes Landbrugskapitalens Profitter.Denne Profitstigning kom dels som en mere passiv Følge af den tyske Efterspørgsel via Clearing-og Værnemagtskonto;men dels gik ogsaa Profitterne aktivt i Spidsen;der er ringe Tvivl om,at de ved Storlandbrugets Pres gennemførte Kornlove forhøjede Priserne ud over,hvad Efterspørgselsstigningen "berettigede" til.De stigende Priser,der altsaa dels var en Følge af den af Okkupanterne iværksatte Efterspørgselsinflation og dels en Følge af aktive Profitforhøjelser herudover,medførte igen visse modificerende Lønforhøjelser,der dog holdtes indenfor noget snævre Grænser,da der i Maj 1940 blev indført Lønstop.Ogsaa udenfor Landbruget benyttede Kapitalen denne Periode til et Profitfremstød,dels mere passivt begunstiget af Tyskernes Efterspørgselsinflation,dels ogsaa som aktiv Omkostningsinflation gennem primære Avanceforhøjelser.Den vigtigste Inflationsaarsag i denne Periode er utvivlsomt Tyskernes Efterspørgselsinflation.Noget andet er,at denne Virkning maaske fra Starten kunde være imødegaaet ved Spærring af danske Borgeres Tilgodehavender paa Clearing-og Værnemagtskonto i Forbindelse med en Bestemmelse om,at Udbetaling af Beløbene vilde blive gjort afhængig af tyske Afdrag paa Clearingkontoen.

Ved Siden heraf kan som Prisstigningsaarsag nævnes Regeringens uafladelige Forhøjelser af de indirekte Skatter,samt en vis Produktivitetsnedgang (der maa dog peges paa det Forhold,at samtidig med,at Englandshandelen ophørte,sank Fragtraterne ganske betydeligt, saaledes at denne Aarsag til Knaphedsprisstigning svandt ind.Hvormeget Knaphedsprisstigning,der egentlig netto har været i denne Periode,er tvivlsomt).

3) Juli 1941 og fremefter:

Siden Juli 1941 er det officielle Pristal kun steget med nogle faa Procent.Æren herfor giver man som Regel Priskontrollen,selv om Statistisk Departement egentlig er betydeligt nærmere dertil,idet Pristallets Stagnation udelukkende skyldes det Forhold,at Statistisk Departement undlader at indregne Kvalitetsforringelserne i Pristallet.Disse Kvalitetsforringelser har ikke blot Interesse ud fra rent husholdningsmæssige Synspunkter, men ogsaa i Forbindelse med Spørgsmaalet om Inflationen.Kvalitetsforringelser kan nemlig dække over Profitmageri.Dette er Tilfældet overalt,hvor man ved fra Priskontrollens Side har holdt Priserne paa de enkelte Kvaliteter fast,men hvor Producenterne saa blot lader de slette Varer vandre højere og højere op i Kvalitetsklasserne.Man behøver blot at henvise til Oksekødet,Grønsager,Tobak o.s.v. Det uforandrede Pristal dækker altsaa ogsaa over inflatoriske Profitstigninger.

I denne Periode er der imidlertid forekommet en Række Lønstigninger,som imidlertid karakteristisk nok ikke synes at have haft nogen synderlig stærk Indflydelse paa Prisniveauet.Til Sammenligning kan følgende Tal tjene:

	Løn	Pristal
Procentvis Stigning fra Juli 39 til Juli 41	25%	49%
" " " Juli 41 " Juli 44	15%	4%

Som ovenfor omtalt er Pristallets relative Konstans siden Juli 1941 dog nok saa meget af rent formel statistisk Natur.Har Kapitalisterne ikke skaffet sig Kompensation og mere til ved højere Prisnoteringer,har de det i vidt Omfang ved Overførsel af daarlige Varekvaliteter til højere noterede Kvaliteter o.s.v.

Sammenfatter man nu,hvad denne Undersøgelse af Prisstigningsforløbet har vist,kan man sige følgende:

Skylden for Inflationen ligger dels hos Okkupanterne,der - siden 9 April 1940 - direkte leverer det væsentligste Bidrag hertil i Form af Efterspørgselsinflationen,og dels hos vore hjemlige Kapitalister paa Land og i By,der - via de forskellige Samlingsregeringer - har forhindret,at det der kunde gøres for at begrænse de tyske Kontis skadelige Virkninger blev gjort,og samtidig til Stadighed yderligere har drevet Inflationen frem ved til Tyskernes Efterspørgselsinflation at lægge deres egne aktive Profitforhøjelser,der er Kilden til Besættelsestidens Omkostningsinflation.Kapitalen har ved straks efter Besættelsens Begyndelse at vælte alle Krigens og Besættelsens Byrder over paa Arbejderklassen og dermed ligestillede Samfundsgrupper og herudover endog udnytte Besættelses-situationen til egen Berigelse,direkte medvirket til at forhøje Prisniveauet og har truet Arbejderklassens Levefod med fuldstændig Ruin,og derved tvunget den til at genoprette noget af Tabet i Levefod ved Lønforhøjelser,som dog Kapitalens Profithunger - og en slap Administration - igen har forvandlet til nye Prisstigninger.

III. De ledige Penge og Inflationsfaren efter Krigen.

De ledige Penge består af tre Dele: 1) Gamle Kapitaler,der efterhaanden er blevet frigjorte,men som Følge af Materialemangel m.v. ikke har kunnet reinvesteres d.v.s. ikke har kunnet bruges til at forny Virksomhedernes Varelagre,Maskiner,Bygninger o.s.v., efterhaanden som disse er blevet brugt op. 2) Nyopsparing under Krigen,der af samme Grunde ikke har kunnet nyinvesteres d.v.s. anbringes i nyt Byggeri,nye Erhvervsvirksomheder eller Udvidelser af gamle.Denne Del udgør Hovedparten af de ledige Penge. 3) Indtægter,som under normale Forhold vilde være blevet forbrugt,men som nu ikke har kunnet finde købeværdige Varer (Mangel paa ordentlige Stoffer,udskudt Køb af Privatbiler o.s.v.).Denne sidste Del af de ledige Penge kan forudses efter Krigen i et vist Omfang at vende sig imod forskellige Konsumvarer,navnlig af mere varig Karakter,saasom Klæder,Fodtøj,Husgeraad,Biler o.s.v. og vil derfor til sin Tid begrunde en fortsat og forstærket Forbrugsrationering.Resten af de ledige Penge (Afskrivninger og Nyopsparing) kan forventes efter Krigen at søge forretningsmæssig Investering d.v.s. først og fremmest rette sig imod Arbejdskraft og uden-og indenlandske Varelagre.

Under normale Forhold,hvor den bestaaende Kapitaludrustning søges holdt intakt,bestaar det løbende Vareudbud i Værdi af de i Aarets Løb paaløbne Lønninger,Avancer,Renter o.s.v. plus normale Afskrivninger - altsaa af Brutto-Nationalindtægten.Samtidig er der skabt en mulig Efterspørgsel bestaaende af Afskrivningerne til Reinvestering og af Folks Indtægter i Form af Lønninger,Avancer,Renter o.s.v.,altsaa ogsaa af Brutto-Nationalindtægten.Den faktiske Efterspørgsel kan være større eller mindre end Nationalindtægten.Større f.Eks. ved at den Efterspørgsel,der udgaar fra Nationalindtægten,suppleres med Bankkreditter udover de samtidig indsatte Beløb ved gensidige Kundekreditter,ved at bruge af eksisterende Kassebeholdninger o.l. Mindre f.Eks. ved at der investeres i mindre Omfang end,hvad der svarer til de samtidige Opsparinger plus Afskrivninger,saaledes at Opsparingerne i et vist Omfang gaar til at forøge Kassebeholdningerne med i Stedet for til at købe Arbejdskraft,Varelagre o.s.v. Men der vil være "Ligevægt" mellem samlet Udbud og samlet Efterspørgsel,hvis den samlede Efterspørgsel ligger netop svarer til den løbende Nationalindtægt.

De mange ledige Penge,der er skabt her under Krigen,betyder nu imidlertid,at vi her har en eventuel Købekraft af overvældende Omfang udenfor den løbende Nationalindtægt.

Hvis de ledige Penge bliver aktive d.v.s. giver sig til at efterspørge Færdigvarer eller Produktionsvarer, saa vil Efterspørgslen overstige Udbudet, og der opstaar Fare for en Efterspørgselsinflation. Formelt er de ledige Penge ganske vist opstaaet som Følge af et overvældende Eksportoverskud til Tyskland, der har tømt os for Varer og samtidig fyldt os med Penge. Hvis denne "Eksport" var sket i fredelige Tider, saa vilde der herved være skabt et Tilgodehavende i Tyskland, der vilde svare til de ledige Penge, og disse kunde derfor uden Inflationsfare blive aktive igen, idet man saa bare kunde aktivisere Tilgodehavendet i Tyskland. Til den ekstra Købekraft udenfor Nationalindtægten vilde der da svare et ekstra Vareudbud udenfor den løbende Produktion (nemlig ved et Importoverskud fra Tyskland modsvarende det tidligere Eksportoverskud incl. Værnemagtskontoen). De ledige Penge betyder altsaa en forsinket Efterspørgselsinflation af den tyske Udplyndring. Saaledes ser man klart, hvor vigtigt for den danske Økonomis Stabilitet tyske Erstatninger for Udplyndringen er efter Krigen.

Dette Synspunkt: at Efterspørgsel udover den løbende Nationalindtægt betyder, at Efterspørgslen overstiger det samtidige Udbud og dermed skaber Fare for Efterspørgselsinflation, maa imidlertid ingenlunde overdrives. Ogsaa i normale Tider ser vi jo, at Produktionen i Depressionstider gaar i Staa, og saa skabes der ogsaa ledige Pengekapitaler, altsaa ledige Penge, og disse ledige Kapitaler er en af de Drivkræfter, der paa et senere Tidspunkt hjælper med til at faa Investeringerne i Vejret igen og derved skabe en ny Opgang. Dels betyder de ledige Kapitaler et Pres paa Profit- og Rentekravet og vil derved kunne støtte andre Bestræbelser for at faa dem bragt ned og give Plads for en bedret Realløn og dermed ogsaa højere Konsum, hvad der i det hele er en Betingelse for i det lange Løb at faa afskaffet Massearbejdsløsheden efter Krigen, og dels vil de ledige Penges Overgang til aktive Penge skabe en elastisk Udvidelse af Pengemængden i Takt med Produktionsudvidelsen. – At Efterspørgsel er lig Udbud er ganske vist en Stabilitetsbetingelse, men dermed er jo ikke sagt noget om det Niveau, man stabiliserer paa. For at komme ud over en Depression skal man jo ikke stabilisere, men tværtimod udvide Produktionen, og her kan de ledige Pengekapitaler som nævnt yde deres Indsats. Og at Efterspørgslen løber forud for Udbudet behøver i en saadan Situation ikke at betyde Prisstigninger, men kan lige saa godt betyde større Produktion til uændrede eller endog lavere Priser. Under normale Forhold vil Produktionsudvidelse oftest foregaa til faldende Omkostninger, og Driftsherrerne kan derfor tilfredsstille den større Efterspørgsel ved at udvide Produktionen til uændrede eller lavere Priser. Men paa den anden Side kan de naturligvis ogsaa udnytte den større Efterspørgsel til at tage højere Priser for en uændret Varemængde, og det vil de netop ofte gøre, hvis de kan komme af Sted med det.

Med andre Ord, hvad Virkning en "for stor" Efterspørgsel faar paa Priser og Produktionsomfang afhænger af den Modstand, der er mod Prisforhøjelser i Forhold til den Modstand, der er mod Produktionsudvidelse. Vanskeliggør man det for Driftsherrerne ved en effektiv Priskontrol at udnytte Situationen til Prisforhøjelser, saa faar Efterspørgselsoverskuddet Tid til at udvirke sig som Produktionsstigning, for at Kapitalisterne dog i alt Fald kan tjene den løbende Avance paa en større Produktion, dette selvsagt indenfor visse Grænser, først og fremmest betinget af, at der stadig findes ledig Arbejdskraft at købe.

I et vist Omfang kan de ledige Penge efter Krigen ogsaa faa denne mere positive Virkning, idet der maa regnes med, at ca 250.000 Arbejdere vil blive arbejdsløse efter Krigens Ophør, hvis der ikke sættes ny Produktion i Gang. Men i Betragtning af de ledige Krigspenges overvættes Omfang, gælder dette altsaa kun i en vis Udstrækning, og herudover virker de utvivlsomt som en Inflationsfare.

Vi skal ogsaa se paa, hvad de skiftende Regeringer har foretaget sig for at forhindre den Inflationsfare, der ligger i de ekstraordinært store Pengeophobninger. Det er de saakaldte Nedkulingsforanstaltninger, det her drejer sig om.

Ifl. Statistisk Departements Opgørelse kan man regne med, at Nedkulingsforanstaltningerne efterhaanden har bundet ca 4.200 Mill.Kr. ved Udgangen af 1944. Beløbene fordeler sig i runde Tal saaledes:

Bundne Kasser i Privatbanker.....	ca 1.600 Mill.	
" " " Sparekasser	" 240 "	ca 1.840 Mill.Kr.
Paa Opsigelseskonto i Nationalbanken.....		ca 730 " "
Sterilisations-Statslaan:		
6 Mdr's Skatkammerbeviser.....	ca 550 Mill.	
Transport til næste Side:	ca 550 Mill.	ca 2.570 Mill.Kr.

Transport fra foregaaende Side:	ca	55o Mill.	ca 2.57o Mill.Kr.
2 Aars Statsgældsbeviser.....	"	39o "	
5 Aars (og mere) Obligationer.....	"	54o "	" 1.48o " "
Tvangsopsparing og Forbrugsskatter, der er hensat i Nationalbanken.....			" 15o " "
			Tilsammen ca 4.2oo Mill.Kr.

Der er altsaa bundet over 4 Milld.Kr.Betyder dette,at denne Fare for Efterkrigsinflation er afværget?

De første 1.84o Mill. er Penge,som Privatbanker og Sparekasser har i Kassen ;men som de ikke maa bruge.Dog kan Handelsministeren til enhver Tid nedsætte eller helt ophæve Bindingen.De 73o Mill. paa Opsigelseskonto kan hæves igen uden Begrænsning blot med 6 Mdrs. Varsel.Af de 1.48o Mill.Krs. Statslaan har de 55o Mill.Kr. Skatkammerbeviser,der paabegyndtes udstedt i Juni 1942,kun 6 Mdrs. Løbetid og er allerede begyndt at blive tilbagebetalt,og andre 39o Mill. er udstedt paa 2 Aar og paabegyndt udstedt i Juli 1942. Det ses saaledes,at bundet i egentlig Forstand,d.v.s. bare et eller to Aar efter Krigens Ophør,er kun de 54o Mill.Kr. 5-Aars (og mere) Obligationer,samt de 15o Mill.Kr. Forbrugsskatter og Tvangsopsparing,som Statskassen har forpligtet sig til ikke at give ud igen. Med Hensyn til de 1.84o Mill.Kr. bundne Bankkasser er Bindingen ogsaa ganske illusorisk, idet det,der er bundet,jo kun er Bankernes Videreudlaaning af de indsatte Penge,men derimod ikke de egentlige Ejere (Kapitalister,Fabrikanter,Landmænd o.s.v.),der efter Krigen uden Begrænsning vil kunne trække paa deres Tilgodehavender til Import o.s.v.

Vi kan da roligt slaa fast,at i Betragtning af de kæmpemæssige Beløb,der vedvarende sættes i Omløb af Nationalbanken,betyder Nedkulingen saa at sige intet overfor Inflationsfaren.Men hvad betyder den da?

Ja,for det første betyder den en ganske antagelig Statsunderstøttelse til den private Bankkapital.Uden disse Foranstaltninger vilde de ledige Penge jo ingen Rente opnaa.Ja, de vilde ved at forøge Udbudet af Laanekapital ogsaa presse Renten ned paa de aktive Penge.Foranstaltningerne betyder derfor et dobbelt Tilskud: fra alle Landets Debitorer gennem en højere Rente paa aktive Penge,og fra Staten til Ejerne af de ledige Penge.Her har vi altsaa en Indtægt,som Staten med Djævelens Vold og Magt søger at holde oppe (og ikke nede som for Arbejderne).Tilskuddet til de aktive Penge lader sig ikke uden videre beregne.Det gør derimod "Arbejdsløshedsunderstøttelsen" til de ledige Kapitalister:

½% aarligt af 1.84o Mill.Kr.....			4.6 Mill.Kr.	
½% " " 73o " "			5.5 " "	
Tilskud fra Nationalbanken.....			1o.1 Mill.Kr.	1o.1 Mill.Kr.
½% af 55o Mill.Kr.....			1.4 Mill.Kr.	
1½% " 39o " "			6.8 " "	
2½% " 93 " "		2.3 Mill.Kr.		
3 % " 385 " "		11.6 " "		
4 % " 65 " "		2.6 " "		
4 % " 85 " "		3.2 " "	19.7 " "	
Tilskud fra Statskassen.....			27.9 Mill.Kr.	27.9 Mill.Kr.
			Samlet Tilskud.....	38.o Mill.Kr.

Et direkte Rentetilskud paa ca 38 Mill.Kr. om Aaret og et højere Renteniveau,alt til Fordel for Bankkapitalen,det er den første Virkning af Nedkulingslovene.

Den anden Virkning er,at Privatbankerne i deres Dispositioner - saavel i Dag som efter Krigen - bliver stærkt afhængige af Nationalbanken,for naar de ikke maa bruge deres Kasse,kan de kun laane ud paa Basis af Nationalbankens Rediskonteringer af deres Vekselbeholdninger.En saadan Magtkoncentration maa bedømmes ud fra hvem ,hvilke Klasser og Personer denne Magt koncentreres hos,til hvilke Formaal den bruges og i hvilken samlet Politik den indgaar som Led.Med Magtens Koncentration i en Nationalbankdirektør Bramsens Hænder betyder Foranstaltningerne en Støtte til Finanskapitalens Monopoliseringsbestræbelser,saaledes som ogsaa Rentepolitikken viser det.Som Led i et aktivt Folkedemokrati vil en saadan Magtkoncentration derimod være en nødvendig Kontrolforanstaltning imod Finanskapitalen.

Nedkulingslovenes faktiske Virkninger ligger derfor nok saa meget i Futiden som i den Efterkrigstid,hvis Interesser de foregiver at varetage.

Hvilke Inflationskræfter kan man forudse vil gøre sig gældende efter Krigsafslutningen? Efterspørgselsinflation vil navnlig true fra de ledige Penge og især overfor Importen, der maa antages at blive knap i Forhold til Efterspørgslen.Omkostningsinflation vil true fra det kunstigt høje Niveau for Storlandbrugets og Industrikapitalens Avancer,som Udviklingen under Krigen har medført.Det er klart,at Arbejderne ikke vil vente een Dag længere end nødvendigt paa at faa Reallønnen bragt op igen,men hvis Landbrugs-og Bykapitalen gaar ud i en Kamp for at opretholde den procentvise Avance,saa er det klart,at Resultatet kan blive en Inflation.Alt tyder paa,at Efterkrigsinflationen i langt højere Grad truer fra Omkostningssiden (Kornpris,Avancer,Rentefod o.s.v.,der forhindrer en Genoprettelse af Arbejdernes Realløn) end fra Efterspørgselssiden.Under Krigen har de vekslende Regeringer tillaadt et efterhaanden aarelænge eksisterende højt Avanceniveau paa Arbejdernes,Tjenestemændenes og andres Bekostning.Det er klart,at Kapitalen ikke uden Kamp giver Slip herpaa igen efter Krigen,men lige saa klart er det,at det arbejdende Folk,som nu i over fire lange Aar har maattet finde sig i eensidigt at bære Krigens Byrder og dertil Kapitalens Krigsprofitter,ikke ogsaa udover Krigen vil bære en saadan varig Forarmelse.Den hidtidige Inflationspolitik,som er gaaet ud paa: 1) at bremse idags Inflation ved at holde Lønningerne nede og derved "give Plads" til de særlige Krigsomkostninger og til Kapitalens Krigsprofitter, 2) at hindre Efterkrigsinflation ved Nedkulingsforanstaltningerne - denne Inflationspolitik har i særlig Grad forstærket Inflationsfaren efter Krigen. Hvorfor?Jo,for Nedkulingsforanstaltningerne hjælper,som omtalt,som et Glas Vand til en Ildebrand overfor Efterspørgselsinflationen.Og ved at forhindre et ellers muligt Fald i Rentefoden og Profitkravet som efter Krigen kunde skabe Plads for en Genoprettelse af Reallønnen,tjener "Steriliseringslaanene" yderligere til at forstærke Faren for Omkostningsinflation efter Krigen.Denne Fare skyldes iøvrigt hele den Skævhed i Indkomstfordelingen, som det offentlige har ladet vokse frem og bestaa saa længe,at den kun med Vanskelighed lader sig rette ud efter Krigen.

Hvilke Slutninger maa Arbejderklassen,som saa sandelig er mest interesseret i at undgaa Inflation,drage heraf? At Inflationsfaren,og det saavel Efterspørgsels-som Omkostningsinflationen,stammer fra Kapitalen,fra dens store Profitter,som er Kilden til Størstedelen af de ledige Penge,og hvis relativt høje Niveau forhindrede en anstændig Reallønudvikling for Arbejderne uden Fare for Inflation,og at det derfor ikke - som hidtil praktiseret - kan være ved reaktionære Foranstaltninger overfor Arbejderne,at Inflationen skal forhindres,men ved Foranstaltninger mod Kapitalen.Efterspørgselsinflationen maa efter Krigen afværges dels ved saa vidt muligt at afskaffe de ledige Penge ved Roden gennem skattemæssige Konfiskationer af Krigsgevinster og-formuer,og iøvrigt maa Virkningen af det udskudte Forbrug tøjles ved streng Priskontrol paa de nævnte varige Forbrugsgoder parret med en Rationeringsordning,der sikrer dem med mindst Formaa af Klæder, Fodtøj o.s.v. at forsyne sig først med de gode overseiske Varer til en rimelig Pris.Resten af de (efter skat Konfiskation af Krigsgevinster og-formuer)endnu eksisterende ledige Kapitaler vil som nævnt rette sig mod Import,Varelagre,Arbejdskraft o.l.,og her maa deres Prisvirkning indgaaende tøjles ved Importkontrol,Investeringskontrol,Avancebeskæring samt ved en Forcering af Produktionen,saa den reale Nationalindtægt kan stige og derved neutralisere den større Efterspørgsel.Tysk Tilbagebetaling af Clearingkonto m.v. vil have stor Betydning. - Nye Statssteriliseringslaan maa derimod paa det bestemteste afvises.De tjener kun til at holde Renten oppe til Fordel for Bankkapitalen og til Skade for Folkets Levefod og Beskæftigelse.

Og Omkostningsinflationen maa forhindres ved en bevidst Nedpresning af Storlandbrugets og Bykapitalens Avancer,saa de igen kan komme ned paa et normalt Niveau og derved tillade det arbejdende Folk en anstændig Realløn;dette forudsætter,i Betragtning af Kapitalens Modstand mod at fire af paa det under Krigen kunstigt opretholdte Avance-og Renteniveau,saavel fortsat Valuta-og Importkontrol,som ogsaa sandsynligvis udvidet Investeringskontrol.

Heroverfor kunde indvendes,at et saadant stærkt udbygget statskapitalistisk Apparat i 1930'erne jo netop blev anvendt af Kapitalen mod Arbejderne.Ja,det er rigtigt,men det forhindrer langtfra,at Arbejderklassen i Forbund med Tjenestemænd,Husmænd og Smaabønder og andre arbejdende Befolkningslag kan og maa anvende de samme Midler mod Kapitalen.Men der er det rigtige deri,at for at det skal lykkes,for at trods alt ikke Storkapitalen skal løbe af med Frugterne af det statskapitalistiske Kontrolapparat,saa maa en ved in-

dre Fagforeningsdemokrati og Gengivelse af Strejkeretten forenet og enig Arbejderklasse samle hele det arbejdende Folk herom.Og de forskellige Nævn og Raad maa saa i Stedet for at besættes med de Kapitalister,som de skal kontrollere,bestaa af Repræsentanter for Arbejderne og Forbrugerne,der udbyttes af Kapitalen,og til Fordel for hvem Kapitalen skal kontrolleres.Kun som Led i et aktivt Folkedemokrati og med en enig Arbejderklasse som det energiske Samlingspunkt kan disse af tekniske Grunde nødvendige Foranstaltninger udnyttes til Folkets Bedste;og man maa paa Forhaand gøre sig klart,at dette kun kan ske i haardnakket Kamp mod Storkapitalen.

IV. Leveomkostningerne.

Nedenfor anføres Pristallet dels med Priserne i 1914 som Basis (1914 lig 100) - dette Pristal benyttedes til Pristalsregulering af Arbejdslønninger - og dels med 1935 som Basis (1935 lig 100).

Det af Laurits Hansen opfundne "skrællede Pristal" udviste:Juli 1941 - 275,Januar 1942 - 275,Juli 1942 - 277,Januar 1943 - 280,Juli 1943 - 277,Januar 1944 - 279 og Juli 1944 - 280.(Juli 1941 lig nedenstaaende 1914-Pristal for denne Maaned).

	Pristallet	
	1914 lig 100	1935 lig 100
1914	100	-
1935	-	100
Juli 1939	183	107
Okt. "	190	111
Jan. 1940	203	118
Apr. "	222	129.
Juli "	233	136
Okt. "	248	145
Jan. 1941	259	151
Apr. "	263	154
Juli "	275	161
Okt. "	277	162
Jan. 1942	278	162
Apr. "	276	161
Juli "	283	165
Okt. "	284	166
Jan. 1943	286	167
Apr. "	286	167
Juli "	284	165
Okt. "	286	167
Jan. 1944	287	167
Apr. "	288	168
Juli "	288	168
Okt. "	289	169

Mens det almindelige Pristal fra Juli 41 til Juli 44 viser en Stigning paa 13 Point, saa viser det skrællede kun 5 Point.Dette Resultat fremkommer ved,at man ved Udregningen af den absolutte Levefordyrelse i Kroner og Øre ser helt bort fra Budget-Poster som f.Eks. "Skatter og Kontingenter" og "Andre Udgifter" (Den sidste er Budgettets næststørste Hovedpost og indeholder Ting som Tobak,Kørsel,Biograf,og f.Eks. et saa vigtigt Næringsmiddel som frisk Frugt o.l.),og i Hovedgruppen "Fødevarer" skal der ligeledes ses helt væk fra Stigningen paa alle udenlandske Fødevarer saavel som indenlandske Kager, Wienerbrød o.l. - Til Trods for at man saaledes ser helt væk fra disse store Dele af Budgettet,naar den absolutte Fordyrelse udfindes,saa dividerer man alligevel denne Fordyrelse med hele Budgettet,naar man regner Pristallet ud og faar saaledes mindre Stigningsprocent (Pristal).

I alle Spørgsmaal vedrørende samtlige Pristal maa man tilmed altid huske paa,at dette kun angiver den officielle Prisstigning ,idet der ved Pristallets Beregning ikke er

taget Hensyn til f.Eks. Kvalitetsforringelser og Overgang fra billigere til dyrere Varer (f.Eks. fra Margarine til Smør). Arbejderbevægelsens Erhvervsraad har beregnet disse forskellige Ting til at betyde en Forhøjelse af 1914 Pristallet med ikke mindre end 32 Point pr April 1942, hvilket igen betyder, at Priserne under Krigen ikke er steget med de officielle 58%, men derimod med over 75%.

Pristallet beregnes paa Grundlag af et Husholdningsbudget, hvis nærmere Sammensætning fremgaar af nedenstaaende Tabel. Tabellen viser, hvorledes de enkelte Poster i Budgettet alene som Følge af Prisstigninger er steget siden 1931. En Familie med en Aarsindtægt paa 3loo Kr. i 1931 skulde i April 1942 have 5528 Kr. for at opretholde uændret Levefod. Den samlede Stigning er 69%, mens man af de enkelte Poster særlig lægger Mærke til, at Fødevarer er steget med 94%. Klæder, Fodtøj, Vask med 149%, Brændsel og Belysning med 130% og Skatter og Kontingenter med 95%.

		Gamle Budget					Nye Budget				
		Aaret 1931	Juli 1939	Apr. 1940	Apr. 1941	Apr. 1942	Apr. 1942	Apr. 1943	Apr. 1944	Juli 1944	Okt. 1944
Fødevarer	Kr	974	12c6	1383	1806	1881	1915	1918	1899	1913	1928
	%	loo	124	142	185	193	193	193	191	192	194
Klæder, Fodtøj, Vask.	Kr	383	497	72o	859	87c	536	567	57o	571	58c
	%	loo	13o	188	224	227	227	243	245	245	249
Bolig	Kr	421	49o	5oo	5o7	517	524	533	549	549	549
	%	loo	116	119	12o	123	123	125	128	128	128
Brændsel, Belysning	Kr	159	169	346	359	364	348	348	35o	345	35o
	%	loo	1o6	218	226	229	229	229	23o	226	23o
Skatter og Kontingenter	Kr	436	529	564	7o1	785	743	852	82o	812	8o9
	%	loo	121	129	161	18o	18o	2o7	198	196	195
Andre Udgifter,	Kr	727	771	921	1o3o	1111	8o7	834	393	896	898
	%	loo	1o7	127	142	153	153	158	17o	171	171
I ALT	Kr	3loo	3662	4434	5262	5528	4873	5o52	5o81	5o86	5114
	%	loo	119	143	154	161	161	167	167	168	169

At man fra April 1942 anvender et nyt Budget, (der er lavet paa Grundlag af Husholdningsregnskaber nu under Krigen), maa ikke forlede til at tro, at der tages Hensyn til Overgangen til dyrere Varer (fra Margarine til Smør, fra Kul til Tørv o.s.v.) eller Kvalitetsforringelser (Fodtøj og Klæder holder kortere Tid o.s.v.). I det ny Budget indgaar ganske vist Krigsvarer i Stedet for Førkrigsvarer, men dette betyder blot, at Pristallet siden 1942 viser, hvad disse Krigsvarer taget for sig er steget siden da. Herved faar man en Procent, der angiver Prisstigningen siden April 1942, og ved at gange de gamle Pristal fra April 42 (161) med denne Procent, faar man saa fat i det gældende Pristal. - Lad os se paa Smør og Margarine for at se paa, hvad dette betyder. Lad os for Eksemplets Skyld sige, at paa et eller andet Tidspunkt før Krigen kostede Margarine maaske 1,5o Kr. og Smør 3.oo Kr. Saa kan man ikke mere faa Margarine og maa i Stedet for bruge det dobbelt saa dyre Smør, og dette stiger saa f.Eks. fra 3 til 4 Kr. Det ses, at der herved er et dobbelt Tab: 1) de fattige maa betale 3 Kr. (for Smørret) i Stedet for 1,5c Kr. (for Margarinen), 2) alle maa betale 1 Kr. mere for Smørret. Men saa ses det ogsaa, at det nye Budget, som blot regner med Prisstigningen for Smør, ikke tager Hensyn til Tabet under 1), nemlig at Smør er dyrere i sig selv end Margarine. Akkurat samme Slags Fordyrelse, som Pristallet altsaa ikke tager Hensyn til, har man ved Overgang fra Kul til Tørv (der regnet efter Brændværdi er ca dobbelt saa dyrt) m.v. - Med Hensyn til Kvalitetsforringelserne saa viser Pristallets Forfalskning sig f.Eks. ved Mælk. Paa et givet Tidspunkt ægedes Mælkens relative Vandindhold ved Nedsættelse af Fedtprocenten. Nu er Vand jo ellers gratis, men for Statistisk Departement var en Liter Mælk stadig en Liter Mælk, og der skete ingen Stigning i Pristallet til Trods for, at man nu maatte købe mere Mælk for at faa samme Næringsmængde. Paa samme Maade regner Statistisk Departement en Forsaaling for en Forsaaling, tiltrods for at den nu holder 25-5o% kortere Tid, og man paa den Maade maa bruge 33-loo% flere Penge til Forsaalinger om Aaret. Heller ikke mod disse Pristalsforfalskninger

ninger hjælper det nye Budget. Det nye Budget er kort og godt en Narresut, der intet reelt betød.

V. Arbejdernes Leveniveau.

Udviklingen i Leveniveau afhænger af Udviklingen i Timelønnen, Prisniveau og Beskæftigelse (herunder Antallet af Arbejdstimer pr Dag).

Aar	Timeløn Ører	Prisniveau 1914=1co	Timer pr Dag 1914-loo	Beskæftigelse pCt.	Realtime-løn 1914-loo	Realindtægt 1914-loo	Realindtægt 1939-loo
1914	48	loo	loo	9o,1	loo	loo	84
192o	2o5	261	88	93,6	163	149	125
193o	132	165	82	86,3	167	131	llo
1939	147	187	81	81,6	163	119	loo
194o	164	234	81	74,o	146	97	82
1941	176	271	81	76,8	135	93	78
1942	184	28o	81	8o,7	137	99	83
1943	198	286	81	86,6	144	llo	92
1944 x)	2o8	288	81	9o,o	15o	121	1o2
Kvalitetsforringelser		+ 32					
1944 x)	2o8	32o	81	9o,o	138	112	94

x) Tildels baseret paa Skøn.

I Tabellens øverste Afdeling er beregnet Realløn- og Realindtægts-Forskydningerne paa Grundlag af det officielle Pristal. Som det ses af Tabellens næstsidste Kolonne, lykkedes det Arbejderne lige efter forrige Verdenskrig at tilkæmpe sig en Forbedring i Leveniveauet paa knap 5o pCt. Af denne Forbedring blev Halvdelen sat til i Mellemkrigstiden ved den stærke Stigning i Arbejdsløsheden. Udviklingen under Krigen fremgaar bedst af sidste Kolonne, hvor 1939 er sat lig loo.

Indtil 1941 var Arbejdernes Realindtægt sunket ikke mindre end 22 pCt som Følge af Prisstigningerne, Lønstoppet og Stigning i Arbejdsløsheden i 194o og 1941. Fra 1939 til 1941 faldt Beskæftigelsen fra 81,6 til 76,8 pCt. gennemsnitlig for Aaret og den reale Timeløn faldt med ca 17 pCt. Siden da er der indtraadt en afgjort Bedring. Størstedelen af denne Bedring skyldes dog slet og ret en Forøgelse af Beskæftigelsen, der hænger sammen dels med Værnemagtsarbejder o.l. og dels med den ekstraordinære Erstatningsproduktion. Ser man paa Tallene for den reale Timeløn, er det imidlertid tydeligt, at siden 1941 er ogsaa Lønnen steget en Del mere end Priserne, idet Realtimelønnen steg fra 135 til ca 15o. Den Strøm af Protestresolutioner, som i disse Aar er sendt ind til de Samvirkende, og alle de lokale Lønaktioner, som har været i Gang, har saaledes ganske afgjort - selv med den nuværende elendige Prislov og Priskontrol - forbedret Arbejdernes Stilling. At imidlertid Realindtægtsnedgangen paa disse forskellige Maader skulde være blevet reduceret fra 22 pCt. i 1941 til 8 pCt. i 1945, og derefter afløst af en direkte Realindtægtsforbedring paa 2 pCt. i 1944 (i Forhold til 1939), er dog forkert, og Aarsagen hertil er, at Beregningen hviler paa det officielle Pristal, der ikke tager Hensyn til Kvalitetsforringelserne.

Som omtalt har Arbejdernes Erhvervsraad beregnet, at Kvalitetsforringelserne o.l. i 1942 skulde betyde et Tillæg paa mindst 32 Points til 1914 Pristallet. Dette Tillæg maa naturligvis være en Del større idag, men er desværre ikke blevet beregnet for de følgende Aar. Vi maa derfor nøjes med - som det er gjort i Tabellens nederste Afdeling - at lægge de 32 Points til 1944 Pristallet paa 288, saaledes at Pristallet herefter bliver 32o. Udregner man nu Realindtægten, viser det sig, at den i 1944 ligger 6 pCt under 1939. Naar Arbejderklassen saaledes i 1944 dog kun ligger 6 pCt. under Førkrigens Realindtægtsniveau, saa skyldes dette først og fremmest den meget stærke Beskæftigelsesfremgang i det sidste Par Aar. Ser vi alene paa Realtimelønnen, saa laa denne i 1939 paa 163 (Index) og i 1944 paa 138, altsaa et Fald paa 15 pCt. i Forhold til før Krigen. Set udfra et Efterkrigssynspunkt er det dette Lønfald paa mindst 15 pCt., der er af Interesse, idet den ekstra-

ordinære Beskæftigelse for den tyske Værnemagt saa ikke mere vil holde Indtægten oppe, ligesom det er Timelønnen snarere end Indtægten, der angiver Udbytningsgraden. Men Lønaktionerne siden 1941 har dog altsaa medført, at hele Tabet ved de siden da indtrufne Kvalitetsforringelser og lidt til er blevet inddækket, jævnfør at Realtimelønnen, naar Hensyn tages til disse Kvalitetsforringelser, i 1944 laa paa 138 mod 135 i 1941.

For den samlede Arbejderklasse og for den enkelte Arbejder ser Status over Tabet ved, at Timelønnen ikke har faaet fuldt Dyrtidstillæg i Henhold til Overenskomsten af November 1939, saaledes ud:

Samtlige organiserede Arb.:	Indtægt, hvis fuld Udligning	Faktisk Indtægt	Tab
	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.
Sept.-Dec.1939	41o	393	17
194o	1.959	1.743	216
1941	2.32o	1.933	387
1942	2.552	2.151	4o1
1943	2.73o	2.383	347
1944	2.94o	2.621	319
Samlet Tab			1.687
i Gennemsnit pr Arbejder:			Kroner
Sept.-Dec.1939			35
194o			426
1941			762
1942			763
1943			645
1944			593
Samlet Tab pr Arbejder			3.224

Herefter har Arbejderne - regnet efter det besvindlede officielle Pristal - mistet ialt knap 1.7oo Millioner Kr. eller 3.2oo Kr. hver. Det aarlige Indtægtsunderskud andrager 5-6oo Kr. pr Arbejder.

Tager vi ogsaa Hensyn til Vareforringelserne, saa kommer vi endnu højere op. For et enkelt Aar andrager denne Post ca 6oo Kr. pr Arbejder og ca 3oo Millioner Kr. for samtlige organiserede Arbejdere, saaledes at alene den organiserede Arbejderklasses samlede Krigstab kommer op paa over 2,5 Milliarder Kr. eller ca 5.ooo Kr. pr Arbejder.

Nedenfor vises en Oversigt over de Dyrtidstillæg, som er givet under Krigen:

	MÆND		KVINDER		UNGARBEJDERE	
	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Overenskomsten af 31. November 1939:						
November 39 (6 Points)	5.1o	5.1o	3.3c	3.3o	2.1o	2.1o
Febr.4o (13 Points)	11.o5	16.15	7.15	1o.45	4.55	6.65
Maj 4o (15 ")	12.75	28.9o	8.25	18.7o	5.25	11.9o
Reduktion ved Lov af 3o.Maj 194o:	÷12.75	16.15	÷8.25	1o.45	÷5.25	6.65
Tillæg ved Lov af 23. Sept.194o: 1)	6.25	22.4o	4.15	14.6o	2.6o	9.25
Reguleringer ved Kendelser af:						
4.Marts 1941	11.75	34.15	7.35	21.95	4.4o	13.65
21.Febr.1942 2)	5.oo	39.15 3)	3.oo	24.95 3)	-	13.65

fortsættes paa næste Side!

	MÆND		KVINDER		UNGARBEJDERE	
	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg	Forøgelse i Tillægget	samlet Tillæg
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
26.Febr.1943 4)	6.oo	45.15 3)	4.oo	28.95 3)	2.5o	16.15
21. " 1944	5.oo	5o.15 3)	3.25	32.2o 3)	2.oo	18.15
August 1944 5)	-	-	-	-	-	-

1) Indtil Kendelsen af 4/3 1941 kun gældende for Arbejdere med en Ugeløn paa under 8o Kr. 2) Kun for Arbejdere over 23 Aar. 3) Arbejdere under 23 Aar 5 Øre mindre. 4) Ved det saakaldte Juleforlig 1942 ydedes der desuden et Løntillæg paa 2-7 Øre pr Time til Ugelønninger paa under 7o Kr. 5) Der ydedes i August 1944 et Tillæg til Timelønnen graduereet efter Lønhøjden,saaledes at de laveste Lønninger fik mest.Det er beregnet,at Tillægget i Gennemsnit for samtlige Arbejdere har betydet 6-7 Øre.

Op gennem 1930'erne og under Krigen har Udviklingen i de forskellige Arbejderkategoriers Lønninger været saaledes:

	Timefortjeneste, 193o = 1oo			Realtimefortjeneste, 193o = 1oo		
	Fagl.	Ufagl.	Kvinder	Fagl.	Ufagl.	Kvinder
193o	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo	1oo
1935	98	1o2	1o4	94	98	1oo
1939	1o9	115	114	96	1o2	1o1
194o	121	127	129	85	89	91
1941	13o	139	14o	79	85	85
1942	137	146	145	8o	86	85
1943	146	156	152	84	9o	88

Det er et almindeligt Træk ved Imperialismens Økonomi i 193o'erne,der som Helhed karakteriseredes ved Stagnation og Tilbagegang,at Arbejderaristokratiet,de bedrelønnede Fag,har faaet deres økonomiske Stilling forringet i Forhold til andre Arbejdergrupper. Tidligere fandt Kapitalismen det til sin Fordel at bruge en Del af Profitten til gennem særlig høje Lønninger at "bestikke" den faglærte Del af Arbejderklassen,gøre den interesseret i Kapitalismens Bestaaen.Som paavist af Lenin dannede dette Arbejder"Aristokrati" Reformismens Massebasis.Med Kapitalismens voldsomme økonomiske Krise i 193o'erne var der ikke mere Raad til en saadan "Bestikkelsespolitik",nu skulde Arbejderklassens samlede Status forringes,og saa var det nødvendigt særligt at presse de bedst betalte Fag ned,for de lavestlønnede kunde ikke presses meget mere ned.Den saakaldte "solidariske Lønpolitik" var i denne Situation ideologisk Dække over denne Udvikling,der i forstærket Form er fortsat under Krigen.I Parantes bemærket maa denne Hensmuldring af de bedrestillede Fags Fortrinsstilling i alt Fald have en Tendens til at formindske Reformismens Massebasis indenfor Arbejderklassen,og er en af de objektive Faktorer,der ogsaa herhjemme arbejder for den politiske Arbejderenhed.Slaar denne igennem vil saa ogsaa den "solidariske Lønpolitik" ganske kunne skifte Karakter,fra at være et fraseagtigt Dække over Lønnedskæringer til at være Udtryk for Arbejderklassens virkelige lønmæssige Solidaritet, Samling ikke om Lønnedskæringer,men om positive Lønfremstød.

VI. Tjenestemændene.

En af de Grupper,som hidtil har været eiendigere stillet med Hensyn til Dækning for Dyrtiden er Tjenestemændene.Ved Lønforhandlingerne med Finansministeriet i Begyndelsen af Marts 1944 lykkedes det dog Tjenestemændene - paa Baggrund af den Serie Protestmøder, der i Februar blev afholdt Landet over - at sikre sig en Lønforhøjelse,der svarede til det,Tjenestemændene ifl.Tjenestemandsloven havde Ret til,nemlig ½ Portion.Hvormeget dette betyder,kan ses af følgende Tabel,hvor dels den samlede Løn (incl.alle Tillæg) for en Række forskellige Tjenestemandskategorier før og efter de ½ Portion blev tildelt, dels Reallønnen for disse Kategorier før og efter de ½ Portion blev tildelt,er beregnet:

Forsørgere uden Børn	Samlet Løn i Kr.			Realløn(1939/40 lig 100)		
	1939/40	før 3½ Portion	efter 3½ Portion	1939/40	før 3½ Portion	efter 3½ Portion
Portør	3.108	4.020	4.356	100	83	90
Assistent	3.708	4.620	4.956	100	80	86
Sekretær	4.524	5.436	5.772	100	78	82
Fuldmægtig	6.444	7.470	7.848	100	74	78
Kontorchef	9.312	10.452	10.872	100	72	75
Departementschef	13.668	15.036	15.540	100	71	72

Det ses altsaa,at til Trods for,at Tjenestemandsloven nu er opfyldt talket være Tjenestemændenes egen Indgriben,er der dog stadig et ganske anseligt Fald i Reallønnen.Idet man nu sikkert kan regne Assistenter for nogenlunde at repræsentere Gennemsnittet,kan man altsaa - idet vi ser bort fra de særlige Ordninger for ugifte og børnerige,der jo blot betyder Afskaffelse af en mangeaarig Uret,og som jo kun kommer et Mindretal tilgode - anslaa,at Tjenestemændene regnet efter det officielle Pristal har faaet deres Realløn sænket med ca 15%,eller hvis Vareforringelserne medregnes endog med ca 23%.Tjenestemændene har altsaa under Krigen faaet deres Standard sænket en Del mere end den øvrige Arbejderklasse.

Udviklingen har som sagt været noget forskellig for de forskellige Tjenestemænd alt efter deres forsørgermæssige Stilling.De ovenfor gengivne Tal gælder kun for Forsørgere uden Børn.Til Sammenligning kan det nævnes,at for Portører,som var Ikke-Forsørgere,var Reallønnen efter at de 3½ Portion blev givet faldet med 13% i Forhold til 1939,mens den for Forsørgere med 2 Børn var faldet 6% (Forsørgere uden Børn: 10%),og for Kontorchefer, som var Ikke-Forsørgere: 17%, mens Forsørgere med 2 Børn faldt 13% (Forsørgere uden Børn 14%).De nævnte 15-23% for Assistenter,som er Forsørgere uden Børn,kan derfor sikkert tages som repræsentativt for hele Tjenestemandsgruppen.

Tjenestemændene har nu altsaa opnaaet,at Tjenestemandslovens Regler følges,men det er et Bevis paa,hvor daarlig og reaktionær den gældende Tjenestemandslov fra længe før Krigen er,at Efterfølgelse af Lovens Regler dog bringer Tjenestemændene et Realindtægtstab paa henved 15% - eller hvis Vareforringelserne regnes med - 23%. Tjenestemændene har derfor al Grund til at fortsætte Lønkampen i Samarbejde med Fagbevægelsen.Da imidlertid Lønningsloven nu formelt skor Fyldest,maa dette nu for Tjenestemændenes Vedkommende ske ved en Kamp for at faa forandret - forbedret Lønningsloven.

Det samlede Antal Tjenestemænd kan vanskelig opgøres nøjagtigt,men kan paa Basis af Folketællingen 1940 ansættes til godt 100.000 under Krigen.Her er altsaa ud over egentlige Tjenestemænd ogsaa medregnet saadanne andre i Stat og Kommune ansatte,hvis Løn reguleres som Tjenestemændenes:

	Gnstl. faktisk Løn	Løn,hvis fuld Udligning	Tab pr Aar	Tab for 100.000 Tjenestem.	Tab + udækket Del af Mygdal-Hullet
	Kr.	Kr.	Kr.	Mill.Kr.	Mill. Kr.
April 1939	4.266	4.266	-	-	-
1939/40	4.266	4.564	298	30	42
1940/41	4.554	5.716	1.162	116	128
1941/42	4.890	6.399	1.509	151	163
1942/43	5.034	6.655	1.621	162	174
1943/44	5.438	6.655	1.217	122	134
Ialt					641

I anden Kolonne er angivet,hvor høj den gennemsnitlige Løn skulde have været,hvis der skulde have været givet fuld Udligning for de Prisstigninger,der er sket under Krigen ifl. det officielle Pristal.Paa Grundlag heraf udregnes Tabet pr Tjenestemand og for samtlige Tjenestemænd. Hertil skal saa imidlertid rettelig lægges 120 Kr. aarlig pr. Tjenestemand,hvilket hidrører fra udækkede Prisstigninger fra før Krigen (grundet paa det saakaldte Mygdal-Hul).Dette beløber sig altsaa til yderligere et Tab paa 12 Mill. Kr. aarlig.

- 1[illegible] -

For Finansaaret 1944/45 blev der givet Dækning for yderligere 3½ Portion,saaledes at Tabet for 1944/45 gaar ned til 88 Mill.Kr. + 12 Mill.lig 1oo Mill.Kr.

I og med indeværende Finansaar vil Tjenestemændenes samlede Tab saaledes naa op paa ca 75o Mill.Kr.

I disse samlede Tal er der dog ikke taget Hensyn til Vareforringelserne,der betyder yderligere ca 8oo Kr. om Aaret i Gennemsnit pr Tjenestemand eller ca 8o Mill.Kr.ialt aarligt,paa 3 Aar over 2oo Millioner Kr.,der skal lægges til de forannævnte 75o Mill.Kr. for at give Tjenestemandsstandens samlede Krigstab i Indtægt,der saaledes naar op paa lige ved 1ooo Millioner Kr.

VII. Landbruget.

Den første Tabel viser Landbrugets Forrentning i pCt. af Ejendommenes bogførte Værdi - dels som den var før Krigen,og dels som den har udviklet sig under Krigen.Det mest iøjnefaldende er, 1) at mens de smaa Brug (Husene) i 192o'erne renterede sig bedst, saa medførte Udviklingen i 193o'erne,at de store Brugs (Godsernes) Forrentningsproces allerede før Krigen blev næsten dobbelt saa høj som Husenes,og 2) under Krigen er Godsernes Forrentningsprocent atter steget en Del mere end Husenes.

	Forrentningsprocent			
	1929/3o	1939/4o	1941/42	1943/44
Under 1o ha	6,6%	3,8%	4,7%	7,3%
1o-5o ha	5,6%	5,4%	6,8%	11,4%
over 5o ha	5,1%	6,4%	8,8%	12,8%

I de sidste Aar har Landbruget som Helhed tjent store Krigsgevinster,først og fremmest som Følge af det Niveau,som Tyskerne har drevet Landbrugets Salgspriser op i for at stimulere dets Interesse for Eksport (Clearingkontoen) i Forbindelse med,at det store Landbrug med en Illoyalitet,der grænser til Landsforræderi,har benyttet sig af Besættelsessituationen til egen Berigelse (f.Eks. de "uofficielle" Aftaler i Tyskland udenom Regeringen i Besættelsens første Tid).Stort set har denne Udvikling plyndret Resten af Befolkningen,først og fremmest Arbejderklassen,Tjenestemænd o.l. for over 5oo Millioner Kr. om Aaret.

Inden vi gaar videre,maa vi lige gøre opmærksom paa,at de ovenfor angivne Forrentningsprocenter svarer til Opgørelsesmaaden fra før Krigen.Landøkonomisk Driftsbureau er under Krigen nemlig begyndt at beregne Forrentningsprocenten paa en ny Maade,saaledes at Nettooverskudet i Stedet for med den bogførte Værdi divideres med noget,der kaldes den "investerede Kapital",for at udfinde Forrentningsprocenten.Da den investerede Kapital (der er lig med Gennemsnittet af de sidste 2o Aars Handelsværdi) er betydelig højere end den bogførte Værdi,opnaar man herved at gøre Forrentningsprocenten en Del lavere.Det er et Fif i Lighed med Laurits Hansens "skrællede" Pristal,men man bør altsaa være paa Vagt heroverfor,naar man stilles overfor Landbrugets Forrentningsprocenter.

Naar man nu betragter Forholdet mellem Land og By,begaar man tit den Fejl at slaa alle Landbrugere sammen."Det samlede Landbrug" er en statistisk Fiktion,som ikke eksisterer i Virkeligheden.I det virkelige Liv findes der Husmænd,Gaardejere og Godsejere med forskellige mellemliggende Chatteringer.Her i Landet findes der 1o1.ooo Husmænd (med indtil 1c ha Landbrugsjord),ca 96.ooo Gaarde 1o-5o ha) og ca 7.5oo store Ejendomme (over 5o ha).Forholdet mellem disse tre Brugsstørrelser var før Krigen,som angivet i følgende Tabel:

1938/39	% af Antal Brug	% af samlet Jordareal	samlet Indtægt	gennemsn.Indtægt
	%	%	Mill.Kr.	Kroner
Husmænd	49	16	ca 17o	ca 1.7oo
Gaarde	47	64	" 24o	" 2.464
Store Ejd.	4	2o	" 32	" 4.167
Alle Brug	1oo	1oo	ca 442	ca 2.16o

De [illegible]o Storbrug havde 25 pCt. mere Jord end de 100.000 Husmænd! Der er altsaa stadig Jord nok [illegible] udstykke.

Husene talte før Krigen Halvdelen af samtlige Brug, men havde kun 16 pCt. af Landbrugsjorden, og en gennemsnitlig aarlig Indtægt paa 1700 Kr., hvori endog er medregnet Indtægt ved Arbejde udenfor Bedriften, ved Kørsel, Arbejde for de større Ejendomme o.s.v. Et stort Antal Husmænd var nemlig for overhovedet at kunne leve nødt til at tage Arbejde udenfor Bedriften i det Omfang, det lod sig gøre at faa saadant. Ved Vurderingen af Udviklingen under Krigen maa man tage det lave Startpunkt i Betragtning.

Landbrugets Gældsforhold laa ved den sidst afholdte Gældstælling saaledes:

Brug med:	Samlet Gæld	Renter og Afdrag 1)	Gæld i % af Ejd's Pantev.	Renter og Afdrag 1) i % af Gælden	Renter og Afdrag 1) i % af Pantev.
	Mill.Kr.	Mill.Kr.	%	%	%
under 10.000 Kr. Grundværdi	1.522	89	90.4	5.8	5.3
mellem 10-50.000 Kr. "	2.284	125	77.4	5.5	4.2
over 50.000 Kr. "	627	32	77.0	5.1	3.9
samtlige Brug	4.433	246	81.4	5.5	4.5

1) Der er regnet med 10 pCt. i Renter og Afdrag af den løse Gæld.

Det ses, at Husenes Gæld er baade betydeligt større og dyrere end de større Brugs. Det er dette, der gør den hjemlige Gældsprocent først og fremmest til Smaalandbrugets Problem.

Sammenligner vi med den i Begrundelsen omtalte Forrentningsprocent, der angiver det Beløb, der efter Fradrag af Omkostninger, herunder ogsaa indbefattet Ejerens eget Arbejdsvederlag og Risikodækning, dog uden Fradrag af Renter paa Gælden, er tilbage til at betale Renter og Afdrag med og derudover som tilfalder Ejeren selv som Driftsoverskud, saa ses det, at før Krigen laa Husenes Forrentningsprocent paa 3,8 pCt, dvs. at det Ejendommen afkastede, rakte til at forrente hele Kapitalen, baade Gælden og Egenkapitalen, med 3,8 pCt. Men Gælden skulde imidlertid have sine 5,8 pCt (incl. Afdrag) d.v.s. at Husmanden maatte bruge af Renterne paa sin Egenkapital til at tilfredsstille Kreditorerne med. Ja, som det fremgaar af sidste Kolonne i ovenstaaende Tabel, udgjorde Renter og Afdrag 5,3 pCt. af hele Panteværdien, mens Brugets i Gennemsnit kun afkastede de nævnte 3,8 pCt. paa Panteværdien. Forskellen mellem de 5,3 og 3,8 pCt. maatte Husmanden saa spæde til af sin Arbejdsindtægt for at tilfredsstille Kreditorerne. Han var i alleregentligste Forstand Kapitalens Lønslave, idet han ikke engang kunde faa Lov til at beholde den efter kapitalistiske Regler fastsatte Arbejdsløn. Han var altsaa mere udbyttet end den "frie" Arbejder. Endnu i 1941/42 udgjorde Forrentningsprocenten 4,7 pCt., hvad der stadig var mindre end de 5,3 pCt. som Renter og Afdrag udgør af hele Kapitalen, saaledes at Husmændene endnu i dette andet Høstaar efter Kompresens Fordobling maatte anvende hele Forrentningen af Egenkapitalen og en Del af deres Arbejdsløn for at tilfredsstille Kreditorerne. Først i 1943/44 blev Husenes Forrentning saa god, at der ikke mere skulde spædes til af Renterne paa Egenkapitalen for at betale Kreditorerne.

Mens Gælden under den forrige Krig steg med ca 900 Millioner Kr., har Gældsstigningen under denne Krig været meget moderat, idet den samlede Gæld kun er steget med 138 Mill. Kr. fra 1937 til 1942, hvoraf Prioritetsgælden med 115 Mill.Kr. (nemlig fra 4.125 til 4.240 Mill.Kr.) og den løse Gæld med 23 Mill.Kr. fra 308 til 331 Mill.Kr. Husene har forøget deres samlede Gæld med 37 Mill.Kr. (til 1.559 Mill.Kr.), Gaardene med 80 Mill. Kr. (til 2.364 Mill.Kr.) og Storbrugene med 21 Mill.Kr. (til 648 Mill.Kr.).

Hvordan har saa Udviklingen været under Krigen? Vi kan foreløbig se paa følgende Tal:

Salg af:	Udbyttets %vise Fordeling 1938/39			Mængde 43/44, naar 1938/39 = 100 1)	Pris Juli 1944, naar 38/39 = 100
	Huse	Gaarde	St'brug		
Fjerkræ (Æg)	16	8	3	30	207
Svin	29	27	19	64	169
Mælk (incl.Smør)	36	35	32	74	186
Kød	8	12	9	72	242
Planteavl	5	13	33	290	245
Andet	6	5	4	-	-
	100	100	100		

1) Disse Tal udtrykker de Mængder, der kom i Handelen.

Det,der har præget Udviklingen under Krigen,er da paa den ene Side Besætningsreduktionerne (samtidig med Standsningen af Foderimporten) og paa den anden Side de stærke Prisstigninger paa Landbrugsvarer.Prisstigningerne har som Hovedregel været mindst for de Produkter,der er af særlig Betydning for Husene (Svin),mens Besætningsreduktionerne er særlig store for deres Produkter (Svin og Fjerkræ).

Men ikke alene er de særlige Husmandsprodukter,Svin og Æg,skaaret særlig meget ned. Hertil kommer,at Husmandsbrugene for at undgaa en stærkere Nedskæring af disse særlige Husmandsproduktionsgrene,end Storlandbruget har maattet gennemføre,har været nødt til at reducere Koholdet langt kraftigere end Storbrugene.Mens Herregaardene slet ikke har skaaret Koholdet ned,er de smaa Husmandsbrugs Malkekvægsbesætninger nedskaaret med 2o%. Udviklingen i Hestebestanden har ogsaa været i de store Brugs Favør.Husmændene har aldrig spekuleret i Hestepriser,mens derimod Gaardmændene og de store Landbrugere under denne Krig som under den forrige Krig har tjent tykt paa at forsyne den tyske Krigsmagt med Heste.Salget af Heste til Tyskland laa før Krigen paa ca 7.ooo Stk. aarlig til en Værdi af ca 8 Mill.Kr.,men udgjorde f.Eks. i 1943 33.54o Stk. til en Værdi af 77,3 Mill.Kr. og i 1944 19.334 Stk. til 46,1 Mill.Kr. Under Krigen er Husenes Hestebestand formindsket med 5-1o. pCt,mens Storlandbruget,der har forstaaet at lægge sig efter denne landsskadelige men profitable Avl,har forøget sin Hestebestand med omkring 15% - Endelig har de større Brug Salget af Korn og anden Planteavl,der direkte er steget,at falde tilbage paa.

Hele denne Udvikling er først og fremmest en Konsekvens af de meget reaktionære Bordingske Kornlove,som det maa blive en af Efterkrigstidens første Opgaver at faa redresseret ved Nedsættelse af Kornpriserne og ved større Tildeling af Opfodringsmuligheder og Salg af animalske Produkter til de smaa Landbrugere.Kornlovens Virkning paa Produktionsmulighederne kan man læse af følgende Tabel:

	Huse	Gaarde	St.Ejd.	Alle Brug
Førkrigsforbrug til Opfodring (1935 - 1939 gennemsnitlig)				
Korn . Mill.Foderenheder	844	1.66o	324	2.828
Oliekager " "	246	67o	134	1.o5o
Samlet Kraftforbrug før Krigen i Mill.Foderenheder	1.o9o	2.33o	458	3.878
Kornloven 1944/45:				
Samlet Kornhøst Mill. kg.	613	2.415	712	3.74o
+ Svind (5%) og Udsæd " "	74	293	86	453
Til Rest af Høsten " "	539	2.122	626	3.287
+ Aflevering efter Kornloven (excl.Forbehold) " "	29	453	32o	8o2
	51o	1.669	3o6	2.485
Tildeling efter Kornloven "	1oo	-	-	1oo
Disponibelt Mill. "	61o	1.669	3o6	2.585
" Omregnet til " Foderenh.	56o	1.532	281	2.373
Disponibelt Kraftfoder 1943/44 i % af Førkrigsforbruget	51%	66%	61%	61%

De vigtigste Træk ved Kornloven er da: 1) Husmændenes Fodertildeling svarer kun til Halvdelen af Dyreholdet før Krigen,mens de større Brug kun behøver at skære ned med en Tredjedel, 2) Af den Halvdel af det samlede Førkrigsforbrug af Kraftfoder,som Husmændene har beholdt,tjener de selv kun den fulde Opfodringsværdi for de 5/6 mens en betragtelig Del af Opfodringsværdien paa den ene Sjettedel (saa meget udgør nemlig Tildelingskornet af deres samlede Forbrug) overføres til de større Ejendomme gennem den høje Kornpris.Afleveringsprisen for f.Eks. Byg ligger paa 26,25 Kr. pr hkg mod 11,96 Kr. før Krigen.I det Omfang Husene har købt Frihandelskorn til 5o-6o Kr.,er en endnu større Del af Opfodringsværdien vandret til de større Brug.Forholdet er selvfølgelig

navnlig grelt for de mindste Huse, hvis Korndyrkning er forholdsvis endnu mindre. - - - Omvendt har de større Brug elastra Fordel ved: 1) mindre Nedskæring af Besætningerne, 2) Forskellen mellem Kornprisen nu og før Krigen lig 14.29 Kr. pr hkg for de 700.000 hkg, de netto sælger til Husene, 3) samme Fordel for de ca 7 Mill hkg, de sælger til Industri m.v. 4) en Pris paa 5c-6o Kr. for de ca 1-2 Mill. hkg, de sælger i fri Handel. Desuden har de i Forvejen særlige Fordele ved den mindre Produktionsnedskæring og større Prisstigning paa Smør samt den store og indbringende Plantesavl udover Korn (Sukkerroer, Kartofler, Frø m.v.). Prisen paa Sukkerroer er saaledes under Krigen steget fra 2,5o til 5,31 Kr. pr Dobbeltcentner, altsaa væsentlig mere end fordoblet, og Kartoffelprisen var, selv før Spekulationen i Forbrugspriserne satte ind i Efteraaret 1944, tredoblet i Forhold til Førkrigsprisen. Som det fremgaar af ovenstaaende og endnu mere af de nedenstaaende Indkomstoplysninger er det selvfølgelig først og fremmest de helt store Brug, der har haft Eventyrgevinster, men ogsaa Gaarde har haft store Krigsgevinster. Imidlertid maa man huske, at en Række mindre Gaarde ikke adskiller sig væsentlig fra de store Huse.

Lad os se, hvad disse forskellige Forhold betyder for Husenes og andre Landmænds samlede Indkomster. Disse kan beregnes ved, at man fra Driftsbureauets Regnskaber tager Nettoudbyttet pr ha og dertil lægger Vederlag for eget Arbejde og Ejerens Driftslederløn samt Indtægter udenfor Bedriften og saa trækker Renter af Gæld fra. Man har saa den virkelige Indtægt pr ha og kan saa beregne den for samtlige Husmænd under eet efter Forholdet mellem Grundværdien for Regnskabsbrugene og alle Husen sammenlagte Grundværdi. Paa samme Maade kan man beregne Gaardenes og de store Ejendommes samlede Indtægter:

	Samlet Indtægt i Mill. Kr. 1938/39	1943/44	Gnsntl. Indt. i Kr. 1938/39	1943/44	Realindt. 1938/39=1oo 1938/39	1943/44
Huse	17o	33o	1.7oo	3.31o	1oo	124
Gaarde	24o	683	2,464	7.o13	1oo	181
Storbrug	32	177	4.167	23,5oc	1oo	359
Alle Brug	442	1.19o	2.16o	5,816	1oo	174

Storbrugene har formaaet det Kunststykke at sætte deres gennemsnitlige aarlige Indtægt op fra godt 4.000 Kr. til over 23.000 Kr. i en Tid, hvor hele Folket har maattet lide under sænket Levefod og Varemangel, herunder ikke mindst paa Landbrugets Produkter. Heroverfor har Husene kun faaet en beskeden Stigning, der endda først er kommet i det sidste Aarstid, idet deres Realindtægt endnu i 1942/43 kun laa paa det samme Niveau som før Krigen (og hvad dette betød fremgaar af Indledningen til dette Afsnit).

Facit er da, at Krigen paa Landet som ogsaa i Byerne har foraarsaget en voldsomt skærpet økonomisk Ulighed. Nazitvskernes Manipulationer med vort Lands Økonomi udsætter vor sociale Struktur - i By som paa Land - for det voldsomste Tryk.

Den foranstaaende Opgørelse over Kornlovens Virkninger viser samtidig de mest nærliggende Maader at komme Husene til Hjælp paa, nemlig billigere Korn (uden fuldt tilsvarende Nedsættelse i de animalske Produkters Priser), stærkt udvidet Andel i den animalske Produktion ved større Korntildelinger og (efter Krigen) udvidede Afsætningskvotaer, samt ved Udstykning til Tillægsjord. Hertil vil saa efter Krigen komme de gennemkendte Problemer med Gældsnedskrivning og Produktionsomlægning m.v.

Det burde være et selvfølgeligt Princip ved al Fordeling af Produktionsmuligheder indenfor Landbruget (hvad enten det nu sker over Kornlove eller ved Kvoteordninger som f. Eks. en Svineordning), at der forlods tildeles hvert Brug - stort eller smaat - en Produktionsmængde, der er fuldt tilstrækkelig til at give Ejeren og hans Familie fuld Beskæftigelsesmulighed i Bedriften selv til en virkelig anstændig Løn. Dette Princip vilde f.Eks. i 193o'erne have medført, at Svineordningen, for at tage et enkelt Eksempel, ikke burde have nedskaaret Produktionen for de Huse og Smaagaarde, der ikke benyttede fremmed Arbejdskraft.

Med Hensyn til Støtte til Landbruget gennem Opretholdelse af Salgspriserne paa Fødevarer maa enhver Folkepolitik selvfølgelig gaa ud fra, at Landbrugets Salgspriser bør være saa høje, at de sikrer det arbejdende Landbrug (saavel Ejerne som den faste og løse Arbejdskraft) en Indtægt, der ikke ligger lavere end en god Byarbejderløn for tilsvarende Arbejde. Men paa den anden Side maa man saa ogsaa træffe Foranstaltninger til Sikring mod, at disse Prisfordele ikke vandrer i de forkerte Lommer, paa den ene Side ved en omfattende Gældsnedskæring og Rentesænkning, en kraftig Nedsættelse af Kornprisen (der er en Omkostning for Smaabruget og en Indtægt for Storbruget) samt en Beskæring af Monopolpriserne paa andre Produktionsvarer, der leveres fra Byerne (Gødning, Maskiner, Byggeomkostninger m.v.) - og paa den anden Side ved at Landbrugets lønnede Arbejdskraft gennem sikrede Løn-

ninger faar deres Andel af Prisstøtten til Landbruget.

Ved al Støtte til Landbruget gennem Salgspriserne maa man gøre sig følgende to Hovedvanskeligheder klar : 1) Danmarks Landbrug er et Eksport-Erhverv. Mellem 2/3 og 3/4 af den animalske Produktion gik før Krigen til Udlandet og fik sin Pris bestemt der. Tilbage af den animalske Produktion at drive Prispolitik paa bliver der da kun den Fjerdedel eller Tredjedel, der gaar til Hjemmemarkedet. Sammenligner vi f.Eks. med et Land som Sverige, hvis tilsvarende Produktion helt gaar til Hjemmemarkedet, betyder dette, at en Prisforhøjelse paa de animalske Landbrugsprodukter skal være 3 a 4 Gange saa høj som i Sverige for at indbringe samme Beløb til Landbruget. Dette gør jo unægtelig en Forskel i Anvendelsen af Pristilskud til Landbruget i de to Lande. 2) En Folkepolitik maa gaa ud paa at skabe et fast Interessefællesskab mellem Byarbejdere, Landbrugets Arbejdere og det lille og middelstore Landbrug - at stille alle tilfreds er nu engang i vort Samfund ikke gørligt og fører kun til Forfuskelse af Politikken.

For et saadant Interessefællesskab kan Fødevarepriserne blive et omtaaleligt Omraade, fordi det ikke mindst efter Udviklingen under denne Krig vil være et Hovedkrav fra Byarbejderne, at Fødevarepriserne igen kommer ned paa et anstændigt Niveau, mens paa den anden Side Storlandbruget vil gøre alt, hvad der staar i dets Magt, for at skabe Interessefællesskab med det lille Landbrug paa Prisomraadet, dels for at samle Landbruget imod Arbejderne, og dels for at forhindre at Smaabrugets Problemer løses ved mere radikale Indgreb (Gældsnedskæring, Kornprissænkning o.s.v.). Det er givet, at en Fremskridtspolitik ikke kan sidde Landbrugets Krav om en anstændig Pris overhørig, men de to nævnte Vanskeligheder betoner saa yderligere de ovenfor nævnte Forholdsregler til Sikring af, at Prisfordelene ikke vandrer i de forkerte Lommer, saaledes at der forud maa gaa en radikal Løsning af Gældsproblemet, en tilstrækkelig stor Produktionskvota til Smaabruget, en kraftig Nedsættelse af Kornpriserne og de monopoliserede Pypriser, eventuelt underbygget ved en Puljeordning, der sikrer Smaa-og Middelbruget højere Priser end Storbruget. Ved en saadan Politik, der nedsætter det arbejdende Landbrugs Omkostninger og skaber Indtægt ved fuld Udnyttelse af Familiens Arbejdskraft, kan der føres Prispolitik til Fordel for det arbejdende Landbrug samtidig med at Fødevarepriserne nedsættes til Gavn for Byarbejderne, naar blot man derved iagttager, at Salgspriserne paa Smaa-og Middel-Brugenes Produkter ikke nedsættes i samme Takt som deres Omkostninger.

VIII. Aktieselskabernes Overskud og Aktiekurser

Mill. Kr.	Industrien	Rederier	Banker	Værehandel	Alle Selsk.
1929	58	19	34	9	15o
1936	129	27	42	36	277
1939	14o	36	32	6o	311
194o	131	13	41	63	276
1941	145	6	42	59	291
1942	156	5	38	59	3o3

Aarsagen til, at det samlede Overskud for alle Selskaber i 1942 stadig ligger under det fænomenale Højkonjunkturaar 1939, maa især søges i, at Skibsredernes regnskabsmæssige Overskud er faldet med 31 Mill.Kr. Denne Nedgang i Redernes Indtægter er dog ganske fiktiv, idet Rederne ikke medregner det Overskud, som de tjener paa Sejlads for allieret Regning.

Knap to Tredjedele af den danske Handelsflaade laa jo i allieret eller neutral Havn den 9.April 194o, og har siden - omend ganske vist en ikke ubetydelig Del af den er blevet sænket af de tyske Undervandsbaade - sejlet store Summer sammen til Rederne. Det regnes almindeligt, at Rederne skulde have opsamlet Tilgodehavender i £ og Dollars paa mindst 5oo Mill.Kr., hvoraf formentlig et Par Hundrede Mill.er Assurancesummer for sænkede Skibe. Tilbage skulde der saa i hvert Fald være ca 3oo Mill.Kr., som kan betragtes som Overskud, tjent ind paa 4 Aar, svarende til en aarlig Indkomst for Rederne paa 75 Mill.Kr. Dette maa altsaa lægges til de i Tabellen nævnte Tal for at komme til de virkelige Overskud. (Nogle nyere Beregninger synes endda at vise, at de nævnte Tilgodehavender i Amerika m.v. snarere udgør de første 1.ooo Millioner Kroner.)

For 1943 er der endnu ikke Oplysninger tilgængelige om Overskuddene, men et Blik paa Aktiekursernes Bevægelser under Krigen tyder paa, at Aktieselskabernes Profit i hvert Fald ikke er faldet siden 1942:

Aar	Aktiekurser (1939 lig 100)					Obligationskurser
	Banker	Rederier	Industri	Andre	Ialt	1939 lig 100
1938 gnstl.	98	100	99	107	101	101
1939 "	100	100	100	100	100	100
1940 "	91	107	95	85	94	95
1941 "	105	135	116	98	112	106
1942 "	113	142	126	101	119	110
1943 "	115	142	138	107	123	109
1944 "	124	155	146	115	134	112

Mens Obligationerne i Gennemsnit for 1944 er steget med 12% siden 1939 - en Stigning,som i det væsentligste maa tilskrives Pengerigeligheden - er Aktiekurserne steget med 34% - altsaa ca det 3-dobbelte.Rederiernes Kurser er,hvad der naturligvis ikke kan undre,steget stærkest,(nemlig med 55%) og det er interessant at lægge Mærke til,at i 1940,da alle andre Aktiekurser faldt,og hvor Rederiernes regnskabsmæssige Overskud tilmed gik særlig stærkt ned,nemlig med 23 Mill.Kr.,saa steg dog Rederiernes Aktiekurser.

For Industriselskaber er Stigningen ogsaa meget stærk - knap 50%.Saa maa det endda huskes,at 1939 var et ganske extraordinært Profitaar.Statistisk Aarbog oplyser,at Industriaktier laa saaledes; 1929 - 100, 1932 - 75 og 1939 - 108.Altsaa de 46% Stigning er kommet ovenpaa et Kursniveau,som laa 44% over 1932 og 8% over Højkonjunkturaaret 1929.Den extraordinære Stigning i Aktiekurserne kan derfor i det væsentligste kun forklares udfra den overordentlig stærkt forbedrede Profitsituation.

IX. Industriens Krigsprofitter

Statistisk Departements Aktieselskabs-Statistik viser følgende Stigninger i Industri-Aktieselskabernes Overskud op til 1942:

Mill.Kr.	Tekst.+ Konfektion	Garveri + Læder	Kemisk-teknisk	Træ	Skibsværfter	Jern og Metal	Sten-Ler-Gl.	Næringsmiddelind.	Anden Industri	Industri ialt
1937	6,4	1,4	24,8	1,8	4,1	35,1	7,0	24,0	13,1	119,7
1938	7,2	1,6	22,3	1,0	5,9	41,3	6,8	29,9	12,7	128,7
1937/38 gn.	7,8	1,5	23,5	1,4	5,0	38,2	6,9	27,0	12,9	124,2
1939	12,4	2,4	28,5	2,1	5,5	41,5	7,8	27,1	12,8	140,1
1940	15,8	3,1	29,3	2,9	2,2	23,6	6,3	33,4	9,5	131,1
1941	16,0	4,3	25,0	3,6	8,0	36,5	8,9	32,5	10,6	145,4
1942	16,2	4,3	27,8	4,7	10,8	35,8	11,4	29,4	15,1	155,5
Stigning fra 37/38 til 1942	108%	187%	18%	236%	116%	-6%	65%	9%	17%	25%

Den samlede Industris Overskud er under Krigen steget med 25%,(hvorved der saa yderligere maa tages Hensyn til den udbredte Adgang,der er til at skjule Overskud i Regnskaberne).Grunden til,at der er sammenlignet med et Gennemsnit af Aarene 1937 og 38,er, at disse to Aar betegner de to sidste "normale" Førkrigsaar.Det maa forøvrigt bemærkes, at begge disse Aar var at betragte som Højkonjunkturaar,mens 1939,hvor der det halve af Aaret var Krig,var et ganske fabelagtigt Krigskonjunkturaar.

Ser man paa de enkelte viser det sig klart,at der er nogle som er saa ganske afgjort begunstigede.Træindustrien og Garveri-og Læderindustrien har under Krigen tredoblet Overskuddet,og Tekstilindustrien og Skibsværfterne har fordoblet det.

Med Undtagelse af Garveri-og Læderindustrien,er det Industrier som især profiterer paa Besættelsen (Uniformer,Barakker,Skibe o.s.v.).

Naar man ser paa Netto-Overskuddene,maa man huske at skelne mellem det samlede Netto-Overskud (som det er angivet her) og paa den anden Side Netto-Overskuddet pr produceret Varenhed. Med Hensyn til det sidste,forbyder Prisloven Fabrikanterne at tage en højere Fortjeneste pr Varenhed end før Krigen.

Det kan nu nemt paa Basis af den officielle Statistik - saaledes som det er gjort af de Samvirkende i Debatten ved Lønforhandlingerne i Foraaret 44 - paavises,at denne Prislovens Hovedregel overhovedet ikke er blevet overholdt.Som nævnt steg Industri-Aktieselskabernes Overskud fra 1937/38 til 1942 med 25%.I samme Periode faldt den samlede Industriproduktion med 17% (ifl. Statistisk Departements Produktions-Indeks), hvorfor man, - hvis Prislovens Forskrifter nøje var blevet overholdt - egentlig skulde have ventet et noget lignende Fald i det samlede Nettooverskud.Med uforandrede Stykavancer skulde det samlede Overskud altsaa være faldet fra 124,2 Mill.Kr. i 1937/38 til 1o3,1 Mill.Kr. i 1942.I Stedet for steg Overskuddet fra 124,2 Mill. til 155,5 Mill. Kr! Forskellen mellem de 1o3,1 Mill. og de 155,5 Mill.er den ulovlige Avance for Industri-Aktieselskaberne.Denne udgør altsaa 52,4 Mill.Kr. om Aaret eller 51% af den lovlige Avance,hvorefter Stykavancen(som Prisloven altsaa paabyder skal holdes konstant), maa være steget med over 5o%. De danske Kapitalister har altsaa paa Trods af Prislove og Priskontrol i høj Grad formaaet at holde sig skadesløse for Prisstigningerne.

Som Helhed maa man altsaa sige,at Priskontrollen er slaaet grundigt fejl. Herom vidner ogsaa talrige pinlige Enkelttilfælde,som er kommet frem.Bl.a. foretog Prisdirektoratet forrige Aar en Undersøgelse af Overskuddet i Foreningen af Danske Ovnstøberier, hvor det viste sig,at de hertil sluttede Selskaber havde tjent halvanden Million Kr. mere end Produktions-Stigningen berettigede dem til,hvorved Netto-Overskuddet ulovligt var steget fra ca 3 Mill.til ca 4,5 Mill.Kr.Prisdirektoratet kunde dog intet gøre,da det selv havde givet Tilladelse til de Prisstigninger,som laa til Grund for denne kolossale Stigning i Netto-Overskuddet.Et andet Tilfælde haves fra Traad-og Kabelfabrikkerne: her havde en lille Sekretær i Prisdirektoratet fundet ud af,at dette højkapitalistiske Foretagende havde bogstaveligt talt tilsvindlet sig en ulovlig Fortjeneste paa omkring 5 Mill.Kr. Sagen blev henlagt efter Ordre - formentlig fra Halfdan Hendriksen!!!

Hidtil har vi kun haft fat i Aktieselskabernes Profitter.Da imidlertid ca 1/3 af Industrien er sat paa Aktier,kan man med god Sikkerhed anslaa,at i hele Industrien er den samlede Profit steget fra

1937/38.....ca 4oo Mill.Kr.
til i 1942..... " 5oo-55o Mill.Kr.,

saaledes at Stigningen i hele Industriens samlede Profit er 1oo - 15o Mill.Kr.,mens den samlede ulovlige Profit i Industrien beløb sig til knap 2oo Mill.Kr. om Aaret, og der er ingen Grund til at tro,at disse Tal skulde være blevet mindre i 1945.

I Afsnittet om Landbruget paavistes der en meget udpræget Forskel mellem smaa og store Brug,og det vil være af Interesse at faa at vide,hvorledes dette Forhold ligger indenfor Industrien.Til den Ende bringes følgende Oversigt over Nettofortjenesten i en Række store Industriforetagender paa Grundlag af Oplysninger,som findes i "Green:Danske Fonds og Aktier,II,1942/43".Man maa derfor bemærke,at kun følgende Selskaber er medtaget indenfor de nedennævnte Grupper:

1) Selskaber med mere end 1o Aktionærer (de andre har ikke Pligt til at offentliggøre Regnskaberne),

2) og som har over 1oo.ooo Kr. i Aktiekapital,og

3) for hvilke der findes sammenlignelige Regnskaber tilbage til 1937.

Der er paa denne Maade medtaget ialt 146 Industriselskaber med en samlet Aktiekapital paa 26o Mill.Kr.,og i den følgende Tabel er bragt Tallene:

Industri	Antal Selskaber	Aktie-kapital Mill.Kr.	Nettooverskud 1937/38 gnt. 1.000 Kr.	Nettooverskud 1940 1000 Kr.	Nettooverskud 1941 1000 Kr.	Nettooverskud 1942 1000 Kr.
Jern og Metal	34	77,9	14,538	11,889	18,106	19,156
Cement	1	18,0	1,853	2,176	1,855	2,122
Cementvarer	3	1,1	84	188	208	255
Papir	1	15,8	2,616	2,031	2,492	2,939
Glasværker	1	4,5	1,025	822	1,223	1,626
Teglværker	10	2,0	116	83	404	477
Kemisk Industri	7	6,1	1,319	1,980	1,440	1,491
Asfalt,Tjære o.l.	4	1,4	346	496	448	483
Farve og Fernis	3	3,5	891	1,124	1,177	1,297
Elektr.Artikler	5	5,9	1,369	1,896	1,840	1,410
Trævarer	9	4,7	435	993	1,317	1,631
Textil	25	25,0	3,308	5,942	5,393	4,948
Konfektion	6	1,7	157	449	345	438
Skotøj	5	9,7	1,279	2,620	2,732	2,397
Frøavl	7	5,3	85	775	1,226	1,510
Bagerier,Brødf.	4	7,3	1,159	1,105	1,561	1,887
Chokolade o.l.	3	2,1	308	844	811	694
Bryggerier	13	25,9	7,269	5,112	5,495	6,649
Konserves	3	6,0	259	1,187	2,098	2,075
Mejerier	5	4,6	1,012	777	2,378	3,219
Spiritus	1	7,0	1,345	1,324	1,470	1,979
Ialt	142	233,5	40,053	43,753	54,019	58,883
Sukkerindustrien	4	26,2	5,855	12,596	15,229	33,089

Bortset fra Sukkerindustrien ses det saaledes,at mens disse store Selskaber i 1937/38 tjente 40 Mill.Kr.,tjente de i 1941 ikke mindre end 54 Mill.Kr.,en Fortjeneste, som i 1942 steg yderligere til 59 Mill.Kr. Sukkerfabrikkerne (der af Grunde som nedenfor angivet holdes for sig selv) tjente før Krigen 6 Mill.Kr.,men i 1942 ikke mindre end 33 Mill.Kr!!

Stigningen i Storindustri-Kapitalisternes Fortjenester er saaledes stor,og i visse Industrier endog grænsende til det abnorme.Dette fremgaar af følgende Tabel,hvor Stigningen er regnet ud i Procent:

Industri	Stigning i Nettooverskud i Forhold til 1937/38 1941	1942
Jern og Metal	25%	32%
Cement	6%	15%
Cementvarer	148%	204%
Papir	÷ 5%	12%
Glasværker	19%	59%
Teglværker	248%	311%
Kemisk Industri	9%	13%
Asfalt,Tjære o.l.	29%	40%
Farve og Fernis	32%	45%
Elektr.Artikler	34%	3%
Trævarer	203%	275%
Textil	63%	50%
Konfektion	120%	179%
Skotøj	114%	87%
Frøavl	1,342%	1.670% (!!!)
Bagerier,Brødf.	35%	63%
Chokolade o.l.	163%	125%
Bryggerier	+ 24%	÷ 9%
Konserves	710%	701%
Mejerier (Mælkekomp.)	135%	218%
Spiritus	9%	47%
Ialt	35%	47%
Sukkerindustrien	160%	465%

De store Selskabers Overskud er saaledes steget med ikke mindre end 47% (Sukkerindustrien med 465% !).

En Sammenligning mellem de store og de smaa Industrivirksomheder, kan saa faas paa følgende Maade:

	Aktiekap. 1942	Overskud 1937/38	Overskud 1942	Stigning i Overskud	
	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	Mill.Kr.	%
Alle (2247) Selskaber	660,6	124,2	155,5	31,3	25%
+ Sukkerfabrikkerne	26,2	1,3	6,1	4,8	369%
2246 Selskaber	634,4	122,9	149,4	26,5	22%
142 store Selskaber	233,5	40,1	58,9	18,8	47%
2104 mindre Selskaber	660,9	82,8	90,5	7,7	9%

Til Forstaaelse af Tabellen skal det bemærkes, at Sukkerfabrikkerne, som det fremgaar, er fradraget "Alle Selskaber" før disse er blevet delt op i de 142 store Selskaber (heri er Sukkerfabrikkerne altsaa atter ikke medregnet) og de 2104 mindre Selskaber. Dette skyldes, at man i Statistisk Departement ved Opgørelsen af Sukkerfabrikkernes Overskud øjensynlig følger nogle meget ejendommelige Retningslinier. I Tabellen over de store Selskaber var Sukkerfabrikkernes Overskud gjort op ganske som ethvert privat Selskab vilde gøre sit Regnskab op, mens Statistisk Departement øjensynlig gør Overskuddet op, saaledes at der udelades nogle meget store Fondshenlæggelser. Som Følge heraf er det bedst holdt at udelade Sukkerfabrikkerne af Beregningen.

Efter Tabellens Opgørelse viser det sig altsaa, at mens de store Virksomheder har kunnet hæve deres samlede Overskud med henved 50%, saa har de mindre ikke kunnet hæve deres med mere end knap 10%. Og saa maa det endda huskes, at i det, der her hedder "mindre" Selskaber, er medregnet alle de store Selskaber, som har under 10 Aktionærer, eller hvor Oplysningerne var saa uklare, at de ikke kunde inddrages i Undersøgelsen over de "store" Selskaber. Da dette bl.a. er Selskaber som Kaffesyndikatet, de store Entreprenørselskaber o.l., vil det forstaas, at de 10% er et altfor gunstigt Tal for de virkelig smaa Virksomheder.

Forklaringen herpaa kan enten være den, at Monopolkapitalen i særlig Grad har formaaet at tage Priskontrollen ved Næsen, eller ogsaa, at den i særlig Grad har været i Stand til at faa Varedirektoratet til at bevillige sig Raamaterialer, saa at deres Produktion er blevet holdt oppe paa de mindre Virksomheders Bekostning. Sandheden ligger formentlig i begge Ting paa een Gang: i Kraft af sine Forbindelser og sin direkte Indflydelse paa Priskontrolraad og Varefordelingsnævn har Storindustrien været i Stand til i særlig høj Grad at lade haant om Prisloven – paa Forbrugernes Bekostning, og at tilrane sig de knappe Raavarer – paa Smaaproducenternes Bekostning.

X. Tørveprofitterne

For Tørveaaret 1942 har Arbejderbevægelsens Erhvervsraad foretaget en Beregning, der viser, hvor eventyrlige Tørvefabrikanternes Fortjenester var allerede dengang.

Beregningerne kan sammenfattes saaledes, at mens den samlede Salgsindtægt af Tørvene ab Mose i 1942 var 146 Mill.Kr., saa var Tørvefabrikanternes samlede Netto-Fortjeneste knap 30 Mill.Kr., mens Landmændenes Indtægter ved at udleje Moser og Læggepladser beløb sig til ca 18 Mill.Kr., saaledes at Nettofortjenesten paa Tørvene inden de forlader Moserne var godt 45 Mill.Kr., D.v.s. at ca 1/3 af "Produktionsværdien" alt lige i Fabrikanternes, Moseejernes og Landmændenes Lommer.

Den i Moserne anbragte Kapital ansættes til ca 70 Mill.Kr. Forrentningen af denne Kapital har i 1942 været ca 45%, altsaa en endog meget høj Forrentningsprocent.

Af mange forskellige Grunde vil Fortjenesterne i 1943 og 44 ligge adskilligt højere end i 1942. For det første, fordi Afskrivningerne i 43 og 44 har ligget væsentlig lavere end i 1942. Man har nemlig ført den flotte Politik overfor Tørvefabrikanterne, at tillade fuldstændig Afskrivning paa et Par Aar, saaledes at Anlæggene fra og med 1945 var næsten helt afskrevet, uden at man i den Anledning har sat Maksimalpriserne ned (de blev i sin Tid ansat meget højt for at kunne dække en meget hurtig Afskrivning og endda

tillade en tillokkende Profit).Alene af den Grund vil formentlig i 1943 Fabrikanternes Profit stige med 7-8 Mill.Kr. og i 1944 med lo Mill.Kr. i Forhold til 1942.Hertil overfor staar saa visse Omkostningsstigninger.Det drejer sig væsentligst om Arbejdslønnen:Regner man,at den i 1943 var steget med 1o% og i 44 yderligere med 5%,vil dette betyde Meromkostninger i 1943 med ca 7 Mill.Kr. og i 1944 med ca lo-11 Mill.Kr.; saaledes at Nedgangen i Afskrivningerne og i Stigningen i andre Omkostninger saa nogenlunde skulde opveje hinanden.

Det er derfor klart,at alle de Prisstigninger paa Tørv,som fra 1942 og fremefter er blevet gennemtrumfet af Tørvefabrikanterne kan betragtes som en ren Forøgelse af Nettofortjenesten.

I 1943 gaves saaledes en Prisforhøjelse paa ca 2 Kr. pr Ton for Jylland og ca 1 Kr. pr Ton for Øerne,mens Staten (d.v.s. Bordings Landbrugsministerium) samtidig følte sig saa velhavende,at den bevilligede et Statstilskud paa yderligere 2 Kr. i Jylland og 1 Kr. paa Øerne,foruden et almindeligt Tilskud til Vinterstakning paa 2 Kr. pr Ton.Gennemgaaende betød disse Forhøjelser og Tilskud ca 3 Kr. pr Ton;eller - da den samlede Produktion laa paa ca 6 Mill.Tons - en samlet Merfortjeneste paa ca 18 Mill.Kr.

For 1944 gælder alle Bestemmelserne fra 1943;dog har man oppet sig i Landbrugsministeriet og bevilliget endnu 6 Kr. pr Ton for Tørv,som produceres efter 1 August.

Tørvefabrikanternes samlede Profit skulde derefter være:

1942	ca 3o	Mill.Kr.
1943	" 45	" "
1944	mindst 45	" ",

saaledes at Forrentningsprocenten i 43 og 44 kommer helt op i Nærheden af de 7o%!!

De her nævnte Tal for 1943 og 44 er Minimumstal,idet der slet ikke er taget Hensyn til en meget væsentlig Faktor,nemlig Vejret.Jo bedre Vejret er i Tørvesæsonen,desto mindre vil Tørvenes Vand-og Askeindhold blive,og desto større Pris vil de indbringe, idet de rykker op i højere Kvalitetsklasser.I 1942 var Vejret ualmindeligt slet i hele Sæsonen,mens det i 1943 var almindelig godt og i 1944 særdeles godt.Hvormeget dette har betydet i Millioner er meget vanskeligt at sige,men det kan ikke undgaa at løbe op i de første 5-lo Mill.Kr.

XI. Handelens Krigsprofitter

Man ved,at Overskuddet i Varehandelens Aktieselskaber fra i 1937/38 at være gennemsnitlig 43,o Mill.Kr. steg til 59,o Mill.Kr. i 1942 - altsaa med 38%.Indenfor Varehandelen har Aktieselskaberne ca 1/4 af den samlede Omsætning,saaledes at Profitten i den samlede Varehandel bliver:

1937/38 gennemsnitlig	ca 175	Mill.Kr.
1942	" 25o	" "
Stigning fra 1937/38 - 1942	ca 75	Mill.Kr.

Vanskeligere er det at opgøre den samlede ulovlige Stigning i Profitten.Paa Forhaand givet er imidlertid,at Omsætningen i 1942 ikke kan have været større (mængdemæssigt) end før Krigen,og da Prisloven her dels paabyder,at Styksavancerne for hvert enkelt Led i Omsætningen holdes konstant,dels forbyder at forøge Antallet af Led i Omsætningen (Kædehandel),saa maa i hvert Fald hele Stigningen paa 75 Mill.Kr. være ulovlig.

Stigningen i Detailomsætningen (opgjort efter Værdi) var fra før Krigen til 1942 ca 4o%.Da samtidig den relevante Del af Pristallet steg 59%,maa den mængdemæssige Omsætning være faldet med 12%.Dette Fald er dog for lille,idet Pristallet ikke medregner mere luxusprægede Ting,som er steget mest.Detailomsætningen er saaledes i det mindste faldet med ca 15%.

Engrosomsætningen har man ingen nærmere Oplysninger om,men den er næppe faldet saameget som Detailomsætningen.Herpaa tyder bl.a. det Forhold,at Produktionen af Konsumgoder er faldet meget mere end Produktionen af Kapitalgoder.Mens nemlig Detailhandelen i det store og hele kun omsætter Konsumgoder,saa omsætter Engroshandelen desuden i vid Udstrækning Kapitalgoder.Et andet Forhold,som for saa vidt kan forøge den Omsætning,hvorpaa Fortjenesten beregnes,er,hvis Antallet af Led i Omsætningen øges. Dette har i nogen Grad fundet Sted (bl.a. med Varedirektoratets Velsignelse),men da

denne Form for Kædehandel ifl. Prisloven er forbudt,vil selvfølgelig ogsaa den evtl. Avancestigning,som følger med en saadan Avance være ulovlig.Alt i alt kan man formentlig sætte Engros-Omsætningens Nedgang til ca 5%,saaledes at den samlede Nedgang i Handelens mængdemæssige Omsætning kan regnes at være ca 10%.Overensstemmende hermed burde Varehandelens samlede Overskud være faldet ca 10% - altsaa til 155 Mill. Kr. I Stedet steg det til 250 Mill.Kr. Den ulovlige Profit i Varehandelen maa derfor i 1942 beløbe sig til nærved de 100 Mill.Kr. Pr Vareenhed er Handelsprofitten steget med 95/155 d.v.s. med over 60%.

XII. Indkomst og Formuefordelingen

De nedenstaaende Tal er hentet fra Skattestatistikken,og man maa derfor her - som overalt,hvor der er Tale om Skattestatistik,- erindre,at denne bygger paa Selvangivelser,saaledes at der ikke er taget Hensyn til Skattesnyderi.I en Artikel i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1944 er det beregnet,at godt 1 Milliard Kroners Indtægt ikke bliver opgivet eller ca 15 - 20% af Nationalindtægten, og denne Milliard falder naturligvis ganske overvejende paa de store Indtægter.For Formuernes Vedkommende ligger det endnu grellere,idet her Formuebeløb paa ikke mindre end 5 Milliarder Kr. eller 40- 45% af den privatejede Formue skjules for Skattevæsenet.

Det er endvidere beregnet,hvorledes disse Snyderier fordeles paa Lønmodtagere (det vil i Praksis sige:Arbejdere,Funktionærer og Tjenestemænd) og andre Indkomsttagere:

1939	Indkomst			Formue		
Milliarder Kr.	Selvangivet	Snyderi	ialt	Selvangivet	Snyderi	ialt
Lønmodtagere	2,8	0,2	3,0	2,0	0,9	2,9
Andre Indkomsttagere	2,2	0,8	3,0	9,0	4,1	13,1
Ialt	5,0	1,0	6,0	11,0	5,0	16,0

For Indkomstens Vedkommende falder Snyderierne altsaa ganske overvejende paa "Andre Indkomsttagere" (d.v.s. alle Selvstændige) - og herindenfor rimeligvis igen paa de største Indkomster (fremfor alt dem,der har haft store Indkomststigninger) - saaledes at Skattesnyderierne altsaa gør,at Indkomstfordelingen er adskilligt mere ulige,end den ser ud til.

For Formuernes Vedkommende er Lønmodtagere lige saa dygtige til at snyde som andre, saa her spiller Snyderierne øjensynlig ingen væsentlig Rolle,naar Formuefordelingen skal bedømmes (noget andet er,at det i skattemæssig Henseende ikke spiller nogensomhelst Rolle,om de smaa Formueejere snyder ved Formueansættelserne;de smaa Formuer skal alligevel ikke betale Formueskat!).

Dernæst maa der gøres opmærksom paa,at de nedenfor angivne Indtægter er de ansatte Indtægter (d.v.s. Indtægt + Skattefradrag),og da Skattefradraget er forholdsvis størst for de storeIndkomster vil ogsaa af denne Grund Fordelingens Ulighed være meget større end Tallene lader formode:

	Personer over 18 Aar minus gifte Kvinder			
	Antal		%	
Ansat Indtægt	1942	1939	1942	1939
Under 1000 Kr.	327.346	501.242	17,1%	27,2%
1000 - 2000 "	578.552	616.233	30,3%	33,6%
2000 - 5000 "	773.626	589.363	40,5%	32,1%
5000 - 10000 "	185.530	103.884	9,7%	5,6%
10000 - 30000 "	39.943	24.201	2,1%	1,3%
over 30000 "	6.006	3.726	0,3%	0,2%
Ialt	1.911.003	1.838.649	100,0%	100,0%

Da hele Indkomstniveauet under Krigen er skudt stærkt i Vejret,kan man ikke af disse Tal se,om der er sket nogen Forskydning i Indkomstfordelingen.Af Formuefordelingen fremgaar imidlertid med al ønskelig Tydelighed,at de Rige er blevet rigere,og de Fattige fattigere.

Ansat Formue	Personer over 18 Aar minus gifte Kvinder			
	Antal		%	
	1/1.1943	1/1.1939	1/1.1943	1/1.1939
Ingen Formue	1.2o6.326	1.129.939	63,2%	61,4%
1 - 1oooo Kr.	472.2o1	5o7.312	24,7%	27,6%
1o - 1ooooo "	213.483	185.718	11,1%	1o,1%
1ooooo - 1 Mill.Kr.	18.369	15.175	1,o%	o,9%
Over 1 Mill. "	624	5o5	o.o3%	o.o3%
Ialt	1.911.oo3	1.838.649	1oo,o%	1oo,o%

Medens Antallet af Personer som overhovedet ingen Formue ejer steg med 72.ooo Personer,faldt Antallet af Formueejere med 4.ooo Personer,og dette samtidig med at den ansatte Formue steg med ca 2 Milliarder Kr.Den større Formue ejes altsaa af færre Formueejere,men ogsaa indenfor Formueejernes Rækker,er det de i Forvejen rige,der har profiteret mest.Antallet af Hel-Millionærer steg saaledes med 119.

Til videre Belysning af Uligheden kan det nævnes,at den rigeste Femtedel af Befolkningen tjener mere end de øvrige fire Femtedele tilsammen.Det ses endvidere,at de formueløse er langt de mest talstærke her i Landet,idet 63% overhovedet ingen Formue har.Da imidlertid en stor Del af dem,hvis Formue ligger mellem 1 Kr og 1oooo Kr.,kun ejer f.Eks. 5o eller 1oo Kr. i Banken,tager man næppe Fejl,naar man anslaar den fuldstændig besiddelsesløse Del af Befolkningen til at udgøre ca 3/4 af Befolkningen.Et godt Udtryk for den uligе Fordeling har man deri,at de rigeste 2% ejer lige saameget Formue som de øvrige 98% tilsammen.

Antal Millionærer	½ - 1 Mill.Kr.	1 - 2 Mill.Kr.	2 - 5 Mill.Kr.	5 Mill.Kr. og mere	Ialt
1.Januar 1933	83o	293	122	12	1.257
1. " 1939	1.o2o	356	162	14	1.552
1. " 194o	1.o39	343	152	1o	1.544
1. " 1941	1.o89	366	151	11	1.617
1. " 1942	1.2o3	382	176	11	1.772
1. " 1943	1.266	431	18o	13	1.89o
Stign.1933 - 39	19o	63	4o	2	295
" 1939 - 43	246	75	18	+ 1	338
Stign.1933 - 43	436	138	58	1	633

Der fandtes ved Begyndelsen af 1943 her i Landet 1.89o Personer med en Formue paa over en halv Million Kr. Fra 1933 har vi faaet 633 flere Millionærer og alene under Krigen har vi faaet 338 nye Millionærer.At det under Krigen synes at være gaaet lidt tilbage for de allerstørste Millionærer skyldes udelukkende et Par Dødsfald (Salomonsen,Moresco),hvorved nogle Kæmpeformuer er blevet stykket op.

Under 193o'ernes "Planøkonomi" blev den i Forvejen uligе Indkomstfordeling endnu mere skæv;denne Udvikling blev i forstærket Grad ført videre under Besættelsens "Samlingsregeringer".Foran er omtalt Storlandbrugets og Bykapitalens mægtige Besættelsesgevinster.Nedenfor gengives en Tabel over de vigtigste Erhvervs Indtægtsforhold mere udspecificeret.Tallene er hentet fra Skattestatistikken og giver ikke den fulde Indtægt, men ser bort bl.a. fra betalte Skatter o.l. samt Skattesnyderi.De maa altsaa tages med alt muligt Forbehold;de er dog paa Trods heraf ganske oplysende:

	Gnstl.ansat Indkomst			Gnstl.ansat Formue		
	1939	1942	Stigning	1/1.40	1/1.43	Stign.
	Kr.	Kr.	%	Kr.	Kr.	%
Godsejere	9.231	20.696	124%	163.538	200.969	23%
Gaardejere	2.766	4.277	54%	13.523	18.530	37%
Husmænd	1.474	2.090	42%	2.890	3.878	34%
Landbrugsmedhjælpere	1.196	1.654	38%	913	1.003	10%
Landarbejdere	1.469	2.256	53%	656	647	÷ 2%
Gartnere	2.309	4.284	85%	7.085	11.700	65%
Fiskere	1.601	4.431	177%	3.135	5.596	78%
Fabrikanter	11.437	14.970	31%	64.697	74.109	15%
Haandværksmestre	3.005	4.768	59%	-	-	-
Grosserere	15.908	17.060	7%	102.446	104.089	2%
Detailhandlere, Købm.	4.430	6.093	38%	20.628	24.972	21%
Handl. med Manufaktur	4.322	7.623	76%	18.325	27.325	49%
Hotelejere	4.499	6.913	54%	14.621	18.285	25%
Vognmænd	2.595	4.036	58%	5.166	6.735	30%
Butikspersonale	2.554	3.252	27%	1.987	2.277	14%
Andre Funktionærer	2.539	2.771	9%	3.022	2.817	+ 7%
Arbejdere i Handel og Industri	2.372	3.008	27%	-	-	-
heraf: Bagersvende	2.141	2.934	37%	680	594	+13%
Murersvende	2.601	3.145	21%	1.595	1.500	÷ 6%
Smedesvende	3.046	3.770	24%	978	875	+11%
Arbejdsmænd	2.062	2.721	32%	628	555	+12%
Jernb. o.a. Funktionærer	3.216	3.680	14%	2.511	2.244	+10%
Husassistenter	913	1.055	15%	936	945	1%
Lærlinge og Elever	747	899	21%	363	446	23%

Vi ser først paa Indtægterne: gennemgaaende ses det, at Arbejdsgivere og selvstændige ligger med større Indkomststigninger end Arbejdere o.l. - dette naar man ser paa de procentvise Indkomststigninger. Gaar man over til at betragte de absolutte Indkomststigninger, bliver Forholdet for saa vidt endnu mere grelt. Tager man f.Eks. og sammenligner den Bykapitalistgruppe, som - efter Skattestatistikken - har tjent ringest: Grosserere, og den Arbejdergruppe, som har tjent bedst, nemlig Arbejdsmændene, saa er den procentvise Stigning i deres Indkomster henholdsvis 7% og 32%, saaledes at Arbejdsmændene kunde synes at have klaret sig bedre end Grossererne. Ser man imidlertid paa den absolutte Indkomststigning, saa viser det sig, at mens Arbejdsmanden har øget sin Indkomst med 659 Kr., saa har Grossereren (med de stakkels 7%) kunnet hæve sind Indkomst med ikke mindre end 1.152 Kr. - altsaa det dobbelte! Og det var der, hvor Forholdene var ringest for Kapitalisterne og bedst for Arbejderne!

Udviklingen i Formuerne er klar: medens Landbrugeres og Bykapitalisters Formuer er steget, er Arbejdernes "Formuer" (hvis man da overhovedet vil kalde Arbejdernes Klatskillinger paa nogle Hundrede Kroner for "Formuer") over hele Linjen er faldet.

I foregaaende Oversigt over de forskellige Erhvervsindkomster under Krigen er der ikke taget Hensyn til Skattesnyderiet. Dette spiller imidlertid en ret afgørende Rolle, hvis man skal bedømme Indkomstfordelingen paa de forskellige Klasser her i Landet.

Indenfor Centraladministrationen er der udarbejdet en Oversigt over Indkomstudviklingen, hvor man har bestræbt sig paa at skille Lønmodtagere ud fra selvstændige Erhvervsdrivende. Da man jo kender Skattesnyderiet for henholdsvis Lønmodtagere og selvstændige, har man kunnet beregne nedenstaaende Tabel (hvor der altsaa er sket Tillæg til Indkomsterne for Skattesnyderi):

	Selvstændige	Arbejdere o.a. Lønmodtagere	Uden Erhverv	Ialt
1939:				
Antal Personer....	490.271	1.109.076	239.302	1.838.649
Samlet Pengeindkomst (Mill.Kr.)..	2.413	2.835	460	5.708
Gnstl.Pengeindkomst (Kr.).....	4.920	2.560	1.920	3.104
1943:				
Antal Personer....	490.096	1.158.009	262.898	1.911.003
Samlet Pengeindkomst (Mill.Kr.)..	4.047	4.105	550	8.702
Gnstl.Pengeindkomst (Kr.).....	8.250	3.550	2.090	4.554
Stigning fra 1939 til 43:				
Samlet Pengeindkomst.....	68 %	45 %	20 %	53 %
Gnstl.Pengeindkomst.....	68 %	38 %	9 %	47 %

Ved den nærmere Betragtning af disse Tal,maa det hele Vejen igennem huskes,at med "Selvstændige" forstaas alle mulige selvstændige,selv saa smaa Haandværkere,der ikke engang har een eneste Svend.Ligeledes er enhver lille Detailhandler og Gadesælger medregnet under de selvstændige,selv om Forholdet naturligvis er saaledes,at disse smaa selvstændige (hvis Selvstændighed som Regel ikke rækker længere end Banken og Grossereren vil give Kredit) arbejder lige saa haardt og ofte er langt ringere stillet end en almindelig Arbejder.I de foregaaende Afsnit er det tydeligt paavist,hvorledes det gennemgaaende er disse smaa selvstændige,som har profiteret mindst paa Krigen,og hvis man derfor havde været i Stand til at skille store og smaa selvstændige ud fra hinanden i Statistikken,vilde det have vist sig,at de større selvstændige havde haft en betydelig større Indtægtsfremgang under Krigen,end den alle selvstændige under eet kan fremvise.

Ogsaa her er imidlertid Tendensen tydelig nok.Lad os først se paa de samlede Indkomster:Her er de selvstændiges samlede Indkomst steget med 1.634 Mill.Kr.,mens de mere end dobbelt saa talrige Lønmodtageres samlede Indkomst kun steg med 1.270 Mill.Kr., saaledes at Stigningen i den samlede Indkomst blev 68% for selvstændige,kun 45% for Lønmodtagere og sølle 20% for dem uden Erhverv.

En hel Del af Arbejdernes og de Erhvervsløses Indkomststigning skyldes imidlertid, at Antallet af dem er vokset under Krigen,og tages Hensyn hertil,saaledes at man udregner den gennemsnitlige Indkomst,viser det sig,at mens de selvstændige har 68% Stigning i den gennemsnitlige Indkomst,saa har Lønmodtagerne kun 38% Stigning i den gennemsnitlige Indkomst - og de uden Erhverv kun 9%! Som Helhed har de Selvstændige,der i Forvejen havde dobbelt saa stor gennemsnitlig Indtægt som Lønmodtagerne (nemlig 4920 mod 2560 Kr) haft en gennemsnitlig Indkomststigning under Krigen i Kroner og Ører,der er 3-4 Gange saa stor som Lønmodtagernes (nemlig 3.350 mod 990 Kr.). Endelig kommer hertil,at en Del af Indkomststigningen for Lønmodtagerne skyldes Overgang fra Arbejdsløshed til Beskæftigelse.

Tager man de forskellige Gruppers samlede Indkomst og beregner den i % af Nationalindkomsten faar man:

	Andel af Nationalindtægten			
	Selvstændige	Lønmodtagere	Uden Erhverv	Ialt
1939	42 %	50 %	8 %	100 %
1943	47 %	47 %	6 %	100 %

Mens de Selvstændige i 1939 havde 42% af Nationalindtægten,har de nu - gennem Kapitalisternes lovløse Profitjageri - faaet skubbet Andelen op til 47%;Lønmodtagernes og de

- 52 -

Erhvervsløses Andel er saa sunket tilsvarende.Og saa maa det endda huskes,at disse Tal dækker over en endnu større Forskydning til Fordel for de større Kapitalister.

	1939		1943	
	% af Antal Forsørgere	% af Nationalindtægt	% af Antal Forsørgere	% af Nationalindtægt
Selvstændige.....	26,6%	42%	25,6%	47%
Lønmodtagere og Folk uden Erhverv.....	73,4	58%	74,4%	53%

Ikke blot er de Selvstændiges Indkomststigning under Krigen langt den stærkeste,men dertil kommer yderligere,at de i Forvejen havde betydeligt større gennemsnitlig Indkomst end en almindelig Lønmodtager,det vil altsaa sige,at de selvstændige var forholdsvis langt færre om at dele deres samlede Andel af Nationalindtægten.For at faa et lettere Overblik over dette Forhold er Lønmodtagere og de Uden Erhverv slaaet sammen (de sidste bestaar jo i høj Grad af Aldersrentenydere o.l.),og det viser sig altsaa,at Stillingen i Dag er den,at de selvstændige kun udgør 1/4 af Befolkningen,men henter til Trods herfor Halvdelen af Nationalindtægten hjem.Den anden Halvdel maa saa de resterende 3/4 af Befolkningen have til Deling.

Et vigtigt Træk i Besættelsestidens Økonomi er den passive Kapitals stærkt stigende Betydning.Det er blevet opgjort,at Nationalformuen fordeler sig saaledes 1939 og 1944:

Milliarder Kr.	1939	1944
Fast Ejendom i privat Eje	15,3	18,4
Offentlige Anlæg	3,5	3,6
Transportmidler iøvrigt	1,2	1,0
Erhvervsløsøre og Varelagre	6,2	6,0
Privat Løsøre	4,0	4,0
Ialt	30,2	33,0
Udenlandske Tilgodehavender	+ 1,4	+ 6,0
Samlet Nationalformue	28,8	39,0
Långivernes Andel	12,4	21,5
Laantagernes Andel	16,4	17,5
heraf:		
det offentlige	1,1	+ 1,5
private	15,3	19,0

Den passive Kapital er under Krigen steget fra 12,4 til 21,5 Milliarder Kr. I Procent af den samlede Nationalformue er den steget fra ca 40% til ca 55%,for saavidt vi regner med at faa de 6 Milliarder fra Tyskland.Bliver disse uerholdelige,stiger den passive Kapitals Andel endog helt op til 65%! Ogsaa ud fra dette Synspunkt er der altsaa meget stærke Grunde til at hævde vor Ret til Tilbagebetaling af vore Tilgodehavender paa Tyskland. - Men selv i saa Fald er den passive Kapitals Andel steget fra ca 40 til ca 55% under Krigen,og Danmark dermed efterhaanden blevet et udpræget Rentier-Samfund.

XIII. Direkte og indirekte Skatter

Følgende Oversigt viser,hvorledes de direkte og indirekte Statsskatter er steget siden Skatteaaret 1929/30:

Aar	Direkte Skatter Mill.Kr.	Indirekte Skatter Mill.Kr.	Ialt Mill.Kr.
1929/30	100	306	406
1938/39	193	519	712
1939/40	227	552	779
1940/41	333	634	967
1941/42	363	629	992
1942/43	435	746	1.181

Som det fremgaar, steg fra 1930 til 39 de indirekte Skatter med 213 Mill.Kr., mens de direkte i samme Periode kun steg med 95 Mill.Kr. I det sidste Tiaar før Krigen blev Beskatningen altsaa mere udemokratisk. Under Krigen er de indirekte Skatter steget med 227 Mill.Kr., mens de direkte er steget med 242 Mill.Kr.

Det er dog ikke alene Staten, som opkræver Skatter. Kommunerne spiller her ogsaa en væsentlig Rolle. Her haves ikke Tal længere tilbage end til 34/35:

Aar	Direkte Skatter Mill.Kr.	Indirekte Skatter Mill.Kr.	Ialt Mill.Kr.
1934/35	190	255	445
1938/39	276	301	577
1941/42	377	356	733

(N.B. Tallene for Statens og Kommunernes indirekte Skatter kan ikke umiddelbart adderes, da visse Motorafgifter o.l. indgaar baade blandt Statens og Kommunernes Indtægter).

Det kunde altsaa synes, som om Beskatningen nu under Krigen har faaet et noget mere demokratisk Præg, for saa vidt som de direkte Skatter paa Grund af Progressionerne i Skattesatserne hviler haardere paa Velhaverne end de indirekte Skatter, der som bekendt hviler haardest paa de fattige. Dette er dog kun et Skin: 1) de indirekte Skatters langsommere Stigning i Budgettet skyldes saa sandelig ikke lempeligere Beskatning, men derimod det Forhold, at en Række af de beskattede Varers omsatte Mængde er gaaet stærkt ned som Følge af Afspærringen nu under Krigen; som det fremgaar af det følgende er Afgiftssatserne tværtimod i Gennemsnit fordoblet, 2) samtidig med, at de direkte Skatter er sat i Vejret, har man svækket Progressionen meget, d.v.s. at man har hævet de direkte Skattesatser forholdsvis mest for de smaa Indtægter. For Statsskatternes Vedkommende ses dette sidste af følgende Tabel:

Skattepligtig Indkomst	Skatteindsats i % efter Lov af			Stigning i Satserne fra	
	7/5.1937	30/10.1939	20/3.1940	1937 - 39	1937 - 40
1.000	0,8	1,1	2,6	37 %	225 %
2.000	1,6	2,1	4,1	31 %	156 %
5.000	3,0	4,1	7,6	36 %	153 %
10.000	4,9	6,6	11,6	35 %	137 %
50.000	14,6	18,6	24,8	27 %	70 %
500.000	29,3	37,3	42,0	27%	43 %

De Skattesatser, hvormed Statsskatten for Øjeblikket opkræves, er dem, der i Tabellen er anført som vedtaget i Lov af 20/3.40. Det ses, at under Krigen er Skattesatsen for de mindst bemidlede steget over 200%, mens den for Personer med 500.000 Kr. i aarlig Indtægt kun er steget med knap 50%.

Selve Skattesatserne siger dog intet om den egentlige Progression p.G.a. de Fradrag, som gøres inden den skattepligtige Indtægt fremkommer:

1) Fradrag af sidste Aars Skat. Dette medfører, at en given Skatteprocent (der jo anvendes paa den ansatte Indkomst) virker stærkest paa de smaa Indkomster, fordi disses Fradrag er mindst. Af denne Grund er Progressionen mindre end Tallene angiver. (Denne Fradragsregel er forøvrigt ogsaa ellers meget betydningsfuld; se herom senere).

2) Personlige Fradrag. Disse Fradrag har bestaaet uændret siden 1903 (for Forsørgere siden 1922). Da disse Fradrag følgelig ikke er fulgt med den almindelige Indkomststigning, har dette ogsaa medvirket til at yderligere svække Progressionen.

3) Børnefradrag. Disse Fradrag var fra 1922 : 300, 250 og 200 Kr. pr Barn i henholdsvis Hovedstad, Provinsbyer og Land. Den 18/3.41. blev de forhøjet, saaledes at de nu er:

i Hovedstaden:	400 - 600 Kr. pr Barn
i Provinsbyer:	350 - 500 " " "
i rent Land:	300 - 400 " " "

(Børnefradraget pr Barn stiger med Antallet Børn, saaledes at førstnævnte Sats gælder, naar man kun har eet Barn og sidste Sats gælder for det tredje Barn og efterfølgende Børn). I Betragtning af, at disse Fradrag iøvrigt ikke er blevet forhøjet siden 1922, maa man vist have Lov til at sige, at de gennemgaaende ikke er steget mere end

Indkomstniveauet, og der er altsaa for saa vidt ikke over disse Fradrags Forhøjelse givet noget Bidrag til at skærpe Progressionen.

4) Formueindtægter beskattes vel nok haardere end andre Indtægter (idet der foruden den almindelige Indkomstskat betales Formueskat), men Udviklingen i Progressionen svarer her nøje til Udviklingen i den almindelige Progression.

5) Hele Indkomstniveauet er skubbet i Vejret, og da Progressionen er stærkest for de smaa Indkomster, vil dette Forhold medføre en almindelig Svækkelse af Progressionen. Stiger saaledes en fattig Mands Indtægt fra 1000 til 2000 Kr. (fordobles) vil hans Skatteprocent stige med det syvdobbelte, stiger derimod en Kapitalists Indtægt fra f. Eks. 50.000 til 500.000 Kr. (tidobles) vil hans Skatteprocent kun stige fra 29% til 41% - altsaa ikke engang fordobles.

Tager man saaledes Hensyn til alle disse Forhold, maa det betragtes som en Kendsgerning, at Statsskatterne i de sidste 10 Aar - og specielt under Krigen - er blevet meget mindre progressive. Tilsvarende gælder ogsaa i det store og hele for Kommuneskatterne.

Den forholdsvise Stigning i de direkte Skatter er saaledes opvejet - og maaske mere end opvejet - af den tiltagende udemokratiske Maade, hvorpaa de direkte Skatter opkræves, samtidig med at ogsaa de indirekte Skatter er blevet mere udemokratiske, jfr. nedenfor. Forholdet har ogsaa videre Perspektiver; thi mens der ikke efter Krigen er noget, der af sig selv vil ændre de direkte Skatters Størrelse og Fordeling, saa vil, naar de oversøiske Importvarer atter strømmer til, de indirekte Skatter automatisk stige overordentlig stærkt (nemlig til ca det dobbelte, jfr. nedenfor), og dermed vil ogsaa den samlede Beskatning - saafremt der ikke indføres dybtgaaende Skattereformer - automatisk blive meget mere reaktionær efter Krigen som Følge af de Foranstaltninger, Samlingsregeringerne har foretaget under Krigen.

Den meget vigtige Skattefradragsregel, som tillader, at den for det forrige Aar betalte Skat maa fradrages, før man kommer frem til den skattepligtige Indtægt skal nu nærmere omtales. Naar nemlig Skatteprocenten for en Indtægt paa 500.000 Kr. alene for Statsskatten naar op paa ca 42%, saa kan dette dog synes overordentlig meget, naar man betænker, at herovenpaa kommer Skat til Kommunen og til Udligningsfonden. Men ogsaa dette er kun et Skin. Den "Indtægt", der regnes med, er som nævnt den "ansatte" Indtægt, d.v.s. efter at betalt Skat er fradraget. Ved denne - udenfor Danmark næsten ukendte - Regel om, at betalt Skat skal fradrages, før Skatten beregnes, har Velhaverne i Virkeligheden paa en ukyrne snild Maade sikret en øverste Grænse for Skatten paa 50% af den virkelige Indtægt. Tænker vi os en Person, som hvert Aar tjener en Million Kr, og tænker vi os det extreme Tilfælde, at Skatteprocenten var 100% (af den ansatte Indtægt), saa vilde hans aarlige Skat blive en halv Million Kr., idet hans ansatte Indtægt ogsaa vilde være en halv Million Kr. (nemlig hans virkelige Indtægt - en Million Kr. - minus Skatten - 1/2 Million Kr. Skatten vilde altsaa nok udgøre 100% af den ansatte Indtægt, men kun 50% af den virkelige - og vor Millionær vilde stadig have 1/2 Million tilbage til Smør til Brødet. - Hvis Indtægten er stigende fra Aar til Aar, kan Skatteprocenten (af den virkelige Indtægt) dog komme højere op, men omvendt vil den ligge lavere, naar Indtægten er faldende. Men i Gennemsnit for alle over en Aarrække betyder den nævnte Regel en øverste Grænse for den mulige Skatteudskrivning for de allerrigeste paa 50% af Indkomsten. Da de sammenlagte Skatter til Stat, Kommune og Udligningsfond ikke naar op paa de 100% (af den ansatte Indtægt), ligger denne Maximumsgrænse i Virkeligheden en Del lavere.

Hvor stor den virkelige Indkomstbeskatning er, er udregnet af Statistisk Departement for 1942/43. Her bringes nogle Tal for Ikke-Forsørgere og Forsørgere med 2 Børn i København og paa Landet:

Samlet Indkomst (minus Gaveri)	Samtlige Indkomstskatter i % af den samlede Indtægt			
	Ikke-Forsørgere		Forsørgere med 2 Børn	
	København	Rent Land	København	Rent Land
1.000	0,9	3,6	0,6	1,6
2.000	6,6	6,9	1,8	3,3
5.000	12,5	12,1	8,8	7,7
10.000	18,8	16,7	15,7	14,8
50.000	29,4	25,7	28,1	24,3
500.000	40,3	35,3	40,9	35,6

Disse Beskatningsprocenter gælder for Indkomster af samme Størrelse fra Aar til Aar,og som ikke er af Formueoprindelse.Formueindtægter beskattes som nævnt haardere, men ogsaa her gælder den al dansk Skattelovgivning underliggende Regel,at over en Aarrække kan Skatteprocenten gennemsnitlig aldrig overstige de 50%.

Den egentlige Progression kan dog ikke bedømmes,førend man har medregnet de indirekte Skatter.Her er beregnet,hvorledes dette indvirker.Beregningerne er foretaget for Forsørgere med 2 Børn henholdsvis i København og paa Landet:

København: Indkomst	Indkomstskat %	Indkomstskat Kr.	Tilbage til Konsum og Opspar. Kr.	Heraf opspar: %	Heraf opspar: Kr.	Tilbage til Konsum	Indirekte Skat %	Indirekte Skat Kr.	Skat ialt Kr.	Skat ialt %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1o	11
1.ooo	o,6	6	994	+1o	+99	1.o93	13	142	148	14,8
2.ooo	1,8	36	1.964	o	o	1.964	12	236	272	13,6
5.ooo	8,8	44o	4,56o	5	228	4.332	11	476	916	18,3
1o.ooo	15,7	1.57o	8.43o	15	1.265	7.165	1o	717	2.287	22,9
5o.ooo	28,1	14.o5o	35.95o	2o	7.19o	28.76o	9	2.588	16.638	33,5
5oo.ooo	4o,9	2o4.5oo	295.5oo	25	73.875	221.625	8	17.73o	222.23o	44,4
Rent Land:										
1.ooo	1,6	16	984	+1o	+98	1.o82	13	141	157	15,7
2.ooo	3,3	66	1.934	o	o	1.934	12	232	298	14,9
5.ooo	7,7	385	4.615	5	231	4.384	11	482	867	17,3
1o.ooo	14,8	1.48o	8.52o	15	1.278	7.242	1o	724	2.2o4	22,o
5o.ooo	24,3	12.15o	37.85o	2o	7.57o	3o.28o	9	2.725	14.875	29,5
5oo.ooo	35,6	178.ooo	322.ooo	25	8o.5oo	241.5oo	8	19.32o	197.32o	39,5

Denne Tabel tiltrænger nærmere Forklaring. - I første Kolonne er Indkomsten - dvs. den fulde virkelige Indkomst (incl. Skatter etc.) bortset fra,hvad der evtl. holdes skjult for Skattevæsenet - opregnet.I anden og tredje Kolonne er udregnet den samlede Indkomstskat (til Stat,Kommune,Udligningsfond o.s.v.),som betales ud af disse Indkomster (som det ses,er disse Procenter hentet ud af den foregaaende Tabel).Ved at trække alle Indkomstskatterne fra Indkomsten faas,hvad Vedkommende har tilbage og kan disponere over til Forbrug eller Opsparing (Kolonne 4).

Af denne "Restindkomst" opspares nu en vis Procent,som er størst for de store Indtægter (Kolonne 5),(Procenterne er fremkommet paa Grundlag af en Undersøgelse over aarhusianske Skatteborgere).At der for Indkomsten paa 1.ooo Kr. er negativ Opsparing, vil blot sige,at en Person med en Indkomst paa 1.ooo Kr. er nødt til at laane Penge for overhovedet at kunne leve.Ved saa yderligere at fradrage de opsparede Beløb (Kolonne 6),kommer man frem til de Beløb,som de enkelte Indkomstklasser faktisk konsumerer, (Kolonne 7).Det er disse Beløb,den indirekte Skat betales ud af i Form af Afgifter paa de forskellige Forbrugsvarer (Øl,Tobak,Tøj o.s.v.).

Det vil saa ogsaa allerede nu forstaas,hvorfor de indirekte Skatter spiller en langt ringere Rolle for Velhaverne end for de fattige.Paa Grund af de forholdsvis større Indkomstskatter og den forholdsvis meget større Opsparing,anvender de store Indkomster en forholdsvis langt mindre Del af deres Indkomster til Forbrug,og derfor kommer de ogsaa til at betale forholdsvis langt mindre Forbrugsafgifter end de smaa Indtægter.

Dette er den ene Side af Sagen.En anden Ting er saa,at de indirekte Skatter er lagt saaledes,at de rammer de smaa Indtægters Forbrug langt haardere end de store Indtægters Forbrug. Dette Forhold fremgaar af Kolonne 8,

For de smaa Indtægters Vedkommende er Procenttallene for de indirekte Skatters Andel af Forbrugsudgifterne baseret paa Husholdningsbudgetter indsamlet af Statistisk Departement.For de store Indtægters Vedkommende foreligger ingen Oplysninger om,hvorledes Forbruget er fordelt paa de forskellige Forbrugsgoder,Man ved imidlertid for det første, at Velhaverne tilbringer en stor Del af Aaret i Udlandet (Rivieraen o.l.) Alle deres Udgifter under saadanne Rejser bliver ikke forbrugsbeskattede her i Landet (og det er jo ikke Smaasummer,der bruges paa saadanne Rejser,f.Eks. ved Rouletterne i Monte Carlo o.l.).For det andet har de rige Velmige Udgifter til forskellig meget raffineret Luksus

og ejendommelige Fornøjelser (som f.Eks. at holde dyre Elskerinder og Væddeløbsstalde o.s.v.), som heller ikke forbrugsbeskattes. De anslaaede Procenter for de store Indtægter er derfor givetvis for høje, og Beregningen er saaledes en Minimumsberegning og helt paa den sikre Side.

Ved dernæst at lægge de paa Grundlag heraf udregnede indirekte Skatter i Kroner og Ører (Kolonne 9) sammen med Indkomstskatten (som blev opført i Kolonne 3), kommer man frem til den samlede Skat, som hver enkelt Indkomststørrelse maa bløde til Stat, Kommuner og Amter.

I sidste Kolonne findes denne samlede Skat beregnet i % af den samlede Indtægt, og det viser sig nu, at mens de indirekte Skatter har bragt 1.000 Kr's Indtægtens Skatteprocent til at stige fra 0,6% til 14,8%, saa har de kun for 500.000 Kr's Indtægten betydet en lille Stigning fra 40,9% til 44,4%. Allerede dette viser, at Progressionen, naar det kommer til Stykket, ikke er særlig stærk her i Landet.

I den følgende Tabel er angivet, hvor stor en Procent af Indkomsten alle Skatter + Sygekassekontingentet andrager.

Indkomst	Skat + Sygekassekontingent i % af Indtægt	
	København	Rent Land
1.000 Kr.	23,4 %	24,1 %
2.000 "	17,9 %	19,2 %
5.000 "	20,0 %	19,0 %
10.000 "	23,7 %	22,8 %
50,000 "	33,5 %	29,7 %
500.000 "	44,4 %	39,5 %

Sygekassekontingentet er jo tvungent for de mindre bemidlede og staar derfor helt paa Linje med de øvrige Skatter. Kontingentet androg i det paagældende Aar gnstl. 43 Kr. pr Medlem, d.v.s. 86 Kr. pr Familie aarlig. Dette Beløb er lagt til Skatten og de ovenstaaende Procenter er beregnet. Det viser sig nu, at Manden med 1.000 Kr. i Indtægt maa betale procentvis lige store Beløb til det offentlige som Manden med de 10.000 Kr. (nemlig 23,4 og 23,7 %)!! Og Storkapitalisten med de 500.000 Kr. i Indtægt har en Skatteprocent, som kun er knap dobbelt saa stor (44,4% i København) som Manden med de 1.000 Kr. (23,4%)! Og paa Landet er Forholdet endnu grovere.

Sit endelige Dødsstød faar Progressionen dog gennem Skattesnyderiet. Her er det jo saaledes, at de Selvstændige har nemt ved at snyde, mens alle Lønmodtagere har særdeles svært ved at snyde. Ifl. den i foregaaende Afsnit citerede Beregning fra Nationaløkonomisk Tidsskrift snyder Lønmodtagere for godt 5% af Indkomsten, mens de selvstændige snyder for ca 25% af Indkomsten.

Man kan nu paa følgende Maade naa frem til, hvor stor en Procentdel af den virkelig indtjente Indkomst (uden Snyderi af nogen Art) det offentlige henter hjem:

København:	Indkomst (+ Snyderi)	Snyderi i %	Virkelig indtjent Indkomst (+ Snyderi)	Skat + Sygekassekont.	Skat + Sygekassekont. i % af virkelig indtjent Indkomst
	Kr.	%	Kr.	Kr.	%
Aldersrentenyder	1.000	5	1.050	234	22,3
Arb'mand med daarlig Besk.	2.000	5	2.100	358	17,0
Fagl.Arb.med god Besk.	5.000	5	5.270	1.002	19,0
Købmand	10.000	25	13.333	2.373	17,7
Grosserer	50.000	25	66.666	16.724	25,1
Storkapitalist	500.000	25	666.666	222.316	33,3
Rent Land:					
Aldersrentenyder	1.000	5	1.050	241	23,0
Husmand	2.000	10	2.220	384	17,3
Bonde	5.000	25	6.666	953	14,3
Tyrlæge	10.000	25	13.333	2.290	17,2
Savværksejer	50.000	25	66.666	14.961	22,5
Storgodsejer	500.000	25	666.666	197.406	29,6

Her staar vi saa med Slutresultatet:naar der tages Hensyn til alle det danske Skattevæsens forskellige Ejendommeligheder - som alle virker saa afgjort til Fordel for de store Indtægter - saa viser det sig,at vor saa højt udskregne Progression bogstavelig talt er forsvundet.Af den ovenstaaende Tabels sidste Kolonne følger nemlig:

1) Indtægter paa 6o-7o,ooo Kr. betaler i København ikke stort større Procent i Skatter o.l. end Aldersrentenyderen med de 1.o5o Kr. i Indtægt (nemlig 25,1% mod 22,3%) og paa Landet endog en mindre Procent (nemlig 22,5% mod 23,o%).

2) Det er altsaa først ved Indtægter over de 6o-7o.ooo Kr.,at der overhovedet fremkommer nogen Progression,og den,der er,er meget svag.Storkapitalisten betaler saaledes i København kun en Tredjedel,mens Aldersrentenyderen betaler henved en Fjerdedel af sin usle Indkomst.Paa Landet betaler Storgodsejeren kun godt en Fjerdedel af sin Indtægt, mens Aldersrentenyderen ogsaa maa op med næsten en Fjerdedel!!

3) Vort Beskatningssystem er endog saa urimeligt,at paa det første Stykke af Indkomstskalaen er Skatteprocenten faldende!! Købmanden med 13.333 Kr. i Indtægt betaler saaledes kun 17,7%,mens Aldersrentenyderen med de 1.o5o Kr. betaler hele 22,3%.Og paa Landet er ogsaa her Forholdet endnu grovere.Aldersrentenyderen betaler 23%,Husmanden 17,3%, men Bonden med de 6.666 Kr. kun 14,3% af Indtægten i Skat!

4) I nedenstaaende Tabel ses,hvormeget de forskellige Skatteydere har tilbage af deres virkelige Indtægt til egen privat Fornøjelse,naar alle Skatter og Sygekassekontingenter er betalt:

København:	Virkelig indtjent Indkomst	Samlede Skatter plus Sygekassekontingenter	Tilbage,naar Skat og Sygekassek. er betalt
	Kr.	Kr.	Kr.
Aldersrentenyder	1.o5o	234	816
Arb'mand med daarl.Besk.	2.1oo	358	1.742
Fagl.Arb.med god Beskæft.	5.27o	1.oo2	4.268
Købmand	13.333	2.373	1o.957
Grosserer	66.666	16.724	49.936
Storkapitalist	666.666	222.316	444.344
Rent Land:			
Aldersrentenyder	1.o5o	241	8o9
Husmand	2.2oo	384	1.816
Bonde	5.27o	953	4.317
Dyrlæge	13.333	2.29o	11.o4o
Savværksejer	66.666	14.961	51.699
Storgodsejer	666.666	197.4o6	469.254

F.Eks. i København har Aldersrentenyderen kun 816 Kr. tilbage at leve for,mens Storkapitalisten med 666.666 Kr. aarlig har ikke mindre end knap 45o.ooo Kr. tilovers til sine egne private Udskejelser!!

Overfor de mindre bemidlede er den danske Skattelovgivning med alle sine Fiksfakserier haard indtil det uhyrlige.Paa de store derimod tager den med Fløjlshandsker.

For det sidste Aar,for hvilket der foreligger Tillægsbevilling (1943/44),fordeler de direkte og indirekte Statsskatter sig saaledes:

Indkomstskatter	470 Mill.Kr.	
Formueskatter	62 " "	
Direkte Statsskatter ialt		532 Mill.Kr.
Ejendomsskatter	14,8 Mill.Kr.	
Stempelafgift m.m.	25,3 " "	
Gebyrer etc	19,3 " "	
Told	47,9 " "	
Div. Spiritusafgifter	189,2 " "	
Ølskat	55,1 " "	
Sukkerafgifter	14,1 " "	
Tobaksafgifter	145,3 " "	
Spillekort	0,3 " "	
Afg. af Chokolade	24,1 " "	
Forlystelsesskat	11,7 " "	
Motorafgifter	3,7 " "	
Afg. paa Kaffesurrogat	12,5 " "	
Omsætningsafgift (Tøj)	97,6 " "	
Papir, Pap	10,5 " "	
Elektriske Lamper o.l.	4,5 " "	
Mineralvand	4,5 " "	
Parfume etc	11,1 " "	
Indirekte Statsskatter ialt [1]		692 Mill.Kr.
Statsskatter ialt		1224 Mill.Kr.

De indirekte Afgiftssatser er blevet sat meget stærkt op under Krigen. Til Belysning heraf kan man beregne, hvormeget en almindelig Gennemsnitsarbejder betaler i indirekte Skat, dels før Krigen dels nu under Krigen, under Forudsætning af normalt Forbrug. Vil man se hvor stærk Skærpelsen i de indirekte Beskatningssatser er, saa maa man nemlig sammenligne samme Budget beskattet, dels efter Førkrigssatser og dels efter de nugældende Satser. Forskellen i Skattebeløbet vil da rent angive den stedfundne Skærpelse i selve Afgiftssatserne.

Det fremgaar af Tabellen, at mens en Familie før Krigen betalte ca 263 Kr. om Aaret i indirekte Skat, vil dette med de nuværende Satser være steget til 537 Kr. - altsaa til over det dobbelte; i Gennemsnit er selve Afgiftssatserne altsaa blevet fordoblet under Krigen. Noget andet er saa, at de extraordinære Forsyningsforhold samtidig har skaaret Forbruget af beskattede Varer stærkt ned.

Vare	Afgifter	Samlet Afgift før Krigen	Samlet Afgift med nugældende Satser og Normalforbrug
		Kr.	Kr.
Hvedemel	5,8 Øre pr kg	-	8,09
Sukker	11 " " "	15,40	15,40
Kaffe	107 " " "	19,26	19,26
Surrogat	64 " " "	5,12	5,12
Chokolade o.l.	33⅓% af Pris	3,25	4,33
Bajersk Øl	20 Øre pr ½ Fl.	21,45	39,-
Andet Øl	5¼ " " ½ "	-	4,83
Sodavand	8,8" " Stk.	18,50	88,-
Tobak	14,50 Kr. pr kg	4.-	58.-
Cerutter	8 Øre pr Stk.	1.15	6.-
Spiritus	4,30 Kr. pr ½ Fl.	3,80	4,30
Beklædning	10 % af Værdien	-	51.-
Toiletartikler	25 % " Prisen	-	10.-
Spillekort	2 Kr. pr Spil	2.-	2.-
Biografbiletter	40 % af Prisen	8,40	11,20
Teaterbiletter	20% " "	2.-	2,10
Elektr. Pærer	30 Øre pr Stk.	-	0.90
Ialt		104,33	331,12

(Transport til næste Side!)

1) De indirekte Afgifter paa Finanslovens § 26 (paa Hvedemel, Slagtninger m.v.) er ikke medregnet.

Transport fra foregaaende Side:	1o4,33	331,12
Andre Afgifter + Told	125.-	ca 15o.-
Ialt Afgift til Staten	23o.-	481.-
Afgifter til Kommunen (Gas,Elektricitet)	33.-	56.-
Indirekte Skatter ialt	263.-	537.-

Et særligt Punkt bør nævnes til sidst i dette Afsnit om Beskatningen:nemlig de Regler som Tilladelse til extraordinære Afskrivninger o.l.,som de successive Finansministre under Krigen i Form af Tekstanmærkninger til Finansloven o.l. har indsmuglet i vor Skattelovgivning.

Den første Kategori af Kapitalister,som nød godt af en saadan Tilladelse til at formindske deres Aarsindtægt (den skattepligtige!) med saadanne extraordinære Afskrivninger var Tørvefabrikanterne, som fik Tilladelse til at afskrive hele deres investerede Kapital paa godt 2 Aar,hvilket igen vil sige,at i de 2 Aar,Afskrivningerne stod paa,var Tørvefabrikanterne i Stand til klækkeligt at formindske deres skattepligtige Indkomst.(Det maa i denne Forbindelse huskes,at Maksimalprisen paa Tørv i sin Tid blev sat saa højt,som den gjorde,bl.a. netop med Begrundelse i disse store Afskrivninger.Nu da Afskrivningerne forlængst er ophørt,er Tørvepriserne imidlertid ikke blevet nedsat af den Grund!).

En tilsvarende Regel blev givet for Skibe,ligesom der blev givet en helt generel Regel,hvorefter extraordinære Afskrivninger "hvor særlige Omstændigheder taler derfor" kan indrømmes med Hensyn til Anskaffelsesomkostninger vedrørende Nybygninger o.l., som paabegyndes til Brug ved Oprettelse af ny Produktionsvirksomhed eller Omlægning eller Udvidelse af en bestaaende Virksomhed.Hvormeget disse Regler har betydet er ikke godt at sige,men Kapitalisterne har sikkert forstaaet i videst muligt Omfang at benytte dem til at holde deres skattepligtige Indkomst nede med under Krigen.

Et Kapitel for sig er Skovejerne.De opnaaede først at blive helt fritagne for at betale Halvdelen af Skatten paa Fortjenesten paa Merhugsten i 1940,for saa i 1941 at opnaa yderligere,at der ikke skal betales Skat af den anden Halvdel af Fortjenesten ved Merhugst,saafremt disse Penge indskydes i et særligt Fond.Dette Fond administreres af Skovejerne selv,og Pengene skal senere tilbagebetales Skovejerne,naar de selv finder det passende.Ganske vist skal der saa betales Skat af Pengene,naar de tilbagebetales,men Skovejerne opnaar,at de kan lægge Tilbagebetalingen paa saadanne Tidspunkter, hvor deres øvrige Indkomster er smaa,hvorved de slipper betydeligt billigere i Skat, end hvis Skatten skulde være betalt nu under Krigen,hvor deres øvrige Indtægter er taarnhøje.

XIV. De sociale Udgifter

Den følgende Tabel viser dels de samlede Udgifter til sociale Formaal for Aaret 1943/44,og dels hvorledes disse Udgifter blev betalt.Da imidlertid ikke alle "Udgifter" blev anvendt til Udbetaling til Understøttede o.l. - specielt fandt der i 1943/44 indenfor Arbejdsløshedskasserne en Række meget store Henlæggelser Sted - er i den sidste Kolonne anført de Summer,som virkelig kom til Udbetaling.

1.ooo Kr.	Kommunerne	Staten	De forsikrede	Arbejdsgiverne	Tilsammen	heraf t. Udbet.	Til Udb. 1942/43
Sørhjælp	14.o46	38.7o6	-	-	52.752	52.752	49.923
Kommunehjælp	38.536	-	-	-	38.536	38.536	52.71o
Fattighjælp	2.133	-	-	-	2.133	2.133	2.236
Anden off.Forsorg	31.346	53.996	-	-	85.342	7o.2o7	68.26o
Sygekasser	15.o67	25.727	74.931	-	115.725	1o3.977	95.277
Invaliderente	7.253	28.914	16.687	5.76o	58.614	56.193	54.o72
Aldersrente	97.191	118.183	-	-	215.374	215.374	2o5.991
Ulykkesforskr.	3oo	1.68o	-	13.85o	15.83o	11.596	1o.927
Arb'løsh'forskr.	27.952	62.678	71.149	8.438	17o.217	97.o64	11o.834
Tilsammen	233.824	329.884	162.767	28.o48	754.523	647.832	65o.23o

Af denne Tabel kan man f.Eks. se,at Arbejderne selv direkte har betalt rundt regnet. de 3/4 af Udbetalingerne fra Sygekasserne og fra Arbejdsløshedskasserne,foruden at de betaler en klækkelig Del af Resten gennem deres direkte og indirekte Skatter.At Arbejdsgiverne kun betaler 28 Millioner Kr. af et samlet Socialbudget paa rundt regnet 65o Mill.Kr. maa betragtes som en fuldstændig Anomali,der da ogsaa er ret enestaaende for Danmark.Her er et Forhold,der ogsaa bør rettes ved den Revision af Sociallovgivningen, der maa komme efter denne Krig.

I den følgende Tabel er opgjort Tabet ved Prisstigningerne for Aldersrentenydere, Invalidérentenydere o.s.v.:

Tab i Mill.Kr.	1939/4o	194o/41	1941/42	1942/43	Ialt
Aldersrenten	2,5	21,4	9,4	o,5	33,8
Invalidérenten	o,8	5,8	2,6	o,2	9,4
Arbejdsløshedsunderst.	5,6	18,4	13,o	8,o	45,o
Ulykkesforsikring	o,8	2,1	2,3	3,2	8,4
Offentlig Forsorg	2,8	29,2	12,1	2,o	46,1
Samlet Tab	12,5	76,9	39,4	13,9	142,7

Aldersrenten er pristalsreguleret,men da Reguleringen virker indtil 1½ Aar bagefter Prisstigningerne,har der alligevel været et ganske anseligt Tab i Prisstigningsperioden.

Invalidérenten er pristalsreguleret ligesom Aldersrenten.Arbejdsløshedsunderstøttelserne er pristalreguleret paa en saadan Maade,at Reguleringen er et halvt Aar bagefter. Endvidere har man fra Midten af 194o fundet det betimeligt ikke at give fuld Pristalsregulering,for at Understøttelserne ikke skulde blive for store i Forhold til de af Prisstigningerne underminerede Lønninger.

Ulykkesforsikringen er ikke pristalsreguleret og har kun faaet nogle meget smaa Tillæg i Dagpengesatserne.

Offentlig Forsorg: De væsentlige af dens forskellige Understøttelsesformer reguleres i det store og hele paa samme Maade som Aldersrenten,og der er derfor regnet med forholdsvis samme Tab for de socialunderstøttede som for Aldersrentenydere.

Det ses,at Tabet for alle Krigsaarene andrager knap 15o Mill.Kr.,som Staten og Kommunerne altsaa har snydt Samfundets daarligst stillede for - eller snarere mere,da Beregningen er foretaget paa Grundlag af det officielle,forfalskede Pristal.Det værste Aar var 194o/41,da Prisstigningen var stærkest.Tabet var i dette ene Aar over 75 Mill. Kr. Det største enkelte Tab har de Arbejdsløse lidt,idet de er blevet snydt for 45 Mill.Kr.,og her mangler der stadig ca 8 Mill.Kr. om Aaret i at give fuld Udligning for det løbende Aars Prisstigninger.

XV. Arbejdsløsheden

De de officielle Arbejdsløshedstal (som iøvrigt nu holdes hemmelige) siden Juni 1941 har været bevidst forfalskede,skal her bringes en Oversigt over Arbejdsløshedsprocenterne - de virkelige - siden 1939. Fra Juni 1941 er i Parantes anbragt den forfalskede Arbejdsløshedsprocent.

Maaned	Arbejdsløsheden blandt organiserede Arbejdere 1939 %	1940 %	1941 %	1942 %	1943 %	1944 %
Januar	29,7	30,1	34,8	32,4 (22,3)	25,4 (15,4)	15,0 (8,8)
Februar	26,8	32,9	34,3	32,4 (21,6)	14,9 (9,5)	14,9 (8,5)
Marts	22,8	30,6	26,8	29,6 (17,8)	11,3 (6,6)	9,7 (5,3)
April	16,9	26,0	18,2	14,1 (8,6)	9,3 (6,0)	6,3 (3,5)
Maj	11,5	20,3	11,9	8,2 (4,1)	5,6 (3,1)	4,8 (2,4)
Juni	11,1	16,9	8,8 (3,8)	6,6 (3,2)	4,9 (2,5)	3,8 (1,9)
Juli	11,0	16,1	10,0 (4,7)	7,7 (3,8)	5,3 (2,7)	3,5 (1,9)
August	9,5	17,8	11,3 (5,9)	7,8 (4,0)	6,5 (3,3)	3,5 (1,9)
September	12,5	17,8	12,1 (6,6)	9,5 (4,6)	7,7 (4,4)	6,4 (3,4)
Oktober	16,0	19,1	16,3 (8,8)	9,6 (5,3)	8,6 (5,0)	6,7 (4,1)
November	21,3	23,2	16,7 (9,8)	11,1 (5,9)	12,3 (5,9)	8,2 (4,7)
December	32,2	35,6	23,3 (13,1)	16,5 (8,8)	18,9 (10,8)	17,3x) (8,7) x)
Hele Aaret	18,4	23,9	18,7	15,5	10,7	8,3 (4,6)
Ant.Arb'løse	88924	119593	97090	81290	58480	46490
Arbejdsfordel. og Tysklands-arbejdere	0	10000	35000	33000	22000	16000
Ialt org.Ikke-besk.Arbejd.	88924	130000	132000	114000	80000	62000

x) Foreløbige Tal.

Sluttelig skal gives en Opgørelse over den extraordinære Beskæftigelse,der alene skyldes Krigsforholdene,og som maa forudses at falde væk ret snart efter Krigens Ophør:

	organiserede	uorganiserede	tilsammen
For Tyskerne: 1)			
i Tyskland og Norge	2.000	12.000	14.000
Værnemagtsarbejder	60.000	40.000	100.000
extraordinære Industrileverancer og Automobilreparat.	22.000	5.000	27.000
Kørsel for Tyskerne	6.000	1.000	7.000
	90.000	58.000	148.000
Merbeskæftigelsen ved indenlandsk Brændselsproduktion	15.000	5.000	20.000
Extraordinære Transporter	8.000	1.000	9.000
Arbejdsfordelere	14.000	?	14.000
Derationalisering	30.000	5.000	35.000
	67.000	11.000	78.000
Tilsammen	157.000	69.000	226.000

1) Herunder er ikke medregnet de "normale" Salg til Værnemagten i Form af sædvanlig "Export",Fragter,Salg af Fødevarer her i Landet o.s.v.

Tallet for Arbejdsfordelere er udregnet ved at dividere den samlede Nedsættelse i normal Arbejdstid,der er registreret under Arbejdsfordelingsloven (med andre Ord "den skjulte Arbejdsløshed"),med en normal 8 Timers Arbejdsdag.Derationaliseringen dækker over den større Arbejdskraft,der alene er nødvendig som Følge af,at Erhvervslivet paa Grund af Afspærringen maa arbejde med daarligere Materialer og ogsaa iøvrigt med daarligere Teknik.

RETTELSER OG TILFØJELSER:

Side 3, Linje 7 fra oven "2o - 15%.." skal være: "1o - 15%.."

Side 4, 1o. Linje under Tabellen: efter "ned" og før "og derved i høj Grad hindrede..." indsættes følgende:" til Fordel for øget Import af bearbejdede og færdige Industrivarer fra Tyskland,"

Side 8, Linje 5 fra oven: de 25% for Stigningen fra Juli 1939 til Juli 1941 skal være: 21%.

Side 1o, Linje 18 fra neden: der staar "2¼ % af 93 Mill.Kr.", skal være 2½ %....

Side 12: pr Januar 1945 udgør de forskellige nævnte Pristal: Det skrallede Pristal: 281 Points.1914 Pristallet: 29o Points: 29o Points (for Oktober 1944 skal samme Pristal rettes fra 289 til 29o Points, det var altsaa ændret fra Oktober til Januar). 1935-Pristallet: 169 Points (ligeledes ændret).

Side 16, til den øverste Tabel tilføjes: ved Kendelsen af 3/3 1945 forhøjedes Dyrtidstillægget med 8 Øre i Timen til 58,1 Øre for voksne mandlige Arbejdere, med 5 Øre i Timen til 37,2o Øre for voksne kvindelige Arbejdere og med 2,5 Øre i Timen til 2o,65 Øre for Ungarbejdere. Lønforskellen paa 5 Øre for mandlige Arbejdere over og under 23 Aar bevaredes.

Efter Tabellen tilføjes endvidere følgende Tekst: "Ved Overenskomsten af 31/1o.1939 fik Arbejderne Ret til et Tillæg paa o,85 Øre, o,55 Øre og o,35 Øre for henholdsvis Mænd, Kvinder og Ungarbejdere for hvert Point 1914 Pristallet steg opover de 184. Ved en Lov af Maj 194o ophævedes denne Regulering med tilbagevirkende Kraft for April 194o. Hvis Overenskomsten stadig havde været gældende, saa havde voksne mandlige Arbejdere pr Januar 1945 haft Krav paa et samlet Dyrtidstillæg svarende til Pristallets Stigning fra 184 til 29o-1o6 Points á o,85 Øre = 9o,1o Øre pr Time. Hertil kommer saa den Levefordyrelse, der skyldes Kvalitetsforringelser og lignende, og som ganske i Strid med Forudsætningerne for Overenskomsten af 31/1o.1939 ikke blev indregnet i Pristallet. Denne Fordyrelse er opgjort til mindst 32 Points á o,85 Øre = 27,2o Øre pr Time. Ialt altsaa 9o,1o + 27,2o = 117,3o Øre pr Time. - Herovenfor staar saa, hvad der faktisk er modtaget: voksne mandlige Arbejdere med en Timeløn paa 2,5o Kr. og derover modtog indtil Februar 1945 et Dyrtidstillæg paa 5o,15 Øre, og fik saa 8 Øre til i Februar 1945, saa de kom op paa 58,15 Øre i Dyrtidstillæg. Denne Kategori af Arbejdere mangler altsaa stadig 117,3o ÷ 58,15 = 59,15 Øre pr Time. Voksne mandlige Arbejdere med lavere Timeløn modtager i Gennemsnit 1o Øre mere i Dyrtidstillæg, nemlig 2-3 Øre for Juleforliget og 6-7 Øre efter Augustkendelsen 1944, saaledes at denne Kategori af Arbejdere stadig mangler ca 5o Øre i Timen i at modtage fuld Dækning for Dyrtiden, saavidt denne nu overhovedet lader sig opgøre. - De 8 Øre, som den sidste Kendelse indbragte, betyder en Realløsforbedring paa 3-4 pCt., saaledes at den reale Timeløn stadig ligger 11-12 pCt. under 1939. Dette Tab i Realløn mærkes saa meget haardere, som der forud er gaaet en Række Aar med endnu lavere Realløn, hvor alle Reserver er blevet udtømt."

Side 17, 14. Tekstlinje fra oven, der staar:" og for Kontorchefer, som var Ikke-Forsørgere: 17%..." skal være: "og for Assistenter, som var Ikke-Forsørgere: 17%.."

Side 38; i den nederste Tabel skal i Rubrikken for "Vare" Ordet "Sodavand" rettes til "Cigaretter". (Afgiftstallene gælder for denne Vare). Til Gengæld er der faldet en hel Linje ud, der bedes indsat saaledes:

"Sodavand	3 Øre pr ¼ Flaske	1,59 Kr."

Side 39, 2. Tekstlinje fra oven: "Regler som Tilladelse..." skal være: "Regler om Tilladelse...."